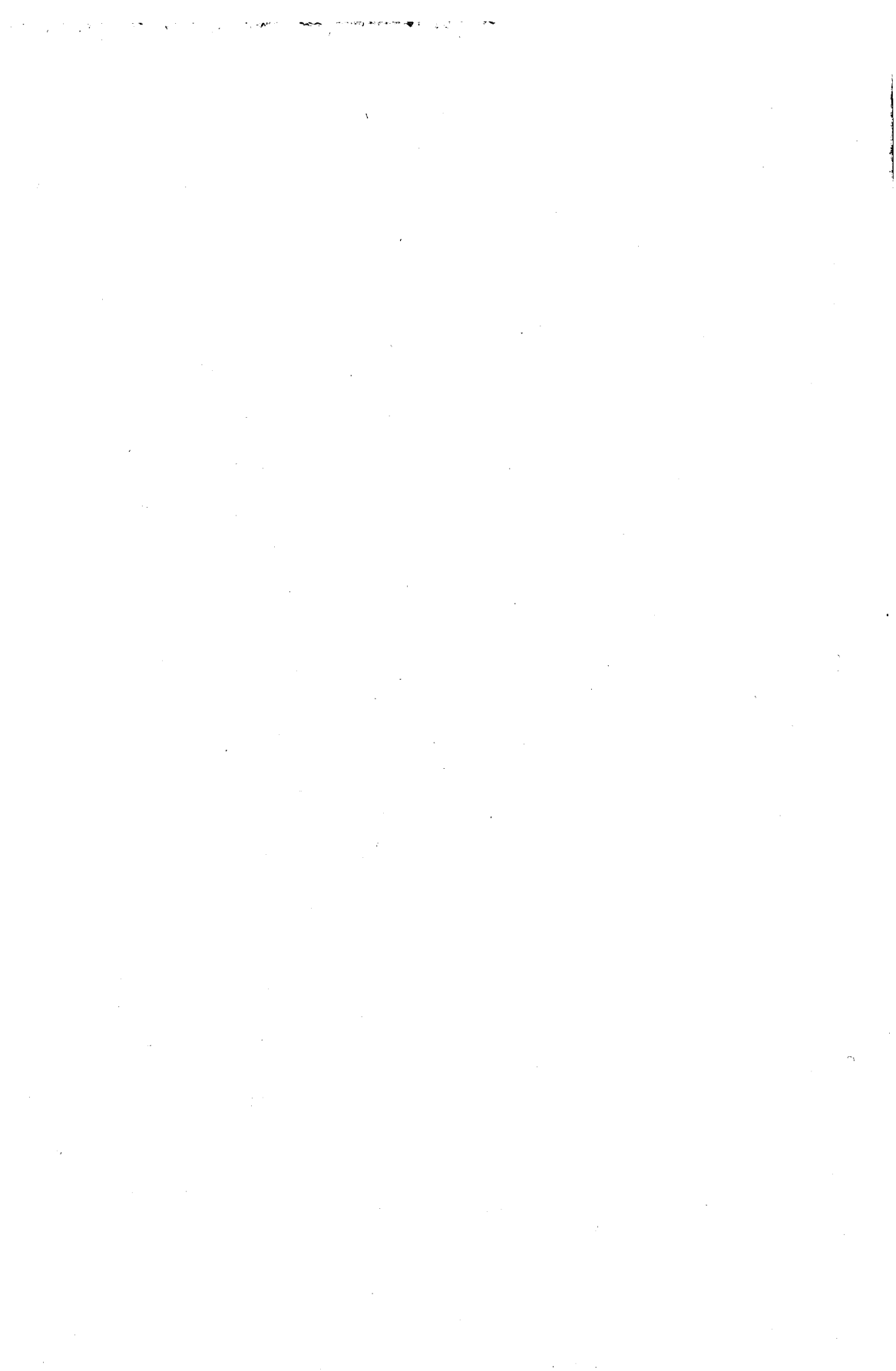

KACSKEMÉNT
VÁROS
ÉS KÖRZETE

IRATOK A RÁKÓCZI
SZABADSÁGHARCÓL

IRATOK
A RÁKÓCZI SZABADSÁGHARCBÓL

Szerkesztő
IVÁNYOSI-SZABÓ TIBOR

A BÁCS-KISKUN MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
LEVÉLTÁRÁNAK KIADVÁNYA

IRATOK A RÁKÓCZI SZABADSÁGHARCBÓL

Kecskemét város és körzete

I.

Összeállította és jegyzetekkel ellátta:

BÁNKÚTI IMRE

KECSKEMÉT
1992

Lektorálta:
SZAKÁLY FERENC

Borítóterv:
HORVÁTH ZOLTÁN

ISSN 0133-1299
ISBN 963 7236 16 3

A kötet a Bács–Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára és Kecskemét
Megyei Jogú Város Önkormányzata, valamint a MTA Regionális Kutatások
Központja Alföldi Tudományos Intézete Kecskemét Monográfia
Szerkesztősége közreműködésével készült

Kiadja a Bács–Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára
Felelős kiadó: Dr. Iványosi–Szabó Tibor

Szedés, tördelés, tipográfia: Szöllősi Béla
Nyomdai munkálatok: Bács–ÁG KFT nyomda

BEVEZETÉS

Mielőtt az olvasó kezébe venné az alábbi kötetet, amely műfaját tekintve forráskiadvány, néhány gondolatot el kell mondanunk a történetírásnak erről az ágáról. Volt időszak, amikor a történeti dokumentumok közlését eléggé lebecsülték, nemcsak a közvélemény — amelyet az ilyen kiadványok általában kevésbé érdekeltek és érdekelnek —, hanem a tudomány irányítói is. Az ilyen kiadványok a pozitívizmus akkoriban, meglehetősen negatív értékelést jelentő címkéjét kapták, éppenhogy megtúrván őket a történettudomány peremén. Holott a forráskiadás nemcsak igen magas színvonalú történészi felkészülést kíván meg, hanem mind a történettudomány, mind a nemzettudat alakításában nagyon is fontos szerepet játszik, illetve még ma is csak feltételes módon mondhatjuk: kellene játszania.

Miért kell kiadni a levéltárak kilométer hosszúságú polcain porosodó iratokat, illetve azok legértékesebb részét? Ennek szükségszerűségéről, fontosságáról és hasznosságáról szeretnék néhány szót szólni.

A magyar (és ez nemcsak Magyarországot jelent), levéltárakban szunnyadó okmánytömeg a magyarság, és a vele évszázadokon át együttélő népek múltjának, az évezredek magyar állam mindenoldalú munkálkodásának, az európai kultúra meghonosításában végzett tevékenységének, a Kárpát-medence európai szintre való emelésében kifejtett erőfeszítésének bizonyítéka. Ezért nem közömbös, hogy ezekből a dokumentumokból mennyi kerül előbb a tudományos feldolgozás, majd a magyar, és ami nagyon is lényeges, az európai tudomány és közvélemény előtt ismertté.

Sajnos, múltunknak ez a gyakran perdöntő iratanyaga ki van téve a hanyagság, közömbösség pusztító tevékenységének, és a tudatos megsemmisítés szándékos rombolásának is. Akinek alkalma van áttekinteni a magyarországi levéltárak sorsát az utóbbi 150 évben, nagyon sok példát hozhat fel minderre. Értetlenség, közönyösség, helyhiányra és pénztelenségre való hivatkozás, szakszerűtlen selejtezés már a múlt század második felében és a század elején pusztulásra juttatott olyan levéltári anyagokat, amelyek ma már pótolhatatlanok.

Azután az I. világháborút követő „békekötések” következtében a magyar levéltárak százai, ha nem ezrei kerültek olyan politikai hatalmak fennhatósága alá, amelyeknek éppen annak az eltagadása volt a céljuk, amit ezek a levéltárak bizonyítottak.

A magyar megyei, városi, mezővárosi, intézményi, egyházi, iskolai, vállalati, családi (főnemesi, nemesi, polgári, sőt paraszti) levéltárak kerültek ki a nemzeti tudomány és tudat vérkeringéséből. Ma már örülünk, ha kutatásunk egyáltalán lehetséges, de sajnos sok esetben fizikai létükért is aggódni kell. A

nacionalizmus egyik legszégyleteljesebb vonása a más népek múltjának tagadása, a bizonyítékok meghamisítása és megsemmisítése.

De nemcsak a határainkon kívül lévő levéltárak egyrészének sorsa tölthet el aggodalommal bennünket. Az anyag, különösen a papír, múlandó. Ehhez azonban az ember pusztító tevékenysége is hozzájárul. Ne részletezzük a nedves pincékbe, beázott padlásokra száműzött levéltárakat, az 1950-es években az elvakult politikai ostobaságot (pl. a szegedi alsóvárosi templomban a török hódítást, a visszafoglaló háborúkat túlélő pótolhatatlan ferences rendi iratanyag és könyvtár megsemmisítését az ÁVH által), mely vagon számra küldte zúzdába a feudalizmus és polgári kor írott emlékeit. A II. világháború menekítő(?) s végül pusztító irat-költöztetését, majd Budapest ostromakor az Országos Levéltár rommá lőtt épületét elrettentő példaként hozhatjuk fel a hazai iratanyag sorsára.

E kötet összeállítójának szomorú alkalmá volt 1956 novemberében megtekinteni az Országos Levéltár ismét összelőtt, leégett raktárait, térdig érő irat-hamuba járva, a megszenesedett fasciculusok közt botorkálva, múltunk emlékeinek pótolhatatlan megsemmisülése felett — a szó szoros értelmében — sírni, s megfogadván akkor, hogy a forráskiadást élete legfőbb szakmai céljának tekinti.

De sajnos, ma nincs tudatos tudományos programunk a hazai és főleg határainkon kívül (ott fölöslegesnek tartott, legjobb esetben megtűrt, de gyakran hallgatólagosan megsemmisítésre szánt (forrásanyag publikálására, biztosítva a szükséges anyagi és személyi feltételeket. Szomorú, hogy ez utóbbiak is katasztrófálisan megromlottak, hiányoznak a megfelelő felkészültséggel (latin, német és egyéb nyelvek, paleográfia, pecséttan stb. ismeretek) rendelkező fiatalok, nem is beszélve a forráskiadás szerzetesi alázatosságot és munkaerkölcsöt követelő igényéről.

A forráskiadásban azonban nem szabad csak egyszerű „megmentési” tevékenységet látni. A történettudománynak ez az ága biztosítja a feldolgozáshoz szükséges alapanyagot. Csak ezáltal lehet a politika-, gazdaság-, társadalom-, művelődés-történészek, a vallás-, oktatás-történet, a néprajz stb. számára a legkülönbözőbb helyen lappangó anyagokat, adatokat eljuttatni, amelyek lehetővé teszik a reális, önkritikus, mítoszoktól mentes, tehát valóban tudományos megalapozottságú nemzeti múltismeret kialakítását.

Visszatérve e dokumentumkötetre, annyit kell megjegyeznünk, hogy Kecskemét szerencséjére Hornyik János személyében olyan történészt adott neki a sors, aki még a múlt században több száz dokumentumot tárt fel és adott ki a kutatás számára. És mégis. Kecskemét sem volt mentes az iratanyag elvesztésének tragikus sorsától: 1944–45-ben megsemmisültek a város jegyzőkönyvei, amelyek a város 17–19. századi élete ezerszínű folyamatának voltak pótolhatatlan forrásai — a katonaság részére történő szolgáltatásoktól a házasságtörési ügyekig. Hornyik János iratgyűjtését kiegészítve más levéltári forrásokból sikerült több száz olyan iratot feltárni, amelyek révén a város a korbeli életét még színesebben, reálisabban lehet megrajzolni.

Kiadásunk alapelve az volt, hogy lehetőleg teljességre törekedve, minden irat bekerüljön a kötetbe, amely Kecskemét és környezete Rákóczi-kori történetére vonatkozik. A körzet fogalmát meglehetősen tágan kellett értelmezni, hiszen Kecskemét a XVIII. század elején a Duna-Tisza köze valóságos központja volt, kapcsolatai pedig más megyékben is átnyúltak. Pest-Pilis-Solt megye, a Kiskunság, Jászság és Nagykunság, sőt Heves és Nógrád egy részének története szorosan összefonódott Kecskemét sorsával.

Az okmányok sorába felvettük a valamikor és valahol már kiadottakat is, de természetesen csak regesztájukat közölve (kivételt a hiányosan, vagy szöveghibával megjelentek képeznek). Ezzel a kutatók munkáját akarjuk megkönnyíteni. De ahol lehetséges volt, felkutattuk és megadjuk az okirat mai levéltári jelzetét. Sajnos, Hornyik nagy okiratpublikációja óta az eredeti dokumentumok egész sora pusztult el...

Viszont örvendetes volt azt megállapítanunk, hogy milyen sok, eddig nem ismert új iratot sikerült felderítenünk, pl. a Rákóczi Szabadságharc Levéltárában, a Károlyi-család iratai közt Károlyi Sándor levelezésében stb. Persze, a felszíni aranytelérek már kimerültek, most már a homokból való aranymosás ideje következik: fáradságos, időtrabló, aprólékos munka, amely csak csorgatja az értékeket. De az máris bizonyos, hogy a már látható és remélhető dokumentumok egy újabb kötetet bizonyosan meg fognak tölteni, ha nem többet.

A dokumentumokat csak azokkal a legszükségesebb jegyzetekkel láttuk el, amelyek feltétlenül kellene a szöveg megértéséhez. Egyébként a közlésnél a Magyar Történelmi Társulat által ajánlott elvekhez tartottuk magunkat, vagyis nem betűív, hanem szöveghű szöveget adunk, a betűív formát általában csak a személy- és földrajzi neveknél tartottunk meg. Tervünk szerint a második kötet tartalmazni fogja mindkét kötet személy- és földrajzi-név mutatóját.

Végezetül a kötet összeállítójának erkölcsi kötelessége, hogy köszönetet mondjon mindazon intézményeknek, amelyek a munka megjelenését biztosították: Bács-Kiskun megye Önkormányzatának, az MTA Regionális Kutatóközpontjának, az Önkormányzat Levéltárának és munkatársainak. Meggyőződésem, hogy a forráskiadvány megjelentetése nemcsak a megye és Kecskemét város múltjának ismeretét bővíti, hanem a Rákóczi-szabadságharc országos története számára is fontos új megállapítások — mint pl. a rác probléma, a kuruc hadsereg szervezete és súlyos ellátási gondjai, ennek okai; vagy a külkereskedelem török és balkáni vonatkozásai stb. — levonását teszi lehetővé.

Kecskemét, 1992. november 5.

AZ IRATOK LEVÉLTÁRI JELZETÉNÉL HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK

Ap 1. AcRa = Acta politica 1. Acta Rakociana /a Károlyi cs.lt./

AR = Archivum Rákócianum. I-IX.köt. Közli Thaly Kálmán. Bp., 1873–1889.
– XI-XII.köt. Közzétette Lukinich Imre. Bp., 1935.

Bánkúti, Iratok = Bánkúti Imre, Iratok a kurucok első dunántúli hadjáratának történetéhez /1704. január-április./ In: LÉ 7. és 8.

Bánkúti 13/1978. = Bánkúti Imre, Iratok a Rákóczi szabadságharc közép-dunántúli eseményeihez /1704-1708/. In: A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 13/1978. Veszprém, 1978.171-181. Kny is.

Bánkúti, Gyula kuruc ostroma = Bánkúti Imre, Gyula kuruc ostroma /Iratok 1705 május-július./ Békési Élet 1976/2. 249-284. Kny is.

BKML = Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára

Borosy, Regeszták = Borosy András, Pest-Pilis-Solt vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái 1638–1711. V. 1703-1710. Bp., 1987.

Esze, A Tisza-vonal védelme = Esze Tamás, A Tisza-vonal védelme a kurucok ellen 1703-ban. In: RáTanulm. 597-681.

Hornyik = Hornyik János, Kecskemét város története, oklevéltárral. III.-IV.köt. Kecskemét, 1862-1866.

KO V. = A nagy-károlyi gróf Károlyi család oklevéltára. Sajtó alá rendezi: Géresi Kálmán. V.köt. Bp., 1897.

LÉ = Levéltári Évkönyv. 7. Somogy megye múltjából. Szerk. Kanyar József. Kaposvár, 1976. – 8. u.o. 1977.

lt., lta = levéltár, levéltára

MOL = Magyar Országos Levéltár

OSzK Kt FH = Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára Folia Hungaria

pag. = pagina

RáTanulm. = Rákóczi-tanulmányok. Szerk. Köpeczi Béla - Hopp Lajos -
R.Várkonyi Ágnes. Bp., 1980.

RPir II. = Ráday Pál iratai 1707-1708. Sajtó alá rendezte Benda Kálmán és
Maksay Ferenc. Bp., 1961.

RSzL = Rákóczi Szabadságharc Levéltára /MOL/

RT II. = Rákóczi Tár II. Székesi gróf Bercsényi Miklós levelei Károlyi
Sándorhoz. 1703-1711. Közli Thaly Kálmán. Pest, 1868.

Takács. Közteherviselés = Közteherviselés II. Rákóczi Ferenc korában. Írta
Takács János. Zalaegerszeg, 1941.

Thaly, Bottyán János = Bottyán János II.Rákóczi Ferencz fejedelem vezénylő
tábornoka. Írta Thaly Kálmán. Pest, 1865.

v. = város

1.

Csábrág, 1703. május 23. Gróf Koháry István Kecskemét városához. Bajtay Istvánt küldi közikbe, aki gondoskodni fog parancsai végrehajtásáról, s akinek kötelesek engedelmessé válni A város és Bajtay együttműködésének megbeszélésére június 15-dikére küldjék fel embereiket Szécsénybe.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. kötet.) 10. sz. — Hornyik IV. 9.

(Külső címzés:) Adassék ez levelem Kecskemét Városa Bírójának s Tanácsinak közönségesen. Kecskemét

Sok jókkal áldgyon Isten benneteket

Mivelhogy jó atyámfiái szükségesnek ítélem, hogy köztetek való dolgaimra nagyobb vigyázással légyek, mintsem eddig is voltam, és hogy azokat Isten jóvoltából jó rendben lehessen vennem, ahhoz való képpent Nemes és Vitézlő Bajtay István elő kegyelmét küldöttem közitekben, úgy hogy ugyan köztetek lakván, mind Várostopoknak közönséges dolgaiban, veletek egyet értvén, az midőn szükséges lésszen részemről fáradozhasson, s mind peniglen engem illető dolgokra, mint odaküldött emberem, szorgalmatosan vigyázhasson, s maga hivatalyában veletek és általatok parancsolatim szerint eljárhasson; hogy azért az megírt mód szerint közitekben küldött emberemnek ösmerjétek elő kegyelmét, és az mit parancsolatomból dolgaim véget előtökben fog adni, azt végben vinni ell ne mulassátok, akarám ezen levelem által az előtökben adnom s megparancsolnom. Az megírt dolgokban peniglen mi módon, és miképpen lehessen elő kegyelmének legalkalmatossabban, magatoknak is könnyebbségével, hogy előmehessen rendet aziránt szabnom, elvárom arról való informatiókat, midőn tudniillik pro 15. affuturi mensis Junii embereiteket Szécsénybe hozzám fel fogjátok küldeni. Ezzel Isten velünk. Csábrág 23. Maji Anno 1703.

*Földes Uratok
Koháry István*

2.

Szeged, 1703. június 6. Globitz szegedi császári parancsnok levele Baiz János Kristófhhoz Csongrádra, aki Schlick Lipót birtokainak tisztartója volt. Közli a felkelésről kapott híreket, a birtokok védelmére tett intézkedéseit, s erre utasítja a tisztartót is.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 641.

3.

Szeged, 1703. június 9. reggel 7 órakor. Globitz szegedi parancsnok Baiz csongrádi tiszttartóhoz a felkelés újabb híreiről, a tett és teendő intézkedésekről, főleg hírek szerzéséről.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme, RáTanulm. 642.

4.

Kecskemét, 1703. június 17. A város tanácsának határozata: a tizedek kötelesek a város külső árkanak rájuk eső részét megtisztítani és ásni.

Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv 1702–1708. 137. (Elveszett.)

Részletek kiadva: Hornyik IV. 16–17.

5.

Szeged, 1703. június 24. Globitz szegedi parancsnok Baiz tiszttartónak, Csongrádra. Kritizálja a Budai Kamarai Bizottság és a szolnoki parancsnok helytelen intézkedéseit.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás német és magyar nyelven: Esze, a Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 643.

6.

Galgóc, 1703. június 24. Gróf Forgách Simon császári tábornok országos pátense: a Birodalomból hazaszökött kóborló katonák részére július végéig való jelentkezés esetén bűnbocsánatot hirdet.

Eredeti: Egykorú másolat. BKmL Kecskemét v. jkve 1702–1708. 143–144. (Megsemmisült.)

Kiadás: Hornyik IV. 230.

7.

Szeged, 1703. június 30. Globitz szegedi császári parancsnok Baiz csongrádi tiszttartónak különböző pénzügyi és személyes ügyekről.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 644–645.

8.

Pest, 1703. július 4. Petrovay Lászlónak, Pest–Pilis–Solt vármegye alispánjának körlevele: a Birodalomból szökött katonákat és kóborlókat fel kell kutatni és el kell fogni. A hátralékos porciópénzt küldjék meg.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. jkve 1702–1708. 142. (Megsemmisült.)

Kiadás: Hornyik IV. 230–231.

9.

Luc, 1703. július 5. Malonyai Ferenc, gróf Erdódi Györgyné Rákóczi Erzsébet jószágkormányzója Kecskemét városához. Mivel őfelsége hadai a kurucokat megverték, mostmár bátorságosan küldhetik hozzá embereiket.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 15. sz. irat. — Hornyik IV. 20.

(Külső címzés:) Egregiis, Nobilibus, Prudentibus, item ac Circumspectis Dominis N. N. Primario et Vice Judicibus, Caeteris Assessoribus et Senatoribus Oppidi Kecskemét etc. Dominis Obligatissimis. Kecskemét. (Gyűrűspecst.)

Ajánlom Kegyelmeteknek kész szolgálatomat.

Isten szerencsésen éltesse Kegyelmeteket, kívánom. Minapi írásom szerint én Kegyelmetek embereit pro ultima Junii vártam; de elhiszem kétség kívül, hogy az gonosz hírek gátolták meg Kegyelmetek embereit az feljövételül. Kitül már Kegyelmetek nem tarthat, hanem bátorságossan felküldheti maga embereit, mert az constal, hogy azon mostan támadott tolvajok eő Felsége hadaitul megverettettek és dissipáltattak, kihezképest Kegyelmetek maga embereinek felküldését ne halaszsa, hanem mennél hamaréb megindícsa; az mint el is várom eő Kegyelmeket; ő Kegyelmek által az lovat is, mely iránt minap is requiráltam kegyelmekeket, valami jó forma fiatal ló legyen, akármicsodás szőrű legyen, szürkén kívül, az árárúl azon emberséges emberek által contentálom kegyelmedet. Kívánom in reliquo tarcsa Isten kegyelmekeket jó egésségben, és

Maradok Kegyelmeteknek kész szolgája, jóakarója

Malonyay Ferenc m. p.

Datum Luc¹ die 5. Julii Anno 1703.

1/Tiszaluc

10.

Szeged, 1703. július 10. d. e. 11 órakor. Globitz szegedi parancsnok Baiz csongrádi tiszttartónak: a felkeléssel kapcsolatos legkülönbözőbb hírek.

Eredeti: Jambrekovih-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 644–645.

11.

Szeged, 1703. július 13. Globitz báró szegedi parancsnok Baiz tiszttartónak Csongrádra. A felkeléssel kapcsolatos hírek, személyes ügyek.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 646.

12.

Nagykőrös, 1703. július 19. A kőrösi bírák és tanács Kecskemét vezetőihez: mikor szándékoznak Pesten lenni, hogy a megye tiszteivel az insurgálásról tárgyaljanak.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. 1525. (1703–1704. évi köt.) 16. sz.

(Külső címzés:) Becsületes Kecskemét Várassa Bíráinak s Tanátsának, Jóakaró Szomszéd Urainknak eő Kegyelmekek tartozó becsülettel adassék. Kecskemét. (A város papírba nyomott pecsétjével.)

(Kecskeméten rávezetve:) Kőrösiek tudakoznak Pestre menésünk felől. Exhibitae Die 19. Julii 1703.

*Kész szolgálatunkat ajánlván,
szerencsés sok jókkal áldgya Isten Kegyelmeeket, kívánnjuk.*

Minapi alkalmatossággal minemő discursusunk lett lígyen edgyütt Kegyelmekekkel Nemes Nógrád Vármegye intantumának annihilatioja(?) felől, hogy tudniillik idején és tempestive Nemes Vármegyénk tiszteit kellenék requirálnunk és jól disponálván, egyszersmind hogy ex officio szegény Vármegyénk oltalma mellett insurgálnánk, arra kénszerítünk s inducálnunk, melylyett is hogy jobb modalitással vihetnénk végben, praevie kívántatván meglenni, hallasztódott vala certis de rationibus pro appropinquante congregationis termino. Mostan pedig akarunk praesentibus Kegyelmepektől végére mennünk, mikor fog megindulni Kegyelmekek és mikorra szándékozik Pesten lenni, hogy mi is akkoron lehetnénk jelen s edgy aránt dolgozhatnánk az említett dolgot. Quibus légyen Isten Kegyelmekekkel. Datum Kőröss Die 19. Julii Anno 1703.

Kegyelmekek jóakarói

Kőrössi Bírák és Tanáts m. p.

13.

Pest, 1703. július 25. Imre János megyei preceptor elismervénye, hogy Kecskemét 150 rénes forintot, porciópénzt befizetett.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 41. sz.

Quietantia.

Per florenos rhenenses centum quinquaginta, quos Oppidum Kecskemét, in defalcationem portionalis quanti anni praesentis infrascripti rite administravit, praesentium mearum vigore idem Oppidum quietatur. Pest die 25. Julii 1703.

Idest 150 rh. fl.

*Joannes Imre m. p.
Perceptor*

14.

Szeged, 1703. július 26. reggel 8 órakor. Globitz báró szegedi parancsnok igen részletes levele Baiz csongrádi tiszttartóhoz a felkeléssel kapcsolatos sok és ellentmondó hírről, valamint a teendőkről.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 648–650.

15.

Szeged, 1703. július 27. Globitz báró szegedi parancsnok Baiz csongrádi tiszttartónak hadélelmezési ügyről.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 650.

16.

Szeged, 1703. július 27. Globitz báró szegedi parancsnok második levele Baiz csongrádi tiszttartóhoz, hogy milyen intézkedéseket tegyen a Tisza vonalának védelmére.

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. RáTanulm. 650–651.

Bécs, 1703. augusztus 1. Gróf Koháry István Kecskemét városhoz. A Csáky László — Bottyán János féle ügy pénzügyi rendezését elmulasztották, embereiket küldjék fel hozzá Bécsbe.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 34. sz. irat. — Egy részletét kiadta: Hornyik IV. 10–11., 22. — Kiadva: AR IX. 80.

(Külső címzés:) Adassék ez levelem Kecskemét Várossa Bíráinak és Tanácsának közönségessen. Buda. Pest. Domino Ordinario, aut vero ejusdem absentia substituto Inclyti Comitatus Pest Vice Comiti recommendantur ad transmittendum in Kecskemét. (Pecset leesett.)

Sok jókkal áldgyon Isten benneteket.

Jóllehet két ízben is megparancsoltam vala, Obester Bottyán János Uram eő kegyelme ellenetek való praetensióját vettétek volna olly elligazításban, hogy az iránt semmi alkalmatlanságtok ne következhetett volna, mert az melly kezeslevelet Kecskemét Várossáért adott magáruul eő kegyelme Groff Csáky László Uram eő kegyelmének, a' mellet nem régen is Bottyán János Uramat kezdette eő kegyelme háborgatni, mindazáltal minthogy azt mindadig ellmulattátok, folyamondván Bottyán János Uram eő kegyelme itten az Méltóságos Magyar Cancelláriához, károsítástokra való parancsolattját kezdette sollicitálni eő Fölségének, hogy azért kárt ne vallyatok, és itt lételem s késésem alkalmatosságával vihessétek azt végben, a' mit talán máskor nehezebben lehetne végben vinnetek, vévén ezen leveletem, bizonyos értelmes magatok emberét késedelem nélkül küldgyétek ide fell Bécsben, aki hozza fell magával azon resolutiokat, mellyeket Groff Csáky László Uram keresete alul való fell szabadítástok felöll obtineáltatok vala itten, s azon Groff Csáky László Uram néktek adott levelét is, mellyrül Szívos János Csábrágban ez ellmult télen emlékezett vala előttem, hogy tudniillik adott arrul testimonialis levelet Groff Csáky László Uram ellenetek való praetensioja végett, Bottyán János Uramat eő kegyelmét érettetek adott kezeslevelem mellet, soha nem fogja keresnyi, s ha az emlétett leveleket késedelem nélkül parancsolatom szerint fell fogjátok küldenyi, úgy ítélem, jó vége lesz dolgotoknak, de külömben megvallom, tartok attul, károtok, vagy legaláb galibátok ne következék. Azomban az Tisza melléki támadásbéli hírekrül hogy bizonyossat hozzatok, abban serénnyen mesterkedgyetek, mellyrül postai alkalmatosságal tudósítanyi el ne mulassatok. Ezzel Isten velünk. Viennae 1a Augusti 1703.

*Földes Uratok
Koháry István*

Szeged, 1703. augusztus 1. este 10 óraker. Globitz báró szegedi parancsnok tájékoztatja Baiz csongrádi tisztartót, hogy milyen katonai intézke-

déseket tett a Tisza-vonal védelmére, ill. hírek szerzésére. „A kecskemétiak jelezték tegnap nekem, hogy országos vásárukat nem tartják meg. Elsáncolják magukat és nem hiszem, hogy valamit tegyenek, ha ezen a parton nem lesz zendülés.”

Eredeti: Jambrekovich-hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza-vonal védelme. Rátanulm. 652–653.

19.

Szeged, 1703. augusztus 11. — 1705. február 24. A Kecskemét által Szegedre teljesített szolgáltatások nyugtáinak összesítő kimutatása. A nyugták egy 1705. évi tételtől eltekintve 1703-ból valók.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 37. sz.

	R. f.	Metretas Austria- cas Frumenti	Metretas Austria- cas Pabuli
1-o Quietantiam Inclyti Provisoratus Szegediensis de dato 13. Decembris super	500		
2-o Quietantiam ejusdem Provisoratus de dato 25. Decembris 1703	500		
3-o Quietantiam Domini Josephi Comet, Cameralis Provisoris Szegediensis, de dato die 24. Februarii 1705. super	1000		
4-o Quietantiam Domini Johannis Michaelis Lenckhardt, Annonae Praefecti Szegediensis, de dato 18. Septembris 1703. super	676		
5-o Ejusdem Domini Annonae Praefecti quietantiam die 28. Septembris emanatam super	186		
6-o Dicti Domini Praefecti quietantiam, 15. Octobris 703. emanatam super			407
7-o Quietantiam meam propriam, de dato 6. Novembris 703. super			257 1/2
8-o Domini Michaelis Lenckhardt, die dato 9. Novembris 703. super	146		108
9-o Ejusdem Domini Lenckhardt, de dato 20. Novembris 703 super	93		89

10-o Inclyti Provisoratus Szegedi-

	R. f.	Metretas Austria- cas Frumenti	Metretas Austria- cas Pabuli
ensis quietantiam die 24. Novemb- ris 703. emanatam, sonantem super		184	
11-o Quietantiam saepus dicti Do- mini Lenkhardt, de dato 13. De- cembris 703		333	
12-o Ejusdem Domini Lenckhardt quietantiam, die 26. Decembris 703. emanatam, sonantem super		320	
13-o Recognitionem Domini Joannis Christophori Baiz, moderni Annonae Praefecti Szolnokiensis, de dato 11. Augusti 703. super			200
14-o Ejusdem Domini Baiz quietan- tiam, Csongradini die 28. Augusti 703. emanatam, super 10 currus foeni, 102 panes, 6 caseos et 7 urnas vini.			
15-o Item ejusdem Domini Baiz, de dato 4. Septembris 703, super 6. pe- coribus et 10 curribus foeni.			
Summa		2000 1938	1061 1/2

20.

Pest, 1703. augusztus 12. Imre János megyei perceptor nyugtája Kecskemét részére 1500 rénes forint porciópénz befizetéséről.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 40. sz.

Per florenos rhenenses mille quiengentos, quos Oppidum Kecskemét per Dominum Secundarium Judicem Stephanum Bány, (?) Stepanum item Nádasdy et Joannem Engedy, in defalcationem portionalis quanti, anni praesentis infrascripti rite administrari curavit; praesentium mearum vigore idem Oppidum quietatur.

Pest, die 12. Augusti 1703.

Idest 1500 rh. fl.

*Joannes Imre m. p.
Perceptor.*

(Vörös viaszba nyomott pecsét.)

21.

Szeged, 1703. szeptember 7. Báró Globitz Szeged parancsnokának levele Baiz csongrádi tiszttartóhoz. Részletes tájékoztatást ad a Duna–Tisza közti katonai eseményekről, a rácok garázdálkodásáról, Kecskemét és Nagykőrös magatartásáról.

Eredeti: Jambrekovich–hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza–vonal védelme. RáTanulm. 670–671.

22.

Szeged, 1703. szeptember 8. Globitz báró szegedi parancsnok részletesen tájékoztatja Baiz csongrádi tiszttartót a szegedi lakosok közt kitört pánikról, intézkedéseiről a kurucok átkelésének megakadályozására, hadellátási ügyekről. Bízik abban, hogy Bécsből rövidesen segítség érkezik a felkelők ellen.

Eredeti: Jambrekovich–hagyaték.

Kiadás németül és magyarul: Esze, A Tisza vonal védelme. RáTanulm. 671–673.

23.

Kecskemét, 1703. szeptember 16. A tanács határozata a város védelméről, a közbiztonság fenntartásáról.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 163. (Elveszett.)

Kiadás, részlet: Hornyik IV. 29.

24.

Csongrád, 1703. szeptember 18. Johann Christoph Baiz tiszttartó 10 huszárt küld Kecskemétre és Kőrösre élelemért.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 165. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 33., 244.

25.

Szolnok, 1703. szeptember 24. Mocsy János kuruc kapitány élelem szállítását követeli Kecskemét városától, mert ellenkező esetben nyargalót küld rájuk.

*Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv. 1702–1708. 166. (Elveszett.)
Kiadás: Hornyik IV. 34., 245.*

26.

Dömsöd, 1703. (szeptember–október). Dömsöd tanácsának bizonyítványa, hogy Kecskeméthy Szűcs István hadnagy a meghalt Suppán István gabonájából 3 verem búzát, 3 verem árpát Kecskemétre vitetett.

Egykorú másolat. MOL G. 25. RSzL III. 2. b.

Anno 1703.

1. Midőn Kegyelmes Fejedelem Fölső Vadászy Rákóczy Ferenc Urunk eő Nagysága hadai közül Kecskeméthy Szűcs István Hadnagy Urunk eő Kegyelme katonáival hozzánk Dömsödre jött volna, embereinket hit szerént examinálta Istenben bódogult Suppán István Urunk eő Kegyelme vermes élettelyei iránt, az többi közül azon böcsületes embert, Hajdu Mihályt elő hívatván, melly az vermeket ásta, azon embernek előttünk hit szerént köllött megvallani három verem búzát, és három verem árpát, melly gabonát, folyül emlétett Szűcs István Hadnagy Urunk eő kegyelme, mind az hat verembül fölszedetvén, szekereken Kecskemétre elvitette.

2. Ezen folyül emlétett Kecskeméthy Szűcs István Hadnagy Urunk eő Kegyelme vitte el üdvözült Suppán István Urunk eő Kegyelme három kanca és egy heréletlen lovát, mellyre is mi aláb írt személyek jó bizonságok vagyunk.

3. Méltóságos Fejedelem Fölső Vadászy Rákóczy Ferenc Kegyelmes Urunk eő Nagysága hadai Dömsödnél elmenvén, folyül emlétett Suppán István Urunk eő Kegyelme egy verem árpáját fölvötték.

Ezen notált dolgok iránt attestalunk mi:

*Dömsödi Fő Bíró Varga Ferenc
Esküttek
Kudar Bálint
Nagy Mihály
Faragó Mihály
Faragó István
Garay János.
L. S.*

27.

Kecskemét, 1703. október 8. Deák Ferenc ezereskapitány nyíltparancsa. Egy fakó paripacsikót hagyott Kecskeméten idomítás céljából, senki ne merészelje elvinni.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. köt.) 21. sz. — Hornyik IV. 35–36.

Aláb megírt adom tutára az kiknek illik, hogy egy fakó paripa csikómat, kinek az bal combján az bélyeg, kelletett hadnom itten Kecskemét Várossában, hogy tanéassák, azért az eő kezek alatt lévén, senki is Kegyelmes Urunk Eő Nagysága vitézei közzül azon lovat elvinni semmiképpen ne merészellye, egyébiránt ha valaki azon lovat elvinné, és vagy egy, vagy más szín alatt akadályt csinálna iránta, elhitesse magával, hogy számot fog rólla adni. Praesentibus perlectis exhibentis restituis. Datum Kecskemét die 8. Octobris Anno 1703.

Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Kegyelmes Urunk Eő Nagysága edgyik Lovas Ezerének Fő Kapitánya és bizonyos Hadainak Első Directora

Deák Ferenc m. p.

(Vörös viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

28.

(Ecsed)nél lévő tábor, 1703. október 10. II. Rákóczi Ferenc fejedelem nyomtatott védlevele Szentes lakosai és városa részére.

Eredeti: Szentes v. lt.

Kiadás: Sima László, Szentes város története. I. köt. Szentes, 1914. 178., facsimile 179.¹

1/ Sima téved, amidőn a védlevél kiállítási helyéül Szegedet teszi meg (a rongált eredetin a hely hiányzik), mert Rákóczi 1704 július–augusztusában táborozott Szeged mellett.

29.

Nagykőrös, 1703. október 11. A kőrösi bírák és tanács Kecskemét városhoz: bármi híreik jőnének, azonnal értesítik szomszédaikat.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. köt.) 22. sz. — Hornyik IV. 42.

(Külső címzés:) Böcsülletes Kecskeméti Bírák és Eskütt, nagy jóakaró Szomszéd Urainknak eő Kegyelmeknek böcsülletel adassék. Kecskemétre. (Pecsét.)

Szolgálmunk és Istentül mindennémő jókat kívánunk Kegyelmeteknek.

Az Kegyelmetek 11. praesentis Kecskemétről datált böcsülletes levelét vettük. Igenis, azt hozván magával a' szomszédtság, és egymás között való correspondentia, ha valami hírei érkeznének vagy egyiknek vagy másiknak, tartozik hírré adni s tudósítani, azért mi is, habár Kegyelmetek nem requirált volna is, ha valami bizonyos híreink lettenek volna, Kegyelmeteknek tutára attuk volna, de most sem egy, sem másfelől oly bizonyos híreink nincsenek, mindazonáltal minden órán várunk. Kegyelmeteket reciproce kérjük, ha vala-

mi hírei lennének Kegyelmeteknek, velünk is ne terheltecsék communicálni.
Ezek után Isten sokáig éltesse Kegyelmeteket, maradván
Kegyelmeteknek igaz jóakaró szomszédi

Kőrösi Btrák és Tanács.

Kőrös die 11. Octobris 703.

30.

Buda, 1703. október 11. Imre János megyei perceptor nyugtája 354 rénes forintról, melyet Kecskemét porcióbeli quantumába befizetett.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) Sz. n.

Quietantia.

Per florenos rhenenses trecentos quinquaginta quator, quos Generosus Dominus Joannes Rodtl á parte Oppidi Kecskemét, in defalcationem portionalis quanti anni praesentis infrascripti rite administravit; presentium mearum vigore idem Dominus Rodtl quietatur. Budae, die 11. Octobris 1703.

Id est 354 rh. fl.

Joannes Imre m. p.

(Vörös viaszba nyomott pecsét.)

31.

Kecskemét, 1703. október 11. (?) Kecskemét segélykérő levele II. Rákóczi Ferenchez a fenyegető rác támadás ellen.

Eredeti: befejezetlen fogalmazat. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 19. sz. — Hornyik IV. 42.

Méltóságos Fejedelem, nekünk Kegyelmes Urunk.

Nem akaránk elmulatni, hogy Nagyságod színe eleibe ne terjesztettük volna ezen mastani keserves kárvallásinkat Kegyelmes Urunk. Mai nap nyolc órakor bejövén a mezőrül egy ménespásztor, hozta hírét, Alsó Alpár nevű pusztáru, ez is csak három mérföld Várasunkhoz, két falka ménest a rác ma hajnalkor elhajtott. Ugyan circiter még más gujas is 10 óra tályban beérkezett, az is hozta hírit: ugyan harmadik falka ménest elhajtott a rác, azt is Alpárrul. (sic!) Ugyan harmadik hírmondó beérkezett Várasunkban, az is oljan hírt hozott, egy falka marhát elhajtott a rác, ugyan ez étszaka élfélj tályban jött egy ceglédi posta Várasunkban, levél által tudósított a ceglédi bíró bennünket, mellyet írt levelében, megkímeltette sui¹ ember által, Locsod nevű praediumon 400 rác munitioval edgyütt lett volna bizonyossan, mely fele akar indulni, nem tudhattjuk informálni Nagyságos Uram; a rossz hírek pedig óránként minden Isten atta nap ulljulnak. Azért nagy alázatossan akaránk repraesentálni Nagyságod Fejedelmi színe előtt, a Nagy Istenért kérjük Nagyságodat, mint nekünk

Kegyelmes Urunkat, vegye méltó respectusban szegény Városunkat, megmaradását. Mi is Nagyságod úri gratiáját életünk fottáig...

1/ Sic! Tápiósúly.

32.

Buda, 1703. október 19. Pfeffershoven báró, császári tábornok, budai parancsnok védlevele Kecskemét város részére.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 23.

Kiadás: Hornyik IV. 253–254.

33.

Tokaji tábor, 1703. október 24. II. Rákóczi Ferenc fejedelem a Kiskunság tisztjeihez és vezetőihez. Miután tudomására jutott, hogy nincs köztük olyan tiszt, aki alkalmas a haza szolgálatának folytatására, s köztük a jó rend fenntartására, válasszanak ily tisztet, akit magához rendel, hogy tisztségében megerősítse.

Eredeti: MOL G. 25. RSzL III. l. b.

(Külső címzés:) Egregeis et Nobilibus N. N. Senatoribus et Officialibus totidemque Universitati Nationis Minorum Cumanorum. Fidelibus Nobis Gratis.) (A nagy kerek pecsét leesett.)

(Rávezetve.) A Kunságbeli Tisztek felállításáruul. Nro. 24.

Egregei et Strenui Fideles Nobis Grati.

Salutem et gratiam. Esett értésünkre, hogy köztök a jó rend s szokás szerint Tiszt nem volna, melly által mind köztök az jó rend folytattathatnék, mind penig az haza szolgálattya annál hasznossabban mehetne parancsolatink szerint véghez. Parancsollyuk azért, minden késedelem nélkül¹ ez parancsolatunk vétele után magok között, az jó, köztök bevett szokás s rend szerint olly tisztet, ki mind az haza szolgálattyanak folytatására s mind penig az köztek leendő jó rendnek megtartására alkalmas lészen, válasszanak, melly is hozánk jövén, magát insinuallya tisztiben való confirmáltatása iránt. (Amíg penig ez megleend, adig is Kapitány Szent Miklósi János hívünkel)² Addig penig függön Török András hívünk dispositiojátul, értsen edgyütt s függön dispositioitul mindenekben.³ Secus non facturos benevalere desideramus. Ex Castris ad Tokaj positis die 24. Octobris 1703.

*F. Rákóczi m. p.*⁴

(Lap alján:) Kis Kunságiaknak,

1/ E szó tollhibából kimaradt.

2/ A zárójelben lévő rész kihúзва.

3/ Sic! A mondat zavaros.

4/ A levél Pápai János fejedelmi titkár írása, Rákóczi aláírása eredeti. A rendeletet a kiskunságiak azonban aligha kaphatták meg, hiszen a fejedelmi kancellária iratai közt maradt.

34.

Pest, 1703. október 27. Imre János, Pest–Pilis–Solt megye perceptora elismervénye Kecskemét részére 759 rénes forint porciópéNZ befizetéséről.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 42. sz.

Per florenos rhenenses septingentos, quinqva ginta novem, quos Oppidum Kecskemét per Egregios Joannem Szentkirályi, et Stephanum Kis, in defalcationem portionalis quanti Anni praesentis infrascripti rite administrari curavit; praesentium mearum vigore idem Oppidum quietatur. Pest, die 27. Octobris 1703.

Ides 759. r. fl. (Pecsét.)

Joannes Imre m. p.

35.

Kecskemét, 1703. október 31. Szűcs János kapitány levele Károlyi Sándornak: tudósítja a környékbeli hadi hírekről, s várja a generális érkezését. A jászok felülése folyamatban van.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703. okt. Fasc. 1. A. 6.

(Külső címzés:) Illustrissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Inclyti Comitatus Szathmariensis Supremo ac Perpetuo Comiti, Serenissimi Principis ac Domini Domini Francisci Rákóczi de Fölső Vadász (Titulus) Militiae Campestris Generali etc. Domino Domino mihi Gratosissimo. Ibi ubi. (Gyűrűspects.)

(A címlapon:) Kőrössi uraimék Ceglédre, Ceglédi Uramék Berénybe, Berény beliek pedig Kegyelmedtek Bírák Uramék vittén vitesse a Méltóságos Ur eő Nagysága eleibe, ha oda nem érkezet, mert eő Nagysága Poroszlórlul írt.

Méltóságos Ur, nékem mindenkori Nagy jó Uram.

Alázatos szolgálatom ajánlása után, Isten Nagyságotat minden igyekezetben szerencséltesse és boldogítsa, szívessen kívánom. Nagyságotat méltóságos levelét, mellyet nékem Poroszlórlul die 28. praesentis méltóztatott írni, mai napon alázatosan vettem. Az mi az ide való híreket illeti, most hála Istennek, nincsenek olyan híreink, mellyek ártalmunkra volnának. Mostan mentenek ki portásink mind Szeged felé, s mind Pest felé, ha megjőnek és valami híreket hoznak, alázatos kötelességem szerint Nagyságotat tudósítanom el nem mulatom. Én mostan az több hadakkal Kecskeméten vagyok, az hova is, ha csak

Nagyságod más parancsolattyát nem veszem, elvárom Nagyságodat. Kívánom is, Isten hozza Nagyságodat szerencsésen. Az jászok fölülése felől egyebet nem írhatok, hanem Nemzetes Bay László Uram eő kegyelmétül értem, hogy Török András Uram, Gömör és Hont¹ Vármegyéknek viceispánja küldetett az jászok öszvegyűjtésére, de mennyi lehessenek, még eddig nem tudhattam. Ezzel kívánom, Isten sokáig éltesse Nagyságodat szerencsésen fris egésségben.

Datum Kecskemét die 31. Octobris 1703.

Nagyságodnak alázatos kész szolgálja

Szűcs János.

1/ Helyesen: Kishont. Török András azonban Nógrád megye alispánja volt.

36.

Kecskemét, 1703. november 1. Bay László levele Károlyi Sándorhoz. Főleg Pest környéki katonai hírekről, a rácok meghíusult akciójáról tudósítja.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap. 1. AcRa Ser. I. 1703 nov. Fasc. 3. C. 1.

(Külső címzés:) Illustrissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Incltyi Comitatus Szathmariensis Supremo ac Perpetuo Comiti, Serenissimi Principis ac Domini Domini Francisci Rákóczi de Fölső Vadász (Titulus) Militiae Campestris Generali etc. Domini Domini mihi Grati-
osissimo. Késér¹ vel ubi. (Gyűrűs pecsét.)

(Károlyi írásával rávezetve:) Redditae in Szolnok die 2da (átjavítva: 1.)
Novembris 1703. 1. Novembris.

Méltóságos Ur, nekem mindenkori nagy jó Uram.

Alázatos és köteles szolgálatomat ajánlván, Istentől eő Szent Fölségétül Nagyságodnak minden szerencsés előmenetelt és fris egésséget kívánok. Szün-
tin ez étszaka érkezet Pap István Hadnagy Uram az portáról, ki is Jankó² táján
két rácot fogot és ide hozta, mellyeket ezen alkalmatossággal Nagyságodhoz
elküldettem, Nagyságod is eőket voltaképpen examinálhattya. Az melly portá-
sok Pest felé vannak, még nem jöttek, megjövén, ha valami híreket hoznak,
alázatos kötelességem szerint azontúl(sic!) Nagyságodnak tudtára fogom ad-
nom. Hallottam ugyan, hogy Pestnél valami hadak a Dunán általjöttek volt, de
megjiedvén, megint visszamentenek, azon rác hadak között némelly magyarok
is voltak, de hogy nem mertek próbálni, re infecta visszatértek, az német
tisztok rútol megpirongetták. Szégyenletekben uyobban mintegy hét vagy
nyolcszázig jövén, de eők merre mentenek, még nem érhettem. Az magyarok-
kat magokkal³ el nem bocsátották, félvén attul, hogy túlök elállanak, vélem,
azok sokat nem próbálnak. Nagyobb bátorságnak okáért azon két rácot az
gyalogságtul küldtettem el, kik mellé az gyalog vicehadnagyot édnjihány haj-
dúkkal rendeltem, kit is Czako Jánosnak hínak. De reliquo nincsenek olly
híreink, kikrül Nagyságodnak köllenek tudósítanom. Ezzel kívánom, Isten

Nagyságodat sokáig éltesse kedves fris egészségben. Datum Kecskemét die 1. Novembris Anno 1703.

Nagyságodnak méltatlan aláztatos szolgája

Bay László m. p.

1/ Jászkisér.

2/ Jankovác, ma Jánoshalma.

3/ Értsd: magokban, egvedül.

37.

Léva, 1703. november 4. Kecskemét város megbízottainak, Kucsora Jánosnak és Szeles Györgynek elismervénye 340 rénes forint kölcsönvételéről, ami a gróf Koháry István által követelt társzekér és nyolc ló kiállításához volt szükséges.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 24. sz. — Hornyik 52–53.

Mi Kecskemét Városának Plenipotentiariusi, nevezet szerint Szeles György és Kucsora János, vigore praesentium recognoscályuk és adgyuk tudtára mindeneknek az kiknek illik ez levelünknek rendiben: Hogy ezen folyo fellfordult zürzavar esztendőben 1703, midőn Kegyelmes Gróff Koháry István Generalis örökös földes Urunk, Kegyelmes Koronás Császár Urunk eő Felsege parancsolattyábúl táborozna, azon táborozásnak hasznossabban való végben vitelére s szükségére eő Nagysága parancsolattyábúl az böcsülletes Váras expediált eő Nagysága után Lévára, hogy az holott eő Nagyságát talályuk, egy társzekeret benne való éléssel és nyolc lóval állítsuk elé, az megírt nyolc lovat, társzekeret modalitate praemissa minthogy meg nem szerezhetük, mind az társzekérnek, nyolc lónak, élésnek, hozzá tartozandó eszközöknek megszerzéseért vettünk fell Szécsén Várasában lakos Labancz Mihály, Nyikony Gergely és Hegedús András Uraimék eő Kegyelmeiktől háromszáznegyven Rénes forintokat: oly conditiókkal, hogy eő Kegyelmeknek azon fellvett summa pénzt első alkalmatossággal cum gratiae actione Várasunk költségeből megadgyuk, és megküldgyük. Kitt ha nem cselekednénk, vagy cselekedni nem akarnánk, tehát vigore praesentium adúnk annyi hatalmat és autoritást eő Kegyelmeknek, hogy annyi éró jószágunkott propria duntaxat autoritatte cum expensis et fatigiis elfoglalhassák, valamедdig magoknak plenaria satisfactioót ex integro nem téznek, nem használván ebben semminémű kigondolt, vagy kigondolható mencségünk is, melynek nagyob erősségére adtuk ezen levelünkött kezünk keresztvonásunkkal megerősítvén. Datum Levae die 4a Novembris. Anno 1703.

X

Kucsora János saját keze
vonása

X

Szeles György saját keze
vonása

Coram me Stephano Baithay Inclytorum Comitatum Pest, Pilis et Sold
Unitorum Jurassore m. p.

P. S. Ennek a' megnevezett pénznek interesse helyet ígértük, kit is tartoznak megadni, négy pár karmazin csizmát.

38.

Csongrád, 1703. november 4. Borbély Balázs Károlyi Sándorhoz. Értesíti a tábornokot, hogy a rácság elment Mezőtúr fele, virradatkor ő is azonnal átkelt a Tiszán. Segítségét kér.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703. Fasc. A. 5. A dátumtalan iratok közt.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor nagy Jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatosan íram. (Egy sor kiszakadva.) (Gyűrűspecst.)

Ajánlom Nagyságodnak szolgálatomat,

Isten Nagyságodat minden dolgaiban szerencséltesse, kívánom.

Én éccaka érkeztem ide, az dolog bizonyos, hogy az rácság elment Túr fele, de felesnek(sic!) én mihelyt megvirrad, mindgyárt kelek az Tiszán, akarnám, ha Nagyságod vagy 3 zászlóallya katonát küldene utánnam, úgy az magam katonáit, az kit otmaradtanak, azokkal együt Kécske fele, én azon leszek mentül hamarab, hogy Túrhoz érkezhessem. Kívánom penig, ezen levelem talállya szerencsés órában Nagyságodat.

Borbély Balás m. p.

Nagyságod alázatos szolgálja.

Irtam ez éjjel Csongrádon.¹

1/ A levélen nincs dátum, de abból, hogy a rácok november 4-dikén kora reggel dúlták fel Mezőtúrt, következtethető, hogy Borbély Balázs csak ezen a napon tartózkodhatott Csongrádon. Bizonyítja ezt Borbély Balázs alábbi, november 5-dikén már Mezőtúrról írt levele. V. ö.: Túr városának levele Károlyi Sándorhoz, 1705. november 5. KO V. 41-42.

39.

Mezőtúr, 1703. november 5. Borbély Balázs levele Károlyi Sándorhoz. Ma késő este érkezett ide, de a rácok 4-dikén reggel teljesen feldúlták a helységet.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 nov. Fasc. 3. C. 9.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor nagy Jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatossan íram. (Gyűrűspecst.)

(A címzés mellett:) Nagy Révi Bíró sietve küldgyed ezen Generalis Urunknak szőlő levelemet Kécskére,¹ az ott való bíró, valahol ő Nagyságát feltalálhattya, sietséggel.

*Mint bizodalmas nagy Jó Kegyelmes Uramnak,
ajánlom Nagyságodnak alázatos szolgálatomat.*

Én reggel idején ma költöztem által az Tiszán, érkeztem estve későn ide Túrra, de ezeknek szegényeknek még tegnap reggel meglelt az vásárjok, eleget szegényekben megöltének, mindenféle jószágokat, az mit kaphattak, egészlen eltakartak, házakat is égettének. Továb Nagyságod mit fog parancsolni, mi tévő legyek, alázatosan várom Nagyságod parancsolatját, az mint hogy maradok is Nagyságod alázatos szolgája

Borbély Balás m. p.

Túr 5. Novembris 1703.

1/ Ókéscke és Újkéscke, ma: Tiszakéscke. Itt nyilván a régebben létező Ókéscke értendő.

40.

Mezőtúr, 1703. november 6. Borbély Balázs jelentése Károlyi Sándornak a város pusztulásáról, egyéb katonai hírekről, az egész Tiszavidék rettegéséről a rác veszedelem miatt.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 nov. Fasc. 3. C. 22.

(Külső címzés:) Tekintetes és Méltóságos Károlyi Sándor Uramnak Eő Nagyságának, Kegyelmes Fejedelem Urunk Eő Nagysága Svéc, Tatár és Magyar hadainak Feő Generalissának, és egyszersmind Szatmár Vármegyének Fő Ispánnyanak, bizodalmas és nagy jóakaró Uramnak Eő Nagyságának bizodalmassan és sietséggel íram. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis Uram, hogy Isten Nagyságodat minden dolgaiban boldogítsa, és szerencsés kívánatos egészségében megtarcsa, kívánom szívessen.

Elvettem Nagyságod parancsolatját, melyből értem Nagyságod hivatalt¹ vélem lévő vitézlő renddel edgyütt, de látván szegény túriaknak rettenetes és kibeszélhetetlen romlásokat, mind marhájoknak, lovaiknak, ruházattyoknak és a föld színén találtatható éléseknek magok ökrein, szekerein való elvitetését, és sok ártatlanok a földben való fekvéseket, sokaknak penig a rettenetes sebekben való fetrengéseket, akik penig megmaradtanak is, jószágok nem lévén, még csak kenyérnek való életet őrleni is alkalmatlanságokat, vízimalmok nem lévén. Magam is instálok Nagyságod előtt szegények mellett, hogy innét romlott helyekből, aki hol jóakaróját ismerné, had vonódnának el, hogy mind magokat s cselégyeket táplálhassák, mert nemhogy valamely hadnak, de még magoknak táplálására elégtelenek. Ha penig Nagyságodnak tehecségében s jó teccésében lehet, és módott talál a dologban, rendellyen Nagyságod énmellém több hadat, kik kelnének által a Tiszán Szentesre és onnan énhozzám hírt küldvén, a Körösön siecséggel általkelvén, velek megedgyeznék, s ezen emberektől küldene Nagyságod erős parancsolatot, hogy ezen földnek népét is felvehetném Nagyságod parancsolattya erejével, had mennék a Maros

mellyéki pogány rácságnak elpusztítására, mert ha eltávozunk, csak harmadnegyed napig is innen felfele menvén, aminemű rettenetes félelemben a Tiszán innen vadnak a túriak romlása miatt, sohol bizony Debrecenig egyetlen egy hely sem marad, s még Debrecen is állja-e meg, avagy sem. Melly az egész Magyar Országnek nagy romlására s hadainknak kárára, az ellenségnek pedig nagy örömére és előmenetelire lészen, melly ha így meglészen, megtapasztallya Nagyságod ezután csakhamar. Azért, hogy az nagy kár eltávoztatódgyék, az Istenért is kérem Nagyságodat, hogy az szándék el ne múllyék, ha teccik Nagyságodnak, mindazáltal állyon Nagyságod akarattjában, de ez lenne mind Kegyelmes Urunknak és egész Magyar Országnek nagy hasznára. Kívánom, ezen levelem Nagyságodat talállya szerencsés órában és nagy jó egészségben. És maradok Nagyságodnak mindenkori szolgája,

Kegyelmes Urunk Eő Felsége edgyik lovas seregének főkapitánynya

Borbély Balázs.

Actum Túr die 6. Novembris Anno 1703.

P. S. Ha pedig ugyan a szükség úgy kívánnya, hogy csak mennem kellekik, ezen emberektől izenvén, mindgyárt indulok és megyek.

1/ Vagyis hívását, hogy a Felvidékre menjen, ahol a császári csapatok ellentámadást indítottak.

41.

Szolnok, 1703. november 6. Csizsár István kapitány Károlyi Sándornak. tájékoztatja, hogy a szegedi seregből Kis Mihály hetvened magával Tetétlen halomnál volt, ha erőt látnának Szeged alatt, átállnának. Értesülése szerint a szegedi rácság Szolnok ellen készült, de Kis Mihályék ezt megakadályozták. Mindenesetre kéri a szolnoki sereg visszaküldését.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 nov. Fasc. 3. C. 20.

(Külső címzés:) Tekintetes és Nagyságos Károly Sándor Uram eő Nagyságának, Méltóságos Fejedelem Felső Vadászai Rákóczi Ferenc Kegyelmes Urunk Mezei hadának Generalissának, Tekintetes Szattmár Vármegyének örökös fő Ispánnyanak, Kegyelmes nagy jó Uramnak alázatossan íram. Kecskemét. (Gyűrűspecsét.)

(Címlapom:) Abonyi Bíró sietsígel külgye Kőrösre, Kőrösi Kecskemétre.

Érdemem fölöt való Kegyelmes nagy jó Uram.

Ezen órában jött be Szegedről Kegyelmes Urunk hívsigire szolnoki katonám, kinek azelőtt is lakása itt volt, felesége, gyermeke itt lakván. Tetétlennek¹ hivattatik egy halom, az ki alatt naplott Kis Mihál mintegy hetvened magával, azon halom közép úttyában esik Szolnoknak és Kőrösnek. Értekeztem felőle, mi állapotban legyenek az szegediek, beszéli, hogy bizonyossan vannak gyaloggal edgyütt tizennégy százan, de filelem nagy van rajtok, az csintalanság elég esik köztök, mert az rácság csak praedállya az lakosok jószágát, hírvél...

csetli,² hogy csak az Ur Isten vinni az erőt oda, mingyárt hozzá állana. Beszélli, hogy az rácság azon volt, hogy az íjtel becsapjon az városunkra, de Kis Mihál és az magyarság nem engedte. Ha csak Nagyságod kegyelmes parancsolattyaibul az szolnokiakat visza nem küldi, még csak hírt sem tudok Nagyságodnak kitől adni, az várást csak 20 is fölverheti. Kihez képest alázatosan kérem Nagyságodat, egytallyában ne engedgye az szolnoki sereget ott lenni, mert bizonynal írhatom Nagyságodnak, az óra be nem tölt, hogy megcsúfoltatunk, az tisztek marattak mellete 10 katonával, vagyis tizenkettővel. Kívánom Istentől, talállyya ez levelem frís jó egíssígben Nagyságodat.

Nagyságod alázatos szolgálja

Csiszár István m. p.

Szolnok Die 6. Novembris 1703.

(Oldalt:) Karsa Mihál, Borbély Baláz Uram hadnagya most is itt vagy on arestomban, az ki zsidó markotant az portáján kimenvén vizsgálni, büntelen agyon karta vagdalni, mit parancsollyon íranta Nagyságod, alázatosan elvárom.

1/ Ma: Kőrösetetlen.

2/ A szó első betűi olvashatatlanok.

42.

Vácszentlászló, 1703. november 6. Hatvani Szabó Máté kapitány levele Károlyi Sándornak. A jászok is megindultak Pest eleire. Szűcs János kapitány sürgeti őt, hogy vonuljon Kecskemétre, de nem akarja itt a lakosságot védtelenül hagyni, s katonáit olyan hosszú úttal fárasztani.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703. nov. Fasc. 3. C. 15.

(Külső címzés:) Tekéntetes és Nagyságos Károlyi Sándor Uramnak, Meltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága hadainak edgyik érdemes Fő generalissának etc. nagy Uramnak s Patronusomnak alázatosan írá. Ibi, ubi etc. (Gyűrűspecét.)

(Címzés mellett.) Városi és falusi bírák ezen levelemet nagy sietséggel végyék, ahol hírért hallják Generalis Uramnak eő Nagyságának.

*Nagy Uramnak s Patronusomnak ajánlom
mindenkori kész szolgálatomat Nagyságodnak.*

Kőrösrül ide 2. praesentis datált Nagyságod úri levelét 5. praesentis, széntén hogy kiindultam a seregekkel, nagy böcsülettel vettem. Nagyságod parancsolattya szerént minden tehetségemmel vigyázatok. Jász uraimék is (amint végére mentem), megindultak Pest elleire; írtam eő kegyelmeknek is, akarván megedgyezni eő kegyelmekkel. Szűcs János Kapitány Uram eő Kegyelme levelét is vettem, akiben nagy fenegetéssel s büntetéssel hívatt Kecskemétre; hogy hadgyam el itt a sok szegénységet ellenség torkában, fárasztani is a szegénylegényeket annyi félére, mivelly eő kegyelmeknek is ide, az hollot az

ellenség vagyon, kellenék nyomódni. Alázatossan Nagyságodat kérem, rólunk se felejtkezzen el, valami jó dispositióval és segítségel bátoricsón és sublevályon Nagyságod. In reliquo Nagyságod úri gratiájába ajánlván magamat, elvárván Nagyságod válaszát s parancsolattyát, maradok Nagyságodnak alázatos köteles szolgálja

Hatvani Szabó Mátté.

Datum Szent László die 6. Novembris Anno 1703.

43.

Kecskemét, 1703. november 6. Kecskemét bírái és tanácsa Károlyi Sándorhoz. Kérik, hogy az átvonuló hadai által a város lakosságának okozott károkat térítesse meg.

Eredeti. MOL P. Károlyi cs. lt. Ap.1. AcRa Ser. I. 1703. nov. Fasc. 3. C. 19.¹

(Külső címzés:) Méltóságos Groff Károlyi Sándor Kegyelmes Urunknak, Méltóságos Fejedelem Fölső Vadászy Rákóczi Ferenc Kegyelmes Urunk eő Nagysága és az Magyar haza szabadságáért Isten által fegyvert fogott Magyar-ságnak Generalissa és Nemös Szatmár Vármegyének Fő Ispánnyanak eő Nagyságának nagy alázatossan íránk. Cegledini vel. ubi. (A város kis kerek, papírba nyomott pecsétjével, melynek felirata: KECSKEMÉT VÁROS PE-CSETIE 1666.)

Méltóságos Generális, Kegyelmes Urunk.

Alázatos szolgálatunkat ajánlván. Hogy az Ur Isten Nagyságodat kívánta sok jókkal s szerencsés hosszú élettel álgya meg, szívünk szerént kíványnyuk. Szegény jobbágy társaink kimondhatatlan káraik aránt való keserves panasz-szaik miatt maradhatatlanok lévén, Kegyelmes Urunkhoz Nagyságodhoz ezen alázatos írásunk s embereink által kénszerítettünk folyamodnunk s Nagyságodat, mint Kegyelmes Urunkat nagy alázatossan kérnünk, méltóztassék Nagyságod (szokott kegyes gratiája szerént számtalan sok kárainkat méltó tekintetbe vévén), az katonák élése és hajdúk alá hajtott ló s eökök szekereinket, sött szegény emböreink másként elvitt lovaikat is visszabocsáttatni, had az szegénység, mint Nagyságodok mindekori alázatos kész szolgáló, annyival is inkább, mint Kegyelmes Urunk szolgáltyára tovább is jószágocskájával alkalmatosbban elől élhessen. Nagyságod szerencsés hosszú életéért s boldogulásáért Istent imádhasson, (sic!) kívánván, hogy ezen alázatos írásunk is talállya Nagyságoda boldog órában, szerencsés jó egészségben.

Maradván Nagyságodnak, mint Kegyelmes Urunknak alázatos szolgáló

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Kecskemetini Die 6. Novembris Anno 1703.

1/ 1703. november 7-dikén Nagykőrös is szinte teljesen azonos szövegű panaszt nyújtott be Károlyi Sándorhoz a hadak garázdálkodása miatt. U. o. 23.

44.

Paks, 1703. november 13. Gróf Huyn császári tábornok védlevele Kecskemét város részére a rácok ellen.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 25. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 257.

45.

Zólyomi tábor, 1703. november 17. Károlyi Sándor levele Kecskemét város vezetőihez: küldjenek híreket neki, különben megbünteti őket. Zólyomi győzelem. Rövidesen a rácok ellen fordítják a hadakat.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 26. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 258.

46.

Szolnok, 1703. november 21. Ónodi Csiszár István szolnoki kapitány meg nem nevezett Duna–Tisza közti helységnek. Biztos hírei vannak, hogy a rácok Szegednél nagy előkészületeket tesznek Szolnok elfoglalására. Ezért a gyalogokat küldjék ide, s legyenek vigyázással.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 nov. Fasc. 4. D. 3.

Ajánlom szolgálatomat kegyelmeteknek.

Tószegi és vessenyi bizonyos lakosok lévén Szegeden, azok bizonyos hírül hozták, hogy az rácok megfelesedvén, egyik tábora Péter Várán¹ innen 6 vagy 7 ezerből álló, másik tábora Föld Várnál,² az is 5 vagy 6 ezer, és az ottan lévő magyar katonák, kik hazájokhoz s nemzetekhez való indulattyoktól viseltetvén, erős hittel mondták, hogy minden szándékok az az rácoknak, hogy Szolnok alá jőjenek. Álgúkat már el is készítették, és míg az mostani holdvilág tart, addig valamely éca utne reánk, ezen hírt már megírtam Kegyelmes Urunknak, hogy tenne dispositiot de securitate permansionis, de minthogy mesze föld, addig míg válaszunk jön, feladhatnak rajtúnk, kegyelmeteket kérem, legyen ottan szorgalmatos vigyázásban, hogy ha úgy lenne az dolog, ezen vár megtartásában succurálhasson, az ottan levő gyalogokat pedig csak külgye ide instructionnak tenora szerint, mert periculum in mora. Az megírt lakosok magok is látták Szegeden az rácok felkészüléseket, az órája, hogy bé nem tölt reánk való jöveteleknek. Magokkal az gyalogok hozzanak elegendő élest, hogy itten valamely napokig subsistálhassanak. Kegyelmetek semminek ne tarcsa ezen hírt, mert olly emberek az kik referálták, hogy szavokkal nem jádzanak, és az rácok aszt állattják, hogy vagy ők nem laknak Szegedben, vagy Szolnoknak is vissza kell vétetődni, elhiszem, hallya hírét Generalis Károlyi Sándor

Uramnak, nem ártana s írja meg is kegyelmeitek ezen híreket, hogy tudhassa eő Nagysága is, miben légyen ezen földnek dolga. Kívánom Isten éltesse kegyelmeiteket. Datum Szolnok die 21. Novembris 1703.

Kegyelmeiteknek jóakaró szolgálja

Ónadi Csiszár István m. p.

1/ Pétervárad.
2/ Dunaföldvár.

47.

Szolnok, 1703. november 29. Ónadi Csiszár István szolnoki kapitány Károlyi Sándornak. Leveletet mellékel új hírekkel. Az alföldi lakosság rettegésben van, segítséget remél.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 nov. Fasc. 4. D. 32.

(Külső címzés:) Illustrissimo Domino Domino Alexandro Károly de eadem, Inclyti Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti, Suae Celsitudinis Francisci Rákóczy de Fölső Vadász Militiae Equestris et Pedestris Ordini Generali etc. Domino Domino et Patrono Colendissimo. Ibi ubi. (Gyűrűspecset.) Cito Citissime. (Mindegyik hatszor!)

Érdemem fölött való Kegyelmes nagy jó Uram.

Ezen órában minemő híreim újobban érkezővén, Nagyságodat kötelességem szerint tudósítani kintelenítettem, mivel hogy siető volt előttem az dolog, inclusive többi között elküldöttem,¹ nem akarván Nagyságodat hoszú írással terheltenem, hagyván bölcs ítéletire. Az szegínség egész Alföldsígtül remínekedik, hogy íjel nappal letörekedjék Nagyságod, mert tudva van nálok, hogy elrabolthatnak most csak hamar. Ezel Isten hozza Nagyságodat szerencsésen.

Praesidii Szolnok Die 29. Novembris 1703.

Nagyságodnak alázatos szolgálja szolnoki kapitány

Ónadi Csiszár István m. p.

1/ Ma már nincsenek a levél mellett.

48.

Szolnok, 1703. december 2. Borbély Balázs és Ónadi Csiszár István kapitányok levele Károlyi Sándorhoz. Földvárnál a rácok nagy erővel költöznek át, s ezért a három városiaknak megengedték, hogy a rácoktól menlevelet szerezzenek. Segítséget kérnek.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 dec. Fasc. 5. E. II. 2.

(Külső címzés:) Illustrissimo Domino Domino Alexandro Károly de eadem. Inclyti Comitatus Szatthmariensis Supremo Comiti, nec non Suae Celsitudinis

Francisci Rákóczy Militiae Ungariae Campestri Generalis etc. Domino Domino Patrono Collendissimo. In Castris ad Zólyom positis vel ubi. (Gyűrűspecst.)

Érdemem fölött való Kegyelmes nagy jó Uramnak.

Keőrösy eskütt emberek jöven hozzánk, kik is bizonyossan behozták hírül, hogy Budán alól Földvár nevő falunál¹ nagy erővel kötöznének által feles erővel való rácság, (sic!) kiknek eleje minden személyválogatás nélkül csak hajtya az ország marháját és jószágát, az mint hogy töb hírmondók is bizonytoddak. (Sic!) Ez az szomszéd várasi nép azon instál, hogy engednink meg nekik, hogy rác salva quardiát hoznának városokra, mivel pedig láttuk veszedelmeket, hogy utolsó romlásan vadnak, közakaratul engedték meg Nagyságod tovább való dispositiójáig, hogy hozzanak, hogy az hadakozásban mindéig tovább is sustentálhassanak. Bizonyal írhatjuk Nagyságodnak, ha csak éjel nappal le nem törekedik, feles nép levín, elrabollya ezt az földet, az mint föltette magában, minket is. Az Jásság nem igen biztat az beszállással, hogy megsegít. Máskint Nagyságod bölcs ítélete legyen, ez az hel sok nípet kíván. Vízél ugyan körülvettük, de erős idők járván, igen fagy naponkint. Ezel Isten hozza Nagyságodat hova hamaráb fris jó egísígben. Datum Praesidii Szolnok Die 2. Decembris 1703.

Nagyságodnak alázatos szolgálái

*Borbély Balás és Csiszár István
m. p.*

1/Dunaföldvár.

49.

Kecskemét, 1703. december 2. fele. Kecskemét város által felvett tanúvallomások Kecskeméti István vicekapitány hadai ellen, az október óta elkövetett visszaélések ügyében.

*Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. Jkv 1702–1708. 203. s köv. (Elveszett.)
Kiadás: Hornyik IV. 71–73.*

50.

Tokaj alatti tábor, 1703. december 3. Vay Ádám II. Rákóczi Ferenc fejedelem parancsából Kecskemét városától három emberének a táborra való küldését rendeli el.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 27. sz. irat. — Hornyik IV. 61–62.

(Külső címzés:) Prudentibus ac Circumspectis Dominis N. N. Judici Primario Caeterisque Senatoribus Privilegiati Oppidi Kecskemét etc. Dominis

mihi Obligatissimis. Kecskemét. Cito cito cito cito cito Citius Citissime Citissime. (Gyűrűspecst.)

Kegyelmeteknek ajánlom kész szolgálatomott.

Kegyelmes Urnk eö Nagysága parancsolattyábúl intimálom Kegyelmeteknek, vévén ezen leveletem, minden készedelem nélkül maga tagjai közül az eleiből három embert, egyik bíróját is, küldgye ide az táborra; másként ellmulattván ezen parancsolattyát Urunknak eö Nagyságának, ha valamely alkalmatlanság városostul éri Kegyelmeteket, magának imputálya. Tarcsa Isten jó egésségben Kegyelmeteket. Tokaj alatt die 3. Decembris Anno 1703.

Kegyelmeteknek jóakarója

Vay Ádám m. p.

51.

Baja, 1703. december 5. Monasterly János, a rácok generálisa Pest–Pilis–Solt megye és a Kis–Kunság községeihez: a kóborlókat, marhatolvajokat fogják el és vigyék Budára. Az elhajtott marhákat vissza fogja adni.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 28. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 260–261.

52.

Kecskemét, 1703. december 5. Kecskemét város tanácsa értesíti Ónodi Csiszár István szolnoki kapitányt: Dunaföldvárról olyan hírt kaptak, hogy a dunántúli rácok Baja és Szeged felé vonulnak s onnan akarnak Szolnok és a Jászság ellen támadni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1703 dec. Fasc. 5. E. II. 4.

(Külső címzés:) Perillustri ac Generoso Domino Domino Stephano Csiszár, Praesidii Szolnokiensis Capitaneo mertissimo etc. (Titulus cum pleno honore). Domino Domino Patrono Nobis Colendissimo. Szolnochini. (Papírba nyomott kerek pecséttel)

Mint Jóakáró Urunknak

Kegyelmednek ajánlván mindenkori kész szolgálatunkat!

Isten kívánta sok jókkal s szerencsés hoszsú élettel álgya s szerencséltesse Kegyelmedet, szívünk szerént kívánnjuk. Ezen étszaka érkeztván Duna Földvárról egy bizonyos és szavahihető embörünk, referállya, hogy szömivel bizonyossan látta, hogy az rácság az Dunántúl minden felől éjjel nappal takarodik Baja és Szeged fele, kiknek minden szándékok és igyekezetek az, hogy három vagy négy nap alatt özvegyülvén s megmustráltatván, Kegyelmetek és az Jászság ellen indulván, Kegyelmetekkel együtt minket özveroncon s el-

pusztícsón, melly szándékjokban, hacsak az Ur Isten meg nem gátollya, rövid nap az veszedelem rajtunk is esik. Arra való nízve jóakaró Urunknak Kegyelmednek ezen bizonyos dolgott is tudtára adni el nem mulattuk, hogy mi se Isten, se embörök előtt semminek okaji ne legyünk. Qvibus tarcsa s éltesse Isten Kegyelmedet sokáig nagy jó egészségben. Maradván Kegyelmed jóakaró szolgálái

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Raptim Kecskemetini die 5. Decembris Anno 1703.

53.

Bécs, 1703. december 5. A magyar királyi udvari kancellária utasítja Monasterly János rác tábornokot, hogy hadait tiltsa el a Pest–Pilis–Solt és Bács megyei helységek fosztogatásától.

Eredeti: egykorú másolat. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 30. sz. Kiadás: Hornyik IV. 58–61., 261–262.

54.

Bécs, 1703. december 5. Kovács István notarius levele Kecskemét bíráihoz. Beszámol küldetéséről Savoyai Eugén herceghez, valamint Mattyasovszky László nyitrai püspökhöz, magyar kancellárhoz, akiktől a város a rácok garázdálkodásának eltiltását kérte.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. köt.) 29. sz. — Kiadta a külső címzés nélkül néhány betűhibával: Hornyik IV. 58–60.

(Külső címzés:) Nobilibus, Egregiis, Prudentibus, item ac Circumspectis Dominis Inclyti Oppidi Kecskemét Judicibus, Coeterisque Jurassoribus etc. Dominis mihi Colendissimis. Kecskemétini. Per Budam. (Gyűrűspecsét.)

55.

Csongrád, 1703. december 8. Csongrádi város bírái és tanácsa Kecskemét városához: rendszeresen cseréljék ki egymás közt a hallott híreket.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 43. sz. — Hornyik IV. 64.

Isten minden kívánta jókkal áldgya meg Kegyelmedet, Jóakaró Bíró Urunk.

Szükségesképen kénszerítettünk Kegyelmedet, mint Bizodalmas Jóakaró Urunkot ezen levelünk által megtalálni. Kihez képest szeretettel tovább való hívséges szolgálatunkért kérjük Kegyelmedet, hogy a' felső hadaknak állapot-

tyárúl bennünköt tudósítani ne terhelteessék. Hogy tudniaillik szándékoznak-é felénk avagy nem. Eörömet ha valamely generalis erre felé szándékoznék, udvarlására ügyekezzenék. Mink kötelezzük magunkat, hogy ha az alsó rác tábornak ártalmas szándékokot megérthettyük, minden késedelem nélkül Kegyelmednek tuttára adgyuk. Ezzel Kegyelmedet Istennek oltalmában ajálván
Maradúnk igaz jóakarói

Csongrádi Bírák és Tanáts.

Signatum Csongradini 1703. 8. Decembris.

56.

Tokaji tábor, 1703. december 9. Kecskeméti küldöttei — Bán István, Szentkirályi Pál és Kerekes István — Magó Mihály főbírónak. A fejedelem neheztelése a város ellen.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 39. sz. irat. — Részlet: Hornyik IV. 62. (Tévesen december 19-re datálja.)

(Külső címzés:) Egregiis Prudentibus Generosis ac Circumspectis Dominis Iudicio Primario Domino Michaeli Mago Caeterisque Jurassoribus Domini Benevolis Observandissimis. Kecskemét. (Gyűrűspecst.)

Ajánlyuk mindenkor köteles szolgálatunkat Kegyelmeteknek.

Mi nagy bajjal az rosz utakonn célunkat Isten jóvoltából elérvén, harmad napra, szombatra audentiát nyertünk a Méltóságos Fejedelem előtt, ki minékünk köszöntésünket noha meghalgtván megköszönte; tamen semmi okát hívattatásunknak meg nem mondotta, hanem másoktól tanultuk ki, hogy vasra akarnak verni, mellyért megmondhatták szabadult embereink, minémű szoros arestomok volt némelly Kecskemét ellen való vádok miatt, és más jelekből való hibás conclusiók miatt, mellyeket Isten jóvoltából haza vivénn bennünket, meg fogunk világosítani.

Ezen Török András Jász Capitány Uramnak szóló leveleket hova hamaráb szolgáltassa Kegyelmetek kézben az salagvárdák felöll. Az lovak szerzésében munkálodgyék szüntelen, Bede János, Bíró István Uramékét és hozzá hasonlókat csak szerezzünk, mert kéntelenek vagyunk azzal. Mi Kegyelmetek parancsolattýához képest akarván magunkat accomodálni, a táboron nem találtunk semmi töltést, hanem kéntelen mások javallásából is Debrecenben megyünk, indulásunk die 9. Decembris, mint Isten segéll, munkálodunk ott való Bíró Uram assistentiájából valamint lehet tólünk, mikor az Ur Isten engedi. Engedgye eő Szent Felsége, az sok nyomorúság között is jó állapotban találljuk Kegyelmeteket.

Kegyelmetek engedelmes szolgálái

*Bán István, Szent Királyi Pál,
Kerekes István etc.*

In misero tugurio castrorum Tokaj die 9. Decembris.

Tokaji tábor, 1703. december 13. Muraközi Márton hadbíró Kecskemét városának. A Kecskeméti István vicekapitány hadai által elkövetett visszaélések kivizsgálására a következő év januárjának első hetét jelölte ki. A város akkorra küldje a fejedelem táborába azokat a megbízottjait, akik az ügyet jól ismerik.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 31. sz. — Hornyik IV. 71.

Ajánlom szolgálatomat kegyelmeteknek.

Isten sok jókkal álgya kegyelmeteket, kívánom. Jóllehet ezelőtt egynehány hetekkel küldöttem vólt levelet kegyelmeteknek Vice Kapitány Kecskeméti István felől, hogy inquirálna kegyelmetek; de mind ezideig sem cselekedte kegyelmetek, mi okra való nézve, nem tudom. Most már, mivel Vice Kapitány Kecskeméti István dolgainak revisiojára rendeltem újesztendő után való hettett, ezért akkorra kegyelmetek közzül (a'ki dólógát legjobbban tugya), a' specifiált terminusra ide, vagy az hol Kegyelmes Urúnk eő Nagysága tábora leszen, két vagy három ember jőjjön el. Ezt azért el ne mulassa kegyelmetek. Datum in castris ad Tokaj positis 13. Decembris 1703.

Kegyelmetek jóakaró szolgálója

*Muraközi Márton
Hadi Btró m. p.*

Izsák, 1703. december 18. Izsák bírái és esküttjei Kecskemét városához. A rácok fosztogatásai és emberkínzásai helységükben.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 32. sz. — Részlet: Hornyik IV. 65.

Isten áldgya Kegyelmeteket.

Becsületes Uraink, azon rácok iránt egyebet nem tudunk, hanem pénteken az alsó telekeken 6 emberünket megfogták volt, az kiket erőssen megkínzottak s vallatták az kurucok felől és jószágok iránt, s meg is fosztogatták, úgy hogy csak egy imegben bocsátották haza szombaton, azomban pénteken estve közzülök 44 rác bejütt. Zaklattak bennünket az kuruc jószágáért, az kit találtak, elvitték, de egyebet nem bántottak; hanem mitülünk kimenvén, egy része Halasra aláment, azmint referálták az halasi emberek, egy része ismét Fülep Szállásra és Szabad Szállásra mentek, ot mit csináltak, s onnan hova mentek, nem tudgyuk. Datum Isák Die 18. Decembris Anno 1703.

Kegyelmetek jóakarói

Isáki Btrák és Esküttek.

59.

Losonc, 1703. december 19. Losonczy Szígyártó István, akit II. Rákóczi Ferenc fejedelem a Pest megyei labanc földesurak jószágainak lefoglalásával bízott meg, felszólítja Kecskemét városát, hogy új évig küldje fel hozzá hites embereit, akik a várossal kapcsolatos földügyi jövedelmekről felvilágosítást tudnak adni.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 33. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 267–268.

60.

Szolnok, 1703. december 27. Ónodi Csiszár István szolnoki kapitány Kecskemét városához. Mivel feles kuruc hadak fognak érkezni, küldjenek élelmet és abrakot Szolnokba.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv. 1702–1708. 210. (Elveszett.)

Kiadás (részlet): Hornyik IV. 66.

61.

Jászberény, 1704. január 4. Szentmiklósi János jász kapitány a három város bíráihoz: tudomására jutott, hogy a fejedelem a városok követeit bebörtönöztette.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 47. sz. — Hornyik IV. 63.

(Külső címzés:) Böcsülletes Ceglédi, Kőrösi és Kecskeméti Bírák és Eskütt Uraiméknak ő Kegyelmeiknek hamarsággal adassék. (Gyűrűspecst.)

(Címzés hátoldalán:) Ceglédi Bírák Uraimék mindgyárt külgyék Kőrösre, Kőrösrül pedig Kecskemétre.

Ajánlom Kegyelmeteknek, mint bizodalmas

Nagy Jó Uraimnak kész szolgálatomat.

Szerencsés új esztendőnek szerencsés órájával Isten boldogicsa Kegyelmeteket, szívessen kívánom. Igaz régi kötelességemtől viseltetvén, aszt fentartani akarván, nem mulathattam el, hogy Kegyelmeteket ne tudósítanám, bizonyos postám érkezett a Méltóságos Fejedelemtől ma, kik is referálták bizonyosan, hogy az Kegyelmetek követtyeit Kegyelmes Urunk megarestáltatta, mi okra nézve, nem tudom, Kegyelmetek jobban tudhattya. Hanem esedeztek ezen postának, hogy én tegyem hírivé Kegyelmeteknek az megárestált követeiknek dolgárúl. (Sic!) Kegyelmetek jobban általérheti, Kegyelmes Urunk mi okra nézve arestálta meg azon Kegyelmetek követtyeit. Azért gondolkozzék

Kegyelmetek és orvosságos remediumot keressen és talállyon. Ezzel Kegyelmeteket Istennen ajánlván és maradok

Kegyelmeteknek jóakaró kész szolgája

Szent Miklósi János

az Nemes Jászság Kapitánya m. p.

Datum Beriny die 4. mensis Januarii Anno 1704.

62.

Buda, 1704. január 7. Báró Pfeffershoven császári tábornok, budai parancsnok Kecskemét város tanácsának: a kurucok elhajtották Savoyai Eugén ménését a Csepel-szigetről, kéri segítségüket a lovak visszaszerzéséhez.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 48. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 273–274.

63.

Szolnok, 1704. január 9. Ónadi Csiszár István szolnoki parancsnok Kecskemét városának: megköszöni a küldött hírt, de szemrehányást tesz, hogy nem csatlakoztak őszintén a felkeléshez s élelmet sem küldenek.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 46.

(Külső címzés:) Kecskemét Városának Feő Bírójának Tanácsinak eő Kegyelmeknek közönségessen íram. Kecskemét.

(Kecskeméten rávezetve a címzés alá:) Csiszár István Uram írt, hogy az itt eset harc let meg. 1704.

Ajánlom szolgálatomat Kegyelmeteknek.

Kegyelmetek városul városra, falurul falura küldet rettenetes sietű hírmondóyát kedvesen vettem, mely hívsígit Kegyelmeteknek mint Isten menyországban hiszi lenni, úgy tarcsa, hogy Kegyelmes Urunkot informálok iránta, más helységekbul untalan gyünnek az híreim, hogy Kegyelmeteknél most is harc álván, nímely Kegyelmes Urunk híveit le is vagdaltak. Kegyelmetektül szívesen vártam volna az hírmondót, de elláttam több tiszteimmal edgyütt, hogy az szava Kegyelmeteknek egyedül vonszon Kegyelmes Urunkhoz, a szíve tudgya kihez ál és szolgál, sok rendbéli levelemre se heti sorost, se szekeret nem vehetek Kegyelmetektül, az ílís az tellyessíggel oda szorult Kegyelmeteknél. Kegyelmetek ez iránt categorice tudósícsón, mit akar, mit nem, hogy tudgyam magam mihez tartanom.

Maradván Kegyelmeteknek jóakarója

Ónadi Csiszár István m. p.

64.

Nagykőrös, 1704. január 13. Kőrös bírái és tanácsa Kecskeméthez. Szabó Máté 5 zászlóalja rácot Pakony táján megsemmisített.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 50. sz. — Kiadás: részlet Hornyik IV. 102.

(Külső címzés:) Beöcsülletes Kecskemét Várassa Bíráinak s Tanáttsának, jóakaró szomszéd Urainknak tartozó becsüllettel adassék. Kecskemét. (Pecset leszakadt.)

Szolgálatunk ajánlásával Isten sok jókkal áldgya Kegyelmeteket, kívánnjuk.

Csak szintín ezen órában érkezet meg postánk Szecsőről, ki is derék úri vitézlő rendekkel volt szemben, és ollyas hírt hozott, hogy őtt zászlóallya rácott bizonyosan Pakony¹ táján Szabó Máté Uram öszvetört, és igen parancsolták mindnyájunknak, s Kegyelmeteknek is izenték, valaholott kóborló rácokat hall Kegyelmetek, mindenütt hírré tegye, valahol lítek hallya, mellyet is el ne mulasson Kegyelmetek, hogy kárát ne vallyuk. Quibus tarcsa Isten sokáig jó egésségben Kegyelmeteket. Kőrös die 13. Januarii 1704.

Maradván Kegyelmetek jóakarói

Kőrőssi Bírák és Tanáts.

1/ Alsópagony puszta Ócsához, Felsőpagony puszta Alsónémedihez tartozik.

65.

Miskolc, 1704. január 18–31) közt. II. Rákóczi Ferenc fejedelem pátense: a hadak a szegénységet ne terheljék a rendes intertention felül. Ezért az e pátensét felmutató Kecskemét város lakosait se erőltessék a törvényes szolgáltatásokon felül.

Fogalmazvány. MOL G. 16. RSzL I. 2. c. 62–63. pag. Dátuma a többi, keltezett fogalmazvány alapján állapítható meg.

66.

Fülepszállás, 1704. január 21. Mányai István hadnagy Kecskemét város küldötteivel közli, hogy a zsákmányul felhajtott néhány száz marha számára készítsenek takarmányt. Ezt a városnak is megírja.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 52. sz. — Hornyik IV. 102–103.

Köszönetünk után Isten áldgya meg kegyelmeteket.

Az kegyelmetek becsületes követei előttünk Fülepszállásán, kegyelmetek becsületes passusával megjelentenek, az kikett kegyelmetek küldött hadaink-

nak állapottya felől, hadaink az Dunán túl ellenségeinknek földére, Baja felé lementenek, ott Isten kegyelméből ellenségeinket meggyőzvé, jönnek fel Szeged fele, minket pedig edgynéhány száz marhával igazítottanak el, hogy kegyelmek fele menynyünk; melyre nézve kegyelmek az jószágnak, míg kegyelmekhez megyünk elegendő takarmányt szerezzon, hogy az kegyelmek becsületes jóakarattya az Méltóságos Urak reciprokálhassák. Isten légyen kegyelmekkel.

Datum Fülepszállás die 21. Januarii 1704.

Kegyelmek jóakarója

*Méltóságos Felső Vadászi Rákóczi
Ferenc Kegyelmes Fejedelem
Urunk eő Nadcsága edgyik
lovas Hadnagya Mányai István.*

67.

Kecskemét, 1704. február 22. A város lakosságának katonai összeírása, tizedenként felsorolva a férfiakat.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 56. sz.

Kiadás: Iványosi–Szabó Tibor, Három katonai összeírás a Rákóczi-szabadságharcból.

In: Bács–Kiskun megye múltjából. II. A késői feudalizmus kora. Szerk. Iványosi–Szabó Tibor. Kecskemét, 1979. 320–326.

68.

Hódmezővásárhely, 1704. február 22. Szalontai V. István Kecskemét bírájához és tanácsához. Egy házasságon kívül született gyermek ügyének kivizsgálását a kecskeméti tanácsnak kell elvégeznie, mivel az eset állítólag náluk történt. Ezért hozzájuk küldi az apasággal gyanúsított Deme Mihályt.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 55. sz.

A nagy kegyelmű Isten közönségessenn és személy szerint is kinek kinek kegyelmek között megmaradásában dicsőítse meg magát, és a' napok után, mellyekben láttunk sok gonoszt, adgyon jó napokat látnunk!

Becsületes édes Bíró Uram s Tiszteletes Tanács, ezen leveletem Kegyelmeteknek adó szegény Helységünknek fia s tagja, bizonyos esztendőkkel ezelőtt (hánnyal pedig, mondgya maga s dólga!), a' Kegyelmetek keresztyén Helységében szolgálván, dolgait Isten s maga tudgya (hogy Kegyelmetek is tudgya, igen kívánom!), mint folytatta légyen. Ment osztán Kegyelmetektől a' Kátákra, onnét megfordulván, bizonyos napok után régi helységében kívánta, hogy a szent házassági állapotra előbocsássam, melyre addig nem mehettem, még magaviseléséről való testimoniumot nem extrahált Kátai Uraméktól; a' meglé-

vén, nállunk megfeleleségesült s feleségével alkalmas ideje már, hogy pacifice és szentül lakik. Ezekben a' napokban pedig történt, hogy egy hitván aszszony alkalmas idejű fattyújával jött utánna, kiáltván, hogy azon gyermek Deme Mihálytól való volna, mely dolog minekutánna tudtomra esett, bíráimnak adtam tanácsul, hogy ezen dologba mélyen ne tekintenék, hanem bocsátanók mindkettőt ad faciem loci perpetrati facti. Azért az aszszonynak serio et severe injungáltuk, hogy menne a Kegyelmetek Helységébe (mivel ott mondgya, hogy kapta légyen a magot), elment töllünk, és úgy mondotta, hogy Hemző János Uramnál az utánna dolgaiknak törvény szerint való meglátására elküldendő iffjat bizonyossan, törvénytelenül született magzattyával edgyütt megvárná. Im mi azért Deme Mihályt utánna küldöttük, hogy az hol az aszszony mondgya esetnek lenni a' vétket, ugyanott láttatnék meg is törvénnyel. Kegyelmetek, a' mint prudenter és circumspecte szokta az ily dolgot examinálni, talán nagyot is talál; mert valaki (Solti György Uram vagyon nevezetben), az aszszonyt terhével, ő tudgya miért, elszöktette és másutt tette le terhét. Nyúllyon hozzá, édes Uraim Kegyelmetek, és bűnösnek lelvén az iffjat, mind politice, mind ecclesiastice, a' rosz időhöz képest is bizonyos testimonialis alatt (mellyet nagyon megkívánnak), lualtassa atyai módonn: hadd az ártatlan menyecske is (értem törvényes feleségét a rosz iffjúnak), tétethessék általunk bizonyos karban. Ha pedig az iffjú ártatlan lejénd, vagy az a' rosz aszszony subducálná magát és vádolója nem lenne, absolváltassék. Légyen az Ur Kegyelmetekkel, és minden nehéz ügyeknek Istenünk dicsősségére való meghatározására s egyéb jó végekre sokáig szerencsésen éltesse Kegyelmeteket! Mező Vásárhelyt 1704. 22. Februarii.

Kegyelmeteknek ha egyébbel nem, saltem Kegyelmetek felől való jó emlékezettel, kész szível szeme hunytáig szolgáló edgyügyü atyafi:

Szalontai V. István.

69.

Kecskemét, 1704. február 22. után — március. A városból kurucságra állottak névsora tizedenként.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet) 56. sz. Ma nincs a helyén.

Kiadás: Iványosi–Szabó Tibor, Három katonai összeírás a Rákóczi–szabadságharcról. In: Bács–Kiskun megye múltjából. II. A késői feudalizmus kora. Szerk. Iványosi–Szabó Tibor. Kecskemét, 1979. 326–339.

70.

H. n., 1704. február 25–28. Andrássy István utasítása a Kecskeméten hagyott csapatok parancsnokának, Jánossy Jánosnak.

Eredeti: Kecskemét v. lt. Városi jkv 1702–1708. 234. Dátuma nincs, de a fenti napok közé beírva. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 283–285.

71.

Bady sánc, 1704. február 28. Kőrösy Sámuel és Szoboszlai János kapitányok Kecskemét városához. Az ellenség erősen készülődik szárazon és vizen, küldjenek segítséget, mert ha nem, kénytelenek lesznek a sáncot¹ elhagyni.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. Jegyzőkönyv 1702–1708. 236. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 103–104.

1/ Azonosítani nem tudtam, talán Böd pusztáról van szó, amely Dunapatajtól délre feküdt.

72.

Tetétlen, 1704. március 1. Verebélyi Péter karabélyos kapitány Kecskemét városához: a város egészítse ki a hozzá küldött 500 főnyi katonaságot 600 főre. Ezenkívül bort, élelmet és egyéb tárgyakat kér ajándékba.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 57. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 285–286.

73.

Szeged, 1704. március 7. Báró Globitz szegedi parancsnok válasza a marhái elhajtásamiatt panaszkodó Kecskemétnek: ériék el, hogy a kuruc tisztektől a szegediek marháit nyugton legyenek, akkor ők sem fognak akcióba.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 58. sz. (Ma nincs a helyén.)

Tartalmi ismertetés: Hornyik IV. 105.

74.

Gyöngyös, 1704. március 10. Darvas Ferenc főhadbiztos Kecskemét városának. Sürgeti a tanácsot, hogy az Eger ostromára gyülekező hadak részére a vágót hajtassák.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 59. sz. irat. — Említi: Hornyik IV. 108.

Kegyelmeteknek ajánlom szolgálatomat.

Harmadik levelemet írom az impositiónak hova hamaréb való admaturatiója felül Kegyelmeteknek, mivel hogy az hadak Eger alatt ezenként szaporodnak, kiknek hogy elégséges provisójok légyen, parancsolatot vettem. Mellyre nézve eziránt való intimatiómat reiterálnom akarám, az Istenért is kérem, Hazánk szolgálattját illető szükségben fáradozván, ne késsen annak administratiójában, hanem éjjel nappal admaturállya ide való hajtását azon marhának, ne talántán a hadak is igen megfogvatkozván, más remediumát kellessék találnom. Caeterum tarcsa Isten jó egészségben kegyelmeteket. Datum Gyöngös die 10. Martii Anno 1704.

Kegyelmeteknek szolgáló jóakarója

Darvas Ferenc m. p.

P. S. Ha valami citrom, füge, mazsolaszólló kitelhetnék kegyelmetektől, igen kedves dolgot cselekszik kegyelmetek.

75.

Tiszakürt, 1704. március 26. Tiszakürt lakosságának panaszbeadványa II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Előbb a kuruc csapatok fosztották ki őket, majd a rácok is rájuk törtek. Most legalább azt kérik, hogy Eger alá ne kelljen szolgáltatniok élelmet és egyebet.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Kegyelmes Fejedelmünk: Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Urúnkhoz ő Nadgyságához alázatos instantiájok az szegény egyűgyű megromlott Tisza Kúrti Lakossoknak. Gyöngyös. (A község ovális alakú, papírba nyomott pecsétjével.)

Méltóságos Kegyelmes Urúnk! Isten kegyelméből Kegyelmes Fejedelmünk.

Hogy az Felséges Sionnak Krállya(sic!) Nadgyságodat számos esztendőig virágzó boldog uralkodással, jó egészséggel; ellenségein való dicsőséges győzelemmel s állandó békeséges országlással szeresse; (mint Dávidot sok bűjdosási után), és az Jábes megáldattása szállyon Nadgyságodra is. 1. Cronicorum Caput 4. et. 10.¹ Tiszta szívünk szerént kívánnjuk.

Kegyelmes Urúnk! Nagy alázatos szível jelentyük Nagyságodnak: Hogy az elmúlt egynehány napokon Nemzetes Bakó István és Deák Ferenc Uraink igen feles hadakkal nyomorúlt kicsiny falunkon lívén, kilenc zászlókkal bizonyos számú napokon annyira elfogyattanak bennünket mind gabonáinkból s mind búzáinkból, és egyéb élésünkűl, hogy közöttünk többen vadnak olyak, kiknek csak egy szem élettye, a' mivel cselédestül élne, nem maradott, nemhogy jövendőre való az földben vethetne, mivel vermeinket csak szabadosson bontották s praedálták a' mink vólt, és tüzelték, valaminket ronthaták, még házainkban is sokakat.

Kihez képest igaz lélekkel mondgyuk, nem tudunk mit adni már sem az Nagyságod Eger alatt lívó táborának szükségére, sem az sok alá s fel rajtunk forgó csoportos hadaknak, s hallatlan isteni² rút káromkodásokat s verességeket is kell túllők szenyvednünk, marháinkat is szokakat(sic!) levágtak. Annélkül is az rácok is igen megrontottanak bennünket, szekereinket ökreinkkel, egyéb portékáinkal együtt, halászó eszközeinket, gyalmainkat is elvitték az aradi rácok; az melly az ráctúl megmaradott vólt is, mostan az Bakó Urammal lívó hadak elvagdalták, mellyeket soha sem remélettünk vólna. Kírjük Kegyelmes Urunk Nagyságodat, méltóztassék Nagyságod rajtunk illy siralmas kárvallot hívein könyörólni, és ha csak az Eger alá kívántatott summát is elengedni kegyelmessen; és kegyelmes protectióval lenni, ez illyen dúlók s pusztítók eránt parancsolatot kiadni; mivel az protectionallissal sokan semmit sem gondolván, mezőbéli embereinket is fosztogatni mérik nímellyek. Kiért az Ur Isten Nagyságodat megáldgya.

Maradván Nagyságodnak hűséges és alázatos jobbadgyi

az Tisza Kúrtek közönségessen.

Datum in Tisza Kúrte die 26. Martii Anno 1704.

1/ Utalás a Biblia ószövetségi részére, Krónikák első könyvének 4. és 10. fejezetére.

2/ Vagyis: istentelen.

76.

Gyöngyös, 1704. március 27. Darvas Ferenc főhadbiztos a három városhoz. Mellékeli a rájuk kétszer kirótt élelem, szekér és abrak mennyiségét, s sürgeti annak minél előbb való kiállítását.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 61., 62. sz. Említi: Hornyik IV. 109.

*Mint jóakaró Uraiméknak mindenkori kész szolgálatomat ajánlom
Kegyelmeteknek.*

Kegyelmes Urunk eő Nagysága kegyes parancsolattyából az hadak szükségére nézve újabb impositiót tennem kölletvén, akarám Kegyelmeteknek tutára adnom,¹ hogy ez includált repartitionak tenora szerént, hova hamarébb megírtt impositionak administratiojában serénykedgyék Kegyelmetek, és Egerhez szolgáltattni el ne mulassa: mert az had megkívánnya magáit, akar honnan telik ki. Elhittem, minden nap a sok aggravatioknak súlyját eléggé érzi Kegyelmetek, de arrul nem tehetek, mivel Hazánk szolgálatya csak megkívánnya a szükséges victuáléknak admaturatioját.

Ha peniglen oly hirtelen de integro ezen impisitot nem adiustálhatná Kegyelmetek, az Istenért bár csak felét, semmit sem késvén vele, administrálylya Kegyelmetek Eger alá, és el se mulassa, hogy Kegyelmes Urunktól ez iránt neheztelést magának ne szőrezzen. Ezzel Isten tarcsa Kegyelmetket jó egészében. Ad etiam Gyöngyöss die 27. Martii 1704.

Kegyelmek szolgált jóakarója

*Darvas Ferenc Hadi Fő
Commissarius m. p.*

P. S. Fenáló szekereket penig ex integro admaturállya kegyelmek, és az előbbenyi impositionk s azután való rectificatiojának a számát írja meg kegyelmek voltaképpen és külgye kezemhez.

Impositio ad Oppida Kecskemét, Kőrös, Cegléd.

	Vágó	Zab	Kenyér	Fenáló szekér
Kecskemét	100	200	4000	30
Kőrös	60	150	4000	20
Cegléd	40	100	2500	15

*Darvas Ferenc Hadi Fő
Commissarius m. p.
(Gyűrűspecsét.)*

Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága kegyes parancsolattából elmúlhatatlan hadi szükségre nézve repartióltattak ez megírt helyekre. 27. Martii 1704.

	Vágó	Szekér	Zab
Kecskemét	80	14	168
Kőrös	40	7	84
Cegléd	20	3	42

Az fenáló szekereket peniglen sine mora hova hamarébb ex integro admaturállya Kegyelmetek Egerhez.

(A levél befejező sora levágva.)

1/ E szó tollhibából kimaradt.

77.

Nagykőrös, 1704. április 1. Andrassy István levele Károlyi Sándorhoz, Kecskemétre. Katonai helyzet, ha Károlyi Kecskemétre jön, tanácskozniuk kell.

Eredeti: MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ladula A. 1. Fiók. Anno 1704. Irregistrata.

Kiadás: KO V. 62–63.

78.

Nagykőrös, 1704. április 2. Andrassy István Kecskemét város vezetőihez. A lakosok panaszára, hogy sokuknak szekereit lovastul a vitézek elhajtot-

ták, azt válaszolja: a károsultak jelentkezzenek nála, vagy fogják meg a tetteket és vigyék hozzá.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 63. sz.

Ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmeteknek.

Az kegyelmelek Kecskemétről datált levelét vettem, melyben írja, hogy sokaknak az Város lakosi közül erre felé utazó vitázek szekereket s kocsijokat lovastól elhajtották s elvitték, én igenis, csak tudnám hova s merre vitték, s az megkárosodot ember insinuálná magát, meg nem engedném afféle excessusoknak commissioját, de én nálam eddig senki magát nem insinuálta, s hogy tudhattam volna contentumot tenni, utánok magam nem mehetek. Akit penig ide hoznak, assecurálom kegyelmelek, innét ki nem viszik. Ezzel maradok

Kegyelmelek jóakarója

Andrásy István m. p.

Kőrös die 2. Aprilis Anno 1704.

79.

Kecskemét, 1704. április 5. Károlyi Sándor elismervénye, hogy Kecskemét városától felvette az évi adót és honoráriumot.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. Károlyiak levelei.

Anno 1704. Die 5 Aprilis Kecskemét Várassa adaját leváltam Almásy Mihály szolgám által f. rh. 1600, az az Ezerhatszáz német forintokat, item az honorariumot f. ung. 100, az az Száz magyar forintokat. Mellyekről adtam ezen quietantiamot. Kecskeméten Anno et die supranotatis.

Károlyi Sándor m. p.

(Kis gyűrűspecsét.)

(Hátlapon:)

Quietantia. Super 1600 rh. f., 100 f. Hungaricalibus, quos in annualem censum pro Anno 1704. Illustrissimo Domino Domino Alexandro Károly exhibuimus die 5. Aprilis 1704.

80.

Szolnok, 1704. április 6. Csiszár István szolnoki kapitány Károlyi Sándornak: Kecskemét városától 150 dolmányt, nadrágot és fekete süveget vett át.

Eredeti: MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1704. apr. Fasc. 1. A. 14.

Kiadás: KO V. 68.

81.

Nagykőrös, 1704. április 7. Páter Andrászi Miklós Kecskemét bírának. Hadaival a városba fog jönni, jelöljének ki szállást számukra, nemzetiség szerint elkülönítve.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 64. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 78–79.

82.

Dunapataj, 1704. április 8. Pataj lakossága Károlyi Sándorhoz. Az odamenekült környékbeli falvak lakosságának védelmére legalább 300 hajdú küldését kéri.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1704. apr. Fasc. 1. A. 19.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Tekintetes Nagyságos Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Urunk ő Nagysága lovass és gyalog ezereinek Feő Generalissának (Titulus) ő Nagyságának ez alázatos instantiánk alázatossággal adassék. (A község papírba nyomott, kisméretű pecsétjével.)

Alázatos szolgálatunknak kötelezése után!

Isten szerencsés jókkal és dolgaiban szerencsésen való menetellel szeresse Nagyságotat, kívánnjuk.

Méltóságos Urunk! Az elfutott és nyomorult népet Nagy Péter Vice Kapitány Urunk nagy nehezen beszállította, de ha csak közinkben ideig való bátoríttatásunk okáért Nagyságotat még csak valami 300 hajdút nem bocsát, vékony bátorságunk leszen megmaradásunkban. Mindekokaért Nagyságotat kérjük az Istenért, az Jésum Christum vére hullatásáért, szegények, árvák megmaradásáért lebecsátani Nagyságotat ne terheltessek, mellyet Nagyságotatnak életünk fogytáig Nagyságotatnak(sic!) meghálálni készek vagyunk, és az letelepedet nyomorult néppel Nagyságotat életéért Istenünknek imádkozunk. In reliquo éltesse Isten Nagyságotat szerencsésen, kívánnjuk. Actum Pattainii Die 8. Aprilis 1704.

*Nagyságotat alázatos szegény
szolgái az Patai szegény
lakosok közönségessen.¹*

¹/ A levél Nagy Péter vicekapitány írása, s nyilván az ő rábeszélésére készült, hogy Károlyinál nyomatékot adjon alábbi levelében foglalt kérésének a segítség megküldéséhez.

83.

Dunapataj, 1704. április 8. Nagy Péter vicekapitány Károlyi Sándorhoz. A Duna melléki lakosság futása, elhelyezésük, nem engedte őket Kecskemétre menni. A muníció mentése. Legalább 200 fő gyalogos segítséget kér.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1704. ápr. Fasc. 1. A. 21.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uramnak, Kegyelmes Urunk ő Nagysága bizonyos lovas és gyalog mezei hadainak Feő Generálissának (Titulus) ő Nagyságának alázatossággal adassék. (Gyűrűspecsét.)

*Köteles szolgálatomnak ajánlása után! Isten szerencsés
jókkal áldgya Nagyságot, kívánom!*

Méltóságos Uram! Minek előtte az munitiókért alá mennék, az kalocsaiai, foktőviek ki szekéren, ki csak gyalog, az ki mint jöhetett, az estve az város alatt megháltak, azon voltak, hogy Kecskemétre transferállyák magokat, mellyel ez darab földnek nagy extremitást szerettek volna, és őket az alatt letelepítetem, az népet megmustrálván, ma estvére azon leszek, hogy azon Kalocsán lévő munitiókat ide Patthaira beszállíthassam, ez mellett bizony megkívántatik, hogy vagy bárcsak 200 gyalogot ide beküldeni Nagyságot ne terhelhetnék, azokkal edgyütt jó commendót tartván, olyan reménségem vagyon felőlök, itt ebben az helyben ez ednéhány falucska megmaradhat, és az elkezdett sáncnak is oltalmára lészen. In reliquo éltesse Isten Nagyságot szerencsésen, kívánom.

Raptim Patthainii Die 8. Aprilis 1704.

Nagyságotnak szegény szolgája

Nagy Péter mezei vicekapitány.

P. S. Kecskeméti szekerek is jővén érettek, mit tévő legyenek irántok, Nagyságotul kegyes választ várok.

84.

Dunapataj, 1704. április 9. Nagy Péter vicekapitány jelentése Károlyi Sándornak az ellenség átkelésének megakadályozására tett intézkedéseiről.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1704. ápr. Fasc. 1. A. 22.¹

(Külső címzés:) Az mi Kegyelmes Fejedölöm Urunknak Tisza és Duna közöt levő Feő Komadójának, Károlyi Sándor ő Nagyságának adasék nagy tisztóséggel. (Gyűrűs pecsét.)

Istentül mindön jókat mögadatni kíványok Nagyságotnak, mint Uramnak.

Kögyelmes Uram, Nagyságot parancsolatya szörént én mindönökben eljártam és az szögénységöt mind bétakarítotam Pataira, és az munitiókat is elhoztam, úgy mint egy sudarágyút és négy tarackot s két seregbontót, az mölyek it vadnak Pataion minden hozá tartozó accidentiákkal égyüt. Azomban az népet holnap mög fogom mustrálni, hogy menyi számú fog lönni, azt is mög

fogom Nagyságodnak írni. Sőt azonkívül az möly komp volt az szentbenedöki révön, azt is elküldöttem, hogy vigyék Földvára, és azon kívül egy hajót is. Végezetre penig akaratom ez Kegyelmes Uram, hogy az hadnagyomat el fogom lé bocsátani és világosan mögtudni, hogy micsoda embör vagyon az bajai sáncean és mindön bizonyos hír hozatni, és mindazonáltal áljon mindön szándékom Nagyságod bölcis dispositiojában, és továbbra is tudósítson az Ur, hogy mit kellesék tönnöm, és én is ahoz fogom magamat tartani. Ezel legjön az Ur oltalmában az Nagyságod élete, kívánom szívböl.

Nagyságodnak mindenkori kész szolgája

Nagy Pétör.

Datum Patai Die 9. Aprilis 1704.

1/ A levélnek van egykorú tartalmi kivonata is: MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. Extractus literarum. Ez kiadva: Bánkúti, Iratok... LÉ 8. 103.

85.

Solt, 1704. április 9. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A dunántúli menekülök újabb hullámáról számol be, továbbá a bajai ráccokkal kapcsolatos problémákról ír.

Eredeti: MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. A. 2. Fasc. 10.

Kiadás: Bánkúti, Iratok LÉ 8. 101–102.

86.

Nagykőrös, 1704. április 19. Jánossi János kapitány Magó Mihály kecskeméti főbírónak. A fejedelem Károlyi Sándorral együtt Jászberény felé indult, ő is odamegy. Kéri, hogy vigyázzanak lovaira, istállóban tartsák, nehogy ellopják.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 66. sz. irat. — Pársoros közlés: Hornyik IV. 111.

(Külső címzés:) Adassék ez levelem Nemes Magó Mihály Kecskeméti Fő Bíró Uramnak (Titulus), Nekem jóakaró Uramnak. (Gyűrűspecst.)

Mint jóakaró Bátyám Uramnak

kegyelmednek ajánlom kötteles szolgálatomatt.

Mivel Kegyelmes Urunk eő Nagysága Biríny fele nyomakodik az hadakkal Méltóságos Generalis Károli Sándor Urammal eő Nagyságával, magam is elmegyek Biríny fele, kérem azért Kegyelmedett édes Bátyám Uram, Demeter Uramott hívassa Kegyelmed maga eleiben, s parancsollja meg Kegyelmed eő Kegyelminek, hogy azon három paripámra vigyázzon eő kegyelme maga is,

hogy az legín Istók az lovaimott az istálóbul ki ne vigye, mert valami roszt letaszítja róla; legyen mindadig ott, míglén magam visza nem megyek, vagyis levelemett Kegyelmed elhozások iránt nem fogja venni. Minthogy Kapitány Szeley Gergely Uram szekere is ott vagon az hajdúkkal edgyütt, ha szükséges leszen elhozatások, azokkal edgyütt eljühet, el se szakadgyék. Azomban egy csujtárom is vagon ott Demeter Uraiméknál, melljet Szógedi Pater Guardian küldött, azon csujtárt mindgyárt vigye be Istók a Pater Gardian Eöcsém Uram keziben, (?) had legyék eő kegyelminél, az töb ott levő portékámmal megtalálom eő kegyelminél mindenkor. Kérem visellje az lovaimnak jó gongyokott, ki ne mennjen etser¹ is rajtok, csak istáloban legyenek, el ne lopassa az lovaimott és ott levő portékámott, magam is rövid nap allat visszamegyek, semmit sem mulatok, azon leszek. Ugyan kérem kegyelmedett, Istókott is incse meg kegyelmed, hogy visellje jó gongyát az lovaimnak és az portékámmak, el ne lopasson valamit, eő is úgy veszi az én jóakaratomott, mind kegyelmed jóakarattjárt, mind Demeter Uraiméknak eő Kegyelmeknek megszolgálni ell nem mulatom.

Ezel maradok Kegyelmetek kőtteles szolgája és attyafia

Jánossi János m. p.

Raptim Kőrös die 19. Aprilis 1704.

P. S. Kérem Kegyelmedett édes Battyám Uram, vagy 3 tarisznyát az én számomra is vegyen Kegyelmed, s legyen Kegyelmednél, az áratt is kész leszek megadnom.

1/ Sic! Azaz: egyszer.

87.

Szentmártonkátai tábor, 1704. április 22. Bulyovszky Dániel dézsma-kezelő Kecskemét városához. A fejedelem megengedte, hogy a dézsma árendáját, ezer forintot vegye fel a várostól. Ezen kívül minden forint után fél kila búzával és fél kila abrakkal is tartoznak, ő maga pedig bízik abban, hogy a szokott discretiot megkapja.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 67. sz.

Kiadás: Hornyik III. 489–490.

88.

Kecskemét melletti tábor, 1704. április 29. Vay Ádám Kecskemét városhoz egy beteg német ápolásáról.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 68. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 113.

Dunapataj, 1704. május 1. Somogyi Péter hadi commissárius Kecskemét bírának: a fejedelem táborára 300 zsákot küldjenek az elmaradt victuálékkal, valamint 10 hájat is.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi iratok.) 70. sz. — Hornyik IV. 132.

(Külső címzés:) Kecskemét Várossa Betsületes Bírának N. N. jóakaró Uraimnak eő kegyelmeknek adassék. (Vörösviasz gyűrűspecsét.)

(Rávezetve.) Somodgyi Péter Uram sákokat kér. Exhibitae 2. Maji 704.

Jóakaró Uraimnak Ketgyelmeteknek ajánlom szolgálatomat.

Fő Commissarius Uram ő kegyelme itt az táboron jelen nem létében, akarám Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága parancsolattya-bul kegyelmeteknek tiszttem kötelessége szerint intimálnom, kiváltképpen való nagy szüksége lévén az Commissariatusságnak egynéhány száz sákokra, kegyelmetek Kegyelmes Urunk táborára valami 300 sákot hová hamarébb, az hátra maradt s kegyelmetekre imponált victuallékkal, és 10 hájjakkal küldeni el ne mülassa, contestálván ebben is Kegyelmes Urunk ő Nagysága hadaihoz gyakorlott munkás hűségét kegyelmetek. In reliquo kévánom, éltesse s tarcsa Isten szerencsés jó egészségben kegyelmeteket. Datum ex Castris ad Duna Pataj positis die 1. Maji Anno 1704.

Kegyelmetek köteless szolgája:

Somogyi Péter m. p.

Ordasi tábor, 1704. május 1. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét városának: a kecskeméti fiscalítások közt a Csáki familia által bírt részt gróf Csáki Mihálynak adta bérbe, ezért az onnan járó taxát ezután neki fizessék.

Egykorú másolat. BKmL Kecskemét v. lta. Csákyak levelei.

(Hátlapon:) Méltóságos Fejedelem parancsolattya Nagyságos Groff Csáki Mihály Uram ő Nagyságának adandó adó iránt. Exhibitae die 5. Maji 1704.

Copia.

Egregio Joanni Csertő Oppidi Kecskemétiensis Judici Primario Fideli Nobis grato.

Egregie Fidelis Nobis grate.

Salutem et gratiam Nostram. Minthogy azon részjószágot, melyet a kecskeméti fiscalítások között a Csáki Familia bírt, Groff Csáki Mihály Ur Hívünknek bizonyos árendára kezéhez bocsátottuk, vévén azért hűsége parancsolatunkat, hogy ha még eddig azon részjószágból obveniáló taxa nem exigáltatott volna, azt exigálván adgya és assignállya megnevezett Groff Ur Hívünk arra rendelt embere kezéhez.

Datum in castris ad Ordas positis, die 1. Maji Anno 1704.

F. P. Rákóczi m. p. Joannes Pápai.

91.

Szolnok, 1704. május 3. Csiszár István szolnoki kapitány Kecskemétnek: Vay Ádám parancsára addig nem engedi vissza szekereiket, melyek Szolnokról faanyagot szállítanak, míg Makóról és Hódmezővásárhelyről a rendelt 120 szekér meg nem érkezik.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi iratok.) 71. sz. — Tartalmi ismertetés: Hornyik, IV. 133.

Ajánlom Kegyelmeteknek mindenkori kész szolgálatomat.

Vettem az Kegyelmetek Péter János Bátyám Uram és más böcsülletes Atyánkfia által küldöt levelét, az melyben értem az Kegyelmetek sok nyomorúságát, hogy az Kegyelmetek heljében(?) az szálak szállítása iránt könyebícsék és egyéb táborra való eszközök iránt. Én édes jóakaró Uraim soha .....¹ jó lelkem ismeretire írom Kegyelmeteknek, hogy Vaji Ádám Uramtul olyan erős parancsolatom vagyon, hogy mindeneket oda az Kegyelmetek várasában szállítsak, és onnan Kegyelmetek bocsása visza azon szekereket, és az melyek már alá vitték elsőben az szálakat, tehát azok visszajövén, ezen szálakat, az melyeket innen odavisznek, ujjoban rakják fel s vigyék az táborra. Ezeket pedig ujjoban megrakatom és mikor osztán innen az utolja oda megyen az szálaknak, én Kegyelmeteknek megírom, azzal osztán csak menjenek az táborra. Innen pedig töb szekér nem telik már sohunnan, hanem Vásárhelyről, Makórul várok százhusz szekeret, azok elérkeznek, mingyárt megkönnyebedik Kegyelmetek is. Isten Kegyelmetekkel. Praesidi Szolnok die 3. Majji.²

Kegyelmeteknek igaz jóakarója Szolnaki Capitány

Csiszár István.

1/ A papír kiszakadt, egy szó olvashatatlan.

2/ Az évszám hiányzik.

92.

Dunaordasi tábor, 1704. május 4. Korponay János Kecskemét bírának és tanácsának. Tavaly segítségére volt a város embereinek, amikor Koháry István részére Léván egy társzekeret szereltek fel. Viszonzásul egy jó gyermeklovat kér.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 72. sz.

(Külső címzés:) Kecskemét Mezző Várossa Bírának, Tanácsának s az egész helységnek, jóakaró Uraimnak eő Kegyelmeknek. Kecskemét.

(Kecskeméten rávezetve:) Korponai János Uram discretiot kér. Exhibitae 9. Maji 1704. Maga is eő Kegyelme itt volt.

Ajánlom szolgálatomat.

Én Istentül szerencsés sok jókat kívánok Kegyelmeteknek. Az elmúlt őszzsel, az midőn Lévához gyűttenek vala Kegyelmetek várossabeli Böcsülletes Tagjai, kértének vala azon, hogy az Böcsülletes Város fejiben alkugyam meg Méltóságos Groff Kohári István Uram eő Nagyságával az akkori eő Nagysága kívánta Társzekérben való lovak, és ahoz tartozandó egyeb apertinentiák véget, az mint hogy kívánságok szerint Kegyelmetek embereinek, végben vittem; ígérvén eő Kegyelmek az Becsülletes Város fejiben egy embernek való jó gyermeklovat, mint hogy azért most épen lovatlaná lettem, kérem nagy bizodalmassan Kegyelmeteket, akkori promissumját ne nehezeltje efectuálni, ígérvén én is arra magamat, mind most, mind pedig jövőben megszolgálni el nem mulatom, elvárván azért Kegyelmetek szép ígéretit (kiben semmi kétségem sincsen). Kívánom, Isten tarcsa és éltesse Kegyelmeteket sokáig szerencsésen. Datum ex Castris ad Dunaordas positis, 4. Maji 1704.

Kegyelmeteknek köteles szolgálója

Korponai János m. p.

93.

Dunaordasi tábor, 1704. május 5. Antal Deák, a fejedelem tábori borbírája Kecskeméthez: két hordó seprűt küld, égessék ki s az égettort küldjék a táborra.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 43. sz.

Ezen két szekereken küldöttem két nagy hordóban való borsöprőt, az mely Kegyelmes Urunk tábori borokbul(sic!) kimérődöt. Eziránt kérem minden renden lévő vitézlő uraiméket, esmerjék meg igaz járatbélieknek lenni. Kecskeméti Bíró Uram peniglen az megnevezet söprőt égetesse ki és hit után szedje ki az éget borát és küldje utánam az táborunkban, mivel Országunk szükségire az éget bor kiárultatik. Az hordókat peniglen adja Bíró uram azon embereknek, az kik az minap táborunkra borokat elatanak, az 12 máriásomat is, az melyet az csaplárosom stálogban(sic!) ott Kegyelmeteknél hata, aztat is küldje Bíró Uram kezemhes. Actum in castris ad Ordo(sic!) 5. Maji 1704.

Antal Deák

Kegyelmes Urunk tábori borbírája.

(Vörös viaszba nyomott gyűrűspecst.)

94.

Dunaordasi tábor, 1704. május 6. Domonkos Ferenc levele Kecskemét-
hez: kenyérszállítás és egyéb kérések a várostól.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 74. sz.

Ajánlom kötelességgel való kész szolgálatomat.

Vettem Kegyelmetek becsülettel s írását is értettem, jóindulattyát Kegyelmeteknek kedvesen vévén. Minthogy az kenyérnek 955 kenyér híjja volt, egészen az insinuált kenyér számrul nem quietálhattam Kegyelmeteket, mindazáltal az administrált kenyeren felül acceptáltam 300 kenyeret, tudván, hogy distraháltatot. Molnár András Uramnak nem írhattam distractioim miatt, hanem kérem Kegyelmeteket, egy kék posztójú lódingot reája, puska palaszkokskát csináltatni, avagy ha találtatik, készen venni, úgy egy pár kést is, item szappant ne terheltessek, Isten ide vissza hozván, az árrokrul contentáлом, és siessen is vissza őkegyelme. Az szekerekett oly véggel, hogy hova hamaréb victuale administrálhassék, vissza bocsátottam. Ezzel éltesse Isten sokáig Kegyelmeteket, és tereh viselésében könnyebbülésnek elérésével vidámicsa. Datum ex castris ad Ordas positis Anno 1704. die 6. Maji.

Kegyelmetek kész szolgája

Domonkos Ferenc m. p.

(Külső címzés nincs, de a levél alján vörös viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

95.

Dunaordas, 1704. május 6. Darvas Ferenc főcommissárius Kecskemét bírójához. Sürgeti az élelem küldését, ígéri, hogy a szekereket azonnal visszabocsátja.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 45. sz.

Mint Jóakaró Bíró Uramnak, Kegyelmednek ajánlom kész szolgálatomat.

Valamint ezelőtt edgynehány ízben írtam légyen kegyelmeteknek közön-ségessen az élésnek hova hamaréb lehető adminisztratiója felül, most ujobban kelleltvén Kegyelmed által a Nemes Várust requirálnom, kérvén az Istenért is Kegyelmedet, azon élést éjel nappal admaturállya; bizonyos lehetvén a Böcsületes Váras abban, a' mint már resolváltam is, hogy egy szekerét sem tartóztatom a' Városnak, de mindgyárt bocsátatom viszsza, sótt amelly szekerek itt voltak és vannak itt a' táboron, azokat is naponként bocsátottam, és bocsátani fogom, csak onnét kenyérel interteneáltassanak az hadak, melly iránt iterató kérem, ne mulasson annak effectuatiójában.

Tarcsa Isten jó egészségben Kegyelmedet. Datum Duna Ordas die 6. Maji 1704.

Kegyelmednek szolgáló jóakarója

*Darvas Ferenc hadi fő
commissarius m. p.*

Kecskemét, 1704. május 6. Nyugta gróf Csáki Mihály nevében a város által lefizetett 334 rh. forint taxáról.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Csákyak levelei.

(Hátlapon:) Pro Anno 1704. az Tiszteletes Apácák részére járó adóul való quietantia.

Én aláb megírt recognoscáлом, hogy Méltóságos Groff Csáki Mihály Uram eő Nagysága parancsolattýából becsületes Kecskeméti Bírák Uraimék-tul vettem föl három száz rhenes forintokat, az melly adó ennek elötte Posonyi Apáca Méltóságos Gróf Csáki Éva Francisca Kis Aszszonynak eő Nagyságának obveniált volt. Item az honorariumért, úgy mint főszerszámért¹ tizenhárom rh. forint, szőnyegért 12 rhenes forint, szattyánért 9 rhenes forint, in summa három száz harminc négy rhenes forintokat, de quibus perceptis Kecskemét Várassát hisce quietalom.

Actum Kecskemét die 6. Maji Anno 1704.

Joanes Diafalvy m. p. (Pecsét)

1/ Keleti fűszerekért.

Ordasi tábor, 1704. május 7. II. Rákóczi Ferenc fejedelem instrukciója a Temesvárra küldendő Török András részére, hogy mivel Szeged ostromára készül, vegye rá puszkapor szállítására a temesvári pasát, akinek cserébe réz szállítását ígéri. Egyben olyan megállapodást javasol, hogy mindkét ország kereskedői szabadon kereskedhessenek.

Eredeti, fogalmazat. MOL G. 16. RSzL I. 2. d. No. 299.

Instructio pro Generoso Andrea Török, Capitaneo Nostro Fideli.

Imo. Maga mellé vevén bizonyos számú késérő katonákott, ezen patens parancsolatunk s patensünk mellett mennyen egyenessen Tömösvárra. Holott is az Tömösvári Passának credentialis levelünket megadván, nevünkkel köszöntse, egycsermind Szallo Zaim által az Fényes Porta s maga nevével való szomszédcságos ajánlását, köszönnye s declarállya, nagy kedvessen vöttük: hogy az Fényes Porta Hatalmasságának adott parancsolattýát az jó szomszédcságnak edgyetértésnek megtartása iránt értésünkre attá, melynek megtartására mi is magunkkat ajánlyuk, és hogy közellyeb jó szomszédcságunkkat megbizonyítsuk, adgyuk Hatalmasságának:¹ a Német Császár, hogy az Győzhetlen Török Császárt s az Fényes Portát megcsalhassa, midőn az muszka követ most nemrégen Erdélyben, Szebenben vólt vólna, ellenünk az muszkatul segíttséget kérvén, Havasalföldét s Molduvát bizonyossan, mely az Győzhetlen Császár birodalma, az muszka császárnak ígérte, mellyet némely okon jelentünk, mintha azon muszka erejétül félnénk (köztünk lévén egyébiránt is Stiria s Lengyelország, mellyekkel is jó szomszédcságot tartunk),² s vagyunk is

oly erővel, hogy könnyen is ellene álhatunk: hanem az német ily csalárdságát s káros szándékát egyenesen hírré tegyük, mint jó szomszédok.

2. Mivel pedig eleitül fogva az Győzhetetlen Császár birodalmában minden jó szomszédcság fentartatott, szokták az rezet az magyarországi kereskedők által hordani, melyből is az Győzhetetlen Császár birodalmának nagy haszna szokott lenni, akarnók most is azon rézzel való kereskedést megindítatnunk egyéb szabados kereskedéssel edgyütt; de hogy azon kereskedésre annál bátorságossab passus lehessen, akarjuk elsőben Szegedett, mely mind az két részről azon szabados passust akadályoztattya, feles álgyúkkal s tarackokkal, tüzes koszorúkkal, kartácsokkal (mellyeket is e szerént számlállyon elő), s több hadi készülettel megszállanunk s meg is vennünk rövid üdőn. Hogy azért azon szándékunkkat annál hamaráb véghez vihessük (minthogy az hol az puskaport, mely elég bővséggel vagyon), tsintáltattyük az hegyek között, Szegedhez azon hely távuly leszen, annak hozattatása ily hosszú s nehéz úton bajos s késedelmes, az Hatalmas Passát azért szónkkal kérje, maga ajánlása szerint mutassa szomszédcságos barátságát, annak illendő árán adasson puskaport, minthogy Tömös Vár közellyeb lévén hozzánk az vízen Szeged alá, — honnat elszállítattyük. Készek vagyunk az puskapor árában rezet adatnunk, és ha resolvállya magát, eredgyen is alkuban, s ha lehet, az réznek másáját 20 tallérban, vagy 36,³ mivel eddig is Magyar Országban ez utolsó áron elkölt, vagy az mint leghasznosabbán az por s réz másája iránt megalkhatik, hűségének industriájára s prudentiájára bízattatnak.

3tio. Az kereskedés penig, hogy mindkét részről bátorságosan practikáltassék, az Hatalmas Passát inducállya arra, minthogy mi készek vagyunk az magyarországi határban oly rendelést tartanunk, hogy mi helyen az Győzhetetlen Császár földéről az kereskedő rend általjön, az magyarországi határban azon szélben lévő tiszteink securitasokrul provideállyanak, kísértessék, s adatunk levelet is az országban való szabados kereskedésre, s hasonlót az Hatalmas Passa is kövessen ell, tegyen dispositiott, a kereskedőnek adasson a kereskedésre való szabad levelet, seött ha Magyar Országban által Lengyel Országra, és tovább az Győzhetetlen Császár jobbágyinak s az Hatalmas Passa embereinek kereskedésre való akarattyük leszen, lévén az lengyelországi passus is hatalmunkban, abban is szomszédcságbeli barátságunkat ajánlyuk. Egyszóval minden némű kereskedés szabados folyása iránt szerezzon jó securitást, s hozzon Fermánttot, mellyet a mint most is Szalezainnak attúnk, készek vagyunk továbbra is adnunk, hogy így mindkét részről levő országbelieknek jövő s menő úttük és kereskedések lehessen bátorságos.

4to. Ezen munkával penig siessen, hogy ott mindenekett hasznossan véghez vívén, az dolgokat reportálhassa. Ex castris ad Ordasi(sic!) positis, die 7. Maji 1704.

(Hátlapon:) Instructio Domino Andreae Török Tömösvárinum proficicentis. 1704. No. 299. (Nro. 165.)⁴

1/ Nyilván kimaradt egy szó: tudtára.

2/ Sic! A földrajzi nevek felsorolása eléggé pontatlan.

3/ A pénzem nincs megadva, de csak rénes forintról lehet szó. 1 tallér = 2 rénes forint, tehát a réz mázsánkénti (56 kg) ára 36–40 forint volt.

4/ A régi jelzet áthúzva.

98.

Dunaordasi tábor, 1704. május 11. Darvas Ferenc főcommisárius Kecskemét városához. A Szolnokra küldött munitiót szállíttassák tovább. Panaszt tesz a város katonái ellen, akik a szénahordó szekerekről a szénát lehányatván, azokat visszavitték.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 77. sz.

Jóakaró Uraimnak Kegyelmeteknek ajánlom szolgálatomat.

Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága parancsolattýából bizonyos munitióhoz való alkalmatosságot erga recognitionem hominis Suarum Dominationum kelletvén Szolnok felé expediálnom; kérem édes jóakaró Uraimat kegyelme­teket, kegyelme­tek kezében assignálandó munitióhoz tartozó alkalmatosságot egyenessen tartóztatás nélkül promoteáltassa Szolnokra, holott is Commendans Uramtul eő kegyelmétül de perceptis quietantiát vévén, az kegyelme­tek embere által adott recognitiót tőlem azzal kíválcsa. Panasz­képpen jelentem penig ezt Vice Ispán Uramnak ő kegyelmének, a' mintt informáltattam, szénahordó szekereinket, kiket Kegyelme­tek katonái előlta­lálván, azokrul szénát lehányatván, per fas et nefas, magokkal visszavitték, Kegyelmes Urunk hadainak nagy fogyatkozásával. Melly iránt is comperta rei veritate, kérek ő kegyelmétül satisfactiót, nem kívánván első alkalmatossá­gal pro simplici informatione, Kegyelmes Urunknak effélét insinuálnom. De coeterum kívánván éltesse Isten jó egészségben Kegyelme­teket. Ex castris ad Duna Ordas positis die 11. Maji 1704.

Kegyelme­te­knek szolgálja sógora

Darvas Ferenc m. p.

99.

Dunaordasi tábor, 1704. május 11. Darvas Ferenc hadi főcommisárius Kecskeméthez. Zsákokat, hájakat, postakocsikat, üstöket és más eszközöket követel, Szolnokra lőszerszállításhoz szekereket, a három várostól 500 fejszés embert kiállítani.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 48. sz. — Említi: Hornyik IV. 133.

Jóakaró Urainnak kegyelmeteknek ajánlom szolgálatomat.

Sokszori intimatiom szerint, reiterálom Kegyelmes Urunk eő Nagysága parancsolatlyából, fejszés emberek, sákok, hájjak, póstakocsik, üst, s más egyéb necessariumokat az Istenért administráltassa kegyelmetek hova hamarabb Urunk táborára, magam is igen sajnálnám, ha notáltatnék kegyelmetek. Azomban az munitióhoz való bizonyos alkalmatosságok kegyelmetek szekerein elküldettétvén, jó comitiva alatt kísértesse bé Szolnokra, és quietantiát vévén de perceptis, Küldgye kegyelmetek kezemhez. Az fejszés emberek elküldésében penig úgy kell serénykedni, az innep harmadnapján itt legyenek, az három Városból 500 fejszés emberek, kiket is maga között rendellyen el kegyelmetek, s folytatkozás nélkül küldgye ide kegyelmetek, mellyben is Kegyelmes Urunkhoz való serény hívségét declarállya kegyelmetek, elvárván mindenekben jó válaszsát. Kévánom, éltesse Isten szerentsésen éltesse(sic!) kegyelmeteket. Datum ex Castris ad Dúna Ordas positis die 11. Maji 1704.

Kegyelmeteknek kötelessen szolgál

Darvas Ferenc m. p.

100.

Dunaordasi tábor, 1704. május 12. Vay Ádám levele Kecskemét vezetőinek. A fejedelem neheztel a városra, mert semmi árucikket nem hoznak a mesteremberek a táborra, holott árát mindenkinek megfizetik.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 49. sz.

Kiadás: a megszűltetés és befejező sorok nélkül, Hornyik IV. 135.

101.

Nagykőrös, 1704. május 13. Péter Andrászi Miklós fenyegető levele Kecskemét bíráihoz. A négy szekér helyett csak hármat küldtek, a katonák pedig lőszer nélkül, csak kaszával jelentek meg.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 83. sz.

Jó Akaró Bírák Uraiméknak szolgálók Kegyelmeteknek.

Nem hittem volna, hogy Kegyelmetek Kegyelmes Urunk parancsolatlyával oly keveset gondolljon. Négy kocsit kívántam, hármat adot. Az legények is csak golyobis, puskaapor nélkül, és azok közöt is kaszás. Lássa Kegyelmetek, eddig mindenkor kímélve cselekettem, de ennek utánna, ha mi bajotok léssen, magoknak tulajdonácsa Kegyelmetek, és az magok szófogatatlanságának. Megmondottam, hogy nem az én akaratom, hanem Kegyelmes Urunké.

Ezzel maradok Kegyelmeteknek Jó Akarója

P. Andrászi Miklós m. p.

Kőrös 13. Maji 1704.

102.

Ordas, 1704. május 13. Vay Ádám II. Rákóczi Ferenc fejedelem nevében megparancsolja Kecskemétnek, hogy a város visszabocsátott katonáiból 300 főt küldjön az orgoványi strázsához, s ott egyesüljenek Szentmiklósi János egységével.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köte.) 82. sz. — Hornyik IV. 120–121.

Isten sok jókkal áldgya meg kegyelmeteket.

Vévén kegyelmetek leveletem, Kegyelmes Urunk nevében parancsolom, maga hasznára, megmaradására nézve, azok közül a katonák közül, mellyeket innét visszabocsátatott Urunk, mindgyárt a' ki job fegyveres, paripás közülök, háromszázig valót rendelyen ki, úgy hogy holnap estvére az orgoványi istrázában conjungálhassák magokat Kapitány Szent Miklósi Urammal, eő kegyelme ezennel megindúl, minden bizonyal estve ott lészen. És mivel itt a kenyér szűk, azon 300 katona 200 jó kenyeret is vigyen, mind magok, mind Szent Miklóssi Uram katonáinak számára, úgy hogy harmadnapig kenyerek lehessen, emellé valami kevés abrakocskát is, a' mennyire lehet. Ezen dolgot Kegyelmeteknek élete, feje s mind jószága elvesztésének büntetése alatt, hogy véghez vigye, Urunk eő Nagysága általam parancsoltattya iterato is. Tarcsa Isten kegyelmeteket. Költ Ordasnál die 13. Maji Anno 1704.

Kegyelmeteknek szolgáló jóakarója

Vay Ádám m. p.

P. S. Harmadszor is parancsolom Kegyelmeteknek, ezen dolgot úgy effectuálya, véghez mennyen, mert bizony baját láttya, ha ellműlik.

103.

Dunaordasi tábor, 1704. május 13. Pápai János levele Kecskemét városához az örmény püspökkel küldött szolgájának visszabocsátásáról.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 80.

(Külső címzés:) Kecskemét Várossa Feő Bírójának N. N. jóakaró Uramnak eő Kegyelmének adassék. Kecskemétt. (Gyűrűspecsét nyoma.)

Ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmednek.

Mínthogy ez levelem megadó szolgámot saját lovamon Eörményi Püspök Uram bizonyos portikájának Kecskemétre való vitelire ugyanazon püspökkel bocsátottam, Kegyelmedet szeretettel kérem, azon portika alá ottan más lovat egész készülettel rendeltetvén, a szolgámot lovammal edgyütt sietséggel küldgye vissza az táborra, jóakarttyát Kegyelmednek megszolgalom, a mint hogy maradok is

Kegyelmednek jóakaró szolgálja

Pápai János m. p.

Duna Ordasnál lévő táborban die 13. maji 1704.

(Külön papírszeleten hozzátűzve:) Mivel expressus szolgálom el nem küldtettem, kérem, bizonyos ember által küldgye Kegyelmed vissza a lovamot minden készülettel s mennél hamarabb.

(Kecskeméten rávezetve:) Pápai János Secretarius Uram parancsol, hogy szolgálját lovastul viszabocsássuk. Exhibitae 14. maji 1704.

104.

Dunaordasi tábor, 1704. május 14. Somogyi Péter hadi commissárius Kecskemét vezetőihez. Kenyérsütéshez eszközöket és egyéb dolgokat követel, mert nagy büntetés éri a várost.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 85. sz.

Jóakaró Uraimnak kegyelmeteknek ajánlom köteless szolgálatomat.

Parantsolatom érkezvén Udvari Kapitány Uramtul ő kegyelmétől Fő Commissarius Uram ő kegyelme ithon nem létében: akarám kegyelmeteknek intimálnom, itt körül belül ez helyek Pusztasággal lévén, ennyi hadnak elégendő kenyér nem készíttethetik egy s kétt helyben, hanem kegyelmetek valamely 10 sütőteknőt s ugyanannyi szitát, az napokban edgynéhány ízben intimált necessariumokkal, az Istenért éjjel nappal küldgye el kegyelmetek, kiben fogyatkozás ha esik, a' mintt hallottam az parantsolatot, féltem kegyelmeteket nagy büntetéstől, kitt papyrosra én nem kívánok tennem. Isten éltesse kegyelmeiteket jó egészségben. Ex Castris ad Dúna Ordas positis die 14. Maji. 1704.

Kegyelmetek igaz köteles szolgálja

Somogyi Péter m. pria.

105.

Orgovány, 1704. május 15. Szentmiklós János jász vicekapitány Kecskemét városához. Küldjenek elegendő kenyeret és élelmet, vagy bemegy a városba. Hírei szerint 80 szegedi rác támadni készül.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 89. sz. — Hornyik IV. 121.

(Külső címzés:) Becsületes Kecskemét Várossa Bírójának és az egész Tanácsnak (etc.) jóakaró Uraiméknak eő kegyelmeknek adassék. Kecskemét. (Gyűrűspecést.)

(Rávezetve:) Szent Miklósi János Uram élést kér. Exhibitae 15. Maji 1704.

Ajánlom szolgálatomat Kegyelmeteknek.

Mai napon reggel vettem az kegyelmetek levelét, continentiáját megértetem. Én magam dolgában nem járok, hanem kegyelmeteknek s jószágának kívánván Kegyelmes Urúnk succurálni, bocsátattam, hogy Kegyelmetekkel magamat conjungalván, annyival is inkább bátorsága lehessen ezen földnek a rác ellenségtül. Minthogy pedig circiter 400 magammal vagyok, Kegyelmes Urúnk karabilyos hada is adjungáltatván mellém, külgön kenyeret elegendőt, avagy pedig bémegyek a városban, hogy ott Kegyelmetekkel együtt értvén, tovább való békességes megmaradásáru minden jótt végezzünk, ha pedig kenyere s más egyéb eleséget nem küld kegyelmetek, én Kegyelmes Uram táborára visszamegyek, protestalván, hogy sem Isten, sem ember előtt ne okoztassam, ha valami kár, avagy szerencsétlenség éri Kegyelmeteket, elvárván délig az Kegyelmetek válaszát mind az élés felől, avagy pedig ha az városban bémennyek-é, mert tovább az hadakat nem táplálhatom.

Maradván Kegyelmeteknek szolgáló jóakarója

*Szent Miklós János
Nemes Jászság(sic!) Vice
Kapitánya.*

Orgován Istráza 15. Maji 1704.

P. S. Kegyelmes Urunknak némelly magyar szegedi jóakaróink megírták, hogy nyolcvanig való rác ki készül, azért azt valahol meg kellene ejtenünk.

106.

(Dunaordasi tábor, 1704. május 15.) Vay Ádám Kecskemét város vezetőihez. Megparancsolta, hogy Szentmiklósi János kapitány mellé 300 katonát, kenyeret és abrakot küldjenek. Ezt elmulasztották, ezért a bíró harmadmagával menjen a táborra, s a kivetést azonnal teljesítsék.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 86. sz.

Isten Áldgya meg kegyelmeteket.

Parancsoltam vala kegyelmeteknek Urunk eő Nagysága nevében, Szent Miklósi János Kapitány Uram mellé 300 száz(sic!) katonát, kenyeret és abrakot küldött volna, azt ellmulatván, élete, feje veszesse allatt a Bíró harmad magával mindgyart jönni ebe s adgyon számot, e mellet pedig a megírt katoná-

kot is, és kenyeret a megírt helyre, vagy ahol eő kegyelme lészen, minden késedelem nélkül küldgye ki.

Ezel maradok kegyelmeteknek jóakarója

Vay Ádám m. p.

107.

Nagykőrös, 1704. május 15. Vattay János alispán Kecskemét város bírójának és tanácsának. Sürgősen küldjenek élelmet Szentmiklósi János hadának, semmint azok a városba menjenek.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 88. sz.

(Külső címzés:) Kecskemét Várassa Becsületes Bírójának és Tanácsának eő Kegyelmeknek közönségessen adassék becsülettel. Kecskemét. (Vörösviasz gyűrűspecsét.)

(Kecskeméten rávezetve:) Vattay János Uram parancsol, hogy Szent Miklós János Uramnak élést küldgyünk. Exhibitae Die 17. Maji.

Ajánlom Kegyelmeteknek szolgálatomat!

Vöttem böcsülettel Kegyelmetek Kőrösi Uraiméknak datált levelét, melyben intimállya Kegyelmetek eő Kegyelmeknek, hogy velem communicállyák a Szent Miklósi Uram eő Kegyelme Orgoványon datált levelét, mellyből is értem eő Kegyelme Kegyelmetekhez dirigált parancsolattyát, az élés, vagy Várasban való beszállása felől való intentumával edgyütt, indifferrensek lévén még Kőrösi Uraimék az Kegyelmetekkel való magok uniálásábann való replica felől; azért én Kegyelmeteket igen kérem s intimálom is Kegyelmeteket, hogy ha eddig nem cselekedte Kegyelmetek, mindgyárt kocsikon külgyön ki Kegyelmetek valamelly kenyeret, s assecurállya Kegyelmetek eő Kegyelmét, hogy többet is elegendőt fog Kegyelmetek küldeni, mellyre, úgy látom Kőrösi Uraimék is proclivisek, noha most hirtelen nem lelete. Iterato kérem Kegyelmeteket, hogy inter duo mala minus eligentur, vagy vissza ne bocsássa Kegyelmetek (a' mint írja) Nemzetes Vitézlő Szent Miklósi Uramat eő Kegyelmét, vagy a' Várasbann, ha lehet be ne bocsássa, hanem oda kí ígérjen és tegyen provisiot, ha magam is által mehetek, reménlem minden jót végezhetünk eő Kegyelmével. His maradok

Kegyelmetek igaz jóakarója Tekintetes és Nemes Pest Pilis és Solt Uniált Vármegyéknek Ordinarius Vice Ispánnya

Vattay János m. p.

Actum Kőrös Die 15. Maji Anno 1704.

P. S. Ha lehet, Kegyelmetek azon munkálódgyék, hogy Kapitány Szent Miklósi Uramat közeleb való alkalmas mezőre s helyre szállítsa meg Kegyelmetek, az honnan jobban lehet a' Városra vigyázni és onnan ki lehet portyázni.

Idem qui supra.

108.

Dunaordasi tábor, 1704. május 16. Somogyi Péter hadi commissárius Kecskemét város bíráihoz: a Gömör, Borsod, Kishont megyékből érkezendő lisztből azonnal süssenek kenyeret, a szekerek várják meg, míg elkészül s azonnal szállítsák a táborra.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi iratok.) 91. sz.

(Külső címzés:) Kecskemét Várossa Betsületes Bíráinak, titulus etc. jóakaró Uraimnak eő kegyelmeknek. Cito Cito Citius Citius Citissime Citissime. (Vörösviasz gyűrűspecst.)

Jóakaró Uraimnak kegyelmeleknek ajánlom köteless szolgálatomat.

Fő Commissarius Uram táboron nem lévén mostanság, Kegyelmes Urunk ő Nagysága parancsolati reám dirigáltatván, gyakran s sűrűn kelletik kegyelmeleket terhelnem. Melly szerint mostanában akarám kegyelmeleknek intimálnom, Nemes Gömör, Borsod, Kiss Hont Vármegyékből az melly szekerek éléssel hadak szükségére kegyelmelekhez érkeznek, ottan leveletem közölvén szekerek mellett lévő Commissarius Uriaimékkal, ő kegyelmek tartozni fognak szekereken lévő lisztet lerakatni s kegyelmeleknek assignálván, azonnal készíttessék el az kenyér igen sietve, s a' lisztes szekerek ott várakozzanak az ideig, míg az kenyér elkészül, úgy az kenyerekkel jühetnek osztán ide az táborra, vagy az hová kívántatik s az hol Urunk tábora lészen, sőt adhat Szívós uram ő kegyelme mintt illik az kenyérhez, a' más szekerek s vágómarhák penig az kenyér készülését nem várván, siessenek az táborra; e' mellett az iteratis vicibus kegyelmeleknek intimált, hadak subsistentiájára szükséges állapotokat, az Istenért is kérem kegyelmeleket, siettetve küldgye kegyelmelek, urgens est negotium, veszedelmes a' késedelem. In reliquo kívánom, éltesse Isten szerentsés jó egészségben kegyelmeleket. Ex Castris ad Ordas positis die 16. Maji 1704. Kegyelmetek igaz köteles szolgálója:

Somogyi Péter m. p.

1/ A levél írója valószínűleg Vay Ádám volt.

109.

Dunaordasi tábor, 1704. május 21. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét városához: a rácok esetleges támadásával szemben a három város „egy értelemmel és egy erővel... resistálljon...”

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 95. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 301.

110.

Dunaordasi tábor, 1704. május 21. Karl Bremer,¹ őrnagy, Kecskemét városához. „A gyalog németek főstrázsamestere írt az beteg németek iránt, hogy ha jobbúlnak, mindgyárt az táborra küldgyük.”

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 97. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 301–302.

1/ Neve Hornyiknál: Brenner. Más iratokban Bremer, később ezredes.

111.

Nagykőrös, 1704. május 28. Kőrös tanácsa Kecskemét bírának és tanácsának. Egyet kell érteniök, minap is várták három napig Szentkirálynál a város embereit, de nem jöttek. Pest felől is rossz híreik vannak. Most értesültek róla, hogy a szegedi rácság is készül, de hogy merre, nem tudják.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 101. sz. — Részletet közöl Hornyik, IV. 124.

(Külső címzés:) Kecskeméti Becsülletes Bírának s Tanátsnak, Jóakaró szomszéd Urainknak eő Kegyelmeknek tartozó becsülettel íránk. Kecskemét. (Papírba nyomott pecsét.)

Szolgálatunk ajánlásával. Isten kívánatos jókkal áldgya meg Kegyelmeteket.

Vettük az Kegyelmetek levelét becsülettel, tenorát megértettük, Isten ne adgya, hogy e' nagy veszedelmes üdőben Kegyelmetekkel edgyet ne értenénk, de akarattyát nem tudgyuk, mivel nem certificál Kegyelmetek. Minap is harmad napig Szent Királynál¹ ott voltak embereink, de Kegyelmetek közzül senki hozzájuk nem ment, azért nem tudván mit tenni, úgy jöttek vissza. Azomban innen Pest felől is rossz híreink vadnak, mert csak mostanában az Uri² marhát elhajtották az rácok, s az mi katonáinkban arra is vadnak portára, s Vice Ispány Urammal ő Kegyelmével is mentenek el felesen. Irtuk vala ez előtt is, hogy Kegyelmetek is szállyon ki Szent Királyhoz ....³ légyenek mindnyájan kúz..... móddal eshessék az vigyázás. Melyrül elvárván Kegyelmetek válaszsát. Sub dato Kőrös 28. Maji 1704.

Maradunk Kegyelmetek jóakarói

Kőrössi Tanács.

P. S. Tószegről sietve hozták hírrül Kis Mihály izenetit, hogy a szegedi rácság ádgyúkkal s szekerekkel szállott ki, nem tudatik merre, a Tisza fele-e, vagy reánk az városokra szándékozik, azért igen illő magunkra vigyázni, mellyhez képest az mieink kiszállnak.

1/ Pest–Pilis–Solt megyében öt Szentkirály nevű pusztá volt, valószínű, hogy itt Kecskemét határában fekvő pusztáról van szó.

2/ Helység a megyében.

3/ A levél felnyitásakor a papír megsérült, ezért néhány szó hiányzik.

112.

Kecskeméti pusztán lévő tábor, 1704. június 5. A kecskeméti, kőrösi és ceglédi vitázló rend beadványa kapitányuknak. Követelik, hogy otthon maradt családtagjaik részesüljenek azokban a kedvezményekben, mint a többi katonáskodóké.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 103. sz. — Kisebb részlet: Hornyik, IV. 125–126.

*Tekentetes Kapitány Urunk!*¹

Igen nagy alázatossan kéntelenítettünk Kegyelmed eleiben im ilyen difficultásinkat terjesztünk. Mint hogy im éjjeli nappali nyughatatlanságal, életünknek, fejünknek kockáztatásával szolgálunk szegény hazánkknak, városinknak. Ugy szintén Kegyelmes Urunk Eő Nagysága Táborára menő, s onnan jövő Követ Uraknak, Fő Fű Rendeknek securitás szerzesiben és keresésiben éjjel nappal munkások vagyunk. És noha vadnak helységink közzül némelylyekben olly emberek, kik mindezeket, vagy ezek közzül semmit sem praestálnak, mindazonáltal Kegyelmes Urunktól Eő Nagyságától plenaria immunitást kegyelmessen impetráltak, úgy minden impositioktul, adásoktul, vevésektül s közterhek hordozásatul immuntáltattanak, mi pedig és a mi cselédeink még eddig szintin úgy, mint aki hazája szolgálattyan semmit sem munkálodik, nem vagyunk semmiben alleviatusok. Mindezekre való nízve Kegyelmedet mint bizodalmas Urunkat, nagy alázatossan kérjük, ha Városink praeprediciumára nem minden onusoknak (mert elmink nem az), saltem némelylyeknek supportálásatul szabadícsion meg, s méltóztassék olly parancsolatot adni, hogy valamiben sok nyughatatlanságink után, más othon lakos atyánkfiatul alleviáltassunk, melly Kegyelmed úri gratiaját s jóakarattját adandó alkalmas-ságal adgya Isten, meg szolgálunk, maradván igen bizodalmas Urunknak,

Kegyelmednek alázatos szolgálói

Kecskeméti, Kőrösi és Ceglédi

Vitázló Rend közönségessen m. p.

Költ kecskeméti pusztán Táborunkbul

Anno 1704. die 5. Junii.

1/ A beadványról a címzett neve hiányzik, de Hornyik szerint Vay Ádámhoz szól.

113.

Solti tábor, 1704. június 9. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét városához. Meginti és büntetéssel fenyegeti meg a várost, ha a jövőben a megyétől vagy Darvas Ferenc főcommissáriustul a haza szolgálatára kiadott rendeleteket nem teljesíti.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 104. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 304–305.

114.

Szegedi tábor, 1704. július 24. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét tanácsának: a szegedi táborból a nyereséggel a kótyavetye előtt elszökött kecskeméti katonákat a zsákmánnyal együtt fogják el s adgyák át a kiküldött tisztnek.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 105. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 75., 305.

115.

Szegedi tábor, 1704. július 30. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét tanácsához: a három város 400 jó fegyveres gyalogot küldjön minél előbb a szegedi táborba, ebből Kecskemétre a régi arány szerint 227 ember jut.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 106. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 305–306.

116.

Tömörkény pusztánál lévő tábor, 1704. augusztus 13. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét város bírójához és lakosaihoz. Szűcs János ezereskapitányt a három város hadainak parancsnokává kinevezi, s rendbetételükkel megbízza.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 107. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 308–309.

117.

Csongrádi tábor, 1704. augusztus 16. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskeméthez. A szegedi lakosságot kiköltöztette, s aki közülük a városban jelentkezik, kötelesek befogadni.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 108. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 310.

118.

Szeged, 1704. augusztus 17. Johann Friedrich Globitz báró szegedi parancsnok Kiskunhalashoz. A kuruc tábor eltávozott, azonnal jöjjön be hozzá a bíró harmadmagával. (Nyilván Kecskemét is ilyen levelet kapott.)

Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv 1702–1708. 286. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 310–311.

119.

Szolnoki tábor, 1704. augusztus 19. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskeméthez. Halálbüntetés terhe mellett megtiltja, hogy a város megadja a Globitz szegedi parancsnok által követelt pénzt, vagy hozzá embereit küldje.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 109. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 311.

120.

Szolnoki tábor, 1704. augusztus 20. II. Rákóczi Ferenc fejedelem instrukciója Szemere László brigadéros, Szolnok vára parancsnoka részére.

Egykorú másolat. MOL G. RSzL I. 2. d. No. 236.

(Hátlapon:) Szolnoki Commendans Instructiojának Pariaja. No. 236. No. 4509.¹

(Az első lap alján:) Szemere László Uram Instructiója.

Nemzetes Vitézlő Szemere László edgyik Brigaderus és Szólnok Várának Commendáns hívünk mihez alkalmaztassa magát azon Várnak mególtalmazásában és gondviselésében, a következő Punctumokból megláthattya.

Primo. A Várat, mihent bémegyen, visitállya, minddennémű munitiot, hadi eszközöket specificálva felírja és azokat jó securitás alatt tartsa, ha a port s golyóbist a midőn kiosztya, semmiképen szükségén kívül vesztegetni ne engedgye.

Secundo. Az alatta valóit mindennemű istentelenségtől tilalmazza, és minden módon Isteni félelembe tartsa jó disciplinába, hogy adatott autoritásával ne abutállyon.

Tertio. Benn a Várban 700 hajdú és 300 német a szólnoki lovas sereggel ő Kegyelme mellett lesznek, kikbül mindenkor 50 német és 100 hajdú a Vár közepin a főstrásán tartassék, kikbül a bástyákon, kapukon és más szükséges helyeken való istrásákat egy bizonyos órán változtassa, a jelt is a nap leszállása előtt, annak rendi szerint adgya ki.

Quarto. Ugy observáltassék az istrasálás, hogy egyveles legyen a német a magyarral, és az hol egy német lesz, két magyar legyen, és addig a Várbúl senkit is ki ne bocsásson.

Quinto. Minden isten adta nap nyomjárókat küldgyön ki jó távúl.

Sexto. Minden héten legalább kétszer Szeged felé külgyön portásokat, úgy a Maros felé is.

Septimo. Azon legyen, hogy jó kímeket tartson, tudhassa Szegedben mit tsinállyanak, egyéb iránt is mindenfele currenst bocsásson, hogy sub poena .....² az hírt bévigyék.

Octavo. Mivel penig a falukon marad a gyalog német, a várbeli németeket minden két héten felváltassa azokkal.

Nono. Az istrásákra éjjel s nappal szorgalmatos vigyázással legyen, és senkit is híre s engedelmé nélkül, akar idegen, akár ismerős, bé ne bocsássa.

Decimo. Éjtszaka a kaput fel ne nyittassa, akárki jöjjön is.

Undecimo. Ha ellenség találna jőni, ne praecipitáltassa a Vitézlő rendet, hogy lesre ne vegyék, a várbeli hajdúkat penig a németekkel együtt, ha ellenség jőne is, ki ne bocsássa.

Duodecimo. Feje fennállásáig a Várat fel ne adja, és semmi capitulatióra ne is mennyen hírünk és parancsolatunk nélkül, a mint hogy maga is a Várbúl ki ne jöjjön, s alatta lévő hadainkat is ki ne bocsáttassa, és semmiképen is ellenségünkkel ne correspondeállyon.

Decimo 3tio. Magyar s német, lovas, gyalog hadainknak a melly menstrualis fizetések jár, azt hólnaponként adassa ki, s annak exolutiója iránt Hozzánk recurrállyon tempestive.

Decimo 4-to. A melly követek, vagy Magúnk emberei a Tömösvári Bassátúl Hozzánk jűnek, jóllehet a Makói Bírónak vagyon Tőlünk parantsolattya, maga is serio parantsollya meg, hogy mikor a Maros túlsó részérül azoknak jöveletekrül hír adattatik, azonnal Kegyelmednek adgyon hírt, és elegendő securitással való comitivát adván, ezt követvén el visszámeneletekben, vagy visszámeneő úttyokban embereink s az olly követek iránt.

Decimo 5to. Amidőn valami munitiók, vagy egyéb tüzes szerszámok keze alá szállítatnak rendelésünkbul, azoknak is porát megvisgálván, újobban felporoztassa s megvisgáltassa, mi hijjával vadnak, úgy szintén az ágyúknak kerekeit, s bástyáknak hidlásait, azokon lévő kosárokat vagy kalitkákat elkészítvén, tartsa jó gondviselés alatt.

Decimo 6to. Praesidiarius hadaink élésérül légyen szorgalmatos gondgya, s recurrállyon azon jószágbeli Praefectus hívünkhöz, hogy ad minimum hat hólnapig in casu necessitatis tartson, s az élésnek kiosztására élésmestert rendellyen, s sütökemencéket s lésházakat reparáltassa, hová is sütőket jó instructióval állítson, kézi és szárazmalmokat tsináltasson.

Decimo 7mo. A Várnak épületi az hol szükséges, szorgalmatosan véghezvinni igyekezze. (Sic!) Ezen épületek kedvéért, mivel az Intsinéreket itt hadgyuk, azért abban, valamint ők akarják, másként is parantsolattya vagyon, a tévő légyen. Víz árkaiknak szorgalmatos gondgyát viseltesse, hogy a midőn a Tiszának, vagy Zagyvának árja lészen, akkor az árkokat vízzel tele botsátassa. Mindezen praemittált Punctumok iránt élete s feje vesztése alatt köteleztetik. Költ Szólnoknál lévő Táborunkban, die 20. Augusti Anno 1704.

1/ Ez utóbbi szám áthúзва.

2/ Egy szó olvashatatlan.

121.

Kecskemét, 1704. augusztus 24. Vizsgálati jegyzőkönyv Muraközi Márton hadbíró megbízásából Pulyai György ellen, hogy hol tartózkodott az 1704. május 22-dikén Ágasegyháznál történt összecsapás előtt és alatt.

Egykorú másolat, Kecskemét v. jkve 1702–1708. 289–290. 1. (Elveszett.) — BKmL Kecskemét v. lta. Hornyik János másolata XV. 9. 167. téka.¹

Anno 1704. Die 24a Augusti. Inquisitiones factae ad mandatum Perillustris ac Generosi Domini Martini Muraközi Judicis Bellici juxta subinserti Deutri puncta.

De eo, utrum

Tudgya-é, látta-é, hallotta-é? bizonyosan a' Tanú, hogy ebben a' mostan folyó 1704-ik esztendő pünkösöd havának 22. napján, Ágas Edgy Házánál némely magyar katonáknak, lengyeleknek és németeknek az rácoktul való levágattatása, és elfogattatása előtt való első, másod és harmad nappal, itt Kecskeméten lett volna Pulyai György.

1. Testis. Georgius Szívós, annorum circiter 43. Juratus et examinatus fateor. Hogy az ő édes anyja halála szintén az harc előtt való nap törtévé, említet Pulyai György mind eltemettetésében, mind pedig torjában jelen volt, azon az napon pedig, hogy harc volt, látta, hogy az több itt való katonák az zászló alá gyűlvén, ő is compareált. Az harc után való nap ismét, seregünkel együtt, az viadal helyre kijövé, az holttesteknek felszedésében és behozásában ott volt.

3tius Testis — — az viadal helyén bizonyosan ott látta Pulyai Györgyöt az testeknek felszedésében, sőt mivel vezetéklova volt, oda kellett vontatójul adni az holttestek hozó kocsii elejben.

4tus Testis — — — Említett Pulyai Györgyöt Szívós György anyyának eltemettetésében, annak torjában, az Ágyasedgyházi harc előtt való nap ott

látta lenni. Azomban az harc után való nap az holttesteknek felszedésében is ott látta, vezetéklovát is az testek hozó kocsí eleiben hogy odaadta, aszt is látta.

1/ A másolat nem a teljes vizsgálati jegyzőkönyvet tartalmazza, valószínűleg már az eredeti városi jegyzőkönyvben is így szerepel.

122.

Gyöngyös, 1704. augusztus 26. Darvas Ferenc főcommissárius utasítása a Kecskemétre küldött Tolnay Ferenc élelmezési hadbiztosnak: abrak, élelem szállítása a dunaföldvári sáncba és a Pest elein lévő hadaknak, a Szegedről odamenekült ferences páterek ellátása, munkások Szolnokra, stb.

Eredeti: egykorú másolat BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 110. sz. Kiadás: Hornyik IV. 312–313.

123.

Szeged, 1704. augusztus 28. — szeptember 11. közt.¹ Johann Friedrich Globicz báró, szegedi császári parancsnok Kecskeméthez. A kivetések nemfizetése miatt kezesként elfogott városi vezetőkért 3000 birodalmi forintot követel. Ezenkívül a város különböző elmaradt tartozása összesen 4000 forint.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 128. Megvan: Kecskemét város jkve 1702–1708. 291. p. (Elveszett.) Hornyik János másolata. XV. 9. 167. téka. — Tartalmát részben ismerteti Hornyik IV. 139–140.

Conditones supra quas Juratus Assessor Szentkiráli János per Bede János cautionem et Notarii eiusdem Civitatis Joannis Garay, in tribus millibus imperialium ad octiduum Szegedino domum dimittitur.

1. Oppido optime constabit, quod in impositis anno elapso mille imperialibus, pro servitio Suae Majestatis Caesareae et Regiae non plus, quam mille florenos exolverint. (sic!) Itaque restantia flagitatur ..... floreni 500

2. Ex copiis litterarum Domini Suppremi Commissarii Svaigler² intelligent (quod et posse notum ipsis debet et erit), Oppidum ad manus meas bis mille florenos solvendos spondidisse. Itaque et ista summa solveretur ..... floreni 2000

3. Cum in hoc anno Oppidum Suae Majestati Caesareae et Regiae in nullo negotio concurrerint. Itaque soluturum est..... florenos 1500

In summa quatvor mille florenos.

Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis Generalis Vigiliarum Magister, nec non Praesidii Szegediensis Caeterorumque annexorum Confiniorum perpetuus Commendans.

Johann Friedris Baron á Globicz
m. p.

(Vörös viaszba nyomott gyűrűspecst.)

1/ Egyéb adatokkal összevetve, a kecskeméti vezetők fogságra vetése szeptember első napjaiban történt. Hornyik itt az időpontokat összekeveri.

2/ Jacob Antonius Schveidler, császári commissárius Budán.

124.

Gyöngyösi tábor, 1704. szeptember 6. II. Rákóczi Ferenc pátense Kecskemét város részére, amely 4000 forintot adott az országnak, s az ezért kapott 2667 kósót szabadon szállíthatja át a Dunán, a hadak ne merészeljék zavarni.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 112. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 313–314.

125.

Solti tábor, 1704. szeptember 13. Gróf Eszterházy Antal Kecskemét városához. A dunaföldvári sánchoz rendelt kecskeméti és kőrösi hadakat azonnal hiánytalanul küldje vissza a két város a solti táborba.

Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv. 1702–1708. 320. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 320.

126.

Solti tábor, 1704. szeptember 17. Korponai János Kecskemét bírának és tanácsának. A táborra bort hozó két debreceni kereskedőasszony lefoglalt borait szabadítsék fel.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 113. sz.

(Külső címzés:) Kecskemét Várossa Bírának és közönségessen az egész Tanácsnak eő Kegyelmeknek adassék. Kecskemét. (Vörösviaszba nyomott gyűrűspecst töredéke.)

(Kecskeméten rávezetve.) Korponai János az Döbröcöni Asszonyok confiscált borai iránt fenyegetődzik. Exhibitae Die 24. Septembris 1704.

Ajánlom szolgálatomat Kegyelmeteknek.

Debrecenben lakos Juhász Jánosné és Erdödi Eörsébet nevű kereskedő böcsülletes asszonyok, hozván bizonyos számú hordó borokat Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága itt való solti sáncában, hordaiknak

fogyatkozások miatt Kegyelmetek böcsülletes Várossában megtelepedvén azon borokkal (amint túlök értettem), igen keveset érdemlett vétkekért Kegyelmetek hétszázötven icce borokat confiscálta. Kegyelmeteket bizodalmassan kérem, s egyszersmind intem is, azon törvénytelenül elvett bort Kegyelmetek hozassa ide az sánchban, holott nem, kintelen leszek megírnom Kegyelmes Urunknak eő Nagyságának, s úgy Udvari Kapitány Vay Adám Uramnak eő Kegyelmének is, tartok atul, duplán ne adgya meg Kegyelmetek azon bort, elvárván Kegyelmetek válaszsát. Isten éltesse Kegyelmeteket jó egészségben. Datum in Castris ad Solt positis Die 17. Septembris Anno 1704.

Kegyelmetek jóakarója

Korponai János m. p.

127.

Vadkerti tábor,¹ 1704. szeptember 18. II. Rákóczi Ferenc Kecskemét bírójához és lakosságához. Ismét megparancsolja annak a zászlótartónak az elfogását, aki a szegedi táboron a strázsáról elszökött. Különbem kemény büntetésben részesülnek.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 114. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 320–321.

1/ Érsekvadkert.

128.

Érsekvadkert, 1704. szeptember 18. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét város tanácsához. Rendeljen el vizsgálatot a város mezei hadában lévő tisztségek viselésével kapcsolatban. A jegyzőkönyv 14 tanú vallomását tartalmazza.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. Jegyzőkönyv 1702–1708. 324–325. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 74–75.

129.

Vadkert, 1704. szeptember 18. II. Rákóczi Ferenc fejedelem utasítja Kecskemét tanácsát, hogy a Kovács János zászlótartó elleni vizsgálatot folytassa le, hallgasson ki tanúkat.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 324–325. (Elveszett.)

Kiadás (részletek): Hornyik IV. 74–75.

Ceglédi tábor, 1704. szeptember 22. Gróf Eszterházy Antal Kecskemét városához. Azonnal állítsák ki katonáikat és küldjék a solti sánchba.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 115. sz.

(Külső címzés:) Kecskemét Várossának böcsületess Bíráinak Esküttyeinek, és az ott való közönségess Lakosoknak ő Kegyelmeeknek sietséggel adasék. Kecskeméten. (Vörös viaszba nyomott pecsét töredéke.)

(Kecskeméten rávezetve:) Méltóságos Gróf Eszterhás Antal Ur eő Nagysága az Solthoz való insurrectiót urgeállya. Exhibitae 22. September 1704.

Isten áldgya meg Kegyelmeteket!

Kőrössön létemben vévén Tekintetes Nemzetess és Vitézlő Szömöre¹ László Solti Sánchban lévő Commendáns Uram ő Kegyelme levelét, mellyben kívánnya azmint magam is tapasztalom szükségessnek ottan bizonyoss lovas hadatt tartani, nem lévén penig mostanság semmi olly katonaság ő Kegyelme mellett, az mellyel csak portáztothatna. Kire nézve, minthogy én már mind Kőrösön, s mind penig Cegléden tettem olly dispositiót, hogy ezen helyekben való katonaság mind oda nyomakodgyék az sánchhoz. Azért Kegyelmeteknek is jovalom s intem, sőt serio praesentibus orderezem is, mivel az Haza elmúlhatatlan szükségett szolgálottya úgy kívánnya, tudván az Kegyelmetek igaz Magyar Hazafiúságát, kíván ebben az közönséges obligatioban omnimode pro posse(sic!) succuralni; mindgyárt az maga katonáit kiállítván, az megírt sánchhoz küldeni mentül előb el ne mulassa; másként ha Kegyelmetek vonogatni magát ebben láttotnék (kit ugyan nem reménlek), és így ezen két Városnak is scrupulust tergiversatiojával moveálni comperiltotnék, per consequens az Haza szolgálottya rövidséget szenyvedne; jövődöben nehéz számadása fogna következni. Én írtam említett Szömöre László Uramnak és Szücs János Kapitány Uramnak ő Kegyelmeeknek, hogy ha olly elmúlhatatlanul nem kívántotik az Kegyelmetek praesentiaja, tehát bocsáttossék vissza, csak had láttossék az ellenség szeme előtt az hadak felless számmal való oda gyűlésse. Ezzel mind az sánchnak nagy securitást s az szolgálottban kiváltképpen való hasznot viszen végben dexteritással álta. In reliquo maradván

Kegyelmetek jóakarója

Gróf Eszterházy Antal m. p.

Ex castris ad Cegléd positis Die 22. Septembris 1704.

1/ Helyesen: Szemere László.

Solti tábor, 1704. szeptember 27. Ujvárosi Szücs János kapitány a kecskeméti bírának: mindenfélét kér (bor, négyökrös szekér, dohány, élelmi-

szerek, patkó, 2 agár). A három város katonái Pap Istvánnal túl a Dunán jártak.

*Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 116. sz.
Kiadás: Hornyik IV. 322–323.*

132.

Ipolysági tábor, 1704. szeptember 28. Szkárossi Nagy János commissarius Kecskemét bíráihoz. A város szekereit visszabocsátotta, de négy ökör a palotásoknál van, mert a kocsis elszökött. Küldjenek embert, aki hazahajtja őket.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 117. sz.

(Külső címzés:) Becsülletes Kecskemét Városa Bíráinak etc. nékem jóakaró Uraiméknak eő Kegyelmeknek adassék. Kecskemét. (Vörösviaszba nyomott gyűrűspecsét.)

Jóakaró Uraiméknak kegyelmeteknek ajánlom kész szolgálatomat.

Akarám ezen levelem által kegyelmeteknek értésére adnom, hogy Nemes Pest Vármegyének semmi Commissáriussa nincsen, melly szekerekre s marhákra vigyázna, kirül írtam Vice Ispán Uramnak, hanem magam tudakozódom, kicsodák Nemes Pest Vármegyébül(sic!) valók, úgy váltom ki, az mint ez napokban kegyelmetek szekereit is haza bocsátottam. Csudálatos képpen tegnap esset értésemre, hogy kecskeméti négy eökör palotások hadnagyánál vadgyon, a' mellyek mellől régen elszökött a' kocsis, odamentem Ilosvay Ábrahám Kapitány Urhoz, hogy azon 4 eökör el ne veszék, parancsollya meg azon hadnagynak, mert kezemhez várom. Azért kegyelmetek küldgye bizonyos emberét mennél hamaréb, az ki azon eökrököt kezéhez vegye, és haza hajcsa, azon embere által penig, kérem kegyelmeteket, küldgyön egy vég veres abát, ha veres nem találatnék, fejéret, és valami száraz halat akarmifélét pénzemért, assecurálom kegyelmeteket, azon embere által az árát köszönettel megküldöm. Ezek után Isten éltesse kegyelmeteket.

Kegyelmeteknek kész jóakaró szolgája, Kegyelmes Urunk szekérmestere
Szkárossi Nagy János m. p.

Datum ex Castris ad Saág positis 28. Septembris 1704.

133.

Teszér faluból, 1704. október 3. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Ujvárosi Szűcs János kapitánynak: híret vette, hogy Szeged táján rácok gyülekeznek. Ezért a szegedi és három városi hadakat maga mellé véve, gondosan vigyázzon. Egyesüljön Hellepront János kapitánnyal.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 311. (Elveszett.)
Kiadás: Hornyik IV. 323–324.

134.

Teszár, 1704. október 4. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét bírájához és esküdt polgáraihoz: figyelmezteti a várost, hogy önmaga védelmére köteles felkelni. Menjenek Ujvárosi Szűcs János kapitány mellé. A szegedi hadat is a környék védelmére rendelte.

Eredeti: BKmL Kecskemét c. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 118. sz.
Kiadás: Hornyik IV. 324–325.

135.

Kecskemét, 1704. október 7. A városi tanács határozata az adó ügyében.

Eredeti. Kecskemét v. lt. Városi jkv 1702–1708. 310. (Elveszett.) — BKmL Kecskemét v. lta Hornyik János másolata. XV. 9. 167. téka.

3tio. Méltóságos Károlyi Sándor Urunknak az adónk eránt köll írni, mert fiscalisnak akarják tenni.

136.

Szeged, 1704. október 7. Globitz báró szegedi parancsnok nyílt levele: azoknak „a szegedieknek, akiket a kurucok innent erővel elhajtottanak és elvittének, ” szabad minden cselédjükkel hazajönni, házukat és szöllejüket visszakapják. A fegyverszünet alatt kereskedéssel mindenki szabadon járhat.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 314. (Elveszett.)
Kiadás: Hornyik IV. 325–326.

137.

Szeged, 1704. október 7. Globitz báró szegedi parancsnok a kecskeméti főbírónak és esküdteknek az előbbi tárgyban. A hazatérni szándékozók visszatartását ellenséges lépésnek fogja tekinteni.

Eredeti: Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 313. (Elveszett.)
Kiadás: Hornyik IV. 326–327.

138.

Szeged, 1704. október 21. Globitz báró szegedi parancsnok Ujvárosi Szűcs János kecskeméti kapitánynak. A két elfogott kecskeméti tanácsurat addig nem engedi el, míg a város a kivetett összeget meg nem fizeti.

Eredeti: Kecskemét v. lt. Városi jkv 1702–1708. 321. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 329.

139.

Vihnye, 1704. október 23. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Kecskemét tanácsához: lejárt tartozásából a város Korponai Jánosnak 5000 forintot fizessen ki, a többit küldje táborába.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 119. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 329–330.

140.

Szeged, 1704. október 30. Globitz báró szegedi parancsnok Ujvárosi Szűcs Jánoshoz. Ezen irat felmutatója, győvi¹ lakos Gazos Mihály Kecskemétre küldetett az ott lévő fogoly aradiak összeírására, segítse őt munkájában.

Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv 1702–1708. 330. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 330.

1/ Algyó.

141.

Nagykőrös, 1704. november 5. Vattay János Kecskeméthez: mivel a Szolnokhoz rendelt 108 szeres munkást nem állították ki, executiót küld rájuk.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 120. sz.

Ajánlom szolgálatomat kegyelmeteknek.

Isten minden kívánta jókkal álgya meg kegyelmeteket. Mit írjon Bertoti István Kapitány Uram Szolnokból, mind Kőrös Várossa böcsülletes bírának, mind pedig Hadnagy Uraiméknak titulált leveliből kegyelmetek bőven megértheti. Eddig is soha pleno numero az kegyelmetek helyire obveniált 108 szeresek az munkában Szolnakban jelen nem voltak, most is pedig azok közül, akik jelen voltak, 30 bírójokkal elszököt, már kegyelmetek munkásiban mi sincs Szolnakban. Kőrös Várossa emberei pedig pleno numero mind antecendeter, mind pedig attul most a munkában jelen vannak, úgy mint 54. Kik is most az

kemény executiot kegyelmetekért szenvedték, azért ezen executiot, amint Bertoty István Kapitány Uramnak is consessusa vagyon, kegyelmetekhez bocsátom, kegyelmetek admittállya, és mennél hamarébb az munkásokat, hogy az executio kegyelmetekről elmennyen, egészen állícsa ki és az munka mellé külgye be Szólnakban, másképen ha mi kár követi vagy az Vármegye Tiszteit, vagy penig az olyan helyeket az Vármegyében, aki fogyatkozás nélkül az munkásokat administrálták (mint most is megesett), kegyelmetek fog okoztatni és az kárt is kegyelmetek tartozik refundálni. Külömben se cselekdgyék Kegyelmetek. Coeterum Isten tarcsa jó egésségben kegyelmeteket. Datum Kőröss die 5. Novembris 1704.

Kötelességgel szolgáló Vice Ispány

Vattay János m. p.

142.

Éreskújvári tábor, 1704. november 8. II. Rákóczi Ferenc fejedelem a három város bíráihoz és tanácsaihoz. A kiállítandó 1000 lovaskatona megváltására felajánlott 26.000 forint elszámolására Korponai Jánost küldötte hozzájuk.

Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv 1702–1708. 330. (Elveszett.) — Szószzerint ugyanilyen leiratot kapott Nagykőrös városa is.

Kiadás: Hornyik IV. 331–332.

143.

Éreskújvári tábor, 1704. november 9. II. Rákóczi Fernenc fejedelem pátense Páter Andrásy Miklós részére, hogy a fegyverszünet alatt hazaszéledt egri, kecskeméti, kőrösi és ceglédi katonákat (akik előzőleg önként álltak zászlók alá), összegyűjtse és táborába vezesse.

Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv 17021708. 341. (Elveszett.)

Kiadás: Hornyik IV. 333–334.

144.

Éreskújvári tábor, 1704. november 9. II. Rákóczi Ferenc fejedelem a három város tanácsainak. Az ezredeiktől elmaradt szegedi és három városi katonák összehajtására Páter Andrásy Miklóst küldte. Mindenben segítsék tevékenységét.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 121. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 332–333.

145.

Kecskemét, 1704. november 14. A városi tanács határozata a franciskánusoknak járó sedecima fizetéséről.

Eredeti. Kecskemét v. lta Városi jkv 1702–1708. 335. (Elveszett.) — BKmL Kecskemét v. lta. Hornyik János másolata. XV. 9. 167. téka.

Ő Kegyelme¹ elvégezték: Az Tisztelendő Páter Franciscanusoknak nem az 1000 forint árendából (mellyet az Méltóságos Váci Püspök ő Nagysága a fejedelmi rendelet ellen erőszakkal vett ő Kegyelmeken, mely is csak három esztendeig durált), hanem azelőtt régi elejektől bevett szokás szerint a 100 aranyból adgyák meg az sedecimát.

1/T. i. a tanács.

146.

Losonc, 1704. november 25. Lossonczi Szigyártó István prefektus Kecskemét bíráihoz és tanácsához. A Szegeden lévő rabok iránt Rádai Pálnak írt levelüket ő maga fogja átadni, ha egy hét múlva hazatér.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Levelek.

(Külső címzés:) Kecskemét Várossa böcsülletes bíráinak és Tanácsának adassék. (Gyűrűspecst.)

Ajánlom szolgálatomat jóakaró Uraiméknak, Kegyelmeteknek.

Amely levelet küldött Kegyelmetek Ráday Pál Uramnak a szegény Szegeden lévő rabok felül, noha Kocsi Péter velem edgyütt, elhozta, de mivel Ráday Uram eő kegyelme ithon nincsen, Pétert nem tartóztattam, hanem elbocsátottam, mert Ráday Uram eő Kegyelme olyat írt haza, hogy egy hét múlva hazajön, én azért azon levelet a sárga bőrrel edgyütt megtartván nálam, assecurálom kegyelmeteket, mihelyést eő kegyelme hazajön, magam fogom presentálnom, a minemű válasza lesz kegyelmeteknek, ha más alkalmatosságot nem kaphatok, embert fogadok, úgy is leküldöm kegyelmetek, mert ha Ráday Uram azt nem írta volna, hogy hazajön, utánna küldöttem volna a levelet. Amely két forintom és húsz pénzem a minap ott maradtott, kirül bőven írtam kegyelmeteknek, kérem első alkalmatossággal szolgáltassa kegyelmetek kezemhez. Egyéb ujságot nem írhatok kegyelmeteknek, hanem hogy Szattmár tractában vagyon, egy-két hét alatt Isten kezünkhöz adgya. In reliquo Isten sokáig szerencsés jó egészségben éltesse kegyelmeteket. Lossonc die 25. Novembris 1704.

Kegyelmeteknek jóakaró praefectusa

Lossonczi Szigyártó István m. p.

(Kecskeméten rávezetve:) Nemzetes Vitézlő Lossonczi Szygyártó István Praefectus Uram ír Rádai Pál Uramnak küldött levelünk iránt. Exhibitae Die 27. Novembris 1704.

Losonc, 1704. november 29. Désházi Tolvaj Ferenc levele Kecskemét vezetőihez. Ismeri a három város rendkívüli megterhelését, igyekszik elérni, hogy Korponai János mindezeket betudja a rendes kivetésekbe. Tudja, hogy egész Pest megyében rendkívül zűrzavaros a hadak ellátása, a tisztek maguk vetnek mindent ki a helységekre. Végül a szegedi had ellátása, amelyre Kecskemét maga vállalkozott.

ERedeti. BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. 1703–1704. évi köt.) 123., 124. sz.

(Külső címzés:) Nemes és becsülletes Bíráinak Tanácsbéli Férfiainak, Kecskemét Várossának, íram szerető kötelességgel ő kegyelmeknek, jóakaró Uraimnak. (Vörösviaszba nyomott gyűrűspecstét.)

(Kecskeméten rávezetve:) Tolvaj Ferenc Uram szánakozik rajtunk. Exhibitae 30. Novembris 1704.

Böcsülletes Bírák, és Tanácsbéli Uraimék.

Jöllehet Gulácsi Tamás Uram ő Kegyelme ezen commissionalis levelét Fő Commissarius Uramnak leírta vala, hogy in paribus futura pro cautela megmaradna mind az három városok, Kecskemét, Kőrös, Cegléd javokra, de hogy fundamentomossabb legyen az Kegyelmetek cautioja, im authenticice transmitáltam, látván, szánván is az Kegyelmetek nagy injuriáltatását, s hát ha még az Szócs János Uram ezere is jelen volt volna, mellynek is intertentioja, németeké¹ és többeké is, ha az szükség hozta volna, nékem committáltatot vala. De Bulyomszki Daniel Uram levele is meg vala nállam (mellyre most nem akadhaték), ki is Darvas Ferenc Uram ő Kegyelme absentiajában Fő Commissariusságot supportált; azért az én nagy jó uram, Korponai János Komám Uram ő Kegyelme (ajálván ő kegyelmének köteles szolgálatomat), keresztyéni tiszti s kötelessége szerint fogja imputálni azon intertentiot. Hogy Kegyelmetek közé vissza nem térék, ez vala legnagyobb oka: communicáltam Fő Commissarius Urammal Nemes Pest Vármegye szörnyű confusióban való sorsát, hogy széltében minden hadi Tiszt Uraimék Sánccul,² Szolnakbul, Pest elein (senkitül nem várván), magok tecése szerint Nemes Vármegye, városok, faluk Tiszteinek csak parancsolnak, és így mi haszna az Commissariusnak? nem segíthet az szegénységen. Ő Kegyelme ezeket értvén, nekem nem parancsol, hogy ujobban lemennyek Kegyelmetek közzé, hanem Méltóságos Generalis Gróff Forgács Simon Uram ő Nagysága küldé Selmece, 21.000 forintokat kelleték Kassa alá vinnem s azt az hadaknak elosztanom. 20. die et sequentibus octobris mindazonáltal is háromszor írtam alá ordinarius és substitutus Vice Ispán Uraméknak ő Kegyelmeknek, hogy ha segíthetek valamit az Nemes Vármegye nyomorgó szegénységének, kész vagyok lemennem, jóllehet gyámoltalan .....³ gondviselő nélkül, elég kárral is vagyok, de válaszom semmi sem jött, amint látom, ez mostani üdőnek állapottyát, csak Isten segítheti az nyomorult nép sorsát. Az én nagy jóakaró Uramat, Kapitány Szócs János Uramat igen atyafiságosson szeretettel köszöntöm. Köszöntöm az böcsülletes Tanácsot, és minden jóakaróimat ő Kegyelmeiket, tudgya az én Istenem, hogy tiszta szívből

kévánok Kegyelmeteknek szolgálnom, vagyok olly jóindulattal kegyelmetekhez, hogy megírnom is illetlen, valóban el nem hihetné akar ki is. Légyen Isten kimentőnk sok nyomorúságinkbul, adván boldog végét Kegyelmes Fejedelmünk s Nemzetünk igaz ügyü fegyverének.

Kegyelmeteknek köteles szolgáltója, jóakarója, attyafia

Dr. Tolvay Ferenc m. p.

Raptim Losonc 25. Novembris 1704.

(Külön lapon a levélhez csatolva:)

Jóakaró Uraim.

Nem akarám ezen levelemben inserálnom edgyik valóságos okát, miért interteneáltattak az szegedi vitézek; hanem im ad partem megemlítem Kegyelmeteknek. Jól emlékezik Kegyelmetek reá, hogy az böcsülletes Tanáccsal közlöttem minden dolgot, maga Kegyelmetek akarta, hogy az szegedi vitézlő rend ne távozzék, s ne oszollyon az várasbul. Az Fejedelem parancsolattya szerént mikor Andrási Uram⁴ ezerébe kell vala menni az szegedi seregnek, jól emlékezik Kegyelmetek reá, melly confusioban valánk, per omnem potentiam azon igyekezvén, hogy az szegediek ne távozzanak az várastul. Én mindazáltal azon lészek, hogy ha ezen cautiokat, mellyeket lekültem, nem respectálná Korponai Uram, adgya értésemre⁵ az böcsülletes Tanács, s Fő Commissarius Uramnál kell orvosolni.

Vester idem qui supra

Franciscus Tolvay.

1/ T. i. Rákóczi német ezredéé.

2/ Solti sánc.

3/ Egy szó a papír szakadtsága miatt olvashatatlan.

4/ Andrassy István.

5/ Az eredetiben tollhibából: értésem.

148.

Szolnok, 1704. november 29. Berthóti István kapitány Kecskemét városához. A városnak csak 84 embere dolgozik itt, az ásókat, kapákat sem küldték. Erősen fenyegetődzik, ha nem teljesítik a fejedelem parancsát.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 125. sz.

Isten áldgya meg kigyelmeteket.

Akarám kegyelmeteknek tudtára adnom, hogy most sincsen kigyelmeteknek it nyolcvan 84¹ emberénél töb. Az Isten az én bizonyosságom, én nem tudom(sic!) kigyelmetekkel mit cselekednem; bizony megégeti kigyelmeteknek az kása száját; egy böcsülletes commissariust eltarthatna kigyelmetek it, aki gondot viselne az munkásokra. Az ásókat és kapákat nem küldötte kigyelmetek be. Ujonnan Kegyelmes Urunk eő Nagysága parancsolattya érkezet kigyelmetek iránt: bizony rossz lesz a vége.

Maradván Kigyelmeteknek jóakarója

Berthoti István m. p.

Szolnak 29. Novembris 1704.

1/ Sic! Eredetileg „hatvan négy” állt, ez áthúzva.

149.

Szegedi börtön, 1704. december 1. Böde János és Garay János levele Kecskemét város vezetőihez. Leírják keserves rabságukat, vasra fogják őket verni, s kérik, hogy mindent kövessenek el kiszabadulásukért.

ERedeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kötet.) 126. sz. irat. — Az esetet és a levél említését l. Hornyik, IV. 140–142.

*Jóakaró Urainknak Kegyelmeteknek ajánlván mindenkor
alázatos szolgálatunkat!*

Hogy az Ur Isten kívánta sok jókkal s szerencsés hosszú étellel álgya s szerencséltesse, szívünk szerént kívánnjuk. Jól emlékezhetik Kegyelmetek, keserves raboskodásunknak külömkülömféle nyomorúságokkal telyes számos hónapjainak elfolyása alatt (csak szóval való siralmas izenetünkön kívül), sok keserves panaszolkodó s esedező leveleinknek continentiájára, mellynek is mindedig semmi effektusát nem látván, naponként rabságbéli nyomorúságunk eöregbödik, mivel már az urak is, hogy kegyelmetek semmit ennyi üdőtől fogva nem resolvál, fölötte elharagudván, olly kemény aristomban (csak egy hideg pallason), tartatnak bennünket, hogy még embör sem jöhet hozzánk, sőt az kitül edig magunk saját ajándékinkal s ide s tova discretiozásunkkal magunkat oltalmaztuk, ma szomorúan értöttük, hogy ujjobban vasra verettetünk, kit is az mint jeleitt láttyuk, el sem kerülünk, mellyből fizetés vagy halál szabadíthat meg, mivel úgy vészük eszünkben, hogy az itt való Hatalmasságok most nem függvén senkitül, mindeneket teccések szerént cselekösznek. Minekokáért most is sokszori kegyelmetekhez nyujtott alázatos instántiánkat megujjítván, kegyelmeteket az nagy Isten szerelmére is kérjük, megelégedvén már ennyi üdőtül fogva való keserves sajlodásunkkal, ne gyönyörködgyék (gonoszsak lévén az napok), végső veszedelmünkben kegyelmetek, sőt talállyon módott kegyelmetek (avagy csak Istenre tekintve), szabadulásunkban, mert félő, hogy az utolsó gonosz az elsőnél veszedelmesb ne legyen, hiszen nagyob dolgott is tudott kegyelmetek mászszor sapiálni, hát most mért nem, ha akarja kegyelmetek, azért bírálja meg kiki kegyelmetek közzül maga lelke ismeretit, és ha edig nem, avagy csak most ennyi szenvedésinkre cselekedgyék velünk minden jött s adgyon választ ezen postánk által, mitt akar kegyelmetek velünk cselekdni, mert anélkül (akar hol járjon az kegyelmetek elméje, hanem ha halál által), absolute nem löhett szabadulnunk. Elvárván azért Kegyelmetek jó válaszsát, kívánnjuk, hogy ezen szomorú levelünk is talállya kegyelmeteket egyen egy kívánt jó egésségben s boldog órában.

Maradván Kegyelmetek elhagyatott rabjai

Bóde János

Garay János m. p.

Raptim in Aristo Szógediensi

Die 1ma Decembris Anno 1704.

P. S. Minthogy pedig az melly ennyihány garast a minapiban Becsületes Bíró Uram küldött volt, az csak az velünk jóltevőknek való kedveskedésre is kevés lévén; sőt annál csak adóssak is többel lévén s azúta pedig adósságunk szaporodván, tellyességgel megszorúltunk s fogyatkoztunk, itt pedig pénz nélkül csak legkissebet sem adnak, az mint maga kegyelmetek jól tudgya, minemű sok expensával élhet az ember idegen helyen, ámbár rab ne legyen is, mennyivel inkább az szegény rab, az ki mindenhez örömet kapaszkodnék. Arra való nízve költségünk aránt is ne terheltessék kegyelmetek provideálni, mivel itt senki semmit ajándékon nem adván, az szélllel tellyességgel nem élhetünk s kegyelmetek sem kívánhattya többről töb inségünket.

Idem qui supra.

150.

Palojta, 1704. december 12. Ráday Pál sajátkezűleg írt levele Kecskemét bíráinak és tanácsának. Mindent elkövet a Szegeden raboskodó két városi előljáró kiszabadítására.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lt. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 129. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 340–341.

151.

Cegléd, 1704. december 24. Páter Andrásy Miklós Szócs Farkas szege-di hadnagyhoz, Kecskemétre: az összegyűjtött hadat készítse útra, mert 27-dikén felveszi őket s Bottyán János után indul.

Eredeti: BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi köt.) 132. sz.

Kiadás: Hornyik IV. 342–343.

152.

Léva, 1705. január 2. A fejedelmi tanács utasítása Szívós János szolnoki sócommisárius részére a Duna–Tisza közén lévő sókészlet elszállításáról.

Eredeti: MOL G. 17. RSzL II. 1. a.

Die 2. Januarii. In oppido Leva Excelsoque Consilio.

Az melyly fiscalis soó Kecskeméten, Szolnokban, Solton s egyéb helyeken is vagyon, azokat szállíttassa az erősségekben, hogy onnan az kívánható szükségekre fordíttathassék. *Expeditae.*

153.

Kecskemét, 1705. február 16. Szabó György, Kecskemét jegyzője Varasdy Istvánhoz, Károlyi Sándor secretáriusához. Leírja a város rendkívüli megterhelését, s kéri a titkárt, hogy segítse a könnyebbítésért benyújtott kérésüket Károlynál.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. Anno 1705. Irregistrata.

(Külső címzés:) Nemzetes és Vitézlő Varasdy István Uramnak, Méltóságos Generalis Mezei Marschal Károlyi Sándor Uram eő Excellentiája (Titulus) Secretariussának, bizodalmas jóakaró Uramnak eő Kegyelmének íram kötelességgel. Károly vel ibi ubi.

Bizodalmas jóakaró Uramnak Kegyelmednek.

Ajénlom köteles kész szolgálatomat. A' minemű egy csuitárt Bírák Uraimék jóakarattýából ígertem vala Kegyelmednek, azt eő kegyelmekkel megszerzettem, készen vagyon. Minthogy ezen gyalogposták alkalmatlanok voltak elvitelére, ha Isten job alkalmatossággal közelít kegyelmedhez, vagy magam, vagy más expressus által kezéhez veszi kegyelmed okvetetlen. Ha pedig úgy tetcik Kegyelmednek (írja meg nekem), Almásy Mihály Uramnak Gyöngyösre felküldöm, eő kegyelme hamaréb kegyelmed kezéhez szolgáltatya.

Az szegény Váras megújult és naponként nevelkedő nyomorúságira nézve az Méltóságos Urat ezen annectált alázatos írásával¹ megtalálván, Kegyelmedet általam Bírák Uraimék kéri alázatossan, ne terheltelessék kegyelmed resolutionkat munkálodni, és megértvén kegyelmed abban feltett nyomorúságinkat, azoknak orvoslására és az elfogyott szegénység megmaradására az Méltóságos Urat disponálni. Mert valamint Kegyelmednek Kassán megmondottam vala Sötér Uram mesterségét, úgy is lett: Az Méltóságos Ur elmenetele után Méltóságos Fő Generalis Uramat újobban disponálta az egy compania katonák felállítására; melyet is az eő Nagysága parancsolattýából serio urgeal Sötér Uram. Az elkeseredett szegény lakosoknak tehetetlenségét olly valósággal írhatom Kegyelmednek (melly deservíálhat pro motivo), készebbek közönségesen ezen nyavalyás helyeket pusztán hadni és elszéllyedni, hogysem azon katonaságot felállíthassák. Ha csak a Méltóságos Urnak consolatioja nem accedál, infallibilter pusztulás követ minnyájunkat. Csak az egy censusnak szedésében mely rigide kelletik procedálni Bírák Uraiméknak, a' ki láttya a' szegénységnek zokogó sírásit, szánakodás nélkül nem álhattya, a' hō(sic!) lelkét nem lehet belőlök kivonni. Hogy ha a' Méltóságos Ur abban is könyörületességét nem fogja mutatni, vagy csak felét is az censusnak borúl nem méltóztatik acceptálni, lehetetlen, akármiként affligáltassunk az executioval,

kifizetnünk; nem lévén semminemű beneficiumunk, oeconomiánk s keresetünk, külső-belső értékünköt megfosztattunk (kit Kegyelmed is sok rendben megértett, ámbár hoszas declaratioval ne írjam), nincs mire vetnünk kezünket. Az postirungban (de valósággal quartelyban), lévő militiat melly nyomorúsággal tartya az szegénység, ha látná a Méltóságos Urnak egy hiteles embere, tehetne relatiót vagy informatiót eő Nagyságának. Hát az dicáknak és azok accessoriuminak exactioja mit fog okozni? s megítélheti Kegyelmed. Mindezen sok gravameneket foganatosabban maga is Kegyelmed repraesentálni méltóztassék az Méltóságos Urnál és pro consolatione nostri kívánatos válaszára disponálni. Ebbeli Kegyelmed szíves munkálódása a szegény Város előtt fenlévén, jövendőre is Kegyelmednek (Isten maradást adván) complaceálni igyekezik, a' mint már Kegyelmedet az Becsületos Város előtt jó hírében ismeretessé tettem, jóakarattában meg nem fog fogyatkozni. Kívánván ezzel, Isten éltesse Kegyelmedet fris jó egészségben. Kecskemét 16. Februarii 1705.

Maradok Kegyelmednek köteless kész szolgálja

Kecskeméti Notarius

Szabó György.

P. S. Ne terheltessék Kegyelmed Kerekes Jeremiás sógoromat köszönteni, kérem eő Kegyelmedet, az pallost hazakülgye eő kegyelme, mert nagy galibám vagyon miatta, vagy ha mód leszen, szolgáltatassa Almásy Mihály Uram kezéhez.

1/ Ma már nincs a levél mellett.

154.

Eger, 1705. március 11. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Szegedi Pál balszagyarmati prófuntmester panaszára visszaadadni rendeli azokat az ezüsttárgyakat, melyeket a kecskeméti ferences rendházban helyezett el s onnan Andrassy Miklós és Mandi János erőszakkal vittek el.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. f.

(Címzés kívül:) Az Méltóságos Fejedelem Felső Vadászy Rákóczy Ferenc Kegyelmes Uramhoz eő Nagyságához alázatossan nyujtandó könyörgésem Belől megírtnak.

Méltóságos Fejedelem, nekem Kegyelmes Uram.

Keserves szívbeli fájdalommal való panaszolkodással kénszeríttem ártatlanul szenvedett súlyos kárait aránt való keserves injuriamot Nagyságod kegyes színe eleibe terjesztenem, hogy tudniillik még az elmúlt karácsonyi szent ünnepi napok tájban Andrasi Miklós Uram eő Nagysága, úgy Mandi János Uram Kecskeméten lévén, üdvözült édes szüleimtől maradott, véres veritékkel keresett kevés ezüst partékámot (az mellyet sokféle háborúságok között életem veszedelmével is megoltalmazván, a kecskeméti pater francisca-

nusok clastromában tutoris conservationis gratia utolsó szükségemre helyhez-
tettem vala), az melly clastrombul kihúzván, engem szegény árvát torkon
verve megfosztott tőlle: úgymint edgy ezüst aranyas fődeles pohárt, úgy más
edgy fehér ezüst pohárt, edgy ezüst aranyas bogláros párta eövet, úgy más edgy
török munka ezüst párta eövet, hat ezüst kalanimmal edgyütt elpraedál-
ván. Melly kegyetlenséget említett András Miklós Uram eő Nagysága Mandi
János Urammal edgyütt, nem tudom Kegyelmes Uram, micsoda igassog-
gal(sic!) s lélek eősmerettel cselekedhetette, mikor én szegény fejem Nagyságod-
hoz való igaz hívségemtől, s úgy édes Hazánk s a Nemzetünkhez való szerete-
temtől viseltetvén, Nagyságod hívségére álván, másfél esztendőitől fogva ma-
gam kölcséggel s fáradsággal, sokféle élésnek a hadak szükségére való
administratiojában szolgálom Nagyságodat, mint Kegyelmes Uramot, mégis
András Miklós Uram eő Nagysága Mandi János Urammal edgyüt minden
consideratio s ok nélkül engem, szegény árvát megfosztván, utolsó szükségre
hozott. Nagyságodhoz azért, mint Kegyelmes Urunkhoz nagy alázatossággal
folyamodván, kérem és könyörgök Kegyelmes Uramnak Nagyságodnak, te-
kintvén kegyessen Nagyságod ártatlanul szenvedett súlyos kárait aránt való
keserves injuriamot, hogy azon megnevezett, véres veritékkel keresett, édes
szüleimtől maratt, utolsó szükségemre való kevés ezüst partékácskámot emlí-
tett András Miklós Urammal eő Nagyságával, úgy Mandi János Urammal is
Nagyságod kegyelmessen visszaadni parancsolni méltóztassék, nekem sze-
gény árvának pro consolatione fidelium servitiorum meorum, mint igaz saját
jóságomat. Melly Nagyságod kegyelmes gratiajáért, istenes igaz jótétemeniért
Istentől eő Szent Felségétől veszi Nagyságod bővséges jutalmát s szent áldá-
sát. Én is azomban Nagyságod szerencsés hosszú életiért s boldogulásáért
holtig Istenemet fogom imádnom. Kegyes választ várván.

Az Méltóságos Fejedelemnek, mint Kegyelmes Uramnak holtig való aláza-
tos szolgálja, híve

*Szegedi Pál m. p.
Balassa Gyarmati
Profunt Mester.*

(Rávezetve a határozat:)

28. Vagyon parancsolatya Tisztelendő Pater Andrassy Miklós Urnak, az
Instans distrahált javait s ezüst portékáit restauráltassa Mandi János által,
nem várván több parancsolatunkat. Agriae Die 11a Mensis Martii Anno 1705.

*F. Rákóczi m. p.
Joannes Pápai m. p.*

155.

Kecskemét, 1705. április 5. Kecskemét bírái és tanácsa II. Rákóczi
Ferenc fejedelemhez. Károlyi Sándor katonai karhatalommal akarja megvenni

rajtuk a Koháry részjóság utáni cenzust, holott a fejedelem utasítására ezt az idén a fiscus részére kell fizetniök.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. d.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelmöm Felső Vadászy Rákóczy Ferenc Kegyelmes Urunknak eő Nagyságának alázatosan íránk. Agriae.

Serenissime Princeps ac Domine, Domine Nobis Gratosissime.

Humilium servitiorum nostrorum per demissi recommendatione praemissa. Nagy alázatosan kételenítettünk Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak alázatos kötelességünk szerént insinuálnunk, hogy Méltóságos Generalis Groff Károlyi Sándor Urunk eő Nagysága, még az Dunán túl létében levélben méltóztatott volt parancsolni annualis censusunkat, az mint tavali, úgy ezen 1705. esztendőben is eő Nagysága kezében adminisztráltatni. Mellyet is communicálván Tekintetes Vay Adám Udvari Kapitány Urunkkal ő Kegyelmevel, eő Kegyelme prohibeált mindadig, valameddig ő Kegyelme az Méltóságos Udvarnál nem proponálja és Kegyelmes Urunktul, Nagyságodtul dispositiánk nem jó, hová köllessék adónkat adminisztrálnunk, eő Nagyságának egy pénzt se praestállunk. Mellyhez képest akarván magunkat Tekintetes Kapitány Urunk parancsolattyához tartanunk, mindeddig is eő Nagyságának azon parancsolattya aránt semmi bizonyost nem resolválhatván, annyival is inkább sok külömb-külobmféle nyomorúságunk s fogyatkozásunkhoz képest semmit nem praestálhatván, most ujjobban Kalocsáról Nemzetes és Vitézlő Rátkay György Kapitány Urunkat azon annualis censusunknak exacticjára ide küldvén, keményen parancsollya adónknak minden üdóhalasztás nélkül (az melly illy hirtelen lehetetlen is), kezében való szolgáltatását, lévén olly comissiója, hogy executione mediante is siessen rajtunk megvönni.

Minekokáért Kegyelmes Urunkhoz, Nagyságodhoz alázatosan folyamodván, esedözünk, méltóztassék Nagyságod szokot kegyes gratiája szerént olly kegyelmes-dispositiott tetetni, hogyha eő Nagyságának tartozunk annualis censusunkkal, tudhassuk alázatosan mihez accomodálnunk, ha pedig az Tekintetes Nemes Ország szükségére kölletik praestálnunk, méltóztassék az Méltóságos Udvar eő Nagyságát informálni, hogy ezaránt való praetiensióját eő Nagysága letevén, tovább eő Nagysága bennünket adónk aránt ne háborgatna; annyival is inkább executióval az szegénységet ne nyomorítsa. Másként is az szögénség már az sok föl s alá járó, s nálunk quartélyozó,¹ és az sok impsitiók miat annyira jutott, hogy sokan már mindenükből exhaureáltatván, házukat is kételenítették pusztán hadni. Quibus ajánlván alázatosan magunkat Kegyelmes Urunk, Nagyságod kegyes gratiájába, maradunk

Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak kegyelmes választát váró alázatos szolgálói

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Kecskemetini Die 5. Aprilis Anno 1705.

(Rávezetve a válasz fogalmazványára:)

Mivel comperiáltatott, hogy tavaly Károlyi Urnak megfizettek, parancsolatunk szerint² most ne fizessenek.³

1/ T. i. katonaság,

2/ E szó olvasata bizonytalan, lehet „nélkül” is, ami a mondat értelmén nem változtat.

3/ Rákóczi e döntés értelmében válaszolt Kecskemét városának Egerből, 1705. április 15-ikén. Hornyik IV. 352–353.

156.

Solt, 1705. április 9. Göcze Gábor commissárius jelenti Károlyi Sándornak, hogy a solti sánc őrségének igen rossz az ellátása, mivel a három város nagyon gyéren szállít élelmet. Most is executio van rajtuk.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 11. AcRa Ser. I. 1705. ápr. Fasc. 1. A. 35.

*Méltóságos Generalis Uramnak,
Nagyságodnak alázatos szolgálatomat ajánlom.*

Nagyságod parancsolatját elázatosan vettem; mindazokat eddig is elkövettem, kit tudnak itt lévő Tiszt Uramék, de Kőrösről és Ceglédről vékonyan provideálnak. Most is rajtok az executio, megvallom Nagyságos Uram, csak az itt lévő sáncban sem győzöm az militiát kenyérrrel és hússal. Most, az mint értettem, egynehány szekér éléssel útban vólnának, nem tudhatom, ha oda vitték-e, vagy még ide hátra vadnak. Istenemmel bizonyítom, ha az városokról ide sem provideálnak, húsvét napján sem leszen egy falat kenyere is az militiának, én oka nem vagyok, mert eleget írok minden felé, ha kezemben hoznak, kiadom. Ezek után kívánom, éltesse Isten Nagyságodat szerencsés friss jó egészségben.

Maradván Nagyságodnak alázatos szolgálója

Göcze Gábor m. p.

Sólt 9. Április 1705.

157.

Kecskemét, 1705. április 10. Csertő János főbíró tanúsítványa arról, hogy Kecskemét város és Károlyi Sándor miként egyezett meg a Koháry Judit jogcímén járó cenzus megfizetéséről. Károlyi bizonyos haladékot engedett.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. ápr. Fasc. 1. A. 38.

Mi alább megíratlak recognoscályuk per praesentium vigore, hogy bejővén helységünkbe Méltóságos Generalis Tekintetes és Nagyságos Károlyi Sándor Urunk ő Nagysága, bennünket eleiben hívatván ő Nagysága, az Tekintetes Nagyságos Kohári Judit Aszszony ő Nagysága résziről való annualis cenzusnak (úgy mint 1600 rénes forintoknak és 100 magyar forint discretionak) exolutiojára bennünket kénszerítet. De instálván ő Nagysága méltóságos tekinteti előtt, hogy ő Nagysága tekintvén az időnek mostoha voltát, sok rendbéli nyomorúságinkat méltó respectusban venné, és valamely kevés ideig hallasztná azon adónknak exolutioját. Aminthogy ő Nagysága eziránt való gratiája

hozzánk járulván, méltóztatott elhallasztani. Mi is fogadgyuk aszt, hogy ha ő Nagyságának hozzánk parancsolattya érkezik, oda a hova ő Nagysága kívánnya, administrálni készszek leszünk. Melyrül attuk ezen Városunk szokott pecséttyével megerősített levelünket. Actum in Oppido Kecskemét Die 10. Aprillis Anno 1705.

*Joannes Csertő Judex primarius
Caeterique Jurassores ejusdem
Oppidi.*

(A város papírfölzetű kerek pecsétjével.)

158.

Cegléd, 1705. április 18. Id. Barkóczy Ferenc tájékoztatja II. Rákóczi Ferenc fejedelmet a solti sánc megerősítésére tett intézkedésről.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Dei gratia electo Transilvaniae Principi ac Domino Domino Francisco Rákóczy de Felső Vadász, Partium Regni Hungriae Domino et Siculorum Comiti, Domino Domino Clementissimo. Agriae. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Erdélyi választot Fejedelem, nékem Kegyelmes Uram.

Nagyságod kegyelmes parancsolatya szerint tegnap estve érkeztek az négy ágyúval Kőrösre, ma az ketteit a solti sáncba küldöttem, ketteit Bottyán Uram új sáncába, hozzája való por és golyóbissal edgyütt. Az két németet, akiket patyantus gyanánt küldöttek, magokat bodnároknak mondgyák, tartván csalárdságoktul, én leküldöttem a sáncban őket, had próbállyák meg. Ezzel, hogy az Ur Isten Nagyságodat minden dolgaiban tegye szerencsésé s boldoggá, kívánom.

Maradván Nagyságodnak alázatos szolgája

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Datum Cegléd Die 18. Aprilis 1705.

159.

Hatvan, 1705. április 20. Id. Barkóczy Ferenc levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A dunántúli hadak kifizetésére nincsen pénze. A Kiskunhalason hagyott hadaknak meghagyta, hogy a dunántúliakat segítségkérés esetén támogatassák. Bottyánnak megparancsolta, hogy ne avassa magát a hadmérnök munkájába. Erődítési munkálatok a megyék segítségével.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltóságos Választot Erdélyi Fejedelem, nékem Kegyelmes Uram.

Nagyságod méltóságos levelét szokot engedelmességgel vettem. Az mi az Dunántúl való hadak fizetését illeti, ennékem annál az 1500 forintnál, kit Csajági Uram hozot, annál többet kezemhez nem vettem, abbul Kegyelmes Uram, mind az tiszteknek, s mind a gregariusoknak fizetése ki nem telhetet. Énnálam nem lévén semmi pénz, a residuitássát honnét adgyam meg, Nagyságod parancsolatját alázatosan elvárom.

Az Halason levő hadakat pedig olly orderrel hadtam volt, hogy mihent Szekeres Uraiméktul informatiot vesznek, azonnal succurrállyanak eő kegyelmek. Nagyságod méltóságos prancsolatya szerint most mindgyárt ordert küldöttem, hogy mennyenek által, Generalis Bottyán Uramtul is vévén informatiot oda által való progressusirul az hadaknak. Az incsener munkájában is hogy eő Kegyelme továbbá ne avassa magát, intimáltam.

Tekintetes és Nagyságos Károlyi Sándor Generalis Urammal az Haza szükséges dolgaiban correspondealni és edgyet érteni tehetségem szerint szívesen allaborálok.

Méltóságod Generalis Bercsényi Miklós Uram, ha az tarackokat ide szállítja, Nagyságodat alázatosan tudósítani el nem mulatom. Ennek a helynek restauratioja iránt elébeni kegyelmes parancsolatját Nógrád, Pest és Heves Vármeagyekre renovaltatni méltóztassék, hogy most idejébe látathassanak hozzá. Ezzel megtapasztalt sokszori kegyelmességében ajánlom Nagyságodnak magomat.

Maradván Nagyságodnak alázagos szolgálja

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Datum Hatvan Die 20. Aprilis 1705.

160.

Kecskemét, 1705. április 20. Kecskemét bírái és tanácsa másolatban megküldi Károlyi Sándornak II. Rákóczi Ferenc fejedelem rendeletét, amely a Koháry-rész után járó cenzust a fiscusnak utasítja kifizetni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. apr. Fasc. 2. B. 5.

(Külső címzés.) Excellentissimo Generalis Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Suae Serenitatis Principalis Exercituum Supremo Generali, nec non Comitatus Satmariensis Supremo Comiti etc. Domino Domino nobis Gratosissimo. Heves vel Ubi. (Papírfölzetű pecsét.)

*Méltóságó Generalis Urunknak ajánlyuk mindenkori alázatos
szolgálatunkat Nagyságodnak.*

Istentül minden dolgaiban való szerencsés előmenetelt kívánunk Nagyságodnak. Minémű parancsolatja érkezett hozzánk Kegyelmes Urunknak ő Fejedelemségének, acclusive in paribus Nagyságodnak alázatosan elküldöttük.¹ Bízván ez iránt való Nagyságod kegyes gratiajához, elhittük, kárunkat

nem fogja kívánni, hanem a minapi Várasunk pecséttye alatt adatott obligatoria levelünket ezen alkalmatossággal kezünkhöz visszaküldeni méltóztatik. Mely Nagyságod kegyes gratiáját életünk fogytáig alázatosan megiszolgálni igyekezzük, és maradunk is

Nagyságodnak, mint Kegyelmes Urunknak mindenkori alázatos szolgálói
Kecskeméti Bírák és Tanács.

Kecskemetini Die 20. Aprilis 1705.

1/ Rákóczi levele Eger, 1705. április 15-dikén kelt. Hornyik IV. 352–353.

161.

Kecskemét, 1705. május 1. Kecskemét bírái és tanácsa Károlyi Sándorhoz: a város börtöne olyan rossz állapotban van, hogy a rác hadifoglyok könnyen megszökhetnek. Inkább Szolnokra kellene őket vinni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. máj. Fasc. 2. B. 4.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Generali Alexandro Károlyi, Inclyti Comitatus Szatmariensis Supremo ac Perpetuo Comiti, Suae Serenitatis Principalis ac Domini Domini Francisci Rákóczy de Fölső Vadász Campestris Militiae Generali etc. (Titulus cum honore) Domino Domino Nobis Gratosissimo. Agriae. (Papírfözlzetű pecsét.)

Méltóságos Generalis, Kegyelmes Urunk!

Alázatos szolgálatusunk ajánlván, hogy az Ur Isten Nagyságodat kívánta sok jókkal s szerencsés hosszú élettel álgya s szerencséltesse, alázatosan kívánnjuk. Nagyságod mint kegyelmes méltóságos parancsolatlyából gondviselésünk alatt erőttlen fogházunkban hagyattatott rác rabokat az elszökéstül fölötte igen féltvén, Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak kételenítettünk nagy alázatosan insinuálnunk, hogy velük tovább mitevők légyünk; mivel az elmúlt napokban Méltóságos Generalis Bottyán János Urunk ő Nagysága parancsolatlyából fogházunkban hagyatván egy hóhér, az ki is ugyan fogházunkban levő malefactorok közzül némellyeket maga mellé vévén, s fogházunkat megásván, complex társaival elabált, nem külömben ezen rác rabok most ujjobban fogházunkat megásván, jöllehet szorgalmatos vigyáztatásunk miat nem elabálhattanak, mindazáltal látván fogházunknak alkalmatlan és erőtlen voltát, hogy valamiképpen ezek is el ne szökjenek, Kegyelmes Urunkat, Nagyságodat alázatosan kérjük, méltóztassék Nagyságod erántunk kegyelmessen disponálni, és ha Nagyságodnak úgy tecenék, Szolnokban (mint alkalmatosab helyben), küldetni s vitetni, hogy Nagyságod abbeli kegyes gratiájából miattuk következhető galibánkat eltávoszthatassuk, Kegyelmes Urunk, Nagyságod kegyes válaszsát várván

maradunk Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak alázatos szolgálói
Kecskeméti Bírák és Tanács.

162.

(Eger, 1705. május 26.)¹ II. Rákóczi Ferenc fejedelem a három város kérésére hozzájárul, hogy erre az esztendőre a dézsmát bérbe vehessék.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. i. Protocollum instantiarum.

179. Kecskemét, Kóres és Ceglét városbéliiek, értvén Nagyságod kegyelmes resolucioját a dézmáknak Nemes Ország részére való arendatioja iránt, mivel ezen helységekből is a dézmából való jövedelem eleitől főgva nem magános hasznára ezen városbelieknek, hanem a közönséges szükségre, s kivált hadak intertentiojára bizonyos helyre öszve hordatatván, fordítatni szokott, nem is gyűzvéen el külömben az illy élésbeli administratiokot, hogy ha domatim a lakosoktul kellene azt exigálni és comportáltatni. Most is kenyérül és lisztül a computus szerint 13380 killát, abrakot 526999 s fél killát, húst ezen kívül kellettén administrálni; bort is három vagy négy annyit is, mint dézmából proveniálna, kellettik erogálniok. Accedálván ehez az, hogy mind a pogány, mind a német nemzett a praemittált okokra nézve, és hogy mind a változásnak idein mint egy pro sede belli vannak ezen helységek, ezen dézmák praeemptiojában meghadta eőket. Kihez képest instálnak alázatossan Nagyságodnak, hogy mind a menstrualis impositiokra, mind a quartílos hadak tartására elégségesek lehessenek, méltóztassék Nagyságod ez dézmát kezeknél hadni.

(Határozat:) Respectusban vevén a Három Helybelieknek sok féle terhelteéseket, ezen dézma számokra engedtetik a mostani esztendőben, letévén komornikunknak az arenda summáját.

1/ A hely és kelet a protocollumba vezetett iratok sorrendjéből állapítható meg.

163.

Imsós, 1705. június 7. Csajági János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Az imsósi sánc építésével kapcsolatos, főleg anyagi ellátási gondokról. Rávezetve a válasz fogalmazata június 17-dikéről, Egerből.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltósságos Erdélyi Fejedelem Rákóczi Ferenc Urunknak, Jó Kegyelmes Urunknak Nagyságodnak alázatosan. In castris ad Agriam. (Gyűrűspecsét.)

Méltósságos Erdélyi Fejedelem, Jó Kegyelmes Uram.

Az melly sánchoz való kapukat parancsolt ide Nagyságod hozatni, azokat itt szám szerint lerakatván, bététtem az magazinalis házban; vagyon is szükség itt azokra. Vasat méltóztassék Nagyságod még ide küldeni, nagy jót cselek-

dett az Ur Udvari Kapitány Uram a minap, hogy vasat hozatott ide, mert semmire nem épülhettünk volna. Az mi szükséges requisitumok kívántatnak, azokat előre megcsináltatnám, hogy in tempore az készhez nyúlhatnánk. Deszkákat is, ha méltóztatnék Nagyságod ide parancsolni, hajókat és tombácokat csináltatnék most szaporán belőle. Dolgossunk nintsen parasztemberből álló. Az hajdúsággal dolgoztatok öt-öt garast fizetvén napszámra, de pénz itt nintsen, az miből fizessek, eddig is az magam cassámbul fizettem. Sem commissarius, sem senki itt nints, az ki valamit erogálna, vagy percipiálna. Ezen a héten meglátom, mire mehetek az munkával. Ajánlom Nagyságod méltóságos személyét Isten kegyelmes oltalmában, magamat pedig Nagyságod kegyelmességében.

Maradván holtig Nagyságodnak, kegyelmes Fejedelmének alázatos engedelmes híve, szolgálja

Csajági János.

Imsós, 7. Junii 1705.

(Rávezetve a válasz fogalmazványa:)

Replica. 17. Junii Anno 1705. In castris Agrien.¹ Hűsége levelébül az oda való dolgokrul tudósítását értyük. A vasat a' mi nézi, már aszt küldvén alá, remélljük, addig oda érkezet, magunkal is viszünk többet. Dészkák iránt is már tettünk ujjab dispositiokat. A szükséges cassa is Udvari Kapitányunk kezéhez küldetet. Az ott való munka miként és micsoda ment véghez, tovább is informálljon.

Expedita. Protocollata.

1/ A fogalmazatban a hely így hevenyészve szerepel, a helyes keltezés: In castris nostris ad Agriam positis.

164.

Kecskemét, 1705. június 14. Seres György szolnoki harmincados jelentése II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek, hogy a Kecskemétre érkezett görög kereskedők 40 bál abáját megvette, intézkedést kér kifizetésükre.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Electo Transylvaniae Principi ac Domino Domino Francisco Rákóczi de Felső Wadász etc. In castris Suae Serenitatis. (Gyűrűspecset.)

Serenissime Princeps, Domine Domine Clementissime.

Devotae fidelitatis fideliumque servitiorum meorum in gratiam Serenitatis Vestrae principalis demissam semper subjectionem. Méltóságos Kegyelmes Uram, az Fejedelemséged kegyelmes parancsolattját alázatosan vévén, hogy az abát hozó törökök abájokat az militia számára elfoglallyam és megárullyam, noha törökök nem jöttek még, hanem valamelly görögök, minthogy ezek azt mongyák, hogy mostanában a törököknek ide való jöveteleket nem is remélhe-

tik, mert tartanak a két harmincadnak megfizetésétül, úgymint a németnek Szegeden, itten is Fejedelemséged részéről megadván, erre nézve azokhoz semmit sem bízhatván, azon görögöknek abájokat, 40 bált elfoglaltam és vélek megalkudtam, semmiképpen az rézpénzre nem lehetett vélek alkudnom, hanem fejrépénzre, minden vég abáért 12 máriás garast ígervén nékiek, mivel az szegedi német harmincadott, valóban difficultálták, hogy én is excindáltam az abáért obveniálandó summából az szokott harmincadott, mellynek specificatióját in extractu Fejedelemségednek alázatossan megküldöttem,¹ úgy Nemzetes Vitézlő Commissárius Lónyai Ferenc Uramnak is tuttára adtam. Az abát itten Kecskeméten egy böltban rakattam alkalmas helyre, az város bírája és az harmincadbeli contra gondviselések alatt. Ezek tölem várják, Kegyelmes Uram, az aba árrát, adván assecuratoriámat nékiek, kezem alatt pedig rézpénznél egyéb nincsen, az ki nékiek nem kell, mivel mindgyárt visszamennének Török Országra a pénzel. Fejedelemséged tovább mit méltóztatik felőle kegyelmessen parancsolni, úgy ha casu quo többet hoznának is, a szerént megárullyam-e, Fejedelemséged kegyelmes parancsolattját elvárom. Kévánván, Isten Fejedelemségedet édes Hazánk s Nemzetünk oltalmára számos esztendeig jó egészségben éltesse és minden ellenségi ellen szép győzödelmi triumphusokkal megáldgya. Datum Kecskemét Die 14. Junii Anno 1705.

Serenitatis Vestrae Principalis servus humillimus et fidelis

*Georgius Seres Tricesimator
Szólnokiensis m. p.*

(Rávezetve a válasz fogalmazványa:)

21. Junii Anno 1705. Bodnál.² Hűsége levelébül bizonyos abák és portékák iránt való tudósítását megértettük. Mivel pedig mindazoknak megszerzésében és vételében Nemzetes Vitézlő Lónyai Ferenc Commissarius hívünknek industrioskodni illik, szükséges is, azért hűsége halgassa és várjon mindezek iránt említet Commissarius hívünkül, mint a végre rendeltetet felsőbb tisztül.

Nemzetes Vitézlő Szappanos Istvány Kapitány hívünk keze alatt levő hadakat pedig, ot való Kapitány Nemzetes Vitézlő Bertóti István hívünk mustra-beli lisztája szerint fizesse ki. Expeditae.

1/ Már nincs a levél mellett.

2/ Tarnabod.

165.

Eger, 1705. június 16. II. Rákóczi Ferenc fejedelem segítséget ad három jászapáti katonának, akik az elmúlt évben Kecskemét környéki harcokban sebesültek meg.

Eredeti. MOL G 19. RSzL II. 2. i. Protocollum instantiarum.

443. Jász Apáti Sebe András most esztendeje Kecskemét alatt a rácokkal harcolván, lövés által nehéz sebben esett, s ekkoráig sem vehetvén ki a golyó-

bist, gyógyítatya magát, nincs penig csak a borbélynak is honnan megfizethessen, várja Nagyságod fejedelmi gratiáját.

Insinuálja magát az Instans a hadainkat exolváló közeleb levő Commissariusunk előtt, kinek vigore praesentium commitáltattik, hogy comperta rei veritate, a borbélyra expendált költségét refundálja erga quietantiam.

457. Jász Apáti Fekete Mátyás és Sebe Gergely Szeged és Kecskemét alatt sebben esvén, most is borbély keze alatt nyomorognak, eo non obstante mindazáltal a jászapátiak soldos fogadására erőltetik őket. Instálnak azért, lenne commisiója a jászapátiaknak, ne adigálnák őket adig, amíg meggyógyulhatnak, a katonafogadásra.

Udvari Kapitányunk VajiÁdám Hívünket illetvén ezen instántiának eligaztássa, eő kegyelme eleibe relegáltattnak.

166.

Kecskemét, 1705. június 17. Máriássy Miklós kapitány jelentése II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek a Duna–Tisza közti katonai helyzetről, a rácok és a német csapatok mozgásáról, panaszkodik a három város engedetlenségére.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. jún. Fasc. 4. D. 1.

(Külső címzés:) Serenissimo Electo Transylvaniae Principi, Domino Domino Francisco Rákóczi De Felső Vadász, Comiti de Saaros, Duci Munkacsiensis et Makoviciensis, nec non Perpetuo Domino De Sáros Patak, Tokai, Regéc, Ecsed, Somlyo, Lednice, Szerencs et Onod etc. Domino Domino mihi Gratosissimo. Hatvan vel Ubi. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Fejedelem, Kegyelmes Uram.

Ezen órában érkezet csongrádi posta, az ki bizonyosan hozta híről, tebnak¹ délben sok rác lovas és gyalog érkezet németel együt Szegedhez, és mezűben szálot, hova szándékozik menni, azt az jó Isten tuggy, én it tehecsígem szerint vigyázásal vagyok, it való város népe fegyverben vagyon, más két városnak is írtam, fegyveressen gyűjenek és compareálynak ide. Portám is vagyon kin Szeged felé. Ezen három városiak felette engedetlenek és reffractariuskodnak, még az 200 katonát sem ályítoták egiszlen helyben; gondolom Kegyelmes Uram, ha megindul, nem más felí megyen, hanem erre gyün,² ha suksik³ úgy hozza, kérem alázatosan Nacságodat, hadbeli segítségel succurályn Nacságod, ezeket akarám Nacságodnak alázatosan tudtára adnom, melyet ezután is el nem mulatom követni. Kecskemét 17. Junii 1705.

Nacságodnak alázatos szolgája

Máriássy Miklós.

1/ Sic! Azaz: tegnap

2/ T. i. a német és a rác.

3/ Sic! Azaz: szükség.

Kecskemét, 1705. június 18. reggel. 7 órakor. Máriássy Miklós kapitány levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Katonai hírekről, az ellenség mozgásáról. A három város még nem állította ki a katonákat. A levél belső oldalára rávezetve Rákóczi válaszána fogalmazványa, amely Vácnál július 11-dikén kelt. A katonaságot vigye ki a városokból, a katonákat ki nem állító városok bírát pedig vesse börtönbe.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Electo Transilvaniae Principi Domino Domino Francisco Rákóczi, Comiti de Saáros, Duci Muncaciensis et Makoviciensis, Domino perpetuo de Saaros Patak, Tokaj, Regéc, Ecsed, Somlyó, Lednice, Szerencs et Ónod, Domino Domini mihi gratiosissimo. Hadvan. (Sic!) (Gyűrés-pecsét.)

Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Uramnak.

Ezen órában érkezet két portás katona, 14 rácot Szolnokra küldöttek, az kik it való és egyebönet kereskedő görögöket kísértek, valoták, 4000 rácnak Péter Váragygya felől kel concurálni, az mint is már érkezet benne Szegedre. Portás katonáim most is Szeged felí vadnak, más bizonyos embereim is, ha mi bizonyost hoznak, azonnal Nacságodat tudóssítani fogom. Görögök ma estvíre bégyünnek, bégyüvén, azonnal egyiket Nacságodhoz elküldöm. Ez elmúlt éjel talpon voltunk minyájan, fegyveresen és jó vigyázással, melyet ezután is elkövetni el nem mulatom. 200 katonának száma közí Kőrös és Cegléd városa még egyet sem statuáltattanak, valóban engedetlenek, azokkal portáztatok, kiket Kecskemét városa statuált, de még ezek sem egészlen. Továb is ajánlom magamat Nagyságod gratiájában. Datum Kecskemét 18. Junii 1705. hora 7 matutina.

Nacságodnak alázatos szolgálja

Máriássy Miklós.

P. S. Fateályák rácok azt is, az mint Nacságodnak tebnak¹ megírtam, Tapi² és Szeged között Tesza ereiket már megtűtöték, ...olt³ felí igyeksenek.

(A válasz fogalmazata:)

11. Julii 1705. Vácnál. Kegyelmed levelét vévén, értyük, hogy Kőrös és Cegléd várossa ezideig is a reá eset katonaságot elő nem állatotta volna. Mivel penig az Haza szolgálattya eziránt kísedelmet már nem szenvedhet, Kegyelmed az említet városiak bírját árestállja, és mindaddig tarcsa árestomban, míglen ezen katonaság elő nem állittatik. Értyük továbbá aszt is, hogy azon városokrúl a katonaság minemő nehezen akarna kimenni. Minthogy penig Kegyelmed a végre rendeltetet oda, hogy a vitézlő rendnek minden magaviselesére vigyázza:(sic!) ehez képest Kegyelmednek serio parancsolljuk: a városokon őket mulatozni meg ne engedgye, hanem büntesse és fogassa őket, úgyis ben a városon lézengeni meg ne engedgye, sótt ha másként nem obviálhat ezen dologban, mások példájára az olyan haza szolgálattjától f....tokban⁴ exequál-tasson.

Expeditae. Protocollatae.

1/ Sic! Értsd: tegnap

2/ Tápé

3/ A helység nevének első fele olvashatatlan. Azonosítani nem tudtam.

4/ A szó egy része olvashatatlan. Talán: futottokban.

168.

Kecskemét, 1705. június 24. Seres György szolnoki harmincados értesíti II. Rákóczi Ferenc fejedelmet, hogy görög kereskedőktől Kecskeméten a hadsereg szükségletére 4752 vég abát vásárolt.

Eredeti. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Electo Transylvaniae Principi ac Domino Domino Francisco Rákóczy de Felső Wadász etc. In castris Suae Serenitatis. (Gyűrűspecst.)

Serenissime Princeps Domine Domine Clementissime.

Devotae fidelitatis fideliumque servitiorum meorum in gratiam Serenitatis Vestrae Principalis demissam semper subjectionem. Bizonyos görögök érkezvén be újab portékákkal Kecskemét Várossában, kiknek is abájokat Fejedelemséged kegyelmes parancsolattyaából az hadak szükségére elfoglaltam, megalkudván vélek, az két rendbéli elfoglalt bál abáknak summája tészen nro. 176 bál abákat, mellyekben vagyon 4752 vég aba, kirül Fejedelemséged kegyelmes parancsolattya szerént circumstantialiter informáltam Nemzetes Vitézlő Lónyai Ferenc Commissarius Uramat eő kegyelmét, ezt akartam Fejedelemséged kegyelmes parancsolattyaából Fejedelemségednek alázzatosan tuttára adnom. In reliquo etc. Datum in oppido Kecskemét. Die 24. mensis Junii Anno 1705.

Serenitatis Vestrae Principalis humillimus servus et fidelis

*Georgius Seres tricesimator
szólnokiensis m. p.*

(A kancellárián rávezetve:) Nem kell válasz.

169.

Kecskemét, 1705. június 25. Máriássy Miklós levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Tegnap három kuruc ezred erőszakkal beszaladt Kecskemétre, és nem hajlandók a városból kimenni.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés mint Máriássy Miklós június 18-diki levelén, a hely megnevezése nélkül.) (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem, Kegyelmes Urunk.

Tebnak¹ délután Ilosvay Imre Uram maga, Majos János és Szabó Máté Uraimék ezreivel akaratom és talán magok ordere elen quamti(?) per vim ide szaladtanak, ma sem akarnak kimenni, ezen helyséknek nem kicsin oppressiójára és kárára vagyon it való lételekkel és beszaladásokkal. Vágót, kenyeret és egyebet az helysék eő kegyelmeknek mezüben akart adni, de semmiképen tiszt uraimék nem akartak arra accedálni, az mint is négy vágót, kenyeret is elékségest küttek eő kegyelmek mezüre. Budai Uramnak két katonáját megfogattam, táborbul szöktének, kemény rabságban tartom eőket. Nacságod mint parancsol, atevő leszek. Most semmi oly híreim nincsenek, kiről Nacságodat kelene tudósitanom, hanem felőlírt dolgokat akarám Nacságodnak alázatosan tuttára adnom, az mint is Nacságod kegyelmes parancsolattyát elvárom. Datum Kecskemét 25. Junii 1705.

Nacságodnak alázatos szolgálja

Máriássy Miklós m. p.

(Hátlapon Rákóczi kancelláriáján rávezetve:) Nem kell válasz.²

1/ Sic! Azaz: tegnap. Egyébként ezt a szót Máriássy Miklós minden levelében így írta.

2/ Erre a levélre is vonatkozik azonban az a válasz, melyet Rákóczi Máriássy június 18-diki levelére Vácról 1705. július 11-dikén adott. L. ott.

170.

Kecskemét, 1705. június 30. Majos János levele Károlyi Sándornak. Portyázásai a rácok után, akiket azonban nem tudott elérni, s ezzel kapcsolatos hírei. Nem érti a kecskemétiak ellene emelt panaszát. Eszterházi Dániel tábornok Ilosvai Imrét nevezte ki az ide vezényelt hadak élére.

Eredeti. MOL 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 jún. Fasc. 4. D. 39.

(Külső címzés:) Méltóságos Urnak Tekéntetes Nagyságos Károlyi Sándor Uramnak, Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferentz Kegyelmes Urunk eő Nagysága Mezei Lovas Hadának Feő Generalisának és Tekéntetes Nemes Szattmár Vármegye Feő Ispányának, Nagy jó Uramnak eő Nagyságának. (Gyűrűpecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem nagy jó Uram.

Nagyságod 28. és 29. praesentis Körösi Mezőről írott leveleit alázatosan vettem, hogy a rácok után való portázásról megtértem, de amikor a halasi posta az rácoknak kin való létét megvitte Nagyságodnak, immár akoron azon rácság Szegedre visszatért volt. Mi panaszok lehet kecskeméti uraiméknak, magok tугyák, az elmúlt szeredán érkeztünk be Kecskemétre, azolta három nap kin voltam az rácok után. Szintén ezen szempillantásban érkeztem vissza, az mindön Nagyságod leveleit meghozták, akkor itten nem voltam. Kiről is Nagyságodat követem, hogy eddig választ leveleire nem adhattam. Én tovább is az fellyebvaló instantiák és Méltóságos Urak parantsolatitól dependeá-

lok, az hova parantsolnak, oda megyek, nekem nem illik disputálnom, ha mit parantsolnak, abban kell eljárnom. Illosvai Imre Uram praeficiáltatott Méltóságos Generalis Esterházi Dániel Uramtól eő Nagyságától az ide commendirozot hadnak commendójának, tudom, eő Kegyelme számot ad maga tselekedetiről, ha instructióján kívül hág. Ezzel Isten oltalmában ajánlom az Méltóságos Urat, maradván

az Méltóságos Urnak alázatos szolgálója

Majos János m. p.

Datum Kecskemít die 30. Junii 1705.

171.

Kecskemét, 1705. június 30. Máriássy Miklós kapitány levele Károlyi Sándorhoz: erős portát küldött ki, de még semmi híre nem jött. A solti sáncból Bottyán János 28 rabot küldött.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 jún. Fasc. 4. D. 40. — Említés: Thaly, Bottyán János 54.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni De Nagy Károly, Suae Maiestatis Principalis Exercituum Campi Mareschallo, ac Generalis Commendant, nec non Comitatus Satmariensis Supremo Comiti (Titulus cum pleno honore) Domino mihi grationissimo. Ibi Ubi. (Gyűrűspecét.)

*Alázatos szolgálatomnak ajánlása után
Istentől sok jókat kívánok Nagyságodnak.*

Acsadi puztán¹ tegnapi napon datált Nagyságod úri levelét alázatosan elvettem Vasárnap éjfélkor ment ki innét az porta, circiter 600 válogatott lovasok. Kikkel is Mojós János Kapitány Uram az commendo, mind eckoráig(sic!) is semmi híreket sem hallottam, Isten meghozván őket, mi véggel jártak, Nagyságodat alázatosan informálni el nem mulatom. Tegnapelőtt hoztak az solti sáncból az itt való tömlöcben 28 rabokat, kik is azok közül valók, mellyeket Méltóságos Generalis Bottyán János Uram Buda alól hozott volt az elmúlt napokban, ezek (minthogy alkalmas időtül fogvást kezünknel vadnak), semmi ollyast nem tudnak referálni. Caetero kívánom, Isten tarcsa jó egészségben Nagyságodat.

Maradván Nagyságodnak alázatos szolgálója

Máriássy Miklós.

Kecskemétini 30. Junii 1705.

1/ Helyesen: Adács, Heves vm.

172.

Kecskemét, 1705. június 30. este 9 órakor. Máriássy Miklós jelentése Károlyi Sándornak: a porta visszaérkezett, s közli a szerzett híreket.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 jún. Fasc. 4. D. 41.

(Külső címzés mint az aznap írt levélen, a végén:) ... Supremo Comiti etc. Domino mihi humillime observandissimo. Ibi Ubi. (Gyűrűspecsét.)

Nagy J6 Uramnak ajánlom alázatos szolgálatomat Nagyságodnak.

Szintén ezen órában vévén Nagyságod úri levelét, parancsolatlyát megértettem. Az porta ezelőtt két órával béérkezett, de azon rácoakat, kik itt kin voltanak, utol nem érhatték, hanem ellőttök bémentenek Szegedre. Délután jött Győ¹ nevű falubul edgy posta, ki is bizonyosan referálta, hogy azon Szegednél levő rácság nem volna több in toto lovassa és gyalogja 1000nél, azok közül is már edgy kapitánság allya elszökött, és az többi is igyekezik elmenni. Német több nincs köztök 60nál, olytatén stratagémával élnek, hogy estve későn valamely seregek kimennek, és másnap dél tájban ismét az táborhelyre szállnak, hogy már őnékiek segítségek ment; amint hogy másként is igen hírlelik az segítcségnek oda való menetelét, de abban semmi sincs. Ezen ellenséget (ha csak akarnánk), most igen könnyű volna öszverontani. Mindezeket mai napon megírtam Tekintetes Vay Ádám Udvari Kapitány Uramnak is. Nagyságodat továbbra is alázatosan kérem, ha Kegyelmes Urunktul az hadak iránt ollyas intimatioja érkeznek, mely velem is communicálható volna, az iránt is parancsolni méltóztassék. Ajánlván ezzel magamat Nagyságod úri gratiájába.

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Máriássy Miklós.

Kecskemétini Die 30. Junii 1705. hora 9na vespertina.

1/ Algyó, Csongrád vm.

173.

Kecskemét, 1705. július 1. Kecskemét város bírái és tanácsa Károlyi Sándornak: rendelkezéseit igyekeznek teljesíteni. Tájékoztatják a kuruc hadak által okozott károkról, s kéri, hogy a jövőben tiltsa el ezektől a katonaságot.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 1. A. 33.

(Külső címzés:) Ezzellentissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni De Nagy Károly, Suae Maiestatis Principalis Exercituum Campi Mareschallo, partiumque Trans Tibiscanorum Generalis Commendanti, nec non Inclyti Comitatus Satmariensis Supremo Comiti etc. Domino Domino nobis Gratosissimo. In deserto Adacs. (A papírfölzetű pecsét leesett.)

*Méltóságos Generalis Kegyelmes Urunknak ajánlyuk mindenkori alázatos
szolgálatunkat Nagyságodnak.*

Az elmúlt étcaka vévén Nagyságod méltóságos parancsolattya szintén tizenegy óra tájban. Kihez is akarván magunkat alázatosan alkalmaztatnunk, imé az puszták csinnyához értő, levelünk praesentáló két embereinket elküldöttük, mellyeknek Nagyságod úri tetcése szerint mit parancsoland, a tevők léznek. Aszszu fát is 2 szekérral küldöttünk, azon leszünk, hogy Nemzetes Vitézlő Jékei Sigmönd Konyha Mester Urunk által némely culinárék iránt hozzánk küldött specificationak szerint, ami túlünk kitelhetik, és helységünkben találhattatik, ez iránt is alázatos köteleességünk szerént complanálván, örömost cselekedvén, elküldhessük. Jóllehet azon militiának mostani általköltözése határunkon szegény lakosinknak nem kevés kárával eset, mert csak akit hamarjában kitudakoztunk, többet vittenek el 218 bárányoknál, és lovakat is vittek (a Városon kívül erőszakosképpen elvonván) el edgynehányat, kiknek is számának ekkoráig nem mehettünk végére. Mindezekről mi nem tehetünk. Hanem Nagyságodat alázatosan kérjük, csak az tovább való kártélt méltóztassék megtiltani. Hogy Nagyságod eziránt való kegyes grátiáját Isten előtt való imádcságunkal megszolgálhassuk.

Maradván Nagyságodnak alázatos jobbágyi

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Kecskemét 1mum Julii 1705.

174.

Kecskemét, 1705. július 1. Majos János kapitány gróf Eszterházi Dánielnek: a rácokat nem érte utól. Felvilágosítást kér, hogy Szegedet szabad-e támadni?

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl Fasc. 2. B. 1.

(Külső címzés:) Méltóságos Urnak, Tekintetes Nagyságos Groff Esterházi Dániel Uramnak. Az nagyméltóságú Erdélyi választot Fejedelminek, (sic!) Felső Wadászi Rákótzai Ferentz Kegyelmes Urunk eő Nagysága Solti Táboron Lovas és Gyalog Hadainak Feő Generalissának s Commendánsának etc. etc. jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. (Gyűrűspecsét nyoma.)

Méltóságos Groff, nekem jó Kegyelmes Uram s Gyenerálisom.

Solti táborról 29. prasentis Illosvai Imre Kapitány Uramnak eő Kegyelminek szóló orderit, hogy az hadakkal rácok után való portárról megtértem, alázatosan kezemhez vettem, continentiáját megérttettem, jóllehet Nagyságod méltóságos parancsolattya szerint és Illosvai Imre Kapitány Urammál Nagyságod mellől eljöttem, de mitsoda orderrel jött el eő Kegyelme, maga tugya, hogy peniglen Nagyságod excessussok véget, úgy az ordernek meg nem becsőlése véget mostani leveliben méltóztatik írni. Kiki maga tselekedetiről számód(sic!) adni tartozik. Az mint fellyebb is írtam, hogy rácok után voltam, de

későn igazotthattam nyomogban, (sic!) midőn Halasnál voltam volna, akkoron immár Szegeden meg is nyugodott. Kírem mint jó Kegyelmes Uramot Nagyságodott, méltóztassék parantsolni, tovább való dolgaimat mint alkalmaztassam, mivel Illosvai Imre Uram eő Kegyelme itten nintsen közöttünk, hanem Kegyelmes Urunkhoz ment. Nagyságod kegyelmes parancsolattyát én ugyan elvárom, de ha sokáig fog késni, mintsem hogy fejetlen láb módon legyek itten, hadommal egyött Nagyságodhoz ad praestanda personalia servitia elmenni admaturálok. Ezell Nagyságod úri grátiájában magamat recommendálván, maradok

az Méltóságos Urnak alázatos szolgája

Majos János m. p.

Datum Kecskemit die 1. Julii 1705.

P. S. Minthogy Szegednek frigye vagyon-e, vagy sintsen, nem tudhattom miben legyen dolga, Nagyságod tudósítását elvárom azaránt is, ha szabad-e épen Szeged alá bemenni, vagy sem, vagy csak az pusztán kell tegeregni(sic!) utánok.

175.

Kecskemét, 1705. július 5. Péter Andrásy Miklós levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A Duna–Tisza közti hadak ellátási és fegyelmi állapota. Rabok szabadítási ügye. Péter Bárkányi János. A katonaságot nem tudja a városokból kivinni.

Eredeti. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak alázatosan íram. In castris ad Budam. (Gyűrűspecsét töredéke.)

Jó Kegyelmes Uramnak, Nagyságodnak alázatosan szolgálók.

Az mustra Kegyelmes Uram, véghezment, de hogy csak egy óra fizetet Commissarius Uram, fel sem akarta venni az katonaság, mivel sokaknak kenyerek sincs házánál, azt sem tugiák, hova tegjék azt az kevés pénzt, hanem én assekuráltam, hogy Nagyságod az töb hónapokra megfizettet. Alázatosan is kérem Nagyságodat, töb óra is küldgjön Nagyságod, máskint ez kemény nyakú lévén, azt mondgiák, hogy ók, Isten őket úgy segílljen, inkább kaszálni, aratni mennek, hogysem ily módon fizetés nélkül hadakozzanak. Másoknak hat, hét, nyolc óra fizettek, ezeknek csak egy óra. Ily állapottal vagyon Szőcs János Uram ezere is, ki is igen széled, félek, hogy az aratás bejüvén, nagyobb részint mind el ne széledgienek, azért igen jó volna, ha töb pénzt küldene Nagyságod fizetésekre.

Holnap bizonyosan jó porta megyen Szeged felé, ha mi nyelvet hoznak, azonnal hírré teszem Nagyságodnak, és tovább is fogom foltatnyi, ha csak az régi eb természet szerint az katonaság el nem szökik. Azon líszek, hogy Jakab-

szállási nevű pusztára kiszálljak az katonasággal. Csak provisionk lehessen, mert ha nem líszen, úgysis tudom elég nagy bajom líszen. Az it való három város biztat ugyan, de nem sokáig, Commissarius Somodi Uram jól fogja informálni Nagyságodat. Semmi híreket nem hallunk, hanem az Isten ezen portát szerencsésé teszi, aszerint mindeneket jobban foltathatunk.

Szolnokban vagyon egy német laitman rab, az azt mondgya, hogy Szegedrül Szabó János nevű hadnagyot kiszabadítaná. Alázatossan kérem Nagyságodat, engedné meg, had szabadítaná. Putnoki Gáspár is ot raboskodik Szolnokban, hallom roszul cselekedet, de job volna Kegyelmes Uram, had vágná le a rác Szeged alatt, vagy is ő vágna rácot. Mivel jó egy vitéz katonaember, igen jól is ismerem. Az német temleciből is én szabadítottam meg Szegeden. Alázatossan kérem Nagyságodat, ajándékozza nekem, és kezes líszek érette, hogyha énmellettem lészen, megjobbítja magát.

Mivel az pusztá víz egészégtelen, én is Commissarius Uramtól kértem 30 német forintokat valami savanyú vizecskére, mindazonáltal oly conditioval, hogyha Nagyságod nem méltóztatik acceptálni, kész lészek refundálnom ő Kegyelminek, de abban nincs semmi kétségem.

Ezek után Nagyságod kegyelmes gratiájában ajánlom magamat, maradok Nagyságodnak alázatos hű szolgája

P. Andrászi Miklós m. p.

Kecskeméten Die quinta Julii 1705.

Mindezekről és többekről Nagyságod kegyelmes parancsolattját elvárom.

Az mely Pater Nagy János nevű előbbeni gvardiánt ismét elküldetet Nagyságod ismét ide viszaküldötték. Pater Bárkányi Uram is azt mondgya, hogy nem tanácsos, hogy it lakjék, mivel most is edgy is, más is járkál hozzá, ha azért Nagyságodnak is tecenék, Máriási Miklós Uram it városi commendó lévén, adatna alája egy kocsit, menne vagy Homonnára, vagy Szendrőben, vagy Sebesben,¹ álljon Nagyságod akarattjában.

Az szegedi seregeknek zászlójok nincsen. Alázatossan kéri Nagyságodat, had it csináltatnék Kecskeméten zászlót.

(Külön cédulán:)

Akarám tudtára adnom Nagyságodnak. Ha csak példájul fel nem akasztat Nagyságod legaláb edgiet, soha az városbul ki nem vihetjük egészlen az katonát. Mivel ha kijün is, ismét Reszket² csinálnak és visszszöknek az városban. Máriási Miklós Bátyám Uramra küldetne Nagyságod eziránt egy parancsolatot. Ugy tudom, ezután tartózkodni fognak. Nagyságodnak alázatos szolgája

P. Andrászi Miklós m. p.

1/ Alsósebes, Sáros megyében, ahol ferences rendház volt.

2/ Sic! Vagyis: részeget, azaz ittasan visszmennek a városokba.

176.

Kecskemét, 1705. július 8. Péter Andrászi Miklós levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A Törökországba irányuló kereskedelem problémái.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy Jó Kegyelmes Uramnak alázatossan. (Gyűrűspecsét)

Nagy jó Kegyelmes Uramnak, Nagyságodnak: alázatossan szolgálók.

Akarám Nagyságodat tudósítanom, hogy az mely temesvári török Nagyságod táborán volt Ócsán, jó ismerősöm lívén, azt mondotta, hogy Szeged felé semminemű kereskedőket ne bocsássunk, mivel mindazok hordgják meg hí-rünket, hogy mint vagyunk. Három zsidó akar Temesvárbán erre menni Sze-ged felé, semmi jó passusuk nincs, csak egy is, hogy három zsidóra szállana, azért passusuk nem lívén, el nem bocsátottam, hanem küldtettem Nagyságod-hoz, vegyen passust magának és azzal járjon. Az minemű passusok voltak, im includálván, megküldöttem Nagyságodnak.¹

Makra nevű tápai ember hozot ide hat bál abát, alázatossan reménkedik Nagyságodnak, hogyha fejr pénzül fizettetné meg Nagyságod. Álylyon Nagy-ságod gratiájában. Most semmi se rossz, se jó híreink, melyeket kellene tudósi-tanom Nagyságoda. (Sic!)

Alázatos hú szolgálja

Péter Andrászi Miklós m. p.

Kecskemét 8. Julii 1705.

1/ Ma már nincs a levél mellett.

177.

Vác, 1705. július 9. Károlyi Sándor részletes utasításai Berthóti István szolnoki kapitány részére.

Eredeti, fogalmazvány, csak az aláírás sajátkezű. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 2. B. 31.

Praesentibus intimáltatik Tekintetes és Nemzetes Berthóti István Szolnoki kapitány Uramnak eő Kegyelmének.

1-mo. Hogy Kegyelmes Urunk eő Nagysága hűsége alatt lévő helységek-nek az mostani takarodásnak idején securitásokrul akarván provideálni, az Tiszán túl való földnek békességes megmaradásának munkálódására Túron hagyatott vitézlő rendekhez comendéroztattak Méltóságos Groff Eszterházi Antal Ur drágonyos compániái s az szolnoki kétt sereg is visszabocsájtatott.

2-do. Már Túron hagyataván Öllyés János kapitány Ur gyalogezerébül négy zászlóallya hajdúság, Bakó István Kapitány Urnak circiter 100 lovassa s az Kunságbul felállítandó három sereg, azokhoz a szolnoki egyik sereget az

megírt dragonyos compániákkal megnevezett Berthóti István kapitány Ur Túrra külgye által, az másik szolnoki sereget maga mellet hagyván Szolnokban.

3-io. Túron lévén valamely sánc erigálva, annak megnézésére maga említet kapitány Ur általmenvén, ha mitt correctióra válott látt, megjobicsa s erősítesse úgy, hogy erő ellen lehessen benne subsistálni. Minthogy pedig már az váras is annyira körül lévén árokkal véve, hogy vizet is bocsájtottak belé, még arra jövetelem alkalmatosságával parancsoltam volt tövissel való körülvételéről, hogy a városnak is bátorságossab megmaradása lehessen. Kapitány Ur az Tisza melléki helységeket tövishordásra hajtassa oda, Túr várassa pedig maga javára nézve el nem mulattja. Az várust tövissel is körülkerítesse.

4-to. Minden alkalmatosságit azon Túron lévő hadnak megnevezett kapitány Ur, és kívántató szükségit megvizsgálván, taraszok golyóbisokru, puska-porrul Szolnokbul tegyen provisiot, hogy amikor kívántatik, meg ne fogyatkozzon.

5-to. Azon hadnak intertentiójára való kenyér kitelik azon lisztbul, kitt az Tiszán általhozattam Szolnokba s Kőrösön maradt. Vágómarhárul pedig Makóru, Vásárhelyrül, Szentestrül, Mintsentrül, s az Tisza mellet lévő helységekrül Commissarius Hancsok Ádám Ur tegyen provisiot, mindenekrül quietálván az helysegeket, valamint erogálnak.

6-to. Az vitézlő rendett ottan jó rendben vevén megírt kapitány Ur, mint-hogy annak comendérozására Kegyelmes Urunk eő Nagysága resolutioja szerént eő Kegyelme rendeltetett, a szüntelen való portázást Arad és Csanád felé continuáltassa, úgy, hogy egyik porta a másikat válcsa meg. A serény vigyázást pedig keménnyen megtartassa az vitézlő rendvel, az Keres vize mellet mintegy linea formára vigyáztasson mindenkor az lovasokkal, az várasban strásálást az gyalogsággal vitesse végbe.

7-mo. Az correspondentiát az váradi bloquadában lévőekkel úgy observálja s folytassa, hogy ha az ellenségnek Arad felől valamely igyekezetett Békés vagy Túr tája felé kitanulhattják, főképpen ha az ellenség annyi lenne, kinek az Túron lévőek meg nem felelhetnének, az váradi bloquadában levőkkel lehessen magokat segíteni. Vagy ha Jenő felől az váradi bloquadára való szándékát az ellenségnek észre vehetik, Túrrul lehessen succurálni az bloquadabelieknek.

8-vo. Az ellenségnek efelé igyekezetinek kitanulását nemcsak az portások-tul várja eő Kegyelme, hanem abban industriáját mutassa meg, hogy kímjei mindenfelé legyenek s azok által mind Szeged, mind Arad táján való, s mind az sánccban¹ lévő ellenségrül értekezzék.

9-no. Szolnoknál az Tiszán való hídnak általköttetése már lévén eő Kegyelmének intimálva, annak munkálkodtatása minemű progressusban s karban vagyon, genuine informálljon, hogy az kívántató szükségek fogyatkozási miatt az Haza szolgálattja ne késedelmeztessék, in tempore lehessen minde-nekrül provideálni.

10-mo. Ha az szükség úgy hozza, az Túron lévőek segítségére Szolnokban maradt egy seregét is mingyárt általkülgye. Szűcs János kapitány Ur bizo-

nyos számú haddal Kecskeméten lévén, azon haddal is Berthoti István kapitány úr mindenkor egyetértsen, hogyha az Tiszán túl valóknak szükséges a segicsék, (sic!) Csongrád felé, vagy szolnoki hídon általkelvén, az Tiszán túl valókat secundálhassák.

11-mo. Az dolgoknak alkalmatossab folytatására sokszor megnevezett kapitány úr az Túrra rendeltetett had eleiben praeficiálljon maga helyébe egy alkalmas tisztett, és minthogy magának eő Kegyelmének Szolnokban kelle-tik többet continuoskodni, azon tisztel Isten adta nap correspondeálljon, és valamitt ért, hall s kitanulhat, engemet genuine tudósítani el ne mulasson, s az Tiszán túl is jó dispositiot tetessen.

12-do. Az maga helyébe praeficiálandó tisztel eő Kegyelme az Kunságrul kívántató seregeknek kiállítását hova hamaráb vitesse végben.

Mindezek s ezeken kívül egyéb dolgok is bízattatnak említett kapitány Ur industriájára s dexteritására. Datum Vác 9. Julii 1705.

Károlyi Sándor.

1/ A rákok által Csanádnál, a Maros mellett emelt sánc.

178.

Szolnok, 1705. július 10. Seres György szolnoki harmincados jelenti II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek, hogy a hadsereg részére vásárolt és Kecskemé-ten raktározott abákat a tolvajok részben ellopták, részben összevagdalták.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Electo Inclyti Regni Transylvaniae Principi ac Domino Domino Franciscus Rákóczi de Felső Wadász etc. In castris Suae Serenitatis ad Pest Elei positus. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem, Kegyelmes Urúnk.

Kecskemétről jövéen olyan információm, hogy az melly 176 bála abákat az hadak szükségére elfoglaltam az Fejedelemséged kegyelmes parancsolattya-ból, edgyik bált az tolvajok ellopták, és másik bálban is három végett öszvemetél-vén, az kit benne kiszedhettenek, elvitték, az kit nem, penig öszvemetélve ottan hadták. Noha az várason annál securussabb helyre nem lehetett rakatni, mind töz s mind tolvaj ellen, de horgott csináltatván hozzá, azzal húzták az bólt ablakára, a vasrostélyon szedték ki. Kegyelmes Uram, hogy tovább is az abákban több kár ne essék, méltóztassék kegyelmessen disponálni felőle, eddig is váras bírái gondviselése alatt lévén, amint mentik magokat, azon étszaka is két ember volt oda rendelve mind az abák, s mind egyéb ottan lévő jószágok gondviselésére, felette sok tolvajságok esnek, házásások a tábori hadak miatt, amint referáltatik. Én eléggé meghadtam, hogy jó gondviselés alatt tartassék, de ezen kár már megesett, tovább iránta mit méltóztatik Fejedelemséged kegyelmessen parancsolni felőle, alázatosan elvárom Fejedelemséged kegyelmes

parancsolattját. Kévánván Isten Fejedelemségedet édes hazánk s nemzetünk óltalmára számos esztendeig jó egészségben éltesse. Datum Szólnok die 10. Julii Anno Domini 1705.

Fejedelemségednek alázasos szolgája s híve

*Seres György szólnoki
harmincados m. p.*

179.

Kecskemét, 1705. július 12. Bárkányi János ferences páter II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Részletesen leírja, hogy a rácok rablásai miatt a kecskemétiak nem tudják az aratást elvégezni. A kuruc katonák is sok zaklatást tesznek, ellopták a rendház részére alamizsnaként gyűjtött 20 bárányt.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo DEI Gratia Electo Principi Transylvaniae Francisco Rákóczy De Felseő Vadász. Comiti Siculorum ac Partium Regni Hungariae Domino etc. etc. Domino Domino meo Naturaliter Clementissimo. Ad Vác situata Castra. (A rend álló ovális alakú, csúcsokban végződő papírba nyomott pecsétjével.)

Serenissime Princeps Domine, Domine Naturaliter mihi Clementissime.

Justitiae Arbitrator et causarum Decisor, DEUS omnipotens, potenti dextera benedicat, Serenitatis Vestrae; corde pio et fideli praecor. Nem tartóztathatom pennám Fejedelmi Méltóságának udvarlásátúl, minthogy magam praesentiáját tartóztatnom kell az mostani úti járástúl, tartván földünkön kóborló katona és rácságtúl, kik városunkhoz egy mértföldtül Fejedelmi Méltósága vitézit elkapván, 16 vagyis többet, négy itt lakos kaszásokkal, kiknek veszedelmek az kóborlás miatt esett. Mert az ide rendeltetett had több károkat téssen Kegyelmes Méltóság, mint a rabló ellenkező rácság. Kiknek jólehet kenyerek, vágójok kiadattik, mégis se zendült s érendő vetéseknek, se a kevés megmaradt nyáj seregeknek, meg nem engednek, hanem minden tekintet nélkül fogyatják, mind az városbelieknek, mind magunk koldulássával kereset szent alamizsnánkat. Országos gondgyai között habos gondok árjaiban merült méltóságos elméjét nem kívánnám Fejedelmi Méltóságának panaszommal terhelnem és búsításra gerjesztenem, bosszúra lobbantanom; de in puritate conscientiae, hivatalom szerént tartozom szegény Conventem kárát méltóságos megorvoslóm eleiben terjesztenem. Ezen itt levő, fejedelmi hatalmával küldetett vitézek, kiknek nevek Kaszás és Nyúzó Kapitánjoknak seregébül lévőeknek jelentetnek, 20 báráninkat elpraedálták, elfogták. Ha nem búsítanám az én Kegyelmes Uramat, a satisfactiót elvárnám. Requiráltam böcsülettel a szent szerzetitül bujdosó Páter Andrást, hogy commandója alatt léveő vitézivel satisfactiót tétessen. Egy hitvány katonai mentséggel magát megmenti. Nem tudom, s nem hallom, s nem láttam. Méltóságos ítilletinek hibbanatlan(sic!) igasságot

mérő serpenyűjére bízom, efféle mentség mint egyezzen. Én nem kívánnám deferálnom, de az igasságtalanságért félttem az én Drága Gyöngyöm hommályosítását, ne közelicsék Méltóságára terjendő (quo absit, procor DEVM immortalam) a szegénység átkát: és föltöt édes Hazánk mellet jóra célzó szándékjának boldogtalanságát. Tagadhatatlan Kegyelmes Méltóság, mely károk nem téznek: bár jobb vigyázással lennének, Fejedelmi Méltóságának is szolgálattya szemesebben serenykednének. Tudom, az ellenségnek nem nyereséget, de veszedelmet szerzenének, és ennek a földnek nagyobb securitássára lennének. Itt a kaszálás, aratás, ha impediáltatik, mint is úgy van, mint maradhat a föld következendő nyomorúságban? Se magának, se marhájának, se Fejedelmi Méltósága táborának nem lehet jövődöbéli gyámolítására és üdvösséges szolgálattya. Bízom Kegyelmességének ezeket orvoslására. Cumque me immerentem et humilem terrae pulvisculum Serenissimae gratiae recommendarem. Maneo aeternum mancipatus fidissimus servulus et capellanorum minimus.

Egopoli, 1705. 12. Julii. JB.¹

Mikoron ezen levelemet elvégzettem volna, címeres postája hozzám érkezvén Fejedelmi Méltóságának az két volumennel. (sic!) Kikben vélvén nézék, nem ítlém, hogy a titulált nevezetes szerzetes koholása lett volna, mivel első intuitu is ellenkező dolgot tanáltam a fordítónak munkájában, a stílus sem mutattja, hogy túllünk idegen nem volna. Méltóságos kívánságának mind enni terhes foglalatosságom közt is akarok tennem, ha az egészségtelenség engedi.

(A levél belső oldalán a válasz fogalmazványa:)²

18. Julii. In castris ad Kürt positis.

Két rendbeli leveleit kegyelmednek vettük. Kezéhez ez elmúlt napokban transmittált könyvnek revisiojához értvén, hogy ekkoráig sem fogott, egyébránt is tudósítván Bennünket, hogy Superiori engedelmek nélkül ahoz nem kezdhet, kegyelmedet ezzel terhelni nem kívánnuk, hanem azon munkákat vissza kívánván, elvárjuk kegyelmedtül. Caeterum eundem etc.

Expeditae.

1/ A levélíró csak monogramot írt, ugyanígy következő, július 14-i levelén is. Egy későbbi levelén azonban kiírta teljes nevét: Bárkányi János, a kecskemét ferences (minorita) rendház gvardiánja. Egyébként ő volt 1688-ig a gyermek II. Rákóczi Ferenc egyik nevelője.

2/ Ez egyben válasz Bárkányi következő, július 14-i levelére is, amelyben a Rákóczi által megküldött két kötetes fordítás lektorálásáról is részletesen szól.

180.

Szolnok, 1705. július 13. Szalontai Kárándi János Károlyi Sándornak. Részletesen beszámol a szolnoki híd építéséhez szükséges faanyagokról, azok beszerzéséről és szállításáról, valamiðnt a munkálatokról. A „nyakas kecskemétiak” jóval későbbben küldték a munkásokat, s a szükséges szerszámok nélkül.

(Külső címzés:) Méltóságos Károlyi Sándor Uramnak, Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának, General Marschallusnak, Nagy jó Uramnak eő Nagyságának alázatosan íram. (Gyűrűspecét.)

Alázatos szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak, kívánván, Isten minden dolgaiban szerencsésen boldogécsa Nagyságodat.

Méltóságos Generalis Uram, tartozó kötelességem szerint alázatosan akarám Nagyságodnak tudtára adnom, hogy az hídhoz való szályak, gerendák már elkészültek, most az kötélfonásba és deszka faragtatásba fáradozom; eddig ..... kettem¹ volna, de az nyakas kecskemétiék mind ez ideig embert nem küldöttek volt, hanem ma jöttek tizenhárman, azok sem hoztak a parancsolat szerint semmi szükséges szerszámokat: melly engedetlenségekért a postásokat(sic!) árestombann is tétettem, és mindaddig ott tartom, valamennyi időtt elmulattak s a munkásoknak is számát nem adimpleállyák. Másképpen elég szívesen és szorgalmatosan vagyok rajta, Túrrul is hoztak mintegy harmadfél száz deszkát, de még sem Debrecenből, sem Rosnyórrul nem hoztak: reméllem, pénteken általköthetném, csak deszkám lenne elegendő, mindazáltal addig talán valahonnan érkezik, itt is szaporodhatik valamit, ha Isten adgya, hogy elvégezhetem, azonnal tudósítani fogom Nagyságodat. Hanem nem árt jó idején jövendőrül gondolkozni, kérem alázatosan Nagyságodat, méltóztassék Kegyelmes Urunknak eő Nagyságának intimálni, parancsollyon kegyelmessen eő Nagysága az hámorokra 5000 fűrész deszka iránt, kiknek hossza legyen 6 sing, vastagsága 3 újni, s a felét parancsollya ide, felét pedig Tokajba szállíttatni. Tombászoknak való deszkát is vagy háromszázat jó volna jó idején valamely securus helyre az Duna mellé vitetni; ugyan meg ismét 400 öll vastag kötelet, és vagy 300 öll láncot, bár ednéhány szakaszba, nagy öreg vasmacsákát is vagy harmincig valót csináltatni: hogy az mikor az szükség hozza, sok felé ne kapjunk.

Azomban ezenn is kérem alázatosan Nagyságodat, hogy Tekéntetes Vaj Ádám Uram által beadott, instantiámot méltóztassa Nagyságod tovább is Kegyelmes Urunk előtt kívánt válaszszal secundáltatni, úgy az szegény bátyám uram iránt Constantinápolyba íratni, mert ha Isten kihozza, sokképpen experiálni fogja eő Nagysága, melly hasznos subjectum lesz eő Nagysága körül: s magam is pedig az Nagyságtok kegyelmességét életem fottáig alázatosan megszolgálni kész lések.

Az mint hogy maradok Nagyságod alázatos szolgálja

Szalontai Kárándi János m. p.

Raptim Szonak die 13. Julii 1705.

P. S. Károlyi Sámuel Uram is szépen accomodálja magát s köszönti is Nagyságodat.

1/ Miután az egész levél papírja erősen szakadozott, elmállott, itt egy vagy két szó olvashatatlan.

Kecskemét, 1705. július 14. Bárkányi János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez a neki megküldött két kötetes fordítás lektorálásával kapcsolatos gondjairól. Hírek a rácok újabb garázdálkodásairól.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo DEI Gratia Electo Principi Transylvaniae Francisco Rákóczy De Felseő Vadász, Siculorum Comiti, Partium Regni Hungariae Domino et .....¹ Tutelari. Domino Domino meo Clementissimo. (Pecset, mint Bárkányi július 12-iki levelén.)

Serenissime Princeps Domine Domine Clementissime.

Fejedelmi Méltóságának címeres postájátul tegnapi napon expediáltam leveletem Méltóságának udvarló közzszöntésére, egyszersmind a két hozzám küldött könyveknek elvételekrül certificálván Méltóságának dücsőségét. Kiket á nomine ignoto pariter ab obiect.....² ítéltem elsőben túlünk idegeneknek, de másképpen reperiáltam, midőn olvasásához fogtam. Nem tagadam Kegyelmes Méltóság, hogy örömmel nem szolgálnék fejedelmi parancsolattyanak ezeknek revisiojokban, de meg kell vallanom, hogy Tisztelendő Pater Provincialisomtól kellene scriptotenus facultásomnak lenni. Ki hol légyen, mihi est ignotum. Másként a büntetést semmiképpen el nem kerülhetném. Hanem ilyen modalitást mutathatok ezeknek approbatiokra; mint is minap némely munkácskám approbatiojára facultásom lévén Rómából, á Reverendissimo Padre Generali, igazítottam a cassai páter theologiae lectorok revisiojokra. Kik subtiliter értvén veleit az istenes bölcsességnek, ezeknek is censori lehetnek. Ha úgy tetcik a Méltóságos Kegyelemnek. Kik közel lakván a typografiához, a kinyomtatására is gondot viselhetnek. Alázattal vettem, és közzszönöm Méltóságátul, hogy ennek revisiojára méltóztatot választani, kit is készséggel és örvendetes szível véghez vinnék, ha másoktól nem tartanék. Mivel penig olly magyarsággal nincsen elaborálva, az ki illy Méltóságos Felség neve alatt kiadódna szükségesnek alitanám, hogy deákja is hozzájok adjungáltatna. Hogy ha mi hiba eset volna a fordításban, melioráltatná. Azon kívül a quaestioknak támadási külön, és feleletti külön íratatnának, mivel confuse esne a nyomtatás, főképpen, ha tót leszen a typhografus. Kik is sok munkát, és gond nélkül lévő egyes lételt³ kívánnak. Hogy fogyatkozás ne lenne a typusban. Kire, mint írásm felljeb is Fejedelmi Méltóságának, a cassai lectorok vigyázhatnak, nem lévén más foglatosságok. Egy házi gazda soha nem elégséges ennek revisiojára, minemű most Fejedelmi Méltósága alázatos káplánja.

Duodecima labentis 6 nyáj sereg juhokat elhajtának Szegedre a rácok: már a takarodásnak ideje ben lévén, se kaszáltathatnak, se arathatnak, nagy szükségét jóvendőre várhatunk. Ezent írják a Kún Fülöp-szállási bíró tanácsával, hogy 11. praesentis Helpront Uram katonái közül Földvári Ferencsel 17 katonát a rácok elfogtanak, ha védelmezője nem leszen a népnek, rövid nap sok helyek zarátnakká lesznek. Kitt hogy merészlek jelenteni, alázattal bocsánattal légyen az én Drága Gyöngyöm Fejedelmi Méltósága. Mivel igaz szívem

dücsősége csorbítását védelmezi minden okon és úton. Mi tévő légyek tovább is azon opusokkal, elvárom Fejedelmi Méltóságának parancsolattját. His me Celsissimae et Serenissime gratiae commendans, omnem felicem progresum desiderans. Maneo.

Serenitatis Vestrae humillimus cliens et devotus capellanus.

JB.⁴

Egopoli 1705. 14. Julii.

1/ Egy szó tintával leöntve.

2/ Egy szó olvashatatlan.

3/ Azaz: együttműködést, jelenléte (a nyomtatásnál.)

4/ L. Bárkányi János július 12-diki levelét.

182.

Szolnok, 1705. július 15. Berthóti István levele Károlyi Sándornak. Maga fog Mezőtúrra átmenni, sok gondolkodás után Szappanost fogja az ottani katonaság élére állítani. A rác a tiszakürtiek 40 marháját elhajtotta. A szolnoki sereg várja fizetését, az a 16 rokkant hajdú is, aki várbeli szolgálatra még mindig jó.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 2. B. 49.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Comiti Domino Alexandro Károlyi Suae Serenitatis Principalis Campi Marschallo Incltyti Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti Partium Transtibiscanorum Generali Commendanti Domino gratiosissimo. (Gyűrűspecst nyoma.)

Méltóságos Generalis Nekem jó Uram.

Nagyságod méltóságos parancsolatya szerint az hadakkal magam megyek által Túrra, az holot igyekezem oly dispositiot tennem, hogy az hazának hasznos szolgálatjára legyen. Eleget gondolkodtam azon, hogy valamely emberséges embert praeficiálhassak azon Túron leendő hadak eleiben, de nem lévén más, kéntelenítettem Szappanos Uramat, még más találkozik, oda helyeztetnem. Bakó éppen nem arra való, most is a jó vigyázás mellet 6 rác a kürtiek 40 darab marhájokat hajtotta el. Én ugyan magam is úgy igyekezem, hogy ha valami erő győnne, idején eleit állom Nagyságod dispositioja szerént, mint hogy már mind Várad alá, mind Kecskemétre írtam az jó correspondentiának megtartássa iránt.

Az szolnoki sereg semmiképpen nem ragaszkodik az korcsomához, hanem az fizetéshez, aminthogy anélkül semmire sem mehetnek, lévén sok közzüllök nagy szegénységben, rajtok lévén az éjjeli-nappali terhes sok szolgálat. Vadnak itten mintegy 16 hajdúk, az kik sebek miat megsántultak, de jó legények és várban az olyan jó, ezen kívül betegek is vadnak, nincsen mivel élniek. Nagyságodat kérem, azoknak is fizetéssekre tétessen dispositio. Isten viszahozván

Túrrul, Nagyságodat mindenekrűl genuine informáalom, és maradok Nagyságodnak igaz köteles szolgálója

Berthoti István m. p.

In Szolnok Die 15. Julii 1705.

183.

Nagykőrös, 1705. július 15. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Részletesen beszámol a Duna–Tisza közti és tiszántúli katonai helyzetről és hírekről, valamint tett és tervezett intézkedéseiről.

Eredeti, végi sajátkezű írás. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Kőrös die 15. Julii 1705.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Bagáziámot erre indítván, magam posta formában Szolnokra divertáltam vala az hídnak megtekéntésére. Kiben is az mi fogyatkozások voltak, helyben hozván, szombaton csalhatatlanul által leszen kötve. Deszka sem szükséges, hanem Kegyelmes Uram, Tokajban rakattathatik le, az midőn szükség hozza, jó leszen az kész elövenni. Ezen híd elkészülvén, ottan is egyhez fogatok, állyon készen.

Az szegedi comendáns levelemre válaszolt, az parolát tartja, in contestationem az mely rabokat e napokban fogtanak volt az Kecskeméti Szállásokon, egész addig viszabocsátotta, szabadon eresztette, az öszvegyűlt rácot is haza eresztí, kiket azon okon gyűjtöt volt oda, hogy Kis Mihály lemenvén, rabokat hozot volt el. Hanem az Tiszán túl valókrul most sem felel, kiket is mintegy 60 lóval az elműlt pínteken költöztetvén által az Tiszán az mindszentiek, közel 6000 juhot hajtottanak vala el kecskemétiakat, se Szolnokra, se az táborra be nem vitték az híret, az Tiszán hajón horták által magokal együtt az juhot is vasárnap s hétfőn.

Az Marosmellyéki rác erőssen arat, kaszál, nyomtat, lopó formában csapdosz fel az fegyveresse, egy corpusban tartván magát. Ezennel Kecskemétre megyek, ottan az hadat kifizetevén, Csongrádhoz szálllok, az Tiszán az hidast Szolnokrul (mivel már ottan híd leszen), lebocsátatom egyiket, s ha Nagyságodnak ellenére nem leszen, már az vizek is megapadván, az mit e minap az embertelen gyulaiak miá elmulattam, mostan hozzálátok. Szűcs János kapitányomat az város hadával Csongrádnál hagyom, soha egykor jobkor le nem üthettyük az aradi rácnak szarvát, mint ezen takarodásnak idején, itten azonban teszek oly dispositiot, hogy ha Nagyságod kegyelmes parancsolattja érkezik, hogy mennek, postára ülök, három nap alatt Aradtul is Nagyságodnak udvarlok, lesz ottan paripa; mivel ezen szegedi rác haza takarodik, Pestrűl sem tartok, holot is jó dispositiokal hadtam Ordódi Uramot. Váradi blokada iránt is tegnapi Szolnokrul újabb dispositiokat töttem. Túrra pedig maga Bertóti István Uram actu vagyon oda, csak Andrászi Uram jőne Isten segítségével,

csak egy holnap alatt is elcsendesíteném úgy az aradi rácot, hogy elnyughatnánk felőle, s ha csak lehetséges Kegyelmes Uram, csekély szolgálattal nélkül ellehet Nagyságod (az minthogy én is csak egy ember vagyok), had essünk által már rajta, többet tehetünk annak uttánna, mert ezen hadat is az corpushoz vihetjük, s ha szintén Aradon az német benmaradna is, armistitiumot vethetnénk velle, mint szintén az szegedivel, s Váradnak is semmi succursust nem adhatna. Ezzel kegyelmes resolutioját várván, tapasztalt kegyelmességébe ajánlom magamot, és maradok

Nagyságodnak alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

P. S. Az Szolnokba küldetet munitioinak nem lévén alkalmas helye, tartottam az tűz miá eshető kártul, Egerbe indítottam, hanem golyóbisbul lévén szükség Szolnokon, abba hagytam ottan, ugyan megent hídhoz való kötelet. Hatvanban Szabó Máténak vettem elméjét, igen contentus az hatvani comandoval, Isaszeg és Kärten¹ nevű helyek iránt várván Nagyságod kegyelmességét, kik Pest Vármegyében vadnak, mindazáltal hadnagyai instigatiojából ezerét is nem kívánja elhadni.

P. S. Ha annyira való had találna öszveverődni Kegyelmes Uram, hogy kitelnék, egynehány száz lovast által küldhetek-e? az Dunán magam nevezeti alatt, híreket bocsátván minden fele, talám valami distractiot tehetne ember velle az ellenségnek, már hajóruul elég alkalmatosságot adinveniáltam, akár 2000 ember mennyen által nyargaló formában.

(Külön lapon:) P. S. Ezen órában veszek levelet az solti sánctul, holot elég rosz provizioval vadnak, mert egy hordó poroknál töb nincsen, úgy golyóbis és kanot sincsen. Gyalog is alig ha negyedfél száz vagyon, lovas nélkül az sem akar benmaradni. Azért Helleprontot vissza kelletik comenderoznom, míg Cseplészi és Czirkos öszveszedik az hadakat, melyek épen eloszlottanak. Bottyán Várátul három öreg hajót s egy sajkát vittenek Veres Marthoz, ottan akarván valami rácot általköltöztetni. Paraszt hír, hogy Székes Fejér Várnál is valami németiség gyülekeznek. Én ezen elszélyedet haddal valamerre érkezem, mindenfel jó vigyázásban leszek. Levelem bepecsétlése uttán érkezék Ecsedből az includált² informatio, méltóztassék Nagyságod az incseniert leküldeni. Méltóságos Generális Gróf Forgáts Uram mit írjon Bessenyei Uramnak, Nagyságodnak includálom,³ magamnak is azt írja, semmi gondgya Váradra. Én nem tudom Kegyelmes Uram, honnat szaporítsam azon bloquadát, már ugyan újjobban Biharhoz szállottanak, de rettenetes lamentatioval és punctumokal jöttek reám. Én ugyan Kegyelmes Uram, azzal Nagyságodat nem terhelem, hanem szükségtül kényszerítve resolválom mind. Lányi Uram semmi vasat, Ketzer Uram semmi deszkát és sindelt nem szállítatott még Ecsedhez. Ezen Túron levő németet⁴ aligha az váradi bloquadába nem applicálom. Kakas iránt való inquisitio Kegyelmes Uram, mégsem került elő. örömost törvényesen revideáltatását comittálnám. Ezen órában érkezék hírmondó, az szegedi rác tegnap mind általkölt az Tiszán Arad fele, már ha ennek uttánna nem kelek,

az bizonyos, hogy Váradra élést viszen s megrontja az tulsó földet. Azért én elmegyek.

1/ Tollhiba Kartal helyett.

2/ Nincs csatolva.

3/ Egyik melléklet sincs meg.

4/ A szolnoki őrség német egysége, akkor Mezőtúrra kihelyezve.

184.

Mezőtúr, 1705. július 17. Berthóti István beszámolója Károlyi Sándorhoz a mezőtúri sánc rossz állapotáról, megerősítésének akadályairól. Inkább a kerítésen kívül lévő régi sáncot hozatná redbe, abba akár 3000 ember is elfér. Csapataiból folyton szöknek, fizetetlenek, az ellátás hiányos.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 2. B. 53.

Méltóságos Generalis, nekem jó Uram.

Szent Györgyről¹ Die 15. hujus datált méltóságos levelét Nagyságodnak mai napon vettem, tegnapelőtt az ide való dolgokrul írtam vala Nagyságodnak, de Kecskemétre vivén levelemet, Nagyságod kezeihez nem deveniált, amint azelőtt is megírtam Nagyságodnak, az sánc ottan többire semmire való, sem ember, sem szekér elegendő nem lévén, még semmihez nem foghattam, az belső kerítés, amint vagyon, lovas ellen meg lehet, de erő ellen alkalmatlan. Most vágatom az fassinákat az belső sáncnak reparatiójára, ha olyan ember leszen ottan, az ki érti az dolgot, jó formában megerőssíthetni, az külső árok semmire kellő s olyan rettenetes helyen vagyon, nem győjthetné(sic!) ember lovassal; ha reparáltatni kellenék, adna 500 embernek is alkalmas idejig való munkát, az strásálással sem győzné ember, az Beretyó is megapadot, annak az partyát is árokkal kellenék körülkeríteni, az ki moderno rerum statu oly hirtelen éppen lehetetlen, az ember minden felől az munkának esset, (sic!) ha csak mindenik után egy-egy pallért nem tartanak, elszökik. Hanem vagyon az kerítésen kívül mingyárt egy régi sánc hely, az ki alkalmasint ....² tetszik, belí fér 3000 ember is, aszt akarnám körülvéttetni, kevesebb munkával jó alkalmatosság lehet. Az hadak száma: Bakó Uramnak vagyon 70 lovassa, az Kunságának vagyon 80 lovassa, az én két seregem, de az egyiknek haza kelletik menni, interveniálván az végházban³ sok rendbeli dolgok. Katona nélkül nem lehetek, az négy zászlóallya hajdúkból vadnak itten 140, az többi mind elszéledet, én ugyan patens levelem mellet utánnok küldöttem, hogy csoportra hozzák eöket; az német had⁴ ál 200-bul, ami kevés hajdú itten vagyon, az is elszökik, ha csak nem fizetnek nekik. Én úgy gondolkoztam vala, hogy Szappanos Uramat küldöttem volna ide, minthogy magam ottan nem continuuskodhatom, de félek azon, hogy benne szakad az commenderozásban, nem tudván semmit az regularitáshoz, ha más volna, nem ártana, holot penig most nem találunk, kéntelenek leszünk velle. Még edig gondolnám helyben voltak az dolgok, nem

kétlem, hallotta Nagyságod az kecskeméti juhok elhajtását, alig voltak másfél százon a rácok, amint nekem az mindszentiek referálták. Amint tegnapelőtt is megírtam, vévén(sic!) Nagyságodnak, Szolnokban vissza megyek és maradok Nagyságodnak igaz köteles szolgálja

Berthoty István m. p.

Túr Die 17. Julii 1705.

1/ Valószínűleg Jászfelsőszentgyörgy.

2/ Egy szó olvashatatlan, talán: úgy.

3/ T. i. Szolnokon.

4/ A szolnoki őrségben szolgáló német egység.

185.

Kunszentmiklós, 1705. július 18. Cseplész János, a Kiskunság vicekapitánya Károlyi Sándornak. Az ellenségről szóló hírek, nem szívesen megy le Soltra, mert akkor ez a helység az ellenség prédájává lesz.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 3. C. 10.

(Külső címzés:) Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága Tiszántúl való Hadainak Fő Generalissának, Tekintetes Nagyságos Károlyi Sándor Kegyelmes Uramnak íráom alázatosan. Kecskemét. (Gyűrűspecset.)

Ajánlom alázatos szolgálatomat Nagyságodnak.

Isten szerencsés sok jókkal áldgya Nagyságodat, kívánom tiszta szíbul. Kegyelmes Uram, írja Nagyságod, hogy Nagyságodhoz elküldtem volna eddig, bizony éppen csak most érkeztenek meg katonáim Nagyságod keresésébül, mindazonáltal reménlem, hogy már értet(sic!) Nagyságod a tasi szomorú eset-rül, és nem is ujság; mindaddig a Duna mellet voltam, még által költözött az ellenség, elsőbben a lovas hada mönt által, azután az marhát is hajón hordotta által, volt penig 6 nagy öreg hajója, a mellyen utolszor edgyszersmind által mönt a gyalogja, és most mindgyárt érkezék meg a portásom, akik látták, hogy az gyalogja azon helyen vagyon, a mint által költözött a szigetre, és ugyanazon portásimnak adtak a ráckevek két levelet a kezekben, a mellyet küldött tülök a Német Generalis Adontul, im penig azon leveleket elküldöttem Nagyságodhoz,¹ Nagyságod megolvashattja, és hová tetcik Nagyságodnak, ha kívántatik, küldgye. A mi penig azon katonáim dolgát illeti, a kik Nagyságodat keresték, jüttek haza nagy sietségel, és olly hírt hoztak, hogy bizonyossan ma Csabánál volt pest, budai rácság, és minthogy immár most egyedül maga vagyon szegény helységünk és semmi had körülünk nincsen magamnál több, aminthogy ki-mondhatatlanul elrémül, bizony tovább nem bátorzkodhatik, minthogy már magamnak is kell mönnöm a solti sánchoz Nagyságod kegyelmes parancsolattjára, nincsen is mód maradásában, errül penig követem Nagyságodat, hogy eddig el nem mehettem, mert bizony a mindennapi szömmel látott ellenség miatt nem mehettem, de ha mindenük prédára kél is, ha Nagyságod elküld, igenis

engedelmeskedem és a mit Nagyságod fog parancsolni, ahhoz alkalmaztatom magamat. Ezel kívánom, hogy ezen alázatos írásom tallállya Nagyságodat szerencsés jó egészségben. Datum Nemes Kun Szent Miklós, die 18. Julii 1705.

Nagyságod kegyelmes gratiájában megmaradni kívánó alázatos szolgája
Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága Nemes Kis Kunság-
nak vicekapitánja

T. Cseplész János m. p.

1/ Nincsenek a levél mellett.

186.

Solt, 1705. július 18. Göcze Gábor levele Károlyi Sándornak. A Tassnál történt esetről bizonyára értesült; kéri, hogy a solti és kalocsai őrséget ne hagyja segítség nélkül.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 3. C. 5.

(Külső címzés:) Méltóságos és Nagyságos Generalis Károlyi Sándor Nagy Uramnak eő Nagyságának. Kecskemét. (Gyűrűspecset.)

Nagyságodnak, Méltóságos Generalis Uramnak alázatos szolgálatomat ajánlom.

Mostani Tassnál, az ellenség által esett casust, nem kétlem praevie híré tették Nagyságodnak; mivel pedig Gány István Harmincados Uramnak úgyis lévén úttya Nagyságod udvarlására, szóval bővebben informállya eő kegyelme Nagyságodat.

Kérvén azért az Istenért alázatossan Nagyságodat, az solti és kalocsay praesidiumot segítség nélkül ne hadgya, hanem mentül hamarébb subsitentiát(sic!) méltóztassék küldeni, mert az itt körül-belül lévő helyek ki elfutott, ki pedig szekér háton vagyon; itt éppen Horváth Tamás 18 hajdúinál töb nincsen, abbul is már alkalmasint oda vagyon; Kalocsán pedig Helepront 18 katonái nagy confusioban vadnak mind fűzetések, s mind cselédgyek iránt, hacsak Nagyságod, Méltóságos Generalis uram ezeket nem orvosollya, ezen egynehány falut semmiképpen meg nem tarthatom. Hanem mindeneket Nagyságod bölcs ítéletire hagyok, ne hadgyon bennünket; itt sok ezereket érő jószága vagyon az országnak. Kívánom, ez levelem tanállya szerencsés órában Nagyságodat. Datum Sólt die 18. Julii 1705.

*Nagyságodnak alázatos szolgája
Göcze Gábor m. p.*

187.

Kecskemét, 1705. július 18. Károlyi Sándor parancsa Csongrád városának: holnapra minden hajót gyűjtsenek össze a Tiszán.

Eredeti, sajtátkézű írással. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 3. C. 11.

(Külső címzés:) Csongrádi Bíráknak és Lakosoknak. (Papírba nyomott ovális alakú pecséttel.)

Parancsoltatik ezen levelem által Csongrádi bíráknak és lakosoknak életek, fejek vesztése alatt, hogy holnap valamennyi hajó körülöttek találtatik, mind öszve szerezzék az Tiszára. Külömben se cselekedgyetek. Datum Kecskemét die 18. Julii 1705.

Kegyelmes Urunk generalissa

Károlyi Sándor.

188.

Szolnok, 1705. július 18. Szappanos István levele Károlyi Sándornak. A rácok (sivákság) Szegednél átkelt a Tiszán Arad fele, Túr vigyázzon magára, nehogy odacsapjanak.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 3. C. 8.

(Külső címzés:) Méltóságos Gyeneralis Gróf Nagy Károlyi Károlyi Sándor Uramnak, Kegyelmés Urunk eő Nagysága mezei hadainak Fő Gyeneralisának és Comendojának, nekem nagy jó Uramnak. Kecskemét. Cito Cito Cito Cito Citissime. (Gyűrűspecsét töredéke.)

(Más kézzel a címzés a hátoldalán:) Kécskei Bíró feye elvesztése alatt elvitesse ezen leveleket Csongrádi Bíró kezihez, hogy ha méltóságos Gyeneralis Uram Csongrádra nem érkezet, eleibe küldgye, ménthogy ország szolgálattya, ha nem, karoba.

Méltóságos Gyeneralis, nekem nagy jó Uram.

Sietségel kelletik Nagyságodnak írnom. Szintín most estve érkezik postám, hogy az Szegednél levő sivákság általköltözöt az Tiszán Arad fele, úgy ítilem, hogy az aradiakkal akarják magokat conjungálni, ere reá vigyázzanak bár az túriak is, hogy eő reájok ne csapjon. Az híd is már készen vagyon. Nagyságos Uram, igen kevesed magammal vagyok, bár csak vagy 100 hajdút tudnék szerezni. Ezel Isten engedgye, talállya az levelem fris jó egészségben Nagyságodat. Szolnok 18. julij 1705.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgálja

Szappanos István.

189.

Kecskemét, 1705. július 18. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Főleg a Tiszántúlt fenyegető rác támadás híreiről, intézkedéseiről a védelemről.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes uram.

Sub dato 15. hujus Kéméndről írot¹ kegyelmes parancsolattját Nagyságodnak szokot aláztatosságal vettem, megvallom Kegyelmes Uram, hogy lova-im alig lantolnak tovább-tovább, mindazáltal az míg lehet. csak megyen velem együtt, Nagyságod kegyelmes parancsolattja szerint, valahova kívántatik.

Noha Andrászi Miklós Uram informatiojából az szegedi állapotrul írtam vala Nagyságodnak, de magamnak írot levele az Commendansnak ma szintén confirmálja azokat, mert világossan kitetzik, hogy az congeralt corpussat nem akarja elosztatni, kibül collimalhattya ember, hogy ámbár az armistitiumot ígérje is, csak addig tartja, míg előtte hadat érez, de valamiként innet az had távozik, félő, ha operatiohoz nem is, de pusztításhoz fog.

Hasonlóképpen az Tiszántúl való rác is mind ekkoráig in corpore vagyon s keményen nyomtat s arat, az mi bloquadank penig mégis elég meghasat szívél vagyon, nem hiszem, eddig is belyeb szállot volna Pocsajnál, abban éppen nem is bízhatni, mint júakaróim írják, mert ezuttán is csak elszalad az, ha csak hírért hallja is az rácnak, én vagy Palocsai Öcsémet, vagy Galambos Sógor Uramat javallanám, Kegyelmes Uram, elejikke.

Itten az fizetéshez tegnap fogattam Kegyelmes Uram, csak elhültem bele, miként találtam az hadat, Szücs János, szegény Nyíri, Nyúzó s Ilosvai ezereiben alig vagyon 800 katona. Nagyságod kegyelmes parancsolattjára mingyárást indítottam volna Pest eleire, de mire. Itt sem leszen s ott sem, hanem sok prancsolatimot újobban reiteráltam, talám öszvehajtathatom, akkor alkalmatosabbban compareálnak, azalat ezekkel az Marosmellyéki rátszágot zördíteném meg, hogyha nállok nélkül és csekély személyem nélkül ellehetne Nagyságod.

Ujobban elbocsátom azon rácokat is, kiket Berthoti Uram megtartóztatot volt s írok az Szegedi Commendánsnak, mit fog resolválni, azt is aláztatossan transmittálom pro informatione Nagyságodnak.

Az éjel hozák hírvül, hogy tegnap az Dunánál Tát nevű falut felpraedálta az ellenség, jól le is vagdalt az lakosokban, kin csudálkozom, mivel Cseplyessit és Czirkost rendeltem volt azon Dunaoldalra.

Az Túri sáncot is alkalmasint muniáltatom, csak az átkozot katona volna állandó, jó formába állitanám most eőköt, de rettenetesül az takarodásra oszlot és nyomtatásra, actu is Deák Ferenc, Bóné és Budai Uraimék ezereibül egyet-egyet exequáltak, csak használna, túl az Tiszán is egynehányat exequáltattam, mind csak az fizetést okozták, már az is megvagyon, meglátom, tovább mint lész.

Deák Ferenc s Hellepront ma érkeznek el, mindöszve az más négy ezerbeli haddal leszünk talám 1500, de nem sokkal többen, már Nagyságod bölcsön considerálni méltóztatik, ha elviszek benne, mi marad itt s miként érkezhetek mind Szegedre, mind túl az Tiszán, Arad fele. Való Kegyelmes Uram, többet teszen az egész Ország ezen cikelynél, de az menyí vitézlo rend ebbül kiál, ennek romlásával ha el talál oszlani, nagy csonkulás interveniálhat, kit Isten távosztasson.

Dolhai Uram vicekapitányáruul való inquisitiot Nagyságodnak praesentibus transmittálom,² melybül gondolatlanságábúl löt vétke extálván s nem ex malitia, az árestombul Kegyelmes Uram, Nagyságod engedelmebül felszabadítom.

Krucσαι Márton Uram, Kegyelmes Uram, nem kétlem Nagyságodnak is írt, azért levelével Nagyságodat nem terhelem, hanem alázatossan kérem, hogy ha azon incseniert Nagyságod viszaküldení méltóztatnék, kegyelmessen parancsolni, oly akaratos ne legyen, alkalmaztassa magát Krucσαι Uraimékhoz, mert úgy látom, male contentusok velle. Az égerfa iránt ne szaporítsa az munkát, mert az csaholyi, pályi, dobosi, szamosszegi erdőkrül szárazon meghordathattja, valamennyi kell. Az pénzverőkök én Kegyelmes Uram, parancsoltam volna exequáltatni, de rettenetes sok az gyermekek s mind aprók, talám 12 vagyon az kettőnek, alázatossan instálnék érettek, job testi büntetéssel bűnhegyenek, mást is fognak tanítani, Nagyságod kegyelmes resolutioját alázatosságal várom.³

Ezen órában veszem Ordódi Uram levelét, három hajóhídnak való deszkát vittének le az Dunán, Budához. Az németnek egy része még Ercsinél vagyon táborban, ráccal együtt. Datum Kecskemét die 18. Julii 1705.

Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

1/ Rákóczi e napokban két levelet írt Károlyinak. Kisgyarmati tábor, 1705. július 15. Eredetije: MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Rákóczi levelek 88. Kiadás: AR I. 365. és KO V. 247–248. — Kéméndi tábor, 1705. július 16. Eredeti u. o. 89. Kiadás: AR I. 367. és KO V. 248. — Károlyi tehát a két levél dátumát összetéveszthette.

2/ Nincs a levél mellett.

3/ A nagybányai pénzverőház munkásairól lehet szó.

190

Kecskemét, 1705. július 18. Károlyi Sándor beszámolója II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek a Duna–Tisza közí és tiszántúli katonai helyzetről, valamint tett intézkedéseiről.

Eredeti, sajtáthezú írás. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Rettenetes confusioban vagyon ezen föld, Gundérfindel hadát Ordódi Uram mellé bocsátván, az solti sánchan semmi had lovas nem maradat, gyalog is kevés vagyon, Cseplési, Czirkos hadai mind eloszlottanak, mint hajthattják öszve, elválík.

Kalocsán másfél száz hajdú marat, de mind Dunántúl való. Porok azoknak sincsen, actu parancsolok felőle, hanem cselédgyek itten körül való falukon lévén, semmiképpen ben nem akarnak maradni, hanem cselédgyek elszállítására igyekeznek szökve is, másként penig már azon Duna oldalon levő faluk mind meg is hódoltanak az labancnak s protectiokot váltottanak.

Hellepront ezerét akarom vala az solti sánchoz rendelni, de egy része cselédgyeknek Heves Vármegyében lévén, más része itten körül való falukon,

széltiben szöknék, semmiképpen oda nem mennek, hanem cselédgyeket akarják assignált helyekre szállítani, sőt sok injuriajokat szemem eleiben hányván, csak resolválták magokat, hogyha sütöm s főzöm is, de valamíg az cselédet helyben nem hagyák, nem mennek ők.

Ezen városbeli hadak pedig csak helyben tartoznak szolgálni Nagyságod kegyelmes determinatioja szerint.

Azért, mivel az rácság ugyancsak bizonyos, hogy általment az Tiszán, bizony féltém az tulsó földet, mind enyi confusiok között is töttem ily dispositi-
okot.

1. Míg Cseplési és Czirkos az hadat öszvegyűjtik, az szegedi had leszen az solti sáncnál.

2. Hellepront hada, kinek cselédgye nincsen, az városi hadakkal Kecskeméten Máriási Urammal.

3. Magam pedig Szűcs János, Kárándi, Nyúzó, Illosvai és Deák Ferenc ezereivel, ki körülbé 1400 ha vagyon, megyek Túrra, az ottan levőkkel conjungálom magamot s vigyázok Aradra, honnat is ha az ellenség indul Váradnak, kéntelenítetem az Várad körül valókal conjungálni magamot, másként azok bizonyossan elvesznek az egész földel, holot olly periculum nem leszen, tovább semmiképen Túrnál nem megyek, hogyha Nagyságod kegyelmes parancsolattja találna érkezni, annak is megfelelhessek, csak négy mérföldel essem távulyáb Nagyságodtul, mint vagyok.

Actu expediálok Csongrád s Makó fele portát, az bizonyossan meghozza holnap Túrra az rác híret, in quo statu ment által azon, az követek velem vadnak, ha bátorságosnak találja az portásom azon útat, arra küldöm által Túrról, holot nem, Erdélyre bocsátom.¹

Helleprontot Nagyságodhoz elbocsátottam, ha Nagyságod kegyelmes resolutiója szerint applicálni fogja ad Commissariatum, Bezerédi Uramnak assignálom az ezerét, vicéjének Kis Gergelyt. Jó ezer leszen bellölle, fogyatkozásit pedig azon hadnak eő kegyelme bővön fogja Nagyságodnak detegálni, fizetésekrül méltóztassék Nagyságod mind azoknak, mind pedig Szabó Máté ezerének (ki most igen öszvegyűlt), kegyelmessen disponálni, másként ha el talál-
nak oszlani, félő, Pest elei üressen ne maradgyon. Én ugyan oda is vigyázok, de ha mindkét fele találna kapnom, soha sem tudom, mellyiket hagyjam el. Kire Isten ne szorítson.

Az melly aba, Kegyelmes Uram, itten vagyon, mind Egerbe küldöm, csinálják ottan köpönyegeknék, bátorságosabb helyen leszen.

Szegedre iterato expediálok, s Bertóti Uram által pedig tartatot rabokat is elbocsátatom. Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlván magamot, Hellepront ezerére kegyelmes resolutioját elvárom, és maradok

Nagyságodnak alázasos szolgálja

Károlyi Sándor.

Kecskemét die 18. Julii 1705.

1/ A fejedelem által Lándorfejevárra küldött Ládonyi Horváth Ferencről van szó. Útjára I. Szászsebesről 1705. augusztus 3-dikán Rákóczihoz írt levelét.

Nagykőrös, 1705. július 19. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez: az alföldi katonai helyzetről és hírekről, katonai terveiről. Egyben további utasításokat és segítséget kér.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eö Nagyságának •Kéménd. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Mai napon reggel hozzák Klikelspergh patens leveleit, melyekben harmad napot praefigál az helységeknek, ha addig devitiojokat nem contestállják, általjövén, tűzzel-vassal rajtok leszen; úgy hiszem Ordódi Uramnak eddig hírével lévén, Nagyságodnak tudtára adta. Az szegedi rácság megint az Tiszán által Arad fele takarodot, már merre kapjak, soha sem tudhatom. Mindezeket Hellepront által Nagyságodnak bővebben repraesentáltam, de postakocsi miat Kecskeméten elmarat. Azért ezt előre bocsátom, magát is ezennel uttánna hajtom, azalat kirendelvén az hadat, valamennyi itten vagyon, alig extendálódik 1200. Egyebüvé penig nincsen, hanem az szegedi had solti sánc fele, ha ugyan által talál jönni, az solti sánctul kihozzam-e? az hadat. Nagyságod híre nélkül nem merem, magam Pest eleire mennék, de ezzel ellenem nem álhaván, az Tiszán túl való földet sem hagyhatom vigyázatlanul. Közhelyre víz nemléte miá egyebüvé nem szállhatok, hanem Ceglédhez gondoltam. Klikelspergh terminussa holnap lesz. Ordódi Uram bizonyossabban meg fogja tudni, ha az Tiszán túl való földnek is tehetek valami securitást. Jászbrinnél conjungálnom magamat eö kegyelmével, bárcsak az Bóné Uram ezere jőne hozzánk. Ezerünk, zászlónk elég vagyon, de katona nincsen allatta. Egészlen az menyin leszszünk, egy portára valók vagyunk. Továb is ha mi occurál, Nagyságodat alázatossan fogom tudósitanom, és kegyelmes gratiájába ajánlván magamot, maradok

Nagyságodnak alázatos szolgája *Károlyi Sándor.*

Körös die 19. Julii 1705.

P. S. Az jászoknak az personalis insurrectioról, úgy ezen városoknak actu expediálok, ha az takarodás miá és következhető confusio miá telnék valami benne. Nagyságodnak három rendbeli levelét együt veszem, ebbül már megláthattja Nagyságod Detrik dolgát, ki is Adonbul írja pátensét tegnap. Rebus sic stantibus Szabó Máté ezerét Bezerédivel nem küldhetem el, nem is resignálván még eö kegyelmének. Inkáb Nagyságodtul várok hadat, ha lehet.

Csongrád, 1705. július 19. Nyúzó Mihály kapitány levele Károlyi Sándornak. Híreket közöl a rácokról, ő maga átkel a Tiszán és Mezőtúrra megy, ahová segítséget kér.

Eredti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 3. C. 20.

(Külső címzés:) Tekintetes és Nagyságos Károlyi Sándornak, kegyelmes urunk eő Nagysága Generalissának, nekem érdemem felet nagy jó Uramnak cum titulo pleno. Cito Citius Citissimo. (Gyűrűspecsét.)

(A címzés mellett:) Falusi bírák pedig életetek és jószágtok vesztése alatt ne akadályoztassák ezen posta rabokat Nagyságos Ur levelével.

Isten kívánta sok jókkal álgya meg Nagyságát, kívánom.

Már Isten engedelmebül én Csongrádra érkeztem, és némely rabok ott találkoztak, akik a rác ellenségek közt voltak, mellyek bizonyosan mondták, hogy nincsenek többen négyszáznál, mind lovassa, gyalogja, szekér feles vagy vonattal, amellyeken élést visznek. Melly raboktól fogom elküldeni leveletem, és ore tenus megmondhattyák a dolognak mivoltát. Én általkelvén a csongrádi réven, ha újab híreket halhatnék, és annakutánna Túr fele fordulok. Erre nízve az Istenér is kérem Nagyságodat, siessen a hadakkal és írjon a Várad levő tiszteteknek, úgy a debreceni bírónak is, hogy a hadakat mennél hamarébb gyűjtsek össze. Maradván Nagyságodnak alázatos szolgája *Nyúzó Mihály.*

Datum Csongradini die 19. Julii 1705.

P. S. Éjjel nappal újab hírrel sietek Nagyságodhoz. Előre írjon Nagysága, hogy a Túr tövi révben mennyen egy sereg katona istrására.

193.

Solti sánc, 1705. július 19. Horváth Tamás levele Károlyi Sándornak: Apostagnál a Dunaszigetnél feles számú ellenség gyülekezik, hogy reájuk üssön. Segítséget kér.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser.I. 1705. júl. Fasc. 3. C. 18.

(Külső címzés): Méltóságos Generalis Károly Sándor Nagy Uramnak eő Nagyságának sietve. Kecskemét. (Gyűrűspecsét.)

(A borítékra rávezetve:) Falusi bírák fejetek vesztése alatt lóhalálában vityékek lovas által Generalis Uram után.

*Méltóságos Generalis Uramnak,
Nagyságodnak alázatos szolgálatomat ajánlom.*

Az mint az parasztemberek referálták, s el is hiszem, Apostagnál az Sziget farkán feles hajók és hadak vadnak, minden szándékok azon vagy vonattal, hogy kiszálljon és reánk üssön. Itt semmi segítségünk nincsen, ezt az egynehány falut elpusztíttya. Innen pedig nem segíthetek. Puskaporom s golyóbisom sem sok van, a ki volt, Bottyán Uram elvitette, nemkülömben Bottyán Uram Föld Vár alatt alkalmasint ellövetett benne. Hanem az Istenért kérem Nagyságodat, siecségel segítséget küldgyön, máskínt nagy periculumban leszünk. Ezzel kívánom, tarcsa Isten jó egészségben Nagyságodat.

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgája *Horváth Tamás m. p.*

Solti Sánc 19. Julii 1705.

P. S. Cseplés Uramnak hírét sem hallom, még csak hírmondó s hozó katonám sincs.

Kecskemét, 1705. július 19. Máriássy Miklós kapitány Károlyi Sándorhoz a kuruc csapatokkal kapcsolatos szervezési és fegyelmi ügyekről.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 július. Fasc. 3. C. 16.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Domino Károlyi Libero Baroni De Nagy Károly Suae Serenitatis Principalis Exercituum Campi Marschallo Partiumque Trans Tibiscanarum Generali Commendanti, nec non Inclyti Comitatus Satmariensis perpetuo Supremo Comiti etc. Domino et Patrono humillimo colendissimo. Ibi. Ubi. (Gyűrűspecst.)

*Méltóságos Generalis Uramnak ajánlom
alázatos szolgálatomat Nagyságodnak.*

Mínémű leveleim érkeztenek, íme Nagyságodnak acclusive alázatosan megkülttem in originali.¹ Edgy sasi² posta is némely tolvaj rációk felől micsoda hírt hozott, magát személyye szerént elküldöttem, ki is bővebben informáhattya. noha elég veszekedéssel kellett őket expelláltatnom. Kis Mihály Fő Hadnagy Uram Nagyságod parancsolattya szerént Szent Miklós³ fele mai napon megindult, micsoda operatit fognak véghezvinni, onnat engemet fognak tudósítani, mellyet én is Nagyságodnak alázatosan megírni el nem mulatok. Nemzetes Vitézlő Hellebront Uram ezerebeli katonaság már nagyobb részént itt benn vagyon. Nagyságod dobossa az kovácscsal edgyütt itt benn vagyon és részegeskednek, szintén ezen órában küldöttem utánnok, megtalálhatván, az étcaka árestomban tetetem őket, és holnap Nagyságod után el is küldöm. Ajánlom ezzel magamat Nagyságod úri gratiajába magamat. (Sic!)

Maradván Nagyságodnak alázatos szolgálja

Máriássy Miklós.

Kecskemetini Die 19. Julii 1705.

P. S. Az trombitás szintén az levélírás közben megérkezvén, őket ezen postákkal edgyütt el is küldöttem.

1/ Nem állapítható meg, milyen levelekről van szó, mert már nincsenek csatolva.

2/ Tiszasas, a folyó balpartján.

3/ Kecskemét körzetében több Szentmiklós nevű helység volt (Dánszentmiklós, Kunszentmiklós, Tarnaszentmiklós, Törökszentmiklós.) Az akkori katonai helyzet alapján csakis Kunszentmiklós jöhet számításba.

Szolnok, 1705. július 19. Szalontai Kárándi János II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Tegnap átkötötte a hidat a Tiszán a vár alatt. Részletes javaslati a hidépítéshez szükséges anyagok előre való elkészítéséről, az imsói híd elvesztéséről. Személyi sérelmei: köszöni a fejedelem segítségét bátyja hazatérésének támogatásához.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nemess Erdély Országá Fejedelmének, mindenkori nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatossan. (Gyűrűspecset.)

Méltóságos Fejedelem, mindenkori nagy jó Kegyelmes Uram.

Nagy alázatos szolgálatomnak ajánlása után. Isten Nagyságodat előtte lévő nagy terhes dolgaiban szerencsésen boldogécsa!

Tartozó alázatos kötelességem szerént akarám Nagyságodnak tudtára adnom, hogy tegnapi napon az Tiszán az vár előtt az hídat jó formában elkészítettem: kit Isten szegény Nemzetünk javára tarcson meg. Az hídnak penig elkészítésére jóllehet tegnapelőtt hoztanak Debrecenből kezemhez 831 vékony fűrész deszkát, ma penig Tokajból 978 szál hasonló vékony deszkát, de azidő alatt, míg azt elhozták, itten faragtattam mind gerendát, mind penig deszkát, akiből alkalmasint elkészíthettem, amazokat penig resignáltam Szónaki Harmincados Uram keze alá.

Kegyelmes Uram, nem szomorítom Nagyságodat az imnosi hídnak gondvi-seletlenül való elveszésével, hanem minthogy az Isten engemet (nem látván, annyival inkább soha nem csinálván olyan munkát), arra reá segített vólt, ma is élek s kész a szolga, míg ereje vagyon; mert nem emlétem szegény Nemzetünknek szabadságának mereül(sic!) való eltapodtatását, sem sok káromat, de csak az harmadfél esztendeig méltatlanul való raboskodtatásom is, elég okom volna reá, ellenségemnek minden úton módon hogy árthatnék. Azért Nagyságodat alázatossan kérem, méltóztassék tovább is kegyelmessen gond, és az jövendőbeli hidakhoz tartozó szükséges requisitumok jó idején való elkészítéséről is kegyelmessen parancsolni: úgymint 5000 fűrész deszkát készíttetni akar micsoda féle fábúl 3 újni vastagságra, és 6 singnyi hosszúságra; ugyan meg ismét tombászoknak való 300 széles, mennél hosszabb fenyődeszkát, ezen kívül 400 öll kenderkötelet, és vastag láncot is ugyanannyit, bár külön szakaszok szerént, 600 singvasat, 30 öreg vasmacskát, és 50.000 eszkábát. Ezeket mind készen tartatni, és az híd deszkáknak felét Tokajba, felét penig Szónakba, más fellyebb megírt eszközökkel együtt Szónakba(sic!) szállíttatni: hogy az mikor az szükség hozza, mindenek egy corpusba tanáltassanak.

Nem felejtetem el az Nagyságod fejedelmi kegyelmességét, melyet méltatlan vóltomra édes bátytyám kihozatása iránt méltóztatott hozzám, szegény szolgájához mutatni; kiért Isten tegye hosszú életűvé Nagyságodat! Az édes bátytyám penig, ha kijöhet, megmutattya magát olly ritka példájú jó subjectumnak lenni Nagyságod körül magát, hogy akarmelley dolgokban contentus leszen Nagyságod velle; a kivel is az Nagyságod fejedelmi kegyelmességét éltem fottáig, adgya Isten, meg szolgálhassam, a minthogy tovább is ajánlván magamat Nagyságod édesattyai kegyelmességében, maradok

Fejedelmi Kegyelmisségének méltatlan alázatos szolgálja

Szalontai Kárándi János m. p.

Szónak die 19. Julii 1705.

P. S. Kegyelmes Uram, az Szeged körül eddig tekergő rácság bizonyossan tegnáp Szegednél által költ az Tiszán.

(Hátlapra a kancellárián ráírva:) Nem kell válasz.

196.

Kécske, 1705. július 19. Kürti Imre szolnoki hadnagy levele Károlyi Sándorhoz a szolnoki komp ügyében, valamint hadellátási intézkedésekről. Rácok becsapása Varsány felé.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 3. C. 17.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Groff Károlyi Sándor Uramnak eő Nagyságának, Kegyelmes Urunk eő Nagysága Mezei Hadainak Feő Generalis-sanak és Commendojának, nekem Nagy Uramnak. Csongrád vel ibi ubi. Cito Citius Citissime. (Gyűrűspecsét.)

Kötölességet való szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak.

Nagyságod parancsolattyaiban híven eljárta, Vesenyre érkezvén, semmi hírit nem halhattam az komp iránt, én is azon órában Szolnok felé megindulván, ípen hajnalkor odaérkeztem, Szappanos Uramhoz menvín, eő Kegyelme semmit sem tudot benne, mert hogy Nagyságod Berthóti Uramnak írt felőle, Berthóti Uram peniglen nem írt semmit mind mai napik. Én Nagyságod parancsolattya szerint (noha ma kiszült meg a híd), azon órában megindítattam az kompot, melyet íjel nappal azon leszek, hogy helyre szálltassam, magam Kecskín megvárom, onnan itcaka megindítatom s azon leszek, hogy veratig, ha csak lehet, helyre szálltassam. Szolnoki Commissarius Hancsok Ádám Uram szolgálattyaát ajánlya Nagyságodnak, Nagyságodat alázatosan kívívín, méltóztassák eő Kegyelmének tudtára adni idein, hogy ha Szolnokra találna Nagyságod hadakkal edgyütt az híd kedvéirt menni, hogy profunt kenyér iránt tehessen dispositiot. Ezek után maradok Nagyságodnak legkisseb szolgálja

Kürty Imre szolnoki hadnagy.

Datum Kécske Die 19. Julii Anno 1705.

P. S. Rác Pero csapat volt föl Varsány felé 15 magával, egy embert meglűttek, 16 elhajtotak volt, hanem az Kengyeli Tótul visszabocsátották eőket.

197.

Szolnok, 1705. július 19. Szappanyos István levele Károlyi Sándorhoz. A lőszereket elküldte. A komp iránti parancs későn érkezett, de utánaküldött. A tót hajdúk fele elszökött, ezért a strázsálás igen nehéz.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 3. C. 19.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károly, Sere-nissimi Principis ac Domini Domini Francisci Rákóczy de Felső Vadász Gene-

ralis Marsallo ac Partium Regni Ungariae Trans Tibiscanorum Generalis
Commendanti Domino Domino gratiosissimo. Kőrös vel ubi. (Gyűrűspecsét.)

Érdemem fölött való jó Uram.

Nagyságod kegyelmes parancsolattya szerint az port, ólmot, kanócot elküldtem, az komp iránt való parancsolattya későn írkezhvén, elment, de utánna küldöttem. Az isztraszalását(sic!) tiszta szível tetetném mind az híd körül, mind vár körül, de az tótt¹ hajdúk igen szöknek, fele is elszökött, nem tudom, mit tegjek ezen kevés hajdúmal, ha csak Nagyságod valahonnan nem parancsol iránta. Az por 3 hordó, fél mázsa kanóc, hét kalács² ólom, holott golyóbis igen szűken vagyon. Ajánlván magam tovább is Nagyságod gratiajában, maradok alázasatos szolgája

Szappanyos István m. p.

Szolnok Die 19. Julii 1705.

1/ Azaz felvidéki, nemzetiségi hovatartozás nélkül.

2/ Cipó formájú öntvény.

198.

Szolnok, 1705. július 20. Szappanyos István levele Károlyi Sándorhoz. Aradról 27 rabot küldtek cserére. Ugyanoda mintegy 300 rabló sivák érkezett. A tizzasasi marhát a rácok elhajtották.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 3. C. 23.

(Külső címzés:) Excellentissimo Comiti Domino Domino Alexandro Károly, Suae Serenitatis Principalis Generalis Marsallo, nec non Trans Tibiscanorum Generalis Commendanti Domino Domino gratiosissimo. Cegléd vel ubi. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem kegyelmes nagy jó Uram.

Szintén ez órában írkeztének Aradról 27 rab szabadulásra, az kikért rabokat küldöttünk vala be. Beszéllek, hogy az sivakság¹ akkoriban írkeztet volna Aradhoz, kiket is szemeivel látta, hogy nem töb, mintegy háromszázig való, és hogy lisztet rakatott föl az aradi generalis, Váradra akarván kísírtetni. Egiéb híreink nincsenek, hanem tegnapi napon sasi marhát az Tisza mellől hajtodta el az rácság.

Ajánlván magamat Nagyságod gratiajában, maradok Nagyságodnak alázasatos szolgája

Szappanyos István m. p.

Szolnok Die 20. Julii 1705.

1/ Sivók, sirák, siák néven is említett, a Kis-Oláhország (Havasalföldének az Olt és Duna közötti része) Sirák nevű uradalmából jött szerb-vlach népcsoportot neveztek így.

Kecskemét, 1705. július 20. éjjel 10 órakor. Máriássy Miklós Károlyi Sándornak. A puszkapor megérkezett, melyet a golyóbisokkal együtt a solti sáncba küld. Az ónt holnap reggel a generális után küldi. Hellepront 200 főből álló ezredét egyelőre innét nem mozdítja el.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. Anno 1705. Irregestrata.

*Méltóságos Generalis, nagy jó Uramnak ajánlom
Nagyságodnak alázatos szolgálatomat.*

Mit írjanak Szegedi fél(sic!) Hadnagy Uraimék Nagyságodnak pro notitia, in ipsis originalibus megküldöttem Nagyságodnak,¹ edgy és Nemzetes Vitézlő Hellepront János Kapitány Uramnak szolló két levelelkel accludálva. Az puszkapor ezelőtt edgy órával ideérkezvén, holnap reggel (Nagyságod parancsolatya szerént), az ónat Nagyságod után, az puszkaport és golyóbisokat pedig a' Solti sánuban mindgyárt elküldöm. Hellepront Uram ezerét (ki is circiter 200 lovasbul áll), mindaddig, a' még bizonyossabbat nem hallok, innét meg nem mozdítom. Ezzel ajánlom magamat Nagyságod úri gratiájában és maradok

Nagyságodnak alázatos szolgája

Máriássy Miklós.

Kecskemétini, Die 20. Julii Anno 1705. hora 10ma nocturna.

1/ Ma már nem található az iratok között.

Szolnok, 1705. július 20. este 9 órakor. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Részletes beszámoló a Duna-Tisza köze és Tiszántúl katonai híreiről, a kuruc haderő helyzetéről és Károlyi intézkedéseiről.

Eredeti. Végig sajátkezű írás. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltóságos Fejedelem, Nékem Jó Kegyelmes Uram.

Négy órakor délután indulván Cegléden túl lévő táborhelyről kevés számú haddal, utamban minémű confirmációját vettem az bloquadanak, Nagyságodnak praesentibus azt is accludálván, iterato alázatossan transmittálnom.¹ Mivel az is bizonyos, hogy az aradi rác is tegnap kiindult, igyekezem azon, hogy holnap estvén Pocsajhoz verekedgyem, minthogy itten már az híd kész, még mostan estve által megyek. Túron a németet² s egyéb hadat magam mellé veszem s együtt viszem, ugyan a Sárrétye mellyékére is Debrecen fele egy sereget küldök, az ki minden fegyveres embert, lovas és gyalogot Pocsajhoz hajtson. Ha impediálhatom az élés bevitelét, Isten segítségébül impediálom, holot nem, legaláb Isten után (noha gyalogom nem lész), de híremmel talám az Berettyón innet való földet conserválhatom. Ezek noha veszedelmes dolgok, de Nagyságod híre nélkül még sem cselekeszem, hanem ordert vártam volna,

de Kegyelmes Uram, azuttán késső lött volna s Nagyságodtul okoztattam volna, s ennél töb consideratiok is vadnak penig benne.

Itten is penig Kegyelmes Uram, az menyiben az hadnak kezem alat való kevés volta engedte, jó dispositioival hadtam az földet. Szűcs János Uramé az comando, Ilosvai hada az szegediekkel keze alat Kun Szent Miklósnál leszen, circiter 450, Bezerédi Imrée Szabó Mátéval 600, Deák Ferencé penig 300, Hellenpronté is ottan 400, város hadat(sic!) is no. 200, = 1950.

Pest elein hadtam Ordódi Uramot Gunderfindel ezerével, nem lévén onnat Pest felől oly félelmes, tovább penig, ha ugyan Klikelspergh ottan Adonál fog mulatni, s lehetséges szükségnek látnám valami hadat leküldeni, holot pedig Isten az solti sánuban valókot még eddig megtartotta, mintsem azon hajdú ottan veszne, job volna idehozni, mert itten 150nél töb nincsen. Liszt is kevés vagyon, malom sincsen penig, mindazáltal Csalának parancsoltam felölle, úgy az itten való commissariusnak. Az Jászságnak és három városoknak is harmadnapot vetettem, hogy mind fegyverben legyenek, az jászok Ordódihoz, az városok Szűcs Jánoshoz. Szegednél már semmi rác nincsen, hanem ha tolvajul csapna fel, másként nem tarthatni tülle.

Gyuláru is actu hozának portásim Túrrul két németet, azok vallyák, hogy némettel nem biztatták eőket, hanem 5000 rácal, hogy már Szegednél volna, ebbül is collimálom, hogy Klikelsbergnek csak praktikája az patens.

Én tovább is Nagyságod kegyelmes parancsolattját elvárom, addig az egész Tiszán túl való földet, ha élek, bizony fegyverben állítom, hogyha szintén Klikelsbergh valamit indítana is, ezen hídon obviálnom legyen kivel neki, lovaim ugyan éppen eldülnek, de had veszen, hajdúvá lészek azuttán.

Mindezeket nagyon impediálta volna Andrászi Uram kijövetele, megítélheti Nagyságod, Bellínyest is az kapujáig égette e napokban az váradi labonc, töméntelen marhát hajtót el. Ha én cselekedném, tudom Kegyelmes Uram, szenvednék, az hol vagyon penig eő kegyelme, semmit nem használ se Erdélynek, se Magyar Országának, hanem ha az vad csiko anyát(?) s az vadkicskéket őrzí, oda ne félyen, hogy ellenség menyen reája. Ezzel Nagyságod kegyelmességében ajánlom magamot és maradok

Nagyságodnak alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

P. S. Mivel ezen szolnoki had az korcsmát, mészárszékét Nagyságodnak engedte s még fizetése nem volt, ezen furirjok által alázatosan recomendálom Nagyságodnak, assignatiojok legyen valahova, bizony sok az szolgálat rajtok. Az solti sánuban sok ezer forint ára soó s egyéb jószág vagyon, kinek elszállítást parancsoltam, ha az ellenség üdöt enged neki.

Szolnok 20. Julii hora 9na vespertina 1705.

1/ Nincs már meg.

2/ A szolnoki őrségben szolgáló német egységről van szó.

201.

Kecskemét, 1705. július 20. Máriássy Miklós kapitány Károlyi Sándor-hos. A három városra kiadott felkelés felültetésével kapcsolatos gondjairól.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. júl. Fasc. 3. C. 24.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uramnak, nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának sietséggel íram. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Generalis Uram.

Méltóságodnak, nagy jó Uramnak ajánlom alázatos szolgálatomat. Vedtem Nacságod levelit, melyben parancsollya Nagcságod, non obstante ezen három város hogy 200 katonát adot, a ki tsak fegyverhesz való, ültessem fel, im Nacságod parancsolattya szerint kemény kurenst bocsátottam. Minemő nyakas, hamis emberek legyenek, agya Isten, valami telyen belőle, én ugyan mediante executione is adigálni fogom eőket. Most semi híreim nincsenek, ha interveniálnak, Nacságodat azonnal tudóssítani fogom. Nem ártana, ha Nacságodat maga is méltóztatna kemínyen írni azon három városnak.

Maradván Nacságodnak alázatos kész szolgálja

Máriássy Miklós.

Datum Kecskemét 20. Julii 1705.

202.

Kecskemét, 1705. július 21. Máriássy Miklós kapitány beszámolója Károlyi Sándornak: a tett katonai intézkedésekről, a három város ellenkezéséről a felüléssel szemben.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 3. C. 42.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni De Nagy Károly, Suae Majestatis Principalis Exercituum Campi Marschallo Partiumque Trans Tibiscanarum Commendant Generali, nec non Inclyti Comitatus Szatmariensis perpetuo Supremo Comiti, Domino mihi humillime colendissimo. Ibi. Ubi. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Gyeneralis Uram.

Nagy jó Uramnak, Nacságodnak ajánlom alázatos szolgálatomat. Minek előtte Nacságod utubi(sic!) Ceglédről 20. praesentis datált levelit és parancsolattját vedtem volna, már ezelőt it való 200 katonát Helpront Uram eő kegyelme ezerebeli katonáival, jó négy zászlóval elküldettem Soth felé, non obstante eo újoban írtam utánok, Szűcs János Uramal conjungályák magokat. Megírtam Nacságodnak előbeni levelemben, városiak nehezen fokják(sic!) akarni particularis felülését az kik fegyverhez alkalmasak volnának, alítván azzal a dolgot, hogy adtak 200 katonát, 400 hajdút táborra, annak fegyvereket kiosztoták, katonából sokan lettek hajdúvá, mezei munkára kiosztottak, azután semit sem gondolván. Ezen órában lívin nálam minthárom Városnak Bíráji,

újban megparancsoltam nekijek, valaki csak fegyverhez való, ilyen fel, ha nem, az Bírakat foktatom és Szolnokban kemény rabságban küldöm, ha fel nem ültetik, mivel eők tугyák, kik legyenek arra valók. Alítván azal is az dolgot, az Várost nem hadhattyák pusztán rác elesígre(sic!) nézve, evinkáltam eőket Nacságod levelivel, ráctul semit nem kel tartani. Nacságodhoz küldették magok bizonyos követyeket, irtanak is Nacságodnak. Nacságod követyektől és levelekből megértheti. Nacságod nekem tovább is mit parancsol, ahöz alkalmasztatom magamat. Valóságos dolok(sic!) Nacságos Uram, vagyon instantiájoknak helyes fundamentumok, sokat is szenvednek, kérem alázatossan Nacságodat, amenyire lehet, legyen Nacságod kedvezíssel, mintazonáltal állyon Nacságod gráciájában.

Maradván Nacságodnak alázatos szolgálja

Máriássy Miklós.

Datum Kecskemét 21. Julii 1705.

203.

Szolnok, 1705. július 24. Berthóti István parancsnok értesíti Károlyi Sándort, hogy az ellenség elfoglalta Bottyánvárárt és az imsósi sáncot is.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 3. C. 33.

(Külső címzés:) Méltósságos Generalis Károlyi Sándor Uramnak, nekem nagy jó Uramnak eő Nagyságának írám. (Gyűrűspecst.)

Méltósságos Generalis Uram.

Tegnap estve vettem Máriássy Miklós Uram levelelét Kecskemétről: Csajági Uramtul (az ki Ordastul jőt), hallotta és bizonyossan írja, hogy az német Bottyánvárárt megvette és az ennekő sáncban is ben volna. Kirül akartam Nagyságodat tudóssítanom.

Maradván Nagyságod köteles szolgálja

Berthoti István m. p.

In Szolnok Die 24. Julii 1705.

204.

Hatvan, 1705. július 25. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándornak. A német sereg hadmozdulatairól szóló híreket közli, a Duna jobb partján, Pesten. Kecskemét felé indul rendelkezéseket tenni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 júl. Fasc. 1. A. 19.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Alexandro Károly, Libero Baroni de Nagy Károly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis Generali Campi Mareschallo, et Incltyti Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti, Domino Affini obligatissimo. Ibi Ubi. Cito Citius Citissime. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Generalis nékem Kedves Sógor Uram.

Kegyelmed elmenetele tájban fogván el Pest elein egy generál német adjutantot, az ki fatealta, jogy KLIKISPERG Generalis két regiment dragonyal, Parajt és Manczfel regimentyével, 9 zászló ráccal, 18 zászló gyalogsággal hogy érkezet volna Adony és Pentele tájára érkezet volna. (sic!) Kik között 4 compania lovas németet és két zászlóallya rácokat Pestre küldöt volt, az minthogy vigyázásban is voltunk, de tegnap szökvén ki egy rab katonánk, az ki fateallya, hogy azon pesti német companiák visszamentek volna, és hogy az Csaloközzi némettel conjungálnák magokat, s Herbeville commenderozza azon Hajszter corpusát, s 6000 dánust várnak segítségekre, s úgy akarnának ütközetet tentálni. Azt is vallotta azon adjutans, hogy öt millió pénzet aranyul küldöt volna az angliai királyné Josep királynak, az kívül három óra megfizettek az oda fel levő hadaknak, ha igaz.¹ Én magam megyek Kecskemét felé, hogy ott is tehessek dispositiot az hadak között. Ezzel kívánom, levelem találya szerencsés órába és jó egészségben Kegyelmedet. Datum Hatvan Die 25. Julii 1705.

Kegyelmed igaz attyafia szolgája

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

1/ T. i. a német birodalomban harcoló katonaságnak.

205.

Eger, 1705. július 25. Seres György harmincados jelenti II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek, hogy a hadsereg részére vásárolt abaposztót Egerbe szállította s Rétei Ferenc parancsnok gondviselésére bízta. Az ellopott másfél bál aba után tovább folytatják a nyomozást.

Eredeti. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Principi ac Domino Domino Francisco Rákóczi de Felső Wadász Comiti de Sáros Duci Munkacsiensi et Makovicziensi, Domino Perpetuo de Sáros Patak, Tokaj, Regéc, Somlyó, Ecsed, Lednice, Szerencs, Onod etc. Domino Domino Clementissimo. In castris Suae Serenitatis. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Fejedelem Kegyelmes Urúnk!

Fejedelemséged kegyelmes parancsolatyából az annectált quietantiának párja szerint¹ Kecskemét Várossából az hadak szükségére vásárolt abákat, az ellopott másfél bálon kívül Tekéntetes Nemzetes Vitézlő Réthey Ferenc Egri Commendáns Uram eő kegyelme gondviselése alá administráltam, tovább pedig az ellopott aba iránt való Fejedelemséged kegyelmes parancsolattya szerint szólnoki Fő Kapitány Urammal eő kegyelmével edgyütt úgy igyekezem allaborálni, hogy azon kár is megtérhessen. Kévánom Isten Fejedelemségedet édes Hazánk s Nemzetünk oltalmára számos esztendeig jó egészségben éltesse. Agriae 25. Julii 1705.

Fejedelemségednek alázatos méltatlan szolgája s híve

Seres György m. p.

P. S. Kegyelmes Uram, minapi informatiomat fundáltam egy posta relatióján, az ki elveszett abának számát még nem tutta igazán mondani, de szintén másfél bál hűja vagyon.

1/ A csatolt elismervény szerint Rétei Ferenc „super ballis panni aba vocati numero centum septuginta quatuor cum dimidio” átvett. Eger, 1705. július 20.

206.

Kecskemét, 1705. augusztus 1. Id. Barkóczy Ferenc Károlyi Sándornak. Az ellenség Szecsőt, Kókát felverte, Szűcs János sikertelen támadást intézett ellenük. További hírek az ellenség mozgásáról, s az ellene tett intézkedéseiről. A három városnak megparancsolta a felkelést.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. aug. Fasc. 1. A. 18.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Károlyi, Libero Baroni de Nagy Károlyly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis Generali, Campi Mareschallo et Inclyti Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti, Domino Affini obligatissimo. Heves. (Gyűrűspecsét.)

(Címlapon:) Kegyelmed levelével most is oda keresnek, kit nekem írt volt Kegyelmed.

Méltóságod Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Kegyelmed levelét de dato 30. Julii költ levelét(sic!) vettem. Az valóságos, hogy az rácság némettel edgyütt kicsapván, Szecsőt, Kókát felverte, melyet Kegyelmednek még tegnap megírtam volt, de mivel úgy hozták volt bizonyosson hírit, hogy Kegyelmed Urunkhoz ment, azért reménlem talám arra vitték leveletem. Visszatérvén az ellenség, mivel igen eloszlot volt a katonaság, Szűcs János Uram mindegy háromszázad magával megütötte, az minthogy a marhákat elsőben el is nyerte, de látván, hogy nem sokan vannak, rajtok fordulván, visszanyerték. Magam is innét vagy hatvanad magammal elmentem volt, de addig is bement az ellenség. Ordódi Uram is Valkó táján lévén az Ónodi három sereggel, és az mint írta volt, az Szabó Máté ezerét is revocálta, az kiknek Urunk táborára kellet volna menni. Micsoda operatit tet, még nem tudhatom, kinek is meghadtam, hogy ha ugyan az ellenség kiszállot, conjungállya magát Szűcs János Urammal, magam is it most elszélet katonákat, szegedi sereget és többeket mindenfelül hívatok, s mingyárt közikbe megyek, tegnap Szűcs János Urméktül eljövén, Szent Györgyi Pusztánál ért el egy embere, az ki referálta, hogy ollyat értet volna, hogy az ellenség Németi fele megindult volna, kinek mingyárt eleibe ment Szűcs János Uram, tudom, ha igaz lesz, jün nemsokára hírem, melyet Kegyelmednek tudtára adni el nem mulatok. Tegnapelőtt is keményen megparancsoltam volt, hogy felkelvén az városok, jüjenek utánnam, de amint értem, magam reggel mentem el, délután három óra tájban hét

kocsival mentek ki, két-két ember lévén rajta, egyet fordultak s ugyanaz nap visszajüttek. Ezzel tarcsa Isten Kegyelmedet kedves jó egészségben.

Datum Kecskemét 1. Augusti 1705.

Kegyelmed köteles szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc.

207.

Hatvan, 1705. augusztus 2. Károlyi Sándor tájékoztatja II. Rákóczi Ferenc fejedelmet a Duna-Tisza közti katonai helyzetről és hírekről. A szegénység egész Jászberényig elmenekült. Az ellenségnek sikerült 100 szekér élelmet Váradra bevinni, ahol már nagy hiány volt.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Mocsonok. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Noha már ennek ellötte is megírtam alázatosan Nagyságodnak, mindazáltal most sem írhatok egyebet, minden felől gyűjteném, szedném az katonaságot, de mégsem vagyok többed magammal circiter 300 lóval. Ha az ellenség nem talál késni, bizonyosan ezen darab földet porrá teheti és minden szándékát végben viheti, mert az föld népét én semmiképen fel nem vehetem, mind jász, mind egyéb szekere hátán vagyon. Bottyán Uramnak is írtam, de az is mesze vagyon, vagy jön, vagy sem; az ellenség legaláb 300 vagyon lovas és gyalog. Már az két erőtt méltóztatik Nagyságod kegyelmessen combinálni, Tiszántúl is, hacsak magam nem viszek valamit végbe, egészen fog succedálni intentioja, kéttfele penig nem szakadhatok. De ha itten jó corpust verhetek s addig az ellenség mulatni talál, azon leszek, hogy Tiszán túl is elcsapjak, Méltóságos Gróf Barkóczy Ferenc Uramat és Bottyánt hagyván itten. Az szegénység egész Jászberényig elfutot már és az is szekere hátán vagyon. Én nem is tartóztathatom eőket, nem lévén még semmi erőm oltalmazásokra. E minap írtam volt Nagyságodnak az váradi szükség felől, hogy ex inclusis Nagyságod megértheti, de az mely inclusának kellet volna lenni, túl marat az deákkal az Tiszán, kiben az volt, hogy három hétig való élésnél töb nem volt már benne, most penig circiter 100 szekérel vitt, kin 3, kin 4 köből gabona, árpa és zab volt. Ezen extremitásban az solti sánctul én kihozom vala az hajdúságot, de Nagyságod nehézségétül tartván, nem mertem. Cseplészinek, Czirkosnak még híre nincsen.

Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlom magamot és maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Hatvan die 2. Augusti 1705.

208.

Kecskemét, 1705. augusztus 2. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz. Az ellenség Pest mellé szállot táborba. Egyéb katonai hírek. Ne késsen a tiszántúli hadakkal.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 19.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Károlyi, Libero Baroni de Nagy Károly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis Generali Campi Mareschallo et Incltyi Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti, Domino Affini obligatissimo. Heves vel ubi. Cito Citius Citissime. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Kegyelmednek tegnap is adtam vala tudtára, hogy az ellenség Pest mellé szállot táborba, s hihető, hogy töb segítséget várván, nem hiszem, hogy ujjabb próbát ne tegyen. Kire való nézve, mivel mind az Kegyelmed úri levelébül, mind fiam Forgács Simon Uramébül értem, hogy az erdélyi had kijöt volna Várad tájára, azért Kegyelmedet kérem, azon hadakkal, mellyeket által szándékozik a Tiszán hozni, hogy ne késeltesse, (sic!) hogy valami non putaram ne érje ezt a földet, mivel az katonaság is igen eloszlot, s Dunántúl való Uraimék magok cselédyét Losonc fele kísírvén, alkalmasint oda vannak. Az fiaméknak is a Nems Vármegye soldosival, kinek ide kellene jüni Urunk parancsolattyából, semmi hírit nem hallom. Hozza Isten Kegyelmedet kedves jó egészségben. Datum Kecskemét, Die 2. Augusti 1705.

Kegyelmed igaz szolgálja, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc.

(Külön cédulán:) Midőn szinte leveletem végeztem, szinte most hozzák Kegyelmed elébbeni levelét, kihez képest hogy Kegyelmed hírekrül tudósít, nagy kötelességgel veszem, nekem is ha mi bizonyos híreim lesznek, Kegyelmedet tudósítani el nem mulatom.

209.

Hatvan, 1705. augusztus 3. reggel 7 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A kuruc csapatok helyzetéről, az ellenség fenyegető mozgolódásáról Pest felől, ami a hatvani és gyöngyösi élelemraktárak pusztulásával járhat. Ha az ellenség erre jön, kénytelen lesz id. Barkóczy Ferenc felé nyomulni, aki Kecskeméten van, de eddig semmi hadat nem tudott összeszedni.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. — Részben kiadva: AR IX. 240.

(Külső címzés:) Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Mocsonok. Staffeta urgentissima. (Gyűrűspecst nyoma.)

(Rávezetve:) Acsai Posta Mester éjel nappal külgye Urunk tábora felé, minthogy igen siető. Károlyi Sándor.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

De dato 1ma Augusti írot Nagyságod kegyelmes parancsolattját¹ alázatos-sággal vettem, Nemzetes Gyürki Páll Uramnak azonnal expediáltam Nagyságod kegyelmes commissioját, úgy Méltóságos Generalis Szalai Barkóczi Ferenc Uramnak is, ki Kecskeméten vagyon még most is, semmi hadat öszve nem vehet.

Nemes Máramaros Vármegye s úgy Kodra Máté iránt való kegyelmes resolutioját effectuálni el nem mulatom.

Itten Pest elein való dolgokrul Nagyságodat már egynehány ízben bővön informáltam. Ezen órában izeni portásom, hogy jó vigyázásban legyenek, mert újobban 700 arnolt érkezvén az ellenség mellé, ha nem is, de holnap megindul s három fele akar próbálni. Örömet vigyáznék s gátolnám eruptioját, de valamint megírtam Nagyságodnak, itten még sincs töb circiter 300 katona, ha vagyon. Szorgosson hajtátnám, de csak ki–ki cselédgyét szállíttya s szélyel vagyon. Ha meg talál ma vagy holnap indulni, az melyre indul, az bizonyosson övé lészen, ha erre talál jőni, az gyöngyössi, hatvani magazinumok oda lesznek. Még portásim oda vadnak, ha erre talál jőni, kéntelenitetem Barkóczi Ferenc Uram felé ezen kevés haddal nyomulnom. Két helyen bár csak ezerre verekedhetnénk, mégis csapongójában tehetnénk kárt, de egyébként Kegyelmes uram, hogy próbálhassunk rajta, ha csak Isten kiváltképpen való alkalmatosságot nem suppedital, rebus sic stantibus, mi bizony semmit sem teszünk azon erőnek, széltiben gázolhattya az egész földet.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

Hatvan 3. Augusti mane hora 7ma 1705.

P. S. Bottyán Uramnak is írtam már három ízben, de mégsem jött, most értem, egy hadnagya jön három seregel.

1/ Kiadva: AR I. 383–384.

210.

Kecskemét, 1705. augusztus 3. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándornak. A három városnak és a megyének elrendelte az insurgálást. Egyéb katonai intézkedései. Cegléden át Sámbockhoz fog vonulni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 21.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Károlyi, Libero Baroni de Nagy Károly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis Generali Campi Mareschallo etc. Domino Affini obligatissimo. Hatvan, Sámbock vel ubi. (Gyűrűspecsét.)

(Hátoldalán:) Várasai és falusi bírák uraimék siecséggel éjjel nappal küldgyék nagy büntetés alatt.

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Vévén Kegyelmed levelét, már enek előte is parancsoltam az három váro-
siaknak, úgy az Nemes Vármegyének is, hogy insurgáljanak, aminthogy in
instanti mingiárt meghatam, hogy felöljenek és Sámbookhoz jöjenek. Az szegedi
had is ide érkeztvén hozám, ma Szúcs János Uram mellé expediáltam s magam
is inet megindulván, Ceglédén túl valahun hálok, onét Sámbookhoz megjek,
Szócs János Uramnak is meghattam, hogy az maga corpusával odajöjön, portát
bocsátván Pest fele, hogy bizonyost hozhason, it való kapitány Máriási Uram-
nak is keményen megparancsoltam, hogy mind az katonaságot, úgy az város
fegyveres népedit(sic!) ma kihajcsa. Azért corespondálván, ha én mit halok,
Kegyelmedet tudósítom, Kegyelmed azt kövesse, Balog Ádám Uramot is Szócs
János Uramhoz köldöttem, de az egész regiment nem hiszem, töb legyen 100
lovasnál, az Helebront Uramé, Nagy Péter átalment az Dunán, tudom, ha mit
halhat, tudósít, Botyánvárátul szököt vagy hat gyalognémet Kalocsára, az solti
sánca vadnak. Ezel tarcsa Isten Kegyelmedet kedves jó egészségben.

Maradván Kegyelmed igaz szolgája sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Kecskemét, 3. Augusti 1705.

211.

Cegléd, 1705. augusztus 3. Gróf Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sán-
dornak. A hadakkal megindult, hogy csatlakozzon hozzá. Intézkedései a Duna-
Tisza közt lévő hadakról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 20.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Káro-
lyi, Libero Baroni de Nagy Károly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis
Generalis, Campi Mareschallo, et Incltyti Comitatus Szatmariensis Supremo
Comiti. Domino Affini observandissimo. Hatvan. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Generalis, nekem Kedves Sógor Uram.

Kegyelmed levelét most utamban vettem, hogy nekem szolló leveletem
felszakasztotta, semmi vétek, sőt jól eset. én Isten jóvoltából megyek Kegyel-
med felé, Helepront Uram katonáiban is most érkeztek, talám léznek vagy
kétszázan. Az városiaknak is, kecskemétieknek, kőrösieknek is, ceglédieknek
utánam kel jönnek, az mint keményen megparancsoltam. A szegedieket Szúcs
János Uramhoz köldöttem, hogy mégis többen legyenek, Szolnokba is mind-
gyárt ordert küldök. Én jó reggel innét megindulván, megyek arrafelé, az hun
Kegyelmed az hadakkal azelőt megszálot volt a ceglédi határ szélébe, ha Ke-
gyelmed más tudósítását nem veszem, kész leszek Sámbookhoz is elmennem.
Ezzel kívánom levelem találva szerencses oraban s kedves jó egészségben.

Datum Cegléd Die 3. Augusti 1705.
Kegyelmed igaz szolgája sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

212.

Zsámbok, 1705. augusztus 5. után. Id. Barkóczy Ferenc Károlyi Sándornak. Különböző katonai hírekről tudósítja, s sürgöti személyes találkozásukat. A kecskeméti bírót Szolnokba vitette, mert nem ültette fel a várost.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károli Sándor Kedves Sógor Uramnak ő Kegyelmének adassék. Hatvan. (Gyűrűspecsét.) Cito Citius Citissime.

(A címlap hátára rávezetve:) P. S. Im mit írjon nekem Tatai György Uram, im odaküldöm, kérem parancsoljon felöle.

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Im minemő hírem érkezet, Kegyelmednek in specie átalkódöttem,¹ kire való nézve még újab portát ködök, hogy vácsák(sic!) egymást, noha itt is nemigen sokan vagyunk, s naponként inkább fogy, hogysem szaporodik. Szükséges volna, ha hova hamaréb egyöt lehetnének s tehetnének job dispositiokat. Szócs János és Máriási Uraméktul micsoda leveleim érkeztek ma, im Kegyelmednek átalkótem. Megszegvén az kecskeméti bíró paroláját, elő nem álitván az hadakat, újban comitáltam, hogy harmadmagával az bírót kögye Szolnokba. Ezzel maradok

Kegyelmednek igaz szolgája sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Sámbok ...² Augusti 1705.

1/ Ma már a levélben említett egyetlen melléklet sem található ott.

2/ A napot jelző számnál a papír kiszakadva. Levelei alapján Barkóczy augusztus 5-dikétől tartózkodott Zsámbokon.

213.

Szentgyörgyi tábor, 1705. augusztus 6. délután 3 órakor. Id. Barkóczy Ferenc és Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek: segítséget kérnek, mert az itt lévő katonaság elégtelen a területet több oldalról fenyegető veszély kivédésére és elhárítására.

Eredeti, végig Károlyi Sándor írása. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasx. 22.

Ex castris ad Szent György positis die 6. Augusti hora 3 postmeridiana 1705.

Méltóságos Fejedelem, nekünk jó Kegyelmes Urunk.

Ezen órában veszük Máriássi Miklós Kapitány levelét Kecskemétről, kit praesentibus inclusis Nagyságodnak transmittálunk.¹ Megítélheti Nagyságod kegyelmessen, holot csak egyik erőnek resistálására sem vagyunk elégségesek, ha ez tovább is így talál lenni (az minthogy szolnoki Kapitány Uram levele is confirmállya), kéttfele miként supportálhassuk és suppleálhassuk. Noha mégis, az menyire lehet, erőtlenségünk szerént kívánnjuk az földet manuteneálni, holot nem lehetne mindkétt részről eleget tennünk, hogy mi ne okoztasunk, Nagyságodnak praesentibus hírt teszünk. Nem tagadhatni, oda fel is szükséges lehet az had, de ezt jól considerálván, csekély elménk szerint nem volna hátráb vető, mindazáltal ályon Nagyságod kegyelmes dispositiójában, mi mindenekben kívánnjuk azt és kötelességünket effectuálnunk.

Maradván Nagyságodnak aláztos szolgálai

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Károlyi Sándor.

P. S. Mindazáltal kémeket dirigáltunk Szeged fele, de e contra magunk kémjei hozák, hogy Lefelholcz mind váradi blokvádára, mint Forgázt Uram táborára katonákat disponált kurucá lenni, s kitanulván az dolgokat, az váradi Váradra, az erdélyi Szebenben menyen bé. Job tehát az idejötteknek is Szolnokban pihenni etc. Az solti sánrcul Nagyságod resolútióját elvárjuk.

P. S. Krajnai referállja, hogy Nagyságod olly itáletben volna, hogy itten 3000 embert hagyot volna Jánosi Jánosnak, semmi sincsen Cseplyésinek, Czirkosnak sincsen, Ilosvainak in summa 60, az egy szegedi had és Deák Ferenc s ugyan Szabó Mátéét gyűjtjük mostan és Gunderfínderét.

1/ Nincs a levél mellett.

214.

Szabadszállás, 1705. augusztus 7. Béri Balogh Ádám Károlyi Sándorhoz. Kéri, hogy ezredének ott lévő részét küldje utána, mert itt nagy szükség volna a hadra. Tegnap az ellenség mintegy 400 lóval átjött a Dunán és a solti sánkra ütött néhány sajka ráccal együtt, de ő kevés seregével elverte onnan őket s prédájukat is elnyerte. Egész a révíg kísérte őket, de ott nem tudott rajtuk ütni, mert ráccok őrizték a révet. Ujabb támadást nem tudott tenni, mert több katonája elesett. Éjjel Solton hált, a hajdúk bátorítására. Ma újra a révhez ment volna, de egy Oláh Gergely nevű hadnagy a hadat fellázította, ezért elfogatta. Holnap hajnalban újra a révbe megy. Ha nincs itt csekély hadával, az ellenség ezt a részt elpusztította volna.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. 1. 1705. aug. Fasc. 2. B. 34.

(Külső címzés:) Tekéntetes és Nagyságos Károlyi Sándor Fő Generalis Uram eő Nagyságának, nékem nagy jó Kegyelmes Uramnak aláztossan eő Nagyságának adassík. (Gyűrűspectsét.)

Méltóságos Generalis, Nékem jó Kegyelmes Uram.

Főllőtib sajnálom Kegyelmes Uram, hogy Nagyságod kevés seregeimet tartoztattya, holot én Kegyelmes Urunk erős s kemény parancsolattyából s orderibül úgy comenderoztattam el, hogy valamelly órában valahol találhatom Helepront Uram ezerét, avagy ahoz tartozandó katonaságot, azon órában mellém vévén, nyomolyak vélek által az Dunán, de ha az Dunán által nem mentem volna is. elég dolgot s munkát adhattam volna nékiek. Tegnap napon s még most is olly szükséges volna, hogy eccer ezen darab földnek nagyobb hasznot nem tehetne, mint most itt velem. Kire az Istenért kérem Nagyságodat, nagyobbért nem kérhetem Nagyságodat, ne tartoztassa egy óráig is azon kevés seregeimet, hanem küldgye sietséggel ide hozzám, had szolgálhassak vélek hazánknak s országunknak Kegyelmes Urunk parancsolattya szerént. Istennek eő Szent Fölséginek kiválképpen való nagy irgalmából s kegyelmébül circiter huszad magammal tegnapi napon azon ellenségre, az kik Soti¹ sánkra ütöttek és áttoljütenek circiter 400 lóval, egynihány sajka gyalog ráccal, azokat ezen kevés vélem lévő sereggel elvertök Soltrul, s minden praedájokat elnyertük, s magokban is elég kárt Isten segítségébül,² sőt egész az révig, az hol ide általköltözött volt, kísírtém s ott ujobban rajtok akartam ütnöm költözíssekor, de feles gyalog rác őrizvén az szározzon, rajtok nem mehettem, mivel úgyis első ütközetemben jó egynihány derik katonáim elestének, sokjok paripájok elhulottanak, féltvén az töb károktul úket, nekik nem vihettem úket, hanem egész sőtít estvelik, valamedig áltol nem költöztetenek, mind ott voltam, s az midón mind áltol mentenek, akkor tértem újban az solti sáncon. Szegény hajdúk vigasztalássokra, jóllehet az még az ellenség az sánc előtt volt is, adig is bementem egynihányod magammal hozzájuk bátorítanyi, s az éjel Solton háltom, az minthogy föltett szándékom volt, hogy ma is egész estvelig az áltol költöző rév melet legyek, de egy Oláh Gergöly nevő, Helepront Uram hadnagya miatt nem vihettem be seregemet, reám támadván, hogy illy kevés katonasággal mit gondolok, hogy ott akarok lábodoznom. Ki miat is az egész seregeket felzöndítette volt reám, s tegnap is azért, hogy rézeg maradozó katonáit jó formán megveregettem, belém veszet volt. Kit is azon órában megfogattatván, küldöm Kecskemétre. Kírem azon Nagyságodat, hogy valamedig sok ízbeli cseledeti eránt hadi törvény nem szolgáltattik reája, mindadig zászlótartójával edgyütt el ne eresztesse. Ma ugyan már itt maradok, de holnap hajnalban ujobban az jó lovassával bémegyek, azon révben, az hol az német áltol költözött, s az mit vékony erőmmel tehetek és szolgálhattok szegény megpusztult hazánknak s ennek az darab földnek, kívánok tiszta szívbül szolgálnom. Megvallom Méltóságos Generalis Uram, hogy ha ezen egynihány kevés katonámmal itt nem találtam volna lennem, az egész darab föld most is mind elpusztult volna, s talám tegnap is, és ma még az sáncon is kiverte volna szegény solti sáncon levőket, mert már rőziget³ derekassan készítette s vágta az gyalok(sic!) rác, de azokat is elkergettem róla. Most micsoda operatióban vadnak, nem tudhattom, jól lehet hadtam egy igen jó helen jó strázát, az ki vigyáz minden felé ott Solt táján, s az mint íram,

hajnalban magam is visszamégyek szegény sáncbelieknek vigasztalásokra, ha ellenséget ujjban ide áltol nem találok is. Hanem még utób is kérem az Istenre Nagyságodat, seregeimet küldgye sietséggel hozzám, had vihessem véghez velék Kegyelmes Urunk parancsolattyát, s ezeket az szegény solti sáncban levőket az Istenért segítse meg Nagyságtok, mert ha nagyobb erő érkezik reájok, s csak két nap legyen is alatta, az minemő desperatioson láttam őket, bizony elvesztyük szegényeket, mivel oly rossz provisioval vadnak, hogy tegnap bemenvén hozzájuk, az comendansnak sem volt fél kenyerinél több, hanem az mi kenyeret az ellenséggel⁴ elvettettem, azt küldöttem be nekik, és két hordó bort, azzal vadnak szegények. Ezzel Isten éltesse Nagyságodat szerencsésen sok számos esztendeig. Datum Szabad Szálás Die 7. Augusti Anno 1705.

Nagyságodnak alázatos szolgálja

Béri Balogh Ádám m. p.

1/ Solt.

2/ T. i. tettünk — de e szó kimaradt.

3/ Nehezen olvasható szó, minden bizonnyal: rőzséket, a sáncárok feltöltésére.

4/ Értelemszerűen: az ellenségtől elvettem.

215.

Szentgyörgyi tábor, 1705. augusztus 7. délelőtt 10 órakor. Id. Barkóczy Ferenc és Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A körzet katonai és egyéb hírei, a három város nem akar felkelni, csak szaladni kívánnak. Az egész Duna–Tisza között veszély fenyegeti. Az ellenség már lövi a solti sáncot.

Eredeti. végig Károlyi Sándor írása. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. Részben kiadva: AR IX. 240.

Méltóságos Fejedelem, nekünk nagy jó Kegyelmes Urunk.

Az kiexpediált derék portásunk megérkezett, szintén Pest előtt volt, de senki ellenem nem jött ki s nem is lőtt reája. Az ellenség általköltözött és túl vagyon tábora, de nem nagy.

Azomban ezen órában érkezék Kecskemét felől bizonyos hírünk, hogy tegnapi napon 15 sajka s azomban öreg hajók mentenek le az Dunán, lovas pedig az szárazon túl az parton, s hogy már az solti sáncot lövik is, kinek recognitiójára Balogh Ádám kapitány azonnal indult ugyan Solt felé. Actu pedig Szűcs János kapitánt Deák Ferencsel küldgyök kecskeméti, kőrösi vitézlő rendnek felszedésére viritim, mint tavaly volt, s mivel Szegednél is az egész Maros mellyéki rátságának általköltözése iterato confirmáltatik, arra való vigyázást is megparancsoltuk, s ha az városokat felvehetik (kik eddig való parancsolatinkat vármegyével együtt elmellőzték s csak szaladni kívánnak), egyik vagy másik ellenségnek eleiben szállanak. Vagy ha a Tiszán általjött rác

olly veszedelmes nem lesz, az solti sáncot segítik meg, hogyha addig fel nem adnak rajtok.

Minthogy pedig ezen includált pátensei négy fele érkeznek Klikelsberghnek, tartunk attul, netalán egyszersmind itten Pesten is ne erumpállyon. Azért magunk még itten az közhelyen¹ megtartózkottunk s jó vigyázásban vagyunk, de ha anyi fele szakadunk, semmire sem mehetünk, egy fele sem lévén elégségessek, mikor csak egyedül egy fele fordítanók is erónket.

Bottyán Uramnak is stafetaliter írtunk egynehányszor, csak nem jön, az Tiszán túl való had penig mindeddig sem indulhatot volna, mivel Erdélyből csak egy regiment jövéen ki, mindazáltal sok ösztönzésre eo non obstante 5 megindult, amikor elérkezik is, az lova nem lesz alkalmas.

Az ellenség penig ha megegyez, , kegyelmessen elítélheti Nagyságod, az mint előttünk constál, mind az Pest elein az ki volt, mind penig az, ki az Tiszán Szegednél általjött, könnyen leszen 7000bül álló, noha többre is mondhatnók. S hogy se Isten, se ember előtt ne okoztassunk, ex superabundanti akartuk Nagyságodnak kötelességünk szerint megírunk. S mivel egész az Tiszáig való Tisza–Duna köz Egerig szekér hátán vagyon, az insurrectióval sem segíhettyük és biztathattjuk magunkat, máshoz pedig nem nyúlhatunk. Azért Nagyságod maga bölcs dispositiója szerént miként méltóztatik ezen egész föld megmaradásáruil kegyelmessen gondolkodni és resolválni, alázatossan elvárván, maradunk

Nagyságodnak alázatos szolgálái

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Károlyi Sándor m. p.

Ex castris ad Szent György 7. Augusti 1705. hora X. matutina.

P. S. Ezen órában jön Berthóti Uram² levele, kiben is írja, az mely rác Szegedhez általjöt volt, elment onnat, mely fele, nem tугyák, de ex circumstantiis az solti sánchoz gondollyák. Ezen dolgokat Forgátz Uramnak³ is megírjuk.

1/ Azaz: központi helyen, ahonnan az egész körzetet át lehet tekinteni.

2/ Berthóti István szolnoki kapitány.

3/ Gróf Forgách Simon erdélyi főparancsnok.

216.

Szolnok, 1705. augusztus 9. Berthóty István szolnoki kapitány levele Károlyi Sándorhoz. A rácok ez éjszaka a szegi pusztáról elhajtották Eszterházi Antal ménését, de félő, hogy a pusztán lévő marhákat is elrabolják. Beszámol katonáinak állandó szökéséről.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. Fasc. 2. B.

(Külső címzés.) Méltósságos Generalis Károlyi Sándor, Nekem Nagy jó Uramnak eő Nagyságának íram. (Gyűrűspecset nyoma.)

Méltóságos Generalis, Nekem Nagy jó Uram.

Ez ítszaka az rácok általyúvén az Tiszán, Szegedi Pusztáru¹ Eszterhás Antal Uram ménességét elhajtották, azon az pusztán számtalan marha lévén, félő, hogy mind el ne hajcsák, aszt bizony csak 200 ember is véghez viszi. Elhiszem, hogy Eszterhás Antal uram az én vigyázatlanságomnak fogja tulajdonítani, nekem nincsen kívül ellene állanom, és éjszaka is tíz hajdú szököt el innen és Heves vármegyei hajdúk közül. Csudálom, hogy azon rácság töb kárt nem tett, közel lévén ottan ahhoz az pusztához az faluk. Amint híret hozták, voltak harmadfél százan.² Ajánlván Nagyságod gratiájában magamot maradok Nagyságodnak köteles szolgálja

Berthoty István m. p.

In Szolnok die 9. Augusti 1705.

1/ Nyilván a Szolnoktól északra fekvő Besenyszög melletti Szögsszentivánpusztáról lehet szó. Ez egyúttal megmagyarázza, hogy Károlyi Sándor augusztus 10-diki levelében „Szolnok” helyett tévedésből „Szeged”-et írt, ami képtelenség.
2/ T. i. a rabló rácok.

217.

Hatvan, 1705. augusztus 10. reggel 8 óra. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Beszámol a Solt körüli harcokról, a rácok becsapásáról Kunszentmiklósrá, a Kecskeméten lévő kuruc csapatokról, a város szintén fél a rácok támadásától. Eszterházi Antal ménességét a rácok elhajtották.

Eredeti, sajtókezű írás. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy Jó Kegyelmes Uram.

Az étzaka érkezék Csepléssi János Kapitány táborunkra. Az ellenség ugyancsak Földvár fele takarodot lé, az sáncon túlfelül az gyalogját és lovassának egy részét vízen bocsátván alá, ki is Kun Szent Miklósrá csapat mintegy ezerig való, de mivel már azon helységeket elszállítottam onnat, semmi kárt nem tet, hanem megírt kapitány katonáiban vágot le kettőt, azzal viztatért-é, vagyis Solt fele ment le, nem tudgya, mert azzal csak eljött. Azomban Kecskemét is nagy lármával volt, az Tiszán is költözvén az Maros melyéki rátzság. Balogh Ádám Solt elein vagyon, Szűcs János, Deák Ferenc Kecskeméten, Andrászi Miklós Uramot tegnap küldöttük közikbe, mivel már az ellenségnek arra való bizonyos fordulását illétyük,¹ ma hajnalban az táborral Méltóságos Generális Barkóczi Ferenc Uram is arra alá fordult és sietve megyen, magam azomban ide fordultam postán, dispositiotételekre Pest eleire, itten hagyván Ordódi Uramot, s még ma benyargalom ezen vármegyét, valahol embert találok, lovast és gyalogot mind elhajtom, mivel semmi parancsolatra nem hajtanak. Ugy hiszem, magam hadamra is reáakadok, ki tegnapelőtt jött által az Tiszán, s azokkal együt megviratig Ceglédhez megyek. Valamire segít Isten, elkövetem, de csak futna és hódolna ez az föld, nem vagdalkozna. Bottyán

Uram is csakugyan elmarada, azt válaszolván, hogy Nagyságod parancsolta. Éppen semmi gyalogunk nincsen, bár csak az soltiakat salválhatnók.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Hatvan, 8 órakor reggel, die 10. Augusti 1705.

P. S. Ezen órában veszem Berthóti István Uram levelét, kiben írja, hogy az Seghi Puztáruł Méltóságos Generalis Eszterházi Antal Uram ménesét elhaj-totta az rác, mely is vagyon egy mér földnre Segeden² alól az Tiszaparton.

1/ Helyesen: ítéllyük.

2/ A helységek azonosítása problematikus. Károlyi betűhasználatát ismerve — az „s” hang jelölésére legtöbbször „sz” betűt használ, és fordítva -, e két helynév lehet „Szezi pusztá” és „Szedeg” is. Az azonosítás így is kétséges. Szegedtől délre ugyanis nem volt Szezi pusztá, s arra sem találtam adatot, hogy Eszterházi Antalnak itt, az ellenség kezében lévő Szegedtől ménese lett, vagy lehetett volna.

218.

Ceglédi tábor, 1705. augusztus 12. Károlyi Sándor levele feleségéhez, Barkóczy Krisztinához. A levél nagyrészt személyi ügyekről szól (ruhakészítés stb.), ezért csak a témánkat érintő részt közöljük.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. aug. Fasc. 1. A. 48.

Mit írjon Kegyelmes Urunk szívem, párvját includálom, eörömet mennék parancsolattýára,¹ de még itten az német factioinak telyességére(sic!) végére nem menván, annak kitanulásában és meggátolásában munkálodom, az mint hogy Barkóczi Uramot itten hagyván, magam egynehány század magammal ezennel indulok Solt felé, ottan az Duna mellet dolgát jobban kitanulván, az solti sáncot elrontom, az hadat, munitiot kihozom, s valami hadat az Dunán által költöztetek, s addig az harc oda fel meg nem leszen, felmegyek, holot édesem meg talál lenni szerencsésen és armistitium leszen, már az gyűlésig² itten fogok paúzálni.

Ceglédi táborrul, die 12. Augusti 1705.

1/ Rákóczi levele Sentéről, 1705. augusztus 9. Kiadva: KO V. 263–265.

2/ A tervezett rákosmezei, majd Szécsénybe áttett országgyűlés.

219.

Kecskemét, 1705. augusztus 12. Ujvárosi Szűcs János Károlyi Sándor-nak. A solti sáncot csak akkor tudja lebontani, ha a várostól szekereket kap.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 2. B. 45.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károlyi de Nagy Károly, Suae Sernitatis Principalis ac Domini Domini benignissimi Exercituum Generali Campi Maresallo Confiniorumque Transtybiscanorum Supremo Commendanti, necnon Incltyi Comitatus Satmariensis Supremo Comiti Domino Domino gratiosissimo. Ibi ubi. (Gyűrűspecsét.)

Nacságodnak, nagy jó Uramnak ajánlom alázatos szolgálatomat.

Nacságod parancsolattya szerint sóti sáncnak elhánytatására éjel napal mennék, megyek is, de az szekereket és gyalogszereseket semmiképen ki nem igazíthatom, rajtam semmi el nem múlik, fogyatkozás sem leszen az dolokban, csak szekereket az város praestálya, gyalogokal azonnal megyek. Datum Kecskemét 12. Augusti 1705.

Nacságodnak alázatos szolgája

Uj Várossi Szűcs János m. p.

220.

Vác, 1705. augusztus 15. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz. Hírek, úgy értesült, hogy a német had egy része Visegrádnál akar a Dunán átkelni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasx. 1. A. 26.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor kedves Sógor Uramnak ő kegyelmének adassék. Ibi ubi. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Kegyelmed embere megérkezvén, mivel nem szinte jó híreket hozot, azért Kegyelmed után sietve elködöttem. Nekem oly hírem vagyon, hogy Visegrád táján akarna az Detrik hadának egy része átaljúni, az mint hogy még tegnapelőt Kárándi Uramat egy kemény portával oda ködöttem, az estve is más portát expediáltam, ha mi bizonyost értek, Kegyelmedet tudósítom. Mindazáltal kérem, siesen visza, hogy conferálhassunk, tovább mi tevők legyönk. Ezel kívánom, hoza Isten jó egészségben Kegyelmedet.

Kegyelmed igaz szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Datum Vác die 15. Augusti 1705.

221.

Kalocsa, 1705. augusztus 15. Mikházy András kalocsai plébános Károlyi Sándornak: a környékbeli katonai hírekről, főleg a rácok mozgolódásáról és a Kecskemétet és környékét fenyegető veszélyről értesíti.

Eredeti. MOL P 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 3. C. 6.

(Külső címzés:) Méltóságos Gróff Urnak, Tekintetes Nagyságos Károli Sándor V. Kegyelmes Urunk eő Nagysága Mezei Hadainak Generálissának, és az Tiszántull való földnek Generallis fő Commendojának etc. nékem Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatossan íram. Szent Miklóson.¹ (Gyűrűspecest.)

Méltóságos Generalis, nékem Kegyelmes Patronus Uram!

Isten kegyelméből szerencsésen érkezvén Kalocsára, az szegénységet nagy rettegésben találtam, mivelhogy két rendbeli bizonyost híreket hoztak innét alól, egyik, hogy Baja körül lovas rácokat láttak, és egy csanádi² embert rútol vertek, tudakozódván tőle, ha Kalocsán legyenek mostan lovas kurucok, és vagyon-e marhájok. Az másik az: hogy rác porták érkezvén Budáru! Mohácsra, kik azelőt Szegedrűl leveleket vittek volt Budára. Ezek Mohácson ilyen szókat ejtettek, hogy az budai urak ilyen végezést tettek, hogy az ide alá való rác öszvevervén magát, elsőben Kalocsát és Pattajt pusztítsák és rabolylyák fel, azután úgy üssenek Kecskemétre, ezek alól, és az budai német ráccal edgyütt fellyül, eztet végben vívén, szállják meg az solti sáncot. Mindezekre nézve az e tájon való szegénység ki sem mér menni az mezőre, hogy kevés életét betakaríthatná, hogy penig kin ne veszen kevés vetések és megmaradassanak, kérem alázatossan Nagyságodat, méltóztassék Nagyságod az szegénységnek megmaradására, és kevés életyek bétekarítására valami kétszázig való mezei succursust alábocsátani, vigyázóul, mig az szegénység mezőn dolgát végezi. Azonban kérem az Istenért Nagyságodat, az munitio és lövő eszköz iránt ne felejtkezék Nagyságod, mert igen fenyegetődik az ellenség ezen helyre. Az it való szegény rongyos hajdúság fizetésében munkálódgyék Nagyságod, hogy job kedvek legyen, mivel két egész esztendőbeli fizetések ben vagyon. Az hajdúk számát felküldtem Nagyságodnak.³ Kívánom ezek után, az Ur Isten tarcsa és éltese Nagyságodat sokáig szerencsésen.

Nagyságodnak alázatos káplánya

*Páter Mikházy András kalocsai
plebános m. p.*

Kalocsa die 15. Augusti Anno 1705.

P. S. Kegyelmes Urunktul fizetések iránt kiadatot volt kegyelmesen az commissio, de Commissarius Uraimék elnegligálták, az mint szóval is Nagyságodnak megbeszéltem. Az elműlt kedden negyvenig való rác volt az, ki az pusztákat járták, de viszszatértek Szeged felé.

1/ Kunszentmiklós.

2/ Ma: Érsekcsanád.

3/ Már nincs a levél mellett.

Solti sánc, 1705. augusztus 19. Horváth Tamás kapitány Károlyi Sándornak: segítséget kér a sánc őrségének, mert ellenséges támadás fenyeget.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap. 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 3. C. 18.

(Külső címzés:) Méltóságos Gyeneralis Károly Sándor eő Nagyságának, Kegyelmes Urunk eő Nagysága Lovas és Gyalog hadainak Commendo Gyeneralissának, nékem bizodalmas jó Uramnak adassék. Ibi Ubi. (Gyűrűspecsét.)

Istentül minden jókat kívánok Nagyságodnak.

Szerdán reggel mintedgy 8 óra tájban érkeztek sajkák az földvári sánchoz, melly sajkákban mind arnut vörös monderos nép volt, elérkezvén, szándékokat nem tudom, hanem kérem alázatossan Nagyságodat, hogy légyen valami segítség, mellyet Nagyságodnak megírtam, hogy minemű készüllettel készülnek reánk. Azért ne rontassunk¹ itt ennyi sok szegénlegént, mert tudgya Nagyságod, hogy magunk itten erőtlenek vagyunk. Nem azért írok így Nagyságodnak, hogy megijtetem volna, hanem azért, hogy ne feletkezzék Nagyságod mindenestül fogva, mert minden bizonynal megpróbál bennünket, s kevensen vagyunk.

Ezzel Isten álgya Nagyságodat. Nagyságod igaz hű szolgája

Horváth Tamás.

Solti Sánokban Die 19. Augusti. 1705.

1/ Bizonytalan olvasatú szó.

Kecskemét, 1705. augusztus 19. Ujvárosi Szücs János kapitány levele Károlyi Sándorhoz. Tegnap ide érkezett, a városi tanácsot összehívta. Panaszkodnak, hogy az ellenség elhajtja a szántást és nyomtatást végző állataikat, több embert is elvittek. A város hajlandó a felülésre, de határukön kívül nem mennek.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap. 1. AcRa Ser. I. Anno 1705. Irregistrata.

*Méltóságos Generalis régi nagy jó Uramnak
ajánlom Nagyságodnak alázatos szolgálatomat.*

Tegnapi napon ide érkezvén, Nagyságod méltóságos parancsolattya szerént, az itt való Tanácsot edgyben gyűjtöttem, mai napon hasonlóképpen. Kik is panaszkodnak, hogy az ellenség naponként kertyeik közül jószágokat hajtogattya, a' mint hogy ezelőtt negyed nappal is szántó ökreit két embernek is elhajtották, és nyomtató lovaikkal edgyütt magokat is elvitték, kik mind eko-ráig sem jöttek vissza, nem külömben tegnapelőtt is két falka juhaikat elhajtották. Lévén azért az ellenségnek mind Szeged, Bácskaság és Pest felől is torkában, magokat noha az felülléstül magok és határában való vigyázástul (a' mint túlök kitelhetik), hátra nem vonnyák, de az határból hogyha kimennének,

félnek azon, hogy valamely felől az ellenség őket megütvén, Városokat is elpusztítja. Mely dolog felől (a' mint értettem), embereik által meg fogják találni Nagyságotat. Mindazonáltal állyon Nagyságod bölcs dispositiojában, ennek utánna mit fog eziránt parancsolni. Elvárván Nagyságod méltóságos parancsolattját.

Maradok Nagyságodnak mindenkori alázatos szolgája

*Uyvárási Szűcs János manu
aliena.*

Kecskemetini Die 19. Augusti 1705.

(Hátlapon más írással:) Ezen levelet szinte most hozák, ím azt kegyelmednek által küldöttem.¹

1/ Valószínűleg id. Barkóczy Ferenc titkárának írása.

224.

Nagykőrös, 1705. augusztus 20. Id. Barkóczy Ferenc Károlyi Sándornak. Katonai hírek, melyek szerint az ellenség a solti sánc felé nyomul.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 28.

*Mint kedves sógor Uramnak,
ajánlom Kegyelmednek igaz köteles szolgálatomat.*

Mivelhogy a Tiszántúl feles levelei érkeztenek Kegyelmednek, hogy azért bizonyosabbak lehessünk, azon leveleket felszaggattam, melyeket is elolvastván, his inclusis Kegyelmednek általküldöttem.¹ Besenyei és Kakas Kapitány Uraimék ide hét zászlóval érkeztek mai napon; én egyéb hírt nem írhatok Kegyelmednek, hanem valamint tegnap s azelőt folytak az hírek, most is azon formában vannak, az ellenség ugyan a solti sánc felé nyomul mind vízen, szárazon, mi szándéka, meg nem érhettem lenni bizonyost benne, tovább ha mi bizonyost értek, Kegyelmedet tudósítani el nem mulatom. Ezzel kívánom, levellem találya szerencsés jó egészségben Kegyelmedet. Datum ex castris ad Kőrös locatis Die 20. Augusti 1705.

Kegyelmed igaz szolgája sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

1/ Nincsenek a levél mellett.

225.

Nagykáta, 1705. augusztus 20. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándornak. Külböző hírekről tudósít.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. Fasc. 1. A. 27.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Kedves Sógor Uramnak eő kegyelmének adassék. Heves. Cito Citius Citissime. (Gyűrűspecset nyoma.)

Méltóságos Generalis, nékem Kedves Sógor Uram.

Utamba minemű leveleket veszek, kegyelmednek pro sui directione oda küldöttem. Én követem utamat s az feltet helyre telepedem, ha kívántatik, succursust fogok küldeni. Várván Gonderfinder Uramat is, Ordódi Uraiméknak is elszaladván a lovok, utambul küldtem lovak keresésére. Mi hírt hoznak, még nem tudom. Andrási Miklós Uram ma ment Urunkhoz, mivel eő Nagysága maga hívatta. Ha mi occurentiám továbbá lésznek, kegyelmedet tudósítani el nem mulatok. Ezzel kívánom, levelem találya szerencsésen kegyelmedet. Datum ex praedio Nagy Káta 20. Augusti 1705.

Kegyelmed szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

226.

Csókási tábor, 1705. augusztus 21. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándornak a Duna-Tisza közti katonai helyzetről és hírekről, ellátási gondokról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. aug. Fasc. 1. A. 29.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Suae Serenitatis Principalis Exercituum Generali Campi Mareschallo, et Inclyti Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti, Domino Affini obligatissimo. Ad castra Suae Serenitatis. Cito Citius Citissime. (Gyűrűspecset.)

Méltóságos Generalis nekem kedves Sógor Uram.

Mit írjon nekem Horvát Tamás a solti sánctul, im specie Kegyelmednek megküldöttem levelét,¹ Máriási Uramnak is meghadtam volt, hogyha az ellenség szándékát észbe veszi, hogy meg akarná szállani, hadgyon békét az elhárnyásnak, holott pedig véghez vihetnék, az munitiókat hozzák el, az mint hogy tegnap estve Szűcs János Uram az városok egy részhadával lement arra portára. Mit hoz, elválik. A szolnoki másik sereget is leküldöttem ma az munitio kísírísére, meghagyván, hogy ha mi bizonyost értenek, éjjel-nappal tudósítsanak. Veszem Hatvanbul Szabó Máté Uram levelét is, melyben panaszkodik az hajdúk fizetlenségéről, azért Kegyelmed jelencse meg Kegyelmes Urunknak, méltóztassék dispositiot tenni mind azoknak, mind az több velem levő hadaknak, az kik mind munderium, mind fizetés híjával vannak. A Szabó Máté Uram regimente iránt is eő kegyelme és Bezerédi Uram közöt hogy villongás ne lenne közöttök, (sic!) mivel Szabó Máté Uram is azt kíványya, hogy az kik hatvani felek, eő Kegyelme mellet legyenek, Bezerédi Uram pedig maga zászlója alá kíványya, ezt is Kegyelmes Urunk méltóztassék eligazítani.

Debreceni bíró uramnak² Kegyelmed kívánsága szerint correspondeálok, az mindhogy ma is az idevaló hírekről tudósítotam eő kegyelmét. Ezzel kívánom, levelem találya szerencsés órában és jó egészségben Kegyelmedet. Datum ex castris ad Csókás³ locatis, Die 21. Augusti 1705.

Kegyelmed igaz szolgája sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

P. S. Az Kegyelmed hadait szívesen várnám, mivel az Jáság és Heves Vármegye igen elszököt, s ha azok elérkeznének, a Jáságot inkább Szent Györgyhez szállítanám.⁴ Az Heves Vármegett(sic!) pedig Ordódi Uram mellé küldeném, hogy portázhatnának mind a két felül Pest alá.

1/ Lásd 1705. augusztus-15-diki levelét.

2/ Dobozi István, Károlyi Sándor bizalmas embere.

3/ Pusztá Heves megyében, Visonta mellett.

4/ Jászfelsőszentgyörgy.

227.

Pásztói tábor, 1705. augusztus 22. Károlyi Sándor levele feleségéhez, Barkóczy Krisztinához. Személyes ügyek mellet tájékoztatja a német csapatok mozgásáról, a kuruc egységek helyzetéről.

Eredeti, sajtáthoz írás. MOL P. 396. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 48.

Isten veled édes szívem, szívből kívánom.

Én Istennek hála édesem, jó egészségben vagyok, kívánok rollatok is hasonlót hallanom. Kívántalak volna szívem bizonyosson idevaló dolgokról tudósítani, de mivel Mihály Deák új házas, csak kétt napig sem tartóztathatám. Azért ad interim is, édes szívem, hallomásokról tudósítlak. Az elmúlt hartzon¹ circiter 300 magyar ha veszet, de német 800 is, hanem minden győzödelme csak az, hogy az magyar szallat, az pedig még most sem utolsó. Az német pedig recipiálta magát ugyan Csallóközben, holot mostan Komárom felől két mélföldre vagon táborban, hirlelik, hogy Gutánál kötné által az Dunát s Érsek Uyvárt szállaná meg, de még semmi jelensége nincsen. Kegyelmes Urunk Selyénél vagon táborban, Antal Ur Uy Várban, Vak Bottyán Esztergom elein, holot most sok és nagy lövések hallatnak. Bercsényi és Ocskai 12.000 emberel, lovassal, gyaloggal ment Morvába, mivel egy része rebellált az király ellen, ha való. Dunán túl Szekeres István, Balogh Ádám kapitányok vadnak circiter 1000 lóval. Barkóczy uram vagon Kőrösi Pusztán, Ordódi György Pest elen, Szűcs János Kecskeméten. Klikelsbergh újonnan az solti sánc felé indult, ha eddig el nem találták hánni, féltem az szerencsétlenségtől. Isten édesem az fejedelemhez vívén, hova postán indulok, bővebben tudósítlak. Mostan pedig maradok

édes szívem igaz szeretettel való hütös társod

K. S.

Pásztói táboron, die 22. Augusti 1705.

1/ Az 1705. augusztus 11-diki ütközet Pudmericnél, ahol a kuruc sereg vereséget szenvedett.

228.

Ceglédi puszta, 1705. augusztus 26. Id. Barkóczi Ferenc Károlyi Sándorhoz: a solti sánc lebontása, különböző hírek és intézkedések a kuruc egységekről, ellátási gondok, a németek mozgásával kapcsolatos hírei.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. aug. Fasc. 1. A. 30.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Károlyi, Libero Baroni de Nagy Károly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis Generali Campi Mareschallo et Incltyi Comitatus Szatmariensis. Ad castra Suae Serenitatis. Cito Citius Citissime. (Gyűrűspecsét.)

Mint kedves Sógor Uramnak ajánlom Kegyelmednek köteles szolgálatomat.

A solti sáncot elhánván, az otvaló gyalogság a munitióval felérkezett, az több munitiót beküldvén, 3 tarackot hagyattam itten a tábor szükségére, azon gyalogság tegnap felzendülvén, Kegyelmed ajánlására emlékeztettek, hogy mind mundirumjuk s fizetések meglesz, kire való nézve most megmustráltattam őket, Szolnokbul adatom meg egy hópénzeket. Klikisperg felül pedig mit írjon Deák Ferenc Uram, im Kegyelmednek in specie odaküldöttem levelét.¹ mi szándékja vagyon, ki nem tanulhatyuk, noha az Ordódi Uram haramiái is másokkat edgyüt két hajót felvervén, öt rácot és hat németet levágván, kettőt eleven hoztak volt, de azoktul sem tanulhattak semmi bizonyost. Tegnap nagy lövés Budán, mi végre, ki nem tanulhattuk. Itt az hadak igen elkedvetlenedtek, mivel fizetést és munderiumot igen solicitálnak. Kérem, Kegyelmes urunkat disponállya, hogy nemcsak szegény commissariusokat küldgyön eő Nagysága üres kézzel, hanem teli sákkal compareállyanak. Tegnap Besenyei Uram katonái érkezvén, olyan hírt beszéltek, hogy az Váradi Nagy János Uram regimentyébül való németek három compániával beszöktek volna, s ugyanazok kihozván próbálni, a mieink lesre vették s mindazokat levagdalván, úgy tisztekbül is elfogdostak, adgya Isten, legyen igaz. Forgács Simon Uramat is hirdetik, hogy bizonyos számú hadakkal júne által Tokajnál, akit Kegyelmed nálamnál tudom jobban megérthette. Bezerédi Uramtul nyughatatlan vagyok, örömetst általmenne az Dunán, de az eő kegyelme közkatonáinak nemigen van kedvek hozzá, az mint hallom. Én debreceni bíró urammal correspondeálok, de még semmi választ nem vehettem. Kérem, az odavaló occurentiákrul ne terheltesék engemet is tudósítani. Kegyelmed atyafiságát minden adandó alkalmatosságal meg igyekezem szolgálni. Ezzel kívánom, levelem találya szerencsés órában és kedves jó egészségben Kegyelmedet.

Maradván Kegyelmed igaz szolgálja sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Ex praedio Cegléd Die 26. Augusti 1705.

1/ Ma már nincs ott.

229.

Cegléd pusztánál lévő tábor, 1705 augusztus 26. Id. Barkóczy Ferenc II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Részletesen beszámol a körzet katonai híreiről, hadszervezési és hadellátási gondokról. A solti sáncot levonatta. A kalocsai hajdúság Kecskemétre menekült, s az egész körzet lakossága a három városra futott. Szűcs János a három város hadával portáztat az ellenség földére.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Dei Gratia Electo Transilvaniae Principi Domino Domino Francisco Rákóczy de Felső Vadász Partium Regni Hungariae Domino et Siculorum Comiti Domino Domino Clementissimo. Cito Cito Cito Citius Citius Citissime. (Gyűrűspecset nyoma.)

Méltóságos Erdélyi Fejedelem, nekem Kegyelmes Uram.

Akartam alázatosan Nagyságot az ide való állapotokrul tudósitanom. Kegyelmes parancsolattya szerint a solti sáncot elhányatván, az ot való munitiókat felhozattam és Szolnokba beküldöttem, hanem vagy három mezőre való tarackot hagyattam it a tábor szükségére, Horvát Tamás Uramat az gyalogsággal ittartóztattam, míg az ellenségnek vagy eloszlását, vagy tovább való menetelit nem hallom. Azon solti gyalogság is éppen elrongyosodván, egészen elkedvetlenedtek, azért megmustrálván őket, most akarok a Szolnokon lévő pénzbül megfizetelni nekik. Munderiumjok felül Nagyságot alázatosan kérem, méltóztassék parancsolni. Klikisperg Generalis, az mintt az kímek hozzá, most is Ercs¹ és Adony közt vagyon, Nádasdi Ferencet is, hogy viszajöt volna hozzája, referállyák, és hogy minden szándéka az volna, hogy általcsapjon az Dunán, az mint hogy minden fele vagyok jó vigyázásba. Az solti sáncot elhányván pedig, az kalocsai hajdúság az is megjedvén, úgy hallom, pusztán hadták és magok Kecskemét fele felnyomakodtak. Kire való nézve nagyobb része annak a földnek ide az három városokra recipiálta magát, azon kalocsai tisztt felérkezvén, mindgyárt megfogatom ezen rendetlen cselekedetiért, s amint Nagyságot kegyelmesen méltóztatik parancsolni felüle, atévő lészek. Pest táján is Ordódi Uram általküldvén egynehány számú gyalogot, két hajós² rácot és németet vervén fel a Dunán, vagy nyócig levagdaltak volt benne, két németet és két aszonyt elhozván elevenen, hogy nem akartak semmit is fateálni, azokat is levágták. Ezt is alázatosan akartam Nagyságot Méltóságának repraesentálnom, hogy Hatvani Szabó Máté Uram ezerét Bezerédi Uramnak méltóztatot conferálni, és azon regimentnek némely részét Szabó Máté Uram Hatvanhoz praetendállyá s Bezerédi Uram pedig maga regimentyéhez kívánnyá; s hogy controversia ne legyen közöttök, Nagyságot kegyelmesen deci-

dállya ezen köztök való villongást, ha ugyan Szabó Máté Uramnál marad némel része, az Ilosvai Uram három companiájával talám compleáltathatnék a Bezerédi Uram regimennye. (sic!) Helepront és Balog Ádám Uram között is majd hasonló controversia vagyon, a több hadak fizetések és munderiumok felül is kegyelmes dispositioját Nagyságodnak alázatosan elvárom. A rácság is, az mint tegnap hírit hozták, a Tiszán általjót, az kit tegnap bizonyosan meghoztak. Szűcs János Uramat az Három Város hadával mezőben kiszálítván, portáztat az ellenség földére. Deák Ferenc Uram is Szent Márton³ táján lévén, vigyáz a Duna mellyékére. Ezzel hogy az Ur Isten Nagyságodat minden dolgában szerencsésen boldogítsa, szívesen kívánom.

Maradván Nagyságodnak alázatos szolgája

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Datum ex castris ad Praedium Cegléd⁴ positis Die 26. Augusti 1705.

1/ Sic! Azaz: Ercsi.

2/ Helyesen: hajó.

3/ Szalkszentmárton.

4/ Eredeti formában: Czegled. Ilyen nevű pusztá azonban a megyében nem volt. Valószínű, hogy a praedium itt azt jelenti, hogy Barkóczy csapatai nem magában a városban, hanem annak határában táboroztak.

230.

Bátorkeszi, 1705. augusztus 27. Károlyi Sándor levele feleségéhez, Barkócsúzy Krisztinához. Személyi és családi ügyek mellett tájékoztatja a német és kuruc csapatok mozgásáról, hadi hírekről.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 48.

Isten áldgyon meg édes szívem minden jókkal.

Noha Szekeres István majd Bécsig járnak(sic!) túl az Dunán, Bercsényi hadai pedig Morva felől majd Cseh Országig, mindazáltal az német tábor által menvén az Dunán, csak itten kovályog, mütt(sic!) akar, az jó Isten tudgya, már hajókra rakatván munitioját, egészen csak azt hirleli, hogy holnap megindul és Buda felé megyen, s onnat Kecskemétre. Azt is hirleli, hogy Uy Vár alá megyen, de már azon túl vagyon, ha csak csalt nem vett, hogy pedig maga országot oda hagyja és lemenjen, éppen el nem hitethettyük magunkal. Már két vagy három nap alatt elválík, vagy egy, vagy más fele megindul, mert Trincsinet is bombáztatni fogjuk. Minden fele nagy vigyázásban vagyunk, csak kell valami praktikájának lenni. Én itten Esztergom elein vagyok vagy 8000 magammal, de úgy, hogyha (az) ellenség nyomakodik egyen csak Buda fele, én is az szerént innét Bottjással. Ha mi lesz, tovább is tudósítlak édesem, de Máramarost ugyan csak ne tágísd szívem, mert késő véletlen casusban két fele kapni. Egésségem . Istennek hála, jól szolgál.

Ma voltam Érsek Uy Várban, ki úgy megépítet, hogy akarmely monarchának is beillenék, ha alája talál német uram menni, vehet benne, az micsoda erővel és provisioval vagyon. Hevesre írtam, hogy az sezámot vigyék alá azon Beczes¹ kocsisal édesem. Uj hirül írhatom, Prinyi Mihály is kurucá lött és az Bavarus mellett vagyon, csak megengedem, Csontos sem maradot el tülle. Kökönyesdi penig collonellus. Ezzel Isten veled édes szívem, kívánva az te igaz hütös társod én szerelmem

K. S.

Bátor Keszi die 27. Augusti 1705.

P. S. Az ország gyűlése ugyancsak beáll, ha lehet is, meg ha nem is.

Már ma három portásom érkezék, ki bizonyosson hozta, hogy megindult az egész tábor le Buda fele, én is majd hozzálátok az szorossokon áldgyúkal. Die 28. Augusti 1705.

1/ Lehet: Becses, Bécses. Azonosítani nem tudtam.

231.

Bátorkeszi, 1705. augusztus 27. este 7 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A kuruc csapatok mozdulatai, Károlyi hadszervezési intézkedései, beleértve a három várost. A németek várható vonulási iránya. Súlyos hadellátási gondok.

Eredeti, sajtókezű írással. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászai Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Nytrán. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy Jó Kegyelmes Uram.

Már az hadak, Kegyelmes Uram, Isten jóvoltából mostanság késő estve beérkeznek, kiknek is zászlók számát praesentibus Nagyságodnak alázatossan transmittálom,¹ már másuvá az éjel vellek nem szálhattam, de az Isten holnapot adván érnem, az Duna mellé Nyerges Uyfaluval ellenben szállok, s ha az ágyúkkal elérkeznek, az mire Isten segít, rajtunk nem múlik. Az mint penig délben íram Nagyságodnak, Nedeczkit lessésére² Karvára már elküldöttem, mivel penig radványiakat és mocsiaikat is fenyegeti, oda is 7 zászlóallját állítok északára lessbe. Talám ha együtt nem, másut Isten adgya, de nappal nincs alkalmatosság itten csalárdságal élni, mert túl hegyes, innet sík, sohol az hadat ember el nem rejtheti.

Actu expediálom Jánosi János Uramot Nógrád, Heves, Pest, Solt vármegyékre, úgy az jászokra és három városokra, hogy Hatvanhoz gyűjtse lovon s gyalog.

Borsod vármegyére és az Tiszántúl való egész földre is expressussomat reggel indítom, hogy Palocsai György Öcsém Urammal (regementje az bloqua-

dában³ maradván), ugyan Hatvanhoz confluállyanak. Az hajdúvárosoknak is írtam, ha fogadnák.

Azolta pedig egyéb új híreim nincsenek, hanem az confirmáltatik, hogy munitióját, circiter 16 ágyút, kinek 14 aprós, puskaporral együtt hajókra rakta, ha az éjel nem, holnap aláindítja. Menszáros Péter is csak úgy hozta, aszt addálván, hogy Kecskemétet is, Budát is emlegetik, de Uy Vár is fogor nevezetben, kétt s három nap elvალasztya, Kegyelmes Uram.

De itten nagy fogyatkozásokban vagyunk Kegyelmes Uram, mert noha Méltóságos Generalis Csáki István Uram parancsolt provisorul, mindazáltal eddig sem volt, most sincsen se Bottyán hadának, se magaménak se húsa, se kenyere, se szekere, az falukal sem segíthetem magamat, mert mindenütt pusztá. Ujjobban írtam az Méltóságos Urnak, mert Uyvárt üríteni nem lehet.

Hogyha pedig ugyancsak meglátom derekas indulását, az alsó földnek bátorítására és az magam hadával csak megindulnék és Bottyánt mellesleg hadnám, de ott is egész Hatvanig egy falat kenyér, egy ember nincsen, megtart pedig harmad napot, ha innét nem viszek, bajossan viszem az hadat anélkül.

Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlván magamat, maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Bátor Keszi die 27. Augusti 1705. hora 7ma vespertina.

1/ Ma már nincs a levél mellett.

2/ lesésére, azaz kikémlésére.

3/ A váradi ostromzárról van szó.

232.

Szolnok, 1705. augusztus 27. Csányi István sóinspector II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek: a Duna–Tisza közén jövedelmező sókereskedét lehetne indítani.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Dei Gratia Principi Transylvaniae, nec non Partium Regni Hungariae eidem annexarum, Domino Domino Francisco Rákóczi de Felső Vadász etc. etc. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem! Nékem jó Kegyelmes Uram!

Kegyelmes Uram! Nagyságod kegyelmes parancsolatlyából az elmúlt tavalyi esztendőben a' minémű sók szállítottak kezem alá a' Duna portusira, még azokban mindedig bizonyos számú sók voltak gondviselésem alatt, kiket most, ez ide alá esett változásokban és félelmekben actu szállítottak Szolnokban, itt lévő alkalmas sóházban, a' melly sóháznak a' Nemes Ország még eddig semmi hasznát nem vette; holott a' sónak conservatiojára és mindenféle való erogatiojára alkalmasb hely, mostani dióhoz képest nem ítéltethetik; kiválképpen ha az aknáknál, és mindenek felett Somlyónál megtódult sók

kiszállítatnának, s illendő árok rendeltetnék, Tisza–Duna között nem megve-
tendő proventus importálna a' Nemes Országnak. Melyre nézve méltóztassék
Nagyságod énnekem eziránt kegyelmessen parancsolni, ujjab instructioval ed-
gyütt, az Nemes Országnak egyéb szolgálattjátul üres lévén, eziránt való kész
és hű szolgálatomat megmutatni el nem mulatom. Actum Szolnok Die 27.
Augusti Anno 1705.

Nagyságod fejedelmi méltóságának alázatos szolgája:

Csányi István.

233.

Ceglédi puszta, 1705. augusztus 28. Id. Barkóczy Ferenc tábornok
Károlyi Sándorhoz. A német tábor Tök nevű faluhoz szállott. Horvát Tamás
hada felzendült, fizetésekét követelik, s már negyed napja a három városban
quártélyoznak, nem akarnak kijönni. Tájékoztatója a kuruc hadakról. A hadak
fizetéséről és ruházatáról ne feledkezzék meg.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. AcP 1. AcRa Ser. I. 1705 aug. Fasc. 1. A. 31.

(Külső címzés:) Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Exercituum Suae Serenitatis Principalis Generali Campi Mareschallo et Incltyti Comitatus Szattmariensis Supremo Comiti, Domino Affini Colendissimo. Ad castra Suae Serenitatis. (Gyűrűspe-
csét nyoma.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves sógor Uram.

Pásztói táborárul 22. praesentis költ Kegyelmed levelét nagy kötelességgel
vettem, csudálkozással értem, hogy Kegyelmes Urunk, kinek írot levele eltéve-
ledet volna, holot miként megolvastam, senkinek meg nem mutatván, choper-
tában magam előtt becsináltam, kiben precise csak az Kegyelmed jelenlétét
kévánta ő Nagysága. Én it az városokhoz nemigen meszi voltam az hadakkal,
míg Glikesperger Adonál táborozot, de már Tök nevű faluhoz szálót volt,
feljebb két mélföldnre Budához, ha Pest tájára érkezik, én is Kókához megyek,
edig is elmentem volna, de az Horvát Tamás hadával bajoskodom, mivel
felzendöltek, hogy valamíg három hópénzt nem adatok nekik, adig az tábo-
romra be nem jönnek, holot már kilenc hónapra fizettek nekik, negyed naptul
fogva csak az városokon quartéloznak, már egy hóra való fizetésekét ki is
hozattam ide, az mit azelőt magok sem kevántak töbet, felfuvalkodot részeges
ember az komendojok, most beköttem hozájok, ha nem obtemperálnak, az egész
hadakal odamegyek, s az ki indítója leszen, enek mint egy rebelliónak, elveszi
jutalmát. Ha az morvaiak hozánk hajlanának, nem volna utolsó állapot. Én
debreceni bíró uramal corespondeálok, tegnap lévén nálam ot való tanácsbeli
emberek, semi ártalmas hírt nem mondanak. Őcsém Palocsai Geörgy Uram-
nak is írtam volt, hogy velem corespondeáljon, de még egy levelét sem vettem.
Besenyei Uram it vagyon, Kárándi Uramnak is egy olá serege is, kik elszalad-

ván Besenyei Uramtul, noha ordert kötem volt nekiek, hun quartéliosnak, nem tudhatom. Tegnap nagy lövések voltak Budán, talám Glekesperger érkezet oda, várom az portámot s ha mi ocurentiáim lesznek, Kegyelmedet tudósítom. Kérem, az hadak fizetésekrül és mundirozásokrul ne feletkezzék.

Ezel maradok Kegyelmed igaz szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Ex predio Cegléd 28. Augusti 1705.

P. S. Az Horvát Tamás hada szintén most érkezik be, az szónoki németek miá, kik K... arnora¹ akarnak leni, nagy bajunk vagyon mind nekem, mind Bertóti Uramnak, kérem Kegyelmedet, disponálja Kegyelmes Urunkat, legyen resolutiójok.

1/ Olvashatatlan, értelmetlen szó. A szolnoki kuruc helyőrségben kezdettől fogva szolgáltak németek is.

234.

Dömsödi mező, 1705. augusztus 29. Nagy Péter lovaskapitány a kunszentmiklósi, kecskeméti, kőrösi, ceglédi bírának: az aradi és szegedi rácok 12 zászlóval Veresmartnál átkeltek a Dunán.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. Anno 1705. Irregestrata.

Szent Miklósi, Kecskeméti, Kőrösi, Ceglédi becsületes Bírának adassék becsülettel. Cito Cito Cito Citissime. (Papírba nyomott gyűrűs pecséttel.)

(Különböző írással rávezetve:)

Visae Kecskemetini Die 31. Augusti 1705.

Visae Kőrösini Die 31. Augusti.

Visae Cegledini 1ma Septembris. 1ma Septembris post meridiem.

Legyen az Ur oltalma kegyelmeteken!

Akarám tudtokra adni városi s falusi Bírák ez levelemnek rendiben azt, hogy az aradi s szegedi rácok 12 zászlókkal által mentek a tulsó félre a Veresmarti réven, már mi szándéka s ..... zeti,¹ Isten tudgya, azért mindgyárásat oda, az hova illik, hírt adgyatok, amellyek budai hajókon költöztek által. Ezzel legyen az jó Isten mindnyájan(sic!) kegyelmetekkel.

Datum in Campo Dömsödiensi Die 29. Augusti.

Kegyelmes Urunk eő Nagysága edgyik lovas kapitánya

Nagy Péter.

1/ A szó első fele a tinta elhalványlása és a papír foszlottsága miatt nem olvasható.

235.

Ceglédi puszta, 1705. augusztus 29. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz: a kuruc hadak elhelyezéséről, a németek vélt mozgásáról. Ellátási gondok vannak.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. aug. Fasc. 1. A. 32.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor kedves Sógor Uramnak ő Kegyelmének adassék. Ibi ubi. Staffetaliter. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

26. praesentis Nitráru¹l datált Kegyelmed levelét kedvesen vettem, a sánchányás¹ végbement, az kalocsai gyalogságot is viszaexpediáltam Kalocsára, az mohácsi és szekszárdi gyalogságot is Szolnokbul meghatam, hogy visszamenjenek oda. Horvát Tamás it vagon meletem, Szapanos hadának egy hópénzeket megadatom Szolnokba, de mundirunk kell nekiek, ugyan töb hadak is szüglódnak, se fizetések, se munkdirungjuk nem lévén. Az német tábor mere fordult Tök nevő falutul, bizonyos benne nem vagyok, értvén azért Kegyelmed jövetelit, azon vagyok, hogy holnap megindulván, Sámbo²k táján száljanak s ot várom Kegyelmedet. Diák Ferenc Szent Márton² táján vagon az meléje rendelt hadakal, Szöcs János Kecskeméten túl vigyáz, az Jáságot Szent Geörgyhez³ bocsátotam. Bercsényi Uram operatióit Isten secundálja, Kegyelmed jövetelit pedig szívesen elvárom. Ordódi Uramnak is írtam, hogy mind kéme³ket kőgyön, mind haramiáit nyelvfogásra.

Maradván Kegyelmed igaz szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Ex predio Cigled 29. Augusti. 1705.

1/ A solti sánc lebontása.

2/ Bár a körzetben több ilyen nevű helység van, valószínűleg Szalkszentmártonról lehet szó.

3/ Több helység is szóba jöhet, minden bizonynal Jászfelsőszentgyörgy.

236.

Pásztói tábor, 1705. augusztus 31. Károlyi Sándor levele feleségéhez, Barkóczy Krisztinához. Tájékoztatja a német tábornak Esztergom felől Buda felé vonulásáról, ellenük való sikeres támadásáról, és egyéb katonai, főleg erdélyi hírekről.

(A levél nagyrészt személyi kérdésekről szól, ezért csak a témánkat érintő passzust közöljük.)

Eredeti, sajátkezű írás. MOL P: 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa 1705. aug. Fasc. 1. A. 48.

Isten veled Édes Szívem.

.....

Eddig valókrul Édesem mind tudósítotlak, elhiszem vetted is, most egyebet nem írhatok, az német continuállya úttját Buda fele, vízen való hajói,

hídgya le is ment, maga Esztergom elein hál, holnap, elhiszem hajói után megyen. Én is hadaimmal Hatvanhoz megyek, valamit ellenne Isten által kigondolhatok, elkövetem. Teli torokkal kiáltja, hogy Kecskemétre s Erdélyre megyen. Bizony, tartok is factióit, de én Kegyelmes Urunknak mindeneket eleibe adtam, úgy látom, maga sem kételkedik, hanem együtt Bercsényivel és az hadakkal uttánnam nyomul. Az ellenségel két éjel, kétt nap lövöldözköttünk ágyúval, egy generalist, egy collenellust ejtettünk, felest közönségest, egyik másikat érte, sőt egész táborát confundáltuk, maga(m) erömöt sem vittem elejbe. Bízom Istenben, megszegyenül, hacsak el nem adnak bennünket, de félek, hogy szeptemberben Pilátus Heródeszel megbékéllik. Nekem se éjelem, se napalom, most Hatvannál valami occurál, mindenről tudósítani foglak szívem. Erdély felől nekem írnak, de semmi jót nem reménlek, az Fejedelemlnek is megmondottam s írtam, adgya isten, hazudgyak.

Pásztói táboron, 31. Augusti 1705.

237.

Hatvan, 1705. szeptember 2. Károlyi Sándor levele feleségéhez, Baróczi Krisztináhos. A német sereg Budán átkeléshez készülődik. Az országgyűlésen nem vesz részt. Kecskemét is veszélyben forog. Egyéb személyes családi ügyek.

Eredeti, sajtákezű írással. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. szept. Fasc. 2. B. 38.

Isten veled Édes szívem.

Mostan is dátum nélkül írot leveledet Szívem, szeretettel vettem, eddig töb leveleimbül genuine kitanulhattad Édesem az dolgokat, mint folytanak és folynak, mert dolgaim nem levén, napjában olykor kétzer is írok szívem. Egészségben való lételeteken Szívem örvendek, Isten tovább is tartson, Istennek hála, én is mint fris cudar iffiú legény, jól vagyok.

Az országgyűlésen én nem hiszem, jelen legyek. Azért az cifraságnak nincsen ideje. nem kell semmi, csak egy jó katonás mente és süveg, mert az prémes majd megzajosodik.¹

Az német már Budához érkezet, az hídat köteti az Dunán, csak elhiszem, az országgyűlésre jú propálni² gravamenyét, hogy már három esztendeje, hogy portiót nem szedet. Az fejedelem is, Bercsényi is, Forgátz is júnek, szégyen lesz, ha meg nem felelnek, Kecskemét forog veszedelemben. Azért Mihály Deákot actu expediálom az taxáért. Hatvanbul az mit írtam volt szívem, elfelejtettem, az clavest is nem tudom, mindazáltal most sietek ezzel, holnap talám kitapogathatom s arra is válaszolok. De én az tanács(sic!) vagy jó, vagy nem, Máramaros jó. Nagy szárásságban ménes, marha Károlyban mind elvesz, bizony Édesem, Gyarmat³ körül job lesz. E minapi nagy fekete lóhoz megent kettőt küldök Édesem.

Anyám Aszonnak alázatos szolgálatomat követem, mert nem írhatok,⁴ de engem ne kéméllyen, bízvást csak parancsollyon, mert töb dolgaim között is nem leszen utolsó az eő Kegyelmeé, az mint hogy Palocsai adjutantya éppen postán megyen, parancsoltam általa, hogy semmi zsoldost ne kíványon eő kegyelme, úgy az Prinz Asszonyokon⁵ is.

Prinyi Mihál öcsém hogy kuruc bavarus mellett, confirmáltatik. Imre jól viseli magát.

Datum Hatvan die 2. Septembris 1705.

Az te igaz szeretettel való hites társod

K. S.

1/ Zajorodik? jelentése előttem ismeretlen.

2/ Helyesen: proponálni, előterjeszteni.

3/ Fehérgyarmat.

4/ Bizonytalan olvasatú szó.

5/ Sic! Személyük előttem ismeretlen.

238.

Galgaguta, 1705. szeptember 2. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek a németek Budára történt bevonulásáról, s így egy nap alatt akár Kecskemétre is elérhetnek.

Eredeti, sajtákezű írással. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy Jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Léva vel ubi. Staffeta urgentissima. (Gyűrűspeccéttel.)

(Külön ráírva:) Kegyelmes Uramnak éjel napal sietve vigyék staffetaliter. Károlyi Sándor. Cito cito cito citissime.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy Jó Kegyelmes Uram.

Tegnap reggel még Esztergomon felől lévén az német tábor, nem hittem volna, illy hamar leérkezzék, de már magam is hallottam az sok áldgyülvést mai napon, csak elhiszem, akkor mentek be az generalisok, melyet Uyfalusai Ferenc hadnagy levele is miként confirmállyon, Nagyságod kegyelmessen megláthattya.¹ Már az hídgya elkészülvén, délután négy óra tájban ha megindul, egy étzaka menvén, másnap délre akar Hatvanra, akar Kecskemétre élérkezik. Én még ma elmegyek Hatvanba, meglátom, miben legyenek az dolgok, holnap Barkóczi Ferenc Urammal conjungálom magamot. Soha nem tudom, az szegénséget elállítsam-e? ellőlle, vagy sem, mivel Nagyságod választát nem vehettem íránta. Datum Gutta,² die 2. Septembris 1705.

Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

P. S. Klikilsbergrül és az rátzságrul semmit sem halhatok.

1/ Ma már nincs a levél mellett.

2/ Ez nem a Csallóközben lévő Gúta, hanem Galgaguta, Nógrád megyében. Károlyi másnap már Aszódon van.

Zsámboki tábor, 1705. szeptember 2. Id. Barkóczy Ferenc Károlyi Sándornak: mindenfelé parancsolt a katonaság koncentrálására. Különböző híreket közöl, többet közt a solti sánc lebontásáról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. szept. Fasc. 2. B. 10.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Kedves Sógor Uramnak ő Kegyelmének adassék. Pásztói táboron. (Gyűrűspecsét.) Cito Cito Cito Citissime.

Mint Kedves Sógor Uramnak ajánlom köteles szolgálatomat.

Kegyelmed levelét ezen órába veszem, mit írjon az német lejtövele felől, megértetem, azért mindenfele parancsoltam az hadaknak, hogy ide gyölekezzenek, s város is óránként, az fiam¹ is Eger táján volt az hadakkal, annak is marsutát² köttem, hogy siesen ide. Deák Ferenc is edig útba corpusával, Ordódi Uramot is Kókai Uramal elcomendéroztam, hogy égesenek; az Vármegéket, tudom Jánosi Uram is felöltetni el nem mulatja, én is ex super abundantanti parancsoltam mind Vármegéknek és Jáságnak. Az éjel minemő híreim érkeztek, im átalködtöm,³ az solti sáncot régen elhánták, az gjalogság velem vagon három taraskal és munitioval. Kalocsát pusztán hagyván, azon gjalogságnak is ide parancsoltam jöni, úgy az szekszárdiaknak is. Nem tudom, az átkozot hatvani postamester hova teszi leveleimet, hogy Kegyelmed kezében nem mehetnek. Ezel kívánom, találja levelem jó egészségben Kegyelmedet, maradván

Kegyelmed szolgája sógora

4

Sámboki táborul die 2. Septembris 1705.

1/ Ifj. Barkóczy Ferenc colonellus.

2/ marsruta: menetparancs előírt útvonalon.

3/ Ma már egyetlen melléklet sincs a levélhez csatolva.

4/ Az egész levél id. Barkóczy Ferenc jellegzetes kézirásával, de aláírni elfelejtette.

Zsámboki tábor, 1705. szeptember 2. éjjel 2 órakor. Id. Barkóczy Ferenc Károlyi Sándornak. Schlick 3000 emberrel Budára érkezett s megkezdte a hídverést. Híre szerint terve az, hogy Hatvan és Szolnok felé csapjon.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 szept. Fasc. 2. B. 9.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Kedves Sógor Uramnak ő Kegyelmének hamarsággal adassék. Ibi Ubi. Cito Citius Citissime. (Igen sokszor.) (Gyűrűspecsét.)

(A címlapon:) Ezen leveletem Szabó Máté Uram nagy sieccséggel küldgye az hol hírt hallya az Méltóságos Urnak.

Méltóságos Generalis, nékem Kedves Sógor Uram.

Im minemű levelem érkezet Deák Ferenc Uramtul, Kegyelmednek in specie általküldöttem.¹ Mind pedig Pest fele portát bocsátottam, igaz-é, nem-é. Az mely ember pedig a hírt hozta, azt referállya, hogy kedden érkezet oda Slik három ezere magával, az ki mindgyárt az hídat köttetni kezdette, ezt az ot ben levő jó emberünk özente, s szándéka pedig az, hogy erre Hatvan fele csapjon, azután Szolnok felé. Továb is, ha mit értek, Kegyelmedet tudósítani el nem mulatom. Ezzel maradok

Kegyelmed igaz szolgálja sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Ex castris ad Sábok positis Die 2. Septembris hora 2da nocturna Anni 1705.

1/ Nincs a levél mellett.

241.

Aszódi tábor, 1705. szeptember 3. Károlyi Sándor levele feleségéhez, Barkóczy Krisztinához. Személyes ügyek mellett tájékoztatja a rácok mozgólódásáról és egyéb hírekről.

Eredeti, sajtátkézű írás. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 szept. Fasc. 2. B. 38.

(Külső címzés:) Az én kedves Feleségemnek Tekéntetes és Nagyságos Szalai Barkóczi Kristina Aszonnak szeretettel íram. Ocsván. (Gyűrűspecst.)

Isten veled Édes szívem.

Mai napon, az mennyire az ABCre emlékezhetem, próbáltam leveledet, jól volt szívem, igenis, de maculázva volt, nagy nehezen kitaláltam, de nem tudhatom, mit írtam volt azon 19. Augusti, Hatvanbul datált levelemben haragombul, hanem ha hogy köszvényessé teszem magamot. Azon írásod Édesem, hibás volt, hanem íme az ABC, elküldöttem s megváltoztattam egészen, mert Bercsenyi cancelláriáját elnyervén,¹ más is tudgya már ígyen, hanem ezuttán így élyly velle, s elvetted-e Szívem, tudósíts rólla. Azért küldöttem penig illy bátran, hogy Debrecenig bizonyos emberem viszi. Onnat kezedben megyen édesem az.

Étzakátul fogva az ellenségéről semmi újab hírem nincsen, hanem ma hallám, hogy az aradi rác, édesem, az Tiszán által jövéen, oda le Veresmartnál Eszéken felől az Dunán általment volna, ha való szívem, békesség nektek. De nekünk leszen dolgunk. Imádkozzatok, megsegít Isten minket is. Az én kis inaskám, Korda mit írjon, Édesem levelébül megértheted. Reménlem, kevélykedhetem még Rabatta köpönyegében, ha Isten megtart.² Kérlek Szívem, az anyjának írd meg,³ vagyis Vitkai Mihály Vice Ispán Uramnak. Barkóczi Uram most is egy tarisnya fürjet küldé szívem, jó szívvel látnálak reája, azuttán az száz párnára az szellős sátorkámban. Ezzel engedgyen Isten eörvendetes híre-

ket írnom, róllad is Édesem hallanom, Anyám Aszonnak alázatos szolgálato-
mat, neked pedig szívem maradok, míg élek
igaz hűtös társod édesecském

K. S. m. p.

Kővár Vidék szívem, egy paripát küldöt Károlyba. Külte Pápai, viseltest
édesem az többivel együtt jó gondgyát.

Aszódi táboron die 3. Septembris 1705.

1/ T. i. a császáriak.

2/ Célzás Károlyi Sándornak 1704. július 4-dikén Szentgotthárd mellett Joseph Rabatta gróf
tábornok csapatai fölött aratott győzelmére.

3/ E szó nyilvánvaló tollhibából kimaradt.

242.

Zsámbok, 1705. szeptember 3. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sán-
dorhoz: hadellátási és fegyelmi ügyekről.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 szept. Fasc. 2. B. 11.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Kedves sógor Uram-
nak ő Kegyelmének adassék. Hatvan. (Gyűrűspecsét töredéke.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Vevín Kegyelmed úri levelét, Kegyelmed hadának szerencsés érkezését
értem. Ordódi Uramtul úgy informáltatom, hogy Aszódhoz nem mesze elég
széna volna. It az portázás igen nehéz, mert szök az kálaus,¹ Bezerédi Uram
igen defficilis az kaluzadásba. Az hóhért örömetst elködeném, de az minap
Cegléden megrészegedvén, katonát vagdalt meg s ötöt is jól megverték, haza-
szököt Egerbe. Kegyelmed rabja is szaporodnak, (sic!) mert tegnap Nyúzó
Uram zászlótartója egy katonáját egyonötötte, ma temetik el. Deák Ferencet
az minapi Kegyelmed írása szerént, mind az szegedi hadal ide parancsoltam
volt jöni. Már újab ordert kődök, hogy tartózkogjanak, még Ordódi Uram meg
nem jöt. Ujab hírem nincs, most expediáltam újab portát, ha mit hallok,
Kegyelmedet tudósítani el nem mulatom.

Maradván Kegyelmed igaz szolgálja sógora

Gróf Barkóczy Ferenc.

Sámbok 3. Septembris 1705.

1/ szük a kalauz: vagyis kevés a vidéket jól ismerő vezető.

Kecskemét, 1705. szeptember 4. Kecskemét város bírái és tanácsa Károlyi Sándorhos: a Koháry rész után járó adójukat csak akkor fizetik ki, ha a fejedelem az elrendelt tilalmat feloldja.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. szept. Fasc. 3. C. 12.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Méltóságos Fejedelem Fölső Vadászi Rákóczy Ferenc Kegyelmes Urunk eő Nagysága Hadainak mezei Marschallusának, Tizántúl levő földnek Fő Commendojának és Nemes Sztámár Vármogyének Eörökös Fő Ispányának etc. nagy jó Kegyelmes Urunknak eő Nagyságának alázatosan íránk. (Papírba nyomott kerek pecsét.)

Méltóságos Generalis nagy jó Kegyelmes Urunk!

Alázatos kész engedelmisséggel való szolgálatunk ajánlása után. Hogy az Ur Isten Nagyságotat szerencsés hosszú élettel s minden dolgaiban kívánt boldog előmenetellel álgya s szerencséltesse, alázatosan kívánnuk. Nemzetes és Vitézlő Almási Mihály Uram által Kegyelmes Urunk, Nagyságod méltóságos úri parancsolattyát ezidei adónknak ugyan Almási Mihály Uramnak kezébe való adása véget alázatosan s jobbágyi kész engedelmisséggel vévén, együgyü kötelességünk szerént annak eleget tönni készek volnánk, de amint már ezelőtt is Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak nagy alázatosan insinuáltuk vala, hogy Kegyelmes Urunktul eő Nagyságátul és az Méltóságos Udvaratul prohibeáltattunk, hogy senkinek is adónkat Fiscuson kívül ne exolválnánk, melly eő Nagysága kegyelmes parancsolattyának valóságos párját jóllehet még a tavaszszal Egerben Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak alázatosan megküldvén, ezen includált Méltóságos Fejedelöm Kegyelmes Urunk eő Nagysága kegyelmes parancsolattyára ezen annectált Kegyelmes Urunk, Nagyságod kegyelmes resolutioját is nagy alázatosan vöttük, mindazonáltal Kegyelmes Urunk eő Nagysága méltóságos prohibitio(ja) ellen nem merészelvén cselekednünk, hogy Nagyságod kegyelmes parancsolattyát nem effektuálhattuk, s ezen jószágra obveniált katonák kifizetésén kívül, még kezünknel lévő adónkat most nem exolválhattuk, Kegyelmes Urunkat, Nagyságodat nagy alázatosan követvén, kérjük, méltóztassék Kegyelmes Urunk, Nagyságod az méltóságos Udvaratul reánk, együgyü jobbágyokra olly parancsolatot extraháltatni, hogy adónkat az Fiskuson kívül exolválhassuk, mi jobbágyi kész engedelmisséggel magunkat ahoz nagy alázatosan alkalmaztatnunk készek lészünk, s ajánlyuk magunkat alázatosan Kegyelmes Urunk, Nagyságod kegyes úri gratiájában.

Kegyelmes Urunk, Nagyságod alázatos jobbágyi

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Raptim Kecskemetini Die 4. Septembris Anno 1705.

Kecskemét, 1705. szeptember 4. Kecskemét város tanácsának határozata a Károlyi Sándornak járó cenzus megfizetéséről.

Eredeti. Kecskemét v. lt. Városi jkv 1702–1708. 440. 1. (Megsemmisült.) — Hornyik János másolata. BKmL Kecskemét v. lta. XV. 9. 167. téka.

Hogy az mely annualis censust Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunk ő Nagysága rajtunk praetendál, valameddig Kegyelmes Urunk ő Fejedelemsége újabb parancsolattját nem vesszük, kinek kellessék adni, mindaddig kezünknel megtartsuk, és sem maga a Méltóságos Generalis számára, se pedig az Fiscus számára ki ne adgyuk.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 4–5. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Részletesen beszámol a császári csapatok mozgásáról, Budán még nincs jele a hídépítésnek. A kuruc ezredek mustrájáról és szervezéséről. A kecskeméti cenzus ügye.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A. A-levél utolsó lapja hiányzik, ezért pontos dátuma nem állapítható meg. Thaly Kálmán kézírásával rávezetve: Károlyi Sándor sajátkezű levele 1705. aug. vagy sept. Minthogy Károlyi hivatkozik Rákóczi 3-diki levelére, amely szeptemberben kelt, s Rákóczi a kecskeméti cenzus ügyét szeptember 7-diki levelében döntötte el, a levél dátuma csak a fenti lehet.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Sub dato 3ia hujus¹ írot méltóságos úri kegyelmes parancsolattját Nagyságodnak alázatossággal vettem, valóban bánom Bottyán János Apámnak elmaradását, maga ugyan tudom, akarja, mert jószágát onnat is oltalmazhattya. Az hajói ugyan az ellenségnek mind letakarottanak immár, mindazáltal állyon Nagyságod kegyelmes dispositiojában.

Az Tiszán túl való hadak sem érkeztenek még el, mindazáltal az menyire lehet, vigyáztatunk, de semmit nem próbálhattunk, mert eő mégis túl, mi penig innet.

Az gyalogság iránt való Nagyságod kegyelmes rendelése igen alkalmas, hanem lovasbul álló corpust még egyet ítelnem szükségesnek formálni Kőrös, Cegléd közöt, az ki oda aláb is vigyázna, hogy ennek lármája alat Klikilsbergh által ne ugorgyék Szeged fele.

Ezen órában érkezék portásom Győri János, ki is egész pesti kapuig, az Duna mellýékét mind megjárta tegnap, de még dolgosokat sem látot sohol is, nemhogy hidat kötöt volna által. Egyéb az malmoknál semmi sincsen, az tábora Ó Budán felől az hegyek alat fekszik. Mostan expediálom Piko Demét, ki is ma az Szent Gállér hegye felől való Dunát fogja megjárni, s mind hídgýt s táboraát (ha vagyon-e? onnat is) fogja szemlélni, azonnal Nagyságodat arrul is tudósítanom alázatosan.

Magam ezeremnek, Kárándi ezerének már mustrája végbement, volt hatodfél óra való restantiájuk, assignáltam harmadfél óra valót, fog még restálni négy óra való fizetések. Az Bessenyei Uramé szintén úgy vagyon, de azt még meg sem mustráltattam, hanem az Deák Ferencéhez és Ilosvai Imrénéhez fogok, de az mind a kettő is alig vagyon 400, az szegedi hadon kívül, annak pedig miben legyen dolga, ex inclusis² Nagyságod méltóztatik kegyelmessen megérteni, kire magam is ordert küldöttem, ha jön, jó, holot nem, dispositiot töttem, hogy fogják s hozzák töb nyakas társaival Szűcs Farkas Uramat. Ezek alighanem Patér János munkái,³ már Barkóczi Uram is, magam is parancsolunk neki, de csak nem akar Szendrőbe menni. Azért Nagyságod parancsolatot küldgön reája, mert már az klastromra akartam küldeni, kit nem eörömet cselekedném, csak elhiszem, az kecskemétiek is eő általa corrupáltattanak.

Az praemittált hadakon kívül Nyúzó ezere, Bezerédié és az solti sáncbeli is fizetetlen Kegyelmes Uram. Ugy az szolnoki had is, azonklvül feles vagyon rabságbul szabadult, sebes és ellenségtül gyaloggá maradt,⁴ azoknak is Nagyságod kegyelmes resolutioja szerint contentumot kellett tenni, és így ezen summa elégtelen mindazoknak suppleálására. Ha azért Kegyelmes Uram, Nagyságod mindezeknek kegyelmessen resolvál contentumot tétetni, az töb hadak is elérkeztvén, csak könnyen fog 40.000 forint megkívántatni.

Deák Ferenc, Ilosvai hada és az solti gyalogság (ki rosra is fakat volt, mint Bakóczi Uram referállja),⁵ az munderumot várja, vagyon is szükségek reája, ha csak az solti hajdúságnak is, méltóztassék Nagyságod hova hamarab elküldeni.

Az Nagyságod kegyelmes dispositioja szerint az vármegyéknek irtam volt, hogy ide Hatvanhoz jőjenek. Nemes Heves és Bihar már jelen vadnak, az többi útban vagyon, Nagyságod mit méltóztatik parancsolni, oda menjenek-e? vagy itten maradgyanak, kegyelmes parancsolattját Nagyságodnak elvárom.

Nemes Bihar Vármegyve dézmája iránt Nagyságodnál alázatosan instáltam vala. Considerálván sok romlásit s naponkint való szenvedésit és kárvallásit, Nagyságod méltóztatot volt kegyelmes ígéretet tenni. Az dézmások pedig Kegyelmes Uram, actu is impetályák az szegéniséget, holot az Berettyón túl való földön éppen semmi vetés nincsen, úgy szőlő munkában, sőt az Berettyó mellet is túrhető, az szőlők is nagyobbára az bloquádának sok confusioi miá míveletlenek. Azért iterato alázatosan instálnak Nagyságod előtt, azon kegyelmes ígéreti szerint megeengedni nekik méltóztassék, kiket magam is alázatosan recommendálok, mivel mostan is szép compániával vadnak, s más felől az bloquadában jelen vadnak. Kirül Nagyságod kegyelmes resolutióját elvárom.

Azomban magamot sem felejthetem, Kegyelmes Uram. Kecskeméti jussomat már demonstráltam is, még sincs semmi resolutióm. Eddig is Nagyságodat tekintetem, de mivel jussom csak elhalgatatot, Nagyságod engedelmébül én bizony rajtok megveszem. Ki is annuatim 1010 forintra megyen, az többi Nagyságodat illeti most, de ha Kohári István meghal, reám száll.

Az kőrösi, kecskeméti két sereg Ilosvai hadából ál csak, zsoldosnak mentenek, én ezeremhez mustráltatom. Az városok állítsanak...⁶

1/ Rákóczi 1705. szeptember 2-dikán Érsekújvárról írt Károlynak. Kiadva: AR I. 406. Mivel az a leveleskönyvbe bevezetett fogalmazvány, valószínű, hogy a végleges szövegű levelet 3-dikán állították ki és küldték el Károlynak, aki legjobb esetben is csak egy-két nap múlva válaszolhatott. Levelének dátumát ez határozza meg.

2/ Nincs a levél mellett.

3/ Az a „Patér János” azonos Páter Nagy János ferences gvardiánnal, ekkor azonban már Bárkányi János, aki 1688-ig Rákóczi egyik nevelője volt, állt gvardiánként a kecskeméti ferences rendház élén. L. Páter András Miklós 1705. július 5-fiki levelét.

4/ Vagyis elvesztette lovát.

5/ Barkóczi Ferenc 1705. augusztus 26-dikán Ceglédről közli Károlyival a solti sánc őrségének lázongását.

6/ Itt a levél megszakad, mert a következő, nyilván utolsó lap hiányzik.

246.

Kecskeméti tábor, 1705. szeptember 5. Ujvárosi Szűcs János levele Károlyi Sándornak. Fülöpszállásnál ellenség bukkant fel, 300 marha és 9 ember kárt tett. A három város hadaival kapcsolatos problémák, a városok segítséget kérnek, félnek az ellenség támadásától.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 szept. Fasc. 3. C. 18.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Suae Serenitatis Principalis Campi Mareschallo, Regionis Trans-Tibiscanae Supremo Generali Commendanti, Incltyi Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti (titulus) Domino Domino mihi Colendissimo observandissimo. Sámbock vel Ubi. (Gyűrűspecset nyoma.)

Méltóságos Generalis, mindenkori jó Kegyelmes Uram!

Hogy Isten Nagyságotat Hazánk hasznos javára sokáig szerencsésen éltesse, szívessen kívánom. Méltóságos Generalis, jó Kegyelmes Uram, Nagyságotat hozzánk küldött levelét vettem méltó becsülettel, continentiaját megértettem; én mingyárt Nagyságotat méltóságos parancsolattjára vélem lévő hadakkal megindultam, s admaturáltam volna is mennél hamarab utamat, de minthogy az ellenségnek is hozták bizonyos hírit, mellyet is tehetségem szerint örömezt szándékában igyekeztem volna meggátolni, de Fülöpszállásánál jelentette ki magát. Mintegy 300-ig való marha¹ s 9 emberbéli kárt is tett, az mint csak mostanában hozták újjobban hírvül. Azomban az városi hadak közt is felesen voltanak soldosok, s most pedig Nagyságotat parancsolattját értvén újjobban Szolga Bíró Thot András Uramtul, nem soldosok által, hanem magok személyekben akarnak compareálni, az melyhez valamelly kevés várakozás szükségesképpen kívántatik, melly várakozás iránt Nagyságotat alázatossan követem. Továb az mi tehetségemben lészen, azon igyekezem, mennél felessebb magammal Nagyságotat parancsolattja szerint, utamat mennél hamarébb éjjel nappal continuálhassam. Utollyára az Jézusnak vére hullására kérik alázatossan Nagyságotat általam az városiak, hogy tellyességel az ellenségnek praedájára (magok hadaitól is elhagyataván), ki ne tetettessenek, Nagyságotat kegyelmes gondviselését és atyai protectioját, Nagyságotat bölcs okossága s dispo-

sitioja szerént alázatosan kívánván, elvárják. Caeterum, hogy Isten Nagyságodat kedvesivel s jóakaróival kívánsága szerént éltesse, kívánván.

Maradok Nagyságodnak, jó Kegyelmes Uramnak méltatlan szolgája

Ujvárosi Szűcs János.

Datum in castris ad Kecskemét positis Die 5. Septembris Anno 1705.

1/ E szó tollhibából kimaradt.

247.

Kecskemét, 1705. szeptember 7. Ujvárosi Szűcs János kapitány Károlyi Sándornak. Hadszervezési és katonai hírek. Itt a hadakkal készen van, kőrösi és ceglédi hadak kiállítására oda fog menni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 sept. Fasc. 3. C. 24.

Méltóságos Méltóságos Generalis és Groff Uramnak, Nagyságodnak.

Alázatos szolgálatomat ajánlom. Nagyságod méltóságos parancsolatját Nemzetes Vitézlő Zana György kapitány Uram által vettem, mihelyest azonnal indultam bé az várasba, kívánván azon méltóságos parancsolatjában eljárnom. De bizonyossan értvén, hogy egynehány nappal ezelőtt Kis Mihály Uram elment Deák Ferenc Uram táborára, Szűcs Farkast is nem értem idebe. Azonban én itt az hadakkal készen vagyok. Nagyságod méltóságos parancsolatját méglen elvészem, mitéví légyek, Kőrösre és Ceglédre igyekezem az otlévő és kitelhető hadaknak kiállítására. Ezek után Nagyságod méltóságos gratiájába ajánlván magamat,

maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Ujvárosi Szűcs János.

Raptim Kecskemét die 7. Septembris 1705.

P. S. A' mi pedig az bennmaradott szegedi katonák dolgát illeti, actu abban fáradozunk, hogy kézhez adattassanak.

248.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 8. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A német átkötötte a hidat a Dunán. Szolnok élelemkészlete igen kevés. A három város szintén engedetlen, elfogadták Schlick levelét, ezért rájuk fog ijeszteni.

Eredeti, végig sajátkezű írással. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy Jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának, Szécsénben. (Gyűrűs-pecsét.) Staffeta Urgentissima. Cito Cito Cito Citissime Citissime Citissime.

Méltóságos Fejedelem, Nékem Jó Kegyelmes Uram.

Mai portásom is szerencsésen megérkezvén. Az híd ugyancsak valójában megkészült, de az német mégis helyben vagyon túll az Dunán, már egyenénny nap observáltam, minden reggel az egész gyaloghadat exerceállya s tanítva, lövet velek, hihető novitiusok, mint mi.

Ujfalusi Ferencnek parancsoltam volt, hogy valami módon embereket küldgyön be, s voltanak is, mit írjon, Nagyságodnak alázatossan includálom.¹ Én szüntelen jó vigyázással lenni el nem mulatom, s most iterato beküldök s végire megyek, ha jött-e? azolta valamiféle had töb hozzá, vagy sem.

Azt nem foghatom meg elmémmel, miért nem Herbeville jártattja az hódoltató levelet, hanem Schlick, hihető, talán Bécsben vagyon Herbeville s öuttánna várakoznak.

Méltóságos Generalis Eszterház Antal Uramot, hol legyen, nem tudom, ma írtam és tudósítottam(sic!) mindenekről.

Ezzel maradok Nagyságodnak, mint Kegyelmes Uramnak alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

Hatvani táboron, die 8. Septembris 1705.

P. S. Berthóti István Uram válaszát vettem, nincsen töb 40 hordó lisztinél és 100 vágója s 160 hajdújánál. Lisztet most Csala szállítatot volna 160 hordóval, de Borsod Vármegye szekeret nem adot, márpenig Kajali Uram tegnapi levele szerént, ha Miskoltz tájárul nem engednek ezen szükségekre succurálni, innét bizony az malombeli fogyatkozás miá nem telik. Nagyságod, ha szükségesnek ítéli, méltóztassék parancsolni rulla, mert én nem eörömet avatom magamat bele, hanem végére ugyan nem sajnálok menni.

Az három városok is, úgy látom, ezekre jönnek,² az mint Szűcs János levelébül bővön megértheti Nagyságod. Már az bírójokat azért nem fogdoztatom meg, hanem azért, hogy Máriási és Szűcs János híre nélkül Schlick levelét felszakasztották és olvasták, mások példájára megjiesztem.³

(A levél szélén a válasz fogalmazata:)

És hogy az ellenség még át nem jüt, értyük s onnan tapasztallyuk, hogy Groff Eszterhás Antal Uram portája, aki a németnek által való jövetelit bizonyosnak mondotta, csak hallomás hír lehetett.

Groff Eszterhás Antal Uram tábora penig eddig Gutánál lészen, kinek is az az ordere, hogy Kegyelmedtül informáltatván, mindeneket elkövessen.

Szolnokra a Tiszán szállítanak elegendő élést: az alatt is másutt is tettünk provisiot felőle. De mivel a parasztság engedetlen, s az oda való kapitánynak katonája nincsen, nem lévén még olyan periculum, az oda való sereget haza bocsáthattja Kegyelmed, akivel pro executione élhet.

A városi nemesség penig a kívántató szükségre igenis helyben maradhat, s ne kényszerítettessék Nemes Vármegye zászlója alá menni.

1/ Ma már nincs ott.

2/ Talán úgy értendő, hogy a három város sem akar élelmet szállítani Szolnokba.

3/ Az 1705. szeptember 8-án lefolytatott vizsgálat jegyzőkönyvét (l. alább.)

(Kecskemét) 1705. szeptember 8. Palkovics Ferenc és Máriássy Miklós által aláírt vizsgálati jegyzőkönyv a német sereg tábornokai által a három városba küldött levelek ügyében.

Eredeti. MOL G 16. RSzL I. 2. d. No. 204.

Anni 1705 die 8. Mensis Septembris. Praesentibus Perillustribus ac Generosis Dominis Supremis Capitaneis Nicolao Máriássy et Joanne Szűcs per me subscriptum erga immediate descriptam formulam juramentalem, utpote:

Én N. N. esküszem az élő Istenre, ki Attya, Fiú, Szentlélek tellyes Szent Háromság egy bizony élő Isten, engem úgy segéllyen az én igaz kerósztyény hitemben, hogy subsequalt és kérdendő punctumokra valamit tudok felelni, és hallottam, láttam, nem tekéntvén attyafiússágot, ígérített, ajándékott, vagy félelmet, csupán igazán megvallom. Isten engem úgy segéllyen mint ezen a világon, mint másón, úgy egész cselédemet.

De Eo Utrum?

1. Vallya meg az tanú, ezekben az elmúlt napokban nem de nem német Slik Gyeneralis leveleit látta-e, vagy hallotta-é, kinek küldetett? mi formában? hány vót az levél, kinek voltak intulálva, (sic!)¹ ki hozta ide, és ki szakaytotta fel pecséttyeit.

2. Nem de nem praememoralt Slik Gyeneralis leveleit felszakasztván itten Kecskemét városházánál felszakaszván, (sic!) mind az három városnak leveleit, úgymint Kecskemét, Kúres és Ceglédét városáét, (sic!) publice olvasták. Kik halgatták olvasássát, vallya meg.

3tio. Nem de nem más német gyeneralissok, vagy commendansok leveleit vettek-é kezeikhez, és kezeikben vévén minden levelet felszakétás előtt, vagy felszakasztás után. Communiáltak-é Nemzetes Vitézlő Máriássy Miklós és Szűcs János Fő Kapitány Uraimékkal eő Kegyelmekekkel.

Primus testis Stephanus Verga annorum circiter 60. Calvinista ad Juratum quo Civitati Kecskemetiensi esset obstrictus fassus est ad praefata puncta ad primum. Ez elmúlt szombaton, melly esset 5. Septembris Anni 1705. modo currenti. Midún Kecskemét Várossa egybegyült volna az insurrectio iránt tanácskozván, Nemes Vármegye actualis viceispánya, Pálffy Mihál Uram is és Gulácsi Tanács Notarius Uramék eő Kegyelmekek jelen lévén, csak begyütt (kivül az udvarra) keves (kétt) ember, az kik hoztak enyenyehány levelet (és második bíró keziben adta(sic!) Bozó Istvány Uram kezeibe, ki is kezeinkbe hozta azon leveleket),² úgy véli, hogy edgyik diákul volt írva és mind az három városnak szolló. Emlétett Vice Ispány tanácsából praecise és mások javallásából praecitált Nemes Vármegye Notariussa nyitotta és felszakasztotta pecsétét. Ad 2dum. Csak egy levél volt fekete pecsétel pecsételve városoknak szolló. Ki mind a három városnak szollot, más levelek is patenter voltak, kik az Vármegye faluira szollottak, azoknak olvasásában, a mint reflectállya magát, praecipue részes voltak Pálffy Mihály Vice Ispány, Gulácsi Tamás Notarius és Totth András, Erdős, Mihál Szolga Bírák Uramék eő Kegyelmekek, úgy kecske-

métiek Garany János Város Notariussa, Szentkirályi Pál, Szívós János, Király István, Péter János, Nagy István. Többen is, mindegy hűszik mindenestül, azon levelet meg is olvasta azon Notarius Uram publice és megmagarázta(sic!) magyarul, diákul lévén az levél írva. Azt értette azon Nemes Vármegye Notariussa magyarázásából, hogy gráciára hitta azon várossokot. Volt praeterea Pater János Franciscanus Uramnak szolló levél, de asztatt Máriássy Miklós Uram közinkbe gyűvén, maga szakasztotta fel, (de nem olvasta, csak magánál tartotta.) Ad 3tium semi ollyast nem valhat, mert tudgya,³ hanem Szegedi Commendans olykor írt, de azokrul tudnak Kapitány Uramék.

Secundus testis Szívós János, annorum circiter 60. Calvinista Kecskemétiensi ad Juratum quo esset, obstrictus Civitati huic fatetur per omnia Deutri puncta similiter uti praecedens testis fatetur, hozzáadván, hogy bizonyosan nem tudgya, ha mint a három városnak szollot-é, de Kecskemétnek bizonyosan szollott, meg is értette magyarázását, sinoptice valván az volt benne, hogy Német Császár fidelitássára hívatta, és Salvus Conductussal kínálta az három várost.

Tertius testis Joannes Garany Calvinista, annorum circiter 27 ad Juratum quo Civitati Kecskemétiensi esset obstrictus fatetur ad primum (2dum et tertium), igenis úgy fateallya, valamint praefatus két testis peromnia, hozzáadván, hogy három városnak fekete pecsét alatt szollo Szlik levele csak edgy volt, más két levél volt, kik Nemes Vármegye faluira patenter szollottanak, és praefatus Pater János Franciscanus Uramnak, kit Máriássy Miklós Kapitány Uram magához vette.

Per me Franciscum Palkovich Commissarium Bellicum Suae Serenitatis ....⁴ Anno die locoque praescriptis preasens inquisitio modo et norma praecedentibus.

Coram me Nicolao Máriássy.

(Hátlapon:) Slik levele iránt való inquisitio. (No. 1343.)⁵ No. 204. 1705.

1/ Helyesen: intitulálva.

2/ A jegyzőkönyv szövege több helyen javított, a zárójelben lévő szavak és részek részben oldalt betoldottak.

3/ Helyesen: nem tudgya.

4/ Egy szó olvashatatlan átírás miatt.

5/ Ez a régebbi jelzet aláhúzva.

250.

Kecskemét, 1705. szeptember 9. Krajnay Mihály levele Károlyi Sándorhoz. A Kecskemét által fizetendő cenzus ügyéről, Péter János elküldéséről s a rácok környékbeli garázdálkodásáról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. Anno 1705. Irregestrata.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Tekéntetes és Nagyságos Károlyi Sándor nagy jó Uramnak eő Nagyságának adassék. Hatvani táboron. (Gyűrűs-pecsét töredéke.)

Méltóságos Generalis, nékem nagy jó Uram!

Kecskemétre Istennek jóvoltából mai napon szerencsésen elérkeztünk, szintén a' Bírák és az Városbéliek együt voltak, holott is Máriássy Miklós Urammal proponáltuk Nagyságod kívánságát, melyre egyebet nem feleltek, hogyha Kegyelmes Urunk nem parancsolta volna, hogy a' Fiscus kezében adják, a' minthogy már 500 német foréntot meg is attanak, s ....¹ defalcatione ejusdem summae resolválták magokat részpénzül megadni, de mi semmiképpen nem consentiáltunk s a' minthogy fel sem vetük, hanem ezüspénzül intacte a' 800 tallért. Máriássy Uram Pater János Uramat már elküldötte, s a' Városson kívül minden partikáját felhányván, de semmi levelet nem talált. Nagykátán hogy voltunk, referálták az ott való lakosok, hogy tegnap egy ember ment azon által, kit is a' rácok, majd eötvenig való, Monori és Üllyő táján elfogtanak, megkénzötták, hogy vallyá meg, ha a' nagykátaiak marhája otthon vagyon-é vagy nincs; egyéb új híreket nem halottam, hanem ezeket akartam Nagyságodnak tartozó kötelességem szerént tudtára adnom. Ezzel éltesse Isten Nagyságodat szerencsésen. Datum Kecskemét die 9. Septembris 1705.

Nagyságodnak mint nagy jó Uramnak alázatos szolgálja

Krajnay Mihály m. p.

1/ Egy szó a tinta elkenődése miatt olvashatatlan.

251.

Kecskemét, 1705. szeptember 11. Nyugta a Kecskemét város részéről Károlyi Sándornak járó évi adó megfizetéséről.

Eredeti. BKmL Kecskemét V. lta. Károlyinak levelei.

Praesentibus recognoscálok, (sic!) hogy a minémő taxával tartozott Kecskemét Várossa Méltóságos Generalis Tekéntetes és Nagyságos Károlyi Sándor Uramnak eő Nagyságának, azon taxában percipiáltunk tizenegy száz német foréntot, id est 1100 f. rh., azonkívül honorariumot száz magyar forintot, id est 100 f. hung.: mellyrül attuk ezen recognitionkatt, azomban még a Méltóságos Generalis maga kezeírása és pecsége alatt kiadja az quietantiát. Datum Kecskemét die 11. Septembris 1705.

Korainay Mihály m. p.

(Gyűrűspecsét.)

Erdéli Boldisár m. p.

(Gyűrűspecsét.)

(Hátlapon:) Pro Anno 1705. Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunk 1100 rh. f. és 100 hung. f. fizettünk.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 11. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez a Duna-Tisza közti hadihelyzetről és hírekről. Mi történjék a három várossal.

Eredeti, végig sajátkezű írással. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vádászi Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Szécsénben. (Gyűrűspecst nyoma.)

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Nagyságod kegyelmes válaszát alázatossággal vettem, de az német általjövetelét nem az én portásim hozták volt, hanem Tóttfalubul¹ költ hír volt, s az én portásim ellenkezőt experiáltak, kit tegnap Nagyságodnak hírré töttem, mostan is oda vadnak még portásim, ólalkodnak, ha valamit kaphatnának ide által. Egyéb dolgokban Kegyelmes Uram, Nagyságod kegyelmes dispositiojához és parancsolatihoz alkalmaztatom magamot.

Ordódi György Oberster Uramot Méltóságos Generalis Eszterház Antal Uramhoz elküldöttem.

Okolicsányi Uraiméknak kívánok hasznossab járást az eddig valónál.

Méltóságos Generalis Groff Barkóczi Ferenc Uram is itten vagyon már, Deák Ferenc s Ilosvai Imre ezerét mindedig sem vehettük fel, Ráckövi eleire Gunderfindelt is oda küldöttük penig felváltására.

Bezerédível az megírt seregek el nem mentenek, hanem circiter 200 töltenek, az kik váltanak.

Dolhai Uram eő kegyelme írja, hogy Nemes Vármegye² székeinek építésének ideje közelgetne, mivel ex potioribus való eő kegyelme, méltóztatnék Nagyságod öregségében consolálni azzal, hogy Nagyságod kegyelmességébül restaurálhatná az széket, kit magam is alázatossan recomendálok Nagyságodnak, és kegyelmes válaszát elvárván, maradok

Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Hatvani tábor 11. Septembris 1705.

P. S. Levelem bepecsételése után veszem más kegyelmes válaszát Nagyságodnak. Az szolnoki seregeket már elbocsátottam, munkásokrul is provideáltam. Az nemességet is Szűcs János alá adtam. Az három várossal penig mi formában bántam is in quo statu legyenek, Nagyságodnak emberem relatioját in originali accludálom, várván kegyelmes resolutioját Nagyságodnak, ha meghagyam-e? helyekben, vagy sem, mert addig nem resolválhatok nekik, abbul meglátthattja Nagyságod. Balogh Ádám vizajöt, nem tudom, miként megyen Bezerédj.

1/ Tahitótfalu.

2/ Dolhai György huszti főkapitány. Máramaros megyéről van szó.

253.

Kecskemét, 1705. szeptember 12. Kecskemét bírái Ujvárosi Szűcs János ezereskapitánynak Nagykőrösre. Szegedi hajdúk által elfogott német leveleket küldenek meg neki.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. Anno 1705. Irregestrata.

(Külső címzés:) Nemzetes és Vitézlő Ujvárosi Szűcs János Urunknak, Kegyelmes Urunk eő Fejedelemsége egyik ezeres érdemes Fő Kapitányának. Kecskeméti, Kőrösi és Ceglédi Lovas Hadai Commendojának íránk kötelességgel. Kőrösre.

Jóakaró Kedves Kapitány Urunknak Kegyelmednek.

Ajánlyuk mindenkori kész szolgálatunkat. Ezelőtt negyed vagy ötöd nappal szegedi fél tíz hajdú a' Tiszán általmenvén szerencse próbálni, Makón alól Szűcs Deme fokánál egy tápai parasztembere akadván, minémű leveleket találtak nála, mellyeket a' szegedi commendans Aradra küldött volna általa, im ezen alkalmatossággal (mihelyest kezünkhöz hozták), Kegyelmednek által küldöttük. Mivel az melly két ember, úgymint Nagy Farkas és Bódor Mihály hozzánk hozták, maguk nem akarták Kegyelmedhez vinni. Akik is azt beszél-lik, hogy az rácok őket megsajdítván, éppen Mintszentig késérgették és meg is puskáztak velek; a' mint egyik hajdúnak által is lőtték az karját, sebben hozták be ide hozzánk. Ezek után Isten tarcsa fris jó egészségben kegyelmedet. Kecskeméten 12. Septembris 1705.

Kegyelmednek maradván mindenkori kész szolgálái

Kecskeméti Btrák közönségessen.

P. S. Az copertás levél így volt fölszakasztva a' mint kegyelmed kezéhez küldöttük.

254.

Kecskemét, 1705. szeptember 16. Pakovich Ferenc hadbiztos levele Károlyi Sándornak. Mentegeti magát a hadellátási fogyatékoságok miatt, azoknak nem ő az oka. Felsorolja többek között a kecskeméti késedelmességét.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 szept. Fasc. 3. C. 35.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Libero Baroni Alexandro Károly de Nagy Károly, Suae Serenitatis Principalis Exercituum Campi Mareschallo. Partium Tibiscanorum Generali Commandanti. Inclytique Comitatus Szattmariensis Supremo ac Perpetuo Comiti etc. Domino Domino mihi gratiosissimo. In castris ad Hatvan. (Gyűrűspecsét töredéke.)

Méltóságos Generalis Uram, nekem Kegyelmes jó Uram!

Ajánlom Nagyságodnak alázatos szolgálatomat. Vettem de dato 14. prae-sintis Nagyságod úri levelit, holott csudálkozását is értettem Nagyságodnak,

hogy az vágóknak és lisztnek elküldéssiből nem munkálkodom, és Szolnokba semit sem küldtettem volna. Alázatosan kérem Nagyságodat, de aki referálta, hogy lisztet nem küldtettem Szolnokban, talán rígen kiment Szolnokbul, azért nem percipiálta s nem látta, mert én bizony küldtettem kezől 400 posonyi szapu lisztet, még többet is küldök. Amellett az marhátt ex relatione Notarii Kecskemitiensis, aki azon Nagyságod úri levelét hozta kezemben, elő találta Hatvany-nál, hogy százik(sic!) való vágókat haytottak volna táborba, úgy Gyöngyess felí is, megírtam Hellepront Uramnak eő kegyelmének, actu Kőresre aki obveni-ánt(sic!) öttszázbul 73. tábor felí hajtatny és meg¹ indítatny megparancsolom. Kisedelmes kecskemítiek azok most is Tisza, Zagyva mellyett szaggattyák residua részét. Immár nem tudom, ezen Nagyságod úri levele aszt dictálván s parancsolván, hogy Szolnokban is külgyek, és Hatvanban is, marhát-í, vagy lisztet. Arul is akarám alázatosan Nagyságodat kérnem, ha eszt az marhát énní² várossokrul kihaytatom, visszamehetek-é táborba. Nagyságod úri parancsolattyához akarván magamot alkalmaztatny: amint kegyes gráciáyában magamot recommendálván.

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgálója

Palkovich Ferenc.

Kecskemét die 16. Septembris 1705.

1/ E szót áthúzva.

2/ Azaz: innét.

255.

Isaszeg, 1705. szeptember 17. este 9 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek: személyesen győződött meg arról, hogy a német tábor átkelt a Dunán, s most Pesten fölül, budai ágyúk védelme alatt fekszik. Fél, hogy az ellenség Földvárnál is kitör s Kecskemétnek megy. Mit csináljanak Kecskeméttel?

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. — Részben kiadva: AR IX. 243.

Méltóságos Fejedelem, Jó Kegyelmes Uram.

Mai napi írot levelem után 9 óra tájban, az midőn megindultam volna Pest alá, utamban kétfelől is érkezet hírem, hogy az német az éjel általjött táborostul, de már útban lévén, hitelt nem adhattam, hanem utamat continuáltam, és circiter 5 óra tájban délután odaértem s valóságosson tapasztaltam: Pesten felől az Duna parton, Buda álgvúi alat fekszik. Eőt katonát egész strázájáig beküldöttem, de senki ki nem jött, azzal fordultam ezen passust is megvizsgálni. Kárándit válogatot katonákkal visszaküldtem, hogy étzaka strázáját verjék fel, talám nyelvet kaphatnak.

Ide érkezvén értem, hogy Méltóságos Generalis Eszterhazi Uram portasi szerencsésebbek voltak, mert nyelvet is kaptanak. Kit tudom, eddig Nagysá-

godhoz vittek, mit referál, eü tudgya, de az mely táborát én látam, az bizony egészen itten nincsen, Vácrul is úgy hozták, hogy visszament benne, bárcsak az praemittált oppinim ne tellyesednék be, hogy Föld Várnál erumpál Kecskemétnek. Kivel mit csinályunk, elhajtsuk-e? vagy helyben hagyuk, Nagyságod méltóztassék resolválni, most az designatus emberek mind az táboron vadnak.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázasatos szolgája

Károlyi Sándor.

Issaszeg hora 9na vespertina 17. Septembris 1705.

256.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 18. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándornak. Tájékoztatja a csapataival kapcsolatos intézkedéseiről, köztük a szegedi hadról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 szept. Fasc. 2. B. 17.

Méltóságos Generalis, Kedves sógor Uram.

Ajánlom igaz kötelességgel való szolgálatomat Kegyelmednek. Nékem írot levelét szokott kötölességgel vévén, Kegyelmednek abban includált, Kegyelmes Urunknak eő Nagyságának szolló Kegyelmed levelét (noha még tegnapi napon azon állapotban írtam eő Nagyságának), staffetaliter elküldöttem. Ugy jászokat is ad locum debitum elküldöttem. Nemkülömben szegedieket is portára fogok küdennem. Ezzel éltesse Isten sokáig szerencsésen Kegyelmedett, kívánom.

Maradván Kegyelmednek igaz szolgája s sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Ex castris ad Hatvan positis, 18. Septembris 1705.

257.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 19. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek: a német kétségtelenül átkelt a Dunán. A három városnak megparancsolta, hogy hagyják el helységeiket. A német felégette a földvári sáncot és Bottyánvárát.

Eredeti. Végig sajátkezű írás. MOL G 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Tegnap érkezvén meg estve fel Pest eleirül, találtam Nagyságodnak három rendbeli kegyelmes válaszát.¹ Kikhez mindenekben kívánom magamat alkalmaztatnom.

Az németek által szállásában semmi kétség nem lehet, az futrázra tegnap egész az Rákosi volt, de kívül rajta majd egymást éri az fenálló hada. Trupok-

ban vigyázással, mint Isten engedi, vagyok, ha indulását értem, Nagyságodat éjfel tudósítom.

Az három városiak éppen nállam lévén, Nagyságod parancsolattja szerint meghadtam nekik, hogy mindgyárást menyenek el városukbul, Szűcs Jánosnak is meghadtam, compellálja eöket.

Tegnapi portásim Méltóságos Generalis Eszterház Antal Uram regimentébül szököt németet hoztanak, kit cum relatione az regimenthez küldöttem.

Ezzel Nagyságod kegyelmességében ajánlván magamot, maradok Nagyságodnak alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

Hatvani táboron 19. Septembris 1705.

P. S. Bezerédi Uram szerencsésen általment. Bizonyosson írhatom Nagyságodnak, Bottyán Várat és az földvári sáncot az német felégette s ottan hatta, az ki benne volt, Péter Vára fele ment. Gunderfindel mit írjon Méltóságos Generalis Barkóczi Uramnak, Nagyságod ex inclusis megláthattja.² Az éjjel küldöttem be Budára, ha mi bizonyost tanulhatnék ki. Somodi Uramot Nagyságod parancsolattja szereint felküldöm.

1/ Valószínűleg Rákóczinak Szécsényből 1705. szeptember 17-dikén írt két leveléről, és 15-dikén kelt leveléről van szó. Kiadva: AR I. 414, 415, 416.

2/ Ma már nincs ott.

258.

Kecskemét, 1705. szeptember 19. Ujvárosi Szűcs János Károlyi Sándornak: a három város lovasait megmustrálta, Palkovich Ferenc commissáriust a gyalogság megmustrálására Nagykőrösön hagyta. A német átkelt a Dunán s Pest alá szállott, ezért lovasságával felfelé vonul vigyázni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. szept. Fasc. 3. C. 48.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uramnak, Kegyelmes Urunk eő Fejedelemsége mezei hadai Marschallussának, Tiszántúl lévő földnek fő Commendojának és Nemes Szattmár Vármegye örökös fő Ispánnának, nagy jó Uramnak íram alázatossan. Hatvannál levő táborba. (Gyűrűspecset.)

Méltóságos Generalis Uramnak, Nagyságodnak.

Ajánlom alázatos szolgálatomat. Én isten segedelméből az három városi lovas seregeket Palkovics Urammal megmustráltam; melly mustrának az liztáját tudom, meg fogja küldeni Nagyságodnak Palkovics Commissarius Uram; eő kegyelmét az gyalogság megmustrálására Kőrösön hattam tegnap. Bizonyosson meghalván hírét a német ellenségnek, hogy az Dunán általköltözött s Pest alá szállott, én az egész lovas seregeket magamhoz vévén, fölfelé megyek vigyázni (ha Nagyságodnak úgy teticik), a vagy pedig mitévő legyek, elvárom

az Nagyságod méltóságos parancsolattját. Az gyalogságot helyben hagyván. Ezzel Nagyságod gratiáiába ajánlom magamat, és maradok
Nagyságodnak alázatos szolgája

Uyvárosi Szűcs János.

Kecskemét die 19. Septembris 1705.

259.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 19. délután 3 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Balogh Ádám és Bezerédi nem akar átmenni a Dunántúlra. A szegedi sereg is cselédgyéről gondoskodik inkább. A német tábor Csabára érkezett, a kuruc csapatok elhelyezkedése. A postaszolgálat gyalázatosan rossz. A csapatok közt a vallásügy zavart keltett.

Eredeti, sajtókezű írással. MOL G 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. — Részben kiadva: AR IX. 243–244.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Az midőn Nagyságodnak Balogh Ádám Uram által két rendbeli levelét vettem volna, Balogh Ádám Uram jelenlétiben tiszteit hívtam, nekik Nagyságod kegyelmes resolutioja szerint parancsoltam, s már azelőt is volt parancsolattok Bezerédivel az általmenetelre, de nem cselekedtek, úgyszintén mostan is resolválták magokat, hogy valamíg cselédgyeket jó helyben nem állítják, eők nem mennek, másként is kevesen haszontalannak láttyák meneteleket.

Az szegediek most portára vadnak. Irhatom Nagyságodnak, nem hogy oda mennek, de cselédgyek miá itten sem tarthattuk eőket, kivált most az három város bomlásával.

Ehez accedál, hogy ezen órában érkezék hírem, hogy az német tábor egész erejével megindult volna ma Csobaj¹ fele. Kit edig Bottyán táboráról halhatot is Nagyságod, mivel közeleb vagon. De lévén arra strázáim, még confirmatiója nincsen, ha confirmaltatik, Nagyságodnak bizonyosabbat írok, magam pedig azonnal uttánna indulok, az jász ezer arra vagon, Deák Ferenc Isaszegen vagon hat seregel. Nyúzó²t ma kültem oda ezerestül. Ezen pillanatban izeni Deák Ferenc, hogy az tábora az Rákos mellé jött szekereivel együtt és 10 óra tájban egy compania jöven fel az hegyre, tüzet vetet. Ujab portást küldöttem, már annak hírét várom, mert tegnap is, mintha egész tábora volna, úgy jött futrázsra, ha mi leszen, Nagyságodat tudósítom, de valóban bajos az posta, az Isten ne szoritson senkit reájok, az salva gvardiák is sokat alkalmatlanoknak. E minap is az postám ökrön jött vissza. Bizony Kegyelmes Uram, így jót nehezen remélhetünk, ha csak másként nem fordíttuk. Már itten az hadat is felgerjesztették, csak elhülök belle, religiót emlégetnek, ma követet akartanak küldeni az gyűlésre.² De megtérítettem eőket, nincs ideje, harcollyon minden, s ha nyer, békességben folytassa azt, mert még az törvény is halgat fegyverben, nem hogy az lelkiekrül prospiciálhatna rendivel.

Maradok Nagyságodnak igaz szolgája

Károlyi Sándor.

Hatvani táboron 19. Septembris 1705. hora 3. post meridiem.

P. S. Metzünk(sic!) az templomokal, ha az falukot nem bírhattjuk.

1/ Csobaj = ilyen falu nem volt Pest megyében, Csaba (Rákoscaba) értendő.

2/ Szécsényi országgyűlés.

260.

Hatvani tábor, 1705. szeptember 19. este 10 órakor. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A német tábor Rákoscaba és Rákoskeresztúr közé szállott. Intézkedései az ellenség zaklatására. Bottyán Jánost ide, Hatvanra rendelte.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 19. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. — Részben kiadva: AR IX. 244.

Méltóságos Fejedelem Nekem jó Kegyelmes Uram.

Deák Ferenc Uram ezen órában érkezék, ki is bizonyosson confirmálja, hogy az német tábor Csaba és Keresztur közzé szállot, sátorait és minden alkalmatosságát látta. Kiben Nagyságodnak kétsége nem lehet, onnat merre fordul, tudom portásim meghozzák, oda lévén Nyúzó maga ezerével és az szegedi had, s ugyan az jászok az Jászság felől. Én mindazáltal holnap az Tiszán túl való haddal nyomára kerülök, az mire Isten segít, el nem mulatom. Bottyán Uramnak írok, hogy azon táboral szállyon ide Barkóczi Uram mellé, tovább álljon Nagyságodon, mit fog parancsolni. Sokat szólhatnék Nagyságodal, de úgy látom, nincs üdöm, leveleim pedig csak halgatásban mennek, az ellenség részéről pedig naponként mind betelleyesednek.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázatossággal való igaz szolgája

Károlyi Sándor.

Hatvani táboron 19. Septembris 1705. hora X. vespertina.

261.

Kókai mező, 1705. szeptember 21. délelőtt 11 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Tájékoztatás a Gombánál lévő német tábor elleni sikeres és sikertelen akciókról. Kárándit a három város pusztítására küldte.

Eredeti, saját kezű írással. MOL G 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Nagyságod méltóságos levelét az midőn vettem volna,¹ éppen voltam munkában az németekkel, de nagy vétség eset, mert strázáim meg nem izenték, hogy meg nem indul, hanem rosztogot tart, s az hadat mind csoportra vártam

s tartottam, hogy azmerre indul, uttánna nyomakodhassam, azomban eö roszto-
got tartván ugyan Gombánál, mindgyárt kiperdült s az stráza hírt nem tött,
hanem reáütöt s egyet elkapot. Kivel lármája esvén, az szőlőhegyekre egyne-
hány trupot felcomendérozván, bennünköt egészen kilátot. Kire nézve semmi-
re sem mehettünk, hanem utat adván Kóka fele, az hadakkal 1000 embert az
erdőkön más oldalára küldöttem, mit ad Isten, maga tudgya eö Szent Felsége.
Magunk itten Kókán negyvenig valóra akadván, azokat Istenhez bocsátották,
rabul is fogdozván el bennek, Nagyságodnak elküldöttem az kik életben vad-
nak. Kárándi Cegléd, Kőrös, Kecskemét pusztítására ment. Már holnap elvá-
lik, merre indul. Én ezt az hadat csoporton nem hordozhatom, három fele
szakasztom, nappal csapdosom, éjel, ha módodom leszen benne, felverem. Az éjel
is meglöt volna, ha oly erős helyen nem lesz vala. Gyalognak itten semmi
haszna nincs, ha Hatvannak jön is, mert már mindenüt síkon jöhet fel, még
magam sem tudom, mit csinályak, ha annak jön, hanem ha Buda fele fordulok
háta megé. Szolnoknak ő egyenest nem megyen, ha megyen, hanem az Tiszát
hamaréb érik s mellette bátrabban mehet Szegedhez.

Ezen fogot rabok is azt referályák, hogy bizonyos városra készül már két
nap, hogy már oda mehet. Hatvan-e? vagy Kecskemét, nem tudgyák, penig ma
rosztogolt, Kecskemétet, úgy hiszem, pusztán találja. Én penig rajta leszek
most. Ujban 11 rabot hozának, mivel még ujság innet az Dunán, azért udvar-
lok Nagyságodnak vellek, de ezuttán az kit Isten ad, eö Szent Felségének
udvaroltatok velle.

Az minapi Nagyságodnak írot levelem az okon volt, hogy az rellegio dolgá-
ban oly zendülés hallatot azomban Szent Iványi Uram² iránt is. Kinek nagy
volt az híre, ideje penig nem volt. Azuttán hallottam újonnan, hogy nem volt
annyira az dolog. Kire tovább is alázatosson kérem Nagyságodot, méltóztassék
Nagyságod eltávoztatni az ollyakat.

Csekély oppiniómra mostan nem érkezhetem, mert üdóm nincsen reá, az
relligio iránt törvényünk vagyon, azzal contentusok lehetnek, de relliquo, az
hol exercitiumjok nincsen, ha templomot építenek, legyen, ezzel contentusok
lehetnek. Talám nem is kívánnak többet, addig is az miá volt az sok dissensio
s abbul törvénynek romlása. Ezzel maradok

Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Kokai mezőn, 21. Septembris hora ante meridiem 1705.

P. S. Az posta bajos, ha tovább megyünk, az katona lassan hordgya az
levelet maga lován. Ha Szeged fele megyen, az szolnoki hídon kellene nekem
általmennem, de innét ki marad.

1/ Valószínűleg Rákócziinak Szécsényből 1705. szeptember 17-dikén küldött levele. Kiadva: AR I. 414.

2/ Szentiványi László.

3/ Károlyi itt a szécsényi országgyűlés vallástügyi vitáira céloz.

Kókai mező, 1705. szeptember 21. este 5 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A német még mindig helyben van. Ha Szeged fele indul, átmenjen-e Szolnoknál a Tiszán? Kéri, hogy Bottyán menjen utána. A három város nem bontakozik, Kárándit küldte felégetésükre.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászai Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eö Nagyságának. Szécsénben. (Gyűrűspecst.) Cito Cito Cito. Staffetaliter.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Az német ma napestig helben marat, tábora körül strásáim, holnap megválik, merre megyen. Holnap Isten segítségével azon leszek, körül vegyem. Nagyságod kegyelmes levelét veszem, úgy látom, tellyességgel reám méltóztatik bízni, de ha Szeged fele talál menni, az Tiszán Szolnoknál által mennyek-e? nem merem engedelem nélkül feltenni. Azért Nagyságod resolutioját elvárom, mely ha leszen, Bottyán had jűjön uttánnam. Szorongassa innét, én túl impediólom az aradi rácot fegyverrel, az élését táborának tűzzel.

Ezen órában vettem Szűcs Jánosnak tegnap írot levelét. Az városok csakugyan nem bontakoznak s noha tegnap Kárándit úgy bocsátottam, hogy égesse porrá mind az hármot, mindazáltal actu expediólom orderemet, hogy csak rajta. Tudom el sem mulattja, vétek-e? benne, nem tudom, bocsássa meg az Isten.

Ha Hatvan fele talál jőni, lisztből, gabonából nem sok kárt vallunk, de abrakból felest, azt is felégettetem.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

Kókai mezőn 21. Septembris 5¹ órakor estve 1705.

Most veszem Bottyán izenetét, és hogy az gyalog is Hatvanhoz jöve. De nem jó, mert harcolni nem hasznos, megtudván, együtt reánk jön, ...² megírtam, maradgyon helyben, lovon tegyük el(?) az mit tehetünk, azt is szaggatván, hogy ne harcolhasson, mindenüt égetek előtte, körül ösztönözöm, ha mód adatik, étzaka próbálok, de napal nem, had menyen, valahova szereti.

1/ A számjegy olvasata bizonytalan.

2/ Egy szó olvashatatlan.

Kóka, 1705. szeptember 22. reggel 8 órakor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A német megindult Abony felé. Útja még mindig bizonytalan: Jászberény, Szolnok vagy a három város. Állandóan zaklatják, s éjszaka 6–7000 emberrel is próbálja.

Eredeti, sajtákezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászai Rákóczi Ferenc Nagy Jó Kegyelmes Uramnak eö Nagyságának. Szécsénbe. Stafeta urgentissima. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Fejedelem.

Ezen órában érkezék strázám. Az német megindult egyenesen Tápio Szent Mártonnak Abony felé, már Szolnoknak fordul-e? Berénnek-e? vagy az városoknak. Szent Mártonnál fogjuk megtudni, magam innet az Tápión, túl pedig Bóné követi. hátul ujonnak(sic!) is szorgostattjuk, még ha lehet, az egész erőt ki nem mutatom, hogy félni ne tudgyon, s rendelye úgy hálását, mint eddig, levetközve. Isten segítségébül, ha csak mód adatik, tudván minden observatioit, corpust tartván, hat s hét ezer embert reá szánok étzakán. Kívánom, Isten adjon módot és szerencsét.

És maradok Nagyságodnak aláztatos szolgája

Károlyi Sándor.

Koka 22. Septembris 8 orakor reggel 1705.

Mivel nagy munitioit hallom, aligha Szolnokot meg nem próbállya, az árkábul pedig, ha való, kibocsátották az vizet, holnap elválík. Nagyságodat azalat tudósítom etc.

264.

Szolnoki tábor, 1705. szeptember 24. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Részletesen tájékoztatja a német tábor vonulásáról, felállításáról. Jelenleg Nagykőrösön van, megtámadni nem lehetett. Beszámol a kuruc csapatok részére kiadott intézkedéseiről. Komoly ellátási gondok.

Eredeti, sajtákezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Sub dato 23. hujus írot kegyelmes válaszsát¹ Nagyságodnak aláztatossággal vettem, amelyben csekély dispositioimnak approbatioját látom, az menyire az én erőtlenségem engedí, hidgye Nagyságod, azoknak effectuatiojában is fáradhatatlan vagyok.

Az perspectivát Nagyságodtul aláztatossan vettem, de az által az német compániákat meg nem olvashatom. Az mely compániákat írtam volt le, csak serozásának formulája volt Kegyelmes Uram, az nem száma, adta volna Isten, csak anyi lött volna, talám eddig eörvendetesb hírekkel udvaroltam volna Nagyságodnak.

.....²

Kirül hova hamaréb Nagyságod kegyelmes resolutioját aláztatossan elvárom, s ha Nagyságod is approbálni méltóztatik, más praesidiumrul disponálni méltóztatassék.

Schlik táborának szállása Kegyelmes Uram, nem olyan kockásson megyen, vagyis fekszik, mint Nagyságod describálya, hanem tiszta három egész lineában. Az elsőnek is az közepi gyalog, előtte az áldgyú, az második lineának is közepi gyalog, kétt szárnya mindkettőnek lovas. Az harmadik lineájának közepi szekér, két szárnya lovas. Az prejtcozofja³ minden companiából no. 5, már 11 regimentből computálva teszen circiter 660. Azon kívül minden regimentből egy compánia vagyon a strázán, az prajtcsofja penig az első lineája előtt bal s job szárnya előtt s közepe előtt áll. Az strázákon felől lóháton egész éfélig, akkori doboláskor bemegyen. Abrakol s újonnan egy óra múlva helyében áll. Spanisi rejter⁴ penig sohol sincs, csak az ágyúi előtt s egy darabon az gyalogja előtt az első lineában, és így Kegyelmes Uram, csak szállana sík mezőben, minden felől rajta mehetnének azon. Csak fognók egy szível, lélekkel, de ki nem lát setétben, ki attul fél, hogy ló essik velle, ki attul, hogy egymást ölik, s nem considerállja, hogy mennyi számú legyen, penig nem kétlem, eddig Nagyságodnál az küldött nyelvekből bővségessen constál. Azért számának tudakozására már kevés gondom, hanem míg Erdélyt éri, menyit subtrahátatik Isten segítségével bellőlle, azt számlálom.

Mivel még tegnap is Kőrösön mulatot az ellenség, azért én is itten temporizálok, még ma elvárom, merre fordul. Ha tovább is ottan subsistál, egyebet nem ítélnék bellőlle, vagy az rátzság után várakozik, vagy penig bizonyos ideig való kenyeret gyűjt, és úgy jön ide Szolnok alá. Ezt forgotván elmémben, holnap napon csekély conceptusom szerint azon leszek, hogy abban is akadályt tehessek, az mennyire lehet.

Gyürki Páll Urammal miképpen igyekezem magamot conjugálnom, már Nagyságodnak bővön declaráltam. Kirül kegyelmes resolutióját el is várom.

Tegnap elmenetele után Berthoti Uramnak, noha reám nem vala bíztatva, mindazáltal látván rendetlen itten maradását Szabó Máténak, az tiszteket öszvehívtam, Nagyságod kegyelmes resolutióját ellőttök elolvastattam, s az porkolábokkal az kapuk kulcsait megnevezet kapitánynak kezében resignáltatván, tisztiben instelláltam. Azuttán estig ben levén, vizsgálódtam, de az mennyire collimálom Kegyelmes Uram, ezen benlevő tisztetek eleibe bizony gyenge embernek tapasztalom lenni, noha ugyan emezek mindenben submitálni ígérnek magokat. Azért én Nagyságodnak jovallanám inkább másféle hadbul praesidiumot ide tenni, s olly emberrel, az jobban engedelmeskedhetnék, mint sem ezek, mert Horváth Tamás is kapitány, Szappanos is az, mindkettő érdemes ember. S ezeket jovallanám, hogy Nagyságod az mundért hova hamaráb leküldvén, méltóztatnék Bellinyes fel locálni az egész passussokot, jól tudván s az földnépevel is ismeretben levén, 3000 embernek sem vennők annyi hasznát, mint Szappanosnak ottan, ha az német ugyan csak arra Erdély fele continuállyá úttját.

.....⁵
veszedelmek nappal is mind megeshetnek. Ez veszt minket, mert bizony Isten, nem menne ez az német soha ki Magyar Országbul, noha még így is nehezen hiszem, hogy valaha Bécszet lássa. Az mint hogy bizonyosan írhatom

Nagyságodnak, minek ellőtte az német idejött volna, mint az felleg, olly csoport seregélyyek láttattanak Kőrös táján, és az mely lapornyos vagyon allatta, annak felette reptiben egész seregestül megdőglőttenek s úgy hullottanak le az földre. Ez szemmel látot dolog Kegyelmes Uram, engedgye Isten, telyessedgyék az felfuvalkodot kalapos ellenségünken.

Nagyságodnak Kegyelmes Uram, eörömet udvarolnék, de lehetetlen, bizony rest és rosz provisiók vadnak mind az had körül, mind az praesidiumokban, nem dicsekedésbül írom, de az egész hadat s ezen praesidiumot magam tartom, magokal megbizonyítom az comissariusokkal is .....⁶ egy pínz nem levén kezekben, creditumok nincsen, de én sub spe refusionis, erővel is elveszem, mint sem az vitézlő rend megfogyatkozzék, vagyis az praesidiumok szenvedgyenek, most is egy csep bor nincsen az praesidiumban.

Ezzel követem Nagyságodat hozsas írásomért. Maradván Nagyságodnak aláztatos szolgálja

Károlyi Sándor.

Szolnoki táborban, ...⁷ Septembris 1705.

1/ Rákóczinak ez a Szécsényben kelt level kiadva: AR I. 420.

2/ Itt egy lap hiányzik a levélből.

3/ Bereitschaft: készség, vagyis állandóan fegyverben lévő, azonnal bevezethető egység.

4/ Spanisch Reiter: spanyol lovas. Drótakadály, x alakú gerendatartók közt kihúzott szögesdrót.

5/ Egy lap itt is hiányzik a levélből.

6/ A papír szétporladása miatt itt egy sor olvashatatlan.

7/ A papír foszlottsága miatt a kelet napja olvashatatlan. De miután e levél válasz Rákóczi 23-diki levelére, kelete legvalószínűbben 25-dikére tehető.

265.

Törteli pusztá, 1705. szeptember 25. reggel. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A császári sereg tegnap megindult Ceglédre, útja bizonytalan. Az elköltöztetett nagykőrösiek visszatértek városukba, amikor a német odaért. Kecskemét lakosai fegyverrel akadályozták meg, hogy a kuruc csapatok feléggessék a várost. Bottyán Jánost több ezreddel a német zaklatására küldte, ő maga pedig a déli Tiszántúl lakosságát fogja elköltöztetni mindenestül, hogy a császáriak ne jussanak élelemhez. A vitézlő rend és nemesség magatartása erősen megcsökkent.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. — Részben kiadva: AR IX. 245–246.

Méltóságos Fejedelem, nekem nagy jó Kegyelmes Uram.

Tegnapi setét, esős, ködös üdőben későn indulván meg az német Ceglédre, portásim soká hirtelen fel nem vehették, ha Szeged fele megyen-e? vagyis Szolnok felé, mivel mind az kétt utat elhagyván, egyenessen az Tisza fele vette volt úttját, hanem magam uttánna indulván az nyomán, újab portás által tanultam ki, hogy újokban feltért és Kőröshöz ment. Holot is estve levén s

elsetétedvén, mivel az város alá, az híd és szőlők közzé szoros helyre vette magát, egyebet nem tehettem, hanem strázáját puskáztattam be. Azalat a hadat meg akarván szállítanom, találtam itten az pusztán Szűcs János(t) az töb hadakkal. Kik is az körösiekett felrakattatták volt, s el is mentenek mind, az mint a német levelébül is kitezik, de tegnap mind visszazállottanak, mihent az német bément. Az kecskemétiakat pedig semmi lött képpen ki nem bontakoztathatták, s az midőn parancsolatom szerént gyujtogatni akartak volna, fegyverrel az hadakra reátámatanak, kettőt az Gunderfinderében meg is lőttenek, és így meg nem égethették egészen, hanem mintegy harmadát. Vagy 26 hordó lisztet és 150 vágót indítot volt Palkovicz commissarius Szolnok fele, megtudván az kecskemétiakat, azonnal uttánna jötenek fegyveressen, visszafordították az német számára. Immár Nagyságod látthattja, hogy s miként telyesedtenek be régen írot leveleim. Már ma úgy hiszem, Kőrösön az süttetés kedvéért rozstogolni fog, az miben árthatunk neki, el nem mulattyuk. Holnap, tudom Kecskemétre megyen, holott útyában semmire nem mehetni, fektében sem, erős helyei levén az szállásra, és így Szeged fele vevén útyját, Nagyságod kegyelmes utolbi parancsolattja szerént Csáki Mihály sógor Uramot, Ebetzki Uram ezerével Vác fele bocsátottam, mivel Rétei és Géczi ezerei itten nincsenek, hanem Hatvannál marattanak, fogja ottan Nagyságod kegyelmes parancsolattját várni. Ezt senki sem tudgya,¹ hova megyen, porta színe alat expediáltam. Bottyánt pedig maga ezerével, Bezerédivel, az Jászsággal, Baranyaiéval, Budai István Uraméval, Gunderfinderével és Cseplésziével bocsátom az német csipdezésére és infestálására egész Szegedig, oly instructióval, hogy mivel az bácskasági rácnak gyülekezeti bizonyos, arra is vigyázzanak, s ha valahol létét halyák, az német mellett elmenvén, aztat verjék széllyel. Az szegedi had cselédyét felrakta volt Kecskeméten, az Duna fele vitte, hogy háta meget az németnek felhozza, de híreket sohol sem halhatom, rebesgetik azt is, hogy megint visszavitték volna, úgy talál lenni, félő labancoká ne legyenek. Orderében hadtam Bottyánnak, hogy Nagyságodat tudósítsa irántok.

Mivel az német levelébül látom, hogy Csongrád fele jártattja még most leveleit, míg Szegedhez ér, azért Nyúzó Kaszás ezerével s Ilosvaivéval arra indítom. Usztassanak által ottan s vigyázzanak jól az Tisza mellyékén túl. Magam Szűcs Jánossal, Bónéval, Bessenyeiével, Kárándival, Senyeivel Szolnoknál megyek által, az Kőrösön hídat vetek, s azon három ezerel Vásárhelynél megegyezek, s ha még rác Thökölyi által nem gyöt az Tiszán Szegedhez, tehát rajta megyek, ha valahol ottan talál lenni. Holot nem, azon helységek az Kunságra felhajtatom mindenével, hogy kenyere és subsistentiája ne lehessen bellőle, mint már Kecskemétbül és Kőrösbül leszen. Onnat felfordulok az Maros mellet, ha lehet azon sáncokat porrá teszem egész Aradig, annak városát is megpróbálom. Ha semit nem tehetek, az gyalog nemlétének tulajdonicsa Nagyságod. Mezőben ugyan valahol csak mi takarmánt találok is, mind porrá teszem. Azzal Jenő fele fordulván, ottan az feketetői és gyantai szoros utakat bévágattatom uttánnam s Váradhoz megyek, s ezen operatiók uttán conjugálom magamot Gyürki Páll Urammal, ha mennyire lehet, onnat is fogom Nagy-

ságodat tudósítanom. De én mind abban az oppinóban vagyok, hogy ez az német Aradhoz nem megyen, sem azon szoros utakra, hanem Szegednél conjungálja magát az rácságal, ezen városokrul megprófontozza magát, s az sikon az Kunságra fog menni Túr, Karcag Uy Szállása s Debrecen fele s Várad alá, onnat az sebesvári passusson Erdélyben. S ezen kecskeméti állapotban így egyéb gonoszt nem látok, hanem azt, hogy az töb városok is azon nyomon mind meg fog hódolni, valamerre fordul, és azt, hogy az vitézlő rend afféle hódolt helyekre horgya feleségét, és maga is ebbe lesz uttánna — s az vármegyék, nemesség is alig hiszi, jószágokra hogy nyerhessenek protectió levelet, látván az városokat, hogy sem ők, sem mi nem bántjuk, valaki penig jószágára azt vált, az Nagyságodnak, sem Hazánknek nem igaz híve, hanem árulója. Már Nagyságod Bottyán uram iránt ez szerént confirmálhattya dispositióit. Ugy az Váradhoz küldendő hajdúságot.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

Törteli pusztán 25. Septembris 1705. reggel.

P. S. Ki nem írhatom Kegyelmes Uram, szívemnek fájdalmát, minemű gyönyörű helyen volt Ceglédnél, szépen elmene onnat, míg az Isten penig extraordinarie rosztogot tartatván velle, megkötötte vala, de egyik az had nem érkezése, másik az hadnak kedvetlensége is, az már megírt okokbul, hogy setét vagyon, egymást öli, böcsülettel elmúlattatta. Isten úgy áldgjon meg, az egész Ország csak nyelvel vágja az ellenséget, de én megtapasztaltam, hogy effektive semmit sem csinál, akarmit kiáltson, ne higye Nagyságod, mert bizony benne hagyuk, hanem békélyünk, ha békéllünk, mert bizony nemcsak az nemesember, de még az szegénylegény is, úgy látom, csak kerüli az németet, nem öli. Ki nem írhatom keserűségemet, megértheti Nagyságod, inkább harcolnék az megholtakal, mint némelyekel. Három-négyen ha vagyunk az Országban, kik akarnók. De reliquo úgy látom, csak szóval non fit, penig hoc verbis Mar... bizony az harcokon is azért szalat, hogy nem kedvébül, hanem kéntelenségbül harcol, noha szájával kiáltotta rajta. Bottyánnak instructiójában hadtam, hogy az német kimenvén az városokrul, azuttán élést ne engedgyen vinni nekik. Ezen roszt német levelet is includálom Nagyságodnak, az viceispán is, eb, már Kőrösön köztök vagyon.

1/ T. i. Csáky Mihály felküldését.

2/ A rác határőrök sáncai a Maros árterületén, ahonnan kicsapásokat intéztek a Tiszántúl lakossága ellen.

3/ A szó többi részét nem tudtam pontosítani.

266.

Szécsényi tábor, 1705. szeptember 26. II. Rákóczi Ferenc fejedelem Károlyi Sándorhoz. „Ha az német Kecskemétet elhagyja, tetesse porrá Kegyelmed azon várost, úgy Kőröst is.” (Rákóczi sajátkezű utóirata.)

Kiadás (az utóirat nélkül): AR I. 423. — Teljes kiadás: KO V. 300–301.

267.

Szolnok, 1705. szeptember 28. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenchez. A német tábor útvjáról, hírek Erdélyből. Ő nem fog addig átmenni a Tiszán, míg a német Szeged felé vonulásáról nem lesz bizonyos. A három városra lesz gondja.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Szolnok, 28. Septembris 1705.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Minek ellötte Nagyságod két rendbeli kegyelmes leveleit és parancsolatit mai napon vettem volna, már megírtam Nagyságodnak, hogy valamíg Szeged fele való meneteliben bizonyos nem leszek az ellenségnek, addig által nem megyek az Tiszán, s tovább is azt követem. Azalat innet is minden nap fogyatya Isten az németet, ma is Piko Deméék alkalmasint lecsapdosztanak benne, szekeret is 12 nyertenek töllök, úgy hiszem, Bottyán Apám portási sem jártanak haszontalan. Most megint négy fele bocsátottam.

Nagyságod ne hitesse el magával, az németnek azon fortélyát, hiszem míg eő Szegedtül bányavárosok fele dobolna, Tatár Országbul is kírkezném én akkorra, nemhogy Tiszán túl nem. Inkáb azt várja, hogy gyüllyünk reá s harcollyunk meg velle. Ha confundál, nagyob leszen az utolsó az elsőnél, s úgy indul secure Erdély fele, de az én együgyü oppiniommal soha azt el nem éri. Budai István és Gencsi általmeneteli jól eset, ex super abundanti Kegyelmes Uram, magam is írtam minden fele, az Tisza mellet penig, mind túl, mind innet egy–egy sereg. Armasom vagyon fel s alá járó. Gyürki Pált én tudom Kegyelmes Uram, miként vagyon Erdély, még senki sem jöt hozzá, maga is az bihari malomnál vagyon, nem Jenőnél. Azért küldöttem Nyúzót az Maros mellé, ki azt írja, hogy Thökölyi Aradon vagyon, az német tábornak még híre nem volt oda, actu Csanád fele vagyon próbálni, az bezzeg jó helyen vagyon, mert német uramnak az correspondentiája is pracludáltatot, ha csak Török Országgra nem, más fele nem folytathattja. S másut nem is impediálhattjuk az aradi rácot, hanem itten, ha Gyürki Uram úgy és ottan volna, az hol Nagyságod írja, és az mint Nagyságod informáltatik mi kén egyéb. (Sic!) Déva capitulatiojának míg vége nem leszen, azon had killyeb nem jön, azért reá nem támaszkodhatni. Én valami legjobb, azt követem. Csudálkozom az anglusson és hollandusson, de örömel értem Nagyságodnak Erdélybe való menetelét. Én is annualok Kegyelmes Uram, annak az comandónak. Ide ki penig hogy, mint s kivel maradunk, Nagyságod kegyelmes informatioját elvárom. Mai nyelv referállja, Kohári Uramnak adta az császár az erdélyi fejedelemséget, de úgy, hogy bemehet maga etc. (?) S én maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Az városokra leszen gondom. Pízn kel, mundér az hadnak.

268.

Szolnoki tábor, 1705. szeptember 29. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Különböző katonai hírekről és ellátási ügyekről.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Ezen órában veszem Kegyelmes Uram Gyürki Páll Uram levelét, kiből Nagyságod mind Várad alatt való létét, mind segítségre nem jövetelét bővön méltóztatik megérteni. Haszontalanság tehát Kegyelmes Uram, avál biztatni magunkat, hogy Jenőnél vagyon, bizony az erdélyi succursusval egy holnap múlva sem leszen Jenőnél, csak Várad alatt maradhasson. Porrul, ónrul is ír, én nem tudok másunnat provideálni, hanem Debrecenből, de azoknak is salétromot nem adnak, sőt az ón is Selymecbányára transportáltatván, kivált képpen való szükségben vagyon. Én már Nagyságodnak is írtam erről, de semmi resolutionom, itten sincsen pedig egy töltés is. Irtam mindazáltal Dobozi Uramnak, az tudom, ha materiája leszen, effectuálja. Ónrul is írtam Ajtainak, ha fogadgya. Nyúzó Vásárhely körül vigyázdogál. Ha ugyan látom az rácságnak Várad felé indulását, megódok lovaimnak kerekeit. Az német táborát bizonyos emberemmel már megjártattam, de szoros helyen lévén, nem lehetséges egyebet tennünk, hanem az strázák behajtását. Kit minden éjelen végben viszünk portások által, nappal pedig Istennek hála, mindennap huldogál. Mostan Kecskemétre küldöttem expressussumot, szándékának kitanulására. Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlván magamot, maradok

Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Szolnoki táboron 29. Septembris 1705.

P. S. Méltóságos Generalis Bercsényi Uram levelét veszem Palocsay György Öcsém által. Gondolatomban sem volt, hogy által menyek az Tiszán, míg az német Szegedhez nem megyen, hanem mindenekben az Ur intimatioi forgottanak elmémben, s ahoz tartom tovább is magamot, de Sopron és Bécs között sok munka vagyon, még könnyebben férne eő Nagysága Pozsonyhoz, többet is érnék azzal, mert az meglehetne, de Bécset csak megmentik.

269.

Szolnok, 1705. szeptember 29 este. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Hadi hírek mellett főleg a súlyos ellátási helyzetről ír.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Nagyságod levelemre tölt méltóságos válaszát alázatossággal vettem, csak érkeznének hamar az éléssel, jó volna, de ha késni találnak, s az ellenség ide talál jőni, Szolnok nem miénk. Eleget írtam, nem most, hanem régen, mégis semmi haszna az hadnak sem léssen egy-két nap mulván. Mindent kérek, búsítok, nincsen haszna, venném penig, nincs hol, az rendelések megvannak, effectussa semmi, ha kenyér nem lesz, az ágyúnak kevés haszna. Az mundéral már újobban felbiztatom az szegény hajdúságot. Marhát én egyebet nem hajtottam, hanem, csak az hadak számára való vágót, sött az egész had közöt per promulgationem inhibeáltam mind ló, mind marha hajtást. Ez uttán is megtaláljuk, csak az Istenért az provisiotételt pennára ne bízzuk.

Nyúzó levelét vettem, Vásárhely, Makó táját bényargalták, sohol semmi nyelvet nem kaptanak, hanem hogy az rác élés alá való szekereket kíván, hova szállítani kívánja, nem tudgyák, de kétség kívül Váradra.

Palocsai Öcsém is ide érkezet, kivel jó disposidiot tennék, de az kenyér nemléte, félek attul hogy minden dispositiot és intentiokot evertál. Nem semmi közel 10.000 embert semmibül az pusztán tartani. Holnap aligha meg nem indul az német valamely fele. Nincsen 30 hordó lisztnél töb. Maradok Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

Szolnok 29. Septembris estve. 1705.

P. S. Engem senki sem okozhat, mert valakiknek incumbál, mindazoknak is eleget írtam s írok is, most is 12 szekereket kellet vennem, azt küldöm Gyöngyösre kenyérért, honnat még egyet sem hoztanak ide. Csak az hadat félttem.

270.

Szolnok, 1705. szeptember 30. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Szekeres sikeresen csatázott az ellenséggel, amely Kecskeméten sok szekeret élelemmel, takarmánnyal rakott meg. Merre fog menni, nincs biztos hír róla. Félti Szolnokot, mert kevés benne az élés.

Eredeti, ajátkezü írás. MOL G 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy Jó Kegyelmes Uram.

Az emberem megérkezék Kecskemétrül, de semmit nem mere általa az régi kuruc írni, sem izenni, mivel az ottan levő németiségre azelőtt való éjel küldöttem vala Szekereset, ki is az szélmalmoknál felvervén őket, az rácságnak minden lovait elnyerte. Az németekel is tovább másfél óráig viaskodván, felest ejtet el, s tegnap mind az templom belső kerítésébe recipiálták magokat, s egyik jöt, másik ment a németek közül az régi kuruchoz, s nem írhatot, hanem mondotta, hogy senki nem tudhattja, hova megyen, közbeszéd az, hogy vissza. Elég az, hogy már tegnap Kecskeméten sok szekér étellel, árpával mind meg

volt rakva, úgy hogy ma meginduljanak vissza Kőröshöz. Az úttja ugyan el
vagyon álva és lesekkel megrakva, elvállik, mit ad Isten, Ha bémehet Kőrösre,
csak elhiszem holnap megindul valamely fele. Visza nem hiszem, hanem ha
bányavárosok felé, s látván az Pest elein az nagy pusztaságot, azért rakodot
ittem meg. De én egyáltalyában Szolnokot félttem, bár csak négy nap ne jőne,
még talám segíthetném éléssel, mostan az futot szekerekrül szedetem az
lisztet, currenti pretio Gyöngyösre is elküldöttem, talám comparalhatnék vala-
mit. Ha ezt az Szolnokot el találja venni, kit Isten ne adgyon, egyenessen
Debrecennek fog tartani. Én ugyan már intimáltam nekik, de nem ártana, ha
Nagyságod is intimálná, hogy olly készen legyenek, hogy in casu mindgyárt
mehessenek és pusztán hagyassák helyeket, kire készek is. Itten ugyan tűzi-
fából, takarmánybul úgy kipusztítám Szolnok vidékét, hogy ha tartani fogjuk,
alkalmas károkat fog szenvedni általunk. Ezzel Nagyságod kegyelmességébe
ajánlom magamot és maradok

Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Szolnok, die 30. Septembris 1705.

271.

Szolnoki tábor, 1705. szeptember 30. este 9 órakor. Károlyi Sándor
levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A német visszament Nagykőrösre.
Híreket közöl a kuruc csapatok helyzetéről, tervezett intézkedéseiről, egyúttal
panaszodik a rá háruló sok munka, valamint az ellátás fogyatékosága miatt.

Eredeti, sajtátkézű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Sub dato 29. hujus írot Nagyságod kegyelmes válaszát és resolutioját
alázatossággal veszem,¹ csak az tött dispositio érkezzék és az ellenséget praeve-
niállja, rajtam az mit Isten elmémre ad, semmi benne ell nem múlik.

Glikelsbergh levén Kecskeméten, táborát miképpen verettem fel Szekere-
sékkel, elfogatot relatioját Generalis Groff Forgátz Uramnak includáltam,
nem kétlem, fogja ezen levelemhez annectálni. Kiben is valóban szépíti az
dolgot. Mint mehetet tegnap Kőrösre, nem tudom, volt ugyan 3000 emberem
arra vigyázóban. Ma újobban Bóné Andrást Szűcs János Apámmal 2000 expe-
diáltam. Ha az németnek erre lenne indulása, az mint hagyhatom, hagyom az
itt valókat, magam Forgátz Uram eleibe vonódom. Holot az ellenség nem
indul, itten várom meg s Palocsi Öcsémet is addig itten tartóztatom. De bár
Nagyságod az vármegyéket, kiknek Túrhoz kellet menni, ide küldötte volna,
mert hazamenvén, mind szélyel oszolnak, megent egy bajom lesz felvételekkel.
Gyürki Páll Uram erőtlensége azolta is confirmáltatot előttem, de már Nagy-
ságodat nem is terhelem.

Kőrösön, Kecskeméten is az mi soó volt, praevideálván ezeket, mégis nagy
részént ide hordattam, már aval is nagy baj, az városon levén, be kellene

hordatnom, szekér egy sincsen, hely sincsen az várban. Bele lankadok, mind portáznom, mind gazdálkodnom, mind építenem magamnak kell, az ki legnagyobb, esküdnöm is, és Tiszántúl is mindenről provide provideálnom, melyet Nagyságod continuáltasson, mert ha az operatiok által ugranak az Tiszán, nagy fogyatkozásokat fogunk vallani. Én ugyan, mivel ezeket hittem, töb egy holnapjánál, hogy intimatiokat töttem, de effectussát ottan is keveset tapasztalok, mint válaszokbul látom. Ma találtam Commissarius Uraiméknak valami levelet írni, ha neheztelnek sem gondolok velle, mert igazat írok, s nem akkor kén hizlalni az lovat, mikor reá kell ülni. Követem Nagyságodat, hogy hoszas írással búsítom, az bosszúság viszen reá. Maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Szolnoki táboron, 30. Septemberis 9 óraker estve. 1705.

P. S. Tegnap portán veszet egy jó hadnagyom, még annál töb senki.

1/ A Szécsényben kelt levél kiadva: AR I. 425.

272.

Szolnoki tábor, 1705. október 2. este 10 óraker. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Részletesen beszámol a katonai hírekről, a császári és kuruc csapatok mozgásáról, ellátási és egyéb ügyekről.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdlyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy Jó Kegyelmes Uramnak eö Nagyságának, Egerbe. Cito Cito Cito Citissime Citissime Citissime. Staffeta urgentissima. (Gyűrűspecst nyoma.)

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Ezellött kétt órával, az midőn az német megindulásáru s Tisza mellé való lemenetelirül Nagyságodnak levelemet expediáltam volna, érkezék szolgám Nagyságod kegyelmes válaszával és parancsolattjával, töb jó uraim levelével, melyekbul megértvén Nagyságodnak indulását Szécsénbül, netalámtán másik levelem elmellőzve, praesintibus akartam Nagyságodat informálnom.

Hogy az német egész erejével mai napon bizonyosson megindult s egyenesen Alpára ment az Tisza mellé, mely ezen alól négy mélföldel vagyon, azon alól pedig Csongrád hozzá két mélföld, már Alpárnál vet-e hídát, vagy Csongrádnál (az holot legjobb módgya vagyon), nem tudhatom, de hogy ide fordullyon, nem remélhetem.

Azért annak vizsgálására bocsátottam kétt rendbeli portásomat, harmadik pedig Kókai maga ezerével nyomában vagyon, holnap pedig Bottyánt mellette való corpussal uttánna eresztem, magam itten subsistálok, míg onnat alab nem megyen

Palocsait eddig itten tartóztattam, várván z ellenség motussátul, most már által bocsáttam Túrra, hova virrattig elérkezik. Nyúzóék ottan leven, Tiszán túl Alpáral eölemben committáltam portázását s ugyan Vásárhely s Makó fele.

Magam penig, ha azt várom, hogy az ellenség egész Szegedig menyen, az uttán post festum leszen az Maros mellyéki operatio, uttánna is haszontalan megyek, mert az Tiszának vetvén hátát, már notabilis csapást rajta nem tentálhatok, és így Bottyánt jó formában hagyván, s úgy ezen helyt és Túrt, magam által megyek, s valamit ellötte eltehetek, elteszek és talám Isten az rácot is horgomra keríti, s Gyürki Páll Urammal is jóltehetek, (sic!) kinek operatioihoz Nagyságod semmit se bízzék, mert nem lehet tölle. Erdélybül penig, assecuralom Nagyságodat, novemberben sem jön senki hozzája, kit még júliusban megírtam Nagyságodnak s mind betölt.

Az Arad tájéki rác készülleti confirmáltatik. Nagyságod ne persvadeállja magának, hogy ezen armadának gyűjtse az élést, mert ennek már elég vagyon, sőt az szegedi comendans is hordókra vereti az lisztet, az is bizonyosson constál, ha sokat mulatozunk, míg észre nem veszük magunkot, Erdélybe toppan.

Az itt való fogatkozások megvoltak, meg is lesznek, hacsak per consilia folynak, az kik okai, mesze vadnak, másként ha mellettem való commissarius-sokot okozhatnám, jó szível Nagyságod parancsolattjából felakasztatnám, de magokot is én tartom. Tokai provisionak hire sincs, tovább sem leszen, ha csak úgy folytattják, mint eddig.

Szolnokot penig Nagyságod vagy elhányassa, vagy penig ugyan tegye Szolnoká, mert így csak műseria cum aceto, kár ember beléje, job s tisztességesse egy solti sánc, mert ha otthagdyuk, sem szégyen, mert itten senki sem resistál böcsületessen, hanem gyilkossa magának. Most áldassék Istennek neve, ha az ellenség elmellőzi.

Gyürki Pállal nekem s Palocsainak operalodni, Kegyelmes Uram nagy distantia. Consideralvan az ellenséget, anyit teszen, mintha Gyürki Szécsén-nél, Palocsai Szolnoknál, én Ceglédnél, az ellenség Szegednél volnánk. Kinek kinek magának kell ottan operálni és de pane quotidiano is provideálni, mert az templomkereső comissariusok oda bizony nem érkeznek.

Kőrös, Kecskemét Kegyelmes Uram, már prae manibus vadnak, talám meg is szánták bűnököt. Én absolutiojokra rebus sic se habentibus nem érzem, noha szolgálattokra nem érzem, Nagyságod ellőtt alázatossan instállok, az kik távulbul nézték, ne hízzanak vellek, lehet büntetések, de oly üdő fordulhat, hogy még az pusztában bujdosó magyaroknak kéntelenségbül sok hasznára lehetnek. Ezzel Kegyelmes Uram, pártjokot nem fogom. Vétkeztek, de nem mindnyájan, azért büntetést is nem mindnyájan érdemelhetnek. Karóztassék fel mindenik városbul kettő, három, elég példa lészen, pro ulteriori tanulnak s hasznunkra is lesznek. Állyon Nagyságod kegyelmes dispositiojában s gratiajában.

Szappanost és Eölyüst én innet kiviszem, töb hasznát reménlvén másut.

Munitio Ecsedben ugyan vagyon, de apró puska, por sohol sincsen. Tiszán túl ha talál kívántatni, késő leszen akkor disponálni, hanem Nagyságod most méltóztassék iránta dispositiot tétetni. Töltésről hasonlóképen, most is az idejött hajdúknak 12 lövés port adtanak és kétt golyóbist, szép állapot. Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlván magamot, maradok

Nagyságodnak alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

Szolnoki táboron 2. Octobris estve 10 órakor 1705.

P. S. Bottyán, Kegyelmes Uram, valóságos, hogy rest az írásban, de szorgos az szolgálatban, az mit elmulatot, végben vittem s eő rolla is Nagyságodat tudósítottam. Szüntelen csak az posták vonlának posták, de kár annak is nevezni, mert magam paripámon is megelőzőm. Levelem praesentáló ezerembeli főstrázamesterem instantiáját recomandalom.

273.

Szolnoki tábor, 1705. október 3. napszálatkor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A német tábor Csongrádhoz ment, ott akar átkelni. Kecskemét, Kőrös még mindig nem küldte emberét. Szolnok sorsáról döntést kér Katonai intézkedései a német ellen.

Eredeti, sajtákezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Ezen órában érkezék portásom relatioja, kibül confirmaltatik az ellenségnek nemcsak Alpárhoz való menetele, hanem ma Csongrádhoz való indulása. Egyenessen ottan ugrik által, és így az sok tartózkodás miá éppen megelőz s mind Kőrös, Maros közit praecipuálja. Én azért vagy vétek, vagy sem, csak megyek tatár módra. Bottyánt ide hagyom eő sem tehet semmit, már innét által jön-e? nem tudom. Választ várni nehéz, káros és késedelmes. Kecskemét, Kőrös még emberét sem külte német menetele után is. Pálfit¹ ide hozattam, holnap vagy exequaltatom, vagy orrát, fülét meczettem, mert egy hétig lévén német közöt, semmit sem tud. Az többin hasonlót követek.

Ezen Szolnok in quo consistallyon, Nagyságodnak praesentibus annectá-lom.² Alázatosson kérem, vel in bonum, vel in malum deliberáltassék, ne menjen felejdékenségben.

Szappanost, Öllyüst, szegedi hajdút lovaskocsin kiviszem magammal. Pri-nyi Uram Horváth Tamással maradnak itten. De Kegyelmes Uram, váltassanak fel hova hamaréb valami veszni való tótokkal s jöjjenek³ Debrecen fele Váradnak. Én ezekel meglátom ad interim mire mehetek.

Kérem Nagyságodat, ne bocsásson ostort ezen áruló kutyákra. talám Isten megtart szolgálattjukra. Kohári itten sincsen, mégis fejedelemmé akarták az kuttják tenni.⁴ Alázatosson követem Nagyságodat, hogy parasztul írok, mert az üdő úgy hozza.⁵

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

Szolnoki táboron, die 3. Octobris 1705. napszálatkor.

- 1/ Pálffi Mihály, Pest–Pilis–Solt vármegye viceispánja. Tudomásom szerint a barbár büntetés végrehajtására nem került sor.
- 2/ Nincs a levél mellett.
- 3/ Helyesen: jöjjenek.
- 4/ Elég rosszul olvasható mondat, a tartalma is zavaros.
- 5/ Károlynak ez a levele valóban hevenyészetten, rossz tollal íródott, nehezen olvasható.

274.

Mezőtúri tábor, 1705. október 4. este. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenchez. Részletes beszámoló a német tábor vonulásáról, tevékenységéről, valamint saját, ellene tett intézkedéseiről.

Eredeti, sajtátkézű írással. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy Jó Kegyelmes Uram.

Én ma Szolnokot jó instructioval hagyván, úgy Bottyánt az német uttán expediálván, s Csala Commissariust is eddig eset fogyatkozások orvoslására viszabocsátván, magam indultam meg tizenegy órakor délellött, s érkeztem ide délután eött órakor s utamban jövének Nyúzó katonái. Kik referállják, hogy Makót minden jószágával az török földére által szállították, Vásárhelyt, Mindszentet és Szentest penig mindenével Csongrádon felől az Körösön békével által hozta kár nélkül. Az német is szintén akkor szállot Csongrádra az Tiszának tulsó partyára, mai portásom szemével látta, hogy az Tisza partban sütő kemencéket vájtanak. Az minemű prófontház és Schlik háza¹ voltanak ottan, azoknak rontásához fogot, mit akar velle, nem tudhatom. Külömben hanem(sic!) kétt csongrádi ember jöven által, azok beszélük, hogy gerendáit és deszkáit hanyatta le, és az mint az prófontház vagon, annak irányában akar hídat általvetni bellölle. Nagyságod tudgya, már mihelyen esik,² én ottan nem voltam, de úgy informáltatom, hogy ha ott veti által, tehát az Körösön innet esik és úgy Arad fele megyen, hanem vagy Debrecennek az Kunság fele, de nagy pusztaság, se víz, se széna, nem reménlhető; hanem az Körös mellet megyen fel egész Szeghalomig, oda az Berettyó három melföld, való, itten is sohul sem leszen szénája, de vize egész Váradig leszen. Csongrádtul fogva penig egész Váradig mind puštán és síkon fog menni, akkorra kellene az ember, mert csak ezek ki is fáradnak Kegyelmes Uram, az éjeli nappali portázás miá.

Mostan három emberem is vagon az táborán. Portásim mind két felül, ha meghozzák, hogy fog ottan késni, egy éjel rajta megyek innet három áldgyúval, s az midőn fogom lövetni, túl Bottyánnal megcsapatom az egész táborát, talám valami confusiot tehetünk neki.

Lovashad bár jöne töb, mint magam itten vigyáztván, Palocsai Öcsémet az Maros melyékének és az aradi rácnak bocsátanám, de evel kéttfele nem érkezem, s ezen passust sem hagyhatom, s amazt sem tanácsos elmulatni, mert azt

az aradi rácot nagyobb ellenségemnek s károssabnak tartom ezen egész armadánál. Már Kegyelmes Uram, egész Erdélyig falut, várost, az hol kenyérre s abrakra kapjon, nem talál, akár merre menjen, szénát is igen keveset. Leszen hat statioja is, hogy semmi sem lesz. Most az körösi táborhelyen is több maradt 200 lovánál, még az tiszték lovai is mind vesznek. Ne késsék Nagyságtok az erdélyi passussokkal. Ölyüst, Szappanost kihoztam Szolnokból, Zaránd, Hunyad Vármegyének kellene valami oblatiot tenni, sokat használna.

Én maradok Nagyságotnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Túri táboron, 4. Octobris 1705. estve.

P. S. Én mindenik Méltóságos Generalisnak megírtam mindezeket, tovább szüntelen írom, csak az üdőt el ne vessessék. Gyalog itten semmit nem tehet egész Váradig.

1/ Gróf Leopold Schlick Csongrád földesura volt.

2/ Rákóczi 1704. nyarán, Szeged sikertelen ostroma után vonult itt át.

275.

Túri tábor, 1705. október 6. éjfélkor. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Tájékoztatja a német tábor mozgásáról, valamint saját intézkedéseiről.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Túri táboron, 6. Octobris éjfélkor 1705.

Méltóságos Fejedelem.

Ezen órában érkezék portásom Csongrád eleiről, ma jókor az német tábor maga helyét meggyújtván, szálait reá rakot házfáival lebecsátván, Szeged fele alá ment. Szegedről jött és szököt emberek referállyák, hogy Tápénál igyekezik hidat kötni. Az aradi rác pedig még nem conjungálta velle magát, hanem Szegeden sok lisztet vernek hordóra, és Vásárhelyről s több helyekről akarnak búzát beszállítani. Azért már a Körösön fúró s fejsze nélkül készült hidam meglévén, holnap 3000 embert által indítok Palocsaival, s mivel sok kenyeret nekik nem adhatok, kit most várok, az elérkezvén, azonnal magam indulok velle uttánnok, az mit tehetek, teszek. Ezelőtt és ma írot levelemet Nagyságot consideratioba veheti, s abbul jobbára megírt dispositiokat tehet, elhitetvén már magával, hogy se bányákra nem megyen, se vissza Földvár, vagy Pest fele. Az több generalisoknak is mindezeket megírtam

Csak Vásárhelyen 40.000 kenyeret kívánt, Makón s az többin az szerént proportionaliter, meg is engedem, ha el nem szállítottam volna, többet temporizált volna, job így.

Bottyán túl alkalmasint sarkallja, sok puskázást hallottanak portássim ma is. Félek rajta, utolb írt csekély oppiniomot ne kövesse az tatárlelkű némettje.

Ezen német szaladását nem tulajdoníthatom Isten után egyébként, hanem az pusztaságnak, és hogy mindenütt előtte termék. Komáromnál is, Esztergomnál is általjött volna, de féltében ment Budához, hogy Bottyánál előtte voltunk. Mostan is Szolnokra akart jöni, Csongrádnál is általjöni, de nemhogy azt fel merte volna tenni, de még éfélre(?) sem mert dobolni, mint mi Jésust harmadnapig kiáltani. Ur Isten szegyenisd meg. Irom Bottyánnak, rajta, rajta, mert készen vagyon Szent Péter mind ezen, mind másvilágon, bár Bercsényi Uram is Ocskaival rajta, most vagyon ideje.

Nagyságodat alázatosan követem az paraszt írásrul, mert az hirtelenség felejteti velem az politiát, másként nem is tud az magyar ahoz. Én penig kegyelmességébe ajánlván magamot,

maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

P. S. Megírák Nagyságodnak, hogy sem Budai, sem Gyürki, sem Palocsai, sem Gencsi nem érkezik ezekre, most már tapasztalhattja Nagyságod, bizony mind Antai Ur, mind Nagyságod, mind Forgátz Uram úgy jár, ha sokat mulat és késik, vajmi nagy föld az erdélyi passus, sok galibás ember vagyon közte. Nagyságodat követem, nem tehetek rolla, ha igazat írok.

276.

Túri tábor, 1705. október 7. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A német Szeged fele ment, ezért Szűcs Jánost a Maros–Tisza közére küldte. Bottyán sikeres akciója. Ha a császáriak Váradnak mennek, Jenő táján lehetne ellenük akciót tenni.

Eredeti, sajtáthezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Az németnek Szeged fele való menetele ugyan csak bizonyos, azért Szűcs János Apámot hat napi kenyérel megáldván, Szeged elejére, Maros és Tisza közre elbocsátottam. Palocsai Öcsémnek lovai itten nem levén, mellettem tartóztattam.

Bottyán írja, hogy az német Veres Martnál hídát vetet átt az Dunán, s olly hiszemenben vagyon Apám, hogy azon megyen vissza.

Tegnapi portánk is, az Bottyán corpussáruul való, 300 marháját hajtotta el s az németekben is jól lecsapot, most is 2000 ember danoldogál(sic!) körülötte.

Akartam Nagyságodnak megírnom, hogy ha már Maros mellé veszi magát s nem az Vasskapunak¹ talál menni, hanem Váradnak, Várad és Jenő között lehetne gyaloggal jó operatiokot tenni, de in tempore kellene hozzálátni, mert Kegyelmes Uram, ha körmünkre ég, még kenyérünk sem lesz s csak kétt fele kapunk.

Ezzel Nagyságod kegyelmes gratiajába ajánlom magamot és maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Túri táboron, 7. Octobris 1705.

P. S. Budai Uraimék és Gencsiék haszontalan fáradoznak, nemhogy katonát hoznának, de ezen hideg derek miá innen is alkalmasint oszol némely ezer, kivált az Kaszásé.

Illosvai Bálint, úgy hallom, gyalog ezeret gyűjt, ha úgy vagy, ezen lovas ezeret valakire kell bízni, mert így fő nélkül nincs haszna.

Illosvai Imre sem tudom, mit gondol Kegyelmes Uram, annak már serege sincsen semmi. Bizony most kellene, Kegyelmes Uram az ember. Ihon az több heverő lovashad sem jön.

1/ Vaskapu: Erdély belsejébe vezető hágó Hunyad megyében.

277.

Alpári tábor, 1705. október 9. Bottyán János Károlyi Sándornak. A német Szegednél akar átkelni a Tiszán, élelmezésük igen rossz. Ő maga beteg lévén, nem tudja a németeket követni, ha átkelnek a Tiszán.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. okt. Fasc. 2. B. 29.

Kiadás: AR IX. 237–238.

278.

Alpári tábor, 1705. október 9. Bottyán János újabb levele Károlyi Sándornak. A német Győ¹ nevű falunál akar átkelni, ő mégis utánuk fog menni, bár beteg.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705. okt. Fasc. 2. B. 30.

Kiadás: AR IX. 238–239.

1/ Algyő, Szegedtől északra.

279.

Mezőtúri tábor, 1705. október 10. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Igen részletes tájékoztatást ad a német sereggel kapcsolatos hírekről, a kuruc hadseregről és saját katonai intézkedéseiről.

Eredeti. Sajátkezű írással. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Túri táboron, 10 Octobris 1705.

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Kegyelmes Uram.

Ma negyed napja Szűcs János Apámat közel háromezerezzel magával által bocsátottam vala az Körözsön ilyen okon, hogy mindgyárt Vásárhely sTápé fele bocsásson portást, az ki megnéze az németeknek táborát, ha kött-e? hídat valahol, vagy sem, s azon portás Makóra menyen eleibe.

Maga azalat fordullyon Csanádnak s ottan próbálván, megtudgyák, ha az aradi rác elment-e? már Szegedhez, vagy sem, s ha elment, jöjön visza, holot még hátra volna, Vásárhelyi réteken megtelepedvén, mind Csanád s Arad fele, mind penig az német táborá fele az Tiszára portázás által vigyáztatván, magamot tudósítsion, s ha még az rác el nem haladot, adgyák tudtomra, azonnal magam is uttánnok indulok, s egész Aradig megyek fel az Maros mellet.

Csekély ítéletem szerent az dispositio nem volt ros, s úgy hiszem, effectussa is nem lesz vala káros, hogyha az szerent vitték volna végbe. De Kegyelmes Uram, Vásárhely fele portásokat noha elbocsátották, de az Tiszához el nem ment, s úgy mondgya, hogy nem is parancsoltak neki, magok penig Csanád alá útvén, egynehány ros rácot vágtnak és fogtnak, s aval Makóhoz mentenek. Portásokat ottan találván, semmit nem tudot mondani, hanem makói ember lévén Szegeden, attul az s noha(sic!) instructiom in scriptis volt nállok, mindazáltal sem az praescribált helyre nem szállottanak, sem penig engem nem tudúsítottanak, hanem consiliumot tartván, hírem nélkül csak viszatértenek, s elhülék belle, hogy tegnap csak nyakamba jövének, azzal jövének előmbe, hogy magamnak sem javalják azon pusztára való kimentemet.

Le nem tudom Nagyságodnak írni, micsoda búval és haragal voltam, mert nagy és víz nélkül való lévén az pusztá, az hadnak lovát úgy meghajtották és rontották, hogy kétt vagy három száz is gyalog hajtotta lovát visza és alkalmas el is marat s odaveszet elalván. (?) Magam penig nem vagyok anyid magammal, hogy nálok nélkül próbát tehetnék, velek pedig emiá nem lehet. Hanem mivel semmi bizonyost nem hoztanak, kéntelenitetem Nyúzót vagy század magával alá bocsátanom az Tisza fele, s ugyan eötet visza is várnom, s addig ezeknek lovok is talám valamit pihenhetik s próbálhatok. Ad interim ezen rácok és makói emberek examenyét Nagyságodnak praesentibus includalom,¹ magunk dolgairul penig Kegyelmes Uram, így informálhatom, hogy miolta ide szállottunk is, szalmán és fűvön vadnak lovaink, s ha az német általjön is az Tiszán (kiben kétt ségem sincsen), az Maros mellet megyen fel. Holot mindene elég vagyion, s ámbár szénáját, szalmáját megégetnők is, Szűcs János azt mondgya, hogy olyan fő² vagyion, valamint tavaszal, mindenüt, és így neki ugyancsak elég subsistentiája leszen, s az rácot mindenütt oldalt jártattja maga mellet. Az pusztá felöl ki miá mi semmit sem fogunk próbálhatni, sött nem is subsistálhatunk, mert valamihent az Körözsön általmegyen ember, azonnal égésre talál, úgyhogy az egész pusztán egész az Szárazérig egy tarisznya fűvet ember nem találna, vizet sem sohol is. És így nemhogy próbálhatnánk, vagy árthatnánk neki, de nem is subsistálhatunk, hol hét s hol nyolc mélföldbül álván azon éget száraz pusztának nagysága, sött ha az rácság elő talállya ezen hadat venni, nagy kártul is tarthatni.

Bottyán János is azt írja, hogy ha az német általjön az Tiszán, instructioja szerént eö is kész általjöni, de az Dunántúl való had csak resolválta magát, hogy által nem, de ámbár általjöne is, így értvén már Nagyságod az dolgot. Átalláthattja, hogy ha az Maros mellé veszi magát, minekünk semmi próbát rajta sohal sem lehet rajta(sic!) tennünk, ha Erdély fele megyen, egész addig, hanem ha Várad fele fordul, ottan lehet mind lovassal, mind gyalogal vesztegetnünk.

Csekély elmém szerént azért Kegyelmes Uram, én ezen hadnak itten semmi hasznát nem látom, próbát nem tehetvén s lovának élése sem lévén sohal egész az Berettyóig, itten heverni, hanem Békésnél, Sarkadnál s itten hadnék vigyázó stráza forma lovashadat, az többi had pihentetné lovát s akasztana valami ruhácskát telére magára, magunk penig Várad fele való utakat vágatnók be s készítenők el az hajdúságnak próbáló helyeit, úgy szintén Erdélynek is mindenüt levő passussait, mert addig biztattyuk magunkat, hogy viszatér, viszatér, hogy észre sem veszük, mikor és merre, csak Erdélyben toppan. Ezen had akkor, ha most is itten hever, eloszlik ruházattyaért, lova elbeczekedik,³ bizony tartok attul, nem az németet, hanem magunkot teszük marodivá. Debrecen várossának is nem igen látom kedvét az kibontakozásra. Én ugyan keményen parancsoltam s patenseket is bocsátottam, de felette akarván, ha Nagyságodnak udvarolhatnék, míg Erdélyben bemegyen, felette szükségesnek is látnám.

Kirül kegyelmes resolutioját az midőn várnám, maradok Nagyságodnak alázasatos szolgája

Károlyi Sándor.

1/ Nincs a levél mellett.

2/ Azaz: fű.

3/ Sic! Tollhiba lehet, nyilván: elbetegesedik.

280.

Mezőtúri tábor, 1705. október 10. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Megköszöni, hogy elfogadta meghívását. Bottyán hadainak engedetlensége. Különböző katonai és hadellátási hírek és ügyek.

Eredeti. sajtókezű írás. MOL G. 15. RSzL. I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Nagyságodnak kétt rendbeli kegyelmes válaszeit de deto 7. et 8. hujus¹ kelteket nagy alázasatosságal vettem,² eddig folyt való dolgokrul Nagyságodat minden naponként bövségessen informáltam. Ugy Méltóságos Generalis Antal Urat s az többit, tovább is annak követője leszek, csak eö Nagyságok ne késse-nek, mert az ellenség, ha mit akar tentálni, tudván, hogy az üdöbül is kikopik, bizony nem fog késni.

Alázasatos instantiámra hogy Nagyságod legkisebbik szolgáját pusztá házamnál való méltóságos megjelenésével kegyelemesen méltóztatik megvigasz-

talni, életem fottáig megszolgálni igyekezem,³ anyival inkább, hogy csekély szolgálatomért szolgáljának szolgálóihoz is megígért kegyelmességét értem, köteleztetem velek edgyütt Nagyságod holtig való szolgálattjára.

Tiszteimnek is mai napon declaráltam Nagyságod hozájok nyujtot kegyelmességét, hiszem Istent, alázatos devotiojok szerént vérek ontásával is kívánják s fogják is demereálni Nagyságod gratiáját.

Egyéb dolgokrul már Nagyságodat bővön informáltam portásim relatiojából, máskülömben vagyon mostan az Körös Maros közi az nagy égés miá. Mindazáltal pro 15. személyem szerént attentálok valami probát, ha csak Isten megtart és meg nem gátol, de azt csudáalom, hogy Nagyságod is mégis kételkedik Erdélyre való meneteléről az ellenségnek. Való, hogy ratioi és consideratioi bővön lehetnek, de mindazoknál nagyob az eő felfuvalkodása. Azért Kegyelmes Uram, bizony elmegyen s noha Nagyságod írja, hogy vagyon az passussokra gondgya, megengedem, de nem minden parancsolatnak látom effectussát. Kérem Nagyságodat, legyünk szorgalmatossabbak, késő in confusione munkálódni. Csak gyalogom legyen, az váradi utakat magamra assumálok Bottyán Apámmal.

Az rézpínz iránt Nagyságod parancsolattját continuáltatnom.

Szolnokrul is Nagyságodnak megírtam volt, hogy Szappanost kihoztam, kit holnap expediálok Bellényes fele jó instructioval.

Bottyánnak adot instructiom párját Nagyságodnak megküldöttem vala, abbul megérthette Nagyságod, hogy hogy(sic!) még tüllem úgy disponáltatot, hogy az német általjövetelével által jöjön, de már egynehány levele vagyon, kiben írja, hogy az Dunántúl való had és maga ezere által nem akar jöni, hacsak fizetése, munderungja meg nem lesz, de maga eljön. Most utol penig azt írja, hogy ágyban fekszik, beteg, s maga sem jöhet, ilyen az világ és olyan a magyar. Kérem azért Nagyságodat, legyen provisio pínzbül, ne esküdgyem anyit hamissan nekik. Az töb hadak is most télére fognak fizetést Kegyelmes Uram, kívánni, ha penig Nagyságod elmegyen közülünk, az bizonyos, hogy árva leszen Magyar Ország, ha(nem) mások percipiállyák az koronát.

Az tápai nádas Kegyelmes Uram, olly zöldcség, mintha tavasz volna. Áldgyúval is igyekeztem volna én oda, de nem adgya módgya, már 15-dik valahol, de próbálok. Mindazáltal Kegyelmes Uram, mint ma megírtam Nagyságodnak, nincsen módunk infestálásában, ha ugyan általjön s az Maros mellé veszi magát.

Levelem végzése után érkezék levelem, hogy még tegnap volt hígya, hanem Tápénál készíti. Kedden penig az Bácskaságrul 15 zászlóallya rác jött hozzá. Ki is 400bul álló ha volt mindöszve, kenyér szűkön vagyon közöttük.

Ha lehetséges lött volna, örömet valahol udvarlottam volna Nagyságodnak, mert tartok, ha Isten Nagyságodat beviszi, ideki gyámoltalanul ne legyünk s örömet érteném Nagyságod kegyelmes resolutioját, occuralando ca-sussokban mihez tartsam magamot és honnat mit várjak.

Én tovább is kötelességem szerént az mire Isten segít, Nagyságod kegyelmes parancsolattját, Hazám hasznát munkálkodni igyekezem. Kegyelmisségébe ajánlván magamot, maradok

Nagyságodnak alázasatos szolgája

Károlyi Sándor.

Túri táboron, 10. Octobris 1705.

1/ A Szécsénynél 1705. október 7-dikén kelt levél kiadva: AR I. 4 30–431.

2/ Az eredetiben tollhibából „voltam” áll.

3/ Erdélybe vonulásakor Rákóczi 1705. október 19–20-dikán tartózkodott Nagykárolyban.

281.

Mezőtúri tábor, 1705. október 11. este. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A német Szegednél kel át a Tiszán. Egyéb katonai hírek: Forgách Simon hibás rendelkezése Gyürki Pálnak, Debrecen kiköltözése.

Eredeti, sajátkezű írás, MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy Jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Ibi Ubi. Cito Cito Cito Cito Citius Citius Citius Citius. (Gyűrűspeccét nyoma.)

Méltóságos Fejedelem, Nekem jó Uram.

Ezen órában veszem kőrösi ember informatiojából, ki az német táborárul jött ki, hogy az gyalogja az németeknek általjött az Tiszán, az hat nagy öreg ágyúit pedig Szegedbe vitte be, csak megengettem, az hígya meg nem bírja, mert az hajói is kicsinyek és kevés lévén, az kétt szélit lábokra csináltatta és az Tisza partját kétt felől levágatta.

Holnap magam is indulok. DatumTúri táboron, 11. Octobris estve, 1705.

Nagyságodnak alázasatos szolgája

Károlyi Sándor.

P. S. Már levelem bepecsételése után, éppen indulásomkor veszem Nagyságod Lehócrul 9na hujus írot kegyelmes levelét, kibén való kegyelmes parancsolatin már Kegyelmes Uram, régen túl voltam.

Mert Gyürki Uram Méltóságos Generalis Forgátz Uram dispositioit megírta, mellyeket én nem hittem, hogy az Ur valójában cselekette volna, hanem csak tréfából s maga mulatságából, az midőn 2000 magával sem találta Gyürkit, s mégis azt parancsollja Gyürkinék, hagyon ottan 1000 embert, az többivel szállyon Arad alá. Egész nevetség, hiszem ha lövő szerszámmal kijőne azon váradi had, mind az kétt ezeret is szélyelverni, (sic!) nemhogy ezer álhatna meg. Arad alá pedig 1000 embernek nagy bolondság szállani. Andrászi Istvánnak pedig híre sincs se nállam, se Gyürkinél, azért én ezen játékot contramandáltam s Gyürkit helyben hadtam, másként is most az szüretben lévén, ha kemény blokada nem leszen, tarthatni eruptiojátul az ellenségnek.

Debrecen várossa dolga is már végben ment, kivel minemű processusom volt, sietésem miá le nem írhatom, hanem ezen szolgám által Kegyelmes Uram, Bíró Uram leveleit s ratioit, és magam replicám párját Nagyságodnak transmittálom.¹ Ugy az városnak opiniomon való nyugovásokat is, ha csak úgy nem él végén velünk, mint az tulsó kétt városok, hogy fegyverrel resistálnak, de lesz gondom reája. Hanem leveletem pro futuro alázatossan visszavárom Nagyságodtul.

Gyürki Uram iránt semmit sem értettem, emberek szívét Isten tudgya, tudom azt, hogy azelőtt mindég németes vala és ellenünk való Czintius, (?) de talám más bőrbbe öltözöt, megharagudván bátyyaiért vagy öcseiért.

Forgázt Uram assecurál mindent s nekem jó Uram, de félek, hogy ot ben is olly dispositiok lesznek, mint Várad alat, s azért írtam sokszor, ne késsék Nagyságod, job fél szeme(?) ottan Nagyságodnak, azuttán penig késő lesz, itten is hat mélföldet kétt nap mentenek, úgy siettenek. Non sic itur ad astra, mi Kegyelmes Uram szóval ....² meg lehet, Nagyságod is eleget parancsolhat, de mindazoknak effectusának kellenne lenni.

Andrássi Urra is írtam én eleget, de megharagusznak. Budai komám sem vette pinzen, tudom haragusznak, de én rolla nem tehetek, mert erre esküttem meg. Marcona levelemről Nagyságodat alázatossan követem.

Barkóczi sógort is másoktul hallom, hogy Szolnoknál vagyon, se maga, sem más nem ír semmit, azt sem tudom, mit akar, hova megyen, actu írok eő kegyelmének, ha ide vagyon ordere, megírtam, maradjyon az gyalog és lövő szerszám mellet.

Holmi particularisok is vadnak az inclusákban, mellyek csak intermedialiter voltak az nagy kincsű két ember között.

1/ Ma már nincsenek a levél mellett.

2/ Egy szó a papír kiszakadása miatt hiányzik.

282.

Csász, 1705. október 12. Károlyi Sándor utasítása Göcze Gábor commissarius részére a kecskeméti és nagykőrösi elleni vizsgálat szempontjaira. Göcze Gábor október 14-én Kecskemétről tesz jelentést az eredményről.

Eredeti. MOL G. 16. RSzL I. 2. d.

(Hátlapon:) 1705. Göcze Gábor relatiója az kecskeméti és kőrösi dolgokról. No. 461. (No. 1256.)¹

Informatio pro Generoso domino Gabriele Göcze, Suae Serenitatis Principalis Bellico Commissario.

1mo. Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram eő Nagysága dispositiójából Kegyelmes Urunk eő Nagysága parancsolattyaibul pedig Kecskemét és Kőrös Városa a német tábort bévárt lakosi jószágának confiscatiójára kelletet kiküldenem Nemzetes Vitézlő Göcze Gábor Commissarius Uramat.

2do. Minthogy magam Kecskemét és Kőrös Városokra nem mehetek, arra való nézve megírt Commissarius Uram Kegyelmedet Kecskemét és Kőrös Városában levő dolgoknak végben vitelére expediáltam.

3tio. Isten Kegyelmedet odavívén, legelsőben is tavalyi és mostani substitutus bírakat több eskütt társaival együtt megesküttetvén, investigállyá Kegyelmed mind Kőrösön, mind Kecskeméten, a német ellenségnek most ott léteben felvetett impositioja szerént mit fizetnek effective. És ha még azon németes impositiokbéli restantiáknak hátra maradot részi volna, mennyen végére Kegyelmed, ha meg nem adták, Kegyelmed eo casu nemine excepto confiscállyá, és Kegyelmes Urunk ő Nagysága hadainak számára exigáltassa azon restantiát, meghagyván azon helységbéli bírának életek s jószágok vesztése alatt, meg ne merészellyék az német után vinni, mert felakasztatnak.

4to. Mind Kecskeméten Muraközi Sámuel Uram kezénél circiter 1300 kősó, mind Kőrösön is a városházánál alkalmas volt, azokat Kegyelmed jól investigálván, a német praedálta-é fel? vagy Országunk szolgálattyára erogáltattak-é? ha nem edoceáltatnak, hogy Országunk szolgálattyára erogáltattanak, hanem a német praedálta fel, tehát mind a két városon egy-egy kősóért eőt-eőt libertást exigállyon.

5to. Arra is Kegyelmednek szorgalmatos gondgya legyen, és investigállyá, kik maradtak ben spontaneo, kik coacte?

6to. Minthogy most Kőrösön a szüret vagyon, azért imponállyon Kegyelmed 200 akó bort, a javában adgyanak Nemes Ország korcsmájára pénzért, azt pedig szállícsák magok alkalmatosságával Egerbe, másként ebben sem engedelmeskedvén, ki lesz oka, hogy pénzért sem akarnak adni, notállyá.

7mo. Ha Generalis Bottyán Uram táborára kenyeret elengedőt nem szállítottak, tehát Kegyelmed parancsollyá meg mind a két városnak, hogy 600 pesti mérő lisztet praestállyanak Szolnokba. Hasonlót kell érteni a vágómarhák iránt is, mégis modalitás szerént.

8vo. Minden tehecsége Kegyelmednek azon légyen, hogy a militiának vágója, kenyeré azon két városbul kitellyen, úgy hogy akik Urunk hűségét amplectálták s a németet be nem várták, immunitáltassanak.

9no. Valamelly só tanálatik még ottan a két városon, kiket Kegyelmes Urunk tisztvei oda vitettek, tehát Kegyelmed parancsollyá meg, hogy azt propria vectura Egerben vigyék, executione mediante is arra compellálván eőket.

10. et ultimo. Mind ezek, mind más ezek kívül léendő occurrentiák Kegyelmed szép szokot dexteritására bízattatnak. Datum in Csász² die 12. Octobris 1705.

Anno 1705. die 13. Octobris. Érkezek Kőrösre is legelsőben is Kegyelmes Urunk eő Nagysága prancsolattyából s úgy Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram eő Nagysága instructiojából, punctualiter replicáltatnak fide mediante e szerént.

Sepsei István akkori, és még mostan is bíró, Buda Péter, Bozo Pál, Dobos Pál és Szűcs Mihály tanácsbeli emberek.

Ad 3tium punctum informationem. Fizettek 3800 rénes forintokat és kívánt volt a német 300 mérő életet, de nemcsak azt vették meg rajtok, de vermeket is felszedték s abbul életeket elvitték. Restantiájok se pénzből, se másbul nem maradt.

Ad 4tium. A sónak számábul megmaradt a város házánál 250, a többbit az ellenség vitte el, de nem tudgyák, mennyi volt, Ganyi István Sóinspector Uram relatiojából ki fog tetzeni.

Ad 5tium. Elindultak, de az ellenség beérvén, visszaüzte őket.

Ad 6tium. Kőrös praestálni fog Szolnokba 50 pesti mérő lisztet, vágót, kenyeret is Kegyelmes Urunk táborára, ahova fog kívántatni. Ami a bort illeti, nem refractariuskodnak abban is, valamiben lehet, engedelmeskedni fognak, addito hoc, hogy valaki az ellenség előtt közülök elment, azoknak neveket hitt alatt kivette túlok a német. Datum in Kőrös die et Anno ut supra.

Anno 1705 Die 14.³ Kecskeméten othon lévő lakosok miként replicáltak s nevezet szerént így következik s ezt vallyák hitek szerént.

Gulácsi Tamás Nemes Pest Vármegye notariussa, mostani substitutus Kecskemét Városa bírása Nagy István, második bírása Csorba István, adószedő tisztye Bozo István, notariussa Muraközi Sámuel, tanácsbeliek Bede János, Szabó Mátyás, Szabó Márton, Tóth Ferenc és esküt Bende Gergelly.

Ad 3tium punctum informationem. Fizettek a németnek fejrőpénzül 10.731 rhénes forintokat, a német utollyára condescendált rajtok való kérésében húszezerre, mert elsőben 30 ezret kért rajtok, de eők arra nem accedáltak, azért magokat restantiariusoknak is lenni nem agnoscállják.

Ad 4tium. Amelly só ottan volt, azt praevie a németnek eljűvetele előtt Szolnokba administrálták, kirül is quietantiája Muraközi Sámuelnek megvagyon.

Ad 5tium. Azért nem mentek el, hogy fele azt kiáltotta a lakosoknak, ne mennyünk el, legfőképpen a szegénysége a városnak, fele pedig, hogy mennyünk el, aminthogy rakot szekerekkel a fatensek közül is kimenvén már a városbul, Kárándi Mihály és Guldenfinder Uram katonái erőszakkal fosztogadták őket, ládájokat felverték s abban a zenebonában viszaszaladtak, mivel már a német is Ceglédnél volt, nem mertek elmenni. Spontanec a szegénység maradt, mert azt kiáltotta, hogy ne mennyünk, mert sem marhánk, sem semmink, miként szaladhatunk, s aki kimegyen is, verjük fel s ne engedgyük kimennie, mert így akár itten veszünk, akár ott kin praedállyanak fell.

Ad 6tium, 7mum, 8um, 9num. Elegendő kenyeret adtak Bottyán Uram táborára s fogyatkozásban amiatt túlok nem volt a had, kit Mandi János Commissarius Uram is recognoscállhat, mindazáltal tovább is amiben és amint lesz parancsolatok, engedelmeskedni fognak. Datum in Kecskemét die et Anno ut supra.

Göcze Gábor m. p.

1/ Ez a régebbi jelzet áthúzza.

2/ Ma Pusztacsász, Heves városhoz tartozik.

3/ A hónap neve értelemszerűen: Octobris.

Mezőtúri tábor, 1705. október 12. reggel 8 óra. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Nem ért egyet azzal, hogy Rákóczi Bottyánt 7000 emberrel átmenni parancsolta a Dunántúlra. Egyébként is Bottyán beteg. A fejedelem ne bízzék az erdélyi hadban.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22. — Nagyrészt kiadva: AR IX. 252.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczy Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Kálló vel Ecsed. Cito cito citius citius citissime. (Gyűrűspecset nyoma.)

Méltóságos Fejedelem.

Ez órában veszem Bottyán levelét, felette csudálkozom Nagyságod orden, hogy ha általjön az német az Tiszán, eő kegyelme hétezerel mennjen által az Dunán. Alkalmasint által látom az conceptust Kegyelmes Uram, de egy Istenem, nem nyerünk benne. Bár csak addig tartózkodnék, míg Nagyságodnak udvarolhatok, reménlem, csekély opiniomot helyben hadná Nagyságod. Holot pedig csak meglesz, assecurálo Nagyságodat, az ide való hadban is elég megyen el, nem lévén oda semmi ellenség. Másik az, ki comendérozza? Bottyán írja, beteg, nem mehet, s ha mehetne is, tapasztalta Nagyságod, nem kicsiny csonkulás hétezer ember. Nagyságod az erdélyi sok hadban ne bízzék, mert pulvis et umbra sumus. Ez pedig, Dunán túl akarmit csinállyon, nem ad okot ennek viztatérésére, hanem többnek procarutiójára. Ha udvarolhatnék, többet mondhatnék Nagyságodnak, kirül aláztatosson követem. Túri táborul való indulásomban 12. Octobris 1705. regel 8 órakor.

Nagyságodnak aláztatossol szolgája

Károlyi Sándor.

Békés, 1705. október 13. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Beszámol útjáról a pusztaságban, a kuruc hadakkal kapcsolatos szervezési és ellátási gondokról.

Eredeti, sajátkezű írással. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának. Károly vel ubi. Cito Citius Citissime (mindegyik hatszor) Staffeta urgentissima. (Gyűrűspecset.)

Méltóságos Fejedelem.

Én tegnap az pusztának erettem vala Vásárhely fele, de Szolnokon érkezék három katona uttánam, kik bizonyosson hozák, hogy még szombaton általjött Győnél az egész német tábor, Vásárhelyhez szállot, honnat gondolván, hogy eddig meg is előzőtt, az éjjel erre fordultam, jöttem Békésig, de eddig is

állot el 100 katona alatt az ló, kit csak vissza kellett bocsátanom. Már itten várom Nyúzóót, ki az Tisza mellett volt, általa bizonyos értvén, ha csak lehetséges, Nagyságod parancsolattja szerént holnaputtán próbálunk. Azalat akartam Nagyságodnak hírré tenni, hogy ha csak két kis mélföldet megyen is, holnap Aradon leszen az német, holot ha nem késik, Solymos fele az lippai szorosson eöt nap alatt általmegyen, Erdélyben leszen. Ha hogy Várad fele fordul, hat nap alatt. Kihez dirigálni méltóztatik Nagyságod magát, mi penig itten semmi operatiot ellene nem tehetünk, uttánna sem mehetünk az nagy pusztaság, égés és víz nemléte miá, ha penig tovább is itten leszünk, ámbár kenyérbül, húsbul meg nem fogyatkozunk is, de az katona vagy pusztán hagyja az zászlót, vagy ellovatlanodik. Mert miolta általjöttünk az Tiszán, fűvön, abrak nélkül vadnak az lovaink. Túl az Tiszán is Szolnok elein, nagy része úgy volt, az ki szénát kapot, két s három mélföldnirül hordotta lova hátán. Továb éppen ha midőn legjobban fog kívántatni, attul félek, csak mi lovas hadunk sem lesz, kivált ha Bottyán általmegyen az Dunán.

Ezzel maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Békis die 13. Octobris 1705.

285.

Kőrösladány, 1705. október 15. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Részletesen beszámol a német sereg vonulásáról, sikertelen kísérleteiről, hogy ellenük csapást intézzon. A kuruc hadsereg súlyos ellátási gondjai.

Eredeti. Sajátkezű írás. MOL G. 15. RSzL I. 1. Caps. B. Fasc. 22.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Mai napon veszem Nagyságodnak kétt rendbeli kegyelmes válaszát. Igyekeztem azon, hogy Nagyságod parancsolattja szerent mai napon valamely notabilis probát tehettem volna, kiben negyed naptul olta(sic!) eleget munkálodtam, de mind az német tábornak által kellése, mind az rácsággal való megegyezése miá semmire nem mehetek. Az kik előjáró portásim Arad, Pécske fele voltanak is, semmire nem akadtanak, az rácság penig minden jószágát által takarította az Maroson, és így semmire nem mehettünk, végre már Jenőnek akartunk menni, az várossán hogy feladgyunk, de az német még szombaton kelvén által a Tiszán, az hídgvat maga uttán mindgyárt elhánta és rontotta, Vásárhelyt napot¹ vasárnap. Ha ma nem is, de holnap bizonyosson Aradhoz szállot, hova portázni Kegyelmes Uram, nem lehetséges, mivel az Berettyóhoz 18 mélföld, addig sohol se széna, se abrak, se kenyér, mind oda s mind vissza az lován kell vinni, másik az, hogy az váradi utakon is munkálódni kell. Azért énnekem csak vissza kellett jőnöm, Vásárhelynél is próbáltam az nádat égetni, de nem succedált.

Elmenetelemkor parancsoltam volt fejszés emberekről, vonó ökrökről, hogy még tegnapelőtt itten lőtt volna, ma sincsen semmi is.

Mivel pedig Méltóságos Antal Ur corpussa is már elérkezett, úgy írja bíró uram,² hogy meg fogunk kenyérből szűkülni. Azért én Beregböszörmény fele szálllok, Váradhoz is közel leszek, Erdélyhez is, Jenőhöz is, s az utakat fogom vágattatni. Melyről szükségesképpen kelletik Nagyságoddal conferálnom, s úgy egyebekről is informálnom, mert noha Istenben bízván kétségbe nem estem, de igen igen rossz dispositiokkal látom dolgainkat. Kivált abban, hogy az katona nem akar szenvedni, az szolgálatot nem teszi szivessen, látom azt, oszol, most is Bóné Uramot kéntelenítettem elbocsátani sub praetextu, hogy Nagyságod parancsollja, és az Palocsai Öcsém ezere jön helyébe, mégis had szedgye öszve az hadat, mert alig vagy 200 benne. Ha az ellenség talál jöni, annyival inkább nem gyűl öszve akkor, hanem cselédgtyét, mije viszi széllyel, ha most öszvegyűjti pedig, akkor szolgálattját vehetni. Az többi is bizony igen megoszlot, s az füvelés miá sok kár is az lovakban, most is minden ezerből vadnak tiszték hajtásán, de reménlem, ha közeleb leszünk, jobban s hamaráb öszvegyűlnek, bizony Kegyelmes Uram, majd hogy meg nem bolondulok közöttök .....³ eszeveszettek, semmi nem fog rajtok, nem veszik pinzen mind az veretést, öletést és dorgálást, nincs is énvelem töb Kegyelmes Uram, hanem az magam ezerem, Bónéé, Kaszásé, Bessenyeié, Kárándié, Sennyeié, Illosvaié, Nyúzóé, Budai István Uramé. De az Kaszásé egészen odavagyon, úgy az Bónéé, az többi is annyira, hogy mindöszve sem vagyunk, az menyi csak az Bóné és Kaszás ezere volt, mikor Nagyságodhoz vivém Ócsánál eöket. Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlván magamot, maradok

Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

Körösladány die 15. Octobris 1705.

P. S. Gyürki Páll Uram levelét is pro consolatione Nagyságodnak alázatosan includálom,⁴ mi egynahányan nem javalyuk Nagyságodnak gyengén Erdélybe bemenni. Az német Szegedrül közel 300 szekér lisztet hozot magával által az Tiszán, profuntnak-e? vagy Váradra, Isten tudója.

1/ Helyesen: naplot, azaz egy napot töltött.

2/ Dobozi István, Debrecen főbírája. A város fontos szerepet játszott a tiszántúli hadak ellátásában.

3/ Nehezen olvasható szó, talán: minemű.

4/ Nincs már a levél mellett.

286.

Szolnok, 1705. december 16. Szabó Máté kapitány levele Károlyi Sándornak. Közli azokat a híreket, amelyeket a rácok Szeged körüli gyülekezéséről kapott Kecskeméten keresztül. Itt alig van 250 katona, s ellátatlanok, fizetetlenek.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1705 dec. Fasc. 2. B. 19.

(Külső címzés:) Méltóságos Groff Károlyi Sándor, Kegyelmes Urunk ő Fejedelemsége egyik fő Commandérozó Generalissának etc. Nagy jó Kegyelmes Uramnak ő Nagyságának alázatosan íram. Dóbrócen ad Castra. Cito. Citissime. (Más kézzel ráírva:) Szurdok. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Groff, jó Kegyelmes Uram.

Ma reggel 8 órakor Kecskemétről bizonyos hírek érkeztenek, hogy General Schlik 7 vagy 8 regimentekkel Aradhoz szálván, Szegedre várják. Azomban faluról falura is hírem jött, hogy Tápénál, mingyárt Szegeden fellül s innen, 1000 német lovas rácokkal együtt őszvegyült volna. A Nemes Jászságnak, és a' hova illet, mindenfele hírt attam, hogy jó vigyázással ő Kegyelmekek legyenek. Méltóságos Uram, e' táyan bizony nem sok had találkozik, itt is a' véghelyben alig vagyok harmadfél százig való fegyveres néppel. És midőn már éppen végeztem volna e leveletem, már harmadik posta jött Kecskemétről, hogy halassy posta Kecskemétre érkezvén, referállya bizonyosan, hogy az rác 15 zászlóval Szegedhez vette magát, bizonyosan több is jön utánnok némettel elegy, hídat vetvén a' Tiszán. A militiámnak Kegyelmes Uram, őtt óra való fizetéséről, és fa s szénabéli provisorul méltóztassék Nagyságod kegyessen patrocinálni. Szolnokban 16. Decemberis 1705.

Nagyságodnak legkyszebbik alázatos szolgálja

Szabó Máté.

287.

Kecskemét, 1706. január 3. Kecskemét város bírái és lakosai Károlyi Sándorhoz, mint földesurukhoz. Felsorolják a rájuk rótt elviselhetetlen mértékű hadellátási és hadállítási terheket, amelyek miatt a lakosság az elköltözés gondolatával foglalkozik. Kéri közbenjárását e súlyos terhek csökkentése érdekében.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. b.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Urunk ő Fejedelemsége Mezei Marschallusának, Tiszán túl levő hadaknak és minden erősségeinek érdemes Commenderozo Fő Generalissának, Szatmár Vármegyének örökös Fő Ispánnyanak, nagy jó Kegyelmes Urunknak alázatosan íránk. (A város kerek, papírba nyomott pecsétjével.)

Méltóságos Generalis, nagy jó Kegyelmes Földes Urunk.

Hogy az Ur Isten Nagyságodat az úy esztendőnek részeiben mindennemű javaival boldogítcsa, szerencsés hoszszú élettel és jó egészséggel megáldgya, alázatosan kíványuk. Jobbágyi alázatos köteleességünk szerént kellett Nagyságodat, nagy jó Kegyelmes Urunkat requirálnunk, s nyomorúságunkat avagy csak rész szerént is detegálnunk, mivel több nyomorúságink közt avagy csak említsük, hogy erőtlenségünkől történt esetünkért¹ Kegyelmes Urunk ő Feje-

delemlése méltóságos parancsolattjából Tekintetes és Nagyságos Bottyán János Urunk ő Nagysága 14 zászlók ...² seregekből álló regementét, minden munderiumokról kelletvén contentálnunk, sok ezerekből álló adósságban ver-
vén magunkat, most is idegen kereskedő creditorinknak mindazokkal restá-
lunk. Ujjonnan pedig Méltóságos Fő Generalis Groff Bercsényi Miklós Kegyel-
mes Urunk ő Excellentiája hozzánk küldvén Nemzetes és Vitézlő Csajági János
Kapitány Urunkat ő Kegyelmet tiszteivel edgyütt (az elmúlt tavasszal Ke-
gyelmes Urunk ő Fejedelemsége parancsolattjára Tekintetes Vay Ádám Urunk
lett alázatos accordánk szerént az Nemes Ország kívántató szolgálattjára
praestált 214 hajdúk, kiknek is nagyobb része actu is Uyvárban szolgál, és az
mostani fennálló éjjel s nappal portázó s katonáskodó jobbágy társainkon
kívül), 400 jó ruhás és fegyveres hajdúkat megírt Csajági János Kapitány
Urunk keze alá állítanunk méltóztatik parancsolni, mellyet is másunnan ki
nem állíthatván, jobbágy társainknak házukat pusztán kelletvén hadni, mago-
kat az hajdúk száma közé kelletvén incorporálni. Méltóztatik Nagyságod ke-
gyelmes úri bölcsessége szerént megítélni, ennyi számú jobbágynek kivitelével
szegény Helységünknek minemű kára s tellyességgel való elpusztulása követ-
kezik. Minthogy pedig bár elhallgassuk az éjjeli s nappali számtalan sok quar-
télyos tartást, szekerezést, sok külömb külömb féle szolgálatot, és erőnk felett
való terheltetést, kikkel is az szegénység már mindenéből exhaureáltatván, s
tellyességgel nem levén kezét mire vetni, avagy csak ezek sok felé való distra-
háltatásának miatta, nem tudván mihez kapni, s az Méltóságok sokféle paran-
csolati közül mellykének köllessék eleget tenni és magokat mihez alkalmaztat-
ni. Kéntelenítetnek éccakánként Helységünkéből kiszökni, s magokat bátorsá-
gob és könnyeb élő földre s helyben recipiálni. Mely nagy és végső
pusztulásunkra célozó gonoszt látván, jobbágyi tartozó kötelességünk szerént
akaránk nagy jó Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak is insinuálnunk. Kér-
vén a Jépus Christus érdemes haláláért is Kegyelmes Urunkat, Nagyságodat
nagy alázatossan, méltóztatassék szokott irgalmassága szerént, ezen ügyefo-
gyott, s utolsó pusztulásával küzködő sorsunkat s állapotunkat kegyes könyö-
rülő szemekkel megtekintvén, consolationkra Kegyelmes Urunknál ő Fejede-
lemségénél, quo ad praemissa, valamely alaviáltatásunkat nyerni, s eckép-
pen(sic!) minket, ügyefogyott alázatos jobbágyit, szegény és sok nyomorúságok
közé vetetett Helységünkben kegyes szárnyai alatt megoltalmazni. Mely ke-
gyes gratiajájért a' Szent Ur Isten is megáldgya Nagyságodat, mi is életünk
fogytáig Nagyságod szerencsés életéért s kívánt dolgaiban való boldogulásáért
Istenünk előtt esedezni meg nem szününk, s maradunk

nagy jó Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak alázatos jobbágyi

Kecskemét Városa Bírái

és lakosi közönségessen.

Kecskemetini Die 3tia Januarii 1706.

1/ Kecskemét lakosai 1705 szeptember-októberben megtagadták a város kiürítését az Erdélybe vonuló Herbeville csapatai elől.

2/ A papír kiszakadt, egy szó hiányzik.

Debrecen, 1706. január 13. Id. Barkóczi Ferenc II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Különböző erdélyi és tiszántúli katonai hírekről tudósítja, fizetést kér a hatvani hajdúknak, ruhát a szolnoki őrségnek. Földvárra és Simon-tornyára lőszert szállítottak.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltóságos Fejedelem, nekem jó Kegyelmes Uram.

Most egy kevése az Erdeljből kijövő német ellenség híre megcsendesedet, hanem Generalis Károli Sándor Uram írja, hogy 3000 lovas és 600 gyalog német Kalotaszekhez érkezett volna, de szekere és bagaziája nélkül, s vagyunk oly vélekedéssel, hogy az váradi gyalog németet akarná talám commutálni, az hova is vagyok vigyázással, gyakorta portáztatván arra fele. Az Besenjei és Ilosvai Uram ezerei lasan gyülekeznek, noha gjakor orderimel compellalom őket. Nagyságod kegyelmes parancsolatjából írván az Szegedi Comendansnak az rabok iránt, most veszem válasza, (sic!) kiben írja, hogy 6 közönséges rabjánál több nincsen, azokat kész más közrab németekért kibocsátani, ha Nagyságod méltóztatik Szolnokba leköldeni az német rabokba. Egy Veres György nevű hadnagy is régen raboskodik Aradon, ha azért is valami laitintonatot adatna Nagyságod, talám az is megszabadulhatna njovalás. Hatvani hajdúk is reménnednek, az kiket Nagyságod kegyelmesen resolvált volt, hogy százig valónak ot legyen fizetése, még ez óráig semi fizetést nem vettek, az szolnokiaknak megfizettek, de igen rongyosok az téli időhöz. Földvár, Simon-tornyára alkalmas munitiót vitek Szolnokból, s kívánának vagy 12 mása vasat, 6 mása kanotot, 20 mása puskaport. Szentjobon is valami taraskokat vetek fel az árokból, oda is por kevéstátnék, ide által kevés vagyon, ha Nagyságod kegyelmesen méltóztatnék mindezekről parancsolni, igen szükséges.

Ezel maradok Nagyságod alázatos szolgája

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Debrecen 13. Januarii 1706.

Debrecen, 1706. január 16. Krucsay Márton commissárius II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Az Ecsedből Dunaföldvárra szállítandó tarackokat Csegéig leszállítja, de tovább az utat nem ismeri, ezért más commissárius megbízását és részére menetlevél kiadását kéri.

Eredeti. MOL G 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczy Ferenc nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatossággal íram. (Gyűrűspecét.)

Méltóságos Fejedelem, nekem nagy jó Kegyelmes Uram.

Nagyságod Pálcán létemben méltóztatta vala azt parancsolni kegyelme-
sen, hogy az Ecsedbül elviendő tarackoknak Földvár felé való marschrutáját
csinállyam meg Csegéig, és melléjek edgy commissariust is denominállyak,
mely marschrutát megcsinálván, és commissarius denominálván, úgy mint
Nemzetes Vitézleő Viski János Uramat, az mely iránt említet Viski János
Uramnak passussa is kijött, de marschrutája Csegétül nincsen az passusban
feltéve, Földvár is hasonlóképpen, az hova kelletik szállítani, én pedig Nagysá-
god Méltóságos Fejedelmi személye előtt Pálcán is alázatossgal megmondot-
tam, hogy Csegén túl az helységetek nem tudom, azért marschrutáját is nem
csinálhattam meg. Kire nézve méltóztassék Nagyságod kegyelmesen paran-
csolni azon passus egész Földvárig való marschruttával adassék ki az Méltósá-
gos Cancelláriárul, commissarius is más, úgy mint Dömsödy Gergely Uram eő
Kegyelme inseráltassék, minthogy Viski János Uramat Tekintetes Nemzetes
és Vitézleő Darvas Ferenc Hadi fő Commissarius Uram eő Kegyelme, az mint
informáltatom, más szolgálatra applicálta, hogy amiatt is fogytkozás ne es-
sék. Ezzel Nagyságod Méltóságos és Fejedelmi kegyelmességében ajánlom ma-
gamot, maradván

Nagyságodnak, jó Kegyelmes Uramnak alázatos szolgálja

Krucsay Márton m. p.

Debrecen 16. Januarii 1706.

290.

Miskolc, 1706. február 4. Csala Sándor commissárius elszámoló jelenté-
se Károlyi Sándor részére azokról a kocsikról, lovakról, emberekről, akiket a
hadsereg vitt magával; valamint a Kecskemét városától büntetésképpen elhaj-
tott szarvasmarhák és lovak sorsáról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 febr. Fasc. 1. A. 32.

Az Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uramhoz eő Nagyságához az
kecskeméti lovak és confiscált marhák iránt való informátió.

1mo. Amikor expediáltattam Nagyságod által Szolnoktúl az kecskeméti
lovak és marhák confiscatiojára, már azelőtt másfél héttel confiscálva valának
az katonáktúl, akik közül kinek mi és mennyi teccett, ide s tova hajtották.

2do. Amikor Attanyhoz¹ érkeztem, Méltóságos Generalis Groff Eszterás
Antal Uramhoz, már akkoron Kapitány Luka Benedek Uram is az Tarna
mellől kecskeméti circiter 400 darab szarvasmarhát Atanyhoz hajtattott vala;
mellyekkel Hadi Fő Commissarius Darvas Mihály Uramnak kínálkoztanak,
hogy az hadak számára vágóknak vette volna meg eő Kegyelme. Darvas Mi-
hály Uram meg nem vévén, említett Méltóságos Generalis Groff Esterás Antal
Uram eő Nagysága parancsolattyából Hevesre hajtattak és 300 darab marhák
bizonyos katonák által, gulyás nélkül, az hajtók is mind az marhákból fáratsá-

gukat kivették, s mind pengig magam is 4 forintokat adván készpénzül, mint-hogy praetendálták. Azok közül elmaradot marhák hova lettek, nem tudom.

3tio. Kecskeméti Szabó Bálint ménességét és gulyáját, a' mint informáltattam, Balog felé hajtották.²

4to. Minekelötte confiscáltattanak általam az kecskeméti lovak és marhák, az ménespásztorok és gulyások kitt pénzen, kit boritalokért és talán kurvaságokért az parasztnak distraháltanak.

5to. Amint informáltattam az ménespásztoroktól, éccakának idején katonák képében reá ütöttek az ménesre és gulyára, néha húszat, többet s kevesebbet széltiben hajtották, azok kik voltak, végére nem mehettem; hallottam ugyan, hogy kecskeméti cselekedték rész szerint. El is lehet hinni, minthogy megbizonyosodik, hogy éjel nappal csak kerülgedték az kecskeméti-ek.

6to. Valakik edoceálták az kecskeméti közül, a' kik az németett bé nem várták, instructiom szerint mind visszaadattam lovakat és marhájokat.

7mo. Szolnoknál az militia számára az vágók megfogyatkozván, Nagyságod parancsolattyaából harmadfél-száz darab marhátt Hancsok Ádám Uram kezéhez hajtattam, azok közül az kecskeméti tanácsban lévő némelly emberek, főbírájával együtt, Generalis Bottyán János commissioja mellet, alkalmassint visszahajtották.

8vo. Az ménespásztorokat és gulyássokat, tempore inventationis, erőssen megesküdtetvén, vallyák meg, az kecskeméti lakossok közül kinek menyi lovak és marhájok tanálatnak, mi okból az pásztorok cselekedték, de hitik után az lovak és marhák számát igazán bé nem adták, magok az pásztorok tuggyák.

9no. Az kecskeméti bíró, Vargha István, a ki is most instál marhái restitutioja iránt, már exstál nálam fia, Vargha András recognitioja, hogy mind lovait s mind pengig szarvasmarháit kezéhes vette.

10. Az ménespásztorok és gulyássok, az confiscált marháknak jobban s igazabban gongyát visellyék, némellyiknek 3 s 4, s némellyeknek pengiglen kettött s egy forintokat adtam. Kenyérrel is tartottam, kik circiter 25 voltak.

11. Mindazáltal azok némelly kecskeméti gazdák informatiojából elszöktének, s elszöktettek. Kiknek elszökések miatt mind vadtul, s mind pengig tolvajoktul, hogy az lovakban és marháknak kár ne lett volna, nem mondhatni.

12. Uj esztendő nap tájban egy csoporton circiter 200 ló, éccaka elszaladott, az is (a' mint hallottam, ex composito esett), mert hevesi tisztartó uram emberei Szolnok, Abanig,³ Kőrösíg és Kecskemétiig nyomozták. Mászor is szaladtnak vala el, de a' Tiszánál tovább nem mentenek, akkoron megtanáltattak. Ezen elszaladott lovak megtanáltattak-é, nem tudom, minthogy azolta itt kelletik continuuskodnom.

13. Hogyha edoceáltatik általam lett distrahálása az confiscált lovaknak és marháknak, kész leszek bonificálni. Ellenben pengig böcsültem sértése iránt, kívánok alázatossan satisfactiot.

14. Az kecskeméti kikk, s menyit hajtottak vissza az confiscált lovak és marhák közül, quiaetantiáibul ki fog tecceni, mellyeket hevesi tisztartó uramhoz el is küldöttem.

15. Veres András nevű katona lova az lovak és marhák hajtásában s őrzésében megsántulván, 8 rhénes forinttal bonifikáltam kárát.

16. Hogy kőrösi és ceglédi marhák is lettenek volna ezek között, nálam nem constál.

Miskolc, die 4. Februarii Anno 1706.

Nagyságodnak alázatos szolgálja

Csala Sándor m. p.

1/ Átány.

2/ Valószínűleg a Gömör megyei Balog fiskális uradalma, melyet a Dunántúlról elmenekülni kényszerült gróf Eszterházy Antal kapott Rákóczitól.

3/ Abony.

291.

Kecskemét, 1706. február 22. Csajági János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A Földváron lévő hajdúk közötti tumultusról bizonyára értesült. Neki az volt a terve, hogy a hadakat összegyűjtve, Martonos és Kanizsa felé tesz csapást. De ha a fejedelem azt parancsolja, kész Földvára menni. Kéri, hogy Borsod és Heves megyét utasítsa, számoljanak el vele a kiállítandó hajdúk számáról.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi Fejedelem Felső Vadászai Rákóczi Ferenc Urunknak, Nekem Jó Kegyelmes Uramnak ő Nagyságának alázatossan. Agriae. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem, nekem Kegyelmes Uram.

Minémő tumultus esset légyen most Földvárban, az ott való hajdúk között, hosszas írásommal Nagyságodat unalmassan terhelni nem akarván, az Urnak Udvari Kapitány Uramnak, hogy Nagyságod méltósága előtt alázatossan repraesentállya, bőven megírtam, maga Bottyán Uram levelét is accludálván ő Kegyelmének, kiből Nagyságod kegyelmessen megérteni az dolgot méltóztassék. Mivel pedig itt az hadakat öszvegyűjtván, olly szándékkal voltam s vagyok is, hogy az rác ellenségtül az szegény Kis Kunságiakon tétetett praedálást Isten által megfizethessük, le akartam menni ha tovább nem is, avagy tsak Kanisáig, avégre, hogy Martonost és Kanisát megpróbálnók most ezen hadakkal, és az mire Isten segítténè, azt követnők, elég okot adott reá Globicz, az Szegedi Commendáns, mert ő küldötte volt fel azt a rácságot a végre, hogy felpraedálván az duna mellyéket, mint levágnák, de azt Isten tellyességgel nem engedte. Már ha Földvár felé le kellett mennem, ezen szándékom elmúlik és az hadaknak is mostani egyben gyűléssè haszontalan lészen. Én mindazonáltal

Nagyságod kegyelmes oredérét és prantsollattyát alázatosan elvárom, mellyik utat kövessék, mert amoda is Nagyságod kegyelmes parantsollattyával nem menni az felzendült hajdúk köziben, nem leszen elégséges securitás talám. Alázatosan instálok Nagyságodnak, mint Kegyelmes Uramnak azonn is, méltóztassék Nagyságod Nemes Borsod és Heves Vármegyei Tiszt Uraiméknak committálni kegyelmessen arrul, vessenek számot velem, ha secundum repartitionem portarum reájok esset hajdúságot de pleno administrálták-é, vagy sem, hogy az mennyivel még tartoznak, kérhetném töllök, mert Heves és Borsod Vármegyék még de pleno nem administrálták. Várván Nagyságod kegyelmes parantsollattyát, maradván holtig

Nagyságodnak, Kegyelmes Fejedelmeknek alázatos engedelmes szolgálja
Csajági János m. p.

Ketskemét 22. Februarii 1706.

292.

Nagykároly, 1706. február 25. Károlyi Sándor beszámolója II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Nyúzó Mihály ezerét addig nem küldhette, míg meg nem járja Déva táját. Vicekapitányát, Mocsári Ferenc Deákot Kecskemétre küldte, a szegedi had összevételére. A szegedi hadat teljes egészében Nyúzó Mihály ezerébe javasolja helyezni. Végül szót emel Bezerédi Imre érdekében.

Eredeti, végig sajátkezű írás. MOL G. 19. RSzL II. 2. elA. Az irat tévedésből a február 3-diki levelek között van elhelyezve.

Méltóságos Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Mivel hogy Nyúzó Mihály Kapitány Uramot, míg Déva tájékát meg nem járom, el nem ereszthetem Nagyságodtul bocsánatot várok, mert nálla nélkül el nem lehetek, úgy hogy ha az német arra találna is felé indulni, ötöt Csongrád fele az pusztán által is mind hadastul azonnal elküldhetem s az csongrádi corpusnak tempestive hírt adhatok. Azalat vicekapitányát, Mocsári Ferenc Deákot Kecskemétre az szegedi hadak öszvevételére expediáltam, kinek is Nagyságodhoz való menetelét serio injungáltam, kérem azért alázatosan, méltóztassék Nagyságod accessussát kegyelmessen megengedni és az Erdélyben levő szükségokrul informatiot venni, megláthattja Nagyságod, ha volt e? valami fogyatkozása az hadnak.

Emellet, hogy Kegyelmes Uram, jobban mehessen elő dolgában, Nagyságod méltóztassék maga is kegyelmessen parancsolni azon szegedi hadaknak, hogy akarhol és akarmely ezerben legyenek, mind Nyúzó Mihály ezerébe menyenek. Meg kell vallanom, nehéz túllem mind eötet, mind Deák Ferencet eleresztenem, mindazáltal Nagyságod parancsolattja. De mivel még némely ezer, úgy mint az Nádaskai és Sós Jánosé, az stábjával együtt csak Erdélyben quartelyoznak, inkább azokat küldeném el az pusztát is járni, másként arrul, az Tisza-Duna-közrül valók levén.

Ezzel Nagyságod kegyelmességébe ajánlván magamot, maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Károly 25. Februarii 1706.

Szegény megesset Bezerédinek mint legyen dolga, Nagyságod kegyelmességében áll, nagy az véték, nagyob az vakmerőség, elég hogy büntetlen nem marad. Az rabság kettős halál, mind Istennek, mind világnak eleget teszen Nagyságod.

293.

Kecskemét, 1706. március 7. Csajági János II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Súlyos beteg volt, de már felkelt. Parancsára meg fog indulni a rácok ellen, de kisebb tarackot is visz magával. A Dunántúl lévő tisztek leveleit megküldni.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltósságos Erdélyi Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram.

Vettem alázatosan Parrag Uram által küldött Nagyságod kegyelmes parantsolattyát, ezen az elmúlt egész héten igen súlyoz betegséggel látogatott vala meg az Ur Isten, de már felkelvén, szintén m...aló¹ félben veszem Nagyságod kegyelmes parantsolattyát. Valamire azért a seregek Istene segít, ezen utamban Édes Hazám s Nagyságod szolgálattyát teszem. Az kisebb tarackot Kegyelmes Uram, elviszem, azért tsak, hogy valahol sánca lenne valami rácság, azzal talám az Ur Isten kijeszti őket általunk.

Az Dunántúl való Veszprém és Fejér vármegyei tisztek minemű leveleket küldöttek nekem, azokat accludálván alázatosan az magok expressusa által Nagyságodnak transmittálni akartam. Kívánván az Ur Isten Nagyságodat sokáig szeretnsésszen éltesse az Magyar Nemzet szerentséjére. Én pedig maradok életem fottáig

Nagyságodnak kegyelmes Fejedelmeknek alázatos engedelmes híve, szolgája

Csajági János m. p.

Kecskemét 7. Martii 1706.

Minemő levelét vettem Globicznak, alázatosan accludálom,² azért menti ennire per non petitam magát, hogy nyilván veszen észre valamit. Tegnapelőtt is, Istennek hála, portássaim felverték az erre kóborlani feljövő rácokat, kettőt levágtak, hármat ide hoztak benne.

1/ A szó nem teljesen olvasható.

2/ Nincs a levél mellett.

Szolnok, 1706. március 7. Szalontai Kárándi János II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek: a hidépítéshez szánt faanyag nagyrészét a lakosság széthordta, most szedeti össze. Dunaföldvárhoz is megindul a hídhoz szükséges deszkák szállítása.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Felső Vadászi Második Rákóczi Ferenc Magyar és Erdély Országá választott Vezérlő Fejedelmének: Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatosan íráom. (Gyűrűspecsét.)

Alázatosan szolgálók Nagyságodnak. Isten minden dolgaiban szerencsésen bodogécsa Nagyságodat, szívessen kívánom!

Nagyságod kegyelmes parancsolattyábúl tegnap estve ide érkezvén, az melly hoszszú deszkákat emlegettem Nagyságod előtt, az Zagyván egy része az hídnak azoknak darabjaival tanáltam által padolva, az várossában érkezvén, istállókat, marha jászlokat, az városon levő strásaházat azokbúl csináltatoknak tapasztaltam, diríb darabonként. Ma pedig az várbann is investigálván, híddeszkát tanáltam 25 szekérre valót, hoszszú deszkát egészszeket három százat, az rövid deszkákat is alkalmasint distrahálták; talám ha mind eösze szedeketnék, az gyalog hídat Földvárnál az szigetre megérnék vélle. Az szál-fáknak is a javát mind distrahálták, úgy hogy kevés ház van, az hol fenyő darab, úgy szál nem hever: én pedig csak a télen 24 fél szályakat küldöttem ide, a kibén mindenikében 16 hat(sic!) szál fa: az tavalyi híd, a melly talpakon állott, tanáltam 13 fél szályat, a ki is tavalytúl fogva vízen vagyón, ha kivontattyák, talám leszen másfél száz szálfá jó benne, de most meg nem esmerhetni, míg vízen van. 70 szekér hoszszú és híd deszkával megrakodhatik, fenyő szállal is pedig minus(sic!) 65. Én is pedig innét ma haza felé indulván, mihent Isten haza viszen, mingyárást az szálfákat eösze hányatom, és gerendával s híd deszkával megrakatom, a ki elkészülhet, kültön küldöm lefelé; innét pedig szeredán elérkezvén a szekerek, elsőbben is az hoszszú deszkákat s híd deszkákat fogják indítani, hogy a másík kerülőbben, az fenyőfák addig szikkadván, könnyebben vihessék, úgy értettem, Csajági Uramék egy tallérba egyeztek meg párjáért az fáknak Földváríg. Tokajban pedig alázatosan elvárom a Nagyságod méltóságos parancsolattyát, tovább mihez tarcsam magamat.

Maradván Nagyságod alázatos szolgálója

Szalontai Kárándi János m. p.

Szonak Die 7. Martii 1706.

Szolnok, 1706. március 10. Szabó Máté kapitány II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek: javasolja, hogy a fejedelem Hatvant tegye egészen „praesidium-má”, ahol parasztok ne maradjanak.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákóczy Ferenc Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Fejedelemségének alázatossan íram. Egerbe. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem Nagy jü Kegyelmes Uram.

Ez szerencsésen föl tett hadakozó állapottyának elein, utolsó csöp vérem kiontásával, Hatvant és az egész Pest eleit az én Népemmel, Isten segícsege által, Én tartottam meg, Kegyelmes Uram, német s rác dühösségétől megoltalmazván a föld népét.

Azért Kegyelmes Uram, könyörgök alázatossan Fejedelemségednek, Hatvant méltóztassék egészen Praesidiumnak kegyelmessen pronuciálni és resolválni, mivel ez az egész Bánya Várossoknak Bástyája. Kihez képepest Kegyelmes Uram, nem tanácsos paraszt embert ott szenvedni.

Nagy jó Kegyelmes Uram, itt való Nemes Kim Ignátz Zeügh Leudinandt Uramot alázatossan recommendálok Fejedelemségednek. Legyen itt continuus eő Kegyelme Fejedelemséged gratiájából, vadnak sok irégyi, de méltatlanul.

Ezzel az Ur Isten minden ellenségi ellen tegye győzedelmessé és szerencsésé Fejedelemségedett.

Maradván Szolnokban, 10. Martii 1706.

Fejedelemséged alázatos méltatlan legkissebik szolgája

Szabó Máté.

296.

Kecskemét, 1706. március 23. Bárkányi János gvárdián üdvözlő irata II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez.¹

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Francisco Secundo DEI Gratia Sacri Romani Imperii Electoque Transylvaniae Principi Rákóczy. Partium Regni Hungariae Domino. Et Sicularum Comiti. Pro Libertate Confederatorum Regni Hungariae Statuum. Nec non Munkacziensi Makoviciensique Duci Perpetuo Comiti de Saáros. Hereditario in Saáros-Patak, Tokai. Regéc. Ecsed. Somlio. Lednicse. Szerencz. Onod etc. Domino. Domino meo Clementissimo. Agriae. (A rendház szép, csúcsban végződő ovális alakú, papírbanymott pecsétjével.)

Princeps Serenissime Domine, Domine Naturaliter Clementissime.

Ez újonnan felderülendő őruendetes Christus Feltámadásának Angyali örömmel telljes Allelujákkal, zengedező dicsíretekre indító, szent ünnepek napját, hogy őruendetes triumphusokkal és dücsőséges győzedelmekkel érje és tölcsse, sok s többekkel, az én Méltóságos Dücsőséges Fejedelem, Nagyságod Fejedelmi Méltósága, repdeseő szível, buzgó minden napi imádságom és szent áldozatim kiuánom, Édes Drága Gyöngyöm. Tégye Isten olly győzedelmessé minden ellen-törőin, mint a dücsőséggel országló, mennyei Bajnokát, ellensé-

gin. Hogy édes Nemzetét ad portum salutis, ad optatum coronam tranquillitatis et pacis, Méltóságos, bús gondokkal és nyukhatatlanságokkal, verítékes fáradtságokkal telljes Fő Vezérsége, mint egy Moyses, Josué, auagy Dávid által, vezethesse Fejedelmi diadalmas jobja által. Hogy ezen Istennek népe, az árua siralomban eltemetet Magyarság, in lumine Serenitatis Vestrae videat lumen, és a Christussal új örvendetes életre élljedgyen. És Dücsőséges Vezérével, az izraelitákkal így énekelljen: Cantemus domino: gloriose enim magnificatus est etc. Valamely örömet s víg kedvet oltt Isten s a Természet e Dücsőséges Feltámadáson minden teremjtet állatok szívbiben; azon örömek, vígságok, álhatatos képpen Fejedelmi Méltóságának öliben s kebelében. Vale et vive feliciterque perena humani generis Delitium. Gloriose triumphá, cum triumphante Homine DEO. Dulcis animorum Magnes, Meque clientem fidelem, licet immerentem, Sereno vultu, ardentibus amoris, ocellis, suscipere digneris, Princeps Serenissime. Cuius me pedibus prouoluens. Maneo et perseuero Eiusdem Serenitatis Vestrae Clientum et Capellanorum
minimus

Frater Joannes Bárkányi
p. t.² Guardianus
Keczkemetiensis m. p.

Keczkemetini 1706. 23. Martii.
(Külön cédulán csatolva a következő levél.)

Méltóságos Fejedelem, Kegjelmes Uram.

Csekély alázatos írással akarám Nagyságod Fejedelmi Méltóságát alázatosan requirálnom, egyszer s mind confugialuán Fejedelmi Kegyelmességihez, melljel mindenkoron van az alázatos Szent Szerzethez ajánlot Fejedelmi gratiaja szerént, edig is Méltóságos Protectioja alat léuén, mindekoron is kívánunk engedelmes alázattal lenni. Rebezgetik, Kegjelmes uram uyobban kiküldésünkött, én az Nagyságod kegjelmes annuentiájábúl jüttem vissza Kassára, meljhez most is foljamodom nagy alázattal, instáluán, hogy méltóztatna Nagyságod Fejedelmi grationalis protectiojáual tuealni. Azon kívül is régeni Nagyságtokhoz való szolgálatomért tudhattja jól, minemű állapotban legiek másoknál. Melj Nagyságod Fejedelmi Kegjelmes gratiaját alázattal igjekezem meghálálnom és szolgálnom. Kívánom, Isten sokáig éltesse Nagyságod Fejedelmi Méltóságát.

Maradván Fejedelmi Méltóságának alázatos, Istent imádó szolgálcskája
Pater Bárkányi János m. p.

Cassoviae Anno 1685. 4. Maji.³

1/ Minden bizonnyal a fejedelem 30. születésnapjára szóló üdvözlő levél volt az egykori nevelő részéről.

2/ A rövidítés valószínű feloldása: pleno titulo, azaz: teljes című.

3/ E levélnek, melynek írója kétségtelenül Bárkányi János volt, nincs címzettje, de minden bizonnyal az az akkor 9 éves Rákóczi Ferenchez, illetve rajta keresztül Zrínyi Ilonához szólhatott, bizonyítva a kuruc táboron belül meglévő vallási ellentéteket.

Kecskemét, 1706. március 28. Csajági János II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A rácok mozgolódásáról szóló hírek, Globicz szegedi parancsnok érdeklődése egyes Duna–Tisza közti helységekről. Javaslatokat tesz a csapatok elhelyezésére, hogy a rác veszedelmet elháríthassák.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Méltóságos Erdélyi Fejedelem, Jó Kegyelmes Uram.

Az melly embereket az halasiak béküldöttének az salagvárdával edgyütt, minemű levelet hoztak Globicztul nékem, Nagyságodnak alázatossan accludá-lom,¹ azon emberek referállják egyszersmind, hogy Globicz mondotta nekik: Ti ne félyetek, már én portássokat innend nem botsátok, tsak onnand félyül az kurucok ne bocsátsanak, hanem ha valami tolvaj rácok tsapnának fel onnand alól, hogy penig bátorságossabban szánthassatok, rác salagvardát adatnék, olyat Péterváradya felül, ki is megismerné az olyan onnand alól tolvajkodni feljövő rácokat, tsak szerezhethének assecuratiot nekik onnand félyül. Aztán kérdezte: Isákon laknak-e s Philepszállásán, ezen emberek mondották, hogy nem; még azt kérdezte, hát Szabadszállásán laknak-e, ezek monták, hogy laknak, s arra Globicz azt mondotta, mi haszna, hogy ott laknak, mert ők is bizony tsak úgy járnak, mint az isákiak, illyan hírt hallotok öt vagy hat nap alatt, hogy megtsendül az fületek belé, ti ugyan megmaradhattok. Mondotta azt is, hogy Erdélybül is megindult az tábor immár bizonyossan, de tsak lassan jöhet. Kérdezte azt is, az békesség felül mit hállanak, ezek mondották, hogy semmit sem, s arra azt mondotta, hiszem tsuda dolog az, hogy nints semmi híre; ha két hét alatt meg nem lész az békesség, azután nem is kell várni.

Ezen emberek mellet más kímem is volt bé, ki is Tömösvárrul Szegedre jött görögöktül hallotta, hogy onnand alól az Marosmellől mind Tökölyihez gyül az rácság Aradhoz, Péterváradyánál is igen gyül és Eszéknél is költözik bizonyossan, de mi végre, nem tudgyák. Ha Nagyságod kegyelmes akarattya s parancsollattya is az volna, én úgy szeretném, hogy az Jászságbul két compa-nia vagy három otthon maradván, az többit Szent Miklósrá² és Szabadszállásra szállítatnám, mert késő léssen osztán akkor, ha úgy kívántatik, onnand félyül lejőni. Gundelfinder Dániel Fő Kapitány Uram penig vagy ide az Tisza mellé Vesényre, Kétskére s ott lévő több falukra az széna kedvejért, vagy penig 200 gyaloggal edgyütt Halasra, ott is elég széna lévén, ki ha Halasra szállana, Deák Ferenc Uram compániái itt az Tisza mellet lévő falukon ellehethének, s az mikor kívántatnék, egyszersmind innend az Tisza mellől s Szent Miklós tájjáruul megindulván, Halasnál, vagy azon innend egymást conjugálván, operatiot tehetnének az ellenség ellen. Ennek Kegyelmes Uram, jobb volna idején így meglenni, mert onnand alól mindenkor az hírt egyaránt nem hozhatván, az míg távulrul öszvegyülünk, az pénzt el is vihetik s egyéb casus is megeshetik. Globicz kérdezte azt is, van-e Kecskeméten sok kuruc, mondották az halasiak, hogy vagyon hatezerig való, kire azt mondotta, dehát bizony akarnak valamit.

Nagyságod kegyelmes resolutioját alázatosan elvárom minél hamaráb, és holtomig álhatatosan maradok

Nagyságodnak, kegyelmes Fejedelmemnek alázatos engedelmes híve,
szolgája

Csajági János m. p.

Ketskemét die 28. Martii 1706.

1/ Nincs már mellékelve.

2/ Kunszentmiklós.

298.

Szolnok, 1706. március 28. Kürty Imre levele II. rákóczi Ferenc fejedelemhez. Betegsége miatt nem tudott Gundelfinger Dániel ezredéhez menni. Csajági Jánossal egészen Törökkanizsáig volt portázni, de visszafele jövet Halastól már nem tudott lóra ülni.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) *Celsissimo Electo Transylvaniae Principi Domino, Domino benignissimo. Agriae.* (Gyűrűspecsét nyoma.)

Méltóságos Fejedelem, Kegyelmes Uram.

Az Istenért kérem Nagyságodat, méltóztassák kegyelmében venni szegény szolgáját, hogy én miattam valami fogyatkozás eset Gundelfinger Dániel Uram ezereinél, miután fogva német Erdélyben bement, hogy én egísígtelenségem miatt az ezereinél nem lehettem, ménthogy Egerben is két holnapig curáltattam magamot, az én Istenem soha meg ne áldgva az én lelkemet, ha én Nagyságodnak igaz híve nem vagyok, vagy ha én csak egy óráik betegí tesztem magamot, hanem szabad az Isten minyáunkal. Most is Csajági János Urammal oda voltam Kanisáik seregestül, onnan megfordulván, Halastul fogva nem volt annál lelkem, hogy lóra ülhettem volna, mai napik roszul vagyok lábaimra, hanem most is Nagyságod lábaihoz borulván, nagy alázatosan kérem Nagyságodat, csak addig is méltóztassák Nagyságod megengedni, míg lóra ülhetek, azután valahová Nagyságod fog parancsolni, elmegyek, mert most ha csak kocsin nem vitetem magamot, sohova nem mehetek. Ezirán(sic!) Nagyságod kegyelmes parancsolatját elvárom, mitevű legyek.

Maradok Nagyságodnak legkisseb szolgája

Kürty Imre m. p.

Szolnok 28. Martii 1706.

Dunaföldvár, 1706. április 14. Bottyán János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A környékbeli katonai hírekről, a rácok egész Kecskemétig pusztítják a szegénységet, a falvak elmenekültek. A katonák fizetetlenek, nagyrészt eloszlottak. A földvári passus elvész, ha nem küld a fejedelem ide hajdúságot. Kéri, hogy Csajághi János kapjon parancsot: ne hevertesse tétlenül Kecskeméten a hajdúságot.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A. Csak az aláírás sajátkezű.

(Külső címzés:) Méltóságos Erdélyi és Magyar Ország confoederált Nemes Statusi Vezérlő Fejedelmének, Felső Vadászi Rákóczi Ferenc kiváltképen való jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatossan íram. Egerben. (Papírba nyomott címeres pecséttel.)

Méltóságos Fejedelem, nekem jó Kegyelmes Uram.

Szükségesképen akarám Fejedelemségedet ez levelem által az itvaló occurrentiákról alázatossan informálnom. Itten Kegyelmes Uram, mellettem semmi had nem maradt az lajb companiánál egyéb, Somogyi Ádám Kapitány Uram hat zászlóallja katonái pedig fejevári bloquadában. Kikre is mostan az fejevári labancság kiútvén, edgynehányat közüllök levagdaltak, rabul is vittek be Fejevárra. A többi hadat mind mellé vitette fel Méltóságos Groff Forgács Simon Uram eő Nagysága. Azért alázatossan kérem Fejedelemségedet, méltóztatnék valami jó dispositiot tenni e tájára. Mivel az Dunántúl¹ egész Kecskemétig az rác nemzet bényargallya, az szegénységet pusztíttya s javait pedig felpraedállya, annyira, hogy az szegénység egész Szent Miklósig² elszaladt, az falujok pusztán maradtanak. Csajághi János Kapitány Uramnak is immár írtam iránta, de eő Kegyelme még választ sem ad levelemre. Innen is az Dunán, az Sio vize mentiben az passussokon az minemű úyonnan fogadot katonaság volt, hogy nem fizethetek nekik, mind eloszolnak, alig maradt már kétszázig való. Nemkülömben it az földvári sánchan is alig vagyon kétszázig való hajdúság Horváth Tamás Kapitány Urammal, azok közöl is, hogy nem fizethetünk, igen szöknek. Azért alázatossan kérem Fejedelemségedet, hogy ide is hajdúságot többet méltóztatnék parancsolni, mivel sem alól, sem fellyül had nem lévén, azon földvári passuss periculumban forog, azért ha valami ellenség talál gyünni, az mint hirdetik, csak ezerig való is mind Fejér Várat s mind pedig Budát megsegítheti. Ezen passussig töllünk elnyerheti, senki elejben nem álhat.

Továb az híd csinálással én nem tudom, mi tévő legyenek, mivel ez az hely arra alkalmatlan. Embereim is nincsenek, sem pedig hozzá való elegendő requisitumokat nem hoznak. Melyről Fejedelemségedet Mándi János Commisarius Uram oretenus bővebben informálhattya. Az sólti sánc is igen meg van erősítve, csak hajdúság és munitio kel beléje. Melyről Csajághi János Kapitány Uramnak méltóztatnék parancsolni, ne hevertetné eő Kegyelme haszontalan maga mellett Kecskeméten az hajdúságot.

Irhatom Fejedelemségednek, hogy Csesznek várát az német az elmúlt hétfűn feladta. Kikkel is Nagy János Oberster Uram vicéje roszúl capitulált, mivel mind elbocsájtotta az németet. Minthogy pedig ezen vár az erdőben vagyon, megparancsoltam, hogy kapuját és fedelét vágják össze, és üressen hadgyván, az minemű 3 tarack és egyéb munitio benne vólt, mind ide Földvárba késérjék. Ezel Fejedelemséged kegyelmes gratiajában ajánlván magamat, maradok Földvár, die 14. Aprilis 1706.

Fejedelemségednek, jó Kegyelmes Uramnak alázatos engedelmes szolgája
Bottyán János m. p.

P. S. Méltóságos Fő Generalis Bercsényi Miklós Uramnak eő Nagyságának az hópénz iránt írtam, de kevés választom gyöphetet reá.

1/ Sic! Helyesen: Dunántúlt. Itt természetesen a Duna–Tisza köze értendő, Földvár felől nézve ugyanis ez Dunán túli föld.

2/ Kunszentmiklós.

300.

Szécsényhalászi, 1706. április 16. Darvas Mihály commissárius igazolása arról, hogy Bottyán János 1705 novemberi dunántúli átkelésekor a hadak szükségére lefoglalták Zana György Kecskeméten lévő 556 kósóját, ezüstpénzen való megfizetés kötelezettsége mellett.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) A Nagy Méltóságú Választot Erdély és Magyar Országi Vezérlő Fejedelem Felső Vadászi Rákóczy Ferenc Nagy Kegyelmes Uramnak eő Fejedelemségének alázatossan adassék. Egerben. (Fekete viaszba nyomott gyűrűspecst.)

Méltóságos Fejedelem, Kegyelmes Uram.

Fejedelemsíged kegyelmes parancsolattyát alázatossan vévén, Zana György Kapitány Uram eő Kegyelme bizonyos sójának investigatioja iránt producálta előttem Nemzetes Vitézleő Darvas János, akkor Kecskemétre deputatus commissarius, Palkovics Ferenc hadi vicecommissarius és Cseplész János Nemes Kis–Kunsági Kapitány Uramék eő Kegyelmepek pecsítés recognitióit, az hol hitek obligatiojával recognoscallyák azt, hogy a' midőn az elmúlt esztendőben Generalis Bottyán János Uram általment vólna a Dunán, Földvárnál igen nagy szükségben voltak az hadak só iránt, annyira, hogy sehol sót nem kaphattak, hanem megtudván Helepront János Hadi Feő Commissarius Uram Zana Kapitány Uram eő Kegyelme 556 kósóját Kecskeméten lenni és azt vitette által, assecurálván, hogy valamint jár a sónak párja, úgymint hatodfél vagyis 6 forinton, a nagy szükségre nézve fejérpínzel fogja az árát megadatni. Melly pecsítés recognitiókat kezemhez is vettem és nagy alázatossan kívántam Fejedelemséged eleiben repraesentálnom azon sónak állapottyát. Kívánván, az Ur Isten minden ellenségi ellen Fejedelemségedet tégye győzedelmessé.

Fejedelemségednek alázatos szolgája

Darvas Mihály m. p.

Datum Szécsény Halászi die 16 Aprilis Anno 1706.

301.

Ésekújvár, 1706. június 4. Kecskemét város hites jegyzője és megbízottja hivatalosan igazolják, hogy a város lakosainak állatállományát, melyet talvay a fejedelem parancsára büntetésül elkoboztak, Károlyi Sándor visszadatta, sőt az ellopott és elkóborolt jószágok felkutatását is elrendelte.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 jún. Fasc. 1. A. 18.

Alább megírtak recognoscályuk per praesentes. Hogy az minemű jószágokat Kecskemét városa lakosainak (Kegyelmes Urunk parancsolattyára az német ellenség elől helységekből való ki nem bontakozások és el nem menetek miatt), az Nemes Ország számára confiscáltak vala, azon jószáginkat Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunk ő Nagysága viszszaadatta. Sőt a' mellyek azok közül az pásztorok gondviseletlensége miatt ide s tova distraháltattak, azok iránt is ő Nagysága maga patensében, megírt lakosoknak kiadta, hogy valaholott afféle jószágokat találják városon, falun, avagy mezőbenn is, mindenütt szabadossan hozzá nyúlhassanak. Melynek nagyobb elhitelére atuk ezen kezünk írásával és pecsétünkkel megerősített levelünket. Uyvár Die 4. Junii Anno 1706.

*Muraközi Sámuel
Kecskemét Városa hites
notarius m. p.*

(Gyűrűspecst.)

*Samuel Horváth
modernus ablegatus
Kecskemetiensis m. p.*

(Gyűrűspecst.)

302.

Besztercebánya, 1706. június 28. A Consilium Oeconomicum Patay Sámuel tokaji harmincadosnak: az árúforgalommal kapcsolatos visszaélések megszüntetése céljából a fejedelem elrendelte, hogy a törökországi kereskedők a Tiszán nem kelhetnek át és csak Debrecenben vagy Kecskeméten árulhatnak.

Eredeti. OL G. 29. RSzL V. 3. f.

(Külső címzés:) Generoso Domino Samueli Patay, Suae Serenitatis Principalis Tricesimae Tokaiensis Administratori etc. Amico Nobis observandissimo. Tokaini. (A Consilium nagy kerek pecsétjével.)

(Más kézzel ráírva:) De questoribus Turcis ultra Debrecinum et Kecskemét non proficiscatibus.

Generose Domine Nobis observandissime.

Salutatem et omnem prosperitatem. Sokszor tapasztaltatott immár, hogy az török kereskedők nem kevés contemptusával az Ország ügyének előmozdítására veretettet rézpénznek fölváltásában, minden úton módon laboráltak, és practicáltak is. kivel az Ország lakosinak hasonló cselekedetekre utat nyitottanak. Hogy azért idején azon dolognak tovább való progressusa impediáltassék, az lévén Méltóságos Vezérő Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Nagysága intentioja, Kegyelmednek serio intimállyuk, ha maga Diaecesisában vagy tractusában kereskedő törököket halland lenni, minden késedelem nélkül igazítsa ki onnét. Intimálvám nékiek, hogy az magok portékájoknak árúztatására rendeltettet két hely, Tiszántúl úgymint Debrecen városa azoknak, a kik Erdély felül jönnek, vagy bémenni akarnak; Kecskemét városa pedig azoknak, a kik az szolnoki vagy más ahoz alkalmatossab passusson jönnek vagy mennek, rendeltettet. És hogy azon Országunk kárával practicált nagy lásival fejrőpénzért rézpénznek felváltassa tovább általok ne continuáltassék, Kegyelmed serio intimállya nékiek, úgy, hogy Kegyelmes Urunk eő Nagysága dispositiojához magokat alkalmaztatván, által a Tiszán mercimoniumokkal jönni ne praesumállyák, hanem a megnevezett két helyen magok kereskedéseket annak rendi, és az Ország végezésével nem ellenkező mód szerint continuállyák, másként ha azon dispositiók ellen vétvén megkárossítatnak, magoknak tulajdonicsák, kire Kegyelmednek is serio vigyázni incumbál. Caeterum eundem bene valere desideramus.

Datum Neosolii die 28. junii anno 1706.

Ejusdem amici ad officia parati

Suae Serenitatis Principalis et Inclutorum Confoederatorum Regni Hungariae Statuum Consilium Oeconomicum.

303.

Kecskeméti pusztában, 1706. július 25. Gundelfinger Dániel ezereskapitány Károlyi Sándornak. Mivel tavasszal Vezsenynél a rácok három compániáját szétszörták, amikor legjobb tisztjei elestek, ezért kéri Steöszel Kristóf főstrázsamesterré való kinevezését.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 júl. Fasc. 2. B. 21.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urnak, Méltósságos Fejedelem Kegyelmes Urunk Tiszántúl levő Hadainak és Fölgvények Fő Kom-mendojának és Nemes Szatmár Vármegyének örökös Fő Ispányának, nekem

nagy Uramnak eő Nagyságának alázatossan íráim. Károly vel Ubi. (Gyűrűs-
pecsét törekéde.)

(Címzés hátoldalán:) Debrecenyi Bíró Uram ezen levelet Méltóságos Ur-
nak meg külgye Kegyelmed.

Méltóságos Generalis, nékem bizodalmas Nagy uram.

Nagyságodnak alázatossan szolgállok. Jóllehet ezelőt nem régiben aláza-
tossan írtam Nagyságodnak, úgy gondolom, hogy nem jutot Nagyságod kezé-
hez, mivel Ujvárban dirigáltam vala, ezen okbul ujonnan levelem által aláza-
tossan megudvarlanom el nem mulathattam, nem kétlem, hogy nem volna
tudva Nagyságodnál, az elmúlt tavaszal Vezennél rác ellenség által három
companiámnak dissipatioja, mely veszedelemben az legjobb tiszteim elestének,
úgy annyira megfogyatkoztam tiszték álapottyábúl, hogy alig vagyon rege-
ment dolgában legkisebet is kire bíznom. Azon instálok alázatossan Nagysá-
godnak, mint nékem bizodalmas nagy Urammal(sic!), Steöszel Christoph
öcsém Uramat méltóztassék ezeremben főstrázamesterségre bocsátani. Oly
reménségben vagyok, hogy megtekintvén csekély hűséges szolgálattyát, pro-
moveálni és hozá való kegyelmességét Nagyságod mutatni igyekezik, had di-
csekedgyék azután is eő Kegyelme velem edgyütt Nagyságod mutatandó ke-
gyelmességével, mellyet is életem foddáig alázatossan meg igyekezem szolgál-
ni. Kívánom ezzel, ez levelem tallálya jó egésségben Nagyságodat.

Maradván Nagyságodnak alázatos szolgálja

Gundelfinger Dániel m. p.

Költ Kecskeméti Pusztában Die 25. Julii 1706.

304.

Eger, 1706. július 30. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándornak.
Csak holnap tud megindulni Kecskemét tájára, hogy a hadakat megfizesse,
mivel lovai fáradtak voltak. Tájékoztatót vár az ottani helyzetről. Tárkányit
tegnap negyedmagával elfogták a rácok.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 júl. Fasc. 2. B. 37.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor kedves sógor Uram-
nak eő Kegyelmének becsülettel íráim. Stapheta. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Én ez elmúlt kedden érkeztem Isten jóvoltából ide békével, de mindedig
is még le nem mehettm Kecskemét tájára az hadak közzé, mivel a lovaim igen
elfáradtak volt az lejövetelben. Mindazáltal szándékozom ma vagy holnap
lemenem az hadak közzé, hogy megfizettessek nekik. Azomban Kegyelmed jó
ajánlását mind vártam, hogy az oda való occurentiákrul tudósít, de mindedig
is semmi levelét Kegyelmednek nem vehettm, kire való nézve Kegyelmedet
kérem, az oda való dolgokrul minket is tudósítani ne nehezteljen, hogy tud-
hassuk magunkat mihez alkalmaztatnunk. Innet Kegyelmednek egyéb hírt

nem írhatok, hanem tegnap nyavalyás Tárkányit nyegyed(sic!) magával elfogták a rácok, ha Kegyelmednek valami német rabjai volnának, akin szabadulhatna szegény, igen jó volna.

Ezzel maradok Kegyelmed igaz szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Agriae 30. Julii 1706.

305.

Kecskemét, 1706. augusztus 4. Id. Barkóczy Ferenc Károlyi Sándornak. Ide érkezett s megmustrálta a kevés hadat, Szolnokban és a mezőben is kevés had van. Hírek Dunántúlról, Pest környékéről és Péterváradról. Szolokra szándékozik a hadak mustrájára és híd készítésére.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 aug. Fasc. 1. A. 22.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor jóakaró Uramnak s kedves sógoromnak adassék. Ibi ubi. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves jóakaró Uram, Sógorom.

Én leérkezvén Egerbe, onét vettem utamot ide Kecskemétre, megmustráltván az it való kevés hadat, úgymint az Nádaskaiét, Gunderfingerét és szegedieket, actu fizetetek. Horvát Tamás ezerét is ide deputálta volt Urunk, de azt Bottian Karvához vite, az kiket tempore necessitatis Egerbe kellet volna vini. Egerbe 300 gyalognál töb nincsen, Szolnokba 280, mezőben, kit kivihe-sőnk, olyan nincsen. Az Dunántúl való operációkrul is még semit egyebet nem értettem, hanem hogy Forgács Uram az regularis hadal általment az Dunán, elhagyván bagacsiáját. Isten szerencséltesse intentiojokat, Kegyelmed jó aján-lása szerént való tudósítását az oda való ocurentiákrul az regulamentumal egyöt szívesen elvárom, én inet portáztatok, hoztak valami roszt pesti németet, de semit sem tud mondani, az Péterváragyai Comendansnak bagacsiája Sze-gedhez érkezet, beszélük az praesidiumnak változását. Szolnoknál hídat aka-rok átalkötetni, ha az szökség úgy kívánja, s magam is oda szándékozom az hadak mustrájára és dispositio tételre, hova Kegyelmed tudósítását elvárom.

Maradván Kegyelmed igaz szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Kecskemét 4. Augusti 1706.

306.

Kecskemét, 1706. augusztus 6. Id. Barkóczy Ferenc főgenerális 11 pontból álló parancsot ad Szűcs Farkas hadnagy, kecskeméti parancsnoknak a város és a környék védelmére teendő intézkedésekre.

*Eredeti: Kecskemét v. lta. Városi jkv 1702–1708. 567. s köv. (Elveszett.)
Kiadás: Hornyik IV. 391–393.*

307.

Szolnok, 1706. augusztus 7. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz. Ma érkezett ide Kecskemétről, hogy a hadakat fizesse. A hidat mind Földvárnál, mind itt kötteti. Dévai Mihály hadnagy ügyében tájékoztatást kér. Ordódi Györgyöt Kecskeméthez rendeli a hadak közé.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 aug. Fasc. 1. A. 23.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor kedves sógor Uramnak nagy becsöletel adassék. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves Sógor Uram.

Én Kegyelmednek már egynehány levelel udvarlotam, de még egyre sem jöt válaszom, ma pedig Vice Generalis Budai Uramnak szóló levelét költe velem. (sic!) It egy mosárnál töb nincsen, hanem mingyárt kódök Egerbe és az mely munitiók it ki nem telnek, elhozatom s ha késíróket fog köldeni, azonal megindíthatják, remélem, keden estvére it lesznek velek. Az hadaknak most actu fizetetek, ma érkeztén Kecskemétről ide, Földvárnál az hídact kötetem, itt is azon vagyok, hogy meglegyen. Dévai Mihály nevő Kegyelmed vicekapitányát Urunk úgy küldöte kezem alá, hogy arestomba tartasam Egerben, mivel passus nélkül jöt el Kegyelmed melől, azért kérem, tudócsícson dolga iránt, ha nem vétkes, ne szenvedjen büntelen. Ordódi Uram tegnap érkezet Hatvanba mellém, az hadak közé rendelem Kecskeméthez. Urunk Karvához ment, úgy hallok, bombászák Esztergomot. Okolocsna¹ újban Urunkhoz jöt, agya Isten jó végét.

Ezel maradok Kegyelmed igaz szolgája, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Szolnok 7. Augusti 1707.

1/ Okolicsányi Pál, királyi békebiztos.

308.

Szolnok, 1706. augusztus 8. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz. Hírei a béketárgyalások kudarcáról. Hadaival portáztat, a Ráckevei szigetbe, valamint Kecskeméttől délre a pusztaságba. Hidak készítése Szolnokon és Dunaföldvárnál.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 aug. Fasc. 1. A. 24.

Méltóságos Generalis, nekem kedves sógor Uram.

26. Julii költ Kegyelmed levelét csak szintén most veszem, az mi az armisticium(sic!) felbomlását illeti, aba kelletet felbomlani, hogy az punctumok replicájára ödöt(sic!) engedni és az armisticium(ot) prolongálni az német ellenség nem akarta, az mediatorok acceptálták beadot protestacionkat, s igaz igyönket agnoscálták. Urunk Karvánál lévén, löveti, bombáztatja Esztergomot, amint Ordódi Uram írja Hatvanbul. Okolocsani¹ újoban lejött az békesség dolgában, most kívántatik eccer, hogy szorongasuk az németet. Én ugyan portáztatok, de csak az lopó rác jár kevéseken(sic!); az Ráckevei szigetbe vagy két nemetet az vízbe ölte, s egyet elevenen elhoztak Szegedi Kis Mihájék, (sic!) töb portásim is oda lévén, Kegyelmedet, ha mit hoznak, tudósítom. Az hadak között Ordódi Uramot hagyom, most egy mélyfödre vadnak Kecskemétől az pusztán, Budai uram nem siet az hadak közé, megszerete Szolnokot, azért ithagyom, az hídat hogy csináltasa, meghatam. Földvárhoz is ma kötem hídhöz való fákat. Orosz Pál Uram emberei Egerből tegnap mentek el valami német rabokkal Urunkhoz, szánakozva értetem másfél száz német elesésével Gencsi Sigmond elesését. Én inet Egerbe megyek, mivel az Vármegyék insureccioját ot kel megvárnom, az német tábort Margital² hallom, hogy volt, mere veszi útját, Kegyelmed tudósítását elvárom.

Ezel maradok Kegyelmed igaz szolgálja, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Szolnok 8. Augusti 1706.

1/ Okolicsányi Pál, a királyi békebizottság tagja.

2/ Margita, Bihar megyében. Rabutin Szilágysomlyó felől a Berettyó völgyében ereszkedett le az Alföldre.

309.

Csász, 1706. augusztus 14. Darvas Mihály commissárius Károlyi Sándornak. A Duna–Tisza közti hadak ellátásáról Csala Sándorral fog tanácskozni. Károlyinak a sóját, amely Nagykőrösön van, Érsekújvár felé fogják szállítani, helyette ugyanannyit fog kárpótlásul adni.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706. aug. Fasc. 2. B. 33.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Nagy Károlyi Károlyi Sándor nagy jó Uramnak eő Nagyságának alázatossan adassék. Ibi ubi. (Papírba nyomott gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem nagy Uram.

Ajánlom Nagyságodnak alázatos szolgálatomat. Méltóságos Gróf Barkóczy Uram eő Nagysága parancsolatyából ide Császra jüttem, az Tisza–Duna között levő hadak és intervenientiák jövendőben miként interteneáltassanak, akarván Csala Urammal provideálnunk, az hol is Nagyságod méltóságos úri levelét,¹ parancsolatom lévén máskint is, mentül töb söt szállitassanak Ujvár

felé, concludáltuk azt, hogy az Kőrösön levő sót(sic!) holnapi dispositiom szerint Csima² János Só Commissarius Uram által az Ország szükségére egyenesen vitessenek Ujvár fele, obligálván magamot, hasonló darab számú sót praestáltatok, annyi commoditású helyre, valamiket Nagyságod emberei keványnyák, (sic!) Isten boldogítván tovább is bennünket. Régtül fogvást nem halhatván az ellenségnek semmi hírit, azt gondoltuk, talán el széllyedet, de még nem jüt ideje. Az Ur Isten adgyon erőt, egésséget Nagyságodnak, hadainak, mint hogy ....³ vannak, vindictát, kit Isten magának tartot, bizony Isten nem engedi másnak. Most jöve Aranyassy István Commissarius Uram Földvártul, bizonyossan beszéli, hogy Generalis Bottyán Uram az rác vagy horvát-ságot Regedénél öszverontotta, kik a némettel conjungálni akarták magokat. Az Ur Isten áldgyon meg tovább is bennünket. Az provisio iránt meg nem fogyatkozik az had, örömmel praestálván az Nemes Vármegyék az más(?) impositiot is. Ha Nagyságod méltóságos úri parancsolatyát miben vehetem, alázatos igaz kötöleséggel kévának szolgálni, már özvegységemhez képest itt ....⁴ kellettén mulatnom.

Kévánom, az Ur Isten boldogícsa Nagyságodat. Nagyságodnak, Nagy jó Uramnak alázatos szolgálja

Darvas Mihály m. p.

Csász 14. Augusti 1706.

1/ Kimaradt: vettem.

2/ A név olvasata bizonytalan.

3/ Egy szó olvashatatlan.

4/ Egy szó többszöri átírás és elvlasztás következtében olvashatatlan.

310.

Eger, 1706. augusztus 20. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz. Jobb is, hogy a hadak egyesülése előtt nem tudott támadást intézni a német sereg ellen. Ordódy György Kecskeméttől délre, a matkói pusztán állomásozik.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 aug. Fasc. 1. A. 29.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károli Sándor Kedves Sógor Uramnak ő Kegyelmének adassék. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Generalis, nekem kedves sógor Uram.

Kegyelmed szakálosi¹ pusztáról 19. praesentis költ levelét ma estve 7 óra tájban vettem. Kegyelmed hazájához való igaz szeretetibe és jószándékába senki sem kételkedhetik, de az coniuncio(sic!) meg nem lehet,² hagyuk Isten akaratjára, talám Isten azért is Kegyelmed intencioját impediálja, hogy Méltóságos Fő Generalis Uram is útba lévén, az Nemes Vármegék(sic!) is hasonló képen, ha magunkat conjungálhatjuk, talám töbet vihetünk végbe, Pekri Lőrinc Uram bár mászora hadná az bánfi hajnal alvását. (sic!) Budai Uramot

hónap mingjárt viszaködöm Szolnokba, magam is az Vármegékel indulok Szent Gjörgjhöz,³ s subsistálok, várván Fő Generalis Uramot és Kegyelmed tudósítását is. Ordódi Uram az Matkói⁴ pusztánál vagyon Kecskeméten kivöl, közeleb jövén az ellenség, hogy az három várost amoveálja helükböl.

Az provisio iránt töttem dispoziociokat.

Ezel maradok Kegyelmed igaz szolgálja, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Eger 20. Augusti 1706.

1/ Szakállas, Heves és Külső-Szolnok, ma Jász-Nagykun-Szolnok megyében, Fegyvernekhez tartozik.

2/ T. i. a többi kuruc egységgel, elsősorban Pekri Lőrinc csapataival.

3/ Jászfelsőszentgyörgy.

4/ Matkó puszta, Kecskeméttől délre, ma Helvéciához tartozik.

311.

Kecskemét fölötti tábor, 1706. augusztus 23. Ordódy György levele Károlyi Sándorhoz. A Kecskeméten lévő török kereskedők szekereket kérnek, hogy a német elől az ország északi részébe távozzanak. A városi lakosságot kitelepítse-e? A német tábor Szenteshez szállt, ott akar átkelni a Tiszán.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 aug. Fasc. 3. C. 18.

(Külső címzés:) Méltóságos Feő Generalis Károlyi Sándor Nagy jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának íram alázatossan. Szolnokban ibi ubi. (Gyűrűs-pecsét nyoma.)

*Méltóságos Generalis Uramnak Nagyságodnak,
mint jó Kegyelmes Uramnak.*

Ajánlom kész alázatos szolgálatomatt. Szintén ezen órában jöttenek ki Kecskemétrül hozám az ot levő kereskedő törökök, az kik azon instálnak, hogy az minemű partékájok vagyon, az alá kívánnának szekereket, hogy fellyeb elvihettnék, mivel az németett eők is Kecskeméten nem akarják bevárni, eők is örömetst tovább akarnának az it való szegénységgel mozdulni. Mivel Szeged fele is nem akarnak menni. Azért Nagyságod Méltósága méltóztasson irántok resolválni, hogy mitevők legyenek. Nem külömben az városiak iránt is Nagyságod most tempestive parancsolljon, ha kimozdítottassam-e eőköt, az vagy tovább is helyben maradhatnak. Mindezen két rendbeli materiákrul Nagyságod választát és egyszersmind parancsolatlyát mentül hamaréb elküldeni méltóztassék, hogy tudhassam magamot mihez alkalmaztattni.

Az német tábor Szentesen belől az Tiszához fél mélföldnre szállot az Körös mellet, és Csongrádon úgy mondották embereimnek, hogy egyáltalán ottan fogja vettettni az hídatt által az Tiszán. Portásaim, kik most újobban oda vadnak, talám újab hírt fognak hozni, melyrül tudósítani Nagyságodat el nem mulatom.

Továbbá maradván Nagyságodnak, mint jó Kegyelmes Uram(nak) alázatos szolgája

Ordódy György.

In castris supra Kecskemét ad Ta...ia¹ positis die 23. Augusti Anno 1706.

1/ A hely nevét sem elolvasni, sem azonosítani nem tudtam.

312.

Kecskemét, 1706. augusztus 26. Ordódy György ezereskapitány Buday István vicenegerálisnak. A Kecskeméten lévő törökök szekereket kérnek, hogy az ellenség elől portékáikkal elmenekülhessenek, a görögök azonban nem akarnak elmenni. A városi szegénység sem akar elmenni, ennek veszélyei.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1706 aug. Fasc. 3. C. 23.

(Külső címzés:) Tekéntetes Buday István Tisza Duna kezét léveő hadaknak Vice Generalissának, Nekem bizodalmas Uramnak. Szolnokra. (Gyűrűs-pecsét nyoma.)

Ajánlom köteles szolgálatomat Kegyelmednek.

Mind a Méltóságos Generalis,¹ s mind penig Kegyelmed parancsolattja szerént az törkeknel(sic!) és áros görögökkel subpeditálván modalitást, portális szkeregbül(sic!) küldtettem ben az Kecskemétre, a török egészen fölrakodván, kiment, az kit is Kegyelmed felé ellküldöttem. Görög penig semmiképen ki nem akar indulni, úgy gondolom, hogy az elensígett be akarja várni, nem is tanácsos oda ben hadni emmire(sic!) való népet. Kegyelmed jóakarattýában áljon, mi tevő legyek rosz emberek felől, níkem parancsolni míltósztassék, hogy az dereka emberséges embereknek kimíne, rosza benmarada, az sem tanácsos od(sic!) hadni, úgy is nyelvet kapván az elensíg, job móddall procedálhatt maga dolgaiban, mind benmaradott jószágokatt hitell kiveszi az ellenség tőlek s mind penig dolgokat is ki fog tanulni, aut omnes, aut nullus, ezeket, ha Kegyelmed énníkem parancsollja (szükségesnek is látom), elligazítom s mind az görögöket, s mind az szegín embert Kecskeméterül, úgy is az szegín semmit sem veszt, hoc et ibit vacuus ante latronem victor, miért kelleetik eőket ott conserváltatni, hogy az ellenség nyelvet kapjon tőlek. Az barátok is eőten maradtanak. Mindezekrül várván Kegyelmed orderit, parancsolattját. Nem hiszem, hogy Kegyelmes Urunk ne contravertállyon azon dolgot, (sic!) ha némelly emberek benmaradnának.

Maradok Kegyelmednek köteles szolgája

Ordódy György.

Datum Raptim Kecskemét die 26. Augusti 1706.

Szekereinket(sic!) kölgyen kenyeret hadak számára, valami 5000.

1/ Károlyi Sándor.

Várkonyi puszta, 1706. augusztus 30. Károlyi Sándor gróf Bercsényi Miklósnak. Jól tette, hogy nem küldött katonákat, mert az ittenieknek sem vette semmi hasznát. Portásainak 600 lova elszaladt, Deák Ferenc és Szücs János lementek Csongrád felé, az ellenség tábora tegnap még ott volt.

Eredeti, teljesen sajátkezű írással. OSzK Kt FH 1389/5. 181.

(Külső címzés:) Méltóságos Fő Generalis Groff Székessi Bercsényi Miklós Nagy jó Uramnak eő Nagyságának. Berény. Cito. Cito. Cito. Citissime.

Várkonyi Pusztán 30. Augusti 706.

Méltóságos Fő Generalis, Nekem nagy jó Uram.

Más rendbeli levele is érkezvén Nagyságodnak, jól eset, hogy maga corpusából nem küldöt, mivel ámbár küldöt volna is, anyi haszna, mint ha nem. Ez is haszontalan hever. Hogy eléb nem válaszoltam, oka, vártam portásimnak elszalat lovairul bizonyost, az mint hogy érkeztenek felessen gyalog, referálylyák, közel 600 ló szallat el, kiknek keresésére és öszveszedésére Kárándi maradot Alpárnál, az hol az kőrösi és szolnoki út elválík egymástul. Deák Ferencnek noha csak az Pajzán lova maradt, mindazáltal Szücs János Apámál lementenek az megmaradt lovasokkal Csongrád felé, honnat még semmi relatióm, hanem tegnap estve oda voltanak, de semmit nem kaphattanak, még az tábora Csongrádnál helyben volt. Ordódi Uramnak semmi hírét még sem hallom. Ha mi bizonyost értek, indulok és Nagyságodat tudósítom.

Maradván Nagyságodnak igaz szolgálja

Károlyi Sándor.

P. S. Tiszán túl jövének katonáim, szélt vött az katona, eleget parancsolok vármegyéknek, de senki sem hajtja, ha csak az törvény mellet járunk tovább is, per infinitum megyen ez, de salvo jure egykért viceispánt kellene felakasztatnunk, lenne haszna.

Várkony, 1706. augusztus 30. este 5 órakor. Károlyi Sándor levele gróf Bercsényi Miklóshoz. Az ellenség déltájban Alpárnál szállt meg, holnap elválík, hogy merre fog menni, a portások tisztjei szerint Kőrös felé a legvalószínűbb. A Szolnokban lévő lőszert és tarackokat szekerekre rakatta, nehogy ottvessen.

Eredeti, teljesen sajátkezű írással. OSzK Kt FH 1389/5. 182.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Groff Székessi Bercsényi Miklós Nagy Jó Uramnak eő Nagyságának. Berínben. Cito. Cito. Cito. Citissime.

Várkony, 30. Augusti hora 5. vespertina 706.

Méltóságos Generalis, Nekem Jó Uram.

Ez órában érkezék portásom, az ellenség még az éjel hold feljütekor indult meg és szállot most déltájban Alpár nevű helyen meg az Tisza parton, az

honnat már elválik, holnap merre indul, mert mind Kőrösre, Kecskemétre, Szolnokra onnat fordulhat el. Maradtanak az tábora körül leskődők, most ujobban küldök portát, hozzám circiter két öreg mélföldre vagyon, ha holdvilágon talál indulni, aligha itt megvárom ha Szolnok fele indul, mindazáltal addig is Nagyságodat tudósítani fogom. Az tiszték ugyan úgy izentek az szállásáról, hogy Kőrös fele gondollyák menetelét.

Én ugyan már az Arad allá való munitiot, tarackokat, bombákat elkészíttem, szekerekre rakattam, hogy Szolnokban ne vesszen, szekerekért mindenfel elkültem, hogy az mit lehet kivinni, itt ne vesszen.

Ezzel maradok Nagyságodnak igaz szolgája

Károlyi Sándor.

315.

Szolnok, 1706. augusztus 31. Károlyi Sándor levele gróf Bercsényi Miklóshoz. Értesíti a főgenerálist a németek vonulásának híreiről, valamint javaslatokat tesz a kuruc ezredek elhelyezésére a császáriak általa feltételezett előnyomulása esetén.

Egykorú másolat. OSzK Kt FH 1389/5. 184.

Szolnok 31. Augusti 1706.

Méltóságos Fő Generalis, nekem nagy jó Uram.

Nagyságodnak két rendbéli úri levelét is szokot kötelességgel vettem, s noha már ma megírtam, s nyelvet is indítottam Nagyságod felé, mindazáltal minthogy Kürt és Várkony felől is confirmáltatik, hogy az nagy hajóin hozza az faltörő ágyúit és mosarait. Tegnap már az Gyesjai szigetnél¹ voltak már vele az sajkás rákok és 300 muskatéros. Vártam portásimat, kik okvetetlen eddig hírré adták volna, ha megindult volna, de csak elhiszem, rosztokol, várván az Tiszán való felvonását az ágyúknak.

Én akarhol kész volnék Nagyságoddal magamat conjungálni, de semmi hasznot nem látok benne, sőt kárt, hanem csekély elmém szerént, ha ugyan ide jön, eszt porrá tevén, amennyire éghet, magam az Tisza mellé Csül² nevő helyhez szállanék. Ordódy Nagyságod eleiben Szent Györgyhöz.³ Nagyságod várná indulását Berinben.⁴ Ha innét az Zagyva mellet indul föl Buda felé, Nagyságod óldalt álhat véle, Ordódy előtte, én utánna, ha pedig Kassa felé indul, Nagyságod esik utánna, Ordódy előtte, én ódalt. De én úgy hiszem, hogy eő eszt a Szolnokot nem hadgya pusztán, hanem megcsinállya, s mulatni fog itten. Nagyon vagyon előttem, hogyha a Tiszán hídát kött által, túl semmine-mő had nincsen egész Váradig. Most volna szükséges az Maros melléki distractio, mert ha az Dunáig, vagy azon túl megyen, nem adatik revocatio, itten ugyan bizony kevés sikerét látom csavargásunknak ennyi haddal, az minthogy in fine Nagyságod is fogja tapasztalni, akkor penig késő lészen, az időből is kifogyunk. Nagyságod corpusának Hatvanbúl, nekem Heves tájáról lészen

provisiom, csak légyen miből. Az katonasságnak lova jóformán megkerült, de talám Ordódy Uram táborán is lészen benne. Itten körül az mi széna vagyon, elégettem, égettem előtte. Itten szekér nem levén, az munitioval nem tudok mit tenni, hanem ha Nagyságod körül volna, vagy 20 szekeret még virattig küldene, ne veszne itten, anélkül is kevés puskaaporunk vagyon. Ha ma meg nem indúlt a német, hónap még kivihetni. Ezzel maradok Nagyságodnak alázatos szolgálja

Károlyi Sándor.

P. S. Arad felé Szűcs János, Bóné, Nyúzó és Kárándi ezerei mehetnének. Deák Ferenc, Bik László, Sennyei, Bessenyei, Ilosvai Bálint ezerei itten maradhatnának, Barkóczi, Gundelfinger, Nádaskai ezereivel, azonkívül az Nagyságod corpussa az Jászsággal.

1/ Minden bizonynal: Gyójai sziget, Csongrádhoz tartozik.

2/ Az előző levelében említett Süly torzított alakja, vagyis Tiszasüly.

3/ Bercsényi ezekben a napokban Jászberényben, majd Jászapátiban tartózkodott, tehát itt Jászsalsószentgyörgy jöhet csak szóba. AR V. 218. s köv.

4/ Jászberény.

316.

Szolnok, 1706. augusztus 31. Károlyi Sándor levele gróf Bercsényi Miklósnak. Tájékoztatja arról, hogy az ellenség megtámadta portásait s Alpártól egészen Kécskéig űzte. A németek 16 hajóval jönnek felfelé a Tiszán, a hajók hordókkal vannak megrakva, de hogy azokban mi van, nem tudja. Solnok várát és városát porrá égette. Lehet, hogy a német Buda vagy Kassa felé indul. Ő maga holnap megindul Süly felé, de előbb értesíti a főgenerálist a németek útjáról. A kuruc had igen oszlik.

Eredeti, teljesen sajátkezű írással. OSzK Kt FH 1389/5. 183.

Szolnok, 31. Augusti éfél tájban 1706.

Méltóságos Generalis, nékem Jó Uram.

Szolnok mia levén sok bajoskodásom, nem lelete eléb írnom Nagyságodnak. Az portásimot Alpártul fogva egészen Kécskéig comenderozot dandárokal és rátszágal űzvé az ellenség, az kik helyben voltanak is, mind kinyomta, szélt fogván majd egy mélföldig, mégis Istennek hála, nyelvet nem kapot. Kécskéhez érkezvén, elálot rollok és ott subsistált, körül levő leshelyeket mind megvisgálván.

Tiszán túl való portásom is megjövé, 16 hajót, kettőt-kettőt öszvekötvé látot, hogy hozza fel az Tiszán, mellyen mind hordókat vett fel szemével, (sic!) mi vagyon benne, élés-e? vagy egyéb, nem tudhatni, gondolom, hídnak való hajók és élés rajta. Ezekre nézve én az Várost és Várat porrá égettem az templomon kívül. A mi munitio volt benne, egy részét Debrecen felé az aradi operatiora, más részét Egerbe elindítottam, nagy nehezen pótolván az szekere-

ket. Az hídat is az Tiszán elégettetem, actu portásim vadnak oda, ha csak nem obruál, az Vár hídgvait és palizátáit is jó hajnalban égettetni elkezdem. Az való, hogy német uram itt egyéb erősséget nem talál az egy földtöltésnél, kit sem meg nem ehetni, sem meg nem égethetni, ámbár szállítson is valami hadat bele, de ha csak maga itt nem lesz míg megépíti, nem subsistál. De úgy hiszem, látván már ezen tüzet, ha csak nagyobb operatiora Kassa fele szándéka nintsen, egyenesen Kőrösnek és Budának indul, de ha így is ide jön, bizonyos lehet Nagyságod benne, hogy tovább is operál, azért Egerrül, Kassáru! tempestive provideállyon.

Az itt való gyalogságnak, katonának semmi haszna, ki-ki cselédgyét, gyermekét vezeti, nihil bonum. Én, ha szintén az hadat megindítom is holnap Súly fele, de magam bevárom, és Nagyságodat ujobban tudósítom, ha erre jön is, ha másfele is. De meg kell vallanom, az Tiszán túl való föld haza szálván, félttem. Kire nézve az had is igen fogy, leginkább ezen ló szaladása anyira megerőtelenítette, hogy némely seregben alig hat s hét katona vagyon lovas, az is nem jövén zászló alá, az ki megfogta. Ezzel maradok Nagyságodnak igaz szolgálja

Károlyi Sándor.

317.

Szolnoki mező, 1706. szeptember 1. Károlyi Sándor gróf Bercsényi Miklósnak. Értesíti, hogy a német sereg Kécskénél van, de további szándékáról biztos értesülései nincsenek. Javaslatokat tesz a kuruc csapatok hadmozdulataira, a császári csapatok előnyomulásától függően.

Egykorú másolat. OSzK Kt FH 1389/5. 185.

Szolnoki mezőn 1. Septembris 1706.

Méltóságos Feő Generalis, nékem jó Uram.

Minekelőtte Nagyságod levelét vettem volna, nem kétlem, vette Nagyságod leveleimet, kikbül megértette az dolgokat. Az német Kécskénél vagyon, oda vadnak távuly járóim, majd meghozzák, jön-é, vagy sem ide, úgy hiszem, nem fog jünni, mivel még az hajói negyed napig sem érkeznek ide, másik az, hogy látván Szolnoknak tüzét, ha csak építeni nem akarja, vagy Kassa felé operálni nem kíván, nincs mire sietni. Ebeczki Uram eleibe Révkashoz¹ elküldök, de itten bizony nem próbál semmit is, mert mihínt kiláttya az ellenség, azonnal kicommandíroz ellene regementeket, s csak eláll előtte, de reliquo semmit sem tészen egyebet, hanem hogy megmutattya magát. Közben penig sohol meg nem maradhat, ha csak egy mérföldre áll is, felveri s kinyomja belőlle. Eleget mesterkednek sok vitéz emberek, s valóban szégyenlik is, hogy semmit nem próbálhatnak; magam is írásom szerint Révkashoz indultam vala, de se széna, se fa, és szolnoki munitio elszállítása hozot ide, még nem látom az németet, addig itten leszek. Ebeczki Uram az hátullyán jobban próbálhatna,

talán az vízen jövő hajóiért marad el valami késérő; az én hadam nem annyira fáratt, mint rossz, de arrúl sem tehet, mert eleget próbállya, de nincs haszna, mert az német esze, rendi és fegyvere felölhaladgya. Én az conjunctiot semmi-képpen nem javalhatom; mert ha nyelvet kap, bizonyára egyenessen reánk fordul, elúz, elszaladúnk, nem jó; hanem az mint én tegnap megírtam, legjobb úgy, hogy ha Szolnokhoz jön, tehát Nagyságod Berínbe, Ordódi Szent Györgynél, én Sassnál az Tisza mellet, így az egész nép előtt leszünk, s lineában mind Tiszán innen s túl vigyázhatúnk, ha onnan az Zagyva mellet indul Buda felé, Nagyságod oldalra mehet Heves felé, Ordódi előtte Berény, Hatvan felé, én pedig utánna, ha pedig Kürös felé fordul Kécskétül, mindnyájan rajta távolrul, hanem ha próbálni akarúnk éjcaka közöl, mert bizony csak vesztyük az időt, túltyük az napot haszontalanúl. Ha próbálúnk, próbályunk, ha nem, az Maros mellet distrahállyuk. Az népet már ne félcsük az rémuléstül, mert megvan az. Szolnokot csak akkorra tudtam vólna meggyujtani, mikor az ellenséget láttam vólna, de semmi sem lett vólna belölle, most is valóban nagy bajjal égettettem, bár tavaly bánok vala így véle, most az árkában vólna, mint Szatmár, s megvólna az sok kongó, az kit építésére kültöttek, másik az, hogy azért is gyujtattam, hogy talán Kürösnek fordul, mert a télen is miként Nagy Bányának falait elhányattam, felé sem ment. Ezel maradok Nagyságodnak igaz szolgálja

Károlyi Sándor.

Ha jó perspectiva volna, köllene igen.²

1/ Rékas, akkor Pest–Pilis–Solt megyében, ma: Zagyvarékas, Jász–Nagykun–Szolnok megye.

2/ Azaz: távcső.

318.

Méra, 1706. október 20. A fogvatartott Karácsony Sándor, kecskeméti kereskedő kérvénye II. Rákóczi Ferenchez szabadulása érdekében.

Eredeti, a kérvény kivonata. MOL G. 19. RSzL II. 2. i. Protocolla instantiarum.

231. Krácsan Sándort, macedoniai görögött Udvari Kapitány Vay Ádám Uram megfogatván, Egerben rabságban tartatik, instál alázatossan, méltóztassék Nagyságod dolgát törvényessen revideáltatni, s ha bűnösnek találtatik, büntetődgyék érdeme szerint.¹

1/ A protocollumban a kivonat áthúzva, határozat nincs beírva. A döntés később született meg, 1. a Rozsnyón, 1707. január 30-dikán kelt fejedelmi határozatot.

Gyöngyös, 1706. október 29. Bárkányi János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Névnapiján személyesen szeretne volna köszönteni, de az nem sikerült, ezért Besztercebányán mondott érte misét. Köszöni az üvegeket. Most visszatér fiahoz Kecskemétre.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) *Serenissimo Dei Gratia Imperii ac Transylvaniae Electo Principi Francisco Secundo Rákóczy, Confoederatorum Hungarorum Duci, Partium Regni Hungariae Domino, Siculorum Comiti etc. etc. Domino Domino meo Clementissimo.* (A kecskeméti rendház papírba nyomott, álló ovális alakú pecsétje.)

Serenissime Princeps Domine Domine mihi semper Clementissime.

Az hatalmas Istennek diadalmas jobba Fejedelmi Méltóságát segítse győzedelmes triumphusokra. Kegyelemmel teljes Méltóságát Dücsőséges Patronusa napján szándékoztam üdvözléni, minden jóknak kívánásával. De reménységemben megcsalattam. Méltóságos parancsolattal rándultam vala a' Tekéntetes Oeconomicum Consiliumhoz, az adatot üvegek megszerzésére, és így kocsim romlása miatt nem érhettem Losoncra, hanem elmenetele után, másnap jó reggel indulván Rima-Szombat felé, ott is országos gondgyai miatt nem érvén, kényszeríttem Fülekre térnem, hol eddig napjaimat töltöttem. Jólehet Kegyelmes Méltóságát szándékom iránt el nem értem, 's nem köszönhettem, mindazáltal dücsőséges nevének napján az besztercei nagy templom orgonáit dob és trombitáit megindítottam és inter solennes applausus solenniter Patiai¹ Apát-Ur Urammal áldozatot mutattunk bé Fejedelmi Méltóságod dücsőséges birodalmának, dücsőségének boldog országglásáért, és hosszú életért. Kiért is minden napon (híven és igazán írom), engesztelő imádasom nyujtom az én Istenemhez. Akarám tuttára adnom nagy alázatossan az én Kegyelmes Uramnak, Fejedelmi Méltóságának: mivel már Kecskemét körül non est occursus malus, én praesumta litentia, lefelé indultam elhagyott fiaimhoz, hogy provisiot tehetnék télre szegényeknek. Továb is continuálhatom-e helybeli lakásomat, várok Fejedelmi Méltóságának gratiajátul, és függök parancsolattjátul. Kirül is elvárom jó idein való tudositását, nem kívánván indignationban esnem. Interim servet Altissimus Serenitatem Vestram ad vota feliciter. Cuius pedibus cum me demissa reverentia advoluerem. Maneo Serenitatis Vestrae capellanorum minimus

Frater Joannes m. p.

Gyöngyösini, 1706. 29. Octobris.

1/ Spáczay (Spátay) Gábor nyitrai apátkanonok, a Consilium Oeconomicum tanácsosa.

320.

Lőrinci tábor, 1706. november 11. II. Rákóczi Ferenc Solt lakosságának a befogadó helyen szabad legelő- és erdőhasználatot engedélyez.

Fogalmazvány. OSzK Kt FH 1389/5. 65–76.

Die 11. Mensis Novembris. Ex Castris ad Lőrinci positis.

Soltiaknak adattatott olly protectio, hogy mivel helyekből kibujdosván, semminémő jószágokkal nem bírhatnak; azért valamely felé menendenek, mindenüt szabados pascuatiojok és lignatiojok lehessen, megengedetett.

321.

Lőrinci tábor, 1706. november 16. II. Rákóczi Ferenc fejedelem engedélyt ad Ruszi János görögnek, hogy Törökországból kihozott portékáit Kecskeméten árulhassa.

Fogalmazvány. OSzK Kt FH 1389/5. 65–76.

Ruszi János nevő görögnek adattatott pátens olly stylussal, hogy mostanság Török Országból kihazattatott portékáját szabadossan kiszálléttathatván Kecskemétre, annak igaz árra szerint ároltathassa is emlétett Kecskemét Várossában.

322.

Gyöngyös, 1706. december 7. Sótér Tamás levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez: hadifogolycsere tárgyalások Globicz szegedi császári parancsnokkal. Ehhez kéri hozzájárulását.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Méltóságos Választot Erdélyi Fejedelem Felső Vadász Rákóczy Ferenc Nagy Kegyelmes Urának eő Fejedelemségének íram alázatosan. Jósván vel ibi ubi. (Gyűrűspecsét.)

Méltóságos Fejedelem nagy Kegyelmes Uram.

Már ennek előtte való napokban is kevés írásom által búsítottam vala Nagyságod Fejedelmi Méltóságát, főképpen az sanyarúságot szenvedő szegény rabok iránt, mit írt volt minekünk kettőnknek Kapitány Szent Miklós János Urammal eő Kegyelmeivel az szegedi commendans Baro a Globicz Tárkányi Páll szolnoki lovas főhadnagynak megszabadulása felől, tudom, levelemben includált és Nagyságod Méltóságának postai alkalmatossággal felküldöt levelébül Globicz Uramnak Fejedelemséged megértette, most is újoban mit írjon Kapitány Szent Miklós János Uramnak eő kegyelmének, kívántam Nagyságod Fejedelmi Méltóságának alázatosan in originalibus megküldenem,¹ s egyszersmind alázatosan könyörögenem, hogy azon szolnoki fél s általunk elfoga-

tott Maguir nevő laidinantot méltóztasson Fejedelemséged szegíny Tárkányi Páll főhadnagyért beereszteni, az mely is mostanában hallatik lenni Kassán, mellyet is ugyanezen levelem megvívó szolnoki fél katonák készek lesznek lovok hátán Kassáról énhozám, az vagy Kapitány Szent Miklós János Uram eő kegyelme kezéhez lehozni és az Nagysgod méltóságos dispositioja szerint Szolnokban beereszteni. Az mellet Kegyelmes Uram, egy rác vagyon nálam, mellyet is Nagyságod Fejedelmi Méltóságának hírvél ceglédi fél Bobis Istók nevő katonámért beeresztek Szegeddé, had szabadulljanak szegínyek, még azon kívül is odavaló felek vadnak kilencen, azok iránt is méltóztatnék Fejedelemséged kegyelmessígit nyujtani és szabadulásokért valami német rabokatt valahonnatt az erősségekbül kegyelmessen parancsolni, hogy azoknak is lehattne mentül hamarab szabadulások, melyek iránt is elvárván Nagyságod kegyelmes válaszát.

Maradok Nagyságodnak, Fejedelmi Méltóságának életem fottáig alázatos szolgája s híve

Gyöngyös die 7. Decembris Anno 1706.

Sötér Tamás m. p.

(Rávezetve a válasz fogalmazványa:)

Egregie Fidelis.

Globicz levelével edgyütt küldött levelét Kegyelmednek vettük. Tárkányi hadnagyunknak kiszabadítására kívánt Vayner² nevű lajdinant csak színén mostan fogatván el, ha illy hamarjában elbocsátatnék, dolgainknak az ellenség tőle jobban, mint sem tudhatná, végére menvén, mindazoknak, mellyeket látott és hallott, folyamattyában valamelly akadály netalántán okozhatnék, arra nézve azon lajdinantot el nem bocsáthattjuk, de Kegyelmetek olly választ adgyon iránta Globitznak, hogy már azon lajdinant Érsek Ujvár fele más rab hívünk szabadítására elküldetett volna, mellyhez képeest denominállyon más olly rabot, az kiért Tárkányit kibocsáthassa, azonnal teszünk említett hadnagyunk kiszabadítására való elküldetése iránt azon denominálandó rabnak, dispositiot, kiben meg sem fogyatkozik. Az több rabjaink is, ha kik lennének, csak specificaltassanak, kikért bocsáttathatnának el, rövid nap alatt meg fognak szabadulni, mellyet Kegyelmed adurgeállyon is Globicznál.

Expedita.

1/ Globicz levele nincs mellékelve.

2/ Itt ezen a néven szerepel a német hadnagy.

323.

Kecskemét, 1707. január 10. Berthóti István II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Sok török kereskedő érkezik ide, most is 60 szekérrel vannak, de ő nem engedi őket az ország északi részébe. A fejedelem válasza Rozsnyó, 1707.

január 22. Helyesen járt el, sőt, akinél nincs a temesvári vagy nándorfehérvári pasa útlevele, azokat Kecskeméten se engedje árulni.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés.) Az Nagy Méltóságó Választot Erdélyi és Magyar Országi Statusok Vezérlő Fejedelmének Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Nagy Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatossan íram. Rosnóra. (Gyűrűspecsét nyoma.)

Nagyméltóságú Fejedelem, nekem jó Kegyelmes Uram.

Alázatossan kelletik Nagyságodnak repraesentálnom, hogy Teörök Országrul naponkint gyűn az teorok kereskedő, vadnak itt 60 szekérrel, veres pénzen semmit sem akarnak adni. Éntüllem passust kívántak az fellyeb való menetelre, de Nagyságod kegyelmes parancsolattya nélkül semminemű jószágokkal innen fellyeb nem bocsátom eőket. Minthogy mégeddig irántok semmi parancsolattyt nem láttam irántok(sic!) Nagyságodnak, alázatossan kérem mint Kegyelmes Uramot, Nagyságodot, méltóztassék parancsolni felöllök. Ajánlván Nagyságod kegyelmességében magamot.

Maradok míg élek Nagyságodnak alázatos legkissebbik szegény szolgálja

Berthóty István m. p.

Kecskemét Die 10. Januarii 1707.

(Rávezetve a válasz fogalmazata:)

20. Januarii Rosnó 1707.

Kegyelmed levelét vettük. Hogy a' kereskedő törököket Kecskeméten felül nem bocsátotta, igen jól vagyon, mivel ugyanolly dispositiot tettünk felöllök, hogy fellyeb Kecskemétnél ne legyen szabad kereskedniek, azért ezután is ezent kövesse el irántok. Akiknél penig közzülök tömösvári vagy nándorfehérvári bassák passusa nem léssen, még Kecskeméten is ne szenyvedgye, hanem küldgye vissza portékájokkal edgyütt, s ezután meg se engedgye, hogy azon bassák passusa nélkül akarmelly török, örmény vagy másféle kereskedő bejöhessen az Hazában. Coeterum. Datum etc.

Expedita.

324.

Eger, 1707. január 17. Wass Sándor közli Károlyi Sándorral a kuruc ezredek mozgását, Berthóty István és Szathmári Miklós Kecskeméten volt. Reméli, hogy megegyeznek Károlyi hadaival.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 jan. Fasc. 1. A. 38.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uramnak eő Nagyságának, Nekem Jó Uramnak adasség. Ubi Ibi. Cito Cito Citius Citissime. (Fekete viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

Mint Jó Uramnak Nagyságodnak köteles szolgája.

Nagyságod méltóságos levelét vettem tartozó kötelességgel, együtt Kegyelmes Urunknak szóló levelével együtt, melljet stafetaliter mingiárt expedialtatöm. (sic!)

Kapitány Gunderfinger Uram maga ezerével még ezellőt harmad napal Átány és Erdő Telke fele ment el, reméllem, most már aláb mentek. Hasonló képen Sathmári Miklós Uram is maga hadaival, Bertóti István Uram is alkalmas hadakkal volt Kecskeméten, remélem, Diák Ferenc Uramal ezek mind megegyeznek Nagyságodal. Ugy tudom, Hevess táján újtokban igazodig(sic!) Nagyságod.

Ezel maradok míg Isten éltet Nagyságodnak, jó Uramnak alázatos szolgája

Wass Sándor m. p.

Agriae die 17. Januarii 1707.

325.

Szolnok, 1707. január 17. Deák Ferenc ezereskapitány Károlyi Sándorhoz: a német Szolnok bástyáit és kapuját felrobbantotta s Jánoshidához szállott. Átkelő eszközeit hajókon Szegedre vitette, a vele való rácok kísérték a szállítmányt.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 jan. Fasc. 1. A. 40.

(Külső címzés:) Méltóságos Gróf Károly Sándor Kegyelmes Urunk eő Fejedelemsége Generalis Marschallusának, Erdély s Tiszán túl való commenderozó Feő Generalissának, nekem jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatosan íram. Károly vel ubi. (Vörösviasz gyűrűspecsét.)

Poroszlói bíró, életed s fejed veszése alat magad bizonyos emberétül külgyed eő Nagyságának.

*Méltóságos Generalis Uramnak ajánlom Nagyságodnak
mindenkori kész engedelmes szolgálatomat.*

Isten ez beállot új esztendőnek minden részeit szentellye meg, Nagyságodnak kívánom. Miulta az német az Tisza mellé jöt, mind körülötte forgottunk, az mi hasznót az szegínységnek is tehettünk, le is csapkodtunk benne. Szólnakot pusztán hadta, meg nem úgy, mint mi hadtuk vólt, hanem az bástyáit, az kaput is porral felhányatta. Szólnakról úttját vette az Zagyya mellé, Jánoshidához szállot, hidasokat, hídhoz való eszközét hajókra rakatta, az munitiojában is, levitette az Tiszán Szegedre. Az marosmellyéki rác, az ki még velle volt, muskatélyosokkal edgyütt kísírte le Szegedre. Ezek után Isten oltalmában ajánlom Nagyságod életét. Datum Szolnok die 18. Januarii 1707.

Nagyságod alázatos szolgája

Deák Ferenc m. p.

326.

Rozsnyó, 1707. január 30. II. Rákóczi Ferenc fejedelem döntése Karácsy Sándor kérvényére, aki már 12 hete raboskodik Egerben.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. i Protocolla instantiarum.

501. Kracson Sándor már 12 héttől fogva arestomban tartatván Eger városában, minthogy semmi vétkit nem tudgya, alázatossan instál Fejedelemségednek, akar kezességen, akár más úton azon árestom aloll felszabadítani méltóztassék Nagyságod.

P. Inquisitio peragaltatván ellene, és azután törvény is szolgáltatattván, amit fog hozni, attól várjon.

327.

Losonc, 1707. február 4. Losonci Szigyártó István fiscális inspector Károlyi Sándornak. A kecskemétiak a Bosnyák-rész után járó adót már kétharmad részben neki megfizették, ő pedig a Cassába befizette. Kéri tehát, hogy ezt Károlyi ne követelje a városon.

• *Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 febr. Fasc. 1. A. 5.*

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károly de Nagy Károly, Suae Serenitatis Principalis Generali Campi Marschallo ejusdemque ad Inclytorum Confoederatorum Regni Hungariae Statuum et Ordinum Senatori, nec non Comitatus Szatmariensis Supremo Comiti (cum pleno dignitatis titulo) Domino mihi gratiosissimo. Rosnaviae. (Gyűrűspecsét töredéke.)

*Méltóságos Generalis Uramnak,
Nagyságodnak ajánlom alázatos szolgálatomat.*

Kecskemét Várossa leveléből értem, hogy Nagyságod az egész Bosnyák résznek adóját kívánna rajtok ezüstpénzül. Alázatossan akartam Nagyságodat arról tudósítanom, hogy én instruciom szerint már a' két részét, úgymint Méltóságos Koháry István és Farkas Urak részét felvöttem a' Várostul még tavaly nyárban verespénzül, kit a' Nemes Ország Cassájában bé is adtam. Értem azt is, hogy a' mely 500 forintokat a' soldos katonák kiállítására Kegyelmes Urunk parancsolattyaiból harmadéve adott a' Város, azt is kívánná Nagyságod rajtok. Maga jól tudgya Nagyságod, hogy az egész Országban a' jószágoktul soldot kellett adni, ezokáért Nagyságodat nagy alázatossan kérem, méltóztassék eziránt őket ne háborgatni, mivel ők már megadták, s én is a' Cassában béadtam, sőt már számot is adtam rolla, hanem Nagyságod a' Nemes Ország Cassájából várhattya ezek iránt való praetensioját, mely summát, míg nállam volt, kész szível adtam volna Nagyságodnak, ha commissiom volt volna rulla, de számadó szolgál lévén, cautió nélkül instructio ellen nem cselekedhetem, melyrül Nagyságodat alázatossan követem. In reliquo magamat Nagyságod gratiájában ajánlván

maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

*Lossonczi Szigyártó István
Kecskeméti Fiscalis Inspector m. p.*

Losonc die 4. Februarii 1707.

328.

Cegléd, 1707, február 9. Berthóti István Károlyi Sándorhoz. Tájékoztatja a Duna–Tisza közén lévő katonaság helyzetéről. Szeretne a Bácskaságon egy fordulást tenni, de nincs elég hada.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 febr. Fasc. 1. A. 10.

(Külső címzés:) Méltóságos Fű Generalis Marschallus Károlyi Sándor Nekem jó Uramnak és .....¹ alázatosan íram. Hevesre. (Gyűrűspecsét nyoma.)

Méltóságos Generalis nekem jó Uram.

Hevesrül tegnapi napon költ méltóságos levelelét Nagyságodnak most, úgy mint estveli öt óraker vettem, és szolnoki és hatvani hajdúkat, ha az kocsik kiállanak, elküldöm Kis Mihály seregével edgyütt. Szűcs Farkas serege, valamit(sic!) az többi elszélyedet, itten Gundelfinger Uramnak csak 100 katonája sincsen, amit ma is megírtam Jász Berénybül Nagyságodnak, ezért kellett Deák Ferenc Uramat is alá küldenem, ha ma eő kegyelme is elmegyen, nincsen kivel probát tennem, sem tehetnem. Bár csak az magam corpusom féle hadak maradtak volna velem, jó fordulást tehettem volna az Bácskaságon, bár csak defensive cselekedhessem valamit, minthogy az kecskeméti és kőrössi katonaságnak az széna, szalma és abrak nemléte miat alig mász az lova. Ajánlom tovább is Nagyságod gratiajába magamat.

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Berthoti István m. p.

Cegléd Die 9. Februarii 1707.

1/ Egy szó olvashatatlan.

329.

Jászberény, 1707. február 9. Berthóti István Károlyi Sándorhoz. A kuruc csapatok különböző mozdulatairól tájékoztatja, a szolnoki és hatvani hajdúk Kecskeméten vannak. A török kereskedőket nem engedi Kecskemétnél feljebb.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 febr. Fasc. 1. A. 11.

(Külső címzés:) Méltóságos Fű Generalis Marschallus Károlyi Sándor, nekem nagy jó Uramnak, eő Nagyságának alázatosan íram. Hevesre. (Vörös viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

(Címlapra rávezetve.) Árok Szállási Bírák, ezen leveletem sietve vigyék Hevesre. Berthóti István m. p.

Méltóságos Generalis, nekem jó Uram.

Nagyságod méltóságos levelit ezen órában veszem, az ki 6. hujus emanlatott, hol késset, nem tudhatom, az tegnapival ma együt hozták, Hatvanban pedig kettőnél többet nem láttam, egyikét Apátfalvátul, az másikat Egerbül, kikre azon órában kötelességem szerint választ is adtam. Azokban az dispositiok felől semmi emlékezet nincsen, ma is általolvastam eöket, ha let volna, az szolnoki és hatvani hajdúkat el nem commenderoztam volna, már Kecskeméten vadnak azok helyet, kik ottan Csajági Uram ezerébül voltak. Szakmári Uramat Pest elein hagytam azért, hogy quartélyok Nógrád Vármegyében legyen. Meszsze kellenék hordatniok magok után az élést, az jászok pedig közelylyib lévén, interteneáltathatyák magokat hazájokbul. Gunderfinger Uram ezere eloszlot és így Deák Ferenc Uramat, az mostani rác ellenség hírére nézve is, kelletet szállatanom. Hogy Nagyságod nemes ezerei farsanglottak haszontalanul, arrul nem tehetek, job volt jelen lenni s nem kívántatni, hogy sem mint jelen nem lenni s kívántatni, ha Nagyságod is minapiban tudta volna az ellenségnek kicsapássát, helyben maradtak volna, akkor is hadak quartélyokbul való kimozdulások nem igen nagy fáradságal ment véghez, mert helyre ütötték mindenkor négyszeri abrakolással. Az teörökök iránt ezelőt is tettem volt dispositiot, hogy Kecskemétnél tovább ne menyenek, nem is ereszttem tovább. Ezeken az dispositiokon kívül is, ha Nagyságod méltóztatik nekem parancsolni, atévő leszek és

maradok Nagyságod alázatos szolgája

Barthóti István m. p.

Jász Berény die 9. Februarii 1707.

330.

Kecskemét, 1707. február 11. Berthóti István kapitány Károlyi Sándornak. Kis Mihály beteg, compániája eloszlott, ugyanúgy a Szücs Farkasé is. A szolnoki és hatvani hajdúk visszaküldését kéri. A török kereskedők megrablása.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 febr. Fasc. 1. A. 15.

(Külső címzés:) Méltóságos Fő Generalis Marschallus Károlyi Sándor nekem nagy jó Uramnak eő Nagyságának alázatossan íram. Ibi ubi. (Papírba nyomott gyűrűpecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem jó Uram!

Nagyságod méltóságos parancsolattya szerint az hajdúkat elküldöttem. Kis Mihály beteg, az companiája széllyel van, azokkal keresztyén lelkű ember nem ér véget, Szücs Farkas serege is eloszlot. Ha nagy szükség nem leszen azokra az szolnoki s hatvani hajdúkra, kérem Nagyságodat, küldgye vissza, mert ezzel az istentelen haddal nem tudok mit tennem, hajdúk nélkül meg

nem zabolászhatom őket. Az ....¹ commissariussa Nagyságodnak itten volt, ma tettek panaszt az törökök, hogy boltyokat felvervén, holmi egyetmássokat elvitte, én nem esmerem azon emberséges embert, az törökök az méltóságos fejedelmet megtalálni akarják. Nagyságod lévén az prima instantia, alázatosan kívántam Nagyságodat megtalálnom, és maradok

Nagyságodnak alázatos mindenkori igaz szolgája

Berthóti István m. p.

Kecskemét Die 11. Februarii 1707.

1/ A papír kiszakadt, egy szó hiányzik.

331.

Kecskemét, 1707. február 11. Kecskemét substitutus bírái és tanácsa ismeretlenhez.¹ Berthóti István 600 lovas kiállítását követeli a várostól néhány nap alatt, ezenkívül 18 táborig vasas szekeret vonómarhákkal.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 febr. Fasc. 1. A. 17.

Nagy jóakaró Uramnak, Kegyelmednek ajánlom kész szolgálatomat.

Isten szerencsés utazással álgya, és kívánatos jó egészségben, örvendetes jó válasszal hozza közzükben(sic!) Kegyelmedet, kíványuk. Az estve Kegyelmetek megindulása után csakhamr béeérkezvén szegény helységünkben Tekintetes Brigadéros Berthóti István Urunk ő kegyelme, s mai napon (úri parancsolatya szerént) előtte (udvarlásra), (sic!) seregestül comperalván, keményen parancsolya, hogy előbbeni parancsolatya szerént az 600 lovasoknak kiállításában úgy industriuskodgyunk, hogy az jövő hetfűn azokat megmustrálhatván, ezen accludált Méltóságos Feó Generalis Gróf Bercsényi Miklós Urunk ő Excellentiája parancsolatyának valóságos párjának tenora szerént, directioja alatt lévő több katonaságnak specificatiojával, az mi katonaságunk lustralis specificatioját is felküldhesse, melyben is az Ur ő Kegyelme parancsolya, kinek kinek az katonaiak(sic!) közzül maga helyett soldost állítani. Mivel az militiát oly rendben akarja venni, hogy az kik az mustrán megjelennek s magokat katonának valyák, az vársi adózástul s szolgálatul immunitáltatván, magok privatumának, oeconomiájának is valét kel mondani, hanem szüntelen az Nemes Ország kívántató dolgaiban foglalatoskodni, sótt, hogy magunk katonáink s zsoldossaink szükségére tizennyolc (i. e.) 18 táborig vasas szekereket is vonó marhákkal kellessék állítanunk (melyet irremissibiliter parancsolván.) Akaránk Kegyelmednek per expressum tudtára adnunk, ha látya Kegyelmetek módgyát mind azon kiállíthatatlan lovasok számának relaxatioja, s mind penig az adófizetés-tul s egyéb jobbágyi szolgálattul suppositive sokaknak, némelyeknek penig effective is immunitltatások iránt ne terheltelessék Kegyelmetek az Nagyságos Ur ő Excellentiája előtt insinuatitot tenni, s alázatosan instálni, méltóztassék ő Excellentiája azon töllünk kiállíthatatlan lovasok számának relaxatiojában velünk minden jót tenni, bizonyos lévén ebben Kegyelmetek, hogy ha nem

orvosolyák, orvosolhatyák (az mint az Tekintetes Ur eő Kegyelme szavaiból értyük), elszenvedhetetlen nyomorúság követ bennünket. Onnan felyül még postáink meg nem érkezvén, miben legyen dolgok, nem tudhatyuk, mindazonáltal ha hamarjában megérkeznek, valami consolationkra valót hoznak, Kegyelmedet erről is informálni el nem mulatjuk, s
maradunk Kegyelmetek jóakarói

*Kecskeméti Substitutus Bírák és
Tanács.*

Raptim Kecskemét 11. Februarii 1707.

(Hátlapon Károlyi Sándor írásával:) Kecskemétiak dolga etc.

1/ Valószínűleg a főbíró vezetésével Károlyi Sándorhoz más ügyben indult küldöttség részére szólt.

332.

Heves, 1707. február 13. Károlyi Sándor nyugtája Kecskemét részére, hogy a város 1706. évi adóját pontosan megfizette.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(A hátlapon:) Méltóságos Generális Károlyi Sándor földesurunk az 1706. esztendőre fizetett 1600 rhenes forintokrul és honorariumra való 100 magyar forintokrul quietál.

Quietantia.

Minthogy az kecskeméti lakosok ezelőtt való esztendőkben is mindenkor szokot annualis taxájokat fogyatkozás nélkül igaz jussom szerint administráltak, nem külömben ezen mostani fegyverkezésnek alkalmatosságával is Kegyelmes Urunk eő Nagysága kegyelmes resolutiója szerint mindeddig s signanter pro anno 1706. egész taxájokat, úgymint florenos rhenenses 1600, azaz Ezerhatszáz német forintokat, és pro honorario florenos ungaricales 100, azaz száz magyar forintokat egészen megfizették, kötelessek lévén tovább is felljeb titulált Kegyelmes Urunk eő Nagysága kegyelmes resolutiójához magokat alkalmaztatni. Kihez képeest az praespecificált 1706. esztendőbeli 1600 rhenes forintokbul álló befizetett taxáruul és száz magyar forintokbul álló honorariumrul az említett lakosok praesentibus quietáltatnak.

Hevesen die 13. Februarii 1707.

Károlyi Sándor.

(Ovális alakú, papírfölzetű pecsét, felirata:) ALEXANDER KAROLYI DE NAGY KAROLY COMIT ZATH. SVPR. COM. 1705.

Eger, 1707. február 18. Id. Barkóczy Ferenc levele Károlyi Sándorhoz. Érti átkelését Csongrádnál, s tájékoztatja a kuruc hadakkal kapcsolatos különböző intézkedéseiről.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 febr. Fasc. 1. A. 27.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor kedves Sógor Uramnak ő Kegyelmének adassék. Ibi ubi. (Gyűrűspecstét törekéde.)

Méltóságos Generalis, nekem jóakaró Uram, Sógorom.

Kécskétől 16. praesentis költ Kegyelmed levelét szokot köteleséggel vettem, melyből Csongrádnál való átalkötösét¹ értem, azért Istentől szerencsés progressusokat minden hozátartozandóival egyöt szívesen kívánok. Én szintén az egri és szolnoki seregek mustrájához fogtam volt, mivel azon kívül is quartel-jokba bocsáták volt őket, de miként Kegyelmed levelét vetem ma 10 óra tájba, mingyár megparancsoltam, hogy készüljenek és hónap 10 (órakor) regel az két taraszkkal s ahoz való szükséges eszközökkel megindítom Berthóti Uram comendoja alá, s effectuálják Kegyelmed dispositioját és siecséggel menjenek. Commissarius Literatinak is comitáltam, hogy az Szolnoknál levő hetes² hajóknak renovaciojában éjel napal munkálódgyék. Obester Gunderfinger Uram igen lasú egéséggel lévén, el nem mehetet, hanem Nagy István és Hancsok Uraimékat expediáltam az regimentel. Ezel kívánom, Kegyelmed szerencsés operacioirul halhasak örvendetes híreket.

Kegyelmed igaz szolgálja, sógora

Gróf Barkóczy Ferenc m. p.

Agriae 18. Fehruarii 1707.

1/ Sic! Értsd: általköltözését.

2/ Jelentését nem ismerem.

Kecskemét, 1707. március 3. A kecskeméti bírák és lakosok Károlyi Sándorhoz. Bár három éve nem volt aratásuk, a kívánt 5000 kenyeret elkészítik. De azt kérik, hogy szekereiket Csongrádon váltsák fel, mert a vonómarhák igen rossz állapotban vannak a takarmány hiánya miatt.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 10.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Vezérlő Fejedelem Urunk Mezei Hadi Generalis Marschallussának, Tiszántúl lévő Földnek Generalis Fő Commendójának, az öszveszövetkezett Magyar Országai Statusok egyik belső Senatorának és Nemes Szattmár Vármegye örökös Fő Ispánnyanak; nagy jó Kegyelmes Földes Urunknak tartozó jobbágyi engedelmisségek íránk. Vásárhelyre. (A város kerek 1666 évszamos papírfölzetű pecsétjével.)

Méltóságos Generalis, Kegyelmes Földes Urunknak Nagyságodnak.

Ajánlyuk tartozó engedelmességgel való alázatos szolgálatunkat. Nagyságod méltóságos parancsolattját az hadak szükségére kívántató 5000 kenyerek szolgáltatása végett alázatos engedelmességgel tegnap késő estve vettük. És noha Nagyságod méltósága előtt is constál megnyomorodott helységünkben való nagy szükségünk, nem lévén ezen elmúlt három esztendőök által semmi nemű szántásunk s vetésünk s az felsőb életesseb helyekbül is készpénzünkre sem segítettünk. Mindazon által Nagyságod méltóságos parancsolattjára az Nemes haza közönséges hasznos szolgálatjút tellyes igyekezetünkkel kívánván elősegíteni, az kenyerek megszerzésében és leszolgáltatásában szüntelen fáradozunk. Nagyságod méltóságát alázatosan kérjük, méltóztassék azt a kegyelmességét hozzánk, szegény jobbágyihoz mutatni, az takarmány szűk volta miatt elfogyatkozott vonómarháink és szekereink Csongrádon váltassanak fel Nagyságod méltóságos parancsolattjábúl, mivel elmerjük(sic!) Nagyságod méltósága előtt mondani, annyira erejekben elszakadoztak, Csongrádig is nehezen szolgálhatnak meg. Ezen Nagyságod kegyelmességében bízván magunkat, kívánnjuk, Isten eő Szent felsége felvett hasznos fáradozásában tovább is szerencsésen vezérellye Nagyságodat.

Maradván Nagyságodnak tartozó engedelmességgel való alázatos jobbágyi
Kecskeméti bírák és Lakosok

Raptim ibidem 3. Martii 1707.

335.

Kecskemét, 1707. március 5. A kecskeméti bírák és lakosok Károlyi Sándorhoz. A követetelt 5000 kenyérből most küldenek 1698 darabot, a többi előteremtésén is munkálódnak.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 16.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Vezérlő Fejedelem Urunk Mezei hadai Generalis Marschallussának, Tiszántul levő föld Generalis Commendojának, az egyben szövötközött Nemes Magyarországi Statusok belső Tanácsának és Nemes Szattmár Vármegye örökös fő Ispánnának; nagy jó kegyelmes Földes Urunknak alázatosan íránk. Vásárhelyre. (Papírfölzetű pecsét.)

Méltóságos Generalis, Kegyelmes Földes Urunknak, Nagyságodnak.

Ajánlyuk tartozó engedelmességgel való alázatos kész szolgálatunkat. Nagyságod méltóságos parancsolattjára az hadak szükségére kívántató kenyerek szolgáltatásában munkálkodván, meddig is Isten segítségébül többeknek megszerzésében fáradozunk, ezen alkalmatossággal küldöttünk 1698 kenyereket, méltóztassék kegyelmessen acceptálni Nagyságod. És hogy effective Nagyságod méltóságos parancsolattjának eleget nem tehetünk ezen úttal, méltóztassék kegyelmes tekintetben venni Nagyságod, mivel többire szegény

lakossainknak a megevő falattya sínycsen. Azomban szüntelen munkálodunk, az többeknek is megszerzésével Nagyságod méltósága előtt compareálhassunk. Ezzel Nagyságod kegyelmes védelmezésében alázatossan ajánlván magunkat.

Nagyságodnak tartozó engedelmességgel való alázatos jobbágyi

Kecskeméti Bírák és Lakosok.

Kecskeméten die 5. Martii Anno 1707.

336.

Fülöpszállás, 1707. március 15. Berthóti István jelentése Károlyi Sándorhoz a Bácskaságra vezetett katonai akciójáról, ennek hadszervezési és ellátási problémáiról.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi Cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 37.

(Külső címzés:) Méltóságos Fű Generalis Marschallus Károlyi Sándor nekem jó Uramnak eő Nagyságának alázatossan íram. Vássárhely vel Makó. (Papírba nyomott gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis, nekem jó Uram.

Valamint Kecskemétről Nagyságodnak megírtam, én az próbát (noha nehezen), végben vittem ....¹ anyira jutottunk volt, hogy ha az Sár köztiek² nem kaptak volna maguk ..... nehezen jöhetek volna Kecskemétre, mert egész Tisza Duna közöt nagyob részént mind ki van égve, az pusztán semmi gaz vagy fű nem található. Minthogy hadam kevésbül, alig hat ezerbül állot, amire ... érhettem, amint ..... mindezt levelemben megírtam s aban semmit el nem mulattam. Bácscon felyül sohol senki nem lakik, az Tisza mellé vagy sáncban vagy szigetre vette magát. 600 gyalogomnál töb nem lévén, arra nem mehettem, hanem vettem utamat az Duna mellé. Jöllehet, ha erőm let volna, az volt szándékom, hogy az dandárt(?) egész Bácsik(sic!) leviszem, de mind az hadnak kevés volta, s mind ..... serege van előttem, Bayára(?) továb az dandárt nem vittem, az töb hadakat Bácscon alól két-három mélyföldnre éppen Ilok elejéig, az holot anyi jószágot találtak, hogyha elhozhatták volna, ... felyül haladná annak valora az százezer forintot, de minthogy kevesen voltanak, az rettenetes fergeteg is reánk jöt, kevés embernek mulatozni nem lehetet az ellenség torkában, csak amit hamarjában elhozhattak (noha annak is egy része a nagy éhség?) és gonosz idő miat elmaradot), elkellet gyünnünk. Csak juhut is többet kellett elhagyni hat vagy hét ezernél. Ha nekem hat ezer gyalogom s négy ezer lovassom bár csak az mostani korpussom(sic!) lehetet volna mellettem, bizony most vettem volna végét azon ellenségnek, ugyan nagy ..... oly kevesse is hoztak többet két ezer marhánál és negyven szekér aprólékos portékánál. Agyon Isten többet is, egészen világi paradicsom volt az Nagyságtok próbája,³ az mienk pedig világi porgatorium, vagyon olyan katona, az ki egy szálíg semmit szerzet. Isten Kecskemétre vivén, uyon udvarolnom ..... levelemmel Nagyságodnak Ajánlván mindenkor Nagyságod gratiájában magamat.

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Berthoty István m. p.

Fülep Szállás Die 15. Martii 1707.

1/ A levél sajnos nagyon rongált állapotban maradt fenn, a kipontozott részeknél gyakran több szó hiányzik.

2/ Sárköz: a Kalocsától és Szekszárdtól délre fekvő vidék, a Duna két oldalán.

3/ Célzás Károlyi 1707 februárjában a Marosmelléki rácok ellen intézett akciójára.

337.

Kecskemét, 1707. március 19. Berthóti István levele Károlyi Sándornak. Halason ez a kevés had semmiképpen sem maradhatott meg. Beszámol az ellenséggel való összecsapásról, a zsákmányról, 40 rabot hozott, de a paraszto-
kat hazaengedi közülük.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 48.

(Külső címzés:) Méltóságos Fű Generalis Marschallus Károlyi Sándor
nekem nagy jó Uramnak eő Nagyságának alázatosan íram. Vásárhelyre.
(Gyűrűpecsét töredéke.)

Méltóságos Generalis Nekem jó Uram.

Istennek neve dicsérettessék, békével érkeztem ide Kecskemétre, méltóságos levelit Nagyságodnak itten vettem, hogy Halasson megmaradhatot volna ez az kevés militia, bizonyos okokra nézve is éppen lehetetlen, más az, hogy Méltóságos Fű Generalis Bercsényi Miklós Uram eő Nagysága levelét is vettem, készülnöm kel Érsekújvár fele. Nem kétlem, Fülep Szállásáruł írt levelemet edig vette Nagyságod; lehetetlen embernek nagyobb nyereségel járnı, mint énnekem, ha let volna kivel, noha mind ily kevesseñ is contentussok vagyunk velle, amit Isten adot; valaki fegyvert fogot, az mind aluszik, az kik pedig helyben maradtak és meg nem szaladtak, nem bántottam azokat, sőt még az rabbul bocsáttattam el benne, az kik parasztemberek, hoztam negyvenig való rabot, azok között is, az kik parasztnak találtnak, elbocsátom. Ajálván mindenkor Nagyságod gratiájában magamot.

Maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Berthóti István m. p.

Kecskemét die 19. Martii 1707.

338.

Kecskemét, 1707. március 21. Kecskemét bírái és lakosai Károlyi Sándornak. Segıtségét kérik, hogy a Consilium Oeconomicum ismét nekik adja bérbe a dézsmát. Parancsára a zsidók portékái alá szekereket adtak az Egerbe való szállításra, de a zsidók becsapták a szegény embereket, mert a bálanként

kialkudott 5 tallér helyett csak 2 tallért fizettek. Kérik, hogy segítse káraik megtérítését. A Károlyi által kért bika megszerzésére is tesznek javaslatot.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 56.¹

Méltóságos Generalis Kegyelmes Földes Urunknak, Nagyságodnak.

Ajánlyuk jobbágyi engedelmességgel tartozó alázatos szolgálatunkat. Minthogy az dézma árendálásnak szokott ideje. Szent György napja elközelgett, akarnánk bizonyos embereink által az Tekintetes Oeconomicum Consiliomot alázatosan requirálni ez idevaló dézmának (mellyet mindekkoráig immutabiliter ab antiquo usuáltunk), ez esztendőre való árendálás végett. Melyben Nagyságod kegyelmes patrocíniumát experiálni kívánván, alázatosan kérjük Nagyságodat, méltóztassék kegyessen recommendálni eziránt való instántiánkat; azon árendának exolutiojában acceptáltatván Nagyságod méltóságát illető adónknak Praefectus Uram kezéhez fizetett summából való defalcationját, residuitássát megtéríttetni ne terheltessék Nagyságod, reméllyük ebbeli Nagyságod hathatós munkálkodását és hozzánk való kegyelmességét nagy vígasztalásunk ..... megmaradásunkra szolgálni.

Die undecima proxime praeterlapsi ..... Arslán nevű sidók instantiájára méltóztatott vala Nagyságod kegyelmessen parancsolni, hogy itt levő feles számú, Országunk szükségére kívántató portékájoknak Egerben való szállítására elegendő vecturát kész fizetésekért szolgáltatnánk. Noha azon időben az itt levő feles hadak az rác ellenségre készülvén, feles szekereket és kocsikat kellett kiállítanunk: mindazonáltal Nagyságod méltóságos parancsolattyára nézve azon sidók portékája alá is állítottunk közel 60 szekeret, Egerig bál számra megalkudván öt-öt tallérokban folyó pénzül. Lerakván Egerben partékákat, született sidói természetek szerint alkuvásokat megszegték, csak két-két tallérával akarták megelégtíteni szegény embereinket, — állítván, hogy az Méltóságos Udvar determinatioja legyen, mellyet sem itt helyünkben, sem pedig ott Egerben nem producáltak és nem közlötték szegény embereinknek. Kitevcik abból csalárdságok, hogy Egerből Tokaig ugyan bál számra hét-hét tallérával fizettek a szekereknek, hogyha Nagyságod méltóságos parancsolattyát nem kívántuk volna végben vinni, azon alkura is nem vitték volna szegény embereink partékákat, mivel sokan elerőtlenedett jószágoknak csak az bőrét hozták vissza. Extendáltatik pedig azon alku szerint való megkárosításunk 1510 tallérokra; mely iránt haszontalan fáradságot kellett e napokban is Egerig tennünk. Minthogy pedig magunknak bírái nem lehetünk és magunk authoritásából satisfactiot nem tehetünk, méltóztassék abban Nagyságod kegyelmessen patrocínálni; és (ha úgy tetcik Nagyságod Méltóságának), Nemzetes Vitézlő Verebélyi Péter ..... tétethessen eő kegyelme maga ..... interressatus társaival satisfactiot ..... idejében, reménlyük, nem kerüllik el ez ..... ket.

Említett Kapitán Uram Nagyságod parancsolattyából proponálta előtünk, hogy Nagyságod Hevesen lévő marhái közzé kívántatnék s. v.² egy bika, melynek megszerzésében job modalitást nem találunk, ha Nagyságodnak úgy tetcenék, mostani becsületes főbíráknak, Boda Jánosnak volna még vagy

másfél százig való marhája és három bikája, méltóztassék Nagyságod azon hevesi pascuatióra marhái közzé befogattatni, és azon bikák közzül az föld bériben kész lészen azon bec sülletes Atyánkfia odaengedni egyikét.

Mindezekben Nagyságod kegyelmes válaszát alázatosan elvárván, mara-
dunk

Nagyságodnak tartozó engedelmességgel való alázatos jobbágyi

Kecskeméti Bírák és Lakosok.

Kecskeméten die 21. Martii Anno 1707.

1/ A levél papírja több helyen teljesen szétfoszlott.

2/ salva venia = engedelemmel.

339.

Nagykőrüs, 1707. március 23. Jenei István jegyző Károlyi Sándornak: milyen útvonalon indítsák meg a tábornok ide szállított borait? Kíséretet kér a szállítmány mellé. Ha nincs szüksége a borokra, itt örömet megvennék, az árát verespénzben letéve.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 60.

(Külső címzés:) Excellentissimo Generali ac Domino Domino Alexandro Károlyi Libero Baroni de Nagy Károly, Suae Serenitatis Principalis Exercituum Campi Marschallo, Confederatorum Regni Hungariae Statuum Senatori, Partis ac Terrae Transtibiscanae Supremo Commendanti, Incltyi Comitatus Szattmariensis Supremo et Perpetuo Comiti etc. etc. Domino Domino et Fatori mihi gratiosissimo colendissimo. Vásárhelly vel ubi ibi.

(Címzés hátoldalán:) Az Helységek Bírái ezen levelet éjjel nappal siettséggel küldgyék, mivel siető és felőlle, hogy elvették, recognitiott adgyanak. Cito Citius Citissime.

Méltóságos Fő Generalis Urnak

Nagyságodnak ajánlom alázatos szolgálatomat.

Isten Excellentiádat szívesen kívántató hasznos operatiojiban szerencsésen boldogéttsa, kívánván. Excellentiád számára Gyöngyösön vásárlott borokat Tisztartó Almási Mihály Uram ő kegyelme ez előbbi levelemben exprimált mediumok által Kőrösre szállíttatta, melynek itt való létekről, Nemzetes Vitézlő Verebélyi Péter Uram ő kegyelmével szemben lívén Kecskeméten, ő Ke gyelme által Excellentiádat tudósítottam. Minthogy pedig az idő is igen mostoha s Excellentiádtól alázatosan elvett levelemben is nincsen denominálva, mely felé? Kürtre-e? vagy Csongrádra indíttassam? az borokat még eddig meg nem indították. Kérem azért Excellentiádat, jó Ke gyelmes Uramat alázatosan, méltóztassék eziránt voltaképpen való válaszsztát megírni; sőt ha úgy tettzik, Brigaderus Berthóti István, vagyis Vice Colonellus Sótér Tamás Uramnak de provisione securitatis parancsolni, késértetnék vagy csak Kürtig, vagy Csongrádig is, és a tulsó félről álló szekerekre adnák, hogy Excellentiádnak

valami reménten kára ne következzen. Coeterum engedgye Isten Nagyságotat írásom fris jó egészségben s órában talállya, elvárván Nagyságotnak méltóságos parancsolattját.

Maradok Excellentiádnak, jó Kegyelmes Uramnak alázatos szolgálja
*Jenei István.*¹

Körös die 23. Martii 1707.

P. S. Excellentiádnak abbéli kegyes gratiáját, hogy az körösi három szekeket elbocsáttatta, alázatosan köszönnük; még edgyik oda lévén, annak elbocsáttatását is Nagyságottól alázatosan kívánnuk.

P. S. Ha hogy Excellentiádnak azon borok nem volnának szükségesek, minthogy itt mi körülöttünk is megszükült, az árrát a mennyiben vagyon, örömetst letennénk veres pénzül s Nagyságot gratiáját megköszönnék.

1/ Jenei (nevét néha Jenőnek is írták) István 1708-ban Nagykovács, 1709-től pedig Pest-Pilis-Solt megye megbízott jegyzője. Borosy, Regeszták V. passim — Lehetséges, hogy azonos személy azzal a Jenei István főhadnaggal, aki 1706-ban Perényi Miklós mezei gyalogezrede 6. compániájában szolgált, s Hatvanba valónak írják. Egyébként a többi tiszt is Pest megyéből (Vác, Tura, stb.) való volt. KO V. 429.

340.

Kovácsháza melletti tábor, 1707. március 24. Károlyi Sándor levele Kecskemét bíráinak és lakosainak a Koháry-cenzussal kapcsolatban és egyéb ügyekről.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Külső címzés:) Ezen Levelem Kecskeméti Bírának és Lakosoknak adasék. Kecskemét. (Kis gyűrűspecset.)

Adgyon Isten minden jót.

Kétt rendbeli leveleiteket elvettem, az mint hogy az Oeconomicum Consiliumnak arra írtam is, hogy azon része az taxának az arendalis dézma censusában acceptáltassék,¹ arra nézve levelemnek tenora szerént embereitek által praesentáltassátok. Az sidók dolgában parancsoltam Verbélyi Péternek, ahoz alkalmaztassátok magatokat. Nem külömben Kis Mihály és katonája eránt tött mocskos excessussoknak satisfactiojárul írtam mind Bertoti Uramnak, mind magának Kis Mihálynak, úgy Verbélyi Péternek is, hogy veletek együtt erősködjék. Ezzel in Castris ad Kovácsháza positis 24. Martii 1707.

Jót kíván

Károlyi Sándor.

P. S. Az Böde János gulyájának pascuatiojárul parancsoltam Hevesre Golgi Sigmund szolgálóknak, bízvást oda hajtathattya.

1/ L. Károlyi Sándornak a Kovácsháza melletti táborból 1707. március 25-én kelt alábbi levelét.

Kecskemét, 1707. március 24. Berthóti István Károlyi Sándorhoz. A Bácskaságon fegyvertelen rác parasztembert nem vágtak le, csak azokat, akik a katonákat megtámadták. A Duna melletti szegénység védelmére Kalocsára és Patajra erősítést küldött.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 66.

(Külső címzés:) Méltóságos Fű Generalis Marschallus Károlyi Sándor Nekem Nagy Jó Uramnak elő Nagyságának alázatosan íram. Vásárhely vel ubi. (Gyűrűspecstű töredéke.)

Méltóságos Generalis, nekem jó Uram.

Nekem írot mássodik rendbeli méltóságos levelit Nagyságodnak mai napon alázatosan vettem, én csak gyarló egésségel bírok. Nem tudom, ki informálta Nagyságodat az Bácskasságon való paraszt rácok levágotása iránt, az való, hogy az fegyvert viselő rácokon kívül többet vágdaltak le hatvanig valónit, de az mind részeg lévén, hanyat homlok dorongokkal, vasvellákkal nekiek menvén az katonáknak, úgy estek el ugyanazon faluban, egy aszszony ember ... Itál¹ az ki áldakat(?) volna, azután történet szerint lótték meg, az vőlegénynek is megesset az lakodalom, mert ugyanaznap levágták. Ha sok parasztembert szánt szándékkal vágni kellett volna, ezernél is többet vághattak volna, de az hol nem fegyverkeztek, mind megmaradtak, jóllehet hogy resolváltam vala megint, hogy az mely paraszt rácok ottan vadnak, elbocsássam, (sic!) de mivel eljövetelem után Bugyisz² nevű falura (az hol német salvgarda volt), reá ütöttek az rácok, semmit sem gondolván az salvgardával, tizenkettőt az emberekben levágtak, azért én is ezeket megtartóztatom, sőt még talám az salagvardát is elhozatom, kerestessék fel a Commendantot, ezen tolvaj rácokat, minthogy az hol salagvarda vagyon, az ollyatén embereket bántani nem szabad, mire való így a salagvard. Hogy azért tovább is az Duna mellet való szegénység bátorságossan megmaradhasson és az kalocsai hajdúság is, az ki fegyvert fogván vala, oda alá volt, job kedvel legyen, comenderoztam Pataj és Kalocsa tájára Cseplész János és Nagy Péter Uramékat, ahoz magam ezeremből aplicálván egy companiát, lesznek mindenestűl vagy százan ottan, amint az fű kigyűn, akkor szükséges leszen egy regimentel megszorítani és így egészen elfogódik útja az eb rácnak az fel való csapdozástul.

Ezel maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Berthóty István m. p.

Kecskemét Die 24. Martii 1707.

P. S. Elvégezvén leveletem, veszem két rendbeli méltóságos levelét Nagyságodnak. Magamnak is az volt szándékom, hogy Egerben külgyem, amint hogy az Horváth Tamás Uram companiája odamenvén, el késsérhedi. Nekem Egerből olyan tarackot küldöttek, hogy ha kancsal pattantyúst nem adnak hozzá, hasznát nem vehetem, ezért visszaküldöttem.

1/ A kipontozott részeknél a szavakat, vagy szórészeket elolvasni nem tudtam. Berthóti István írása talán a legolvashatatlanabb a kor minden levélrője között.

2/ Nem tudtam azonosítani.

342.

Kovácsháza melletti tábor, 1707. március 25. Károlyi Sándor támogató levele Kecskemét részére, a Consilium Oeconomicumhoz címezve. Mivel a várostól a Koháry-részjóság után neki járó cenzust tavaly Szigyártó István fiskális inspector is megvette a kecskemétiektől, a Consilium Oeconomicum ezt az összeget számítsa be a város által kibérelni szándékozó dézsma árenda-összegébe.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Külső címzés vízzel leöntve, alig olvasható:) Illustrissimis, Reverendissimis Perillustribus et Generosis Dominis N. N. Incltyti Consilii Oeconomici Praesidi, coeterisque Consiliariis Suae Serenitatis Principalis ac nc non Confoederatorum Regni Hungariae Statuum etc. Dominis mihi obligatissimis. Beszterce. (Kis gyűrűspecséttel.)

*Illustrissimi Reverendissimi Perillustres
ac Generosi Domini mihi Obligatissimi Colendissimi.*

Levelem exhibeáló nyavalyás Kecskeméti Lakosok az szokott esztendőbeli dézsma árendálás véget előtteni¹ practicalások szerént ezen mostan folyó esztendőre is végezni s Kegyelmetekkel megedgyezni szándékozván, minthogy azon Kecskeméti Lakosokhoz annak előtte is igaz jussom volt az Méltóságos Kohári Familia után, s ezen mostani fegyverkezésünknek alkalmatosságával is Kegyelmes Urunk eő Nagysága annak szabad possessiojában roborálván, esztendőnként szokott taxájokat adminisztrálták is, hanem az elmúlt esztendőben Nemzetes Vitézlő Szigyártó István Fiskális Inspector Uram, tudós nem levén benne, azon taxának perceptiojában magát immitálta, s magamat is egészszen kelletvén excontentálnia,² látom nyavalyásoknak nagy injuriáltatásokat Szigyártó István Uram által, kit quietantiákkal fognak Kegyelmetek előtt edoceálni. Azért Kegyelmeteket akartam nagy becsülettel requirálnom, és kérnem is, föllyeb nevezett Lakosoknak lött rövidcségét illendő considerationban venni, és specificált Inspector Uram által helytelenül desumált taxabeli administratiot az quietantiák szerént ezen mostani esztendőbeli dézmának arendatoria summájában acceptálni ne terheltessék, hogy tovább is hazánknak hadd maradhassanak és lehessenek hasznosabb lakossi. Kirül válaszolását Kegyelmeteknek nagy becsülettel az midőn várom, maradok

Earundem Dominationum Vestrarum servus obligatissimus

Alexander Károlyi m. p.

In Castris ad Kovácsháza positus 25. Martii 1707.

P. S. Az rosnyai decisio szerént az salétrom főzetésnek folytatására Ramocsaházi György Uramat inspectorságra interducálván, javallanám, ha az Inclutum Consilium instructioját eő Kegyelmének transmittálná.

1/ E szó lehet. előbbeni is.

2/ T. i. Kecskemétnek.

343.

Szeged, 1707. március 26. A szegedi provisoratus nyugtája a halasiak részére, hogy 1705. és 1706. évi porciójukra 401 rénes forintot és 27 1/2 pénzt befizettek.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. a.

Quietantia.

Négyszáz és egy német forintokrul, 27 1/2 pínzrül, mellyet az Halassiak közönségessen itt az Eő Felsíge Provisoratum hoz(sic!) az eő rejájok vettet két esztendőbéli portiojokra, úgy mind anno 705. et 706. igazán és minden defectuson kívül, beszolgáltattanak. Mellynek nagyob bizonyására adgyuk ezen quietantiánkat tisztúntk pecsétýével megerössítvén. Actum Zegedini die 26. Martii 1707.

Idest 401 fl. 27 1/ d. Pr:

Provisoratum ibidem m. p.

(Papírba nyomott gyűrűspecsét.)

344.

Kecskemét, 1707. március 27. Kecskemét bírái és lakosai Károlyi Sándorhoz. Felsorolják, hogy a szolgáltatásokkal agyonterhelt város miért nem tudja a Berthóti István brigadéros által követelt 480 hajdút kiállítani. Kérik a tábornokot, segítsen e terhük elengedésében, vagy csökkentésében.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 márc. Fasc. 1. A. 69.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Urunk eő Fejedelemsége és az Nemes Magyar Országi Confederált Nemes Státusok egyik Senatorának, Mezei Generalis Commendojának, Tekintetes Nemes Szatmár Vármege Eörökös Feő Ispányának (Titulus cum pleno honore) Nagy Jó Kegyelmes Földes Urunknak eő Nagyságának jobbágyi engedelmességgel s nagy alázatossan íránk. Vásárhely vel ibi ubi.

Méltóság(sic!) Generalis, nagy jó Kegyelmes Földes Urunk!

Nagyságod kegyelmes védelmező szárnyai alatt alázatos jobbágyi engedelmességgel akarván megmaradnunk, Nemzetes és Vitézlő Verebélyi Péter Kapitány Urunkal eő Kegyelmével tellyes tehecségünk szerént munkálkod-

tunk, munkálkodunk most is éjjel nappal azon, hogy a Nemes Ország szolgáltyára kívántató s reánk imponált katonaságnak kiállításában micsoda módott találhattunk volna. De az mint Isten s ember láttya, ha csak az szegénység gyalog mind ki nem hajtatik az Városból, nemhogy 80–80 személyekből álló 6 zászlóallya seregeket (melynek szegény helyünk éppeb állapottyában is hajdút sem adtunk soha, szerét nem tehattunk), állíthatnánk ki, de még csak 50 személyeket sem állíthatunk egy–egy zászló alá, mivel az sok nyomorúság, erőnk fölött való terheltetés, két ízben 462 hajdúknak kiállítása, az ellenségnek praedálása s fegyver és futás szegény helyünknek lakosit annyira elszélesztette s megfogyatkoztatta, hogy az 6 zászlók alá kívántató 480 személyeknél az egész Város lakosi is alig találtnak többen, az mint fellyebb írt Nemzetes Vitézlő Verebélyi Péter Kapitány Urunk eő Kegyelme parancsolattyára, ugyan az eő Kegyelme praesentiájában kemény és soros(sic!) hiteltetés mellett (az szegénységnek mind személyének s mind javacskáink aránt aránt lett conscriptiojából minemű fogyatkozott állapattal légyünk), méltóztatik nagy jó Kegyelmes Urunk Nagyságod tapasztalni. De ezek így lévén is, Tekintetes Brigadéros Berthothy István Uram eő Kegyelme ezzel semmit nem gondolván, jóllehet láttya tehetetlenségünket, mindazonáltal csakugyan (kemény parancsolatt alatt), kívánnya az 80–80 személyekből álló 6 zászlóallya katonaságot, úgy, hogyha pro die 28. praesentis mensis Martii az parancsolt 6 zászló alá kívántató 480 személyekből túlünk kiállíthatatlan katonaságot ki nem állítytyuk, minnyájunkat, az kik szegény Helyünknek közterhét visellyük, az Tekintetes Urnak hatalmában adottak lévén, arról nem tehetünk, az Isten tehatt az hol nincs, és hanem ha nagy jó Kegyelmes Urunk Nagyságod az túlünk kiállíthatatlan 6 zászlóallya katonaság számának relaxatiojával méltóztatik alázatos jobbágyit consolálni, lehetetlen lévén subsistálnunk, szegény helyünket pusztán kellek hadnunk.

Minokokáért nagy jó Kegyelmes Urunk Nagyságod kegyes lábaihoz jobbágyi engedelmisséggel borulván, Nagyságodat az nagy Isten szerelméért is nagy alázatossan kérjük, méltóztassék természeti kegyes gratiája szerint minket, nyomorult s ügyefogyott alázatos jobbágyit, kegyes könyörülő szemekkel megtekinteni és ezen pusztulásunkat s végső romlásunkat causalható állapotunkban is pártunkat fogván, velünk minden jót tenni s kegyes védelmező szárnyai alatt maga és az Nemes Ország kívántató szolgáltyára megtartani. Kiért az Szent Ur Isten is nagy jó Kegyelmes Urunkat, Nagyságodnak megálgya, mi is tartozó jobbágyi engedelmisségünk szerént alázatossan megszolgálni, és Nagyságod szerencsés életéért s boldog előmeneteliért szüntelen Istenünket imádni el nem mulattyuk, és maradunk

Nagy jó Kegyelmes Földes Urunk, Nagyságod kegyes válaszsát óhajtó alázatos jobbágyi

*Kecskeméti Bírák és lakosok
közönségessen.*

Raptim Kecskemetini die 27. Martii Anno 1707.

Kecskemét, 1707. április 3-dika után. Kecskemét lakosainak beadványa Pest–Pilis–Solt vármegyéhez. Beszámolnak a várost ért rác támadásról, rettenetes pusztulásukról emberben és anyagiakban egyaránt. Segítséget, gyámolítást kérnek.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 1. b.

(Címzés:) Tekintetes Nemes Pest Pilis és Solt uniált Vármegyéhez, eő Nagyságokhoz s eő Kegyelmekekhez nyujtandó alázatos instantiája az belől megírt Instansoknak.

Tekintetes Nemes Vármegye!

Alázatos szolgálatunk ajánlása után. Hogy az Ur Isten Nagyságtokat s Kegyelmeteket kívánta sok jókkal álgya meg s minden szomorú változástul oltalmazza, alázatosan kívánnjuk. Siralmas és túlünk soha meg nem gyászolható esetünket szomorú és megsephet(sic!) szívvel kelletik Nagyságtok s Kegyelmetek színe s tekinteti eleiben nagy alázatosan terjesztenünk, mellynek alkalmatosságával történt kárainkat (kiket nyelv s száj ki nem mondhat s penna le nem írhatt), elhalgatván, avagy csak emlicsük az öldöklő fegyver által ártatlanul megeöleteteknek, halálos sebben fetregőknek, (sic!) és az halálnál is keservesebb fogságra vitetteteknek túlünk feljegyeztetett számát, az mint rendben vehettük, az megeöletettek legalább vadnak háromszázeötvenen, halálos sebben fetregők száznegyvenketten, az keserves rabságban síránczóók kétszázan lehetnek; kikkel is szegény Helyünknek mind Tanács és véneink és közlakosinknak eleje s színe, mind pedig az meg is maradtaknak minden java s tehecsége és értéke elfogyatván, s házaink tűzzel megemésztetvén, csak elmondhattjuk szívünk keserűségével, hogy Kecskemét (az ki sokaknak volt menedékhelye s táplálója), minden valóságátul megüresitetett lévén, már csak nével neveztetetik Kecskemétnek, úgy annyira, hogy az mi kevesen az veszedelem közt megmaradtunk is: az kik ezelőtt másokkal jót tehettünk és az Nemes Ország kívántató szolgálattyában is sokak felett succuráltunk, már másokra szorulni kételenítettünk is, hanem ha Nagyságtok s Kegyelmetek hozzánk járulandó szép dexteritása s assistentiája és interpositioja által Kegyelmes Vezérlő Fejedelem Kegyelmes Urunk eő Fejedelemsége és az Nemes Ország szegény Helyünkben mezítelen megmaradott szegénység oltamazására valamely remediumott méltóztatik mutatni s állítani, az szükségnek és az ellenségtül való félelemnek miatta lehetetlen szegény Helyünkben tovább való megmaradásunk, mivel az mint az kegyetlen ellenségtül szabadult atyánkfiái relatiojokból értyük, az megdühödött ellenségnek tellyes és eltökélt szándéka az, hogy ujjobban rontásunkra felljöjön s végképpen eltörüllyön s pusztícsón, mellytül nem kevésé félvén s rettegvén, Nagyságtokat s Kegyelmeteket nagy alázatosan kérjük, méltóztassék illy keserves állapotunkat kegyes könyörülő szemekkel megtekintvén, és veszedelemben forgó sorsunkat az felsőb méltóságok előtt detegálni s pártunkat fogván, consolationkra valami jótt tenni, és siralmas fogságban kesergő rab atyánkfiái szabadulásukban is bölcs

elméje szerint valamely utat feltalálván, szabadulásukat Istenre tekintve munkálkodni. Kiért az Szent Ur Isten is megálgya Nagyságtokat s Kegyelme-
teket, s mi is alázatos kötelességünk szerint életünk fottáig alázatosan meg-
hálálni igyeközzük és maradunk

*Nagyságtok s Kegyelmetek
alázatos szolgálái*

elpusztított Kecskemét Városa megkeseredett lakosi közönségessen.

346.

Kecskemét, 1707. április 4. Bárkányi János ferences gvárdián II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Kecskemét pusztulásáról. 2500 ember esett el a nép közül. A trgédia okai a tiszték voltak, akik kivitték a katonaságot a városból, csak 40–50 hajdú maradt itt. Ellenségei őt is halálra üldözik.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Serenissime Princeps. Domine Domine Domine Clementissime.

Siralmas esetünknek nyomorúságos romlását alázattal jelentenem ezen érdemem felet léveő Kegyelmemnek. Mi 3. praesentis valóban megromlánk, úgy hogy Jeremiásnak siralmát itten kellene éléhoznom, méltán is, mert oda vadnak véneink, tanácsadó bíráink, idegenekre jutottanak kincseink. Rabságra huzattatának nemesseink, szúzeink, özvegynk. Harmadfél ezernél több esset el a' nép közül, vigyázatlan és magok kincseket kereső tisztelnknek gondviseletlensége miatt. Kiket mature admoneáltam pro vigili dexteritate, de magoknak elmenetelekkel securitást, nekünk romlást szerzének. 50 vagy 40 hajdúnál több itt nem maradván. Az egy Verebéli Péter Uramnál itt más nem léven, ki is mindenitül megfosztatot, hozzánk szaladván, és kevés katonaságra, úgy mint ötre kapván, fecit quae erant militis, eő Kegyelmének méltó respectusban vétessen mind maga viselése, mind érdemes cselekedete. Én is addig nyomorgattatom ezen az helyen tisztemben való maradásommal, hogy ellenségim kezekre kelletik kerülnöm. Az könyveim is tilalmaztatnak, Fejedelmi Méltóságának keziben hogy soha ne jussonak. Ittélje meg salamoni bölcs elméjével, ez mitül származik. Magok nem cselekszik, másnak a' jót is írgylik. Hogyha már az nagy kegyelmű imádandó Isteni Felség régi dücsőséges eleinek méltóságos székére ültette az én Kegyelmes Uramat, kiben fiúrúl fiúra örökös-sen megtarcsa, imádom Istenemet mindennapi szent áldozatomban. Oh melly buzgóságossan jelen lettem volna, ha legkissebb parancsolattját vettem volna az én Kegyelmemnek, patientia. De ezt az mi injuriánkat nem kell szem béhunyva eltúrní. Most írtam Brigaderus¹ Uram után, ki innet mindenestül elköltözött, semmi militiát itt nem hagyván, népet külgön, másként egy hétre rajtunk júnek és praedái leszünk az ellenségnek. Kiért is ez a város futásra indúl, mihelt halottait eltemeti. Semmije nem maradván. Ebbül minemű romlása nem(sic!) következik édes Nemzetünknek, megítélheti minden. His me

Serenissimae gratiae commendans. Eiusdem sempiterno foederis junctus. Ma-
neo

Denotus Capellanus

Frater Joannes B(árkányi) m. p.

Kecskemét 1707. 4. Aprilis.

1/Berthóti István.

347.

Kecskemét, 1707. április 5. Kecskemét város lakosságának levele Károlyi Sándorhoz: leírják a rác támadás következtében szenvedett súlyos személyi veszteségeiket és anyagi káraikat.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 apr. Fasc. 1. A. 3.¹

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Vezérlő Fejedelem Urunk ő Nagysága Mezei Marsallusának, Tiszán túl Levő Földnek Fő Generalis commendansának és Nemes Szatmár Vármegyének örökös Fő Ispánnyanak (Titulus cum pleno dignitatis honore), Nagy jó Kegyelmes Földes Urunknak alázatossan. Ibi Ubi.

Méltóságos Fő Generalis, érdemünk felett való Kegyelmes Földes Urunk.

Alázatos jobbágyi hívséggel tartozó engedelmességünket ajánlyuk Nagyságodnak. Gyászos esetünket, melyet a kegyetlen rác eskütt ellenség die 3. praesentis Aprilis váratlanul fejünkre hozott, siralmassan kelletik Nagyságodnak megírunk, akik kegyetlenségek bétöltésére praedát hányván mindenükből, edgyaránt az áros törökökkel és görögökkel ..... iffjak, vének, szüzek és kisdedek ..... tüzzel s vassal emésztettek és rabságra ..... nagyobb része hamuvá ..... len kevés számban meg ..... már jedzésben tehetünk ..... halálos sebben levők 142 ..... 200 vadnak, azok is (amint értyük, pogány ..... tak. Ezen keserves veszedelmünk után, még akik nyomorúságban habozunk, lehetetlennek tartjuk megmaradásunkat, előttünk hordozván azon ellenség által végsőképpen elpusztult sok helységek szomorú példáit. Ahoz képest mint természet szerént való Kegyelmes Urunkhoz, Nagyságodhoz nagy alázatossan folyamodunk, keserves esetünk méltó könyörületességben vévén, mint és hol? lehessen életünk megtartása, módot mutatni kegyelmessen méltóztassék. Mivel sem a mezőben jövődöre való veteményünk, sem az ki ..... testi táplálásunkra való életünk, az nagy éhség bennünket szorongat, mindezekben nagy alázatossan kiváltképpen esedezünk Nagyságodnak, azon siralmas rabságra vitetteket (nagyobb részre iffjakat és szüzeket), ne engedgye Nagyságod örökre pogány kézre juttatni, hanem természet szerént va-..... szerént megszámlálásokban(sic!) módot szerzeni ..... Kiért hogy az Ur Isten szerencsésen vezé..... szándékában tegye boldoggá, alázatos..... Maradván

Nagyságodnak

*Engedelmességgel szolgáló
alázatos Jobbágyi*

Kecskeméti kevés számban megmaradott Lakosok és többire megkeseredett özvedgyek 's árvák.

(Károlyi kancelláriáján rávezetve:)

1707. 5. Aprilis. Kecskemét Várossának síránkozó levele az rác ellenségtől megromlásokról.

Ibidem Die 5. Aprilis 1707.

1/ A levél papírja beázás következtében kb. negyedében szétmállott, s az írás olvashatatlaná vált. Ezeket a részeket pontozással jelöltük.

348.

Kecskemét, 1707. április 17. A város bírái és tanácsa Darvas Jánoshoz, Pest-Pilis-Solt megye alispánjához. A rácok által elhurcolt polgártársaik kiszabadítása ügyében levelet írtak a szegedi parancsnoknak, válaszát másolatban megküldik. Kéri közbenjárását szabadulásuk érdekében, hogy legalább pogány kézre ne adják őket.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. b.

(Külső címzés:) Perillustri ac Generoso Domino Joanni Darvas, Inclytorum Comitatum Pest, Pilis et Solt articulariter unitorum Ordinario Vice Comiti (Titulus cum pleno honore) Domino et Fautor nobis collendissimo. Kőrös. Ibi Ubi. (A város papírba nyomott kerek pecsétjével.)

Tekintetes nagy jó Urunknak, Kegyelmeteknek.

Ajánlyuk tartozó kötelességgel való alázatos szolgálatunkat. a minapiban itt levő hadaknak Comendansa, Nemzetes Vitézlő Szadai János Kapitány Urunk ó Kegyelme engedelméből Szegedi Commendans Ur kívánságára küldöttük vala szegény rabul elvitetett atyánkffiai specificatiojával, azok öszvegyűjtése végett, (de leginkább, hogy az pogány kézre őket juttatni ne engedné), instáló levelünket. Melyre minemű választ, abban includált specificatioval edgyütt, küldött légyen, az Urnak alázatossan in paribus megküldöttük. Melyhez képest, mint nagy jó Fautor Urunknak, alázatossan reménkedünk az Urnak, siralmas esetünket és kimondhatatlan kárvallásinkat méltó respectusban vévén, szegény rab atyánkffiai szabadulásokban bölcs elméje szerént mentől hamarabb való jó utat és módot feltalálni méltóztassék. Isten előtt kedves dolgot cselekszik, mi is pedig alázatos szolgálatunkal meghálálni igyekezzük. Kecskeméten Die 17. Aprilis 1707.

Maradván nagy jó Urunknak Kegyelmednek alázatos kész szolgálói

Kecskeméti Btrák és Tanács.

P. S. Becsületos Dömötör Gergely atyánkfia megérkezvén Dömsödrül, ott való lakosok relatiojából beszéli, hogy feles ..... némettel edgyütt .... Budára sajkás .....¹

1/ A boríték felnyitásakor a papírral együtt néhány szót is levágtak.

349.

Nándorfehérvár, 1707. július 24. Pápai Gáspár levele gróf Eszterházi Antalhoz bizonyos Magyarországon lévő török kereskedők ügyében és a velük kapcsolatos problémákról.

Eredeti. OSzK Kt Fol. Hung. 1389/6. Pag. 426.

Méltóságos Generalis Gróff Ur, nagy jó Kegyelmes Uram.

Alázatosan adom Nagyságod értésére, hogy az Méltóságos Nándor Fejérvári Szerdár eő Nagyságá ottan molesztáltatván az törökországi kereskedő rendektül az magyarok ellen valo panaszszal, insinualtattya Nagyságodnak általam (mellyet Urunk eő Felségének is megírtam), hogy az Hatalmas Török császár birodalmából való, akar minemű nemzettségből álló kereskedő emberek legyenek Magyar Országban, mindeneknek publicaltassa Nagyságod, hogy mentül hamaráb Török Országra visszajönni el ne mulassák, ez leven az Méltóságos Szerdár ő Nagysága irántok valo parancsolattya. Assecuralhatom penig Nagyságodat, hogy az Szerdár ő Nagysága ezt cselekeszi az magyarokhoz való jó affectiojából, minthogy az Hatalmas Császár igen megindult vala az kecskeméti casuson¹ az németek ellen; kihez képest el akarja távoztatni az Szerdár ő Nagysága, hogy az magyar nemzet ellen az Fényes Portán az illy kereskedő rendek legkissebb dologban is az disgustusra okot ne adgyanak.

Levelemet mutató Ali Agát penig Sahin Tricsko társával bocsátotta el az Méltóságos Szerdár, maga passusát is adván nekik ily dologban, hogy ennek előtte 18 holnapokkal menvén ki Magyar Országra Tömösvári Halil nevű török kereskedő, Fejérvári Hajvász és Radivoj rác kereskedő társaival, kik is más törökök pénzével menvén kereskedelmi, jollehet portékájokat elatták, de mégis Magyar Országról bé nem akarnak jönni, Pápán hallatik, vagyis Bottyán uram körül létek. Kihez képest itt Fejérváron lévő káros kereskedők magok képiben ezediálván fenemlített Ali Agát Sahin Tricskossal, hogy őket felkeressék, és ad reddendam rationem ide az török törvényre hozván, nolentes volentes justificáltathassák. Hogy azért dolgokban jobban eljárhassanak, méltóztassék Nagyságod maga passusát adni nekik, hogy mint adóssal szabadosan bánhassanak, és ha nem akarnának is, fogva is adigálhassák az törvényre való jövetelre.

²Irhatom Nagyságodnak bizonyosan, hogy az Száva–Dráva mellyéki és egész szerémségi rácoakat akarván egybengyűjteni az bródi, eszéki és az péterváradíni Commendánsok: igaz, hogy Eszék tájára gyülekeztenek vala is öszve, de ily hír érvén őket, hogy az francia ellen akarnák vinni: mind egyik eloszlot-

tanak, és most már mindenfelé executióval keresik és gyűjtenék össze; de úgy sem lehetnek semmire, mind az erdőket vették az nyakokban.

Az német követet várják ide, hogy új határt csináljanak, malecontentusok lévén az törökök az mostani határral.

Ezzel Nagyságotat etc.

Nándor-Albae, 24. Julii 1707.

Pápai Gáspár m. p.

1/ 1707. április 3-dikán 3000 rác megrohanta és feldúlta Kecskemét városát, sok lakost megöltek, de legylakoltak 52 török kereskedőt is, ami diplomáciai konfliktushoz vezetett az isztambuli és bécsi udvar között. RPir II. 274. s köv.

2/ A levélnek ez a bekezdése az aláírásig bezárólag kiadva: AR IX. 390.

350.

Nagykőrös, 1707. augusztus 8. Jenei István Kecskemét város bírának és tanácsának. Kéri, hogy a dicális conscriptio néhány elmaradt adatát küldjék meg, így a prédikátorét és kántorét.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. Levelek.

(Külső címzés:) Becsületes Kecskemét Várassa Bírának és Tanácsának, Jóakaró Szomszéd Uraiméknak eő kegyelmeknek tartozó böcsülettel.

Jóakaró Uraiméknak ajánlván Kegyelmeteknek szolgálatomat.

Isten békességés állapottal és örvendetes híreknek hallásával áldgya meg Kegyelmeteket, kívánom. Mivel már az egész Nemes Vármegyebéli conscriptio véghez ment és dicatioja is most csakhamar végeződik; arra valo nízve Nemzetes Vitézlő Magocsi Mihály Uram ő Kegyelmetől lett intimatiom szerint kelleik Kegyelmeteket praesentibus becsülettel requiralnom; elhitetvén magunkal, hogy sok rendbeli levelünk és írásunkra a becsületes Váras az maga jóvedelmét eddig rendben vette és consignalta, s úgy ha valamellyek a lakossak közzül elmaradtak volna is, nevezetessen Tisztelendő Praedicator Mester és Cantor Uramnak facultassi is restálnak: Kérem azért Kegyelmedet becsülettel, vigyázzván maga kárának eltávoztatására, ne terheltessék hova hamaráb hozzám által küldeni, hogy az itt esett károknak (s ha ott is történt volna mostan), conscriptiojával edgyütt küldhessem fel említett Dicator Uramnak ő Kegyelmének, hogy amiatt rövidség ne következzék. Ezzel Isten tarcsa és éltesse jó egészségben Kegyelmedet. Maradván sub dato Kőrössini die 8. Augusti 1707.

Kegyelmeteknek igaz jóakaró szolgálja

Jenei István m. p.

(A külső lapra rávezetve:)

P. S. Ha valami bizonyos hírei lésznek Kegyelmeteknek, azokrol is ne terheltessék tudósítani.

Kecskemét, 1707. augusztus 12. Kecskemét város lakosai Károlyi Sándorhoz. Félnék az ellenség megújuló támadásától, amelyet elköltözéssel megelőzni nem tudnak. Különben is csak a lakosok csekély részének van vonómarhája, s felsőbb parancs nélkül nem bontakozhatnak ki, mert nem tudják, hova lehetne menniök?

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 aug. Fasc. 1. A. 61.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Urunknak, Kegyelmes Urunk ő Fölsége és az Confoederált Magyar Országai Statusok Hadai Generalis Marschallussának, belső Senatorának, Tiszán túl való Föld Generalis Fő Commendojának, és Nemes Szatmár Vármegye örökös Fő Ispánnának. Érdemünk fölött való nagy jó Kegyelmes Földes Urunknak alázatosan íránk. Ibi Ubi. (Papírba nyomott pecsét nyoma.)

Méltóságos Generalis, érdemünk felett való Kegyelmes Földes Urunk.

Mint az eddig tartó változó nyomorúságokban sok rendben történt esztünknek elfelejtethetlen példái forognak előttünk, mind az következhető nagyobb veszedelmünknek irtóztató félelmi újulnak érzékenségekben; mivel az védelmező hadaknak eltávozásával (kiben Isten után bátorságosab megmaradásunkat helyheztenénk), az környül vevő ellenséginknek bátorsága nevelkedik. Kiknek ellent állani erőtlenségünk elégtelen, hirtelen kívántató futásunkal, vagy helyünkbul való kimozdulásunkal megelőzni lehetetlen. Sok rendbéli felpraedáltatásunk miatt (a mint Nagyságod Méltósága előtt tudva vagyon), megfosztatván vonómarháinktul, úgy hogy könnyen megszámlálható, a kiknek közülünk légyen alkalmatossága az fejére várandó veszedelmének eltávoztatására. És ha szintén tehetségünkben volna is? lehetetlen az Méltóságok parancsolattya kívül, majd Országot fellázasztanunk, nem lévén feltalált utunk, mely Ország szegletire kellessék magunkat vennünk, bátorságosab megmaradás kedvéért.

Ez okokra nézve Nagyságos Méltóságához, mint érdemünk felett való Kegyelmes Földes Urunkhoz, és Isten után erős bizodalunkhoz nagy engedelmességgel merészlünk folyamodni. Kérvén nagy alázatosan, együgyű kevés számban lévő szegény jobbágyit (a kiknek többire csak testünk és lelkünk maradott a sok kárvallásink között), méltóztassék védelmező kegyelmességében venni, s Istentül adatott bölcs ítéleti szerént, megmaradásunk végett oly hasznos módot feltalálni, mellyel az veszedelmek szélvészai között életünk megtartván, igaz kötelességünk Nagyságodhoz fennmaradgyon, és Isten után Nagyságod szárnyai alatt lehessen védelmezésünk, a mint hogy Nagyságod kegyelmes gratiájában magunkat ajánlván, alázatosan választ várunk, és maradunk

Nagyságodnak tartozó engedelmességgel való alázatos jobbágyi

*Kecskemét Városi Lakosi
közönségessen.*

Kecskemét Die 12. Augusti 1707.

Kecskemét, 1707. augusztus 25. Kecskemét bírái és tanácsa Szemere László brigadérosához. Megkapták parancsát, hogy az ellenség közeledése miatt el kell hagyni a várost Kőrössel és Cegléddel együtt. Azonban a lakosság felének sincs vonómarhája. Ezenkívül biztos kíséretet kérnek, nehogy az ellenség utánuk jőve, veszedelembbe kerüljenek.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AzRa Ser. I. 1707 aug. Fasc. 1. A. 61.

(Külső címzés:) Tekintetes Nemzetes és Vitézlő Szemere László Urunknak, Kegyelmes Fejedelmünk ő Főlsége Hadai Brigaderossának, és edgy Nemes Ezere Fő Colonellussának (Titulus cum pleno honore), Bizodalmas nagy jó Urunknak alázatosan íránk. Cegléd vel ibi ubi. (Papírba nyomott pecsét helye.)

Tekintetes nagy jó Urunknak Kegyelmednek.

Ajánlyuk kötelességgel való alázatos kész szolgálatunkat. Ceglédi és Kőrösi Szomszéd Uraink communicatiojából értyük, hogy az ellenségnek közelítéséhez képest Helységünkől való kibontakozásokat parancsolta volna a Tekintetes Ur, melly is micsoda modalitással léssen, a Tekintetes Urat alázatosan kérjük, az iránt nekünk is bölcs opinioját adni méltóztassék, miképpen szalválhassa magát ezen megnyomorodott szegénység, mivel (amint a Tekintetes Urnál nyilván constál), felének sincs közülünk vonómarhája, akiknek pedig Isten még eddig megmarasztván, módot adott is az felrakodásra, micsoda securitással indulhassunk, mert az ellenségnek utánnunk jövetelét történhető nagy veszedelmünktől igen tartunk, s az Istenért is kérjük a Tekintetes Urat, abbeli securitásunk iránt provideálni méltóztassék, bízzuk is magunkat ez iránt a Tekintetes Ur védelmező gratiajában. Kegyes választ várván, maradunk

a Tekintetes Urnak alázatos kész szolgálói

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Kecskeméten Die 25. Augusti 1707.

P. S. Mit írjon Nemzetes Varga Miklós Szolga Bíró uram, in ipsis genuinis paribus a Tekintetes Urnak alázatosan megküldöttük.¹

1/ Ma már nincs mellékelve.

Gyöngyös, 1707. szeptember 3. Bárkányi János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Az életére törő ellenségei miatt immár ötödször volt kénytelen Kecskemétről elmenekülni. Védelmet kér a fejedelemtől.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimae Maiestati Domino Domino Francisco Secundo Rákóczy, Dei Gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Principi, Partium Regni Hungariae Domino, Siculorum Comiti. Nec non Confoederatorum

Regni Hungariae Statuum Duci etc. etc. Domino Domino meo Clementissimo.
(Papírba nyomott ovális alakú pecsét.)

Serenissima Maiestas, Domine Domine Clementissime.

Fölséged Méltóságát, hogy ezen alázatos bötücskéimmal meglátogatni merészlettem, erre nem a vakmerőség, de ösztönzött a' képtelen és implacabile odium inimicorum, kik ártatlan életem és vérem ellen felfegyverkezvén, vérem szomjúhozzák és vesztetre járnak, elannira, hogy kincseket sem szánnják bérül kiontani, csak elevenen úgy a' Budai, vagy Szegedi és Péter Váradi Commendans Generalisok egykének kezében ejthessenek. Annak utánna a' Szent Bertalan késire vezetnek. (sic!) Ezen gyűlösséges istentelen szándéknak oka Fölségedhez való fidelitásom, és kicsindedségétül való hűséges szolgálatom. Kihez képest, hogy ne sim victima eorundem, nékem lakóhelyemből már ötödször kényszerítettem non sine summo discrimine vitae bontakoznom, és nyomorúságos exiliumot magamra vállalnom. Holott egy kis férgecske is instinctu naturali éltét, mint lehet, oltalmazza. Foljamottam azért nagy bizodalmassan Fölséged protectionalis védelmező szárnyjai alá, ut sub velamento alarum granduim protegerer. Másként véremmel ártatlanul áldoznom, örömökre eskütt ellenségimnek. (sic!) Az mint ezen incusabul¹ nyilvánosságossan Fölséged által értheti dolgom hitelesben. Mitévő légyek, függ mindennemű dispositiom Fölséged minden igaz híveit védelmező gratiajátül és kegyelmes dispositiojátül. Kit is alázatossan quantocius elvárok, az én Fölséges Kegyelmentül. Kiben Isten után minden éltető reménységem vagyon Fölségednek boldogításátül. Servet Deus Serenissimam Maiestatem in defensionem clientum suorum et in gloriam Gentis Suae. Cuius cum advolverem pedibus Eiusdem Maiestatis Vestrae Serenissimae.

Maneo aeternum devotus capellanus et servulus

*Frater Joannes B.² exulus
minimus m. p.*

Gyöngyösi 1707. 3. Septembris.

1/ Nincs a levél mellett.

2/ Bárkányi János mindig így írta alá leveleit, de a kézírás az övé.

354.

Heves, 1707. szeptember 11. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Tájékoztatót ad a katonai helyzetről: elsősorban a rácok gyülekezéséről, valamint az egyéb harchelyekről, katonai intézkedéseiről.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Fölséges Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Az Pusztára lement hadaktul mindeddig semmi bizonyos informatiom. Az ráztot úgy hallom, hogy Szabatkához gyülekezet volt, de már nem tudom, az mieink rajta mentenek-e? vagy sem, mindazáltal mivel az német peng szere-

dán Szegedhez érkezet, úgy hiszem, eddig ezek¹ is Csongrádon lesznek, az hova élést is küldöttem elejekben. Hanem ezen órában érkezik Dobosi Uram levele együtt Krucsai János Fő Stráza Mestere levelével, kit Felsőgednek aláztatossan includálok,² s gondolván, hogy még azon ellenség olly hamar vissza nem tért, vagy hogy nem is mehet szaporán az sok praedátul. Azért azonnal parancsoltam expressusom által Csongrádra, hogy Kárándi, Bik László mennjenek eleiben, az töb hadak innét maradván, már nem tudom, mint engedi az üdő, minthogy Csongrád is jó köz föld ide.

Az felső ellenségrül Méltóságos Generalis Eszterház Antal Uram, nem kétlem, Felsőgedet bővön informálta, hogy gyalogját Leopold alat hagyván, az lovassa Posony fele nyomult. Kire nézve Szemere Uramot Bessenyei, Szent Miklósi ezereivel elégségesnek látom itten maradni, holot nem, az Bonééval augeálom, az többit feltött szándékra nézve által viszem, onnat is mindenkor succurálhatok. Én oda fel is nem mesze levén, csak az Isten ebben akadályt ne vetne, had próbálhatnánk. Az flintákat is felküldöttem s Berthoti István Uram kezében inviáltam. Öcsém Palocsai György Melitin nevű kapitánt exequáltatta, Norvald és Öllyüs regimentjeit Erdélybe elindította, maga bizony igen gyengén maradot, mindazáltal, ha csak most ezen rátság arra nem fordult, általmenvén, az mint lehet, orvosolni igyekezem. Erdélyben Draguly ezere miben legyen, nem tudhatom, úgy hallom, felessen löttének. Ellenségünkre való-e? nem tudhatom. Ezzel Felsőged kegyelmességében ajánlván magamot, maradok

Felsőgednek aláztatos szolgája

Károlyi Sándor,

Heves 11. Septembris 1707.

P. S. E napokban Felsőgednek aláztatossan írtam vala Szűcs Farkas és Rósa István felől, hogy már fogva volnának, minthogy kapitányok mint megöltt dolgot, úgy írt vala magamnak, kirül levele extál, azomban az éjel jövén hozzám, jelenti, hogy még kézre nem keríthette, hanem itten körül vadnak, de az dologban semmit nem tudnak. Én azonnal életére, fejére parancsoltam s elküldöttem.

1/ T. i. a Pusztára, a Duna-Tisza köze Kecskeméttől délre eső részére küldött kuruc csapatok. (Bár a forrásokban „puszta” néven szerepel igen gyakran a Körös-Maros köze is.)

2/ Nincs mellélkelve.

355.

Heves, 1707. szeptember 13. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Főleg a rácokkal kapcsolatos hírekről ír, valamint Rabutin Szegednél való átkeléséről.

Eredeti, végig sajátkezű írással. OSzK Kt FH 1389/6. Pag. 211–212. Hozzá tartozik a pag. 210. található térkép, Károlyi rajza.

Felsőes Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Az hadak mindeddig oda le az Pusztán¹ forogván, mostan érkeztenek Csongrádhoz. Kik is sohul semmi gyülekezetit nem halván az rácságnak, jobbára haszontalan fáradoztanak, hanem három vagy négy Csata béli(sic!) rákra hol húszra, hol harmincra akadván, azokban fojtogattanak le(sic!) és fogdosztanak el, kik vallyák, hogy erőszakosson is hajtották eőket, de csak resolválták magokat, hogy nem mennek, készebbek felagattatni magokat, mint Erdélyre menni. Az minthogy még vasárnap Szegednél helyben levén Rabutin szekérrel körül sáncolva, semmi Tisza–Duna közű rác mellette nem volt. Az hígya már az Maros torkolaton készen volt, s úgy hiszem, eddig által is kült, három s négy órát foglalván magába általkelese, s azon hígyábul collimálom az Maros mellet való igyekezetit Erdélyre, kinek megvigyázására Pikó Deme már általment egynehányad magával, az töb hadat ide felyeb vonván, hogyha Debrecennek nem talál menni, az felső ellenségre lehessek reflexioval. Csak bizonyos hadat fogok Krucsai helyébe általbocsátani vigyázójul azon földre, az többi innet hagyom Felsőged tovább való dispositiojáig, Pekri Uramat penig szüntelen tudósítom. Krucsai János, mint hallom, emberül viselte magát, de az gyalognak nem resistálhatván, az hadat nem tartóztathatta, magával ló esvén, rabul marat, kirül actu írok Rabutinnak, nem tudom, vagyon-e? oly rab, kit Felsőged gratiájából érte adhatnánk. Nem sok katonája eset el, hanem tisztei rabok. Marhát eleget hajtot az Sárréte mellől,² kivel békével elment, mivel az Csongrádnál levő hadnak későn eshetet hírvél, az vásárhelyiek tudták meg, nem izentek nekik. Már Rabutin azon rácban ha bíznék, de ezzel az nyereséggel mind Török Országgra oszlik most az, nehezen hiszem, hogy csak mit is vehessen maga mellé benne. Ezzel Felsőged kegyelmességibe ajánlván magamot, maradok Felsőgednek alázatos szolgálója

Károlyi Sándor.

Heves die 13. Septembris 1707.

1/ A Duna–Tisza közének Kecskeméttől délre eső része, a Bácskaság északi részével.
2/ T. i. a rác.

356.

Poroszló, 1707. szeptember 15. Károlyi Sándor levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. A vármegyék mellé adott katonai karhatalom visszaéléseiről hozzá eddig nem érkezett panasz. Az ellenség átkelt a Tiszán s a Maros mellett Makónak indult. Katonai intézkedései. Öt ezredet hagy Kátáknál, a kecskemétiak közül a megnevezetteket felhívatja.

Eredeti, sajátkezű írás. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

Poroszló 15. Septembris 1707.

Felséges Fejedelem, Nekem Nagy jó Kegyelmes Uram.

Adjutantom által írott levelemre való Felséged választát tartozó alázatos engedelmisséggel vevén, teljes tehetségemmel fogok is azon igyekezni, hogy tovább olyanokkal Felséged ne terheltessék. Ezekben is ha legkissebben Felségedet meg találtam bánthanom, szokot kegyessége szerint való engedelmet alázatossággal várok.

Az Nemes Vármegyék mellé rendeltetett assistentiának excessussirul Felséges Uram, még eddig ellőttem magát senki sem insinuálta, másként Felséged eleibe való panaszát az olyanok satisfactio tétellel eltávoztattam volna. Tiszán nem reménlem excedáltak volna, mivel az viceispánok lévén commandójok, facultást adtam, hogy ha ki excedál, azt is büntethesse és az tisztét is arestom allá vetethesse. Tiszán innét pedig még Méltóságos Fő Generalis Uram eő Excellentiaja adta ki minden Vármegyékre, melyről informatiom sincsen s Vármegye sem jött egy is felém, de ha jön, kész leszek Felséged kegyelmes parancsolattjának eleget tennem, az alat is intimálom az Felséged kegyelmes parancsolattját minden Vármegyében lévőeknek.

Az ellenségréül bizonyosan írhatom Felségednek, tegnapellőtt általment az Tiszán és indult az Maros mellet Makónak egyenesen. Az nyelvek úgy vallyák, hogy az lippai szorosokat tisztítattja, nem lehetetlen, de nehezen hiszem, ha csak az Török Földre által nem megyen Lippának s onnat Dobra fele, hanem inkább hiszem, hogy Aradtul Jenőnek,¹ Halmágnak fordul az Kajánon be az Barontis nyomára. Kit én expressusom által ezennel küldök Méltóságos Generalis Pekri Uramhoz, megparancsoltam, hogy Kárándi vagy 1000 lóval menyen uttánna, az míg hasznát láttja, de úgy, ha kenyeret kaphat, már elvállik. Az több hadat ide várom, úgy mint Bik László, Bóné, Nyúzó ezerét, innét az Sárreite mellé fordítom, hogy ha Felséged fogja kegyelmessen valamerre fordulni, (sic!) hamaréb érhessék, az alat azt az földet is az futástul csendesíthessék.

Innét Szemere Uramot maga, Bessenyei, az Nemes Jász, Gunderfindel és Sütter² ezereivel hagyom Kátáknál,³ megírván Méltóságos Generalis Antal Uramnak, hogy ha szükség leszen reája, tehát parancsollyon, azonnal fognak menni.

Én pedig alázatos engedelmisséggel várván az Felséged dispositioját (mivel az ellőtteniek ezzel mind változtattanak), egészen ahoz alkalmaztatni magamot el nem mulatom, s maradok

Felségednek alázatos szolgája

Károlyi Sándor.

Rátság Felséges Uram, Szeged alá jött hozzá 6 zászlóval, circiter 150.

(Külön cédulán:)

P. S. Levelem végzése után veszem Nagyságodnak újab kegyelmes választát. Dolhai Uram iránt való kegyelmes resolutioját alázatossággal veszem. Kecskemétiekre Nagyságod parancsolattja szerint mindgyárást expediálok s az denomináltakat felcítálok. Az Szegedi Comendans küldött levelet Barkóczi Uramnak bizonyos dologban győí, tápéi emberek által, kik Nagyságod táborára

is elmennének, de én nem eresztettem, tovább bocsássam-e? várok Nagyságod dispositiojátul.

1/ Borosjenő.

2/ Sötér Tamás.

3/ Nagykáta, Szentlőrincvára, Szentmártonkáta.

357.

Sárospatak, 1707. október 16. II. Rákóczi Ferenc fejedelem gróf Bercsényi Miklóshoz utasítja a három város instantiáját, amelyben azt kérik, hogy mivel az általuk kiállított compániák reguláris ezredekbe soroztattak be. zsoldjukat is onnan kapják, s ne őket zaklassák fizetésükért.

Eredeti MOL G. 19. RSzL II. 2. i. Protocolla instantiarum. 1707 október.

162. Kecskeméti, kőrössi és ceglédi lakosok Felségednek alázatosan de-
teggallyák. Mivel Nemes Ország végezéséből és Felséged tecéséből azon Helysé-
gekből álló compániák reguláris ezerben applicáltattak, s azoknak Ország
Cassájából fizetéseket s ruházattypokat Felséged s az Ország determinált. (sic!)
Mindazonáltal ezen compániák jó reménség alatt való várakozásokat eltérni
nem akarván, rendkívül zaklattyák őket, kívánván három óra való fizetése-
ket és mundérjokat. Ahoz képpest Felségednek alázatosan reménkednek,
méltóztassék abbéli ajánlot kegyelmességét reájok terjeszteni, s elégtelen s
költsegtelen sorsokat méltó tekintetben venni.

Die 16. Resolutio Sáros Patak.

Méltósságos Gróff Székessi Bercsényi Miklós Fő Generalis és Locumte-
nens Urhoz recurrálynak az Instansok, ő kegyelme tézsen rendelést mind-
azokban, az mellyeket kívánnak.

358.

Gyöngyös, 1707. november 1. Bárkányi János ferences levele II. Rákóc-
zi Ferenc fejedelemhez. Ellenségei miatt nem mehet haza, itt pedig semmi
ellátása nincs. Segítségét kér. A fejedelem 9 akó bort utal ki számára.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Dei Gratia Imperii ac Transylvaniae Principi
Francisco Secundo Rákóczy. Partium Regni Hungariae Domino. Siculorum
Comiti. Nec non Confoederatorum Statuum Hungariae Duci et Domino Domi-
no meo Naturaliter Clementissimo. Szerencsini. (Papírba nyomott ovális pe-
csét.)

Serenissima Maiestas Domine Domine Clementissime.

Minapi alázatos írásomban clementissima reverentia jelentem számkivetésnek keserves nyomorúságát. Kinek orvoslását bízom egyedül Fölséged szép kegyelmességére. De tudom, az publicum a privatumot postponállja. És az országos gondok feledékenségben keverik a' csekély dolgokat. Kérem alázattal, végye méltó respectusban szegény hívséges régi káplánnának dolgát, bizonyos tíz héttől fogva semmi provisiom nincs. Kiért is zömbölködő gazdám komor kedvű hozzám. Eddig elfordultam volna Fölségednek udvarlására, de lovaimat leküldvén, mindeddig fel nem küldettettek, terhes életem erőtlensége nem biztat, hogy mehessen annyi földre. Lakóhelyem is tilalmas, mivel most is actu az Klaustromban keresztettem ellenséges emberem fegyveresse által, az mint Pater Vicariusom írja. Egyedül Fölségeden áll életem megtartása. Mivel multiplicati sunt inimici mei, qui persequantur me gratis. Alázattal el is várom Fölséged grationalissát. Cuncto arbiter Deus, seruet Serenitatem Suam, Nestores in annos, corde procor. Eiusdem

Serenissimae Maiestatis Vestrae humillimus et minimus capellanus

Frater Joannes B. m. p.

Gyöngyösi 1707. 1. Novembris.

Mivel itt feles borai vadnak Fölségednek, egy kis commissio által kérem azokban is részeltetni méltóztasson. Kitt centuplici foenore megjutalmaz omnium honorum largitor Deus.

(Oldalt:) 9 akó bort ex praefectura. (?)

359.

Szeged, 1707. november 4. Joannes Michael Lenckhardt nyugtája Halass mezőváros részére, hogy 370 osztrák mérő búzát a szegedi élelemtárba beszállított.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. a.

Quietantia.

Super 331 metretis austriacis tritici, quod Oppidum Halass anno 1706. et super 39 metretis tritici quod anno 1707, in toto dictis duobus annis super trecentis septuaginta metretis frumenti, quae mentionatum Oppidum in Suae Maiestatis Sacratissimae Officium Annonarium Segediense administravit. Supra quibus hanc quietantiam sigillo et manus supscriptione(sic!) munitam dedi. Datum Segedini 4. Novembris 707.

Id est 370 metretae austriacae tritici.

Joannes Michael Lenckhardt.

(Vörös viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

360.

Heves, 1707. november 7. Csala Sándor Károlyi Sándornak. A megye e héten szénát, fát és konyhára valókat szállít Hevesre. Egy szegedi ember hírelte, hogy Tápénál rácok gyűltek össze. A városokra akarnak ütni. Szentmiklósi János a Jászságot felültette és Nagykőrösre vitte.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 nov. Fasc. 1. A. 28.

(Külső címzés:) Méltóságos Mezei Marschallus Generalis Károlyi Sándor Uramnak, érdemem felett való Nagy jó Uramnak eő Nagyságának alázatosan. (Gyűrűspecsét töredéke.)

Méltóságos Generalis, érdemem felett való Nagy jó Uram.

De 31. praeteriti Károlybúl nékem írott Nagyságod levelét alázatos kötelességgel vettem. Valamiben tudhatok Nagyságodnak szolgálnom, kötelességem szerint el nem mulatom. Nemes Heves Vármegyei Tiszt Uraimékkal mind szénából és fából, s úgy más culinarékról tétettem dispositiott, mellyekett e' héten fogják is Hevesre administrálni. Itt valóban rossz hírek valának, úgy referálta némelly szegedi ember, hogy az rácság Tápénál öszvegyűlvén, az Várossokra szándékozna jöni, melly hírekre való nézve Szent Miklósi János Uram a' Jászságot felszedvén, lovas kocsikon Kőrösre vitette ezelőtt harmadnappal; elvállik, mi lesz belőle. További Nagyságod gratiájában ajálván magamatt. Kívánom, az Ur Isten éltesse Nagyságodatt kedves friss jó egészségben sokáig szerencsésen. Maradok is

Nagyságodnak alázatos szolgálja

Csala Sándor m. p.

Heves 7. Novembris 1707.

361.

Nagykároly, 1707. november 9. Károlyi Sándor Kecskemét városának: az évi taxát rézpénzben nem hajlandó felvenni, mivel azt tőle nem fogadják el.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Külső címzés:) Kecskeméti Bíráknak és Lakosoknak, engedelmes jobbágyimnak adassék. Kecskemét. (Kis gyűrűspecsét.)

(Rávezetve:) Praesentate die 10. Januarii Anno 1708. Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram az censust nem veszi fel verespénzül.

Adgyon Isten menden jótt.

Almási Mihálynak írott leveletekben látom, hogy kívánnátok tudni, hogy ha az esztendőbeli adótt és cenzust rézpénzül felveszem-é, vagy sem, én az monetában választást nem tennék az ónodi determinatio szerént, csak mások is observálván, vennék el éntülem, de minthogy nemcsak éntülem, de ország-szerte már mindenüt anyira nyaka szakatt, hogy nem többet, de csak polturát sem költhetni el benne, hogy én is injuriámmal felvehessem, magatok sem

kívánhattátok, s tudom is, hogy nem kívánnyátok, másként is még a meddig böcsi vala is az rézmonetának, esztendőnként administrálván adótokat, nem kétlem, mostan is már terminussa közelgetvén fogyatkozás nélkül fogjátok Almási Mihállynak letenni, kiért én is adandó alkalmatosságokban valamint eddig, úgy ennek utánna is benneteket manuteneállak. Ezzel Isten maraszszon szerencsésen. Károlyban die 9. Novembris 1707.

Jó uratok Károlyi Sándor.

362.

Sárospatak, 1707. november 16. II. Rákóczi Ferenc fejedelem gróf Bercsényi Miklóshoz utasítja a három város beadványát, amelyben az ismételen fenyegető rác támadás ellen védelmül 5 kompánia gyalogságot kérnek.

Eredeti: Egykor Cegléd mezőváros lt.

Másolat: Hornyik János másolata. BKmL Kecskemét v. lta. XV. 9. 167. téka. 1700-tól.

(A kérvény külső címzése:) Az Felséges Erdélyi és Vezérlő Magyar Országai Fejedelemehez, II. Rákóczy Ferenc Urunkhoz (tittulus), Nekünk természet szerént való Kegyelmes Urunkhoz, eő Felségéhez. Alázatos Instantiánk. Belől megírt Lakosoknak.

Felséges Vezérlő Fejedelem, természet szerént való Kegyelmes Urunk.

Jóllehet Felséged rajtunk fenn tartó kegyelmességéhez ez elmúlt felső napokban is megmaradásunk végett alázatosan folyamodni merészlettünk vala; mindazonáltal mostani nyomorult sorsunk s állapotunknak szaporodó félelmes és kétséges voltával újobban kéntelenítettünk azon Felséged kegyelmességét nagy buzgósággal kívánnunk. Ugyanis esett értésünkre, hogy Felségedet az bácskasági rác, és más szomszédaságos ellenségek ellenségeskedő szándékának lemondásárúl, s a szerént az Tisza s Duna közinek, és kiváltképpen e nyomorult Városinknak bátorságos békességérúl, és hadak nélkül meglehető subsistantiájárúl, nem tudjuk miként és mi okra nézve, assecurálták vala; holott, a mint kezdetitül fogva, úgy azulta is a megnevezett ellenség cselekedetivel, és három s négy rendbéli felcsapásával és kártételével ellenkezőt bizonyított, és mai napig is ellenünk törő szándékával (a mint Halasi jó szomszéd Uraink hiteles relatiójábúl Péterváradgyánál való gyülekezését értyük), végső romlásunkat szomjúhozza. Főképpen fülében esvén minden hadaknak innen való felcommendéroztatások, e mi romlott helyeinknek végső elpusztulásával, a szomszéd Vármegyéknek következő félelmekre és tapasztalható károkra. Annakokáért Felséged előtt nagy alázatosan reménkedünk, ha eddig való hívségéért és szolgálattyáért a fenn említett darab föld és helységink megérdemlik Felséged kegyelmességét (mellyben soha, s most sem kételkedünk), méltóztassék Felséged ebben megmutatni, és e nagy inségben lévő helyeinkre életünk megtartására öt kompánia gyalogságot kegyelmessen rendelni, ne hagyassunk resolutioja szerént (minthogy bizonyára a sok futás és kárvallásink

miatt, úgy munkánknak az félelem miatt való elmulatásával nagyobb részre semmissé lettünk, és a szánkban való falatunk is nincsen), a Tekintetes Commissariatustúl interteneáltatni kegyelmessen parancsollyon; avagy más, Felségednek tetcő móddal oltalmaztatni: másként, ha Isten és Felséged kegyelmessen nem protegál, declarált ügyefogyott sorsunk miatt utolsó végünk veszedelem. Melly sirelmas kívánságunkra alázatossan elvárván Felséged kegyelmes vigasztaló válaszát, maradunk

Felségednek méltatlan jobbágy hívei

*Kecskeméti, Kőrösi és Ceglédi
megnyomorodott Lakosok.*¹

(Rávezetve a fejedelmi döntés:)

163. Méltóságos Gróff Székessi Bercsényi Miklós Fő Generalis és Locumtenens Urhoz recurrállyanak az Instansok, eő Kegyelme tészen rendelést mindazokban, a mellyeket kívánnak. Datum in Castro nostro Saáros Patak die 16a Novembris Anno 1707.

*F. P. Rákóczi m. p.
Franciscus Aszalay m. p.*

1/ A kérvénynek megvan a kivonata is: MOL G. 19. RSzL II. 2. i. Protocolla instantiarum. 1707 október. 163. sz.

363.

Gyöngyös, 1707. november 20. Móra Ferenc Károlyi Sándornak. A 60 pár csizmát a városbeli (Kecskemét) szegénység elkészítette, kéri árának megtérítését. Tavaly a sertéseket nem tudta megszerezni, de most lehetősége volna rá. Csak arra kéri Károlyit, hogy Kecskeméten fizessen, s a sertések felhajtásához adjon kíséretet, mert rossz a közbiztonság.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1707 nov. Fasc. 2. B. 6.

(Külső címzés:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uramnak ő Nagyságának, Felséges Fejedelem Felső Vadász Rákóczi Ferenc ő Fölsége Mezei Hadainak egyik Fő Generalis Commendojának etc. nékem Kegyelmes Uramnak ő Nagyságának írásm kötelességemből. Ibi ubi. (Vörös viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

*Méltóságos Generalis, nekem Kegyelmes Uram.
Istennek bőv áldását kívánom Nagyságodra.*

Akarám Excellentiájának intimálnom, hogy amely 60 pár csizmának megszerzését Excellentiája commissiojából, Literati János és Almási Mihály Uraimék helyünkbeli szegénységnek parancsolták, abban híven munkálkodván, már im numero említet Almási Mihály Uramnak assignáltam. Azokon kívül pedig 6 párt, valamely sós hallal egyút, Excellentiájának a szegénység jóakaratyából küldöt. Tovább is Excellentiája kegyelmes gratiájában ajánlya szegény helységünk magát, és valamiben méltosztatik parancsolni, mindenekben hív

szolgálatyát ígiri. Alázatosan pedig supplicál Excellentiája előtt, hogy méltoszsassék megtekinteni mostani szegénységét, és természet szerint való könnyörületességét mutatván, agya parancsolatyát, hogy azon 60 pár csizmáért tétessen satisfactiot Almási Mihály Uram, mely kegyelmes gratiáját Excellentiájának Istennek ajánlot buzgó imádsága által megszolgálni el nem mulatya a szegénység. Én is alázatosan követem Nagyságod úri méltóságát, hogy parancsolattyát az elmúlt télen az sertés marháknak megszerzésében végben nem vihettem, utaim meggátolván. Mostan azért, ha méltóztatik Nagyságod parancsolni, lehet módom a megszerzésekben, csak Almási Mihály Uram tudósícson Excellentiája parancsolatyárúl. Kérem pedig alázatosan Nagyságodat, ha lehetséges, éretük való satisfactiót tétesse Kecskeméten és ne Hevesen, mivel az úton hordozni veszedelmes az utakra vigyázók miat. Az felhajtás iránt fáradságom ígíretem szerint nem szánom, de ítílném jobbnak lenni, ha Kecskeméten Excellentiája assistentiát rendelne, hogy az útban kárt ne vullanánk. Ezzel kívánom, Isten boldogúl éltesse Excellentiáját, ajálván magamat tovább való kegyelmes gratiájában.

Maradok Gyöngyösön 20. Novembris 1707.

Excellentiájának érdemtelen szolgálja

Mora Ferenc m. p.

1/ azaz: kívül.

364.

Gyöngyös, 1707. november 25. Bárkányi János ferences levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. 1. Felséged grationalissát jóllehet vette, mindazáltal Kőrösi Uram követvén a' Pharao kulcsárának példáját, semmit nem adott néki. 2. A borok Ónodba vitettetenek, nincsen is egyéb bor ottan, hanem Méltóságos Erdődiné Aszonyom eő Nagysága borai, abból várna contentumot. 3. Örömetst udvarlott volna Felségednek, de lábai fájdalmi miat nem lehet s alkalmatossági sincsen. 4. A rácok egy pátert elfogván, elevenen elbocsátották ugyan, de a' lovakat és a szerszámokat elvittének, (sic!) a kocsist is holtelevenen hatták.¹

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Serenissimo Dei Gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Principi Francisco Secundo Rákóczy, Partium Regni Hungariae Domino, Siculorum Comiti. Ac Confoederatorum Regni Hungariae Statuum Ducí, Domino Domino meo Clementissimo. In Sáros Patak. (Papírba nyomott ovális pecsét.)

Serenissima Principalis Maiestas. Domine Domine Clementissime.

Ventura Comitía ut Divinis defluent auspiciis, corde procor. Patakino 11. labentis, 24. eiusdem mensis percepi qua par fidelitatis animi devotione Maiestatis Vestrae ad me datas grationales. Verum Generosus Dominus Kőrösy,²

non quod effectuasset Serenitatis imperium et collationem benignam. Sed pincernam Pharaonis initatur, et mei indigni oblitus, velut ille Josephi: usque modo nil mihi misisse profiteor. Vina autem Serenitatis Vestrae hinc Onodium sunt vecta, ante quam recipissem benignam resolutionem Serenitatis Vestrae. Retardatio enim litterarum causavit mihi hoc detrimentum. Neque sunt hic alia vina, nisi confiscata Illustrissimae Comitissae Erdődianae. Ex quibus condigna contentatio posset fieri, si Suae Serenitati et Domino Praefecto placitum foret. Lubens adfuissem cupitae praesentiae Serenitatis Vestrae, verum ingenue fateor, me inhabilem ad itinerandum esse, propter excessivos dolores pedum. Occasioneque careo. Nam remisi equos ad pastrum, pro iuuamine ibide degentium. Cum capitales hostes rasciani, dubio procul me in captivitatem redigere volentes, insidias struentes, unum ex Patribus intercipientes despoliantes omnibus equis, et habenis acceptis, vivum quidem Patrem dimiserunt. Aurigam despoliantes et verberibus afficientes semimortuum reliquerunt. Si ego incidissem insidiantium manibus, haud dimissentum. Sed Globiciano furori statuissent, et infignationis eiusdem fuissem poenas. Sicque victima fuissem fidelitatis. Innumeros enim in me saeuientes cogor sustinere hostes. Si sic placet Divinae Maiestati. Fiat milli fluua voluntas eius, sicut in coelo, hic et in terra. Parcendum velit proliscitati Serenitas Vestra. Cuius cum me advolverem pedibus, longaeuitatem imperii desiderando

Eiusdem Serenitatis Maiestatis Vestrae maneo humillimus capellanus

Frater Joannes m. p.

Gyöngyösini 1707. 25. Novembris.

1/ Regesztaként a fejedelmi kancellárián a levél szélére rávezetett tartalmi kivonatot közöljük.
2/ Kőrösy György udvari főkomornyik.

365.

Kassa, 1707. december 31. Gróf Bercsényi Miklós Berthóti István beadványára úgy dönt, hogy Kecskemétnek ki kell állítania a második compániát is.

*Egykorú másolat. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. Irregistrata.
Kiadás: RT II. 218–219.*

366.

Gyöngyös, 1708. február 17. Almásy Mihály inspector nyugtája 1000 rénes forintról, amelyet Kecskemét városától adó fejében Károlyi Sándor részére felvett.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

Anno 1708. die 17. Februarii. Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram eö Nagysága parancsolattýából az Kecskeméti Lakosok adájában pro Anno 1707. proxime praeterito Szabó György Kecskeméti Notarius Uramtul eö Kegyelmetül vettem fel jó folyó ezüst pénzül fl. rh. 1000, azaz Ezer rhen. forintokat. Mellyekrül az Kecskeméti Lakosok praesentibus quietáltatnak. Datum Gyöngyös Anno et die ut supra.

Praetitulált Méltóságos Ur hevesi jószágának inspectora

Almásy Mihály m. p.

(Kis gyűrűspecsét.)

(Hátlapon:) Pro Anno 1707. Méltóságos Károlyi Sándor Ur eö Nagysága inspectora Almásy Mihály quietantiaja a taxarul.

367.

Nagykárolyi tábor, 1708. február 23. II. Rákóczi Ferenc fejedelem a Consilium Oeconomicumnak. Azt a 800 tallért és 100 magyar forintot, amit Kecskemét városa Koháry jus címén eddig fizetett évente, ezentül nem a fiscus kapja, hanem Barkóczy Györgyné Koháry Judit.

Egykorú másolat. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Külső címzés:) Spectabili ac Magnifico Admodum Reverendi et Generosis N. N. Praesidi, Caeterisque Nostri ac Confoederati Regni Hungariae Statuum et Ordinum Consili Oeconomici Administrationis Epperiensiensis Assessoribus etc. Fidelibus Nobis syncere dilectis.

*Spectabiles, Magnifice, Admodi Reverende et Generosi,
Fideles Nobis syncere dilecti.*

Salutem et gratiae nostrae ducalis benignam propensionem. Akartuk Kegyelmeteknek intimálnunk, hogy a melly ugyan Koháry jus után 800 tallérig, és ugyan más rendbeli 100 forintig való proventus szokot Kecskeméten annuatim obveniálni, ahoz Kegyelmetek kezét ennek utánna ne tarcsa, hanem engedgye azon felől emlétett Uri Aszonynak. Ide mindazáltal nem értetik azon Kecskemétben lévő, és Koháry Istvánt illető más rendbéli proventus, úgy az praediumok arendálássátul való jövedelem, mellyeket ennek utána is Kegyelmetek az Fiscus számára reservállya. Caeterum Eosdem feliciter valere desideramus. Datum in Castris Károly die 23. Februarii Anno 1708.

Franciscus Rákóczi m. p.

Stephanus Krucsay m. p.

1/ Károlyi Sándor anyósa volt.

2/ Azaz: közét.

3/ L. a Consilium Oeconomicum 1708. március 14-diki rendeletét Kecskeméthez.

368.

Heves, 1708. február 26. Almási Mihály inspector Kecskemét bírának és lakosainak: Móra Ferenc sertéseket hajtott fel Károlyi Sándor számára, ezért a cenzusból 400 rénes forintot fizessenek ki neki.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

Ezen parancsolatomat látván Kecskeméti Bírák és Lakosok, minthogy Móra Ferenc Uram ö Kegyelme Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram ö Nagysága számára bizonyos számú sertéseket hajtott ide fel, azoknak árában adgyon Kegyelmetek maga censusának defalcatiojában említett Móra Ferenc Uramnak mennél hamarab fl. rh. 400, azaz Négyszáz rhenensis forintokat máriás pénzből, de úgy, hogy minden máriást 12 polturában számlállyon. Ezen levelemet Kegyelmetek megtartván, az Kegyelmetek adajában azon 400 forintok acceptáltatnak. Külömben sem cselekedvén. Datum Heves 26. Februarii 1708.

Hevesi Józság Inspectora Almási Mihály. (Kis gyűrűspeccéttel.)

(U. o. megvan ezen iratnak a másolata is, s ezen a következő záradékok vannak:)

Qvod praesens pár vidimatum cum suo originali in omnibus punctis ac clausulis conforme sit, praesentibus attestamur. Michael Szlovenicz m. p.

(A hátlacon:)

Beöcsülletes Bírák Uraimék eö Kegyelmek die 7. Martii attanak rh. 300, az az háromszáz rhénes forintokat elegy belegy pénzüll, melleykrül is eö Kegyelmeket quietalom.

Móra Ferenc.

369.

Eperjes, 1708. március 14. A Consilium Oeconomicum értesíti Kecskemét városát, hogy a Koháry jus után járó 800 tallér és 100 forint jövedelmet ezután Károlyi Sándorné Barkóczy Krisztina részére fizessék. A Koháry Istvánt illető és puszták bérlete után járó jövedelmet ezután is a fiscusnak tartoznak fizetni.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Külső címzés:) Prudentibus ac Circumspectis N: N: Judici Primario et Juratis Civibus Oppidi Kecskemét etc. Nobis observandissimis. Kecskemét. (Klobusiczky Ferenc elnök és Izdenczy Márton tanácsos ovális alalkú, papírfölzetű pecsétjével.)

(A hátlapra rávezetve:)

Ezen levelet Kegyelmed Almási Uram külgye meg bizonyos emberétül és recepissét kérjen.

Erős Gábor m. p.

(Más kézzel:)

Anno 1708. die 21. Martii perceptae. Kecskemetini.

Circumspecti ac Agiles, Nobis honorandi.

Salutem et omnem felicitatem. Kegyelmes Urunk eő Felsége mit méltóztassék minékünk parancsolni, ezen itt accludált eő Felsége kegyelmes parancsolattyának valóságos mássábul¹ bőven megértheti Kegyelmetek. Kire való nézve annak effektuatiójára praesentibus serio parancsollyuk Kegyelmeteknek, hogy az melly 800 tallérig Kohári jus után, és ugyan más rendbéli 100 forintig való proventus szokot Kegyelmetektől annuatim obveniálni, azt á modo imposterum Méltóságos General Marshál Károlyi Sándor Ur házastársának, Tekentetes Nagyságos Barkóczy Kristina Aszonynak, vagy arra rendelő emberének, minden tovább való kérdés nélkül administrálni ell ne mulassa Kegyelmetek, mindazontáltal azon Kecskémétben lévő, Koháry Istvánt illető más rendbéli proventus, úgy az praedium árendabéli jövedelem is ide nem értettvén, azokat ezen eő Felsége parancsolattya tenora szerint ennek utánna is pro Fisco administrállya Kegyelmetek. In reliquo benne valeant. Epperies die 14. Martii Anno 1708.

Eaurundem(sic!) benevoli

Nos Praeses Inclyti Consilii Oeconomici, ejusdemque et Administrationis Epperiesiensis Assessores.

1/ L. a nagykárolyi táborban 1708. február 23-án kelt fejedelmi rendelkezés másolatát.

370.

Kecskemét, 1708. május 11. Sötér Tamás ezereskapitány II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Egy megbízható szegedi emberétől, Móra Ferencről hírt kapott a németek és rácok készülődéséről és támadási tervéről. E föld védelmére segítséget kér.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Felséges választott Erdlyi és Vezérlő Magyar Országai Fejedelemnek, második Rákóczy Ferenc Urunknak (Titulus.) Nékem természet szerént való Kegyelmes Uramnak íram engedelmességgel és nagy sietséggel. Eger. Ibi ubi. (Gyűrűspecsét.) (A fejedelmi kancellárián rávezetve:) Jam est relatio.

Felséges Fejedelem, természet szerént való Kegyelmes Uram!

Ajánlom tartozó engedelmességgel való igaz hívségemet Felségednek. Ezen estvéli kilenc óraker eskütt ellenségünknek minemű készülettel való igyekezetiről és kiindulásáról vettem tudósítását Szegeden lakos, egy igen szavahihető jóakarómnak, ezen accludált leveléből (mellyet nagy engedelmesen megküldöttem).¹ Felséged méltóztatik megérteni. Jóllehet ugyan nevét dissimulállya; de nálam régi ismeretségben lévő személye olly hitelt ad (Móra Ferencnek hivattatik), tapasztalván ekkoráig hibázás nélkül az ártalmas hírek

tudósításában való nagy szorgalmatosságát, ez mostaninak is valóságát kétségben nem vészem. Ehez képest e' földnek vigyázásában és helységek conservatiojában Felségedhez tartozó igaz hívségem secundálására kívántató segítség felől minémű kegyelmes dispositiót méltóztatik Felséged rendelni, nagy alázatossan elvárván, magamat kegyelmes gratiájában alázatossan ajánlom és maradok

Felségednek engedelmes híve

Sőtér Tamás m. p.

Kecskemét 11. Maji Anno 1708.

1/ Ma már nincs mellékelve.

371.

Nyársapát puszta, 1708. május 16. Szentmiklósy János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Rabutin hada Szegedről Pétervárad felé indult. Ezért Sőtér Tamás ezerével a Bácskaságra szeretnének egy akciót indítani, mert a sok rongyos, szegény katona zsákmányra vágyik.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Felséges Erdélyi és Magyar Országi Választot Vezérlő Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc (Titulus) etc. etc. nekem jó Kegyelmes Uramnak Eő Felségének adassék becsülettel és alázatossan. Daróc¹ vel ibi ubi. (Papírba nyomott gyűrűspecsét.)

Felséges Fejedelem, Nekem Jó Kegyelmes Uram!

Szintén ezen órában érkezet in persona hozzám Nemzetes Vitézlő Sőtér Tamás Colonellus Uram eő Kegyelme. Olly véggel, hogy bizonyos csongrádi postátul értette volna a Szegedre érkezett Rabutin megoszlot hadának az elmúlt hétfőn Péter Vára fele indulását. Amely is nem ezen a földön, hanem más bátorságosabb földre fogja venni úttját. Annak okkáért, ha Felséged kegyes gratiaja azt engedné, hogy Nemzetes Vitézlő Sőtér Tamás Kapitány Urammal együt unanimi virtute ezen füst alatt a Bácskaságra excursiot tehetnének; reménlem, hogy igen jólkor és alkalmas időben eshetnék meg a dolog. Amelly útnak szerencsés efectuatiojára Egerben most arestomban lévő Szűcs Farkas, Rósa Istvány és Kelemen Mihál uraiméknak alázatossan kérem szabadullásokat. Amellyeknél ezen a földön job kalandozók nem találtnak. Azért Felségedet alázatossan kérem, Rác Országra régen szomjúhozó sok szegény rongyos katona szerencséjére nézve méltóztassék ezen jó kalauz, már megsanyarodot hadnagyokat mellém kegyelmessen elbocsátani, hogy mind a szegény vitézlő rendnek nyeresége, s mind pedig ezen Kösségnek² nagyob securitássa lehessen. Felséged eziránt való kegyes válaszát alázatossan elvárom. Kívánván, ez csekély írásom talállya Felségedet virágzó fris jó egészségben. Raptim in Praedio Nyárs Apatiensi. Die 16. mensis Maji Anno 1708.

1/ Tibolddaróc, Borsod m.

2/ Nyilván Kecskemétről, ill. a három városról van szó.

372.

Gyöngyös, 1708. május 24. Almásy Mihály tisztartó nyugtája a kecskemétiak által Károlyi Sándornak fizetett cenzusbeli hátralékos részlet átvételéről.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Kecskeméten rávezetve.) Pro Anno 1708. Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Földes Urnak tartozó adója restantiájáru 200 rhen. f. és 100 magyar forintról való quietantia.

Hogy az Kecskeméti Lakosok Bede Albert Uram eő Kegyelme adószedő bíróságában 1707. esztendőbeli adóban Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram eő Excellentiája számára administráltak kezemhez két száz rhenes forintokat, és pro honorario száz magyari forintokat, id est f. rh. 200, item f. ung. 100, praesentibus recognoscálo és quietalóm eő kegyelmeteket.

Datum Gyöngyös 24. Maji 1708.

Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram eő Excellentiája hevesi jószágának inspectora

Almásy Mihály m. p. (Pecsét.)

F. rh. 200.

F. ung. 100.

373.

Egri mezőn lévő tábor, 1708. június 8. II. Rákóczi Ferenc passusa három kecskeméti görög kereskedőnek, hogy az ország egész területén szabadon kereskedhetnek, s ebben a hadak nem akadályozhatják őket.

Eredeti. BKmL Kecskemét város lt. Görög keleti egyház iratai II. cs.

Nos Franciscus II. Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps Rákóczy, Partium Regni Hungariae Dominus, Siculorum Comes et Pater Patriae, pro Libertate Confoederati Regni Hungariae Statuum, nec non Munkacsiensis et Makovicziensis Dux, Comes Perpetuus de Saaros, Dominus haereditarius in Saáros Patak, Tokaj, Regéc, Ecsed, Somlyo, Lednice, Szerencs, Onod etc. Universis et singulis Exercituum Nostrorum Generalibus Campi Marschallis, eorundemque locumtenentibus, Generalibus Vigiliarum Praefectis, nec non Militiae Nostrae tam Equestris, quam Pedestris Ordinis cujuscumque tandem Nationis Regiminum Supremis et Vice Colonellis, Capita-

neis, Ductoribus, Vexilliferis, Vigiliarum Magistris Decurionibus, coeterisque Militibus Nostris Gregariis, Cunctis item aliis quorum minirum interest, aut quoquo modo interesse potest, praesentes hasce Nostras visuris, lecturis, aut legi auditoris, in fidelitate Nostrae constitutis Salutem Principalisque gratiae Nostrae propensionem. Passusunk exhibeáló kecskeméti Görög Companiabeli ugyan Kecskeméten lakó Görög Miskának, Görög Demeternek és Görög Kironak kegyelmesen megengedtük, hogy hűségünk alatt lévő akarmely helyekben az szabad kereskedést folytathassák, adhassanak, vehessenek. Kihez képest felyül megnevezett lovas és gyalog hadi fő és vice tiszteinknek direktiojok alatt lévő köz hadainknak, úgy más, akarmely rendbeli híveinknek serio és keményen parancsollyuk, megnevezett kereskedőknek alá s fel járásokban s kelésekben nemcsak szabadosan és békével bocsássák és bocsáttassák mindenütt, hanem személyekben is háborgatni, vellek levő javaikban megkárosítani, az adásban és vevésben (depositis interim ubique deponendis) meggátolni, vagy megakadályoztatni semmiképpen ne merészellyenek. Külömben valakik ezen Kegyelmes Passualis Parancsolatunk tenora ellen cselekedni comperiáltanak, Edictuminkban expressált kemény büntetést s animadversionkat magokon fogják tapasztalni. Praesentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum Castris Nostris ad Campum Agriensem positis. Die octava mensis Junii Anno millesimo spetingentesimo octavo.

F. Rákóczi m. p.

Franciscus Aszalay m. p.

(Papírfölzetű nagy fejedelmi pecsét.)

(Lap alján:) Görög Miska, Demeter és Kiro Kereskedők Passusa.

374.

Tállya, 1708. június 17. Pintér Márton feljegyzése a Szlovenics Mihály kecskeméti harmincados által az egri káptalannál letett 500 forint pénzneméről.

Eredeti. MOL G. 29. RSzL V. 3. f.

Memoriale

az Nemes Egri Káptalan Praefectussa, Tiszteletes Baranyay István Kanonok Uram recognitioja szerint Nemes Egri Káptalannál az kecskeméti harmincadból Szlovenitz Mihály által pro tutiori conservatione letéttet, vagyis küldetet 500 forintokról.

1-mo. Jóllehet emlétet recognitio sonal 500 forintokról ezüstpénzül régi valor szerint, mindazáltal a mint subscribált recognitioját láttam és olvastam Nemes Heves Vármegye szolgabírájának, és egri postamester Antal Deák Uramnak és egyéb emberséges embereknek emlétet Baranyay uram kezénél, amidőn azon pénz, úgymint 500 forint, azon 1000 forintal, mellyet exolvált Szlovenits Mihály az Nemes Káptalannak az Tekintetes Oeconomicom Consilium commissiojából, melly 1000 forintról való quietantia nálam vagyon, insimul

az 1500 forint számláltatot volna és olvastatot fel, találtatot csak 1467 forintnak és 9 pénznek.

2-do. Azért noha in fixo kellene ottan lenni az Nemes Káptalannál 467 forintnak és 9 pénznek, de mivel a mint sok instantiámra és az Urak requisitiójára is éppen in procinctu itineris lévén, Egerből kiadását azon pénznek resolválta az Nemes Káptalan, kezdetem volt számlálni azon pénzt, sok speci-esű lévén; nehezen fog kitelni annyira is, mivel in particulari szolván, a mint találtatot azon pénz közöt két bavariai, vagyis rostélyos 20 poturás, kit sokan csak 12 polturában is vötenek, az Nemes Káptalan embere, Baranyay Uram fél tallérban letétetnek lenni mondván, számláltatik in flor. 1"80, már itt is az praespecificált summából hiba esik in den. 60. Amennyire azért procedáltam azon letöt pénznek számlálásában, specificatióját is imé feltésem.

Találtatik spanyol és hollandiai tallér közte nro. 56., oroszlyanos és medvés tallár nro. 14, insimul tallér nro. 70, mely tallérok az Nemes Káptalanban számláltattanak in flor. 2"10, teszen flor. 147"---.

Mindazáltal az keresztes és hollandiai tallért az bótokban 38 garasban elvén, bizvást accrescálhat minden illy tallér után pénz nro. 7, 56 tallér után lészen accrescentia flor. 3"92.

Találtatik 64 devalvatus forint, számlálva 3 máriásba, azaz flor. 1"02, a mint a tájján indifferenter úgy folyt, facit flor. 65"28.

Item keresztes féltallér és sasos nro. 3, számláltatván flor. 1"05 = flor. 3"15.

Egyéb apró moneta találtatik ad flor. 3"45.

Az emlétet bevariai 2 félforintos számláltatot ad flor, 1"80.

Így számlálván eddig facit flor. 220"68.

Az residuitássa a pénznek tallérol és forintosul vagyon letéve, 2 rhénes forintokban számlálván császár, francia és coloniai tallért, de mivel azok közöt observáltam olyan imperialis városnak tallérjait circiter négyet, az kinek egy felől vagyon az császár képe egész staturájával kirajszolja, az más felől sas, noha az Nemes Káptalantul ugyan két rhénes forintban énnékem kel percipiálnom, in erogatione penig, ha defectus esik, jóllehet annyiban kellene erogálni, mivel emberséges emberek is úgy ítéltek, nem tévén külömbözést az császár tallérjaiban, se coloniai tallérokban az ....¹ Imperialis tallér, annak utánna suppleáltathatik a kitöl eset a defectus.

Ahoz képest alázatossan instálok, méltóztassék az Tekéntetes Oeconomicum Consilium assignálni valakinek azon pénzből hung. flor. 460. és Perceptor Uram által attól vétetni quietantiát, hogy az kecskeméti harmincadnak Nemes Egri Káptalanban Egerben letett proventusából percipiáltatot. Méltóztatván íratni commissiót poroszalai harmincados úrnak, hogy azon commissió és Baranyay Praefectus Uram recognitiója mellet, mellyeket az assignatoriusnak kazéhez venni szükséges: kikérvén emlétet Baranyay és Kondor Kanonok Uréktől, és per consequens az Nemes Káptalantól azon pénzt, abból tölcse ki és olvassa, a mennyire lehet secundum praescriptum specificum valorem az 460 forintokat; az többit ad rationem meo tarcsa meg. Én azon pénzt minden

tehetséggel igyekeztem elhozni, a mint felét fel is olvastam, de épen csak magam maradván az Társaságtól, nem merészlettem magamat is és az pénzt is kockáztatni, esvén sok fosztogatások, de az Nemes Káptalan emberei, emlétet Kondor és Baranyay Uramék, offerálták magokat, el nem költik azon pénzt, ki fogják adni, a midőn requiráltatni fognak az Tekéntetes Consilium részéről az Nemes Káptalan és per consequens eő Kegyelme. Ezen memoria- lis is elküldtethetik pro directione poroszlai harmincados uramnak. Tállya 17. Junii 1708.

Pintér Márton m. p.

1708.

1/ Egy szó olvashatatlan.

375.

Kecskemét, 1708. június 24. Sótér Tamás ezereskapitány II. Rákóczi Ferenchez. Aradról 30 kuruc rabot küldtek hozzá, csere céljából. Együttal mellékel Praunststorff szegedi főtiszt levelét a csere feltételeiről. Intézkedését kéri, hogy válaszolni tudjon.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Felséges Magyar Országi Vezérő és Erdélyi Választott Fejedelem, Második Rákóczi Ferenc (Titulus) természet szerint való nagy jó Kegyelmes Uramnak tartozó alázatos kötelességgel íram. Ibi Ubi. (Gyűrűs-pecsét.)

Felséges Vezérő Fejedelem, természet szerint való Nagy Kegyelmes Uram!

Tartozó alázatos kötelességem szerint kívántam Felségednek alázatosan megírnom, hogy ezen órában érkezvén hozzám aradi rabságból szabadult nro. 30 rab atyánkfiái. Kik közül Tekéntetes Kruzsai János Oberster Uram Nemes Ezeréből hárma vicehadnagy volt, 25 pedig gregarius, de szintén amidőn hoz- zám jöttek, edgy ezen gregariusok közül megholt, ezekkel edgyütt vagyon Tekintetes Deák Ferenc Uram ő Kegyelme seregdeákja is. Mellyek is hozván Szegedi Commendans levelét magokkal, akinek is mi légyen kívánsága, ex acclusis originalibus Felséged méltóztatik bölcsen megérteni. Mivel pedig az kívánt német és rác raboknak elbocsáttására nem ennékem vagyon concredál- va, ahoz képest Felségedet alázatosan kérem, méltóztatassék kegyelmessen parancsolni, hogy ezeknek felváltásokban történhető defectus miatt ne talám az ott lévő több keresztyén rab feleinknek úttya szabadulásoknak, ne praeclu- dáltassék, és nálok lévő ebbéli csekély creditumom is továbbra is fennmaradhas- son. Ezzel magamat Felséged kegyelmes gratiajában ajánlom és maradok

Felségednek engedelmes alázatos szolgája és híve

Sótér Tamás m. p.

Ex castris ad Kecskemét Die 24. Junii Anno 1708.

P. S. Ugyan Tekintetes Kruzsai Uram ezeréből edgy zászlótartó is vagyon közöttök.

(Mellékelve a szegedi parancsnok levele:)

(Külső címzés:) Perillustri ac Generoso Domino Thomae Sötér (pleno et competenti cum titulo) Domino mihi observandissimo. Kecskemét.

In absentia Domini Thomae Sötér aperiat has literas per tunc constitutus Commendans Kecskemetiensis vel Agri. (Gyűrűspecst.)

Perillustris ac Generose Domine mihi observande.

Salutem et licitorum servitiorum commendatione praemissa. Ex nupernis meis de dato 8. currentis ad Dominationem Vestram transmissis literis procul dubio intellexerit captivorum ab utrinque eliberationem me admaturare velle. Quum autem jam Aradino certi hungari captivi, tres ductores, unus vexillifer, unus scriba, 25 gregariis, huc transmissi sint, quos ego ad Praetitulatae Dominationi Vestrae indubitata fide et parolam absque ulla tergiversatione pro dimittendis nostris ita etiam nationalis militiae nostrae captivis transmittendos esse volui, ea quidem conditione, ut ex praedictis 3 ductoribus pro Incltyi Regiminis Hajsteriani Leutinatio captivo Lerchner, similiter Martonossiensi Ductore Brodgyan duos selectos computare placebit et retinere tertius ductor una cum vexillifero ulteriori committetur dispositioni, donec simile officiales captivi redimenti erunt, seu simile officiales captivi redimendi erunt, seu ad mentem Cartelae secundum portiones juxta qualitatem et quantitatem permurtari possunt. Pro 25 gregariis totidem capita desiderantur. Hinc Vestram dominationem Praetitulatam condecenter requiro, placebit desideratos dictos captivos nostros ac etiam alios nationales bona quoque securitate per judices locorum intactos mihi restituere et manumittere pari numero. Pro Scriba Mali Stephan regario(sic!) acceptabitur. Dum interea resolutionem Dominationis Vestrae praetitulatae praestolor, permaneo

Praetitulatae Dominationis Vestrae ad servitia paratus

L. Fh. á Prauntstorff m. p.

Segedini 20. Junii 1708.

P. S. Ex inclusa specificatione¹ uterius intellectura est Dominationes Vestras nomina captivorum rascianorum Marusianorum transmittendorum reliqui completo restituerentur numero.

1/ Nincs mellékelve.

376.

Gyöngyös, 1708. július 24. Almásy Mihály prefektus a kecskeméti bíráknak. A 26-diki kőrösi terminusra nem tud lemenni, de valószínű, hogy a gyűlést a megye elhalasztja.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Levelek.

(Külső címzés:) Kecskeméti Bírák Uraiméknak eő kegyelmeknek adassék. Ibidem. (Gyűrűspecsét.)

Ajánlom kegyelmeknek kész szolgálatomat.

Noha megírtam volt, hogy pro 26. praesentis az körösi terminusra lemenek, de az Nemes Vármegye dolgaiban való sok foglalatosságim miatt lehetetlen lemennem, az mely prokátort is magammal akartam vinni, mostani dolog idején nem akar házátul meszsze távozni. Abban is bizontalan vagyok, stál-é azon terminus, azért le nem mentem, hanem szolgabíró Erdős Mihály Uramnak írtam, disponállya Darvas János Uramat, hogy az terminust differállya, reménlem, el is halasztya, kirül Kegyelmetek tudósítását elvárom. Kívánván in reliquo Isten éltesse Kegyelmeteket. Datum Gyöngyös 24. Julii 1708.

Kegyelmetek kész szolgálja

Almásy Mihály m. p.

(Rávezetve:) Nemzetes Vitézlő Almási Mihály Praefectus Uram ír, hogy le nem jöhet ő Kegyelme a terminusra. Exhibitae Die 26. Julii 1708.

377.

Kalocsa, 1708. szeptember 5. Cseplész János kapitány tanúságlevele arról, hogy Mikházi András kalocsai plébános mindig hazafias magatartást tanúsított s óvta és segítette a körzet lakosságát.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

*Fölséges Fejedelem Természet szerint való
Jó Kegyelmes Uramnak eő Fölségének.*

Ajánlom mindenkori alázatossággal való szolgálatomat, és hogy Isten a Fölséges Fejedelmet álgya szerencsés előmenetellel édes Nemzetünk örömére, kívánom. Felsőges Uram, miolta Isten édes Nemzetünknek igaz ügye mellett a fegyvert oldalára adta, job részént Fölséged kegyelmes parancsolattábúl hűség alázatossan(sic!) legtöbbet ezen a tájjon voltam szorgalmatos vigyázással. Legtöbbször pedig minden jó dolgokban edgyet értén Tiszteletes Mikházi András Plebanus Urammal eő Kegyelmével, leggyakrabban az ő Kegyelme serény vigyázása s édes Nemzetünkhöz való szeretetitül indíttatván, adot hírt, ezen nyomorult föld nyomorult lakosait mendedég és most is úgy takargattya, mint jó emberhez illik. Miolta pedig ismeretségiben vagyok eő Kegyelmének, bizonságom a' Jó Isten, hogy édes Nemzetünkhöz semmi színeskedést eő Kegyelmében nem tapasztaltam, a' melyrül merek jó lelkemismeretivel biztonságot tönni.

Én pedig maradok életem fogytaig Felsőgednek, természet szerint Jó Kegyelmes Uramnak kegyelmes gratiajában megmaradni kívánó alázatos szolgálja

Cseplész János m. p.

(Gyűrűspecsét.)

Datum Kalocsa die 5. Septembris 1708.

378.

Heves, 1708. szeptember 11. Károlyi Sándor Kecskemét városához. Verespénzt nem fogad el a cenzus fejében.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Külső címzés:) Kecskemét Városa Bírójának és Lakossinak adassék közönségessen. Kecskemét. (Kis gyűrűspecst.)

(Kecskeméten rávezetve:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Földes Urunk nem acceptállya az veress graicárokat a cenzusban. Exhibitae 17. Septembris 1708.

Adgyon Isten minden jott.

Megemlékeztvén minapi leveletekben lött kérdéstekről, ha tudniillik az réz grajczár pénzt acceptálok-e? az taxában, vagy sem, ez alkalmatossággal kívántam értésteke adnom, hogy igenis én mind eddig, mind most kész volnék veres monetául is vennem, de mivel az melly folyása eredett vala is Ország determinatioja szerént, az lakosoknak nyughatatlan elmélkedése újobban meggátolta, és azalatt is csak az vala az lakosoknak fundamentoma, hogy az melly olyan moneta még rajtok maradott vala az előttenyi(sic!) cursussábul, azt az Vitézlő Rendnek nyakába tudhassák, a' minthogy úgy is lött, hogy az Vitézlő Rend számára bévette a Commissariatust, már most az hadtul senki nem acceptállya, kihez képest magatokra támasztom, illendő volna-é inkább igaz obvenialando censustokban olly kedvetlen monetául fizetnetek. Kire nézve látván ezen parancsolatomat, azon legyetek, hogy jó pénzül taxátokat hova hamaráb exolválylyátok, kirül választokat sietséggel el is várván. Hevesen 11. Septembris Anno 1708.

Jóakaró uratok Károlyi Sándor.

Emellett hogy ezen kevés juhaim itt Hevesen szaporodhatnának, vagy tizenkét jó kosokat szereznének, az árát az taxában acceptálok, s ugyan vagy négy számárt juhokhoz valótt.

379.

Szeged, 1708. október 4. A szegedi provizorátus igazolja, hogy Halas városa 26 mérő búzát és 20 mérő árpát beszolgáltattott.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. a.

Quietantia.

Huszonhat austriai mérce búzárul és húsz mérce árpárul. Kitt az Halassiak közönségessen, in sortem contributionis ide Császár és Király Urunk eő Felsőge részére beszolgáltattanak, arrul quietályuk eő Kegyelmekeket tisztünk szokot pöcséte allatt. Szegedini die 4. Octobris 708.

Pr. Provisoratum ibidem m. p.

(Papírba nyomott gyűrűspecst.)

Gyöngyös, 1708. október 5. Szőke Ferenc levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A Pest megyei portális hajdúk a Duna berkeiben bujkálnak, a három városiak a Tiszántúlra szöktek. Egyáltalán a portális hajdúk minden megyéből megszöktek.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Az Főlséges Magyar és Erdély Országi Vezérlő Fejedeleme-
nek, Főlső Vadászi Rákóczi Ferenc etc. Nagy Kegyelmes Uramnak eő Főlségé-
nek íram alázatosan.

Felsőéges Fejedelem, Nagy Kegyelmes Uram.

Hogy Isten Főlségedet sokáig éltesse, kívánom. Főlséges Uram, Méltóságos Locumtenens és Feő Generalis Uram eő Excellentiája parancsolatyát vettem. Kiben eő Excellentiája parancsolta vala, hogy regimentünk csoportoztatása iránt való dificultásokat itt közeleb Főlségednek demonstráltam volna, de minthogy Főlséged innet távozván, az regimentünk részivel én is fölcommendéroztattam. Mindazáltal alázatosan levelemben Főlségednek kívántam demonstrálnom.

Főlséges Uram, Nemes Pest Vármegyébül álló portális hajdúk felessen az Duna berkeire magokat recipiálták, s ott lappanganak előre hátra, némelly helységbeliek penig tiszteink előtt hajdúkat eltagadván, tudva magok helységekben lappangtatyák, az Dunán is mentenek általmenvén, magokat recipiálták az holdult helyekre. Nemes Heves Vármegyében is felesset lappangtattak, Nemes Borsod Vármegyébül vittem föl az munderunggal Hatvanig való hajdutt, az kik Obester Uram mellől, mikor Ujvárban ment, és annak előtte a munderung mellől mind elszöktének munderossan, már adott volt restantia(sic!) Főlséges Uram, eöttvenig való, kiket fogadot volt Vice Ispány Uram Szent Lőrinc napjára statuáltattni, de mindedig sem statuáltatta. Kire nézve alázatosan Főlségednek demonstráлом, kegyelmessen azon praespecificált Nemes Vármegyéknek Főlséged parancsolván, regimentünk számosodván, hasznossabban had szolgálhassunk. Főlséged kegyelmességében holtomig magamat ajánlván, maradok

Főlségednek alázatos híve, szolgája

Szőke Ferenc m. p.

Gyöngyös 5. Octobris 1708.

Kecskemét, 1708. október 9. A város vezetői Nagykőrös bíráinak és tanácsának. Értesítik őket a rácok és németek járásról újabban szerzett híreikről.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. b.

(Külső címzés:) Becsülletes Kőresi Bírák és Tanács, Szomszéd jóakaró Urainknak ő Kegyelmeknek íránk tartozó becsülettel. Kőresre.

Jóakaró Szomszéd Urainknak Kegyelmeteknek.

Ajánlyuk tartozó becsülettel való kész szolgálatunkat. Szemben lévén az tegnapi érkezett szegedi ember, az honnét jövő több görögökkel egyenlőképpen beszéli, hogy az elmúlt pénteken három hajó is várandó volt. Halason is volt tegnap 15 rátz kenyérért és abrakért, simulálták úttjokat, mintha lefelé Szabatka felé mentenek volna, álitván, hogy Isáknál felyeb nem voltak, s onnét tértenek vissza, de annak hitelt nem adhatni. Az is confirmáltatik Szegedről, hogy Péterváradgyától megindult volna 7 hajó némentség, kinek az elmúlt vasárnap hallaték híre. Mostani szüreti szükségünkre nézve abroncsra valóért küldöttünk vala Szent Györgyre,¹ azon embereink is megérkezvén, láttak egy csoport lovas rácokat, Eső² felé tartották a ló száját, igen nagy szerencsére marattanak meg embereink, az berekben³ olly közel járván hozzájok az ellenség, szemeikkel látták a' midőn mellettek elmentenek; de az félelem miatt meg nem számlálhatták, menyin lehettenek; hol vettetenek füstet, még sehonnét sem értették meg, ha Kegyelmeteknek ennél jobb hírei érkeztenek, vagy hasonló ártalmasok, adgya értésünkre. Ezzel maradunk Kegyelmeteknek jóakaró szomszédi

Kecskeméti Bírák és Tanács.

Ibidem 9. Octobris 1708.

1/ Tatárszentgyörgy.

2/ Esső, puszta Tatárszentgyörgytől északra, előbb Gyón, ma Dabas része.

3/ Kétes olvasatú szó.

382.

Tasnádi tábor, 1708. november 7. Károlyi Sándor Kecskemét városához a taksa megfizetéséről.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lt. Károlyiak levelei.

(Külső címzés:) Ez levelem adassék Kecskemét Várossa Bíráinak és Lakossainak közönségessen etc. Kecskemét. (Kis gyűrűspecsét.)

(Címlapra rávezetve, hogy a falusi és városi bírák 100 forint büntetés terhe mellett azonnal továbbítsák a levelet.)

(Kecskemétiék ráírták:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor jó Földes Urunk ő Excellentiája a census végett ír. Exhibitae Die 29. Novembris 1708.

Adgyon Isten minden jót.

Noha nem kétlem, embereim által eddig is híreteké esett az jövő Szent András napjára kifizetendő taksa pénznek megszerzése, elkészétetése mindazáltal naponként közelgetvén az terminus, hogy készületlen ne találtassatok, akartalak ez levelem által magam is meginteni, hogy a' szokot taksát akkorra olly készen tarcsátok, hogy leküldendő embereim hijában ne járjanak, edcers-

mind letehesseék. Kirül való válaszokat elvárom. Maradván. Datum in castris ad Tasnád positis die 7. Novembris Anno. 1708.

Jó Uratok

Károlyi Sándor.

P. S. Szintén az midőn levelemet hozzátok expediálni akarám vala, veszem Almási Mihály Inspectorom leveleét, melyben az Város dolgát az jövőendő censúsnak letétele iránt írja, én magam is jól tudom, hogy in Anno 1706. Szyártó Istvánnak résziben rézpénzül az taxát letették, a azután az enyimet is ezüstpénzül kellett contentalniok, de ha magokban szállanak, feltalálhatták azt, hogy inkább magok tökéletlenségnek, mintsem egyébnek tulajdoníthatyák, mert akárki urgeálta, tudván az én jussomat s Felsőleges Urunk kegyelmes resolutioját, nem kellett volna semmit is adni, de hogy láttattak az rézpénzel az Fiscust megeléghethetni, alattomban kívánták az én jussomat annihilálni, mindazáltal én azt nem tekintvén, Felsőleges Urunknak megjelentetem, hogy ha nem egyszersmind is, per partes annuatim importáltassék az fiscalis censusban. Tudván penig már tavalyi esztendőben küldött Felsőleges Urunk kegyelmes commissiojából jussomnak valóságát, többről több commissiokat ne várjanak, az enyimet sohová ne administrállyák, az terminusra tarcsák készszen, mert abban bizonyos legyen az Város.....¹ kétcer másoknak leteszi is, én ..... megveszem, kirül ..... az Város ... úttal is bizonyos .....

1/ A kipontozott részeknél a papír kiszakadt.

383.

Buda, 1708. december 5. Imre Jánosnak, a labanc Pest–Pilis–Solt megye alispánjának levele a három város bíráihoz, tanácsaihoz és lakosaihoz: térjenek vissza a koronás uralkodó hűségére, megbízottaikat küldjék be a budai parancsnokhoz, ellenkező esetben pusztulás vár rájuk.

Eredeti. MOL G. 25. RSzL III. 2. a.

(Külső címzés:) Bizodalmas Ceglédi, Kőrössy és Kecskeméti Bíráknak, Tanácsinak és közönségessen az Lakosinak in competentibus ajánlom szolgálatomat.

Már edgynéhány rendben íratott s küldetett Kegyelmeteknek kezihez intó s védelmező levél arra a' végre, hogy Kegyelmetek elsőben a Főlséges Fölkent Koronás Király Urunk eő Főlsége ájtatosságához ragaskodván, (sic!) maga kötelességét mentül előbb megmutatni szorgalmataskodgyék. Másodsor pediglen kedves véreit, gyermekeit, rokonit, szerencséit, jószágát, edgy szóval mindennemű jószágát ne kockásztassa, és Főlséges Koronás Király Urunk eő Főlsége híveinek sok rendbéli intéseket, (az mellyek is íratva s kiküldetve Kegyelmeteknél jól constálhatnak), meg ne vesse, s most méglen Kegyelmetek kegyelmét várván, tanálhat is, maga meghit embereit ide bé az Méltóságos Generalis Urunk eő Excellentiájához iktatván, béholdulni Kegyelmetek mes-

terkedgyék, hogy úgy annál is bátrabban maga fészkeiben Kegyelmetek megmaradhasson, körösztény lélekkel javaslom. Melljet ha Kegyelmetek nem cselekedend, s ellenkező szível leszen, s magát Kegyelmetek nem fogja alkalmaztatni, s ellenben pedig ha mi olljas éri, az kit maga Kegyelmetek sem remínlene, Kegyelmeteken fog történni, magának tulajdonícsák. Budae 5. Decembris 1708.

Kegyelmetknek in competentibus jóakarója s viceispánnya

Imre János m. p.

P. S. Ezen includált ugyan Méltóságos Budai Generalis Urunk eő Excellentiája levelének folyásából írott, s Kegyelmetekhez intézett(sic!) szándékját jobban megértheti Kegyelmetek.¹

1/ Ma már nincs a levél mellett.

384.

Kóka, 1708. december 9. Sótér Tamás ezereskapitány pártolólág terjeszti fel II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez az ezredében szolgáló kecskeméti katonáskodók kérését, melyben maguk és családjuk részére mindenféle teher alól felmentést kérnek.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Felsőges Magyar Országí Vezérlő és Erdély Országí Választott Fejedelem másodík Rákóczy Ferenc Természet szerint való nagy Kegyelmes Uramnak íráam nagy aláztatossággal. Patakon vel ibi ubi. (Gyűrűspecsét.)

Felsőges Vezérlő Fejedelem, Természet szerint való Nagy Kegyelmes Uram.

Minemű instantiájok legyen ezen levelem megadó kecskeméti fél katonáembereknek, Felsőged méltóztatík kegyelmessen megérteni aláztatos instantiájokat és kívánságokat. Ha azért Felsőged kegyelmessége szerint ítilli helyesnek instantiájokat, magam is nagy aláztatossággal Felsőgednek recommendálám nyavaljásokatt, mivel igen jó katonáemberek, hogy az bírói pálcá alá¹ vétetődneék ki és immunitáltatnának mindennemű contributioktul mind magok személyyekben s mind penig házoknak cselédeik, (sic!) az kiknek vagyyon, mely abéli Felsőged kegyelmességét magam is nagy aláztatossággal kívánom Felsőgednek mind igaz híve megszolgálnom.

Ezel pedig Felsőged nagy kegyelmességében magamat ajánlom és maradok Felsőgednek, mint Természet szerint való nagy Kegyelmes Uramnak aláztatos híve

Sótér Tamás m. p.

Kókán die 9. Decembris Anno 1708.

1/ Sic! Nyilván tollhiba, helyesen: alól.

Kecskemét, dát. nélk.¹ Kecskemét város beadványa Pest–Pilis–Solt vármegyéhez. Panaszt emelnek a harmincadot bérlő Karácsony Sándor ellen. Miután a város már ötödik éve nem szántott, nem vetett, élelemhez a környező, főleg felsőbb részből jövő parasztoktól jutottak, akik viszont bort vásároltak. Karácsony Sándor ezektől oly magas vámot szedett, hogy végülis elmaradtak, ami a városnak nagy kárára van. Ezenkívül Karácsony magatartása arrogáns, fenyegető. Jogorvoslatot kérnek.

Eredeti. MOL G. 25. III. 1. b.

(Címzés:) A Tekéntetes Nemes Pest Pilis és Solt unialt Vármegyékhez, mint bizodalmas Patronus Urainkhoz Eő Nagyságokhoz eő Kegyelmekhez alázatos memorialissok a belől megírt lakosoknak.

Tekintetes Nemes Vármegye. Bizodalmas Patronus Uraink!

1mo. Jól constál Nagyságtok s Kegyelmetek előtt, már sok üdőtől fogva mind az sok postfrungbéli militia miatt, mind kiváltképpen az rác ellenségnek torkában való helyheztetetésünkhöz képest való nagy nyomorúságunk, kik között nem utolsó nagy s képtelen nyomorúságunk exurgál abból, melyet naponként szegény romlott Várasunkon mostan actu elkövet Görög Arendator Karácsony Sándor, aki már eöt esztendőktül fogva semmi szántást és takarást az ellenség miatt nem tehetvén, életünket sem táplálhatnók, ha az felsőbb szomszédsgbeliek magokat jobban economizálhatván, kik borért, kik más egyéb szükségekre nézve mind életünkre, s mind a militia intertentiojára nézve való jókat vagy eladni, vagy borainkért cserélni nem hordottak volna, de már említett Arendator kevánván minden szekértől 4 Máriás Garasokat, vagyis minden forint után 10 pénzeket, annyira desistált az szegénység, hogy már nem is mernek jöni hozzánk. Melly csak a Várasunk praejudiciumára vagyon unice minden várasok és faluk felett.

2do. Intettetvén illy rendeletlenségéről böcsülletesen, publice, piac hallására el meri kiáltani: hogy sem Felséges Fejedelem, sem Bíró, sem Tanács nem parancsol, neki a harmincad pénzen vett urasága.²

3tio. Soha nem volt in usu, hogy ex propria allodiatura tam inter Nobiles, quam Rusticos az eladó jószágától ordinariam et mediam in duplo tricesimam praetendálni, contra Leges Patriae 1574. art. 25. , 1596. art. 56. etc. És akarmelley accidentiákat más harmincadokon szoktak adni, azokat duplán, triplán nagy ízetlenül praetendállya az szegénységen.

4to. Ezen cselekedetit Egerben Promotora Generalis Vass Sándor Uram eleibe terjesztettük Notariusunk által, nagy fenyegetéssel vagyon ellene, sőt esküvéssel is pecsétli, hogy valaholott módgyát ejtheti, életének végére jár. Melly úgy kévántatván, az inquisitiobol ki fog teceni.

Nem tehetjük ki egészlen mindazokat az nekünk nagy ártalmunkat és felettéb való szükségünket causáló említett Arendator miatt való nyomorúságunkat, mert az bizonyos dolog: hogy annyéra elédegenedtenek az szükséges naturalékkal szegény helységünket bővítő vidékiek, hogy aki ezen Arendator-

nak idejében egyszer hoz, mászszor nem kívánkozik hozni. Más városban, vagy csak kisebb faluban semmi jurisdictionját nem tartya, csak egészen minket kénozt, és ront, holott semmi oeconomiaánk máig sem lehet, csak mástól kell várunk és így ebből következő nagy szükségünket, sőt pusztulásunkat reménlhettyük.

Kérjük azért, mint bizodalmas jó Urainkat Nagyságtokat Kegyelmeteket, ott, az holott illendőbnek ítélthetik ezen szükséges és maradásunkat néző dolog, méltoztassék Nagyságtok Kegyelmetek orvosolni. Miért Isten is megálgya Nagyságtokat Kegyelmeteket. Mi is tőlünk kitelhető jókban alázatossan szolgálunk el nem mulattjuk. Elvárván kegyes resolutióját.

Maradunk Nagyságtoknak Kegyelmeteknek köteles szolgálai

*Kecskeméti Bírák és Tanács
közönségessen.*

1/ Karácsony Sándor 1708-tól bérelte a kecskeméti harmincadot, a város pedig 1705-től számított a földművelésének lehetetlenné válását. Így a beadvány keltét 1709-re tehetjük.

2/ Ez részben igaz volt, mert Karácsony Sándor volt az egyetlen, aki készpénzzel tudott fizetni a harmincadbérletért, a kuruc államnak pedig égetően szüksége volt készpénzre, s ezért nyilván elnézte, hogy a bérlő minden eszközzel igyekszik visszanyerni a bérleti díjat.

386.

Heves, 1709. január 30. Károlyi Sándor elismervénye, hogy Kecskemét városa megfizette az 1708. évre járó cenzust.

Eredeti, csak az aláírás sajtákezű. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Hátlapon:) Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Földes Urunk pro Anno 1708. quietál az szokott taxánk letételéről.

Recognoscalom per praesentes, hogy Kecskemét Városa Toth Mihály Feő bíróságában pro Anno 1708. obveniáló szokott taxáját, úgy mint nyolc száz tallerokat, minden tallért computalván per fl. ren. 2, azaz két rhenes forintokban, ugyan pro honorario száz magyar forintokat plenarie administralta, in toto no. 1600. id est tizen hat száz rhenes, és száz magyar forintokat, kirül az említet Város vigore praesentium quietaltatik. Datum Heves die 30. Januarii 1709.

Id est f. rh. 1600.

f. hung. 100.

Károlyi Sándor.

(Kis gyűrűspecét.)

387.

Eperjes, 1709. január 31. Karácsony Sándor ellen nyugtája a kecskeméti harmincadbérlet első negyedévi összegéről, 5120 magyar forintról.

Eredeti. MOL G. 29. RSzL V. 3. f.

Contra quietantia super ungaricalibus florenis quinque mille centum viginti, per me infrascriptum Tricesimae Kecskemetiensis arendatorem, ad rationem arendae ad Perceptoratum Inclytae Administrationis Epperiessensis, manibus Perillustri Domini Nicolai Horváth, nec plus, nec minus administratis. Epperjessini die 31. januarii anno 1709.

Id est ungaricales florenus 5120" -- d.

Alexander Karacsony m. p.

(Gyűrűspecst.)

(A hátlapon:) 1709. Alexander Karacsony pro prima angaria.

388.

Eger, 1709. február 23. Karácson Sándor kecskeméti harmincadbérlo panaszbeadványa Bercsényi Miklóshoz. A neki járó rézmennyiséget, amely rézpolturákból áll, nem akarják átadni. Az általa bérelt kecskeméti harmincadon a fejedelem és Bercsényi engedélyével sok rezet visznek ki és abát hoznak be, ami az ő bevételét lényegesen csökkenti. Abát ő is tudna szállítani minden mennyiségben.

Eredeti. MOL G. 24. RSzL II. 6.

(Külső címzés:) Méltóságos Gróff Székési Bercsiny Miklós Magyar Országai Fő Generális és Locumtenens Jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának aláza-tossan adassék. Kassa vel ibi, ubi. (Gyűrűspecst.)

Méltóságos Generalis és Locumtenens, Jó Kegyelmes Uram!

Alázatossan akarám az én Kegyelmes Uramnak tudtára adnom, kifüzet-vén az Tekintetes Oeconomicum Consiliumnak háron angariámat, plenarie exsolváltam. Ide Egerbe érkezvén olyan végel, hogy Nacságod ineált contrac-tussom szerint az monetábúl való rezet kezemhez vegyem, (sic!) de mivel mindeddig sem szállították ide, s az kit ide szállítottak is, Nacságod kegyelmes dispositiója nélkül kézhez nem adgyák, addig méglen Nacságod nem paran-csollya. (Sic!)

Én ugyan alkalmas abákat ide Egerben szállítottam, többet is adminisztrál-tam volna, de nem tudom, micsoda színű abákat kíván Nacságod Kegyelmes Uram. Azért méltóztassék specificatiót mentül hamaréb nékem leküldeni, had tudgyam magamat mihez tartanom.

Emlékeztetem pediglen nagy alázatossan az én Kegyelmes Uramat, Kas-sán létemben instáltam vala az én Kegyelmes Uramnak, minémű injuriám légyen az kecskeméti harmincadnak árandálásában, mellyet az Tekintetes Oeconomicum Consilium arendatoria levelébül, kivált in sexto puncto, kibem nékem nem utolsó kárvallásom. (sic!) Isten ójon Kegyelmes Uram, valamelly abák megárultattak az Ország szükségére ante initum contractum, hogy attúl legkisebbet is kíványak, vagy csak emlékezetben is vegyek, hanem az mellyeket

annak utánna béhoztanak, s mind az rezet kivittének, kikrül recognitióim vadnak, méltán kívánhatom, hogy acceptáltassék tülem az velem ineált contractussa szerint, kiben egyedül várom az én Kegyelmes Uram gratiáját.

Mostan is újobban Muszy Zidó Felséges Urunk parancsolattya mellet circiter 24.000 vég abákat béhozván, annak is abája harmincad nélkül, nékem nem kicsin injuriámmal szállítottak(sic!) be Egerben, pediglen Kegyelmes Uram, mindezek orvoslásban vetet ügyének alázatossan fogok instálnom az én Kegyelmes Uram előtt, circa finem martii alázatossan megkeresvén Nacságot: egyszersmind, ha fog tetteni, újobban is kész leszek concludálnom az én Kegyelmes Urammal olyan véggel, hogy nem más, hanem magam szállícsak elegendő abát, kinek harmincadgyáért Felséges Urunk sem fog búsítani.

Pro informatione pediglen kértem Wass Sándor Commissarius Uramat eő Kegyelmét, az Tekintetes Oeconomicum Consilium velem ineált contractussának pariáját küldgye meg Nacságotnak Kegyelmes Uramnak, kibül bőven megértheti az én Kegyelmes Uram, ha nincsen-e injuriám, hollot sem az filialist nem aequalhattam az ineált contractus után, sem pediglen az melly abákat, a mint feleb írák, harmincad nélkül beszállították, tülem nem acceptáltatott s nekem pediglen obligatoriám szerint plenarie meg kellett fizetnem, bölcs ítéletire hagyom mindezeket az én Kegyelmes Uramnak. Méltóságos gratiáját jó válaszával együtt alázatossan elvárom és maradok

Nacságotnak Jó Kegyelmes Uramnak alázatos szolgálja

Káratszon Sándor m. p.

Actum Agriae die 23. Februarii Anno 1709.

389.

Eger, 1709. február 23. Wass Sándor commissarius Bercsényi Miklós-hoz. Méltányosnak találta Karácson Sándor sérelmét, mert szerinte a kecskeméti harmincad csak 7–8000, legfeljebb 10.000 forintot jövedelmezett, Karácson pedig 20.000 forintot fizetett érte.

Eredeti. MOL G. 24. RSzL II. 6. — Régi jelzet: MOL Missiles. — Említi: Takács, Közteherviselés 80.

(Külső címzés:) Méltóságos Gróff Székesi Bercsényi Miklós Magyar Országgi Fő Generális és Locumtenens jó Kegyelmes Uramnak eő Nagyságának alázatosan adassék. Kassa vel ubi ibi. (Fekete viaszba nyomott gyűrűspecsét.)

Méltóságos Generalis Locumtenens, nekem jó Kegyelmes Uram!

Isten szerencsés boldog hoszszú élettel Hazánk, Nemzetünk szolgálatjára dolgaiban boldogicsa az én Kegyelmes Uramat, alázatossan kívánom. Kecskeméti harmincadnak arendátora, Karácson Sándor megérkezvén Eperjesről három angáriáját plenarie exolválván, kirül való quietantiáját meghozta, jelenté Nagyságod méltóságos parancsolatját, hogy az Tekéntetes Oeconomicum Consiliumnak véle ineált arendatoria contractusának pariáját hova hamaréb

Nagyságodnak megküldeném, melyet az én Kegyelmes Uramnak kötelesen kívántam megküldenem; kívül az Tekintetes Oeconomicum Consilium véle való végezését bőven megértheti Nagyságod. Hogy pedig tapasztalhatóképen Kegyelmes Uram tuttára légyen Nagyságodnak, mioltátúl fogvást a Nemes Ország és Felsőges Urunk keze alá deveniált azon kecskeméti harmincad, esztendőnkint jó, ha hét s nyolc, vagy legfellyeb tízezer forintokat importált, nagyobb hasznát látván Felsőges Urunknak benne, arra való nézve inducáltuk volt Karácson Sándort megarendálására, mely dolog véget tovább is az én Kegyelmes Urammal Nagyságoddal kíván alázatosan concludálni az említett harmincad végett, ha csak obtineálhatja Nagyságod kegyelmességébül, valamely bizonyos bál abákat is adminisztráltatott Karácson Sándor, körül semmi prancsolatját nem látván Nagyságodnak, minthogy többet is kíván adminisztrálni, mit parancsollyon Nagyságod felüle, comissárius kezében adminisztráltassék-é, avagy Nagyságod számára külömb tartassék, arrúl való dispositióját alázatosan Nagyságodtól elvárom, és maradok, még Isten éltet,

Nagyságodnak jó Kegyelmes Uramnak alázatos szolgája

Wass Sándor m. p.

Agriae die 23. Februarii Anno 1709.

390.

Makói rév, 1709. február 26. Teleki Mihály és Pápai János levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek. Támogatják Sótér Tamás kérését Csongrád adományozása iránt. Ezenkívül a kis- és nagykunok súlyos helyzete miatt, mivel igen elfogytak, másrészt lakóhelyeiken nem lakhatnak, kérik dicájok elengedését.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A. — Régi jelzet: MOL Missilis. — Említi: Takács, Közteherviselés 241.

(Külső címzés:) Felsőges II. Rákóczi Ferenc Fejedelem etc. Kegyelmes Urunknak eő Felsőségének alázatosan. (Gyűrűspecsét.)

Kegyelmes Urunk!

Tekintetes Nemzetes Vitézlő Sótér Tamás Obester Uramot ő kegyelmét Felsőged előtt recommendálnunk nem kívántatik, mert eddég is Felsőged és az Nemes Haza szolgálattya mellett maga jóviselését gyakran megmutatta, s mostani mellettünk való dícsíretes és hasznos szolgálattyaival is megmutatta, melly szerént remélyük, ő kegyelme mellett való alázatos instantiánk Felsőged előtt nem leszen foganatlan, kihezképest mivel Felsőged azon kegyelmességére magát érdemessé tötte, Csongrádot méltóztassék Felsőged ő kegyelmének conferálni, fizetése is nem lévén, melly mellett subsistálhatna, azzal kegyelmenesen consolállya Felsőged, nem lévén mostan is senki kezénél azon helység, azt tovább való hűséges szolgálattyaival is fogja Felsőgedtől demereálni. Ez mellett, mivel az Kis és Nagy Kunok igen elfogytanak, és a' kik megvannak is,

magok lakóhelyeket nem lakhatták, kényszerítetvén cselédgyeket egy s más helyekben recipiálni, azt Felséged kegyelmessen tudhattya, melly hasznos szolgálói a' Nemes Országnak, nekünk insinuálták magokat, hogy ezen alázatos instántiájokat Felségednek megjelenésük, reájok obveniáló dicájokat méltóztassék Felséged kegyelmesen condonálni, melyre való kegyelmes condescendioját Felségednek, ő kegyelmek is magok igaz szolgálattal demereállyák alázatossan. Ajánlyuk az Szent Isten oltalmába Felségedet és maradunk Felségednek Kegyelmes Urunknak alázatos hívei, szolgálói

*Teleki Mihály
Pápai János m. p.*

Az Makói Révnel 26. Februarii 1709.

391.

Nagykőrös, 1709. március 3. Cseplész János kiskun vicekapitány kérése II. Rákóczi Ferenchez. A fejedelem már megígérte Sári pusztá felének és Mantelek egészének adományozását, most erre collationalis kiállítását kéri. Ezen kívül kéri megnemesítését, s armális adományozását. Sok költségei miatt a máramarosi sóaknákról bizonyos számú kőso leszállítására harmincadmentességet kér.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Felséges Vezérő Fejedelem II. Rákóczi Ferenc etc. etc. természet szerint jó Kegyelmes Uramnak igen alázatosson. Munkáts. (Gyűrűs-pecsét.)

Felséges Vezérő Fejedelem, természet szerint nagy jó Kegyelmes Uram.

Hogy Jó Istenünk Felséges nemzettséges igaz ügyünk mellett éjjeli s napali szoros munkáit s törődésit boldog véggel coronázza meg, szívessen kívánom. Felségednek, jó Kegyelmes Uramnak tapasztalt természeti kegyelmességéhez alázatossan bízván, alázatossan praesummam(sic!) edgyügyű írásom által Felséged kegyes fejedelmi tekinteti eleibe borulnom, lévén már informatiom Méltóságos Ur Fő Kapitány Vay Ádám Uram ő Kegyelmetől, hogy csekély személyem s dolgaim iránt Felséged előtt méltóztatott volna intercedálni; hogy tudniillik Felségedtől egyszer kegyelmessen conferált Sári nevű praediumnak feléről s Mantelekének egészlen, igaz hív szolgálatomnak consideratiojával extáló collationalist méltóztatnék ujjonnan megerősítettetni, s nem különben magam személyemet is az igaz nemessek közziben számlálván, aramalissal condecorálni, melyre tettő válaszsát is ő Kegyelme Felségedtől tapasztalta. Minek okáért mostan is alázatos edgyügyűséggel suplicalom Felségedet, mind igaz s hívséges régi szolgálatomnak tekintetiért s mind az régulta tartó bujdosásban lett számlálhatatlan kárainra nézve, azon fenemlített s már egyszer Felséged előtt megfordult instantiatt méltóztassék Fejedelmi kegyelmességé-

ből, kívánságom szerint consolatiomra kegyelmessen resolválni s effectuáltatni.¹

Nem különben az szegény megnyomorított s széledésben levő Kis Kunságnak azon hűsége, hogy jóllehet igen kevesen volnának, mégis három jó companiakat, mind eddig is többire magok költségén s ruházattján az Nemes Ország szorgos szolgálattjára tartottak s tartanak, Felsőged előtt kegyelmes consideratioba menvén, a dicáknak és naturáléknak praestatiojátul immunitáltassanak, mivel helyek és bizonyos lakások nem lévén, sem szántnak, sem vethetnek, és hogy a Nemes Ország szolgálattját továbbra is örömeztőbb és készebben velünk edgyütt folytathassák. Melly kegyelmességéért Isten is Felsőgedet megáldgva s mi is minden részről szüntelen és buzgó könyörgésünkkel Isten előtt az igaz ügy mellet való Felsőged munkájáért megjelenni el nem mulattjuk.

Utollyára, hogyha Felsőgednek és a Nemes Orzágnak praejudciumára nem lenne, hogy sok szükségemet annál jobban enyhíthetném, méltóztassék Felsőged egy passust adadni, mellynek erejével Máramarosi Aknákból harmincad nélkül valamely sőt szállíthatnék, melly Felsőged természeti kegyelmességében megnyugtattván, és holtig való igaz hív szolgálattjába ajánlván magamat, kegyelmes válaszsát alázatosan elvárom és maradok Kőrös die 3. Martii Anno 1709.

Felsőgednek, jó Kegyelmes Vezérlő Fejedelmeknek mindenkori alázatos s hív szolgálta

*Cseplész János Nemes Kis
Kunságbéli Vice Kapitány m. p.*

1/ Az adománylevelet Rákóczi ki is adta, de a váci káptalan 1709. augusztus 29-dikén jelentette a fejedelemnek, hogy a beiktatást nem tudta végrehajtani, részben a pesti miatt, részben pedig azért, mert a káptalan jegyzőkönyve pecsétjükkel együtt még 1703-ban Győrben maradt. L. alább.

392.

Heves, 1709. április 29. Gerdrautt Kristóf elismervénye a kecskemétiak által Károlyi Sándornak hozott ajándékról.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

Méltóságos Generalis Mezei Marechalk Károlyi Sándor eő Exellentiaja számára hoztak az kecskemétiak két hordó bortt és egy szekér szőlüveszütt Hevesre, mellyekről eő Kegyelmiket quietálok. Datum Heves die 29. Aprilis Anno 1709.

Id est 2 hordó bor, egy szekér szőlüveszütt.

*Gerdrautt Kristoff m. p. hevesi
tisztartó. (Pecsét.)*

Boldogi mező, 1709. május 25. Szentpéteri Imre brigadéros levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Az aradi és budai rácok mozgolódása. Sótér Tamás ezrede eloszlott a városokon, három kompániát pedig lőszerkísérésre rendelt. Segítséget kér, valamint fizetést a hadaknak. Kecskeméten és Kőrösön felütötte fejét a pestis.

Eredeti. MOL G. 19. RSzL II. 2. e/A.

(Külső címzés:) Felséges Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc Kegyelmes Uruúamnak ő Felséginek alázatossan. Szerencs. (Papírba nyomott gyűrűspecsét.)

Felséges Fejedelem, Kegyelmes Uram.

Hogy merészlem levelemel Felségedet búsítanom, alázatossan követem, de közeleb való lététt Felségednek értvén Méltóságos Generalis Uram ő Excelentiaenál, (sic!) kéntelenítetem. Ez előtt való napokban Felségedet az rácságnak excursiojárul tudósítottam, most újoban hallatik az aradi rácnak készületi nagy számban, ma hozák hírül, hogy az Dunán alá Budára is ment volna tíz hajó nép alá, az ki circiter volt volna ezerig való. Sótér Uram ezre mostani confusioval alkalmasint megoszlot az városokon. Ki is vit ő Kegyelme három compániát az Dunán által viendő munitiok kísírésére, én is kiattam ő Kegyelméhez hármát, itt már Felséges Uram, többed magamal nem vagyok circiter 300, azal akar Buda fele portázás légyen, akar csak magunk oltalmára való vigyázás, alázatossan kérem Felségedet, hogy az brigádához rendeltetett két regimentet is lebocsátani parancsollya Felséged, hogy mind az reductio szerint való job rendben vétel és valamely fizetés iránt való dispositio is közöttünk lehessen meg. Máskint Felséges Uram, ily széles és pusztás földre hogy lehessen az vigyázás, ályon Felséged parancsolatyában. Gundelfinger Uram nem régen jövéen alá, máris Sótér Uramhoz nem aplicáltathattak az seregek, most munkálodik ő Kegyelme öszvegyűjtésekben. Várván mindenekben Felséged parancsolatyát. Isten fris jó egészségben éltesse Felségedet. Boldogi mezőben 25. Maji 1709.

Felséged alázatos szolgája

Szent Péteri Imre m. p.

Bizonyosson informáltatom, még ugyan nem oly nagy mértékbe, de Kőrösön, Kecskeméten az pestis grassalni kezdet. Kihez képest Felséges Uram, ara nem örömost portázunk, már Sótér Uram ezre legyen ott.

Eger, 1709. június 16. Telekesy István egri püspök levele II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Betegsége miatt nem tud megjelenni Sárospatakon. Panaszai Viza János ellen erőszakosságai miatt. A kalocsai plébános volt most nála, akit Viza megfenyegetett, hogy fogva hozatja fel.

(Külső címzés:) Serenissimo Principi ac Domino Domino Francisco Secundo Rákóczy Regni Ungariae Domino, et Siculorum Comiti, pro libertate confederatorum Regni Ungariae Statuum et Ordinum etc. Munkacsiensi et Makociensi Duci et Domino Domino et Patrono mihi clementissimo. (Gyűrűspecst.)

Felséges Fejedelem, nekem mindenkor nagy jó Kegyelmes Uram. Én éppen majd minden erőmtől hoszas betegségem miat megfosztatván, csak a templomig is a mindennapi functioim végben vitelére nehezzen mehetek. Kérvén nagy alázatosan Felségedet, hogy Patakon a Felséged parancsolattya szerint nem compareálhatok, ne másnak, hanem erőtlenségemnek méltóztassék tulajdonítani. Itt is minden tehetséggel szegény vármegyénkre, Nemzetemre(sic!) s Hazámnak, így Felségednek is vékony tehetségem szerint naponkint szolgálni igyekezem. Öregbíti mindennapi nyavalyámat Tisztelendő Viza János, a' ki nem elégedvén, hogy a' Dunántúl való clerust és más böcsületes Hazánk Fiait nyughatatlanságával felzavarta, az én diocesisemben is minden dolgokat fel akar gázolni, most captalamomban s consequenter magamban kapot, it Egerben alkalmatlankodik, mindeneket azzal fenyeget, hogy Bakó¹ .....² It lévén a' napokban szegén kalocsai plebanus,³ a' kinél több pap azon a' földön már alig vagyon, sírva panaszolván, miket fogot szegénre és mint fenegeti, hogy fogva felhozattya. Im alázatos memorialist⁴ merészelt Felségednek nyújtani. Kérem én is nagy alázatosan Felségedet, ne engedgye, hogy ennyire uralkodgyék a' jó Viza Uram rajtunk, és akármi hamis vádlásinak (melyben igen liberalis a jó frater), ne adgyon Felséged hitelt. Azonban nagy alázatosan kérem Felségedet, hogy elég hoszú és alkalmatlan írásomért nekem megbocsátani méltóztassék. Isten tarcsa, éltesse és minden dolgiban szerencséltesse Felségedet, tiszta szíből kívánom. Agriae 16. Junii 1709.

Felségednek legkisseb engedelmes cáplánnya

Telekesy István m. p.

P. S. Szegény elpusztult s csaknem utolsó romlására jutot Vármegyémnek alázatos instantiáját méltóztassék Felséged méltó consideratióban venni, és ezen alázatos követytét örvendetes válaszal viszszabocsátani, melyért az úr Isten megáldgya Felségedet.

1/ Bakó János váradi nagyprépostról lehet szó.

2/ Két szó olvashatatlan.

3/ Mikházi András.

4/ A kérvény ma már nincs a levél mellett.

395.

Hatvan, 1709. szeptember 3. Karácsony Sándor kecskeméti kereskedő és harmincadbérelő beadványa gróf Bercsényi Miklóshoz Tukovics György marhakereskedővel támadt bizonyos vitás ügyben a harmincadolás körül.

Eredeti. MOL G. 24. RSzL II. 6.

(Külső címzés:) Méltóságos Feő Generalis és Locumtenens Bercsényi Miklós Kegyelmes Urunknak eő Excellentiájának alázatossan adassék. Murány vel ubi. (Címeres gyűrűspecst.)

Méltóságos Feő Generalis nékem Kegyelmes Uram.

Hogy az Ur Isten Excellentiáját szegény Magyar Hazánkknak conservatiojára számos esztendőig szerencsésen éltesse, kívánom. Hozzám érdemetlen szolgálához immár Excellentiájának két rendbéli küldöt parancsolattyát vettem, mellyben Excellentiája kegyelmessen méltóztatott parancsolni, hogy azon Tukovics György Uram marháit, mellyeket az lőrinci contra Egerben kezemhez hajtott, visszaadgyam. Én Excellentiája kegyelmes parancsolattyára kiadni mindenkor kész voltam s vagyok is, de holott mind az utátul fogvást, az miolta azok jószág kezemhez hajtattott, eő kegyelmek közül senki feléje sem gyött, hanem Excellentiáját búsíttják. Azért alázatossan kérem Excellentiáját, említett Tukovics Uramnak méltóztassék Excellentiája parancsolni, hogy azon jószágért külgye bizonyos emberit, az kinek kezihez szám szerint assignálhasam, mert én kiadom, mivel elhajtásának is oka nem voltam, adgyon számot róla, az ki cselekedte. Ezel ajánlom kegyelmes gratiajába Excellentiájának magamott és kívánom, fris jó egészségben levelem Excellentiáját tanállya.

Maradván Excellentiájának alázatos s érdemetlen szolgálja

Kraczon Sándor m. p.

Hatvan 3. Septembris 1709.

396.

Hódmezővásárhely, 1709. november 14. Lenthi Pál lelkipásztor Magó Mihálynak, sógorának, Kecskemét város bírójának: a város segítségét kéri, hogy külföldi akadémiákra mehessen. Meg fogja látogatni, hogy tervét személyesen is előadhassa.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Vegyes iratok.

(Külső címzés:) Nemzetes Magó Mihály Uramnak, a Kecskeméti Keresztény Várassának Érdemes Bírójának, nékem nagy jóakaró Sógor Uramnak. Kecskemétre. (Gyűrűspecst.)

Ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmednek!

Édes Sógor Uram, a futó alkalmatossággal is el nem múlhatám, hogy kegyelmedet levelem által meg ne udvarlanám, sok dolgaim között is. Minap feltévéen magamban, hogy Kegyelmeteket meglátogatnám szorgos dolgaim eránt, mivel magamtól elégtelen vagyok az Academiak-ra való felmenetelre, méltó assistentiáját és succursusát akarám vala Kegyelmeteknek¹ impetrálni. Mely dolognak kimunkálódásában Kegyelmed, kedves Sógor Uram, legyen munkás; mert máshoz ilyen confidenter nem folyamodhatom, rövid időn, ha Isten engedi, kegyelmeteket meg fogom látogatni, s felveendő dolgaimat explá-

nálni, addig is, míglen a lenne, Kegyelmetek attyafiságossan e dolgot előmozdítani méltóztassék, Istennek tettző dologban fáradoz Kegyelmed. Semmi újsággal mostan kegyelmednek nem kedveskedhetem; hanem imé küldök egy száraz kecsegét, égye kegyelmed jó egésséggel. Az Urnak óltalmában ajánlom kegyelmedet minden szerelmessivel edgyütt. Kegyelmed igaz attyafia míg él, marad

*Lenthi Pál, a Mező Vásárhelyi
Lelki Tanító ms.²*

Datae ibidem Anni currentis 1709. XIV. Novembris.

1/ Sic! Helyesen Kegyelmetektől.

2/ Manuscriptum, vagyis saját kézírásával.

397.

Füzesabony, 1710. január 11. Nagy Gábor elismervénye 1600 rénes és 100 magyar forintról, amelyet Kecskemét városa Károlyi Sándor részére az 1709. évi census fejében átadott.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

(Hátlapon:) Nemzetes Nagy Gábor Uram Méltóságos Generalis Károlyi Sándor Uram eő Excellentiája adajáról pro anno 1709. quietál.

Recognoscáлом per praesentes, hogy Kecske-mét város Fő Bírája Mago Mihály Fő Bíróságában pro anno 1709 obveniáló szokot taxáját, úgymint nyolc tallérokat, minden tallért computálván per florenos rh. 2, az az két rh. forintokban, ugyan pro honorario 100 magyar forintokat az az száz, plenarie in toto r. fl. 1600, az az Tizenhat száz r. forintokat és száz magyar forintokat, ugyan azon városnak betsületes Tanács Társátul, Demeter Gergely Uramtul és Notarius, Muraközi Sámuel Uramtul leváltam Méltóságos Fő Generalis Károlyi Sándor Uram eő Nagysága prancsolattyábul. Melyrül is eő kegyelmét quietáлом. Actum Füzes Abony Die 11. Januarii Anno 1710.

General Adjutant Nagy Gábor m. p. (Pecsét.)

398.

(Cegléd, 1710. február 23. után.)¹ Cegléd lakosságának kérvénye II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. Miután a városukban tartózkodó kuruc tábor ellátással bizonyították hazafiságukat, most mentességet kérnek az újabb terhek alól, mert a város elpusztult, a nép éhhalálra fog jutni.

Eredeti. Néhai Pastinszky Miklós tulajdonában, 1975. Dömös.

(Külső címzés:) Felséges Vezérlő Fejedelem Természet szerint való jó Kegyelmes Urunkhoz ő Felségéhez alázatos Instantiaja belől megírt Instán-soknak.

Felséges Vezérlő Fejedelem, Természet szerint való jó Kegyelmes Urunk.

Hogy Felségedet utolsó Pusztulásra jutot ígyönknek egészlen való declarálásával terhelnénk, alázatosan elkeröllyük, mint hogy Felséged maga kegyes szemeivel látta megromlot Hejségünknek romlot és Pusztult sorsát s állapottyát, minekokáért alázatosan fojamodtunk Felséged kegyelmes tekinteti eleibe alázatos Instantiánk által, emlekeztetvén Felségedet edceri kegyelmes resolutiojára, nem külömben igaz Hűségünkkel is contestalván mid(sic!) a tehetségig igaz Hazafiuságunkat, a midőn rajtunk megfordult Felséged Táborra; arra való sok költekedesinket tekintetben vévén, a sok ehel halo özvegyért, Árváért s a nagy Istennek kínszenvedéseért s Szent vére kiomlásáért, míltóztassék Felséged a tőlőnk kívántato Hadak intertentiojára reánk limitalt victualeknak administratiojától és egyeb Terheknek viselesetől bennünket kegyelmesen immunitalni, hogy a nagy ínségtől viseltetvén, ezen mindenétől megfosztatot nép kételenitessék Téli futásra menni, hanem hogy a Felséged kegyelmes Protectioja alat, had maradhasson, a sok éhező Árva mezilen(sic!) özvegy nép Imádkozván Felséged szerencsésen való boldogulásáért éjel napal, maradván Felségednek szívőnk szakadva kegyelmes válaszát váro igaz

Hív Jobbagyi s szolgálai

*Ceglédi megromlot Lakossok
közönségessen.*

1/ Rákóczi tábora a romhányi ütközet után 1710. feburár 19–23. közt tartózkodott Cegléden. A kérvény tehát az ezt követő napokban keletkezett.

399.

Szabadszállási tábor, 1710. július 11. Korda Mihály nyugtája 300 rénes forintról, melyet Kecskemét városától a Károlyi Sándornak járó cenzus fejében felvett.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. Károlyiak levelei.

Praesentibus recognoscalom, hogy Kecskeméten lakozó Kencses Mihály és Muraközi Sámuel Uraiméktől Benei Tó¹ mellett lévő Táborban, ugyan Kecskemét Városa annualis censussanak defalcatiojában percipiáltam, mellyel Méltóságos Fő Generalis Károlyi Sándor Ur eő Excellentiájának tartoznak, három száz rhénensis forintokat, i. e. Rf. 300 Szabadszállási Táborban 11. Julii Anno 1710.

Korda Mihály Fs. (?)

(Vörös viaszba nyomott gyűrűspecstét.)

1/ Ma: Ladánybena.

Kecskemét, 1710. július 17. Kecskemét város Károlyi Sándornak. Védekeznek a gyanúsítás ellen, mintha ki akarnák játszani élelemszállítási kötelezettségüket. Az összegyűjtött 1638 kenyeret a fejedelem parancsára Szolnokra kellett szállítaniok.

Eredeti. MOL P. 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1710 júl. Fasc. 2. B. 1.

(Külső címzés:) Méltóságos Feldt Marschal Károlyi Sándor Urunknak, Felséges Vezérő Fejedelem Kegyelmes Urunk és Tekintetes Confoederalt Magyar Statusok edgyik Senatorának, Tiszán túl való Földt Fő Commendojának, és Szatmár Vármegye örökös Fő Ispánnának (Titulus), érdemünk felett való jó Kegyelmes Földes Urunknak ő Excellentiájának alázatos kötelességek iránk. Ibi ubi. (Papírfelzetű pecsét nyoma.)

*Méltóságos Generalis,
érdemünk felett való jó Kegyelmes Urunknak Excellentiádnak.*

Ajánlyuk tartozó engedelmességgel való mindenkori alázatos kész szolgálatunkat. Tasi táborrul die 15. praesentis emanált Excellentiád méltóságos úri levelet alázatos kötelességgel vettük, melyből szomorúan kel értenünk Excellentiád ellenünk való neheztelését, hogy tudniillik kétfelé sántikálván, Szolnokba az táborra való provisio administrationak színe alatt, a táborban pedig amoda valóval mentvén magunkat, sem ide, sem oda nem administrálnánk. Ojjon Isten bennünket Kegyelmes Urunk, hogy ily fraudulenter akarnánk az Nemes Haza szolgálattában procedálnunk, sőt mind ekoráig erőnk felett is igyekeztük s ennek utánna is, tartozó alázatos kötelességünk szerént a tehetőségig el sem mulattyuk praestálni az praestálándókat, amint hogy Excellentiák méltóságos parancsolattýára nézve, már őszve is szedtünk volt 1638 kenyereket, kiket a tábor felé akartunk indítani, de érkezvén recenter Tekintetes Udvari Kapitány Urunk és Tekintetes Csala Sándor Uram parancsolattýa (mellyeket Excellentiádnak alázatosan transmittáltunk), ezek mellett Tekintetes Csajági János Brigadéros Urunké, egyenlő tenorral Felséges Urunk parancsolattýából, nem külömben Nemzetes Erdős Mihály szolgabíró uram repartitioja is, azért is nem merészelvén elhalgatni, fenírt 1638 kenyereket Szolnokhoz küldöttük. Actu is munkálódván többeknek őszveszerzésében, azon lészünk, mennél hamaráb amennyi kitelhetik, a tábor felé megindíthasuk. Excellentiádnak alázatosan instálván, ebbéli neheztelését letenni és minket elébbeni kegyelmes gratiájában megtartani méltóztassék. Kíványuk is, Isten sokáig éltesse Excellentiádat és maradunk

Excellentiádnak tartozó engedelmességgel való alázatos jobbágyi
*Kecskeméti Bírák és Lakosok
közönségessen.*

Ibidem die 17. Julii 1710.

401.

Kecskemét, 1710. július 24. Kecskemét városa Károlyi Sándorhoz. A 200 pár csizma megszerzésében munkálkodnak, de itt csak delicsizma van, ami drága. A kenyérsütésben is fáradoznak.

Eredeti. MOL P: 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1710 júl. Fasc. 2. B. 31.

(Külső címzés: mint a város július 17-diki levelén.)

*Méltóságos Generalis,
érdemünk felett való jó Kegyelmes Földes Urunknak, Excellentiádnak.*

Ajánlyuk tartozó jobbágyi engedelmességgel való mindenkori alázatos kész szolgálatunkat. Excellentiád méltóságos parancsolattya szerint az 200 pár csizmáknak megszerzésében fáradozván, egyebet kordován csizmáknál nem találtunk városunkban, circiter 140 párt, de azokat különben 6-6 máriáznál párját meg nem vehetni, felettébb drágának ítélvén mundér csizmáknak megvenni, hogyha valamely olcsóbbakhoz juthatnánk, azért embereinket Szegedre expediáltuk, rövid lévén a terminus késöllöt ..... szattyánokat venni és helységünkbeli mesteremberek által megmunkálotdatni; casu quo embereink ott sem találnak, ezeket megvegyük és elküldgyük-é? az iránt Excellentiád méltóságos parancsolattját alázatosan elvárjuk. Profuntkenyeret nro 1200zat küldöttünk, többeknek is süttetésekben actu fáradozunk. 30 fejrkenyeret, az kívánt 8 pár kordován és 4 pár közönséges cszimákkal edgyütt elküldöttük. Ezzel Excellentiád kegyelmes védelmező gratiájába ajánlván magunkat, maradunk

Excellentiádnak tartozó engedelmességgel való alázatos jobbágyi
*Kecskeméti Bírák és Lakosok
közönségessen.*

Kecskemét, die 24. Julii 1710.

402.

Szeged, 1710. augusztus 20. Szeged város főbírójának levele Károlyi Sándorhoz. Nem tudnak Szolnok építéséhez munkásokat küldeni. Már egyszer fizettek ennek megváltására 200 forintot, de Eszterházy Antal ismét sürgeti őket. Segítségét kéri.

Eredeti. MOL P: 396. Károlyi cs. lt. Ap 1. AcRa Ser. I. 1710 aug. Fasc. 2. B. 52.

(Külső címzés:) Excellentissimo Domino Domino Alexandro Károlyi Comiti de Nagy Károly, Serenissimi Principis Francisci Rákóczi de Felső Vadász ac Inclyti Regni Confoederati Statuum Exercituum Generali Campi Mareshallo, Inclyti Comitatus Szakmariensis Supremo ac Perpetuo Comiti Domino Domino et Patrono nobis clementissimo. Ibi ubi. (Papírba nyomott kis kerek pecsét.)

Excellentissime Domine Comes Domine et Patrone Gratosissime.

Ad innatam Excellentiae Vestrae gratiam et propensam qua gratia erga afflictos justaeque postulantes fertur benignitatem humillima hocce memoriali afflictissima civitas nostra Szegediensis recurrere necessitatur. Minthogy az elmúlt napokban Kecskemét tájékán armádiájával Excellentiaja lévén: szükségképpen mint szegény helységünknek egyik oszlopát szolgálatunkal Excellentiaját kívántatott volna megkeresnünk. De az szegedi commendáns urúnk partitát akkor tájban kiküldvén (ollyan conditioval): hogy valahon parasztembert kiváltképpen arra az tájékára menni találatnak, mindgyarást mint ellensége vágatassék és hozzája behozatassék. Így hátramaradásunk lett Excellentiaja udvarlásában; hanem inkább kérjük alázatossan Excellentiaját, restségünknek tulajdonítani ne terheltessék: inkább parancsolván, mindenkori kötelességgel való szolgálatunkat Excellentianak tehecségünk szerént megmutatni el nem mulattjuk. Vélénk, tudtára leszen Excellentianak, az elmúlt napokban Méltóságos Generális Fraknoi Gróf Esterházi Antal eő Excellentiaja parancsolattýábúl manualis laboratorokat túlünk az szolnoki praesidiumhoz kérti értettük; hogy pediglen kézi munkásokat administrálnánk, lehehetetlen, mert az mely kevés szegénység az templom mellet megvonyódott, bizonyára igen kevés, vadnak ugyan, kinek az bíró nem parancsolhat; arrul pediglen az szegénység nem tehet. Mindazonáltal (altissimo Suea Excellentiae comittimus ingenio), minthogy sub tormento lévén, semmiképpen az itt lévő szegedi commendans meg nem engedte, hanem Méltóságos Generális Esterházi Antal eő Excellentiajával, Szentmiklósi János akkori szolnoki commendans urunk elót, 200 idest kétszáz rhénes forintokban megalkudván, melly 200 rhénes forintokat quietantiis acceptis egy pénzig Szentmiklósi urunk keziben beadtuk. Látván eő Excellentiaja kötelességgel való szolgálatunkat és engedelmességünket, ígervén magát Excellentiaja, mind pediglen Szentmiklósi commendans urunk, kiváltképpen az kézi munkásoktól az szolnoki praesidiumhoz eximál bennünket. Most pediglen brigadérus Csajági János urunk Szolnokban érkezvén, újjobban (de sokkal sulyosabban), az kézi munkásokat imponálta, mellyet lehetetlen az szegénységtől viseltetvén, hogy lefizethesse; ha csak Excellentianak kegyelmes, szegénységhez való szeretete meg nem segít bennünket: és szegény helységünkötül azon impositionak relaxatiojával segíteni; minthogy az szegény helység ki nem vonnya magát (ha loppa is), (sic!) szolnoki praesidiumhoz való szolgálattýukat tehecségünk szerént segíteni naturalibus. Proinde ad Excellentissimam Dominationem Vestram humillimo hocce memoriali recurrimus, qui in confiniis existentes, per continuos excursionum strepitus, condescensionibus militarium ordinum saepius expositi fuissemus, si gratia et protectio Excellentissimae Dominationis Vestrae miseram comunitatem nostram non conservasset. Ideoque defacto etiam exinnata Sua Clementia certum quodpiam remedium ratione relaxationis manualium laboratorum consequi valeamus. Quam gratiam Suae Excellentissimae Dominationis Vestrae demereri haud recusabimus.

Szegedini 20. Augusti 1710.

Gratam et benignam praestolaturi rationem Excellentiae Vestrae humillimi servi et subditi

Judex Primarius Civitatis

Szegediensis ejusque Jurati.

403.

Ongai tábor, 1710. szeptember 15. Balogh Gáspár commissárius II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez. A Kecskemét és Kőrös által küldött csizmák és pokrócok ára körüli vitáról, valamint a fizetéshes szükséges pénz előteremtéséről.

Eredeti. OSzK Kt FH 1389/16. Pag. 62.

Fölséges Vezérlő Fejedelem Kegyelmes Urunk.

Kecskemét városa 198 pár csismát küldöt, párját egy tallérban kíványa, hogy acceptályam. Mellyek közet fekete volt 44 pár, azokat Csarir¹ uramnak attam, 63 párt sárgát, veressel edgyüt, Fölséged tovább való kegyelmes dispositojáig kezemnél tartok; 35 párt vereset Méltóságos Locumtenens Uram Eő Excellentiája parancsolattyábúl attam Eő Excellentiája dragonos regimentinek erga refusionem; 56 párt visszaküldöttem, mert mind rosszak voltak s mind igen kicsinek. Az megtartottakat pediglen 25 garasba acceptáltam, mert többet nem is érnek. Pokrócot Kecskemét városa 40 küldöt, Kőrös városa 29, párját 8 máriáson, azok megérik azt a pínszt, anynyirúl is quietáltam eő kegyelmeket. Ezekrúl Fölséged kegyelmessen mit parancsol, kinek adgyam, minthogy Csarir uramnak nem kívántatnak, immár Fölséged kegyelmes parancsolattyát fogom várni. Tiszántúl való Nemes Vármegyéknek és városoknak offerált pínzek 18.000 rénes forintokra extendáltatik, még Fölséges Urunk, 4574 rénes forintoknál és 12 pínznél többet Ötvös Miklós uram be nem küldöt. Restálnak még Nemes Bereg Vármegye pínzin kívül, ennek oblatioja az töb nemes vármegyék közöt nem levén föltéve: 13.425 rénes forintokkal és 88 pínzel, ha csak Fölséged kegyelmes parancsolattyábúl más szükségre nem fizetek.

Fölséges Urunk, Csarir uram regimentinek ezen 44 pár csismakot imputálni foghatom-é, mindhogy az én cassambúl megyen ki az ára, vagy pediglen Fölséged mundírba adattya, Fölséged kegyelmes dispositojában ál. Ezeknek az árok méltán ugyan imputáltathatnék, mindhogy ugis Darvas uram közel 900 elkészítet bőröket adatot azon regiment csismajok elkészítésire. Az Ur Isten Fölségedet édes nemzetünk boldogulására éltesse számos esztendeig szerencsés álandó fris jó egészségben.

Fölségednek legkissebbik alázasatos szolgája, igaz híve

Balogh Gáspár.

Ongai táborban 15. Septembris 1710.

1/ Charière, francia colonellus a kuruc hadseregben.

404.

Lacháza, 1711. január 13. Lacházi Nagy Péter bizonyítványa a Mikházi András kalocsai plébánostól öt évvel azelőtt a hadak által elvitt sertések ügyéről.

Eredeti. BKmL Dunapataj mezőváros lt.

Én alól megírt adom tuttára mindeneknek, az kiknek illik, ez levelemnek rendiben, hogy ezelőtt ötödik esztendőben, menvén Pataira edgy compánia katonával, s ott lévén már annak előtte valamely hajtott sertések, mellyeket észre vévén az katonaság, hogy csak mi előttünk hajtottanak ki az Várasbul, s az katonák visszahajtották; melly sertéseket annak előtte mind fejrőpénzen atták s vették, akinek kellet, de mivel az katonáknak verespénzel fizetett Rákóczi Urunk, csak verespénzen vehették s vették is, de már akkor csak 25 vagy 30 sertés volt, a többit annak előtte mind fejrőpénzen elatták, az katonák vettenek meg benne 11, id est tizenedgyet verespénzen, amellyek pedig megmaradtak, hozzám bėjővén Logo névű tót, ezt mondván: ha az parasztk is ez maradék sertést megveszik, felit fejrő, felit verespénzül mind odaadgyák, ami pedig nagyobb, engem az katonák ingerlettek arra, hogy mindenestül hajcsuk el, mivel ezek nem az Páteré, hanem Péter Vári sertések, ebben is Páter Uramnak kedvezvén, nem engedtem pénz nélkül elhajatni. Kalocsai Páter Uramnak ugyanakkor én magam is attam marhát s ő Kegyelme is verespénzel fizetett ennékem, mint akkor az Országban folyó pénzel. Mellynek nagyobb erősségére adom ezen recognitiomat, pecsétemmel corroborálván. Lacházán Anno 1711. die 13. Januarii.

Laczházi Nagy Péter.

(Gyűrőspecsét.)

(Hátlapon:) Mikházi András Kalocsai Plebanust sörtések kereseti iránt való levelek.

405.

Nagykőrös, 1711. szeptember 4. Kőrös bírái és tanácsa Kecskemét városához. A két város küldöttei bécsi útjának előkészítése.

Eredeti. BKmL Kecskemét v. lta. IV. 1525. (1703–1704. évi kot.) 44. sz. Az irat tévedésből kerülhetett ide.

Kecskeméten rávezetve: Kőrösi Uraimék az bécsi út felől való con(ferencia?) végett írnak. Exhibitae die 4. Spetembris 1711.

(Külső címzés:) Becsületes Kecskemét Várasa Bíráinak s Tanáttsának, jóakaró Szomszéd Urainknak eő Kegyelmeknek adassék becsülettel. Kecskemét. (A város papírba nyomott pecsétjével.)

Szolgálunk sok jókat kívánván Kegyelmeteknek.

Míthogy bizonyos akadályunk érkezet, tegnapi írásunk szerint embereinket Kegyelmetekhez által nem küldhettük, mellyről becsülettel követtyük Kegyelmeteket, elhittük, maga között Kegyelmetek az utazás iránt, mikor, mi módon és kit fog elbocsátani, s edgyütt-e az Inspectorral, vagy külön, discurrálván meghatározta. Mellyet ha véghez vitt volna Kegyelmetek, ne terheltessék írás által tudunkra adni, ha penig még hallasztotta volna az discursust, holnap napon idejin (megértvén per expressum), által küldeni el nem mulattyuk Kegyelmetekhez. Maradván in reliquo Kőrös 4. mensis Septembris 711.

Kegyelmeteknek jóakaró szomszédi

Kőrössi Bírák és Tanáts.

RESÜMEE

Unter den ungarischen Unabhaengigkeitsbewegungen verdient der Freiheitskrieg von 1703 bis 1711, dessen Führer Franz Rákóczi II. war, besondere Aufmerksamkeit. Den Ausgang des fast 8 Jahre lang dauernden Kampfes determinierten nicht nur die internationalen Verhältnisse, sondern auch die Wirtschaftslage des Landes und die Tragfähigkeit der Bevölkerung.

Am Anfang des XVIII. Jahrhunderts war Kecskemét die wirkliche Zentrale des Donau-Theiss-Zwischenstromlands. Es ist nicht nur die am dichtesten bevölkerte Siedlung dieser Region, sondern auch der wichtigste wirtschaftliche Faktor. Seine noch immer bedeutenden Herden, Gestüte, Wein- und Getreidernte wurden sowohl von dem Freiheitskampf als auch von der Armee des Kaisers in Evidenz geführt, während ihrer Operationen haben sie sogar seine Reserven aufgebraucht.

Seine Beziehung mit den anderen Komitaten und Regionen verstärkten sich sehr. Während des Freiheitskampfes wurde Kecskemét eine wichtige Basis des Handels mit dem Türkischen Reich.

Die Stadt und ihre Umgebung trugen zu dem Feldzug von Rákóczi im Jahre 1705, sogar zu mehreren militärischen Unternehmen der Kuruzen unmittelbar bei. Kecskemét hatte eine bedeutende Rolle bei der Verpflegung der Armee und der Ausführung mehrerer Operationen.

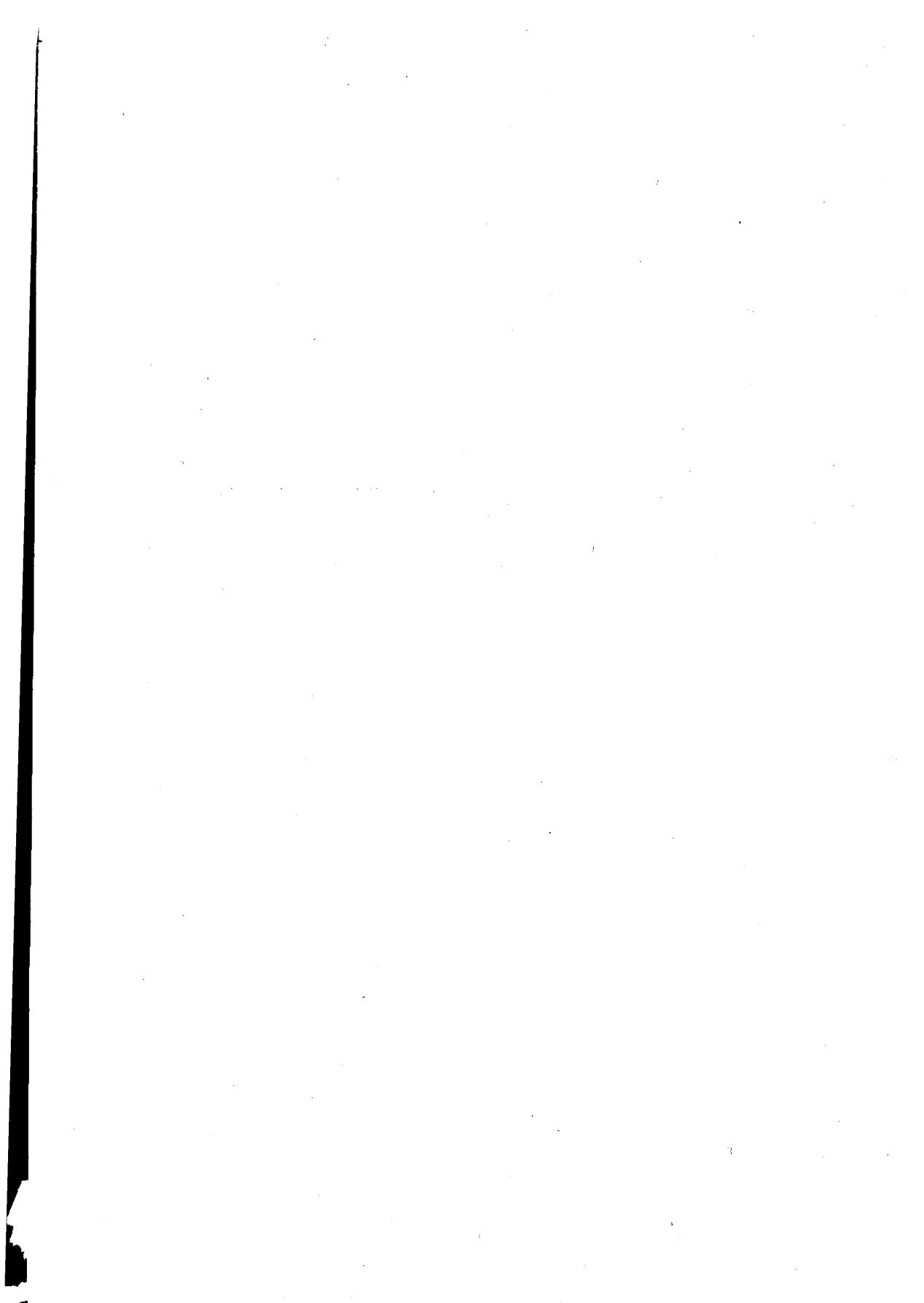
Da Alexander Károlyi vorübergehend der grösste Grundherr in der Stadt wurde, stand Kecskemét mit einigen Gliedern des engeren Generalstabs des Freiheitskampfes in ständiger Beziehung.

Die hier angegebenen reichlichen Archivdaten helfen auf mehreren Gebieten, ein exakteres Bild von einer unserer bedeutendsten Freiheitsbewegungen zu bekommen.

Das Ortsnamens- und Namensregister von dem ganzen Archivgut kann man im II.-en Band finden.

TARTALOM

Bevezetés	V
Az iratok levéltári jelzeténél használt rövidítések . . .	VIII
Dokumentumok	.1
Rezümé	.301
Tartalom	

Ára: 180,-Ft